

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries
and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-
ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

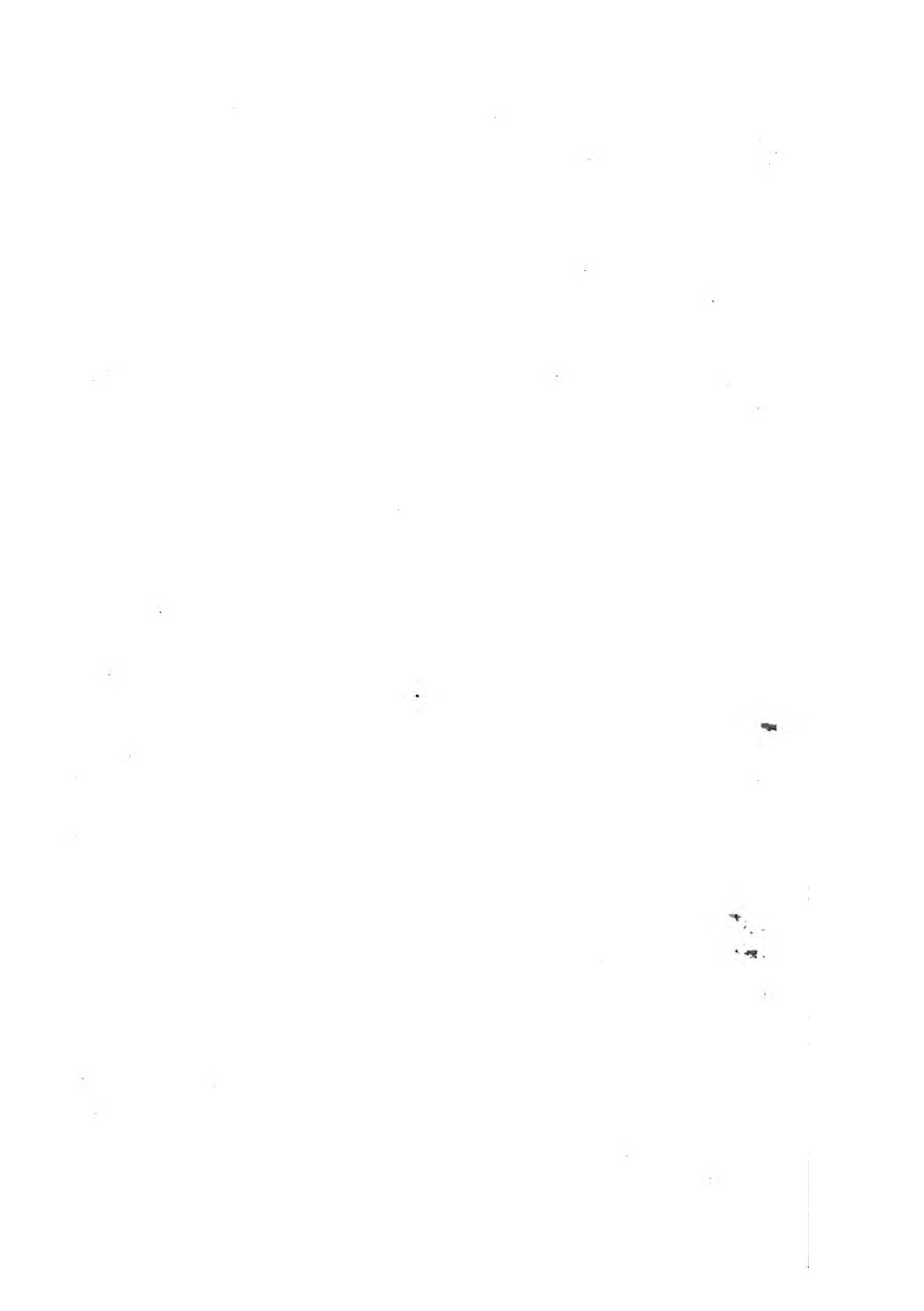

Catalogued:

30576 d. 1

: T Text lat: C 370.

= T Text lat: E. 12

68/941

Eberhardi Bethuniensis Graecismus

Ad

fidem librorum manu scriptorum recensuit lectionum
uarietatem adiecit indices locupletissimos et imaginem
codicis Melicensis photolithographicam addidit

Dr. Ioh. Wrobel

Professor Czernonicensis.

‘Est haec medii aevi grammaticorum laus
propria, quod ordinem rerum eum, qui unus
uere conuenit grammaticae rationi, inuene-
runt et paulatim perfecerunt, uix ut melio-
rem dicas hunc esse, quo hodie uulgo uti-
mur; atque is quidem, qui primum quasi gra-
dum fecit ad hanc quaerendam laudem, quan-
tum ego cognoscere potui, fuit Ebrardus Be-
thuniensis, qui Graecista dici solet librum,
quem Graecismum inseribunt, edidit
a. 1124’.

Frid. Haase: De medii aevi studiis philo-
logicis disputatio. pag. 44.

Uratislaviae

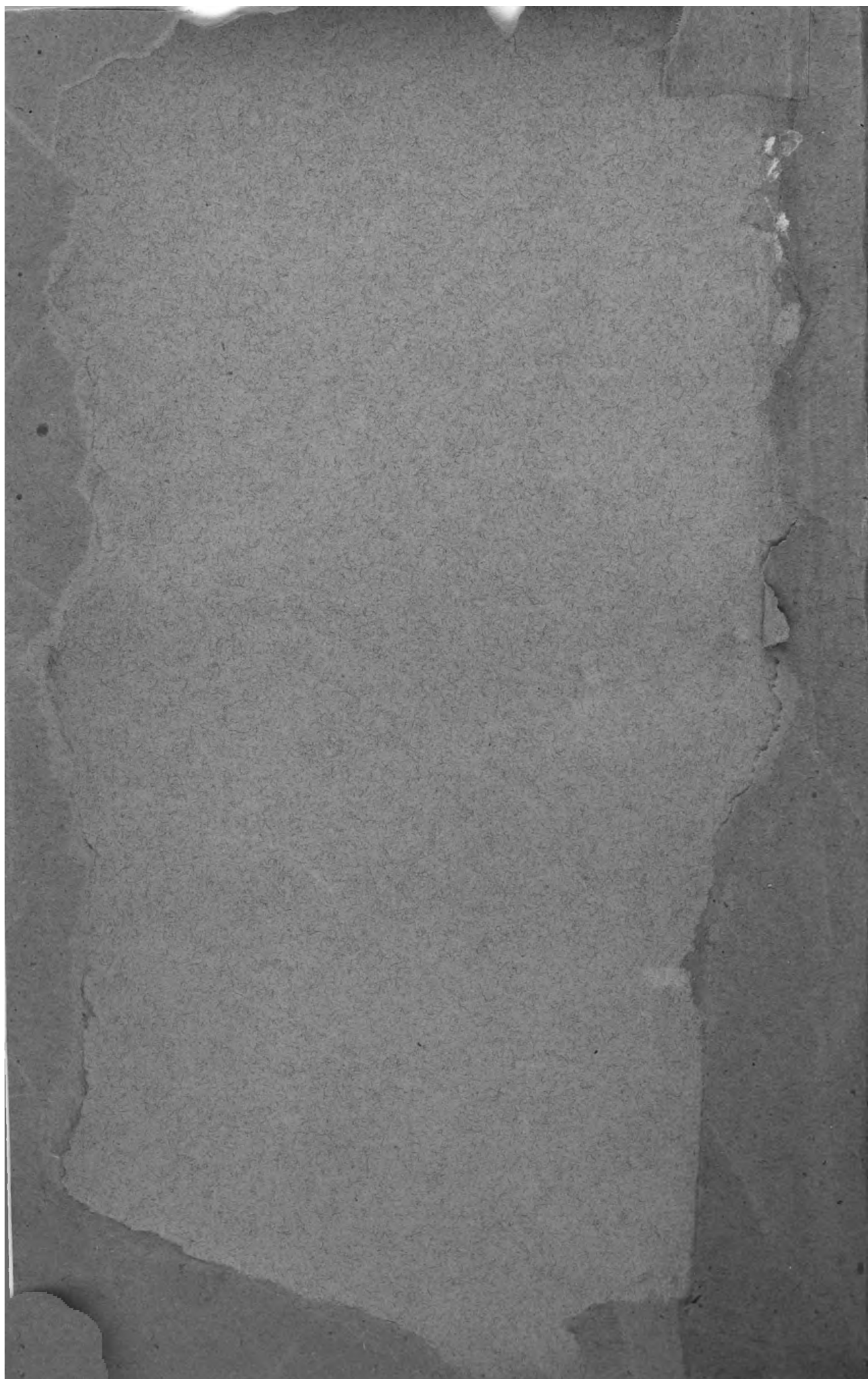
In aedibus Guilelmi Koebneri

MDCCCLXXXVII.

1887

30576. a-1

V. T. P. L. C. 37

Corpus
grammaticorum medii aevi

Vol. I

Eberhardi Bethuniensis Graecismus

Edidit

Dr. Ioh. Wrobel
Professor Czernouicensis.

Uratislauiae
In aedibus G. Koebneri.
MDCCCLXXXVII.

Eberhardi Bethuniensis Graecismus

Ad

fidem librorum manu scriptorum recensuit lectionum uarietatem
adiexit indices locupletissimos et imaginem codicis Melicensis
photolithographicam addidit

Dr. Ioh. Wrobel
Professor Czernouicensis.

‘Est haec medii aevi grammaticorum laus
propria, quod ordinem rerum eum, qui unus
uere conuenit grammaticae rationi, inuene-
runt et paulatim perfecerunt, uix ut melio-
rem dicas hunc esse, quo hodie uulgo uti-
mur; atque is quidem, qui primum quasi gra-
dum fecit ad hanc quaerendam laudem, quan-
tum ego cognoscere potui, fuit Ebrardus Be-
thuniensis, qui Graecista dici solet librum-
que, quem Graecismum inscribunt, edidit
a. 1124’.

Frid. Haase: De medii aevi studiis philo-
logicis disputatio. pag. 44.

Uratislauiae
In aedibus G. Koebneri.
MDCCCLXXXVII.

305 / 2. d. 1

Uiris Illustrissimis

Guilelmo ab Hartel

et

Iwano Muellero

hunc librum

grati animi documentum

misit

Editor.

Praefatio.

Ad grammaticae disciplinae gradus et quasi processus penitus pernoscendos necessariam esse medii aevi grammaticorum notitiam nemo negabit. At uero quotus quisque est, qui uel fando nouerit celebratissima olim *Floristae Graecistae Modistae* aliorum nomina, qui magna per totum medium aeuum uigentes auctoritate nunc obliuione sepulti iacent? Quae quidem sors quam sit iniqua pluribus explicare non uacat, satis habeo ad egregii illius uiri uerissimum ea de re relegare iudicium, cuius dicto ornari huius libri frontem uisum est. Atque eius quidem hortatu et aequum et utile fore ratus oblitteratam grammaticorum illorum instaurare memoriam interim *Eberhardi Bethuniensis* opus edere constitui libris manu scriptis diligentissime excussis emendatum ac perpolitum.

De Eberhardi uita paene nihil constat. Patria Bethuniensem fuisse Graecismi testatur locus cap. XXV uers. 10 sqq.:

Nomen gentile *Flandrensis* seu *Catalanus*,

Dic patrium nomen *Ebrardus Bethuniensis*,

Hic interserui nomenque locumque magistri.

Cum quo conspirat Metulini ad capitis XI uers. 134 glosa: Nomen patriū est qđ sumitur ab urbe uel oppido · ut a *bitunia* insigni oppido urbi q̄ nuper *atrabatū* nunc uero *franchisia* dicitur uicino actor noster *bituniensis* denominatur.

De tempore quo floruerit Eberhardus uix certi quicquam definiri potest. Fuerunt qui saeculo XII uixisse statue-

rent sententiam suam incerti auctoris¹⁾ uersibus confirman-
tes his:

Anno milleno centeno bis duodeno

Condedit Ebrardus Graecismum Bethuniensis.

Contra alii *bis* uoculam cum *centeno* uocabulo coniungentes ad
saeculum XIII rettulerunt. Quae controuersia cum deficientibus
argumentorum momentis decerni nequeat, rem in medio relinquo.

Professorem grammaticum fuisse Eberhardum consentaneum
est nec dubium uidetur esse quin aliquamdiu inter Andegauenses
degerit, id quod facile colligas ex cap. III uers. 10 sqq.:

Qui sunt qui pugnant audaciter? Andegauenses.

Qui sunt qui parcunt superatis? Andegauenses:

Egregios igitur lior negat Andegauenses.

ubi illorum manifesto cum honore infert mentionem.

Ob unum grammaticae caput, quo Graecae uoces expli-
catae sunt, cognomine *Graecistae* illustratum esse et opus ipsum
Graecismum inscriptum ueri simile ducas. Idem opus a poëmatis
tripartiti, quod *Laborinthus* inscribitur, auctore commemoratur,
quem esse eundem ac Graecistam putatum est. Ibi in extrema
parte, quae est *de uersificatione*, legitur distichon hoc:

Graecismus recitat, peperit quas Graecia uoces,

Quas Latium dat, quae significata ferant.

Reliquos qui Eberhardo attribuuntur libros praetermittenti et ad
Graecismum reuertenti non alienum uidetur mihi ab huius loci
ratione paucis ostendere, quanta illius per tria ferme saecula
usque ad *Erasmi* aetatem fuerit auctoritas. Quod si cui mirum
uideatur, quod tantum inualuit Eberhardi liber grammaticus, ut
loco moueret Prisciani celeberrimum opus, is meminerit pënes
usum ius et normam esse non solum dicendi, uerum etiam
docendi. A tertio decimo enim saeculo usu uenit, ut spreta
prosa oratione uersibus tradere disciplinas adfectarent docti
homines, adeoque ratio illa obtinuit, uix ut ullus esset artis
magister, quin secundum metricam rationem conformanda sibi

¹⁾ Historiae litterariae Francogallicae scriptores Arnoldo Rotterda-
mensi, saeculi XV auctori, ascribunt, alii ex codice quodam prolatos
dicunt.

praecepta putaret. Quae ratio quomodo probaretur documento sit ad Alexandri de Uilla Dei Doctrinale pertinens glosa haec: *'Sermo metricus, quem sequitur actor iste, ad plura se habet quam prosaicus, quem sequitur Priscianus et hoc ita probatur: sermo metricus utilis factus est ad faciliorem acceptionem, ad uenustam et lucidam breuitatem et ad memoriam firmiorem'*. Accedit quod a Prisciani operis prolixitate uehementer abhorrebant. Testem adfero aetatis illius grammaticum quendam, qui *'illa enim'*, inquit, *'Prisciani spatiosa uolumina grammaticam artem ita diffuse et confuse pertractant, ut non nisi omni cura et ab omni negotio expeditis illa sit replicare consilium'*. Denique haud parui uidetur fuisse momenti usu recepta illis temporibus argumentatio quaedam philosophica, quam cum abesse a Prisciani Institutionibus uiderent, grammaticam eius ut inutilem aspernabantur. Testimonio habeas haud dubie grammatici alicuius uocem hanc: *'Cum Priscianus non docuerit grammaticam per omnem modum sciendi possibilem, in eo sua doctrina est ualde diminuta. unde constructiones multas dicit, quarum tamen causas non assignat, sed solum eas declarat per auctoritates antiquorum grammaticorum. propter quod non docet, quia illi tantum docent, qui causas suorum dictorum assignant'*.

Quae cum ita essent, factum est, ut *Graecismus* ad extremum usque medium aeuum uigeret essetque usus eius frequentissimus et auctoritas summa. Sic saeculo XIV *Graecismus* et *Doctrinale* complurium academiarum legibus praescripta feruntur, uelut ab ordine artistarum uniuersitatis litterariae Uindobonensis statutum legimus, ut quicumque ad baccalaureatum artium aspiraret praeter alia *audiuisse deberet ubicunque complete et sine dolo primam et secundam partem Doctrinalis et secundam partem Graecismi.*²⁾

Pergo iam ad indicanda subsidia, quibus in adornanda noua editione uti licuit. Postquam multa opera consumpta rarissimam nactus sum editionem principem, septemdecim conferebam libros manu scriptos: Uindobonenses septem, Monacenses tres, totidem Parisinos, duo Graecenses, Melicensem unum, Uaticanum unum.

Ac princeps quidem editio, quae sine anno et loco lucem

²⁾ Uid. *Thurot*, Notices et extraits de divers manuscrits latins pour servir à l'histoire des doctrines grammaticales au moyen âge, pag. 101 sq.

uidit, *Drachii* Spirensis uidetur typis descripta esse circiter annum 1480, id quod inde colligere licet, quod in bibliothecae aulicae Monacensis exemplari supra primae paginae titulum legitur scriptum '*Emptus anno dñi 1489*'. Continentur hoc libro folia formae quadratae maioris non numerata 196. In pagina prima legitur '*Libri Ebrardi Greciste*'. Pagina secunda inanis est. In summa pagina tertia scriptum est '*Johannis vincentii metulini aquitanici in additionib⁹ ad grecismi postillam prefacio feliciter incipit*'. In ima eadem pagina legitur '*Explicit argumentum in additionibus. Sequitur argumentū metricū in ipso libro*'. In pagina quarta haec scripta inueniuntur: '*In sequenti libro doctissimi viri magistri Ebrardi bituniensis qui grecismus intitulatur: argumētum siue prefacio Johānis vincentii metulini feliciter incipit*'.

Hic liber Ebrardi: celebris: doctique magistri

Grecismus fons est: arida corda fouens.

Cuius in irriguo tu margine sisteris: a quo

Sumere grāmatices plura fluenta potes.

Fōs fluuios iste tres fundit: quattuor ex se

Tertius eructat flumina magna nimis.

Tres grecismus habet partes: ter quinque libris ē

Partitus: ter habet ter capitella tria.

Permittit prima: prohibetque secūda: iubet pars

Tertia: quas partes quattuor inde secant.

Ethimologia . diasynthesis . orthographia]

Cui prosodia preest iure sequuntur eam.

Ethimologia de partibus octo notat: quas

Inter nomina sunt anteriore loco.

Sunt monosyllaba: p⁹ polysyllaba: que propriū dāt

Et cōmune: quod in greca latina meat.

Quadrat⁹ numer⁹ . quadrum . solidūque libellū

Fulsit eum liuor sternere neue queat

Scriptorum uariis istum mendis releuatum.

Sequitur prolixus Metulini prologus, quem excipit Eberhardi 'prohemium' incipiens a uerbis his: '*Q Uoniā ignorantie nubilo turpiter excecati quidam imperiti fatuitatem exprimentes asininam chimerinas imaginantes statuas: nescio quid inopinabile somniantes: dictionum discrepantiam matrimonio nō legali et sinzuria (sic)*

nullatenus coherenti copulant incōcinne: succurrendum eorum opinioni fore existimaui . . . ?

Pagina decima continetur tabula haec:

Permissiua

Liber I.

cap. I. De figuris.

Prohibitiua

Liber II.

cap. II. De uitiiis.

Preceptiua

Liber III.

De prosodia . parte I. p̄ceptiue.

cap. III. De colorib⁹ rhetoricis uersuū.

cap. IV. De pedib⁹ metrorum.

Liber IV.

De orthographia . parte II. p̄ceptiue.

cap. V. De trāsmutatiōe litterarum.

De ethim. parte III. p̄ceptiue decē libris.

Liber V.

cap. VI. De nominib⁹ monosyllabis.

cap. VII. De nominib⁹ polysyllabis propriis.

cap. VIII. De nominib⁹ polysyllabis appellatiuis grecis.

cap. IX. De nominib⁹ polysyllabis appellatiuis latinis masculinis.

cap. X. De nominib⁹ polysyllabis appellatiuis latinis femininis.

cap. XI. De nominib⁹ polysyllabis appellatiuis latinis neutris.

cap. XII. De nominib⁹ polysyllabis appellatiuis latinis mixtis.

cap. XIII. De nominibus adiectiuis.

Liber VI.

cap. XIV. De pronomini⁹.

Liber VII.

De uerbis.

cap. XV. De uerbis cōiugationis prime.

cap. XVI. De uerbis cōiugationis secunde.

cap. XVII. De uerbis cōiugationis tertie.

cap. XVIII. De uerbis cōiugationis quarte.

cap. XIX. De uerbis mixtis.

Liber VIII.

cap. XX. De aduerbio.

Liber IX.

cap. XXI. De participio.

Liber X.

cap. XXII. De coniunctione.

Liber XI.

cap. XXIII. De prepositione.

Liber XII.

cap. XXIV. De interiectione.

Liber XIII.

cap. XXV. De accidentibus nominum.

Liber XIV.

cap. XXVI. De accidentibus uerborum.

Liber XV.

cap. XXVII. De diasinthetica . parte q̄ta preceptiue.

Orditur textus a uersibus his:

*Est proprie metha trās grece formatio plasma
Indeq; transformatio dicatur metaplasmus
Cunq; quid adiicitur vel sustrahitur ratione
Vel trāsmutatur ut littera syllaba tempus
Tunc habet hec fieri vere propriēq; figura . . .*

Terminatur uersibus his:

*Explicit Ebrardi Grecismus nōie christi
Qui dedit alpha et o sit laus et gloria christo.*

In fine libri leguntur haec: *Viri literarū doctissimi magistri
Ebrardi bituniensis grecismi liber feliciter explicit Vna cum glosa
magistri Johānis vincētii metulini in florente ac fructifera pictauēsi
uniuersitate regentis.*

Insunt ibi uersus 4440 plerumque hexametri eique ex eorum
genere, quos Leoninos uocant, intermixtis uersibus pentametris.

Princeps ista editio textum ex uno certe codice eoque haud
optimo descriptum exhibet seruatis librarii erroribus et insuper

typothetae indiligentia auctis. Uarias eius lectiones in adnotatione critica enotauī praeposita *P* littera.

Codicum supra commemoratorum duo genera discernuntur, quorum alterius sunt qui et uetustiores et ab interpolatione liberiores tam integritate quam [lectionis bonitate praestant, alterum eos complectitur libros, qui, quamquam aetate inferiores pluribusque offuciis ac sordibus inquinati plerumque ab illorum praestantia multum distant, nihilo tamen setius suam habent commendationem. Quos haud parui saepius fuisse momenti repperi simulque intellexi non semper et ubique in factitanda re critica illud patere ponderandos esse codices, non numerandos.

Ac prioris quidem generis codicum praestantissimus est, qui inter bibliothecae Palatinae Uindobonensis libros manu scriptos signatus est numero 2393, saeculo XIII in membranis formae maioris scriptus. Insunt folia 60, numerantur uersus 4496 eadem manu satis emendate descripti. Incipit a prooemii uerbis his: *Qm̄ ignorancie núbilo quidā turpiter excecati inperiti fatuitatem exprimentes asininam cimīnas ymaginantes statuas nescio quid inopinabile somniantes dēonū discrepantiā matrimonio non legali et siniugia nullatenus choerenti coplerant incōcinne succurrendū opinionī eorū et 9sulendū existimaui . . .*

Textus orditur a uersibus his:

*EST proprie meta tñs g'ce formatio plasma
Indeq; tñsformatio dicetur metaplasmus . . .*

desinit in uersus hos:

*Indigeo pane dic d'ficioq; labore.
Percutio baclo 9flabitur anulus auro.
Uerbaq; cū motu sibi iūgūt diptota tū tu.*

sequitur epilogus:

*Explicit ebrardi grecismus noīe c'sti
Qui dedit alpha et o. sit laus et gl'ia xpo.
Hic pono metā uitā ducēdo quietā.*

adiunctus est al. m. recentiore uersiculus hic:

Qui me scribebat. B. nomen habebat.

In utroque margine crebra inueniuntur adnotamenta, quae legi

plerumque non possunt scriptura euanida facta multoque usu deleta. Exempli gratia pono scholion prooemii initio ascriptum: '*Titulus talis ē incipit grecismus magistri eberhardi bituniensis . titulus dicitur ut ait Remigius a tytane quod ē sol . quia sicut sol superueniens illuminat mūdū . ita titulus sequens opus . Grecismus dicitur a grecis tāquā a dignioribus q̄ ibi ponūtur*'. Uetustissimo huic integerrimoque codici, cum plerumque certiore se reliquis omnibus ducem praeberit, primum adsignaui locum (= U¹).

Proxime ad eius praestantiam accedit eiusdem bibliothecae codex numero 2441 signatus, saeculo XIV in membranis formae quadratae maioris scriptus (= U²). Continet folia 100 paginis bifariam diuisis et textum integrum eumque clarissime ac plerumque emendatissime descriptum. Incipit: *Quoniam ignorancie nubilo turpiter excecati quidā imperiti fatuitatem asininā exprimentes chymerinas ymaginātes statuas . . .* Finitur:

Uerbaq; cū motu sibi iūgūt diptota tū tu.

Explicit ebrardi grecism⁹ noīe xpī

Qui dedit alpha et o sit laus et glā xpō.

Extrema pars, quae incipit a capitis XXVI uersu 171 (Compositum *mansi . . .*) ab alio librario descripta est. Inter uersuum ordines addita sunt scholia et per singulas textus particulas adnexa interpretamenta Metulini adnotationibus simillima. In extremi folii pagina posteriore leguntur haec: *Ego Caspar audiui grecistā a magistro hainrico Eygel de Midenb'ga Anno dñi 1449 post festū scto4 petri et pauli*. In ima eadem pagina exstat eiusdem manus, cuius sunt uerba supra scripta, subscriptio haec: *Ego Caspar Conamicus soliensis*.

Hos tertius excipit bibliothecae monasterii Melicensis St. Benedicto sacri codex saeculo XIV in membranis formae maximae scriptus (= M). In priore primi folii pagina legitur: '*Catalogo Monasterii Mellicensis hunc librum inscripsi 1664*'. Bibliothecarii nomen abest. Continet hic liber textum integrum et multas marginibus interque uersuum ordines ascriptas interpretationes. Terminatur uersibus his:

Explicit ebardi gressismus (sic) noīe xpī

Qui dedit alpha et ω. sit laus et glā xpō.

Eberhardi Bethuniensis
Graecismus.

Index notarum.

U ¹ = cod. Uindobonensis	membran.	n. 2393	saec. XIII.
U ² = cod. Uindobonensis	membran.	n. 2441	saec. XIV.
U ³ = cod. Uindobonensis	membran.	n. 13850	saec. XIV.
U ⁴ = cod. Uindobonensis	chartac.	n. 4995	saec. XV.
U ⁵ = cod. Uindobonensis	chartac.	n. 3532	saec. XV.
U ⁶ = cod. Uindobonensis	membran.	n. 2348	saec. XV.
U ⁷ = cod. Uindobonensis	chartac.	n. 3536	saec. XV.
M = cod. Melicensis	membran.	(n. non not.)	saec. XIV.
G ¹ = cod. Graecensis	chartac.	n. 1357	saec. XIV.
G ² = cod. Graecensis	chartac.	n. 1384	saec. XV.
μ ¹ = cod. Monacensis	membran.	n. 5536	saec. XIV.
μ ² = cod. Monacensis	membran.	n. 14344	saec. XIV.
μ ³ = cod. Monacensis	membran.	n. 354	saec. XIV.
p ¹ = cod. Parisinus	membran.	n. 8157	saec. XIV.
p ² = cod. Parisinus	membran.	n. 8157 A	saec. XIV.
p ³ = cod. Parisinus	chartac.	n. 8158	saec. XV.
r = cod. Uaticanus	membran.	n. 1761	saec. XIV.
R = codices reliqui.			
P = editio princeps.			
gl. = glosa Metulini.			

Quartum eiusdem generis adiungo bibliothecae regiae Monacensis codicem numero 5536 insignitum, saeculo XIV in membranis formae quadratae maioris scriptum, qui foliis 94 complectitur Graecismum integrum copioso commentario illustratum ($= \mu^1$).

Eiusdem fere aetatis est eiusdemque prope praestantiae alter codex Monacensis numero 14344 notatus ($= \mu^2$), item tertius numero 354 signatus subscriptionem habens hanc: '*Qui me scribebat hissinco nomen habebat*' ($= \mu^3$). Priorem librum quattuor abhinc annos per feriarum aestiuarum tempus Monachii degens totum, posteriores duos ex parte contuli.

Superioribus codicibus par potest censerī, qui inter bibliothecae nationalis Parisinae libros numero 8157 signatus est, in membranis formae maximae saeculo XIV scriptus, continens textum Graecismi integrum eumque marginibus interque uersuum ordines manu uetustiore ascriptis crebris interpretationibus explanatum ($= p^1$).

Cum hoc codice saepissime congruit bibliothecae Universitatis Graecensis codex chartaceus formae quadratae minoris numero 1357 signatus, exeunte saeculo XIV scriptus ($= G^1$). Incipit: *Quoniā ignorancie nubilo turpiter excecati quidā imperiti . . .* Desinit in uersibus ultimis:

Explicit hebrardi grecism⁹ noīe xpī

Qui dedit alpha et o sit laus et glā xpō.

Ascripta sunt alia manu uerba haec: *Anno domini M^oCCC^oLXXI^o feria sexta post kyliani.*¹

Huic persimilis est alter codex Graecensis chartaceus formae octonariae numero 1384 insignitus, saeculo XV nitide scriptus ($= G^2$). Continet prioribus 103 foliis Graecismi priora 19 capita integra, deficiens capitis XX uersu 82. Posterior codicis pars complectitur 6 foliis Alexandri de Uilla Dei Doctrinalis partem secundam. Terminatur uersu 476: '*Plurali numero: similes sunt quos ego cerno*'. *Deo gratias Amen. Explicit secunda pars doctrinalis per manus hainrici sartoris in woyt perfinitus in uigilia diuisionis apostolorum hora prima.*

Adiungo codicem Parisinum 8157 A membranaceum for-

mae quadratae maioris, saeculo XIV scriptum. Continet Graecismum cum prologo deficientem capitis XXIII uersu 167 (= p²).

Superioribus libris adnumerandum duxi etiam bibliothecae Uaticanae uetustissimum codicem membranaceum numero 1761 notatum, ineunte saeculo XIV scriptum (= r). Incipit: *Qvoniam ignorancie nubilo turpiter excecati quidam imperiti fatuitatem exprimentes asininam chimerinas ymaginantes statuas nescio quid inopinabile sompniantes dictionum discrepantiam matrimonio non legali et sinzugia nullatenus coherenti copulant inconcinne Succurrendum oppinioni* (sic) *eorum et consulendum fore existimaui . . .* Deficit capitis XXVII uersu 24 *'aut per naturam uel forsā consecutiae'*. Eius satis habui priora octo capita accuratissime contulisse.

His denique addo codicem Uindobonensem numero 13850 signatum, saeculo XIV in membranis formae quadratae diligenter scriptum (= U³). In medio libro duo folia desunt continentia uersus 190, capitis XII uersum 361 excipiente capitis XIII uersu 92. Deficit capitis XXIII uersu 145. Aetatem codicis prodit librarii adnotatiuncula, quae in fine capitis VIII inuenitur haec: *anno dñi MCCCLXIII in die scī pangratii*.

Alterum librorum manu scriptorum genus complectitur notae recentioris codices hos: Uindobonensem chartaceum formae quadratae numero 4995 signatum, saeculo XV scriptum (= U⁴). Insunt 1. *'Eberhardi nomenclatura seu uerborum deriuationes'* (fol. 1b — 167b) 2. *Uersus de hominis sanitate* (fol. 168a — 170a) 3. *Tractatio de uino et eius proprietatibus* (fol. 170a — 180b sermone Latino, fol. 180b — 190b sermone Germanico) 4. *De arte coquinaria* — *'Ain pūch von Kochen'* — (fol. 191a — 224a) 5. *Ars distinguendi res uenerabiles ex locis et imaginibus* (fol. 227a — 235b). In folii 238 pagina posteriore legitur: *Frater Benedictus de piburg obtulit hunc libellum pro monasterio lunelacensis anno Domini 1453*. Incipit a capitis IX initio: *'Est pater hic cura pater est alius genitura'*. Deficit extremo capite XXIV, quod est *de interiectionibus*. In fine haec leguntur:

Explicit secundus liber grecismi

Finito libro sit laus et glā xpō.

In margine is, qui glossas scripsit, haec adnotauit: *Et sic est finitus die ueneris post dimissionem apostolorum anno dñi 1439.*

Huic proximus accedit codex Uindobonensis chartaceus formae quadratae numero 3532 notatus, saeculo XV scriptus (= U⁵). Continet Graecismum integrum. In fine haec leguntur: *Explicit lib' hebrahardi per manus Andree. Finito libro sit laus et gla xp̄o || Non deportabis nisi X grossos michi dabis.*

Restant duo libri Uindobonenses aequalis prope aetatis, ambo saeculo XV scripti. Quorum alter numero 2348 notatus ut nitidissime exaratus uarioque ornatu insignis, ita plerumque mendosissime descriptus est (= U⁶). Continet foliis 108 formae maximae Graecismum prope integrum. Incipit: *Quoniam ignorantie nubilo turpiter excecati quidam imperiti fatuitatem exprimentes asininam cymerinas ymaginantes statuas nescio quid inoppinabile sompniantes dictionum discrepantiam matrimonio non legali et sinzugia nullatenus coherentem copulant inconcinne. Succurrendum oppinioni eorum et consulendum fore existimaui . . .* Textus orditur a uersibus his:

Est proprie metha trās grece .formatio pla'ma.

Indeq; trāsformatio dicatur metaplasma⁹ . . .

terminatur uersibus his:

Indigeo pane .dic deficioq; labore.

Percutio baculo .⁹flabitur anulus auro.

Verbaq; cū motu sibi iūgūt diptota tū tu.

Addita sunt uerba haec: *Explicit Ebrardi Grecism⁹. Deo gr̄as. Am.* Semel deficit idque capitis III uersu 83: intercidit folium continens uersus 40.

Alter codex chartaceus idemque Uindobonensium nouissimus formae quadratae minoris numero 3536 signatus est (U⁷). Inest 'Everhardi Bethuniensis Grammatica latina hexametris concinnata cum prologo'. Hic codex bonam prae se fert originem et sat diligenter descriptus est, ut optimae notae libris par possit iudicari.

Agmen claudit codex Parisinus chartaceus numero 8158 notatus, saeculo XV scriptus (= p³). Complectitur foliis 204 formae quadratae Graecismum integrum amplissimo commentario singulos uersus illustrante instructum. In fine libri leguntur

haec: *'Explicit grecismus scriptus per manum Iohannis de ualle anno Domini 1426to die mercurii 10ma Iulii quinta hora diei ante meridiem ieiuno stomacho in domo Guidonis Richardi magistri mei ac domini mei. Aue gra plena'*.

His igitur codicibus usus sum in recensendo Eberhardi Graecismo. In recensitionis subsidium successit opus illud praestantissimum, quod inscribitur *'Notices et extraits de divers manuscrits latins pour servir à l'histoire des doctrines grammaticales au moyen âge. Par M. Charles Thurot'* editum Parisiis a. 1868. Ratio autem, quam in noua editione paranda adhibui, eadem fuit, quam alio loco exposueram.

Quod ad orthographiam attinet, quamquam a codicum scribendi ratione plerumque recedendum duxi, tamen facere non potui, quin et loquendi scribendique consuetudinem mediae aetatis propriam respiciens et Graecistae quaedam praecepta obseruans uocabulorum formas retinerem has: affectus (et similia ex praecepto, quod est cap. XXIII uersu 37 sq.), Allecto, alleoteta (= ἀλλοιότης), Amadryades, anapolensis (= ἀναπόληψις), anchora, anormala, Anthropoformitae, antibachius (palimbachius), antitosis (= ἀντίπρωσις), ariolus, armenis — periarmenias (= ἔρμηνεύς — περὶ ἔρμηνείας), aruspex, assignare (et similia ex praecepto, quod est V 10 sq.), asyntheton (polysyntheton), auferesis (= ἀφαιρέσις), autentim, autor, Bacha. (= Bacchanalia), Bachius, Bachus, brachium, cacenphaton, cachesia (= καχεξία), cartillago, catarrus, cepa, cepe, cepullatum, cignus (= cygnus), clamis, coelea, coclear, collumbar, diambus (= δίαμβος), eclipsis (= ellipsis), eflexegesis (= ἐπεξήγησις), egle (= caper), Egloceron, egloga (= sermo caprinus), elemosyna (= ἐλεημοσύνη), elipsis (= ecthipsis), emorroides, Ennosigeus (hypergeus, hypogeus), epidiasis (= ἐπιδίπλωσις), epidioecesis (= ἐπιδιόρθωσις), epistola, epizeusis (= ἐπίζευξις), etheron (= ἔτερον), etheroclis, etheroclitia, Eugala (= Aglaia), extasis (= ectasis), geneth (= γυνή), genetheum (= γυναικεῖον), geron (= ἱερόν), gintos (= decem), hēresis, hēreticus, hīpodromium, humeo, humidus, humor, humus, inchoatiua, intelligere (negligere), interscalaris, iocundus, liptote (= λιτότης), Mēcenatem, messembrinos, metoros — metora (= μετέωρος — μετέωρα), Molo-

sus, multa (multrale), nigros (= νεκρός), noma (= ὄνομα), noys (= νοῦς), obpilat, obsomagarus, Orchus, paralange (= παραλλαγή), pēdos (= παιδός), pēdagogus, pēdomantia, pentimemeris, polytoton (= πολύττον), procelleumaticus, pugillator, pyrrichius, Pyrrus, Radamanthus, Rea, resis, rimos (rimachia), rinos (rinosceros), rodon (rodoleon), scema, scena, scenicus, scola, scolaris, syche, Sychomachia, synacrismos (= συναθροισμός), synalimpha (= synaloepha), synedoeche, syntasa, synzugia, tantologia (= ταντολογία), temesis, teretema (= ἐπερώτημα), Tesiphone, theoreuma, Timēus, ualitudo, Uirgilius, zeuma, zoecaisyche. Pro quorundam uocabulorum propria significatione scripsi *corambus* (= carabus), *laeuatian*, *laeuir*, Megēra, pēdor (= paedor), *uamens*.

In adnotatione critica integritati studui idque meum esse putavi maxime in rebus obscuris inque nominibus Graecis a Graecoue exortis. Qua in re si cui forte nimius fuisse uidebor, is reputet uelim, quantum plerumque praestet copia inopiae, securae neglegentiae anxia diligentia.

Accessionis nomine duo addidi indices locupletissimos, quorum altero continentur nomina auctorum a Graecista commemoratorum, altero uerba de quibus in Graecismo disseritur omnia. Postremo adiunxi codicis Melicensis imaginem photolithographicam.

Iam uero ad finem opere perducto par est eorum me grate pieque prosequi nomina, qui hisce studiis mecum delectati promptissimis animis inceptum adiuuere meum. Atque in primis gratias ago maximas Uiro Illustrissimo *Ernesto de Birk*, bibliothecae Palatinae Uindobonensis summo praefecto, qui officiosissime mihi ut codices Uindobonenses commode conferrem concessit facultatem. Nec silentio praetermittendum est *Iosephi Hauptii* celebre nomen, eiusdem bibliothecae custodis olim meritisissimi, qui optime semper mihi cupiens quominus hunc uideret librum a saeua Parca prohibitus est. Tertius honoris causa nominandus est *Alfredus Goeldlinius Eques de Tiefenau* scriptoris ibidem munere fungens, cuius multifariam codicibus illic excutiendis uacanti mihi praestitam operam memoriter recordor. Eandem denique debeo gratiam singularem Uiro Reuerendissimo *Alexandro Carolo*, maxime uenerabili

abbati Melicensi, qui mihi non solum bibliothecam facillime reclusit suam, uerum etiam liberalissimum praebuit hospitium et insuper priuato sumptu pretiosissimi codicis faciendam curauit imaginem photographica. Postremo meminisse iuuat doctissimi uiri *Guilelmi Mayeri* Spirensis, bibliothecae regiae Monacensis scriptoris, qui, cum quattuor abhinc annos per feriarum aestiuarum tempus Monachii codicibus conferendis commorarer, nec defuit mihi unquam et proficiscenti suam de *Radewini* illo poëmate luculentissimam condonauit commentationem.

Scribebam Romae mense Ianuario a. MDCCCLXXXIV.

Prooemium.

Quoniam ignorantiae nubilo turpiter excaecati quidam imperiti fatuitatem exprimentes asininam Chimaerinas imaginantes statuas nescio quid inopinabile somniantes dictionum discrepantiam matrimonio non legali et synzugia nullatenus cohaerenti copulant inconcinne, succurrendum opinioni eorum 5 et consulendum fore existimaui. Humano etenim capiti equinam inserentes caesariem, plumas piscibus squamas auibus apponentes, cappam categoricam candidumque praetendentes syllogismum in undis apros piscantur cum canibus et leones, in siluis lucios uenantur cum retibus et salmones. Cum ergo 10 animaduernerem quam plurimos sic errare et errores suos

1. μ^1 Quoniam igitur . . . U^1 quidam turpiter excaecati imperiti. — 2. $U^2 \mu^{1.2.3} p^3$ fatuitatem asininam exprimentes. — 3. U^7 et nescio . . . — 4. $U^{1.7} M$ synzugia p^1 sed sinzugia. — 5. P succurrendum eorum opinioni fore existimaui $U^2 p^{2.3}$ succurrendum et consulendum opinioni eorum . . . $U^{3.5} \mu^1$ succurrendum et consulendum eorum opinioni . . . R succurrendum opinioni eorum et consulendum . . . — 6. $U^{3.7} G^2$ Humano enim . . . P equinam caesariem inserentes μ^1 caesariem equinam inserentes. — 7. $U^6 \mu^{1.2.3} p^3$ et squamas U^5 apponentes auibus. — 8. PM cappam categoricam U^6 cappam categoricam U^1 cappam categoricam $U^{3.5} G^2 r$ cappam categoricam U^2 categoricam cappam $U^{3.5}$ candidumque syllogismum pretendentes μ^1 candidum syllogismum pretendentes μ^3 candidum pretendentes syllogismum. — 10. $U^3 p^3$ Cum igitur . . . r Ergo cum . . . p^3 quam plurimos homines. — 11. U^6 om. sic $P U^2 G^1 p^3 r$ et errores nihilominus ignorare $U^{1.3} \mu^{1.2.3}$ et errores eorum . . . U^6 et errores ipsorum . . . $M p^2$ et errores suos in aliquo nihilominus ignorare U^2 ut eorum erroneas opiniones $U^{3.7} M$ ut opiniones eorum erroneas PR ut eorum opiniones erroneas.

nihilo minus ignorare, ut eorum opiniones erroneas correctionis
 lima, non reprehensionis invidia ualeam retundere, huius
 operis sarcinam ausus aggredi, quantum mei paupertas in-
 genioli ualuit sustinere, dictionum significationes, significatio-
 5 num differentias, in quibus scilicet dictiones sibi conueniant,
 in quibus a se differant, utilitati omnium deseruiens proposui
 declarare. Sed quoniam uerborum commixtio, commixtio-
 num intricatio, intricationum confusio tam rudibus quam
 prouectis taedium parturit et errorem, ea quae locorum di-
 10 uersitate et significationum multiplicitate confusa sunt se-
 cundum *Donati* ordinem exsecutus primo de nomine, se-
 cundo de pronomine tractans et sic deinceps stilum acuere
 destinaui.

De figuris metaplasmi. De figuris scematis. De figuris
 15 tropi. De figuris barbarismi et soloecismi. De coloribus
 rhetoricis. De pedibus metrorum. De commutatione litte-
 rarum. De nominibus monosyllabis, cuius generis sint. De

1. $U^6 p^{1.3}$ correptionis. — 2. r et non . . . — 3. $U^{5.7} p^1$ cum attentione sarcinam G^1 sarcinam intentione r sarcinam attentione U^1 ausus PR ausus sum U^2 quantum mei ingenioli paupertas U^3 mei ingenioli quantum paupertas U^5 quantum mei paruitas ingenioli U^7 quantum paupertas ingenii mei μ^1 quantum paruitas mei ingenioli. — 4. $U^5 G^2$ ualuerit r ualet . . . μ^1 et significationum. — 5. μ^2 et in quibus . . . $U^{1.7} p^{1.2} r$ conueniunt-differunt. — 6. $PU^{1.2} r$ in quibus R et in quibus M distant. — p^1 utilitati eorum (gl. audiencium) U^3 omnium utilitati M utilitati deseruiens omnium μ^1 utilitati omnium seruiens U^2 declarare proposui. — 7. μ^3 Et quoniam . . . M uerborum coniunctio, coniunctionum . . . — 9. U^3 profectis G^2 perfectis . . . $G^2 \mu^{1.2} p^3$ diuersitate locorum. — 10. μ^1 et multiplicitate significationum $U^{1.2} G^1$ significationum multiplicitate (om. *et*). — $U^{2.5} G^{1.2} \mu^2 p^{2.3} r$ secundum ordinem donati. — 11. U^5 exsecuti G^2 exsecutus sum p^2 om. *secundo de pronomine*. — 12. P om. *tractans* $PG^{1.2} \mu^{1.2.3}$ stilum meum acuere p^3 stilum acuere meum. — 13. p^1 predestinaui (gl. proposui). — 14. U^3 Capitula (rubro). De figuris methaplasmi. De figuris scematis. De figuris tropi . . . U^5 et primo de figuris methaplasmi . . . — 15. $U^7 G^{1.2} M p^2$ De coloribus rethoricis U^1 De coloribus uersuum rethoricis PR De coloribus rethoricis uersuum. — 16. r De metrorum pedibus uersuum . . . $U^{3.5.7} \mu^3$ commutationibus. — 17. $U^{1.7} G^2 p^{2.3}$ cuius generis sint ea $M \mu^3 p^1$ cuius generis ea sint. — U^5 om. *et gentilium*. — G^2 De dictionibus U^6 extractis U^7 exortis PR extortis

nominibus Musarum et gentilium. De nominibus exortis a Graeco secundum alphabetum.

Cap. I.

De figuris.

(a. De figuris metaplasmi.)

Est proprie meta trans Graece, formatio plasma,
 Indequae transformatio dicatur metaplasmus.
 Cumque quid adicitur uel detrahitur ratione
 Uel transmutatur, ut littera syllaba tempus,
 Tunc habet haec fieri uere proprieque figura, 5
 Quae sub se multas dicatur habere figuras.
Prothesis apponit caput *auferesis*que recidit.
Syncopa de medio tollit quod *epenthesis* addit.
Aufert apocope finem, quem dat *paragoge*.
Systole productam breuiat, *diastole* longat: 10

PU¹ M $\mu^{1.2}$ p³ a grecis U⁵ a grecis in latinum r a greco in latinum. — 2. U³ per alphabetum U^{2.5} G² M p³r secundum ordinem alphabeti PR secundum alphabetum. — U³ Explicit prologus. Incipit grecismus magistri Eberhardi de Bithynia.

2. U⁵p³ Inde... U¹ dicatur PR dicatur. — 3. U⁶ M Cum... P adiicitur U^{3.5} G² adicitur U² addatur R addicitur. — 5. G²p³ proprie uereque U¹ uere et (sed *et* elutum uel erasum) proprieque. — 6. U² fertur retinere r dicatur habere R dicatur habere P om. h. u. — 7. U¹ p¹ afferesisque U⁷ auferesisque PR auferesisque (gl. *Auferesis est contraria prothesi, fit enim quando remouetur littera uel syllaba de principio dictionis, ut ructat pro eructat, temno pro contemno, et dicitur ab auferendo, quoniam aufert litteram uel syllabam de principio dictionis.*) P rescidit U⁶ G² recidit μ^2 rescindit R recindit. — 8. U^{1.2} addit PR auget. — 9. U⁶ apocopa U⁷ appocope PR apocope. — 10. P Sistole — diastole U^{1.3.5} Systole — diastole U⁶ p^{1.2} Sistole — dyastole p² Sistola — diastola μ^2 Systola — dyastola U¹ p² producta PR productam (gl. syllabam) U¹ breuiat. $\bar{q}$ U² breuiat quod U^{6.7} G² M μ^2 p^{2.3}r breuiatque PR breuiat (*Thurot* pag. 477 talem exhibet uersum: *Sistole productam breui-atque dyastole longat.* Idem haec adnotat: Les manuscrits portent *breviat quedyastole* ou *breviatque dyastole*. Je pense qu'il y a une sorte de tmèse et que la dési-

- Quod natura iubet produci *systole* curtat,
Extasis econtra producit corripienda.
Elipsis necat m, perimit *synalimpha* uocalem.
 Dicitur unius uerbi defectus *eclipsis*.
- 15 Ast *aposiopasis* oratio deficiens est.
 Estque superuacui *pleonasmos* adoptio uerbi.
 Pro firi fieri dicas, *diaeresis* exstat,
 Dicas tibicen contra, *synaeresis* exstat.
 'Hac *Arethusa* *tenuis*' dicas *temesim* faciendo.
- 20 Dictio sola duas complectens *synthesis* exstat.
 Syllaba dictio siue oratio congeminatur:
Tune duos, meme, leleges: epidiasis haec est.
 Si dicas Teucre pro Teucer, *metathesis* fit.
Antithesis fit, si sedet ordine syllaba uerso.
- 25 'Transtra *per et remos*' dicas, *anastrophā* fiet.

nence de *longat* sert en même temps pour *breviat*; ou peut-être la dernière syllabe de *breviat* sert en même temps pour la première de *atque*.) Retineri posse salua ratione metrica *breviat* lectionem, quam habent P U⁵ G¹ $\mu^{1.3}$, docent complures loci similes, ubi breuis syllaba antecedente longa producitur in thesi, ut fiat spondeus, uelut I 17 (dicās di'ærēsīs) 18 (contrā syn'ærēsīs) 25 (dicās ā'nāstrōphā). eiusdem generis sunt uersus hi: I 39. 46. 55. 94. 101. 114. 117. — 11. U¹ μ^3 p^{1.2} om. h. u. — 12. P et codd. *Extasis* (*Thurot* pag. 464 adn. 2: On dérivait ce mot d' extendo. cf. ibid. pag. 450). — 13. (gl. *Elipsis secundum Donatum est consonantium cum uocalibus aspere concurrentium difficilis collisio, et dicitur ab elido, quia eliditur m* [cf. *Thurot*, pag. 446.] *Synalimpha* fit ex collisione uocalium inter se concurrentium, dicitur autem a syn quod est con et limphos aqua uel fluxus, quasi duarum uocalium fluxus.) — 14. (gl. *Secundum Donatum eclipsis est defectus necessariae dictionis quam requirit praecisa sententia, et dicitur ab ex quod est extra et clepo quod est furor, quia extra furatur uerbum*.) — 15. p¹ At . . . P U¹ $\mu^{1.3}$ p² *aposiopesis* R *aposiopasis* (gl. *dicitur ab apos quod est aequale et pasis passio, quasi aequalis defectus uel aequalis passio*.) μ^3 deficiens sit. — 16. U^{2.6.7} G² *pleonasmus* PR *pleonasmos* U^{2.5} *adeptio*. — 17. U² Pro fieri firi. — 18. U⁶ $\mu^{1.2.3}$ p³ Contra tibicen dicas. — 19. U^{1.2} p² dicis U¹ *temesim* G¹ *temesym* U³ *themesym* PR *themesim*. — 20. U³ *synthesis* hec fit — 21. U¹ congeminatur U^{3.5} G^{1.2} p^{1.2} cum geminatur PR si geminetur. — 22. U³ p¹ extat μ^3 p³ hic est PR hec est (*Thurot* pag. 477 adn. 4: *epidiasis* est sans doute une altération de ἐπιδιπλωσις.) — 24. G¹ sillaba ordine M dictio (1 sillaba). — 25. U^{1.7} G¹ p^{1.2} dices U^{1.2.6.7} *anastrophā* PR *anastrophe*.

Nutriit ac peperit, sic hysteron proteron hic fit.
Protheseos quoque paralange fiet, ut illud
Quod sequitur dicas: Symeon accepit in ulnas.
Epibasim facient uariae uoces iteratae,
 Si sensum uoces hae complectuntur eundem. 30
Metabolen faciet res sub uariis repetita:
Quem si fata uirum seruant, si uescitur aura
Aetheria nec adhuc crudelibus occubat umbris.
Epimone sententia fit crebro repetita,
 Interscalares uersus istud manifestant: 35
Cede dies caelo, quia nescit cedere uirgo.
Impia quid dubitas Deïanira mori?
 Unius epizeusis est geminatio uerbi.
 'Trade rati uentos' dicas, hypallage fiet.
 'Urbem quam statuo uestra est' antitosis haec est. 40
 Pro numero numerum ponas, exallage fiet
 Dicendo 'naues armato milite complent'.

* 26. PU^{1.5.6} G² M $\mu^{1.2}$ Nutriit R Nutrit U^{2.7} μ^1 p^{1.3} sic . . . PR om.
 sic U² proteron hysteron U^{1.2.3.6} G² M $\mu^{2.3}$ hic fit p² hic fiet PR hic
 est. — 27. P. Protheseos lector paralange . . . U¹ p^{1.2} Protheseon quoque
 siue paralange . . . U^{3.6} Protheseos quoque siue paralange . . . U⁷ G^{1.2}
 M μ^3 Protheseos quoque seu paralange . . . U² $\mu^{1.2}$ p³ r Protheseos quoque
 paralange U⁵ Protheseos paralange (gl. *Protheseos paralange fit quando una*
praepositio ponitur pro alia, et dicitur a pro quod est prae et thesis positio et
para quod est prior et lange quod est alia, quasi positio unius praepositionis pro
alia. — Thurot pag. 476 adn. 1: Il faut écrire en un seul mot; car, dans
 la glose Q, au — dessus de *protheseos quoque paralange*, on lit: «hic est
 themesis, o lector.» U^{5.7} p^{1.2} r ut istud. — 29. U⁷ faciunt. — 30. U² p¹ Si
 uoces sensum . . . p³ Si sensu — eodem. — 31. G¹ facient res — repetitae
 p¹ sub aliis. — 32. PU^{1.5} G² p¹ seruent. — 33. U⁶ G² $\mu^{2.3}$ occubat PR occu-
 pat M umbris (i armis) μ^1 armis. — 35. P et codd. Interscalares . . . (gl.
Interscalares uersus dicuntur, quando idem uersus repetitur saepe alio inter-
posito.) — 36. (gl. marg. cod. M: uersus saepe ponitur in Theodolo.) —
 37. P o deianira. — 38. U¹ Unius episceusis est geminatio uerbi PR
 Unius est epizeusis geminatio uerbi (P uerbis). — 40. U^{2.6.7} antithesis
 G² anathesis G¹ μ^1 anthitosis p¹ anthithosis PR antithosis (= antitosis =
 antiptosis. Thurot p. 236 adn.: Il est à remarquer que, dans ces formes,
 on a, en général, supprimé, de deux consonnes consécutives, la première.)
 P U^{6.7} M $\mu^{1.3}$ p³ hic est. — 41. U^{6.7} p³ pones μ^2 dicas. — 42. U¹ complet
 (μ^2 om. h. u.).

(b. De figuris scematis.)

- Dicitur ornatus uerborum *scema*, quod aufert
 Taedia sub uariis formans decus eloquiumque,
 45 Quod sub se uarias fertur retinere figuras.
 Dicas quod sequitur, facies *asyntheton*: *Ite*
Ferte citi flammis, date tela, impellite remos!
 Huicque *dialyton* est eadem similisque figura.
 Obuia quis *polysyntheton* est: *Acamasque Thoasque*
 50 *Pelidesque Neoptolemus primusque Machaon.*
Zeumaque sit tibi cum *polysyntheton* una figura.
 Exstat *anadiplosis* cum finit ut incipit ille.
 Incipit et finit uerbo *anapoleusis* eodem:
Multa super Priamo rogatans, super Hectore multa.
 55 Si rationem interponas, *parenthesis* exstat.
Hendiadys fiet resolutio in mobile fixo:
 Uteris *hendiade*, si dixeris '*arma uirumque*'.
 Si dicas minus et plus signes, *liptote* fiet.
 Exclamando deum quandoque *prophoresis* exstat:
 60 *O deus, in quantis animus uersatur amantis!*
 Redde rei causam, sic *etymologia* fiet,
 Ut si dicas '*diligo te, quia diligor a te*'.
 Crimina uel laudes oratio colligat una

44. U³ eloquiorum. — 45. G² M^{μ^{1.2.3}} p³ multas PR uarias U² dicitur habere U⁶ dicitur habere μ³ fertur habere μ¹ retinere fertur PR fertur retinere. — 46. P U^{2.6} M assyntheton U⁷ assintethon U¹ asinteton U⁶ asyntheton U³ μ^{1.2.3} p^{1.2.3} asyntheton G¹ absyntheton G² absinteton U⁵ ut est (pro *Ite*). — 47. U^{1.7} G^{1.2} p^{1.2}r ferrum (pro *flammis*) P U^{2.5.6.7} G^{1.2} M date uela. — 48. U³ Huic . . . — 49. P U^{1.5.6} G² polisinteton U² G¹ polysyntheton U⁷ polysyntheton R polysyntheton. — 51. P Zeuma tibi sit cum . . . U¹ Sceumaque sit tibi cum . . . R Zeumaque sit tibi cum . . . — 53. U³ epanalemsis p¹ epanalemsis. — 55. U^{3.6} orationem U² interponis p³ interpones. — 56. U¹ Endyadis U^{2.6.7} G² μ^{1.2.3} p^{1.2} Endyadis PR Endiadis P U^{1.3.5.6} G^{1.2} resolutio. — 58. p¹ signet U¹ liptotes U⁵ μ^{1.3} p² liptota U³ lyptota U⁷ lyptote PR liptote (sequitur in P et pluribus libris recentioribus: *Quod minuit uerbis hoc sensu* [u. l. *sensus*] *liptotis* [u. l. *liptotes*] *auget*.) — 63. U⁶ Carmina U¹ M colligat PR colligit μ¹ Crimina multa simul uel laudes colligit una || Oratio . . .

Multa simul, sic fit et habet fieri *synacrismos*.
 Quae supra dicta sunt *epidiocesis* ipsa 65
 Corrigit in melius ex affectu recitantis,
 Rhetoricusque color *correctio* scilicet exstat.
 Uteris *antitheto* dicens contraria dicto,
 Synque *dyasmos* erit eadem similisque figura.
 Inuidiae causa *sarcasmos* crimina dicit: 70
Eicit hic in Beelzebub daemonia uere.
 Temporis esse solet descriptio *chronographia*,
Topographia loci, sed mundi *cosmographia*.
 Est *catatyposis*, quando sub nomine patris
 Uel matris siue alterius persona notatur, 75
 Ut *caluus crispus uentrosus Sophronicusque*
Ferraneus: Socratem scribunt haec nomina solum.
Characterismos eadem sit et una figura.
 Responde tacitis, *anthypophoram* facies sic.
Diligo me, tu te: solet haec *idiopasis* esse, 80
Allopasis: tu me, me uel te diligit ille.
Epilogus tibi sit illud quod et *epitrochasmos*,
 Cum multiloquio praedicta subabbreviantur.
Brachylogia refert quam plurima sub breuitate.
 Sitque tibi proprie subscripta gradatio *climax*. 85

67. U⁶ correptio U^{2.3.5} correctio dicitur esse. — 68. P et codd. *antitheta* — dicta (gl. *Antitheta est quando prima sententia sequenti contrariatur, et dicitur ab anti quod est contra et thesis positio, quasi contraria positio sententiae.*). — 69. U^{3.5.7} p^{1.2} sit eadem similisque... — μ^2 sit similis eademque... — 70. P *sarcosmos* — dicit U² crimina fingit. — 71. P *Belzebub* hec facit hic in principe demoniorum U^{3.5} G² Dicit hic in beelzebub demonia uere G¹ Dicit in beelzebub hic... R *Eicit hic in belzebub* (M in beelzebub hic)... — 75. U^{2.5} seu alterius M uel... P U⁷ G^{1.2} μ^1 uocatur U^{2.5} notetur. — 77. U^{1.3} G² p³ scribunt haec omnia solum (G² tantum) U⁶ μ^1 describunt nomina solum (U⁶ tantum). — 79. U^{1.3.5.6} M Respondens μ^1 Respondes U³ faciendo (pro *facies sic*) sequitur in cod. M uers. *Dicitur hec uere cognomine procathalensis.* — 80. P solet *hidiopasis* esse. — 81. U⁷ ipse r iste (pro *ille*). — 82. M tibi illud sit U^{1.6} G² μ^1 p³ om. et P *epicrochasmos*. — 83. U⁷ In multiloquio... U¹ subbreuiantur G¹ subabreuiabis. — 85. (sequitur in codd. M p³ uers. 81, cui adiungitur distichon hoc: *Quid leuius flamma? [M Quid fama leuius?] fulmen. quid fulmine? uentus. || Quid uento? mulier. quid muliere? nihil.*)

- Cum quis multotiens interrogat est *teretema*,
 Quod bene rhetoricum datur aspiciendo colorem.
Periphrasim praemissorum dic expositiuam,
Eflexegesis est eadem similisque figura.
- 90 Dirige sermonem cuius quemisque secunda,
Tropologia potest illud uel *apostropha* dici.
Polytoton faciet uerbum casu uariatum:
Ex nihilo nihil, in nihilum nil posse reuerti.

(c. De figuris tropi.)

- Ast proprie tropus modus esto siue figura,
 95 Cum translatur oratio dictio siue
 Improprie causa metri uel commoditatis
 Siue necessari, quae multas continet in se
 Sicut et in reliquis praediximus esse figuras.
Synecdoche partem ponit pro parteque totum.
- 100 Semper materiam transcendit *hyperbaton* ipsam.
 Excedendo fidem dictis *hyperbole* fiet.

86. $P U^{2.5} \mu^3$ theretema $G^2 M \mu^2 p^{1.2}$ terethema $U^3 G^1 \mu^1$ therethema
 $U^{1.7} p^3$ therethema U^6 teretema (gl. *Theretema est quando plures inter-*
rogationes ponuntur in uersu, et dicitur a theron quod est uarium et thema ma-
teria, quasi uaria materia interrogationum.). — 87. U^7 respiciendo P om.
 colorem. — 88. G^2 praedictorum U^7 exposituram. — 89. P Est efflexegesis
 $U^1 \mu^3 p^2$ Efflexegesis est $U^{3.6.7} G^{1.2} M p^3$ Efflexegesis est p^1 Exfexe-
 gesis est (gl. *Eflexegesis dicitur ab e quod est extra et flecto, quasi extra*
flexa locutio, id est extra posita.). — 90. $P U^3$ cuius quemisque U^6
 cuius quisque G^1 cuius quo tu uisque. — 91. $U^{1.2} G^2$ istud. — 94. $\mu^{1.3}$
 Est . . . r At . . . PR Ast . . . — 95. $P U^{2.7} G^2 M r$ transmutatur R
 translatur. — 97. P multas qui continet in se $G^2 \mu^2$ qui multas continet
 in se p^2 quod multas . . . R quae multas . . . — 98. $U^1 p^1$ figuras PR
 figuris. — 99. U^1 Synodocen $U^6 G^1$ Synodochen p^3 Sinodochem U^6 Syne-
 doche PR Synodoche (recepit cod. U^6 lectionem, propterea quod propius
 accedit ad Graecum $\sigma\upsilon\nu\epsilon\kappa\delta\omicron\chi\eta\varsigma$ uocabulum.) U^1 ponit partem pro parte-
 que totum $P U^6 G^2 \mu^{1.2.3} p^{1.3}$ partem ponit . . . U^3 partem posuit . . . U^2
 $M p^2$ partem signat . . . $U^{5.7} G^1$ partem pro toto significabit || Sicut pro
 toto partem pro parteque totum. — 101. $U^{1.6.7} G^{1.2} p^{1.2}$ dices $U^{2.3} \mu^{1.2.3}$
 p^3 dicas (pro dictis) P hyperbola codd. yperbole.

Finge nouas uoces, <i>onomatopoeia</i> fiet.	
<i>Antonomasia</i> solet excellentia dici.	
Pone tenens pro contento, fit <i>metonymia</i> .	
'Qui modo Nasonis fueramus quinque libelli'	105
Si bene quis recitet, tunc <i>prosopopoeia</i> fiet.	
Ast introducit aliquos <i>ethopoeia</i> loquentes,	
Ut cum fortuna loquitur Boëtius ipsa.	
<i>Antitheson</i> fiet semper fierique probatur,	
Si pro non grato gratissimus accipiat.	110
<i>Antifrasim</i> facies cum lucum a luceo dices.	
Dicitur <i>ironia</i> quaeuis concessio ficta.	
<i>Emphatice</i> loqueris, expressis utere uerbis.	
Non animatis attribuendo quod est animati	
<i>Phantasiā</i> facies: <i>siluae mirantur et undae</i> .	115
Ac eadem penitus huic <i>somatopoeia</i> fertur.	
Si proprie proprium dicas, <i>epitheton</i> hoc est.	
Dissimiles personas <i>euocitatio</i> iungit.	
Prima secundam concipiat, <i>conceptio</i> fiet.	
<i>Allegoria</i> fit, hydropicus si signet auarum.	120
Si quid dicatur non ergo sui sed alius,	

102. p² fiet onomathopeia. — 106. M Hec bene quis retinet G² Hec si quis recitet P prosopoeia. — 107. U³ Hac . . . G² M At . . . G² Ast . . . PR Ac . . . U⁵ introducat U⁷ p³ alios PR aliquos. — 108. M ille (pro *ipse*). — 109. U¹ Anteseon P U² G¹ M μ^2 Antheseon μ^1 Anteseon U⁶ G² Anteson R Antheson (scripsi *Antitheson*) $\mu^{1,3}$ p³ semper fiet μ^2 semper fit. — 110. U⁵ G² M $\mu^{1,2}$ Si non pro grato. — 111. U^{2,5,7} $\mu^{1,2,3}$ p³ dicens a luceo lucum. — 112. P hironia U⁷ confessio. — 114. U¹ attribuens U² attribuas M tribuendo PR attribuendo U² μ^3 quod est animatis p¹ quod est animantis PR quod est animati. — 115. P et codd. (praeter U³) sicut (pro *siluae*). — 116. p³ Hec eadem P U⁶ μ^1 p³ Atque eadem R Ac eadem P somatopeia U³ fiet (pro *fertur*). — 117. P. iungas (pro *dicas*) M hic epitheton est U³ epitheton hinc est U² epitheton hoc est U⁵ epitheton hec est PR epitheton hic est. — 118. μ^1 Personas sibi dissimiles μ^2 Dissimiles sibi personas U³ G² M euocitatio PR euocatio. — 119. U² M concipiet U^{5,7} G² concipiens PR concipiat p¹ fiat. — 120. G¹ fiet p¹ ydropicus signat . . . — 121. U³ non causa sui.

Hoc *paradigma* potest uereque *parabola* dici.
 Rebus ab externis sumpta est *metaphora* semper:
Tu uenias citius, portus et aura mihi.

Cap. II.

De figuris barbarismi et soloecismi.

- Est *soloecismus* uitium ceu *barbaque rismus*.
 Est *barbarismus* cum dico 'domina dominus',
 Est *soloecismus* 'uir mea, sponsa meus'.
 Sub *soloecismo* sunt istae *barbaque rismo*:
 5 Dictio turpe sonans *cacenphaton* ipsa uocatur,
 Ut si dicatur *Tytides medidiesque*.
 Ast *euphonia* sit tibi dictio pulchra sonora,
 Ut si dicatur *Tydides meridiesque*.
 Ambiguum dictum dici solet *amphibolia*.
 10 'Subsannabit eos' sic *anthropospathos* exstat.
Tapinosis erit, uocitetur si mare gurgis.
 'Ibant qua poterant' simul haec et cetera dicas,
Perissologia fiet seu *macrologia*.
Acyrologia fit, si dicas 'spero dolorem'.

122. P U^{1.2} G³ Hic . . . U³ Hec . . . U^{1.2.3} G¹ uere μ^1 non eque (pro uereque). — 123. M p¹ externis PR extremis p¹ sumpta metaphora fiet. — 124. U³ Tu citius uenias PR Tu uenias citius U^{1.5} G^{1.2} p^{1.2} tamquam mihi portus et aura PR portus et aura mihi (gl. *Iste dicitur amicae suae portus, id est quies, et aura, id est refrigerium.*).

2. (gl. cod. μ^3 : ut cum male istas accentuo dictiones.) — 4. U^{2.3} M μ^2 ista. — 5. P cacēphaton U³ kacephaton G² cacenfaton p¹ cachēphaton R cacephaton p¹ illa uocatur. — 7. (metri causa inserui tibi, quod abest a P et codd.) p¹ om. h. u. et seq. — 8. P Ut si dicas U³ om. h. u. — 9. U^{1.2} solet amphibologia dici. — 10. P Subsannauit $\mu^{1.2}$ p³ tunc . . . PR sic . . . U⁷ antropaspathos M antropaspatos PR antropaspatos (gl. *humanae proprietatis deo uel econuerso attributio.*). — 11. U^{2.3} Tapinosis erit PR Tapinosis fiet P mare si gurgis uocitetur U² p¹ si dicatur mare gurgis. — 12. p¹ dices. — 13. P et codd. Perissologia G³ fit. — 14. P Acyrologia dicas sperare laborem M Acyrologia dicas sperare timorem (i laborem)

Estque *pleonasmos*, dicas '*sic ore locuta est*'. 15

Saepe unum repetit uitiose *tantologia*:

'*Ipse egomet*' dicas, facies sic *tantologiam*.

Dicas '*cum nobis*', *cacosyntheton* esse probatur.

Alleoteta genus nescit numeros neque casus.

Cap. III.

De coloribus rhetoricis.

Sed quia praedictas comitantur saepe figuras

Scemata uerborum, de scematibus uideamus.

Principiis repetas uocem, *repetitio* fiet:

Tu mihi lex, mihi rex, mihi lux, mihi dux, mihi iudex,

Te colo, te cupio, te diligo, te peto, Christe. 5

U¹p^{1.2} Aci(y)rologia fiet, dicas . . . G² Acirologia fit, si dicas . . . U³ Acirologia sic dic . . . R Aci(y)rologia fit, dicas . . . U^{1.3.6} G² μ^{1.2} p² sperare timorem U^{2.5.7} μ² p¹ sperare dolorem p³ sperare laborem G¹ spero laborem (gl. *Acirologia est, si dicas uel ponas contraria, ut spero dolorem, et dicitur ab a quod est sine et ciros manus et logos sermo, quasi non manualis sermo, id est non usitatus.*). — 15. U³ p³ si dicas . . . U¹ G² dicas si . . . PR dicas sic . . . — 16. p² repeto U⁵ uiciosa p¹ uiciosum P et codd. plerique: *tantologia* (*Thurot* pag. 461 adnot. 3: Ce mot est toujours écrit par une *n* et non par un *u*). — 17. U¹ facias M faciens dices sic . . . μ² facies dicas sic . . . r dicas faciens sic. — 19. U¹ Alloteta U⁵ p^{1.2} Allotheta U⁶ G^{1.2} Alleoteta μ² Alliotheta PR Alleotheta (*Thurot* pag. 236 adnot. «Quant au mot alleotheta ou alleoteta, qu'on dérivait de alleos alienum et thesis positio, il a pris cette forme parce que Priscien l'a employé à l' accusatif (XVII 155) per figuram quam vocant Gracci ἀλλοιότητα.») P genus numeros nescit neque casus U² genus numerum nescit neque casum U³ genus nescit casus numerosque U^{6.7} genus nescit numerum neque casus G² genus nescit numerum quoque casus.

1. P U² G² μ¹ comitatur. — 3. p¹ Principio U⁵ repeto PR repete. — 4. P U² μ^{2.3} p³ Tu mihi lex, mihi rex . . . — U^{5.7} G² Tu mihi rex, mihi lex . . . U⁶ G¹ μ¹ Tu mihi lex, mihi lux . . . (U^{1.3} M p^{1.2} om. h. u.). — 5. P U^{2.6.7} μ^{1.2} Te colo, te cupio, te diligo, te peto Christe U⁵ Te colo, te plaudo, te glorifico, tibi laudo μ³ p³ Te colo, te laudo, te glorificans (p³ glorifico) tibi plaudo (U^{1.3} G^{1.2} M p^{1.2} om. h. u.).

- Si circa finem, *conuersio* fiet ibidem:
Tu solus deus es, bonus es, pius es, sapiens es,
Qui terram portas, mare portas, sidera portas.
 Si facis utrumque, fiet *complexio* uere:
- 10 *Qui sunt qui pugnant audaciter? Andegauenses.*
Qui sunt qui parcunt superatis? Andegauenses:
Egregios igitur liuor negat Andegauenses.
 Misce per casus uocem, *tractatio* fiet:
Si nihil in uita iocundius est tibi uita,
- 15 *Indecorem uitam perages uirtute relicta.*
 Si dicas contraria, tunc *contentio* fiet:
In luctu rides, inter conuiuia luges,
Mane petis lectum, dimittis uespere tectum.
 Saepius exclames, sic *exclamatio* fiet:
- 20 *O quibus, o quantis, o qualibus es uiduata!*
 Si quaeras aliquid statimque tibi rationem
 Subiungas super hoc, *ratiocinatio* fiet:
Diues avarus eget. quare? quia suppetit usus.
Tangere parta timet. cur? ne minuatur aceruus.
- 25 Assignes de quo quid sit, quid oporteat aut quid
 Debeat inde sequi, *sententia* dicitur illud:
Cui satis est quod habet, satis illum constat habere,
Cui nihil est quod habet, satis illum constat egere:
Ergo facit uirtus, non copia sufficientem,

6. p¹ Si finem circa μ^1 p² fiat. — 7. P Tu solus dominus bonus es . . . (U³ M p^{1.2} om. h. u.) — 8. (U^{1.3.5} G² M p^{1.2} om. h. u.) sequitur in codd. U⁶ $\mu^{1.3}$ p³ uers. *Quem mare terra polus nequeunt portare uel aer.* — 9. p^{2.3} facies P complexio dicitur esse. — 10. U² G² audacter U² μ^3 p³ andegauenses G² wolonienses (U^{1.3.5} M p^{1.2} om. h. u.). — 11. (U^{1.3.5} M μ^2 p^{1.2} om. h. u.) U⁶ G^{1.2} $\mu^{1.2}$ p³ uersum habent hunc: *Qui sunt qui superant inimicos? andegauenses (G¹ wolonienses).* — 12. U^{2.6} negat (U^{1.3.5.7} G² M $\mu^{1.2}$ p^{1.2} om. h. u.) — 13. U² M p³ uoces. — 14. M sit tibi uita. — 15. P Indecoram — peragas U⁵ peragis (p³ om. h. u.). — 18. (U^{1.3.5} G² p^{1.2} om. h. u.) — 19. U¹ μ^2 tunc exclamatio fiet. — 20. p^{1.2.3} est uiduata. — 21. $\mu^{2.3}$ sibi M rei PR tibi. — 22. U^{2.6} G¹ M $\mu^{1.2.3}$ p^{2.3} fertur (pro *fict*). — 23. P U³ p^{1.2.3} suppetit R competit. — 26. U⁵ p¹ dicitur istud p³ dicitur esse. — 28. U⁵ G¹ p³ nichil illum constat habere. — 29. G² sufficientes (U¹ p² om. h. u.).

- Et non paupertas, sed mentis hiatus egentem.* 30
Hoc contra tibi sit, quod per contraria firmas:
An metues aegrum, quem sanum despiciebas?
An soli cedes, quem cum socio superabas?
Articulus fiet, si sit distinctio uocum:
Solus inermis inops inglorius inde redisti, 35
Ferro peste fame consumptus es et periisti.
Consimili cadere faciet concordia uocum:
Fac tibi fortunam, festina frangere lunam,
Et contra fatum faciet te cura beatum.
Agnominatio fit sensus uarius similis uox: 40
Curia curarum genetrix nutrixque malorum.
Iniustus iustos, inhonestis aequat honestos.
Quaere rei causam causamque rei meditare,
Subice post quod non ita sit, subiectio fiet:
Quae tibi causa fugae? numquid tibi flagra dabantur? 45
An labor? at ludo somnoque uacare solebas.
Numquid forte fames? tu fercula semper habebas:
Ergo flagitii te conscia mens agitabat.
De uoce in uocem descende, gradatio fiet:
Hic quamcunque uidet cupit et quamcunque cupiuit 50
Allicit, allectam uitiat, prodit uitiatam.
Definitio sit proprie monstrare quid est res:
Prodigus ut largo sic distat parcus auaro,
Prodigus est animi uitio retinenda profundens,

30. (U¹ p² om. h. u.) — 31. P U^{1.5.7} M p³ firmas p¹ firmes U³ formas U³ G¹ μ^{1.2} signas μ³ signas (i firmas) U⁶ signes p³ signat G² sumas. — 32. μ^{1.2} metuis U⁷ G² M metuas. — 35. U^{1.2.3.7} μ¹ p³ unde redisti G² quando redisti. — 37. p³ Consimilis cadere fiet M Consimili cadere fertur. — 38. M festines . . . G² quo possis frangere lunam (gl. constellationem). — 40. P Agnomen fiet p³ Agnominatio fiet U⁷ μ¹ uarius sensus. — 42. P p¹ Inuictis uictos U³ Iniustos iustis inhonestos — honestis. — 45. U^{1.3} numquid flagra nulla dabantur? U⁵ numquid flagra multa dabantur? — 46. U^{1.2.5} G^{1.2} M p³ an ludo U^{1.5.7} G¹ M p^{1.2.3} manere (pro uacare) U³ madere (i manere). — 47. U³ percipiebas (pro semper habebas). — 48. (U^{1.7} G² p^{1.2.3} om. h. u.) — 50. G² cupitam (pro cupiuit). — 53. U^{2.5} G^{1.2} M μ¹ p¹ a largo U^{2.3} distat sic parcus auaro U^{5.6.7} G¹ p¹ sic parcus distat auaro.

- 55 *Largus qui sumptum facit ex ratione libenter,
Parcus qui retinet quidquid non postulat usus,
Qui retinet cupide quod res deposcit auarus.*
Continues dicta dicendis, transitio fit:
Audistis, qualem se praestitit ille parenti,
- 60 *Nunc, qualis fuit ipse parens, audite uicissim,
Ut dignus nec prole queat nec patre uideri.*
Corrige quod dictum prius est, correctio fiet:
Ex quo dicor amans, immo ueracius amens.
Sum nimis oblitus decōris, quin immo decōris.
- 65 *Occupat hic cum quid transire parat neque transit:
Praetereo caedes periuria furta rapinas,
Taedia forte darem, si uobis ista referrem.*
Disiunctum est, si quaeque suum fert clausula uerbum:
Romanus populus Gallos sub Caesare uicit,
- 70 *Sub duce Pompeio Mithridatica regna subegit,
Hannibalis uires Scipionis nomine fregit.*
Praecedens simul atque sequens oratio solo
Claudatur uerbo, coniunctum sic habet esse:
Aut aetas formae decus atterit aut ualitudo.
- 75 Non interponens uerbum, ponens prius aut post
*Adiunctum facies uersusque sequens manifestat:
Morbo uel senio formae decus euacuatur.*

55. U⁶ G³ sumptus. — 56. G¹ qui retinet tantum quod postulat usus.
— 57. U⁵ Qui retinet cupidus res quod deposcit auarus U³ exposcit PR
deposcit p¹ auarus est. — 58. U² dicentis. — 59. G² Audisti G¹ praebuit
P p¹ iste U^{1.3.7} ipse. — 61. G¹ p^{1.2} non prole . . . U³ p³ nec patre — nec
prole U¹ om. h. u. — 62. $\mu^{1.2.3}$ quod prius est dictum p³ quod prius dic-
tum est U⁶ correptio. — 63. P p³ dico. — 64. μ^1 minus. — 65. U^{3.6} G²
M μ^3 Occupat hic cum quis transire parat neque transit U² Occupat hic
qui cum transire parat . . . p¹ Occupat hic qui transire parat . . . — 67.
U⁵ Taedia multa darem P U^{2.7} M p² si uerbis . . . — 68. p¹ Distinctum
P Disiunctum R Disiunctum est . . . G² dat (pro fert). — 72. U⁶ $\mu^{2.3}$
uerbo (pro solo). — 73. U¹ Claudantur U⁶ $\mu^{2.3}$ solo (pro uerbo) sequitur in
cod. U⁵ uers. *Aut morbo species cadit aut aetate fatiscit.* — 75. U¹ interpones
— ponas U² interpono — ponas U³ interpones — ponas P G^{1.2} interponas
— ponas p³ interponas — ponas R interponens — ponens. — 77. G¹ ad-
nichilatur PR euacuatur (sequitur in codd. uers. *Extinguit speciem*) (U² $\mu^{5.7}$

Conduplicatio fit oratio conduplicata:

Tunc patrem gladio, crudelis nate, necasti?

Tunc patrem? numquid mors patris mors tua? numquid? 80

Commutatio fit uerbis sententia uersa:

Nulla tacenda loqui uel nulla loquenda tacere.

Quis sapiens iubeat quisue iubens sapiat?

Quaere nec elige quid potius, dubitatio fiet:

Tu quis es ignoro, quo te quoque nomine dicam 85

Haesito: si dicam 'spurcissime', non erit aequum,

Si 'scelus' appellem, nimis est, deformior an sis

Nequior ignoro, non hoc mihi, non placet illud.

Concipe, conceptum celsa, praecisio fiet:

Te non est aequum certamen ponere mecum. 90

Numquid ego recolo quod tu? sed dicere nolo.

Cap. IV.

De pedibus metrorum.

Spondeum faciet disyllaba dictio, longa

Si fuerit, sed *pyrrichius* contrarius huic est.

Longa brevisque simul possunt complere *trochaicum*,

At si conuertas, poteris componere *iambum*.

G¹ M p² *faciem*) seu *morbus siue senectus*. abest a P.) — 79. U² G² *crudeli* $\mu^{1.2}$ *crudeli* nece μ^3 *crudeli* morte. — 80. (G² om. h. u.) — 82. U^{5.7} G² uel nulla tacere loquenda G¹ loqui tibi nulla tacere loquenda. — 83. $\mu^{1.2}$ Quid — quidue U⁵ Quis sapiens doceat quisue docens sapiat? (U⁶ deficit hoc uersu. excidit folium continens uersus quadraginta.) — 84. $\mu^{1.2.3}$ fertur (pro *fiet*). — 85. U⁵ uel quo te nomine dicam. — 86. G² $\mu^{1.2.3}$ p³ Nescio U⁷ non erit aptum. — 87. P G^{1.2} $\mu^{1.2.3}$ r nimis est R minus . . . — 88. P U³ $\mu^{2.3}$ p^{1.2.3} r nunc hoc mihi nunc placet illud G¹ nunc et hoc mihi nunc placet illud G¹ M nunc hoc mihi non placet illud U⁵ nunc hic mihi aut placet istud. — 90. U² certamina (al. m. ex corr.) $\mu^{2.3}$ certamina P R certamen U³ sumere (pro *ponere*). — 91. P $\mu^{2.3}$ quid tu U³ quis tu.

2. U⁷ Cum fuerit p³ illi est (sequuntur in codd. U^{1.3.5.7} G^{1.2} M $\mu^{1.3}$ p^{1.2.3} uersus 5. 6. 3. 4.). — 3. U⁵ Longa simulque brevis $\mu^{1.2}$ comprehendere. — 4. P Ac si p¹ Hac si U³ Et si $\mu^{1.2.3}$ Sed si G² M poteris conuertere.

- 5 *Dactylus* ex longa constat breuibusque duabus,
Unde patet quod ei contrarius est *anapaestus*.
Tresque breues *tribrachum* faciunt, qui non habet esse
In uersu, sed *Molossus* contrarius huic est.
Iunge duas longas mediante breui faciesque
10 *Amphimacrum*, contrarius est *amphibrachus* illi.
Constituisque pedem *Bachium*, si dicis *egestas*.
Huicque *palimbachius* contra est *antibachius*ue.
Quattuor ex breuibus *procelleumaticus* exstat.
Est *dispondeus* semper contrarius illi.
15 Longa breuis longa atque breuis iungantur in unum,
Ditrochaicum facient, contrarius esto *diambus*.
Longa duaeque breues et longa simul *choriambum*
Efficiunt, *antispastus* contrarius huic est.
Tuque duas longas breuibus coniunge duabus,
20 *Maiores* erit *Ionicus*, *Ionicus minor* obuius huic est.
Primus erit *pacon*, longam breuibus tribus adde,
Longa secunda, breues aliae tres, fitque *secundus*,
Tertia longa, breues aliae tres, *tertius* exstat,
Quartaque longa, breues aliae tres, *quartus* habetur.
25 Prima breuis longisque tribus *prior* est *epitritus*,
Sitque secunda breuis, longae tres, fitque *secundus*,

5. $U^2 G^2$ Dactylus ex longa breuibusque duabus habetur. — 6. U^2 contrarius sit. — 7. $U^7 G^2 \mu^3$ tribrachum $p^{2.3}$ tribacum PR tribracum U^3 quod non habet esse U^5 sed non habet esse $U^7 G^1 M$ quod non decet esse. — 8. P et codd. molossus. — 10. μ^2 huic (pro illi). — 11. U^1 Constitues $U^1 M$ brachium p^1 bachicum p^3 dicas (pro si dicis). — 12. $M \mu^2$ Huic palimbrachius . . . U^7 contrarius (pro contra est) P U^5 antibachiusque. — 13. U^1 proceleumaticus $U^7 M p^2$ procelleumaticus PR proceleumaticus. — 14. $P U^{2.3.5} M \mu^2 r$ longaque (pro longa atque) P $U^{5.7} G^1 p^{1.3}$ iungatur. — 15. P $U^{1.2.5.7} G^{1.2} M p^1$ Distrocheum U^3 Dystrocheum P facies $U^{3.5} G^2$ faciunt P $U^{1.2.3.5.7} G^{1.2}$ contrarius est di(y)ambus $\mu^{1.2.3} p^{2.3}$ contrarius esto di(y)ambus. — 16. M Longa dueue breues μ^2 Longaque due breues. — 17. $\mu^{1.2.3} p^3$ Efficiunt PR Efficient $U^1 G^1 \mu^2$ anapestus P $U^{2.5} G^2 M \mu^{1.3} p^{1.3}$ antipestus U^3 antypestus U^7 anthipestus p^2 antipastus. — 18. P U^1 Maiores erit ionicus: minor contrarius est huic p^3 ionicus minor contrarius huic est $G^2 \mu^2$ ionicus minor obuius illi. — 19. U^5 Prima breuis sit longe tres G^1 Prima breuis longe quoque tres. — 20. P tres longe.

Tertia sit brevis et tres longae, *tertius* exstat,
 Quartaque sit brevis et tres longae, *quartus* habetur.
 At semipes longus fore dicatur *catalectus*.

Cap. V.

De commutatione litterarum.

Ecce quod usus habet, cedunt sibi saepe sonantes,
 B mutatur in f in sexque c g p m s r:
Offero succurro suggessi suppeto iussi,
Summittoque et surripio simul esse memento.
 Ast intercipitur cum uocalis subit m post, 5
 Sicut in *ambes* *ambages* *ambigit* *ambit*.
 C quoque transit in s g t x uque sonantem:
Parsi quingenta natus dixique quieui.
 Ast intercipitur, ut *sicubi* *nuncubi* monstrant.
 D cadit in t l s c g p r inque duas ss: 10
Attinet alludit assumens accidit agger
Appetit arridet, istis superadice cessi.
 Dque intercipitur: *redigoque redarguo* prodest.

27. G¹ Tertia sitque brevis tres longe. — 28. P G² $\mu^{1.2.3}$ Quarta brevis
 sint tres quoque longe U⁷ Quarta brevis sint tres longe U³ G¹ M p^{2.3}
 Quarta brevis sit tres quoque longe U^{1.2} Quarta brevis est tres quoque
 longe U⁵ p¹ Quartaque sit brevis . . . — 29. P Semipes ac longus G¹
 Semipes atque longus $\mu^{1.3}$ p^{2.3} Semipes at longus p¹ At longus semipes
 U¹ G² M $\mu^{2.3}$ p^{1.3} fore dicitur acatalectus (M achatalectus p¹ acathalectus
 μ^2 acathalectus μ^3 p³ achathalectus) U⁷ fore dicitur cathalecticus.

1. M tibi U¹ quaeque sonantis p² quaeque sonantes. — 2. P U⁷ G^{1.2}
 M μ^2 p³ in sex quoque. — 3. P G¹ Differo. — 4. M Submitto cum sur-
 ripio U⁶ $\mu^{1.2.3}$ Summitto uel surripio. — 5. P et codd. Ac . . . U⁷ uocalis
 cum p³ subicit. — 7. p¹ sonantes. — 9. U⁷ G² $\mu^{1.2.3}$ p^{1.3} r Ac . . . G¹ At
 . . . PR Ast . . . — 11. U² assumit. — 12. P superadice (sic) U¹ super-
 adice U³ G¹ superadice U⁵ p² superadice U⁶ $\mu^{2.3}$ p¹ superadite U⁷ sem-
 per adite U² subaddito G² M μ^1 p³ superaddito. — 13. U⁵ D intercipitur
 G^{1.2} M p² D quoque intercipitur μ^1 Ac intercipitur PR Dque intercipitur
 U^{3.5} μ^1 redigo PR redigoque (sequitur in cod. μ^2 : D non mutatur h q m
 u bque sequente.).

- S quoque cum reliqua d subtrahit, ut probat *asto*.
 15 G mutatur in s et in x et uertitur in *ctum*,
 Ut *spargo sparsi rego rexi* uel *lego lectus*.
 L mutatur in r et in x, mutatio sic fit:
Paulula pauxilla dic de *tabulaque taberna*.
 M quoque transit in n, si c d q tque sequantur:
 20 *Nuncubi tantundem nunquamque identidem* haec sunt.
 N uariatur in m b pue sequentibus aut m:
Impius imbutus immitis sint tibi testes.
 Transit in ss duplicem t c r uque sonantem,
 Ipsaque multotiens et in l mutatur et in g:
 25 Ut *fissus catulus ecquid corrumppoque siui*
Ullus et *ignotus* istaec exempla tibi do.
 Q quoque, ceu monstrat *quis cuius*, uertitur in c,
 Transit in x: *coxi*, uel in s, ut *torqueo torsi*.
 R quoque transit in l s u n inque duas ss:
 30 Unde *nigellus odos triuique aëneus ussi*.
 S mutatur in n et quinque d t r et x m:

14. U⁷ cum reliquis G¹ cum muta μ^3 cum liquida. — 15. U⁵ p¹ uertitur in c μ^3 in t U² M in ctum PR in ct. — 16. U¹ uel lego legi U² uel lego lectum p¹ legoque lectus. — 17. $\mu^{2.3}$ in r uel in x U¹ M p^{1.2} mutatio finit. — 19. P si c d f q t . . . U⁶ si d q tque . . . $\mu^{2.3}$ si c d q tque G² si c d c tque . . . M si c t q d . . . R si c d q t . . . U⁷ sequatur U^{1.2.3.7} G² $\mu^{1.2.3}$ p³ sequantur p¹ sequuntur M secuntur PR sequentur. — 20. μ^2 nunquam (sequitur in P: Et cum predictis anfractus si placet adde.). — 21. U⁵ mutatur P pque. — 22. P U³ G¹ p³ Combibit impellit ac immitit (p³ immitis) tibi monstrant U¹ Impius immucus imbutus sint nota cunctis p³ Impius immunis imbutus sunt nota cunctis U^{2.6} G² μ^1 Impius imbutus (U⁶ imbutus) immitis sunt tibi testes U^{5.7} M $\mu^{2.3}$ p¹ Impius imbutus immitis sit tibi testis (sequitur in P G¹ p³: *Impius imbutus immunis* — p³ immitis — sint tibi testes. in $\mu^{1.2.3}$: *Combibit impellit immittit quod tibi monstrant.* in U² G² p¹: *Combibit impellit ac immittit tibi monstrant.* in U⁶: *Combibit impellit immuctat et hec tibi monstrant.* U¹ M p² om. h. u. certe alteruter superuacaneus est. sequitur in codd. U^{2.6} G^{1.2} p³: *Et cum predictis* — G¹ *Cum supradictis — amfractus si placet addas* — G^{1.2} p³ adde —). — 23. U^{1.2} M $\mu^{2.3}$ p^{1.2.3} c t r uque sonantem U⁷ c t uel r uque sonantem (sequitur in codd. U^{1.2.6} p² uers. 25 Ut fissus . . . — 24. U² uariatur p¹ mutabitur et g. — 26. U⁶ super hec exempla tibi do. — 27. U^{1.5.7} G¹ p^{1.2.3} seu μ^3 monstrant. — 31. U^{1.3} G² et in quinque.

Sanguis custodisque nepos flos rursus et Aiax.
 Transit in s quoque t, sed in x, si praeueniat c:
A uerto uersus, a flecto dicito flexus.
 Pro g et s seu pro c et s x accipiatur, 35
Sicut demonstrat lex legis, faex quoque faecis.
Regula saepe tamen fallit, cum uertitur in ctum
Seu mutatur in u, sicut nix noxque supellex.
 X quoque transit in f, si dicas *efficit effert.*
 Y quoque uertis in u dicendo *Cubele cupressus.* 40
 Z quoque mutatur in d uel s inque duas ss,
 Ut *Setus gassa Medentius* ista tibi do.

Cap. VI.

De nominibus monosyllabis.

(a. De monosyllabis masculinis.)

Quae uel quot generis sint monosyllaba primi,
 Mox, si nosse uelis, haec alta mente notabis:
As dens flos et Dis fons mons pes mos quoque moris

33. U³ T quoque transit in s U^{2.3} et in x. — 34. U⁵ uertor—flector p³ dicito P R dic quoque. — 35. μ^1 ceu. — 36. U^{1.6.7} G^{1.2} $\mu^{1.2}$ p¹ demonstrant. — 37. P et codd. in et (scripsi in *ctum* ex similitudine uers. 15). — 38. μ^1 Ceu P ceu nix nox atque supellex U⁶ p³ sicut nox nixque supellex G² sicut nyx nox atque supellex R sicut nix noxque supellex. — 39. P U³ G¹ p¹ X quoque transit in f U⁷ X quoque uertitur in f R X quoque uertis in f U^{3.5} p¹ si dicis. — 41. U¹ mutas.

1. P et codd. plerique: quod generis P G¹ fuerint U⁵ fuerant M p¹ sunt U⁷ tibi sunt R sint (De *monos* uocabuli mensura uide sis quod *Thurot* profert pag. 432 (539 sq.) et cf. supra I 102.) — 3. P *As dens flos seps dis fons mons pons mosque moris* U¹ p² *As dens flos floris fons mons pes mos quoque moris* U² *As dens flos mons fons pes et dis rex mosque moris* U^{5.6.7} M $\mu^{1.2}$ *As dens flos et dis fons mons pes* (μ^1 *mons pes fons* U⁵ *mons fons pes*) *mos quoque moris* G² *As dens flos fons mons pes et dis mos quoque moris* μ^3 *As dens flos dis fons mons linx pes mos quoque moris* p¹ *As dens flos floris dis fons mons pes mos quoque moris* p³ *As dens fons et dis flos et mons pes mos quoque moris.*

- Lar mas pons pus glis rex ros Nar sol quoque solis*
 5 *Stips praes grexque gregis uir Mars sal lynxque tenebis*
Ren splen uasque uadis ex his haec ultima noris
Calx quoque qui pede fit super haec in mente tibi sit:
Quae fore bis dena uideas octauaque cuncta.

(b. De monosyllabis femininis.)

- Feminei generis sunt haec quae noscere quibus:
 10 *Pax arx calx calcis cos Styx dos falx quoque falcis*
Glos et frons frondis gens fax faex frons quoque frontis
Lux lex fraus fraudis simul et laus accipe laudis

4. P *Lar mas pes pus glis rex ros nar sol quoque solis* U¹ *Lar mas pons pontis rex ros nar sol quoque solis* U² *Lar mas pons glis pus ros nar sol quoque solis* U³ G¹ M μ^1 p^{1.3} *Lar mas pons pus glis rex ros nar sol quoque solis* (p³ *sol tenebis*) U⁵ *Lar mas pons rex ros nar sol quoque solis* U⁶ *Lar mas pons rex glis pus ros nar solque solis* G² *Lar mas pons pus rex ros nar glis sol quoque solis* μ^2 *Lar mas pons rex glis pus ros nar sol quoque solis* μ^3 *Pan mas pons rex glis pus ros nar sol quoque solis* p² *Lar mas pons pontis pus rex nar ros sol quoque solis* U⁷ *Lar mas pons rex ros nar glis pus sol quoque solis.* — 5. P *Stirps praes grexque gregis uir mars tenebis* U¹ *Lar pres grexque gregis uir mus sal linxque tenebis* U² *Lar pres grexque gregis uir mars sal linx quoque lincis* U⁵ *Lar pres rex gregis* (sic) *et uir mars sal linxque* G² *Lar pres grexque gregis mars fallit linxque patebit* μ^3 *Lar pres grexque gregis mars uir sal linxque tenebis* U^{3.6.7} G¹ M $\mu^{1.2}$ p^{1.2.3} *Lar pres grexque gregis uir mars sal linxque tenebis.* — 8. P *Que fore bis dena uideas simul atque nouena* (XXVII tantum habet) U^{1.5} G² *Que fore bis dena bis bina* (U⁵ *bis binaque*) *noscito cuncta* (U¹ XXV U⁵ G² XXVI habent) U^{2.6} *Que fore bis dena nosces* (U⁶ *uideas*) *octauaque cuncta* (constat numerus) μ^1 *Que fore bis dena bis quater noscito cuncta* (constat numerus) G¹ M *Que fore bis dena ter trinaque noscito cuncta* (XXVIII habent) U³ $\mu^{2.3}$ p^{1.3} *Que fore bis dena tu cerne nouenaque cuncta* (U³ μ^2 p^{1.3} XXVIII habent) p² *Que fore bis dena bis trinaque noscito cuncta* (constat numerus). — 10. P *Pax arx calx cis cos et stix dos falx quoque falcis* μ^2 *Pax arx calx calcis cos dos stix falx quoque falcis* G² *Pax arx calx calcis cos dos et falx quoque falcis* M *Pax arx calx cos dos fex falx quoque falcis* R *Pax arx calx calcis cos et dos falx quoque falcis.* — 11. U² *Glos et frons frontis fax fex gens frons quoque frondis* U⁶ M $\mu^{2.3}$ p³ *Glos et frons frontis gens fax fex* (μ^2 *gens fex fax* p³ *gens fex frons . . .*) *frons quoque frondis* P R *Glos et frons frondis gens fax fex frons quoque frontis.* — 12. G¹ *Lex lux faux faucis simul et laus excipe laudis.*

Lis glis lens lentis glans lanx mens denique mentis
Lens merx mors mortis pars et sors denique sortis
Nux nix ars artis nex pix prex nox quoque noctis 15
Ops res uox uocis stips et stirps denique stirpis
Spes trabs cruxque crucis uis et strix urbs simul urbis
Puls frux faux faucis scobs daps plebs denique plebis
Scrobs saeps uix uicis et Sphinx haec extrema tenebis:
Haec quinquaginta tibi sint bis ternaque cuncta. 20

13. U¹p³ *Lis et lens lentis glans lanx mens denique mentis* U¹ *Lis et lens lendis glans lanx mens denique mentis* U²G² *Lis glis lens lentis glans lanx* (G² *lanx glans*) *mens denique mentis*. — 14. U¹ *Lens nex* (mors) *mortis pars et sors denique sortis* μ³ *Strix merx mors mortis pars et sors denique sortis* p¹ *Laus mers mors mortis pars et sors denique sortis* PR *Lens merx mors mortis pars et sors denique sortis*. — 15. P *Nux nix arx artis* (sic) *nex pix pres nox quoque noctis* U² *Nux nix ars artis nex prex pix nox quoque noctis* U⁵ G¹ *Nux nix arx arcis nex pix prex nox quoque noctis* U¹ *Nix nux ars artis uix prex pix nox quoque noctis* G² *Nux stix ars artis nex pix prex nox quoque noctis* R *Nux nix ars artis nex pix prex nox quoque noctis*. — 16. P U^{1.2} G² p^{1.2.3} *Ops res uox uocis stips et stirps denique stirpis* U⁶ *Ops res uox uocis strix et stirps denique stirpis* μ¹ *Ops res nox noctis stix et stirps denique stirpis* μ^{2.3} *Ops res uox uocis stix et stirps denique stirpis*. — 17. P *Spes trabs cruxque cis uis et strix urbs simul urbis* U¹p² *Spes nar cruxque crucis uis et stix urbs simul urbis* U² *Spes trabs crux crucis uis et stix urbs simul urbis* U⁵ *Seps trabs crux crucis et uis et stix urbs simul adde* U⁶ μ^{1.2.3} *Spes trabs cruxque crucis uis et stips urbs simul urbis* U¹ *Spes glis crux crucis uis et stix urbs simul urbis* p¹ *Spes strix crux crucis uix et stix urbs simul urbis* M p³ *Spes trabs cruxque crucis uis et stix urbs simul urbis*. — 18. P *Puls frux faux cis et scrobs daps plebs quoque plebis* U^{1.2.5} μ¹ p³ *Puls frux faux faucis scobs daps plebs denique plebis* U¹ *Puls fax faux faucis scorps* (sic) *daps plebs denique plebis* G² *Puls frux faux faucis scrobs scrobis denique plebs* G¹ *Puls frux fraus dis scobs daps plebs denique plebis* U⁶ M μ^{2.3} p^{1.2} *Puls frux faux faucis scrobs daps plebs denique plebis*. — 19. P *Scops seps uix uicis et spinx hec exempla notabis* U¹ *Scrobs seps uixque uicis simul hec extrema tenebis* U² *Scobs seps uix uicis simul hec extrema notabis* U⁶ *Scobs seps nixque niuis simul hec extrema notabis* G¹ *Scobs stips uixque uicis simul hacc extrema notabis* M *Scops seps uixque uicis simul extrema tenebis* μ^{1.2} p^{2.3} *Scobs seps uix uicis simul hec extrema notabis* μ³ *Scops seps uixque uicis simul hec extrema notato* p¹ *Scobs seps uixque uicis simul hec linx ista tenebis* p^{2.3} *Scobs seps uixque uicis simul hec extrema notabis* U¹ *Scobs seps merx mercis simul hec extrema uidebis* (G² om. h. u.). — 20. P U^{1.2.6} G¹ μ² p^{1.2.3} r *Hec quinquaginta tibi sint bis ternaque cuncta* R *Hec quinquaginta tibi sint bis binaque cuncta*.

(c. De monosyllabis neutri generis.)

- Et quae sunt generis etiam monosyllaba neutri
 Accipe. sed primo *cor fas far crusque* teneto,
 Inde *lac os oris pus git plus os* simul *ossis*,
Aes ir fel fellis, cui *mel* coniungito *mellis*,
 25 Hinc *sal rus ruris uas uer tus* denique *turis*,
 Postea *ius iuris*, nequeo dinoscere plus his:
 Quae dum conflabis uiginti non dubitabis.

Communis generis haec bis tria sola tenebis:
Bos dux fur furis sus grus dis denique *ditis*.

- 30 Si petis extrema, promiscua noueris illa
 Quae sunt *lens lendis*, pariter *grus mus* quoque *muris*.

Omnia centena sunt haec simul et duodena.
 Haec non despiciat quis, ne despectio fiat.

Cap. VII.

De nominibus Musarum et gentilium.

Nomina Musarum doctrinarumque suarum
 Nunc explanabo, uerbis breuibus reserabo.

21. P U^{5.7} p^{1.3} Hec que sunt generis etiam monosyllaba neutri U^{3.6}
 μ^2 Hec que sint (U⁶ μ^3 sunt) etiam generis U^{1.2} M μ^1 p²r Et que sunt
 (μ^1 r sint) generis etiam . . . G² Et que sunt etiam generis . . . μ^3 Atque
 sunt etiam generis . . . G¹ Sed que sunt generis etiam . . . — 22. P *cor*
fas far crusque μ^2 *cor far fas crusque* . . . $\mu^{1.3}$ memento (pro *teneto*). —
 26. P nequeo describere plus his U^{5.6} nescio discernere . . . μ^3 p³ nescio
 dignoscere . . . — 27. r Quantum conflabis U⁶ p³ uiginti connumerabis.
 — 28. P U^{3.7} G^{1.2} μ^1 p^{1.3}r notabis. — 30. U⁶ Si petis exempla P permis-
 cua U⁵ ista. — 31. $\mu^{2.3}$ p³ *grus* addito *mus* quoque *muris*. — 32. U⁷ μ^3
 Omnia centena sunt hec simul et duodena p²r Omnia centena simul hec
 sunt atque nouena PR Omnia centena sunt hec simul atque nouena. —
 33 U² μ^3 p³ ne despiciat
 2. P U⁵ p¹ explanando.

Euterpe bona delectatio sit tibi prima,
 Dulce canens tibi *Melpomene* sit Musa secunda,
 Tertia *Terpsichore*, quae rerum instructio fertur, 5
Calliope quasi *Callophone* sic quarta uocatur,
 Quintaque sit *Clio* tanquam meditatio rerum,
 Ex simili simile quae repperit haec *Erato* sit,
 Pluraque dans *Polyhymnia* sit, polys hoc manifestat,
 Reddit subtiles animosque *Thalia* capaces, 10
 Tanquam caelestis *Urania* nona tibi sit.
 Prima tubas ciet *Euterpe*, tragicumque secunda
Melpomene carmen inuenit, *Terpsichore*que
 Psalterium, sed *Calliope* commenta figurat,
 Historicos *Clio* dat nos, *Erato* geometras, 15
 Rhetoricos *Polyhymnia* comoedosque *Thalia*,
 Ast *Urania* sit quae repperit astrologiam.

Saturnus genuit tres Neptunumque Iouemque
 Plutonemque, quibus diuisa est machina triplex.
 His mater fuit Ops Rea seu Ceres atque Cubele, 20

3. U^1 sit delectatio tibi $U^{3.7}$ sit tibi delectatio. — 4. G^2 Dulce somnans . . . $P U^6 G^2$ tibi sit melpomene $U^7 p^1$ sit melpomene tibi. — 5. $P G^1$ terpsichore μ^3 terssicore p^2 ptersicore R tersicore. — 6. U^5 quasi callophone tibi . . . P quasi callophone sit . . . $U^1 G^2 p^1$ quasi callophone sic . . . R quasi callophone sic . . . — 7. $PG^1 \mu^1$ Quinta tibi clio sit . . . U^2 Quinta clio tibi sit . . . U^1 Quintaque sit clios . . . $U^{3.6.7} G^2 M \mu^{2.3} p^2$ Quintaque sit tibi cli(y)o . . . p^1 Quintaque clyo quasi tibi sit . . . U^5 Quinta clyoque tibi fiat . . . P tanquam meditatio rerum . . . codd. plerique: quasi . . . — 8. P eratho fiet U^1 herato fiet U^7 herrato fiet G^2 fiat erato $\mu^2 p^3$ herato fiat. — 9. U^3 polymya PR polimia. — 10. U^3 Reddit subtiles animos thalya loquaces U^5 Redde subtilis animosque talia capaces $U^6 \mu^3$ Reddit subtiles animos talyaque capaces PR Reddit subtiles animosque tali(y)a capaces. — 11. P nona uocatur $U^2 M G^2$ sit tibi nona. — 12. $U^{2.7} G^2 \mu^{1.2} p^2$ sciet G^1 sciat U^5 scitque. — 14. $U^1 G^2 M \mu^{1.3} p^3$ commenta figuras U^7 commentat figuras. — 15. U^3 Hystoricos . . . U^7 Hystoriam . . . PR Hystorias . . . P et codd. geometros. — 16. $U^{2.7} \mu^1 p^2$ polimia dat . . . — 17. (sequitur in codd. $U^{1.6} G^2 \mu^{1.2.3} p^3$ uers. *Mentis Apollineae uis has rapit* (μ^1 uis has mouet $U^6 \mu^{2.3} p^3$ uis admouet G^2 uis amouet) undique Musas. abest a PR .) — 19. G^2 machina mundi. — 20. P Hisque ceres mater fuit ops rea siuè cybeles $U^{1.3.6} G^2$ His mater fuit ops

- Ex ope siue reor, a creo siue cubon.
 Stellas errantes septem die esse planetas:
Luna Uenus Stilbon Sol Saturnus Iouis et Mars.
 Sol lucens solus, a luceo luna Uenusque
 25 A ueneror, kyrios mercantum Mercurius sit,
 Mars mors, Iuppiter a iuuo, Saturnus satur annis.
 Est Aries Taurus Gemini Cancer Leo Uirgo
 Libraque Scorpius et Sagitarius et Capricornus,
 Est et Aquarius, hunc comitantur postea Pisces.
 30 Haec opponuntur ut in ordine quaeque sequuntur:
 Est *Li. Ari. Scor. Tau. Sa. Gemi. Capri. Can. A. Le. Pis. Uir.*
 Est tibi, Saturne, domus Eglocerontis et Urnae,
 Inde Ioui dona Pisces simul atque Chirona,
 Est Aries Martis et acutae Scorpio partis,
 35 Libram cum Tauro Uenus ambit purior auro,
 Suscipit Erigonen Stilbon geminumque Laconem,
 Cesserunt soli Cancer lunae Leo soli.
- Saturno nati tres sunt: Neptunus aquarum,
 Iuppiter astrorum genitor, Pluto miserorum.
 40 Gorgoneae tres monoculaeque fuere sorores,
 Stheino scilicet Euryaleque simulque Medusa.

rea seu ceres atque cibile ($U^{3.6}$ cybele) U^2 Hiis mater fuit obs rea seu ceres cibileque $U^5 G^1$ His mater fuit ops rea seu ceres siue cybeles (G^1 atque cybelles) μ^1 Hiis mater fuit ops rea seu ceres atque cybele μ^2 Hiis mater fuit obs rea seu ceres atque cibile p^1 Hiis mater obs rea seu ceres atque cibile (scripsi *Cubele* ex Eberhardi nostri praecepto quod est cap. V uers. 41.). — 23. P et codd. stilbons. — 24. $U^6 G^2 M \mu^{2.3} p^3$ solus lucens. — 26. U^5 Mors mars. — 29. M Est at . . . $U^2 G^2 p^{1.2}$ Ast et . . . — 30. P Hic opponuntur . . . U^1 ut in ordine signa secuntur. — 32. P et codd. eglocerontis (gl. *egloceron est caper cornutus, ab egle quod est caper et ceron cornu.*). — 33. $U^1 p^2$ Inde iouis dona die pisces atque chirona P $U^2 G^1 M$ Inde iouis dona pisces simul atque chirona. — 36. $\mu^{1.2}$ geminique. — 38. $U^2 p^3$ nati sunt tres. — 39. μ^2 ianitor. — 40. P Gorgonee atque tres . . . — 41. P Stennio scilicet euriale simul atque medusa $U^{1.7} \mu^1 p^3$ Stennio (U^7 Sthennio) scilicet eurialeque simulque medusa $U^{2.5} G^1 M$ Stennio eurialeque simulque medusa $U^6 \mu^{2.3} p^3$ Stennioque (μ^3 Steinoque) euriale simul atque medusa G^2 Stennioque eurialeque simulque medusa.

Hesperides quoque tres: Aegle Neptusa Arethusa.
 Harpyiae quoque tres: Aello Ocypeteque Celaeno.
 Tres quoque fatales quae ducunt fila sorores,
 Clotho colum portat, Lachesis trahit, Atropos occat. 45
 Tres quoque gratuita dant gratis grata sorores,
 Dic Euphrosynen, dic Eugala Pasitheaemque.
 Nautarum quoque tres tu dicas esse timores:
 Sirenes siue Scillam Syrtesque Charybdim.
 Tres quoque censores apud infera sunt quasi reges: 50
 Cognitor est ueri Minos cogitque fateri,
 Ueraque scrutanti censura datur Radamanthi,
 Tu miseros punis ardentibus, Aeace, prunis.
 Sermonum genera tria sunt Graeceque uocantur
 Dragmaticon hermeneticon didascaliconque, 55
 Donatum quaeras, Aeneida bucoliconque.
 Tres Triuii sedes: Diana Proserpina Luna.
 Eumenides quoque tres: Tesiphone Allecto Megera.
 Tres mundi partes: Europa uidelicet atque
 Africa, quis Asiam maiorem connumerabis. 60
 Tres triuii species dic lexim syntasa resim.

42. U⁵ neptusaque aretusa G¹ arethusa neptusa. — 43. U² Aripie PR Arpie (gl. *Arpie dicuntur quasi rapie de rapio rapis.*). — 44. U⁵ tres sunt fatales G¹ fata (pro *fila*). — 45. M portat (al. m. expuncto *baiulat*) p² portat U^{1.5} G¹ baiolat PR baiulat U^{1.3.6} μ^{2.3} antropos G¹ curat. — 46. μ^{2.3} Dant quoque gratuite tres gratis grata sorores. — 47. U³ G² μ^{1.3} p³ euprosigne P U^{2.6} G¹ μ² p¹ euprosignē U^{5.7} M euprosignen p² euprosinē U¹ euprosinen U⁵ p³ eugalia G³ eugalam PR eugala P μ³ pasitheramque. — 51. G¹ subigitque. — 53. U¹ M μ¹ torrentibus U³ torrentibus (1 ardentibus) PR ardentibus. — 55. U¹ Dragomatycon U^{2.5} Dramaticon U³ Dragmatycon (gl. *equiponderatum*) G^{1.2} Dracmaticon P μ³ hermenticon. — 56. μ^{1.2} p^{1.2} bucolicumque. — 57. U^{1.5} M p² dyana proserpina luna PR proserpina luna di(y)ana. — 58. U^{5.6.7} G^{1.2} M μ^{1.2.3} p^{1.2} om. *quoque* P U^{1.2} M μ^{2.3} p^{1.2} thesiphone U³ thesiphone U⁵ G^{1.2} μ¹ tesiphone U⁶ tesifone (sequuntur in P U^{2.5.6.7} G^{1.2} μ^{1.2.3} p³ uersus hi: *Ut dicunt* (U² dant) *autores* (U^{3.5} *auctores* G¹ *actores*) *est ethiopia triplex* || *Est orientalis occi. uel meridiana.* M in margine habet. absunt a codd. U^{1.3} p^{1.2}). — 60. P et codd. *Affrica* (gl. *Affrica dicitur de affero affers, quia ab ista ad alias merces deferuntur.*) p¹ dinumerabis. — 61. P lexim sintha resimque U¹ lexim sintana resim U^{2.5} G¹ μ^{1.2} p^{1.3}

- Ortho. proso. diasyn. species tres grammaticae sunt.
 Tres cellae sunt: fantasis et logice memoransque.
 Tresque trium fratrum tu dicas esse tridentes.
 65 Fulminis est triplex species: flat findit et urit.
 Nabilis est aqua, labilis et potabilis ipsa.
 Cerberus omne uorans tria possidet ora canina.
 Fertur menoides unius luna diei,
 In partes diuisa duas diatomos exstat,
 70 Est amphicyrtos cum paene est lumine plena,
 Est panselenos cum splendet lumine plena.
 Naiades fontis sint, Oreades tibi montis,
 Sint Dryades nemoris Nereidesque maris.
 Napaeae florent, Amadryades arbore gaudent,
 75 Et cum qua uiuunt et sine qua pereunt.

Cap. VIII.

De nominibus exortis a Graeco.

Atticus Aeolicus Doricus Ionicusque Boëtus
 Graecorum uere tibi sint idiomata quinque.
 In Graecis *alpha* prior est haec littera Graeca,

lexim sinthasa resym U^6 lexim sinthata resim $G^3 \mu^3$ lexim synthasa
 resim U^3 lexim synthasa resym M lexin synthasa resin p^2 lexin sin-
 tasa resin. — 62. $P U^6 G^1 p^1$ diasyn U^3 dyasyn R dyasin $\mu^{2.3}$ species
 sunt grammaticae tres. — 69. $P M$ diathomos U^1 dyatomos $U^{2.3} \mu^3 p^3$
 dyathomos G^2 dyatomus U^5 diothomus U^7 dyothomos G^1 dicothomus
 U^6 dichotomos $p^{1.2}$ dicotomos μ^1 dycotomos. — 70. $P U^3 \mu^3$ cum pene est
 lumine pleno $U^2 \mu^2$ cum pene est lumine plena $U^6 p^3$ cum pene lumine
 plena est $U^1 G^1 p^{1.2}$ cum pleno lumine plena $U^5 M \mu^1$ cum lucet pene ro-
 tunda. — 71. P panxilenos $U^{2.3} G^1 M \mu^{1.2.3} p^3$ panxillenos U^6 panxillena
 P cum plena est lumine pleno U^2 cum splendet lumine plena U^3 cum
 pleno est lumine plena U^5 cum pleno lumine luna $U^{6.7} M p^3$ cum pleno
 lumine plena est $\mu^{1.2.3}$ cum pleno lumine plena G^1 completo lumine plena
 ($U^1 G^2 p^{1.2}$ om. h. u.). — 72. $U^{1.7} M p^{2.3}$ sint $P R$ sunt. — 73. $U^1 M p^3$
 Sint . . . $P R$ Sunt . . .

1. P Acticus p^1 Athicus $U^{1.6} p^2$ Eticus U^3 Etticus G^2 Ethycus R
 Ethicus. — 2. $U^5 G^1 \mu^3 p^3$ sunt $P R$ sint.

Hinc alphabetum dic fore compositum.	
Est ares uirtus, hinc dicitur Areopagus,	5
Dicitur abba pater, Absalon inde uenit.	
Anthropoformitae dicantur ab anthropos esse,	
Est archos princeps, quod chiliarcha probat.	
Est artos panis, artocopus est tibi testis,	
Est aretos ursa, quod probat Arctophylax.	10
A sine significat et acephalus hoc tibi monstrat.	
Re uel retro notat apos, quod apocopa signat.	
Quattuor ana notat: re sursum aequaleque rectum,	
Sicut anadiplosis anatheosis anathema	
Et iuxta physicos ana duos scrupulos.	15
Mons acros atque leue, ceu Trinacris aut acrozymus,	
Est hagios sanctus, scit bene theologus.	
Hoc probat alleoteta quod alleos est alienum,	
Quod sit atis morbus monstrat atina palus.	
Est alcos fortis, Alcides sit tibi testis,	20
Ac immortalis dicitur athanatos.	

5. $U^{1.3} G^{1.2}$ aries r ar (*i* eras.) es PR ares. — 6. U^1 Inde abba pater $U^5 \mu^1 p^2 r$ Inde sit abba pater. — 7. P $U^6 G^{1.2}$ dicuntur R dicantur. — 8. $U^{1.2} M \mu^1 p^{2.3}$ Est princeps archos. — 9. p^1 est artocopus . . . PR artocopus est . . . — 10. P $U^{2.7} G^2$ quod probat $U^{3.6} \mu^{2.3} p^3$ ceu probat $U^5 \mu^1 p^{1.3}$ sic probat $G^1 M$ ceu notat U^1 seu notat. — 11. P $G^{1.2} M p^3$ om. *et*. — 12. P U^5 quod apocopa signat $U^{6.7} G^2 \mu^1 p^1 r$ ut apocopa monstrat $U^{2.3} M \mu^{2.3} p^{2.3}$ ut apocopa signat U^1 ut apocopat G^1 est apocopa testis. — 13. P U^5 retro R rectum r anatheōlis ac anathema. — 16. $U^{1.3} p^{1.2.3}$ acrizimus P $U^{2.6} G^{1.2} r$ acrisimus R acrozymus (gl. *panis leuiter fermentatus*). — 17. P p^3 agios $U^{1.3.6} G^2$ agyos $U^2 G^1$ ayos R hagios. — 18. P alleotheca U^1 alloteta $U^5 G^2 p^{1.2} r$ alleoteta U^7 alleothetha R alleotheta (cf. II 19). 19. $U^1 p^3$ ate U^7 ache G^1 athi P $G^2 \mu^{1.2} p^{1.3}$ athis μ^3 athys $U^{2.3.6}$ atis M athos U^5 athus $U^{1.2.6} G^2$ atina palus P $U^5 M \mu^{1.2} p^{1.2.3}$ athinapalus μ^3 athynapalus G^1 anapalus U^7 athinaphalus U^3 achynapolis (gl. marg. cod. M: *athinapalus est morbus captus ex aqua paludis et dicitur ab athis quod est morbus et palus dis, uel dicitur athinapalus infernalis palus ab athis quod est morbus et palus dis quasi morbida palus. gl. marg. codd. $\mu^{2.3}$ dicitur ab athis quod est morbus et palus dis quasi morbus captus ex aqua paludis uel palus moribunda in inferno.*). — 20. U^3 alcon (al. m. alcos) $U^7 p^3$ alchon PR alcon P $U^{2.5.6} \mu^{2.3} p^3$ sit tibi testis R est . . . — 21. $U^1 G^1 \mu^{1.3}$ Ast . . . $U^{5.7}$ At . . . p^2 Hac PR Ac . . . U^1 inmortale.

- Sicut adulescens famulantem signat adulos,
 Sicut Alexander andro uirile notat.
 Est amphi circum dubiumque, quod amphitheatrum
 25 Arguit, ast illud amphibolia probat.
 Anque notat circum, probat hoc ancile rotundum,
 Armenis interpres, hinc periarmenias.
 Ut mediastinus probat, astin denotat urbem,
 Andaque stercus, ab hinc dicitur Andegauis.
 30 Ascli dic utrem, asclites dicitur inde,
 Est acmon incus, inde Pyracmon erit.
- Littera *beta* sequens, est caulis beta secundus,
 Est mensura brios, sobrius inde uenit.
 Est quoque faux branchos, a quo dicas fore branchum,
 35 Quodque brachos breue sit hoc probat amphibrachus.
 Dicque uorare boron, hinc Cerberus est barathrumque,
 Est uulgare brisen, inde Brisaeus erit.
 Quod consumere sit bromin hoc Bromius manifestat,
 Est bares fortis baroque monstrat idem.

22. U² famulantes U⁶ adules. — 23. (gl. *Alexander dicitur de alo alis et andro quod est uirile, quasi uirilitatem alens.*). — 24. G¹ M μ^1 p^{1.2} hoc amphitheatrum. — 25. U⁷ M at μ^1 p³ ac U⁶ et PR ast p¹ istud P amphiboloia U¹ amphibologya U² amphibologia U³ amphybologya U⁶ amphybologia U⁷ amphiboloia G¹ amphyboloia G² amphioloia R amphibolia (cf. II 9) U³ monstrat μ^1 p^{1.3} notat. — 27. P et codd. Armenis . . . P U⁵ G² μ^3 p^{2.3} ut peryarmenias U^{1.6} M μ^1 p¹ ut periarmenias U¹ μ^2 ut peryermenias U³ ut peryermyneas U² inde periermenias G¹ hinc periarmenias r hinc periärmenias (gl. *liber de interpretatione*). — 29. P U^{2.3.5} G² $\mu^{1.3}$ p³ andegauis R andagauis (gl. *Anda graece est stercus latine, et inde andegauis et est nomen ciuitatis et deriuatur a stercoribus auium, quia ubi inuenerunt stercora auium ibi fundauerunt ciuitatem.*). — 31. P amon — pyragmon U^{1.6} amon — piramon U² G² M μ^3 p^{2.3} agmon — piragmon R agmon — pyragmon (U⁵ G¹ om. h. u.). — 33. U³ bryos PR brios (gl. *brios graece est mensura latine, et inde sobrius a um, homo cum mensura, et dicitur a so quod est cum et brios mensura, quasi homo cum mensura.*). — 34. P p³ branchos R brancos U² brancum (t branchum) PR brancum. — 35. U³ p³ brachos PR bracos U⁵ G² amphibracos PR amphibracus. — 36. U⁵ p³ Estque . . . p¹ Est quoque . . . U⁶ G² forare U^{2.6} G¹ p^{1.2} baratrumque PR baratrumue. — 37. P U^{2.6} G^{1.2} $\mu^{2.3}$ p³ briseus inde uenit. — 38. P bronū bronius. — 39. G² Estque . . . P U^{3.6} $\mu^{1.2}$ p³ bares U² G² baros M μ^3 p^{1.2} bare U¹ barum U^{5.7} baron G¹ baro.

Bucolon est cultura boum, bucolica signant, 40
 Mittere sit baleron hocque balista probat.
 Quod sententia sit bole comprobat amphibolia,
 Quodque fides broge sit comprobat Allobroga.
 Materiamque baton dicas, fit hyperbaton inde,
 Basileos rex est, fit basiliscus ab hoc. 45
 Quod bar filius est probat illud Bartolomeus,
 Bus quoque bos tibi sit, inde buthalmon erit.

Constat apud Graecos quod tertia littera *cima* est,
 Est quoque dulce cimen, inde cimeterium.
 Quod sit doxa cleos hoc Herculis inclita monstrant, 50
 Atque cinon cinifes comprobat esse canem.

40. P U⁵ bucolica signat U^{1.2} G^{1.2} p¹ bucolica signat U³ bucolyca signat U⁷ M^{μ^{1.2.3} p^{2.3}} bucolica signant U⁶ bucolica monstrant. — 41. U^{5.7} M^{μ¹ p²} baleros p¹ balaros PR baleron U⁵ inde balista uenit (sequitur in cod. p³ uers. pentam. *Sitque bolos morsus, inde dyabolus est.*). — 42. P U⁶ bole sit P U^{3.6} M^{μ^{1.2.3}} probat U⁵ p^{1.3} hoc probat PR comprobat P allebroges U¹ allegobra U^{2.6} G^{1.2} p¹ allebroga U³ allobrogya U⁵ μ^{1.2.3} p^{2.3} allobroga (gl. dicitur ab alleos quod est alienum et broge quod est fides, quasi alienus a fide. Est enim quidam populus in burgundia, qui sic fuerunt dicti quod fidem romanis politicam fregerunt et se a fidelitate eorum alienauerunt.). — 44. P Materiamque baton dicas biperbaton (sic) inde U¹ Materiam baton dicas yperbaton inde U⁵ Materiam dicas baton sit yperbaton inde U² G^{1.2} Materiamque baton dicas yperbaton inde U³ μ¹ Materiamque baton dicas, sit yperbaton (μ¹ hyperbaton) inde U⁶ p¹ Materiamque bathon dicas fit yperbaton inde μ^{2.3} Materiamque baton dicas yperbethon inde p² Materiamque baton dicas fit iperbaton inde p³ Materiamque baton dicas yparbaton inde. U⁷ Materiamque baton dicas et hyperbaton inde. — 45. Pr Basileon rex est U² Basilicon rex (al. m.) est U³ Basyleon rex est U⁷ Basilechon rex est G² Basileo rex (om. est) G¹ μ¹ Basilicon rex est U^{1.5} M Basilicon fortis p³ Basilicon fortis est U⁶ μ^{2.3} Basileon fortis p¹ Basilion fortis p² Basilen fortis P U¹ G¹ p^{2.3} sit basilicus ab hoc M G² μ^{2.3} sit basiliscus ab hoc U³ sit basyliscus ab hoc μ¹ basilicus fit ab hoc p¹ fit basilicus ab hoc U^{2.5.6.7} fit basiliscus ab hoc. — 46. M p¹ istud. — 47. M p^{1.2} unde butalmon erit. — 48. P G² M μ¹ p^{2r} cima U¹ μ² p^{1.3} cisma U² cyma (al. m. cysma) U^{3.5} μ³ cysma U⁶ G¹ scisma P om. est. — 49. U^{2.3} G¹ μ^{2.3} p³ cymen PR cimen P U⁵ G² M μ¹ p^{1.2r} cimenterium U^{2.7} G¹ μ³ p³ cymenterium U³ cymyterium U^{1.6} cimenterium μ² cymeterium. — 51. U² cinos P U^{1.6} G² p^{1.2} cinon R cynon U^{1.2} cinifes M p^{2r} cinifex P U⁶ G² p^{1.3} ciniphes R cyniphes (gl. musca canina, quae mordet ut canis.).

- Dic chiron esse manum, probat anchora uel chirotheca,
 Cleros dic sortem, clericus inde uenit.
 Condolos est nodus, hinc condolomatica pasis,
 55 Quod chile mille sonat hoc chiliarcha probat.
 Per calo signo bonum quia nascitur hinc calodaemon,
 Atque calo uoco sit, inde calendarius,
 Estque calos lignum, dicitur hinc calathus.
 Ac faecem chalcon aurichalcum probat esse,
 60 Quodque malum caco sit hoc cachesia probat.

52. P Dic chyron esse manum $U^3 \mu^2 p^3$ Dic cyron esse manum U^1 Est cyron manus U^2 Cyron esse manum U^6 At ciron esse manum $U^7 \mu^3$ Et cyron esse manum $p^{1.2}$ Et ciron esse manum G^1 Et cyros esse manum $P U^5 p^2$ anchora uel ciroteca $U^{1.3} M \mu^{2.3} p^1$ anchora uel cyrotheca $U^{6.7} G^{1.2} p^3$ anchora uel cyroteca U^2 anchora cum cyroteca. — 54. U^1 Condo ι $U^{2.5} \mu^1$ Condolus $G^2 p^2$ Condolos PR Condolon $U^{3.5.6} M \mu^{1.2.3}$ pasis PR passis (gl. *infirmitas manuum nodosa*). — 55. P chille $U^{1.5.6} G^{1.2} p^{1.2}$ cile R cyle $M p^1$ notat $\mu^2 p^2$ sonet PR sonat P coliarcha $U^1 G^2 p^1$ ciliarcha p^3 ciliarca U^3 cylyarcha R cyliarcha (P habet uers. 54. 52. 55. om. uers. 53. qui in uno exstat cod. G^2). — 56. $U^1 \mu^2 q$ nascitur PR quia . . . — 57. $U^{2.5} p^{1.2}$ Est quoque calo uoco G^1 Estque calo uoco M Est quoque calon uoco μ^1 Ast quoque calo uoco U^3 Atque kalo uoco sit U^7 Atque calon uoco sit PR Atque calo uoco sit U^2 inde calendarius U^5 sic inde kalendarius fit $M p^{1.2}$ fitque kalendarius G^1 sitque calendarius μ^1 scitque kalendarius PR inde kalendarius. — 58. P G^2 Estque calo lignum μ^1 Estque calos lignum U^2 Est calo lignum p^3 Est calon lignum p^1 Est quoque calon lignum p^3 Est quia calon lignum R Estque calon lignum $U^{1.2.3.5.7} \mu^1$ calathus PR calatus. — 59. P $U^{3.5.6} \mu^2$ Atque fecem calcon $U^{1.2} G^1$ Ac fecem calcon $M \mu^1 p^{1.2.3}$ At fecem calcon U^7 Ac calcon fecem G^2 Et fecem calcon μ^3 Dic fecem calcum P oricalcon comprobat esse $U^{1.2.7} G^{1.2} \mu^{1.2} p^{2.3}$ auricalcon probat esse $U^{3.6} M \mu^3 p^1$ auricalcum probat esse U^5 auricalcum probat illud. — 60. P Quodque malum cacos . . . U^3 Quodque malum cathon . . . μ^2 Quodque malum chaco . . . p^3 Quodque malum cachos . . . μ^1 Estque malum cacos . . . U^1 Quodque malum catho sit . . . $U^{2.6} G^{1.2}$ μ^3 Quodque malum caco sit . . . U^5 Quodque malum cacon sit . . . U^7 Quodque malum cathos sit . . . M Quodque malum cachon sit . . . p^1 Quodque caco malum sit . . . p^3 Quodque malum cathe sit . . . P U^6 hoc cacothesia monstrat $U^{2.5} G^2$ hoc cacotesia monstrat μ^3 hoc cacothesia monstrat G^1 illud cathesia monstrat μ^1 hoc cathesia monstrat U^1 cathesia probat $U^7 p^1$ hoc cathesia probat M hoc cachesia (= cachexia) probat p^2 hoc catesia probat U^3 hoc cacothesia signat p^3 hoc probat cacothesia (recepta cod. M lectione pentametrum finxi).

Est uniuersale cata fitque catholicus inde,
 Et cata sit fluxus, inde catarrus erit.
 Cataque sit iuxta, dicas hinc catamathaeum,
 Cata brevis pariter, catalogus uenit hinc.
 Coenon commune sit, coenobium probat illud, 65
 Estque cenon uacuum, inde cenotaphium.
 Estque nouum caenon, ex hinc encaenia dicas,
 Est coenos funis, indeque coenobates.
 Gratia sit charitos, hoc eucharistia signat,
 Dicque creas carnem, quod probat artocreas. 70
 Sicut cardiacus testatur, cardian est cor,
 Est chronos tempus, chronographia probat.
 Utque probat cubicus solidum cubon esse fatetur,

61. P U^{3.6} $\mu^{2.3}$ Uniuersale catha sit catholicus inde U⁶ Uniuersale catha sitque catholicus inde M μ^1 Uniuersale cata (μ^1 kata) sit catholicus inde p^{1.2} Uniuersale sit catha catholicus inde p³ Uniuersale catha catholicus inde uenit U^{1.2.7} Est uniuersale catha fit (U² fitque) catholicus inde G² Est uniuersale catha sit catulicus inde G¹ Est uniuersale catha sit catholicus inde. — 62. P G² catha — catharus U^{1.3.7} M $\mu^{1.2.3}$ p^{2.3} catha — catharrus U^{5.6} G¹ p¹ catha — catarrus U² catha — catharrus. — 64. P U^{1.5.6} $\mu^{2.3}$ Catha brevis pariter sit U² Catha brevis pariter (om. *sit*) p³ Atque catha breue sit P U⁶ cathologus uenit inde $\mu^{2.3}$ cathalogus uenit inde U² cathalogus uenit hinc p³ cathalogus probat hoc (U^{3.7} G¹ M μ^1 p^{1.2} om. h. u.). — 65. U³ cenobium probat illud PR cenobium iubet esse. — 66. P U^{1.5} G¹ μ^1 Estque cenon uacuum p³ Atque cenon . . . R Est cenon . . . P U^{2.7} M $\mu^{2.3}$ p³ inde cenotaphium U¹ p¹ fitque cenotaphium U⁶ G^{1.2} μ^1 p² sitque cenotaphium U³ sitque cenotaphy. — 68. U^{2.5} Estque cenon funis (U^{1.7} G^{1.2} M μ^1 p^{1.2.3} habent uers. 68. 67.). — 69. P μ^1 charitos — eucharistia U¹ karithos — eukaristia U^{2.5} G¹ caritos — eucaristia U³ carithos — eucharistia U⁶ carithos — eucaristia U⁷ carithos — eukaristia G² caritas — eucharistia M μ^2 karitos — eucharistia p¹ kyritos — eucaristia μ^3 karithos — eucharistia p² karitos — eucaristia p³ carithos eucaristia U^{2.3} monstrat (P p² habent uers. 70. 69.). — 70. P μ^1 Dic creos carnem U⁵ inde sit artocrea P quod probat artocrea R quod probat arthocrea (U¹ G² om. h. u.). — 71. U^{3.5} cardyan G² M p¹ cardion U⁷ cardyon PR cardian. — 72. U^{1.6} cronos — cronografia M cronos — cronographiaque G² cronos — cronographyaque U⁷ cronos — cronographus p¹ cronos — cronographusque p² cronos — cronopagos U³ chronos — chronographya PR cronos — cronographia. — 73. U⁵ G² Ut probat U¹ cubon esse uidetur p¹ cubon esse probatur U² cubon esse fatemur G² p² cubon esse fatere PR cubon esse fatetur.

- Est humor chymos indeque cacochymus.
- 75 Est crasis uinum, mellicratum uenit inde,
Naturamque crasim eucraton esse probat.
Est aurum chrysos, Chrysostomus approbat illud,
Iudiciumque crisis, criticus inde uenit.
- 80 Est uelare calypson, quod uult apocalypsis,
Regula sit canon canonicusque probat.
Est come uilla, solet hinc comoedia dici,
Est mundus cosmos, cosmicus inde uenit.
- Inclinatio sit clisis, est etherocclisis inde,
At copos incidit, syncopa monstrat idem.
- 85 Est dubium creperon, ac inde crepuscula dicas,

74. U^2 chymos — cacochimos $U^6 p^3$ chimos — cacochimus U^3 chimus
cacochimus $\mu^1 p^2$ chimus — cacochimus PR chimos — cacochimus μ^3 et
dicitur hinc cacochimus PR indeque cacochimus. — 75. P $U^1 \mu^3 p^{1.2}$ Est
crasim μ^1 Est crassim U^3 Est crasym $U^5 M$ Est crasin G^1 Est crasis U^7
Est crathum $U^2 G^2$ Estque crasim μ^2 Estque crasym U^6 Estque crasin p^3
mellicratum inde uenit PR mellicratum uenit inde. — 76. U^1 Naturam
craton G^2 Naturamque craton p^3 Naturam crassim U^3 Naturamque crasym
M p^1 Naturamque crasin PR Naturamque crasim P $U^{2.6} \mu^{2.3} p^3$ eucraton
inde uenit U^3 eucraton dic inde uenire R eucraton esse probat. — 77. P
Estque aurum crisis U^3 Est aurum crysys U^7 Est aurum crysis R Est
aurum crisis U^3 crysostomus U^6 crisothomus p^1 crisotomus PR crisostomus.
78. $U^6 M$ Iudicium cresys U^7 Iudicium cresys μ^2 Iudicium crisis U^2 Iudi-
ciumque crisis μ^3 Iudiciumque cresys PR Iudiciumque crisis $U^{1.3} p^2$ cre-
ticus inde dies M creticus inde dices U^7 creticus ille dies μ^2 crethicus inde
uenit PR creticus inde uenit. — 79. P $U^{2.6}$ Est uelare calipso μ^2 Est
uelare calypso $U^1 p^{1.2.3}$ Est uelare calipson $U^{3.5} M \mu^1$ Est uelare calypson
 μ^3 Est reuelare calypson G^1 Estque uelare calipso G^2 Estque uelatus
calipson P $U^{1.2.6} G^2 \mu^3 p^{2.3}$ quod uult apocalipsis (U^6 apocalipsis) $U^3 M \mu^{1.2}$
 p^1 quod uult apocalypsis $U^5 G^1$ quod probat apocalypsis (G^1 apocalipsis)
 U^7 ut probat apocalypsis. — 80. p^3 canonicus inde uenit. — 81. U^5 Est-
que comes uilla G^1 Estque comes uilla $\mu^3 p^2$ Est comes uilla U^3 Est
chomes uilla PR Est comes uilla. — 82. $U^{1.3} G^{1.2} M \mu^1 p^2$ Est mundus
cosmos μ^3 Est comes mundus PR Est cosmos mundus. — 83. $U^{1.3.7} \mu^{2.3}$
Inclinatio sit clysis M Inclinatio clisis PR Inclinatio sit clisis $U^1 G^2$ etero-
clisis inde μ^2 ethriocclisis inde U^3 etherocclitus inde U^5 etherocclisis inde
uenit μ^1 est etherocclisis inde U^7 etherocclisis inde PR etherocclisis inde
(gl. etherocclisis uaria declinatio nominum dicitur ab etheron quod est uarium et
clisis inclinatio, quasi uaria inclinatio siue declinatio. cf. infra u. 134). — 85.
 $U^{3.5}$ Est dubium creperon PR Est creperon dubium U^5 et inde — dicis

Estque caput cephas, hoc quoque cepa probat.
 Choeros est porcus, ne dicas '*choere eleison*',
 Est kyrios dominus, uult quoque Mercurius.
 Est chaere salue, hinc dic '*chaere, Caesar anicos!*'
 Est elephas caeson, Caesaris inde nota. 90
 Quod confusio sit chaos hoc omnis tenet usus,
 Estque ceron cornu, hoc probat Egloceron.
 Tu citharam dic esse chelym, Statius probat illud,
 Brachia dic chele, inde perichelides.
 Est camerim curuum, cameram dic inde uenire. 95

Quarto *delta* loco, quia littera quarta, locatur,

U⁷ indeque — dicas PR ac inde — dicas. — 86. P U^{3.6} Est caput . . .
 U^{1.2} G^{1.2} M p^{1.3} cepha PR cephas. — 87. PG¹ Kyrros U¹ Kirros U⁶ G² p³
 Kirrios U^{2.5} μ^{1.3} Kyrrios U³ Chyrros M p¹ Kyrrus U⁷ Kyrrius p² Quirrios
 P kyrreeleyson U⁶ G¹ p^{1.3} kirrieleyson M kyrryeleyson U⁷ kyrrileyson U²
 μ^{1.3} kyrrieleyson μ² kyrryelyson U³ chyrrieleyson p² quirrieleyson U⁵
 kyrieleyson U¹ kirrigelyson G² kyrry leyson. — 88. PU² μ^{2.3} Kyrios est
 dominus U³ Chyrios est dominus U^{1.5.6} p³ Est kirios dominus U⁷ G^{1.2} μ¹
 Est kyrios dominus p¹ Est kyryos dominus p² Est quirios dominus M
 Est kyros dominus U^{2.3} mercurius est caput eius μ³ quod uult mercurius
 (al. m. expunctis *mercurius est caput eius*) PR uult quoque mercurius. —
 89. μ¹ p² Est chere salus p¹ Est cheres salus U^{3.5} G¹ p³ Estque chere salue
 PR Est chere salue PU^{1.2.6} μ^{2.3} dic hinc chere U³ dehinc chere p¹ hinc
 chere R hinc dic chere U^{1.2.6} μ¹ p^{2.3} cesar anichos U³ cesar anychos PR
 cesar anicos. — 90. P Est eleuas ceson U^{1.3.5} p³ cesaris inde uenit p³
 cesaris inde notas PR cesaris inde nota. — 91. P U⁵ μ^{2.3} hoc omnis
 tenet usus U^{1.7} G² μ¹ hoc omnis probat usus G¹ p³ hoc omnis appro-
 bat usus U^{2.3} p² hoc omnis comprobat usus U⁶ omnis continet usus M
 omnis hoc probat usus p¹ omnis hoc probat istud. — 92 U¹ Estque
 ceron cornu hoc probat egloceron U⁷ Quod cheron est cornu compro-
 bat eglocheron μ¹ Quod cheron est cornu conprobat egloceron PR Quod
 ceron est cornu comprobat egloceron. — 93. PU^{1.7} G² p^{1.2} Tu citharam
 (p² citaram) dic esse chelim U³ Tu citharam dic esse chelym U⁵ G¹
 M p³ Tu cytharam dic esse chelim U² Et cytharam dic esse chelim U⁶
 Et citharam dic esse kelim μ^{1.2.3} Et citharam dic esse chelim. — 94. U¹
 Brachia dic celen U⁶ Brachia dic chele M p^{1.2} Brachia dic chelem μ¹
 p³ Brachia dic chelin PR Brachia dic chelim. — 95. PU^{2.5.6} G^{1.2} μ³
 camerim U³ camerym U⁷ μ² camerin (M μ¹ p^{1.2.3} om. h. u. U^{2.3.5.6} μ³
 habent uers. 95. 94). — 96. U⁷ G² Quarta delta loco U² r Quartā . . .

- Quod dromos est cursus firmat hipodromium.
 Est drepan incuruum, Drepanum quoque nascitur inde,
 Estque domos planum, dicitur inde domus.
 100 Estque datum dosis, antidotum dic inde uenire,
 Est dryas arbor, ab hinc dicis Amadryades.
 Scribe per y Graecum dyas et *duo* significabit,
 Scribe per i nostrum, *de* tibi significat.
 Dic decas esse decem designans inde decanum,
 105 Dic dodrans, poteris significare nouem.
 Dulos seruire est et dulia dicitur inde,
 Delon obscurum, Delius inde uenit.
 Digmaque sit sententia, dicitur hinc paradigma,
 Estque sciens daemon, hinc cacodaemon habes.

$P\mu^1 p^{1.2}$ que $lr\tilde{a}$ quarta uocatur U^2 que (al. m. quia) $lr\tilde{a}$ quarta uocatur $G^2\mu^2\bar{q}$ $lr\tilde{a}$ quarta uocatur U^3 que littera quarta uocatur μ^3 quo (i quia i qua) $lr\tilde{a}$ quarta uocatur p^3 q quarta littera uocatur U^5 quia littera quarta uocatur $U^{1.2.3.5.6} G^2\mu^{1.2} p^2$ Quod dromon est cursus M Quod dromon cursus $G^1\mu^3$ Quod dromos est cursus p^1 Quod dromon est currus p^3 Est dromon cursus U^7 Estque dromon cursus $P\mu^1$ firmat hipodromium U^1 firma ypodromiou U^5 firmat ipotromicum p^1 firma idropomum R firmat ypodromium. — 98. P Est drepan curuum M Est drepan curuum p^1 Est drepan curuum R Est drepan incuruum P drepannum nascitur inde p^3 drepanum dic inde uenire p^1 drepan quoque nascitur inde R drepanum quoque nascitur inde. — 99. $U^3 G^2$ nascitur inde domus PR dicitur . . . — 100. PG^2 Est datum dosis R Estque . . . 101. $P U^{1.6} G^1$ Est drias arbor $U^5 M\mu^{1.3} p^{2.3}$ Est dryas arbor $U^2 G^2\mu^2 p^1$ Estque drias arbor U^3 Estque dryas arbor $P U^{1.6.7} G^1 p^1$ abhinc dicis amadriades $M\mu^3 p^{2.3}$ abhinc dicis amadryades $U^2 G^2$ abhinc dicas amadriades μ^2 abhinc dicas amadryades U^3 hinc dicitur amadryades U^5 ab hinc dic amadriades μ^1 hinc dices amadryades (gl. *dea arborum et dicitur de amo as et drias arbor, quia amat arbores.*) — 102. $P U^{1.7} G^2$ dya R dyas. — 103. U^6 Scribe per i nostrum dias et de significabit U^7 Scribe per i nostrum dia de tibi significabit $U^5\mu^3 p^3$ Scribe per i nostrum de tibi significabit PR Scribe per i nostrum de tibi significat. — 104. $U^{2.3.5.6} G^2\mu^2 p^2$ designas. — 105. Mp^1 Hinc dodrans p^3 Hinc drodans μ^2 Est dodrans PR Dic dodrans (G^2 om. h. u.). — 106. U^6 Dulio — nascitur inde PR Dulos — dicitur inde. — 107. $U^6 G^1$ Delion p^3 obscurum est. — 109. $U^{1.5} M p^{1.3}$ hinc cacodemon erit U^6 hinc cachodemon erit PR hinc cacodemon habes.

Est clarere dian et dicitur inde Diana, 110
 Est delphos frater, dicis adelphus ab hoc.
 Est dorcos uisus, nomen comicum uenit inde.
 Estque didascalos id Graece quod doctor apud nos,
 Inde didascalicus sermo uenire potest.
 Est dictyn rete Dictynnaque dicitur inde, 115
 Dic diplon esse plicam, sicut anadiplosis.

Etaque uocalem dic inter quinque secundam,
 Sanguis emat, inde dicis emorroides.
 Euque bonum signat et ab hoc euangelium dic,
 Peruersum sit euan, hinc fit euangelium. 120
 En notat id quod et in et ab hoc encaenia dicas,

110. PG² Est clarere dian p^{1.2} Est clarere dien U⁷ Est clarere dyan μ^1 p³ Estque clarere dian R Est clarere dyan PU⁶ G² p^{1.2.3} diana R dyana. — 111. M μ^1 p² delfos — adelfus U¹ delphos — adelfus PR delphos — adelphus U² abhinc PR ab hoc. — 112. G¹ μ^1 p³ dorchos U⁷ p¹ drocos PR dorcos. — 113. PU¹ $\mu^{1.2}$ p^{2.3} didascalon M didascolon U² G¹ dydascolon U³ dydascalyon U⁵ diascalicon p¹ didascalicon U^{6.7} G² dydascolon. — 114. U³ M p^{1.2} Unde . . . (U^{1.7} G² M p^{1.2} habent uers. 113. 114. 112). — 115. P Est dictin recte U⁶ Est dictin rethe U³ Est dyctin rete R Est dictin rete P p³ dictinna dicitur inde U^{2.6} $\mu^{2.3}$ dictinnaque dicitur inde U^{5.7} dictinna comprobatur illud G² dictinna comprobatur inde U³ G¹ dyctinnaque comprobatur illud μ^1 dictinnaque comprobatur illud (U¹ M p^{1.2} om. h. u.). — 116. P Dic duplon esse plicam U^{1.2.3.5} $\mu^{1.2}$ p¹ Dic diplon esse plicam U⁶ G¹ μ^3 Dic dyplon esse plicam G² Dic esse diplon plicam P U^{1.2} G² M $\mu^{1.2}$ p² anadiplosis R anadyplosis. — 117. PG¹ Etaque . . . p¹ Etha . . . R Ethaque . . . — 118. U¹ μ^1 p^{1.2} emat G² amath PR emath U^{2.6.7} p³ emoroydes U⁵ emoreydes U³ μ^3 emoroydes G² emorroides p² emorroidas PR emorroides. — 119. PU^{1.6} p¹ euangelium R ewangelium (gl. *Quorundam satis admirari nequeo imperitorum inscitiam, qui huius occasione litterae non ueriti sunt actori nostro tantae litteraturae uiro rabiem imponere, ut dicant eundem euangelium pro bona nunciatione per geminum u sanxisse scribi debere.* — — *Docte et uere hac in parte magister ostendit harum eu et euan dictionum diuersum significatum atque ab his deriuatum euangelium sub una uoce plura significans esse aequiuocum.*). — 120. μ^1 p³ dic euan U² p¹ hinc fit euangelium U⁵ hinc et euangelium G² hinc sit ewangelium PR hinc sit euangelium. — 121. P En notat id quod in est U⁷ G¹ En notat hoc quod et in U³ En notat idque quod in μ^2 p¹ En notat id quod in R En notat id quod et in PM μ^2 et ab hoc encennia dicas G¹ et ab hoc enchenia

- En *contra* tibi sit, hinc et elenchus erit.
 Signat epi supra, dicas hinc epimerides,
 Signat epen medium, quod monstrat epenthesi ipsa,
 125 Erque notat litem, signat Erinys idem.
 Eon perpetuum est et ab illo dicitur aeuum.
 Helios est Titan, hoc Heliades tibi monstrant,
 Est herne durum, Hernica saxa probant.
 Est eleis miserans, elegia comprobat illud,
 130 Hex quoque si dicas, sex tibi significat.
 Ast diuisio sit heresis, fit hereticus inde,
 Est hecatos centum, dicitur hinc Hecate.

dicat p¹ et ab hoc enchennia dicas R et ab hoc encenia dicas (μ^1 dicis). — 122. P En contra tibi sit G¹ En contra dicas U⁶ E contra signa R En contra signat U¹ inde elencus erit U³ μ^{1-2} p³ hinc et elenchus erit PR hinc et elencus erit. — 123. U¹ Signat epi super U²⁻³⁻⁵⁻⁶ G² Signat epy supra G¹ Signat epe supra PR Signat epi supra P dicas hinc epimerides U¹ hinc epimerides U³ hinc tu dic epimerides μ^2 hinc tu dic epimerides U⁶ G² p³ hinc dicis epimerides M μ^1 hinc dicis epimerides p¹⁻² hinc dicis epimerides U³ hinc dicas epimerides G¹ hinc dicas epimerides U⁵⁻⁷ hinc dices epimerides μ^3 hinc dicas epimerides. — 124. G¹ M p¹⁻² quod epenthesi ipsa reuelat. — 125. P U⁶⁻⁷ μ^{2-3} p³ Erque — erinis U² Erque — erinis G¹⁻² Herque — erinis U³⁻⁵ M μ^1 p³ Herque — herinis U¹ Herque — herinos p¹ Herque — herinus. — 126. μ^1 r Euon perpetuum est p¹ Eon PR Euon perpetuum U⁷ G¹ M p¹⁻²⁻³ quod ab illo dicitur eum PR et ab illo dicitur eum. — 127. P U² G¹⁻² M μ^{2-3} p¹ Elyos U⁵⁻⁷ μ^1 Elyon p³ Elios U¹ p² Helios U³⁻⁶ Helyos P U¹⁻⁶ μ^2 p¹⁻²⁻³ titan U⁷ μ^1 thytan R tytan U²⁻⁷ G¹ μ^1 p¹ quod elyades tibi monstrant μ^2 et elyades . . . U³ μ^3 hoc elyades . . . U⁶ hoc helyades . . . PR hoc eliades . . . — 128. P herme G¹ hermon U¹⁻³⁻⁶ erne U⁵ herine R herne U³ p³ hoc hernica saxa probant P hermica saxa probant U⁶ hernica sassa probant R hernica saxa probant. — 129. U² elya G² M p²⁻² eleis μ^1 elegis μ^2 elyos μ^3 elyos r heleis PR eleys U⁷ miserens U¹⁻³ G¹⁻² μ^3 eleya U⁷ μ^3 elegya r heleygia PR elegia. — 130. U¹ Ex quoque dicas . . . U⁵⁻⁶⁻⁷ Ex quoque si dicas G² Exque si dicas PR Hex quoque si dicas U¹ sex tibi signat U⁷ p³ sex tibi significabit M sex tibi significans p³ sex tibi significas PR sex tibi significat. — 131. U¹⁻³ μ^1 Ast . . . U²⁻⁵ Ac . . . PR At . . . P U³⁻⁵⁻⁷ G¹ μ^2 p²⁻³ sit hereticus inde. — 132. P Ast echate G² Ast hecat⁹ μ^2 Ast echates U¹⁻⁵ Est ecatos U⁸ M Est ecathos U²⁻⁶ μ^{1-3} p³ Est echates p³ Est ecates G² p¹ Est echatos P U¹⁻⁵ dicitur hinc echates G² dicitur hinc hecate U³ M dicitur hinc ecathe p² dicitur hinc ecate R dicitur hinc echate (U⁷ om. h. u.)

Hepta notat septem, sit ab hoc hebdomada uere.
 Est etheron uarium, pantheraque comprobatur illud,
 Est epos octauum, monstratur epodon idem. 135
 Denotatur erge labor et ab hoc ergastula dicas,
 Est egle caper, hinc egloga nomen habet.
 Est hemi uerbum, de quo formare potes sum,
 Dimidium sit hemis, inde uocatur hiems.
 Hermes facundus, dic hermeneticus inde, 140
 Eos aurora, dicis eous ab hoc.
 Naturam dic etymos, etymologia monstratur,
 Morem signatur ethos, ethica monstratur idem.

133. $U^{3.5.7} G^2 p^1$ Ebda G^1 Eb PR Epta $PU^{1.7} \mu^{1.2.3} p^3$ sit ab hoc
 ebdomada uere U^6 sit ab hoc edogmada uere G^2 sit ab hoc ebdoma uere
 p^2 sit ab hac ebdomada uoce U^2 fit ab hoc ebdomada uere M fit ab hoc
 ebdomada uere p^1 fit ab hac ebdomada uere. — 134. U^1 Est theron uarium
 PR Etheron est uarium U^1 panthera sit tibi testis p^1 panthera sit tibi testis
 $U^1 G^1 M \mu^1 p^{2.3}$ pantheraque sit tibi testis $U^{3.5}$ pantheraque dicitur inde
 μ^2 panthera comprobatur illud PR pantheraque comprobatur illud (gl. *pan-*
thera dicitur a pan quod est totum et etheron uarium, quia totus est uariis colo-
ribus coloratus.) G^2 om. h. u. — 135. p^3 epodum (gl. *epodon liber Oratii,*
quasi octauus uel supra odas.) G^2 om. h. u. — 136. μ^2 dicis p^3 om. h. u. —
 137. U^3 Est egle capra G^2 Dic egle capm PR Est egle caper (gl. *egloga*
sermo caprinus de uili materia.) — 138. U^3 emi U^6 emy PR hemi P de quo
 potes formare sum U^2 et ab hoc formare potes sum $\mu^{2.3}$ sed ab hoc for-
 mare potes sum $U^5 G^1$ de quo formare potest sum (gl. *hoc uerbum sum*
deriuatur ab hoc uerbo hemi mutando h in s et i in u, i remota fit sum.) —
 139. P Dimidiumque sit hemis U^1 Dimidium sit hiems U^2 Dimidium sit
 emys $U^{3.5}$ Dimidium sit emis R Dimidium sit hemis P indeque fiet hiems
 U^2 indeque fiat yemps U^6 indeque fiat hyems $\mu^{2.3}$ indeque fiat hyemps U^5
 inde dicatur yemps U^1 inde uocatur hyems U^3 inde uocatur iems G^2 inde
 uocatur hyemis G^1 inde uocatur yemps $\mu^1 p^{2.3}$ inde uocatur hiems M p^1
 unde uocatur hyems (gl. *hiems dimidia pars anni, quia uulgares diuidunt an-*
num in hiemem et aestatem.) — 140. U^3 Ermes PR Hermes U^3 est ermene-
 tycus inde P dic hermenticus inde $U^2 G^1 \mu^{1.2}$ dic hermeneticus inde μ^3 dic
 hermeneticus inde U^6 dic hermineticus inde $U^1 M p^{1.2.3}$ est hermeneticus
 inde G^2 est hermeticus inde U^5 sitque heremenicus inde. — 141. p^1 ab
 hac. — 142. $PU^6 M \mu^{2.3} p^3$ ethimos — ethimologia $U^{1.2} p^1$ ethimos — ethy-
 mologia p^2 etimos — ethimologia $G^{1.2}$ ethimos — ethymologia μ^1 etymos —
 etymologia $U^{3.5}$ ethymos — ethymologia. — 143. $U^{2.5.6} \mu^1$ ethica signatur
 idem.

- Littera sexta solet apud Aeoles esse *digamma*,
 145 Namque in se *gamma* continet ipsa duplex.
 Ac Graece fronesis prudentia dicitur esse,
 Est quoque spuma frodos, inde Frodisa Uenus.
 Utque probat fagus, sit apud nos edere fagin,
 Farmacon unguentum farmacopola probat.
 150 Est quoque mors feron, feralis dicitur inde,
 Est flegmos sanguis, indeque flebotomus.
 Signat abundanter fatim, uenit inde fatiscor,
 Est faxin facere faxoque signat idem.
 Sicut fermentum probat, est corruptio fermentum,
 155 Est Flegethon ardens, huic quoque fos caput est.
- Sicut apud Graecos et apud nos *gamma digamma*
 A tergo sequitur, quintaque muta tamen.
 Gammaque significat mulierem, Pergama monstrant,
 Ge terram signat, geometria probat.
 160 Estque geron sacrum, gerologodion uenit inde,

144. U¹ bigamma U^{3.5} G¹ dygamma. — 145. μ^1 illa. — 146. PAc... U^{2.6} $\mu^{1.2.3}$ p³ At... G¹ Ast... G² p¹ Est... U^{3.5} M p² Et... — 147. U³ frodis U⁵ $\mu^{1.2}$ inde frodisa uenit. — 148. U³ sic dicas mandere fagin U⁵ est apud nos edere fagin $\mu^{2.3}$ sit apud nos edere fagin. — 149. P Formacon — formacopula. — 150. G² feralis prouenit inde. — 151. P $\mu^{2.3}$ r flegmon U^{1.2.6} fleomon G^{1.2} fleumon p³ fleumen U³ M μ^1 fleumos U⁵ flecomon p² flecomos p¹ Est quoque flemon sanguis... P U⁵ p¹ flebothomus U⁶ G¹ M p² r flebotomus U³ G² μ^2 p³ fleubotomus $\mu^{1.3}$ fleubothomus U^{1.2} fleobotomus. — 152. U^{1.3.5.6} G¹ p¹ habundanter G² habundare U^{2.3.5} μ^3 p³ fatin p¹ fatisco. — 153. U^{2.3} G¹ p³ faxin U⁶ fasim μ^3 fatin PR faxim U⁶ monstrat. — 154. U¹ G¹ p² ferme U⁶ furmen. — 155. P et codd. flegeton PU³ p¹ hinc quoque fos caput est μ^2 hinc quoque phos caput est U² hinc est quoque fos caput eius U¹ G² $\mu^{1.3}$ p² huic quoque fos caput est U⁶ G¹ p³ huic quoque phos caput est. — 157. U^{1.5} G^{1.2} μ^1 quartaque $\mu^{2.3}$ quintaque (ui quarta) PR quintaque. — 158. U¹ G² μ^2 p³ signat (gl. Pergama — moenia troiana dicitur a pir quod est ignis et gamma mulier, quia per ignem et mulierem fuerunt combusta.) — 159. (μ^1 om. h. u.). — 160. U^{1.2.3} M $\mu^{1.2.3}$ p^{2.3} Est geron... P gerologodion U^{1.2} μ^3 gerolodion U⁶ gerologodion G² geralodyon G¹ geralodion U³ gerologodyon U⁶ geralogodyon M μ^2 gerolagodion μ^1 geralogodion p² geralogadion p³ gerologaudium p¹ ierologodion

Ductio sit gogos, hinc isagoga uenit.
 Sit genesis suboles, hoc genealogia monstrat,
 Estque geneth mulier, inde genetheum.
 Sitque gradon fortis seu bellicus, inde Gradiusus,
 Glossaque sit lingua, quod cynoglossa probat. 165
 Est dulcedo glycos, sit Glycerium tibi testis,
 Est scriptura graphos, orthographia fit hinc.
 Grammaque littera sit, dicas tetragrammaton inde,
 Apparens geta sit, quod probat artigeta.
 Estque liquor garos, exit et obsomagarus inde, 170

(gl. gerologodion unguentum ualens ad clarificandum uocem, et dicitur a geron quod est sacrum et logos sermo et dian clarum, quasi ualens ad uocem clarificandum. gl. cod. M: sacrum unguentum. gl. cod. μ^2 : medicina ualens ad morbum caducum.). — 161. P U^{2.3.6} G² ysagoga U¹ ysagogo U⁵ esogoga G¹ sinagoga p¹ synagoga. — 162. P G¹ p³ Est genesis U⁵ Dic genesis R Sit genesis U¹ geneologa M genologia μ^2 geneologia μ^3 geneolia G² genuesia p¹ geneologia U^{3.5} G¹ genealogya PR genealogia. — 163. U^{2.3.6} p^{1.3} Est geneth U¹ Estque geneht PR Estque geneth P indeque genettheon U^{2.6} M indeque genetheum p³ indeque genethium U³ indeque gentherium U¹ μ^2 inde genetheum p² inde genetium U⁵ inde genethium G¹ inde geneterium G² inde gentherium p¹ r inde genetherium μ^1 inde genethegium μ^3 inde genetegium (gl. genetheum locus subterraneus ubi habitant mulieres ad laborandum, et dicitur a geneth quod est mulier et thesis positio, quia ibi ponebantur mulieres ad laborandum. gl. cod. μ^2 : genetheum absconso subterranea mulierum.). — 164. U⁶ Sit graton fortis uel bellicus P U² $\mu^{2.3}$ Sitque graton fortis uel bellicus U^{1.3.5} G¹ p^{2.3} Sitque graton fortis seu bellicus G² M Sitque gradon fortis seu bellicus μ^1 Sitque gradin fortis seu bellicus. — 165. U⁵ p¹ Glossaque lingua p³ Glosaque sit lingua P R Glossaque sit lingua P U^{1.6} G¹ μ^2 p¹ cinoglossa U² μ^3 cynaglossa U^{3.5} M μ^1 p³ cynoglossa p² cinoglossa U⁷ synaglossa. — 166. U³ glycos — glycerium P R glicos — glicerium. — 167. U^{1.5} M ortographia fit hinc G¹ orthographya fit hinc μ^1 orthographia sit hinc G² ortographya sit hinc p² orthografia sit hinc U³ orthographya probat U⁶ ortografia probat P R orthographia probat. — 168. U³ M p^{1.2} Littera sit grama (p² grāma) · dicis . . . p³ Litteraque sit gramma · dicas . . . — 169. P U^{1.5} G¹ p² geta — artigeta U³ geta — artygeta G² geta — artigetha μ^1 geta — arthigeta U² getha — artigeta R getha — artigetha (gl. cod. μ^1 arthigeta dicitur de ars artis et getha quod est apparens, quasi habens apparentiam artis et non existentiam, ut sophista, qui dicitur sophye statua.). — 170. P U^{2.6} $\mu^{2.3}$ Estque garos liquor U^{3.5.7} M μ^1 p^{2.3} Estque liquor garos U¹ Estque liquor goros G¹ Estque liquor garens p¹ Estque liquor gauros G² Est liquor garo P U^{2.7} G¹ μ^2 erit obsomagarus inde

Est pictura glyphos, hinc anaglyphus erit.
 Estque decem gintos, dicas hinc esse uiginti,
 Ut pentecoste coste ualebit idem.

- 175 Tertia uocalis sit *iota*, fit hinc iotacismus,
 Hyleque primaeva sit tibi materia.
 Sicut parisius sonat, introductio Graece
 Est isis, ast alibi sit tibi numen Isis.
 Significat sub hypos, hypothetica nascitur inde,
 Hippos signat equum, quod probat hippotamus.
 180 Est et idos forma, de quo reperitur idea,
 Signat et hydor aquam, dicitur hinc hydromel.
 Ast diuisio sit idios, fit ab hoc idiota,

U^{3.6} M erit obsomogarus inde U⁵ erit obsogomarus inde U¹ G² erit et obsomogorus inde p¹ exit et obsemogarus inde p² exit et obsomogarus inde p³ exit obsomogarus inde $\mu^{1.3}$ exit et obsomogarus inde. — 171. PU^{1.2.5} G¹ p¹ glyphos — anaglyphus U⁶ glyphos — anaglifus p² glifos — anaglifus U⁷ glyphos — anaglyphus p³ graphos — anaglyphus R glyphos — anaglyphus. — 172. PU^{3.5} G^{1.2} $\mu^{2.3}$ p^{2.3} gentos R gintos U¹ G³ hinc dicas PR dicas hinc. — 173. PU² $\mu^{2.3}$ pentecoste U⁶ pentecoste U⁷ G¹ p^{1.2} pentecosten U¹ G² M pentecosten U⁵ pentecosten U³ pentecosten. — 174. PU⁷ p¹ sit *iota* sit hinc iotacismus M $\mu^{2.3}$ sit *iotha* sit hinc iothacismus U^{2.6} sit *iota* fit hinc iotacismus G² sit *iota* fit inde iotacismus U³ *iota* sit uenit hinc iotacismus U⁵ G¹ $\mu^{1.2}$ p^{2.3} est *iota* sit hinc iotacismus (p² iothacismus). — 175. PU^{6.7} p³ Ileque . . . G² Yle est . . . U¹ p² Hyleque . . . R Yleque . . . 176. U^{5.7} G² Sicut parisius probat M p^{1.2} Sicut parisius notat p³ Sicut parisius signat G¹ Sicut parisius sonat PR Sicut parisius sonat. — 177. P $\mu^{2.3}$ isis — isis U⁵ hysis — ysis P ysis — ysis (gl. *parisius nomen uillae et dicitur a pari quod est de et isis introductio, quasi uilla introductoria*). — 178. P Significat sub hipos U^{1.2.5} G^{1.2} Signat sub ypos p³ Signat enim sub ypos R Significat sub ypos P hypothetica U¹ ypoteta U³ ypothetyca G¹ ypotethica $\mu^{1.2.3}$ ypothetica R ypotetica U^{1.3.5} G² M $\mu^{1.2}$ nascitur inde PR dicitur inde. — 179. P Hippos signat equum U⁶ Ypos equum signat R Ypos signat equum P quod notat hippothamus U^{1.2} G¹ quod notat ypotamus U⁶ $\mu^{2.3}$ quod notat ypothamus $\mu^{1.2}$ quod probat ypothamus R quod probat ypotamus. — 180. U⁵ G¹ $\mu^{1.2}$ Est ydos forma PU² Est et idos forma R Est et ydos forma U¹ p¹ de quo repperitur ydea U³ G^{1.2} p^{2.3} de quo reperitur ydea P de quo formatur idea R de quo formatur ydea. — 181. PU¹ p² Signat et idor aquam G¹ $\mu^{2.3}$ p³ Signat et ydros aquam R Signat et ydor aquam P p² dicitur hinc idromel R dicitur hinc ydromel. — 182. U² $\mu^{1.2}$ Ac diuisio p¹

Icos imago sit, quod probat iconia.
 Laudem designat hymnos, hinc dicitur hymnus,
 Ultimus est hystēr, hysteron hinc proteron. 185
 Ischyros dominus et kyrios est caput eius,
 Nubere signat hymen, hinc Hymenaeus erit.

Labdaque iuxta nos est littera prima liquescens,
 Dic lycon esse lupum, inde Lycaon erit.
 Quod laos est populus monstrat uere Nicolaus, 190
 Dicque laos lapidem, latomus inde uenit.
 Est lectos requies, Allecto dicitur inde,
 Atque lithos lapis est, inde lithotrypon est.

Ac tibi diuisio $U^{1.3}G^1\mu^3$ Ast diuisio PR At diuisio (cf. uers. 131) $P\mu^3$
 sit idus G^2 sit ydeos $U^2p^{2.3}$ sit ydos R sit ydus P sit ab hoc idiota G^2
 sit ab hoc ydeota μ^2 sit ab hoc ydiotha p^3 et ab hoc ydiota $U^{3.5}M$ fit ab
 hoc ydiota R sit ab hoc ydiota ($U^{2.6}$ habent uers. 180. 182. 181). —
 183. $U^{1.2.3.5.6}G^1p^1$ Ycos — yconia $p^{2.3}$ Ycos — yconya. — 184. $U^1G^{1.2}$
 sigt $U^{3.5}p^{2.3}$ signat $M\mu^1p^1$ significat PR designat P himnos $U^6M\mu^1p^{2.3}$
 hymnos $\mu^{2.3}$ ymnos R ymnos. — 185. $P U^{1.6}G^{1.2}p^2$ hister U^3 yster R
 hystēr P hysteron proteron hinc est μ^3p^3 hysteron protheron hinc est U^7
 hysteron hinc protheron est $U^{1.3.5}p^1$ hysteron hinc protheron μ^2 hysteron-
 protheron (gl. *ordo p̄poster*⁹. una dictio ē.) $U^2G^1M\mu^1$ hysteron hinc proteron
 p^2 hysteron hinc proteron. — 186. $P U^7G^2$ Ischyros est dominus $U^{1.6}$ Yschi-
 ros est dominus $U^{2.3}$ Yschyros est dominus $U^5\mu^2$ Hyschyros est dominus
 G^1 Yskyros est dominus μ^1 Yscyros est dominus p^3 Hyskiros est dominus
 M Ischyros dominus μ^3 Yskyros dominus p^1 Yskyrios dominus est p^3 His-
 quiros dominus est (P habet uers. 184. 186. 185). — 187. $U^{1.3.5}\mu^2$ ymen —
 ymeneus U^2 ymen — ymineus G^2 hymen — ymineus p^3 hymen — yme-
 neus p^2 ymen — himeneus. — 188. U^1 Lypdaque $U^{2.3.6}G^1\mu^{1.3}p^3r$ Lab-
 daque PR Lapdaque. — 189. $P G^2p^{1.2.3}$ licon — licaon U^5 licon — ly-
 caon U^6 licon — lichaon R lycon — lycaon $U^{1.3}G^1M p^3$ sicque (pro
inde). — 190. Pr Quod laos populus U^5G^2 Quod laus est populus U^6
 Quod lahos est populus R Quod laos est populus $U^{5.7}G^2$ uere monstrat
 $U^{2.5}$ nycolaus U^3 nykolaus $U^6p^{1.2.3}$ nicholaus. — 191. $P U^{1.2.3.5}G^1\mu^3p^3$ la-
 thomus. — 192. μ^1p^3 lethos PR lectos U^1 alletos μ^1 alletho p^3 alleto U^2
 alecto (i allecto) $P M \mu^{2.3}p^{1.2}$ allecto R alecto. — 193. P Atque litos lapis
 U^1 Atque liton lapis p^3 Atque lithos lapis U^2 Atque licos lapis est U^3 At-
 que lytos lapis est $M G^1$ Atque liton lapis est $\mu^{2.3}$ Atque lithos lapis est
 R Atque litos lapis est P litontripon dicitur inde U^6 litotripon dicitur inde
 μ^2 lithontripon dicitur inde U^1 inde litontripon extat p^3 inde uenit litho-
 tripon U^2 inde lycotripon est U^3 inde lycrontypon est μ^1 unde litontripon

- Ast obliuio sit lethe, dic inde lethargum,
 195 Leueque sit lienos, inde lienteria.
 Est album leucos et Leucothœe probat illud,
 Est seruire latron, hoc idolatra probat.
 Est quoque sermo logos, logicam dic inde uenire,
 Est ratio lexis, barbarolexis ab hoc.
 200 At lixos aqua sit, lixiuum dicitur inde,
 Estque labon iactans, philobolia probat.

 Hinc inter liquidas *my* dicitur esse secunda,
 Est mene defectus, Eumenis inde uenit.
 Quod monos est unum testatur monomachia,
 205 Sitque meros purum, dicitur inde merum.
 Metros mensura dicatur et inde metreta,
 Estque furor mane, mania dicta sit hinc.
 Estque melos dulcis ac inde melodia dicis,

est μ^3 inde lithontripon est R inde litontripon est (cf. uers. 326). — 194. U¹ p² Ast obliuio sit lete U^{3.5} G¹ μ^3 p¹ Ast obliuio sit lethe μ^1 At obliuio sit lethe p³ At obliuio sit lethes PR Ast obliuio sit lethes U³ sit et inde lytargum U^{5.7} M $\mu^{1.3}$ p^{1.3} dic inde lethargum PR dic inde letargum. — 196. U¹ Est album leuco U² μ^3 p³ Est album leuchos G¹ Album sit leuchos PR Est album leucos P leucothoeque probat μ^2 leuchotoeque probat p³ leucothoe probat U⁶ leucothoe probat G¹ et leucothe probat illud p¹ et leucothoe probat istud U² leucothoe 9pbat illud. — 197. U³ p¹ latros U¹ hoc ydolathra probat U⁶ μ^3 p^{1.2.3} hoc ydolatra probat U^{2.5} G² $\mu^{1.2}$ hoc ydolatria probat U³ hoc ydolatria monstrat. — 198. U³ Estque logos sermo G¹ Est et sermo logos U^{1.2.5} G^{1.2} loycam U³ logycam. — 199. U⁵ Ast lexis ratio G¹ At ratio lexis p² barbarolexis PR barbaralexis. — 200. U^{1.2.6} G² μ^3 p¹ lixiuium dicitur inde U³ et lixiuium uenit inde. — 201. U^{2.5} G¹ M Est labon iactans PR Estque labon iactans U¹ phiboloya probat G² phyboloya probat U³ phybologya probat U⁵ phyboloya prcbat U⁶ p¹ phylobolia probat p² quod philolobia probat PR philobolia probat (gl. *philobolia dicitur a philos quod est amor et labon iactans, quasi iactantia amorum.*). — 202. P U² Dic inter liquidas mi dicitur esse secunda U^{1.3.5.6.7} M $\mu^{1.2.3}$ p^{2.3} Sic inter liquidas mi dicitur . . . G² Sit inter liquidas ny dicitur . . . G¹ Hic inter liquidas mi dicitur p¹ Hinc inter liquidas mi dicitur . . . — 203. (gl. *Eumenis furia infernalis dicitur ab eu quod est bonum et mene defectus, quia deficit in bono.*) — 204. (U¹ om. h. u.). — 205. U³ Sit meros puros M μ^1 Sit meros purum. — 206. P μ^2 inde metreta (om. *et*) U³ sic dicitur inde metreta. — 207. p² Estque mane furor . . . U² Estque furor mane quoque mania dicitur indc. — 208. U⁶ $\mu^{2.3}$ Est melos dulcis U⁵ Est melos dulce U² Estque melos dulcis.

Est macros longum, macrologia probat.
 Megaque sit longum, dicas hinc esse Megeram, 210
 Quodque micros breue sit comprobatur otomicon.
 Estque machos pugna, testatur Sychomachia.
 Esse bonum manon dic, immanis probat illud,
 Diuinatio sit manto, quod usus habet.
 Meteoros eleuat, hinc assumpsit metora nomen, 215
 Archimandrita sit tibi pastor ouis.
 Metaque trans est, inde metathesis esse probatur,
 Immutat morphos, hinc metamorphoseos.

U^{3.5.6} G² μ³ ac inde — dicas U⁷ dices P R dicis. — 209. U^{1.6.7} Est macros longum U^{2.5} G^{1.2} M p^{1.2} Est macron longum μ¹ Estque macron longum P R Estque macros longum U^{1.3.5} G¹ μ³ macrologia G² macrologia. — 210. (G² om. h. u. U⁶ uers. 209. 210 in unum contraxit: *Est macros longum, dicas hinc esse megeram.*) μ¹ Megaque dic longum, dices . . . — 211. U¹ Quod mucros breue sit p¹ Quod macros breue sit U^{3.5} Quod mycros breue sit U⁷ M p² Quod micros breue sit P R Quodque micros breue sit U¹ hoc probat otomicros U³ hoc probat octomyeros U⁵ probat otomicros G² μ^{1.2} p² comprobatur otomicros G¹ comprobatur octomicros p¹ comprobatur othomicros P R comprobatur othomicros. — 212. U³ Est machos pugna U⁷ Esse machos pugna p³ Quodque machos pugna P R Estque machos (U^{1.6} μ³ p² macos) pugna P psychomachia U² G² μ^{1.2} p² sychomachia U^{6.7} p³ sychomachia U³ sychomachia U¹ μ³ sychomachia U⁵ sychomachia G¹ M p¹ sicomachia (gl. *liber Prudentii qui incipit, Senex fidelis de pugna animae et corporis*). — 213. U² Estque (que al. m.) manon (— non ex corr.) dic . . . (om. *bonum*) immanis probat illud M (al. m. in margine) Estque manon bonum immane dic inde uenire p² Estque bonum manon, immanis comprobatur illud P R Esse bonum manon dic, immanis probat illud (U³ p¹ om. h. u. U⁵ G¹ habent uers. 210. 213. 211. 212). — 214 U¹ Diuinatio sit manthos ut usus habet P R Diuinatio sit mantho (p¹ mathon p² manto) quod usus habet. — 215. U³ G² p³ Metheros p¹ Metros M p² Meteoros P R Methoros P hinc sumpsit sibi methora nomen U⁶ hinc sibi sumpsit methora nomen U^{1.2.5} G¹ M μ² p^{2.3} hinc sumpsit methora nomen U^{3.7} G² μ^{1.3} p¹ hinc assumpsit methora nomen. — 216. (gl. *Mandros gr. est ouis la. et inde habemus archimandrita et est pastor ouium et dicitur ab archos quod est princeps et mandros ouis, quasi princeps ouium*). — 217 G¹ p³ Metaque P R Methaque P unde methathesis esse probatur U⁵ inde methathesis probatur esse μ³ indeque methathesis esse probatur U¹ inde methathesis esse probatur U^{3.6.7} p¹ inde methathesis esse probatur R inde methathesis esse probatur (post *trans* posui *est*, quod abest a P et codd.). — 218. M morfos U¹ inde

- Quod dromos est cursus firmat hipodromium.
 Est drepan incuruum, Drepanum quoque nascitur inde,
 Estque domos planum, dicitur inde domus.
 100 Estque datum dosis, antidotum dic inde uenire,
 Est dryas arbor, ab hinc dicis Amadryades.
 Scribe per y Graecum dyas et *duo* significabit,
 Scribe per i nostrum, *de* tibi significat.
 Dic decas esse decem designans inde decanum,
 105 Dic dodrans, poteris significare nouem.
 Dulos seruire est et dulia dicitur inde,
 Delon obscurum, Delius inde uenit.
 Digmaque sit sententia, dicitur hinc paradigma,
 Estque sciens daemon, hinc cacodaemon habes.

$P\mu^1 p^{1.2}$ que $lr\tilde{a}$ quarta uocatur U^2 que (al. m. quia) $lr\tilde{a}$ quarta uocatur $G^2\mu^2\bar{q}$ $lr\tilde{a}$ quarta uocatur U^3 que littera quarta uocatur μ^3 quo (i quia i qua) $lr\tilde{a}$ quarta uocatur $p^3 q$ quarta littera uocatur U^5 quia littera quarta uocatur $U^{1.6.7}G^1$ Mr quia $lr\tilde{a}$ quarta locatur. — 97. $P U^{1.2.3.5.6} G^2\mu^{1.2} p^2$ Quod dromon est cursus M Quod dromon cursus $G^1\mu^3$ Quod dromos est cursus p^1 Quod dromon est currus p^3 Est dromon cursus U^7 Estque dromon cursus $P\mu^1$ firmat hipodromium U^1 firma ypodromioū U^5 firmat ipotromicum p^1 firma idropomum R firmat ypodromium. — 98. P Est drepan curuum M Est drepon curuum p^1 Est dreapan curuum R Est drepan incuruum P drepannum nascitur inde p^3 drepanum dic inde uenire p^1 dreapan quoque nascitur inde R drepanum quoque nascitur inde. — 99. $U^3 G^2$ nascitur inde domus PR dicitur . . . — 100. $P G^2$ Est datum dosis R Estque . . . 101. $P U^{1.6} G^1$ Est drias arbor $U^5 M\mu^{1.3} p^{2.3}$ Est dryas arbor $U^2 G^2\mu^2 p^1$ Estque drias arbor U^3 Estque dryas arbor $P U^{1.6.7} G^1 p^1$ abhinc dicis amadriades $M\mu^3 p^{2.3}$ abhinc dicis amadryades $U^2 G^3$ abhinc dicas amadriades μ^2 abhinc dicas amadryades U^3 hinc dicitur amadryades U^5 ab hinc dic amadriades μ^1 hinc dices amadryades (gl. *dea arborum et dicitur de amo as et drias arbor, quia amat arbores.*) — 102. $P U^{1.7} G^2$ dya R dyas. — 103. U^6 Scribe per i nostrum dias et de significabit U^7 Scribe per i nostrum dia de tibi significabit $U^5\mu^3 p^3$ Scribe per i nostrum de tibi significabit PR Scribe per i nostrum de tibi significat. — 104. $U^{2.3.5.6} G^2\mu^2 p^2$ designas. — 105. $M p^1$ Hinc dodrans p^2 Hinc drodans μ^2 Est dodrans PR Dic dodrans (G^2 om. h. u.). — 106. U^6 Dulio — nascitur inde PR Dulos — dicitur inde. — 107. $U^6 G^1$ Delion p^3 obscurum est. — 109. $U^{1.5} M p^{1.3}$ hinc cacodemon erit U^6 hinc cachodemon erit PR hinc cacodemon habes.

Est clarere dian et dicitur inde Diana, 110
 Est delphos frater, dicis adelphus ab hoc.
 Est dorcos uisus, nomen comicum uenit inde.
 Estque didascalos id Graece quod doctor apud nos,
 Inde didascalicus sermo uenire potest.
 Est dictyn rete Dictynnaque dicitur inde, 115
 Dic diplon esse plicam, sicut anadiplosis.

Etaque uocalem dic inter quinque secundam,
 Sanguis emat, inde dicis emorroides.
 Euque bonum signat et ab hoc euangelium dic,
 Peruersum sit ĕuan, hinc fit ĕuangelium. 120
 En notat id quod et *in* et ab hoc encaenia dicas,

110. PG³ Est clarere dian p^{1.2} Est clarere dien U⁷ Est clarere dyan
 μ^1 p³ Estque clarere dian R Est clarere dyan PU⁶ G² p^{1.2.3} diana R
 dyana. — 111. M μ^1 p² delfos — adelfus U¹ delphos — adelfus PR del-
 phos — adelphus U² abhinc PR ab hoc. — 112. G¹ μ^1 p³ dorchos U⁷ p¹
 drocos PR dorcos. — 113. PU¹ $\mu^{1.2}$ p^{2.3} didascalon M didascolon U² G¹ dy-
 dascolon U³ dydascalycon U⁵ diascalicon p¹ didascalicon U^{6.7} G² dydasca-
 lon. — 114. U³ M p^{1.2} Unde . . . (U^{1.7} G² M p^{1.2} habent uers. 113. 114.
 112). — 115. P Est dictin recte U⁶ Est dictin rethe U³ Est dyctin rete
 R Est dictin rete P p³ dictinna dicitur inde U^{2.6} $\mu^{2.3}$ dictinnaque dicitur
 inde U^{6.7} dictinna comprobatur illud G² dictinna comprobatur inde U³ G¹
 dyctinnaque comprobatur illud μ^1 dictinnaque comprobatur illud (U¹ M p^{1.2}
 om. h. u.). — 116. P Dic duplon esse plicam U^{1.2.3.5} $\mu^{1.2}$ p¹ Dic diplon
 esse plicam U⁶ G¹ μ^2 Dic dyplon esse plicam G² Dic esse diplon plicam
 P U^{1.2} G² M $\mu^{1.2}$ p² anadiplosis R anadyplosis. — 117. PG¹ Etaque . . . p¹
 Etha . . . R Ethaque . . . — 118. U¹ μ^1 p^{1.2} emat G² amath PR emath
 U^{2.6.7} p³ emoroydes U⁶ emoreydes U³ μ^3 emorroydes G² emorroides p²
 emorroidas PR emorroides. — 119. PU^{1.6} p¹ euangelium R ewangelium (gl.
*Quorundam satis admirari nequeo imperitorum inscitiam, qui huius occasione
 litterae non ueriti sunt actori nostro tantae litteraturae uiro rabiem imponere,
 ut dicant eundem euangelium pro bona nuntiatione per geminum u sanxisse
 scribi debere. — Docte et uere hac in parte magister ostendit harum eu et
 euan dictionum diuersum significatum atque ab his deriuatum euangelium sub
 una uoce plura significans esse aequiuocum.*). — 120. μ^1 p³ dic euan U² p¹ hinc
 fit euangelium U⁶ hinc et euangelium G² hinc sit ewangelium PR hinc
 sit euangelium. — 121. P En notat id quod in est U⁷ G¹ En notat hoc
 quod et in U³ En notat idque quod in μ^2 p¹ En notat id quod in R En
 notat id quod et in PM μ^2 et ab hoc encennia dicas G¹ et ab hoc enchenia

- En *contra* tibi sit, hinc et elenchus erit.
 Signat epi supra, dicas hinc epimerides,
 Signat epen medium, quod monstrat epenthesis ipsa,
 125 Erque notat litem, signat Erinys idem.
 Eon perpetuum est et ab illo dicitur aeuum.
 Helios est Titan, hoc Heliades tibi monstrant,
 Est herne durum, Hernica saxa probant.
 Est eleis miserans, elegia comprobat illud,
 130 Hex quoque si dicas, sex tibi significat.
 Ast diuisio sit heresis, fit hereticus inde,
 Est hecatos centum, dicitur hinc Hecate.

dicat p¹ et ab hoc enchennia dicas R et ab hoc encenia dicas (μ^1 dicis). — 122. P En contra tibi sit G¹ En contra dicas U⁶ E contra signa R En contra signat U¹ inde elencus erit U³ $\mu^{1.2}$ p³ hinc et elenchus erit PR hinc et elencus erit. — 123. U¹ Signat epi super U^{2.3.5.6} G² Signat epy supra G¹ Signat epē supra PR Signat epi supra P dicas hinc epimerides U¹ hinc epimeridies U³ hinc tu dic epymerides μ^2 hinc tu dic epimerides U⁶ G² p³ hinc dicis epymerides M μ^1 hinc dicis epimerides p^{1.2} hinc dicis epimeridas U³ hinc dicas epymerides G¹ hinc dicas epimerides U^{6.7} hinc dices epimerides μ^3 hinc dicas epymeridas. — 124. G¹ M p^{1.2} quod epenthesis ipsa reuelat. — 125. P U^{6.7} $\mu^{2.3}$ p³ Erque — erinis U² Erque — erynis G^{1.2} Herque — erinis U^{3.5} M μ^1 p² Herque — herinis U¹ Herque — herinos p¹ Herque — herinus. — 126. μ^1 r Euon perpetuum est p¹ Eon PR Euon perpetuum U⁷ G¹ M p^{1.2.3} quod ab illo dicitur euum PR et ab illo dicitur euum. — 127. P U² G^{1.2} M $\mu^{2.3}$ p¹ Elyos U^{5.7} μ^1 Elyon p³ Elios U¹ p² Helios U^{3.6} Helyos P U^{1.6} μ^2 p^{1.2.3} titan U⁷ μ^1 thytan R tytan U^{2.7} G¹ μ^1 p¹ quod elyades tibi monstrant μ^2 et elyades . . . U³ μ^3 hoc elyades . . . U⁶ hoc helyades . . . PR hoc eliades . . . — 128. P herme G¹ hermon U^{1.3.6} erne U⁶ herine R herne U³ p³ hoc hernica saxa probant P hermica saxa probant U⁶ hernica sassa probant R hernica saxa probant. — 129. U² elya G² M p^{2.2} eleis μ^1 elegis μ^2 elyos μ^3 elyos r heleis PR eleys U⁷ miserens U^{1.3} G^{1.2} μ^3 eleya U⁷ μ^3 elegya r heleygia PR elegia. — 130. U¹ Ex quoque dicas . . . U^{5.6.7} Ex quoque si dicas G² Exque si dicas PR Hex quoque si dicas U¹ sex tibi signat U⁷ p³ sex tibi significabit M sex tibi significans p² sex tibi significas PR sex tibi significat. — 131. U^{1.3} μ^1 Ast . . . U^{2.5} Ac . . . PR At . . . P U^{3.5.7} G¹ μ^2 p^{2.3} sit hereticus inde. — 132. P Ast echate G² Ast hecat⁹ μ^2 Ast echates U^{1.5} Est ecatos U⁸ M Est ecathos U^{2.6} $\mu^{1.3}$ p³ Est echates p² Est ecates G² p¹ Est echatos P U^{1.5} dicitur hinc echates G² dicitur hinc hecate U³ M dicitur hinc ecathe p² dicitur hinc ecate R dicitur hinc echate (U⁷ om. h. u.)

Hepta notat septem, sit ab hoc hebdomada uere.
 Est etheron uarium, pantheraque comprobatur illud,
 Est epos octauum, monstratur epodon idem. 135
 Denotatur erge labor et ab hoc ergastula dicas,
 Est egle caper, hinc egloga nomen habet.
 Est hemi uerbum, de quo formare potes sum,
 Dimidium sit hemis, inde uocatur hiems.
 Hermes facundus, dic hermeneticus inde, 140
 Eos aurora, dicis eous ab hoc.
 Naturam dic etymos, etymologia monstratur,
 Morem signatur ethos, ethica monstratur idem.

133. $U^{3.5.7} G^2 p^1$ Ebda G^1 Eb PR Epta $PU^{1.7} \mu^{1.2.3} p^3$ sit ab hoc ebdomada uere U^6 sit ab hoc edogmada uere G^2 sit ab hoc ebdoma uere p^2 sit ab hac ebdomada uoce U^2 fit ab hoc ebdomada uere M fit ab hoc ebdomada uere p^1 fit ab hac ebdomada uere. — 134. U^1 Est theron uarium PR Etheron est uarium U^1 panthera sit tibi testis p^1 panthera sit tibi testis $U^1 G^1 M \mu^1 p^{2.3}$ pantheraque sit tibi testis $U^{3.5}$ pantheraque dicitur inde μ^2 panthera comprobatur illud PR pantheraque comprobatur illud (gl. *panthera dicitur a pan quod est totum et etheron uarium, quia totus est uariis coloribus coloratus*.) G^2 om. h. u. — 135. p^3 epodum (gl. *epodon liber Oratii, quasi octauus uel supra odas*.) G^2 om. h. u. — 136. μ^3 dicis p^2 om. h. u. — 137. U^3 Est egle capra G^2 Dic egle capm PR Est egle caper (gl. *egloga sermo caprinus de uili materia*.) — 138. U^3 emi U^6 emy PR hemi P de quo potes formare sum U^2 et ab hoc formare potes sum $\mu^{2.3}$ sed ab hoc formare potes sum $U^5 G^1$ de quo formare potest sum (gl. *hoc uerbum sum deriuatur ab hoc uerbo hemi mutando h in s et i in u, i remota fit sum*.) — 139. P Dimidiumque sit hemis U^1 Dimidium sit hiems U^2 Dimidium sit emys $U^{3.5}$ Dimidium sit emis R Dimidium sit hemis P indeque fiet hiems U^2 indeque fiat yemps U^6 indeque fiat hyems $\mu^{2.3}$ indeque fiat hyemps U^6 inde dicatur yemps U^1 inde uocatur hyems U^3 inde uocatur iems G^2 inde uocatur hyemis G^1 inde uocatur yemps $\mu^1 p^{2.3}$ inde uocatur hiems $M p^1$ unde uocatur hyems (gl. *hiems dimidia pars anni, quia uulgares diuidunt annum in hiemem et aestatem*.) — 140. U^3 Ermes PR Hermes U^3 est ermeneticus inde P dic hermeneticus inde $U^2 G^1 \mu^{1.2}$ dic hermeneticus inde μ^3 dic hermeneticus inde U^6 dic hermeneticus inde $U^1 M p^{1.2.3}$ est hermeneticus inde G^2 est hermeneticus inde U^5 sitque hermeneticus inde. — 141. p^1 ab hac. — 142. $PU^6 M \mu^{2.3} p^3$ ethimos — ethimologia $U^{1.2} p^1$ ethimos — ethimologia p^2 etimos — ethimologia $G^{1.2}$ ethimos — ethimologia μ^1 etimos — etymologia $U^{3.5}$ ethimos — ethimologia. — 143. $U^{2.5.6} \mu^1$ ethica signatur idem.

- Littera sexta solet apud Aeoles esse *digamma*,
 145 Namque in se *gamma* continet ipsa duplex.
 Ac Graece fronesis prudentia dicitur esse,
 Est quoque spuma frodos, inde Frodisa Uenus.
 Utque probat fagus, sit apud nos edere fagin,
 Farmacon unguentum pharmacopola probat.
 150 Est quoque mors feron, feralis dicitur inde,
 Est flegmos sanguis, indeque flebotomus.
 Signat abundanter fatim, uenit inde fatiscor,
 Est faxin facere faxoque signat idem.
 Sicut fermentum probat, est corruptio ferment,
 155 Est Flegethon ardens, huic quoque fos caput est.
- Sicut apud Graecos et apud nos *gamma digamma*
 A tergo sequitur, quintaque muta tamen.
 Gammaque significat mulierem, Pergama monstrant,
 Ge terram signat, geometria probat.
 160 Estque geron sacrum, gerologodion uenit inde,

144. U¹ bigamma U^{3.5} G¹ dygamma. — 145. μ^1 illa. — 146. PAc ... U^{2.6} $\mu^{1.2.3}$ p³ At ... G¹ Ast ... G² p¹ Est ... U^{3.5} M p² Et ... — 147. U³ frodis U⁵ $\mu^{1.2}$ inde frodisa uenit. — 148. U³ sic dicas mandere fagin U⁵ est apud nos edere fagin $\mu^{2.3}$ sit apud nos edere fagim. — 149. P Formacon — formacopula. — 150. G² feralis prouenit inde. — 151. P $\mu^{2.3}$ r flegmon U^{1.2.6} fleomon G^{1.2} fleumon p³ fleumen U³ M μ^1 fleumos U⁵ flecomon p² flecomos p¹ Est quoque flemon sanguis ... P U⁵ p¹ flebothomus U⁶ G¹ M p² r flebotomus U³ G² μ^2 p³ fleubotomus $\mu^{1.3}$ fleubothomus U^{1.2} fleobotomus. — 152. U^{1.3.5.6} G¹ p¹ habundanter G² habundare U^{2.3.5} μ^3 p³ fatin p¹ fatisco. — 153. U^{2.3} G¹ p³ faxin U⁶ fasim μ^3 fatin PR faxim U⁶ monstrat. — 154. U¹ G¹ p² ferme U⁶ furmen. — 155. P et codd. flegeton P U³ p¹ hinc quoque fos caput est μ^2 hinc quoque phos caput est U² hinc est quoque fos capud eius U¹ G² $\mu^{1.3}$ p² huic quoque fos caput est U⁶ G¹ p³ huic quoque phos caput est. — 157. U^{1.5} G^{1.2} μ^1 quartaque $\mu^{2.3}$ quintaque (ul quarta) PR quintaque. — 158. U¹ G² μ^2 p³ signat (gl. Pergama — moenia troiana dicitur a pir quod est ignis et gamma mulier, quia per ignem et mulierem fuerunt combusta.) — 159. (μ^1 om. h. u.). — 160. U^{1.2.3} M $\mu^{1.2.3}$ p^{2.3} Est geron ... P gerologodion U^{1.2} μ^3 gerolodion U⁶ gerologodion G² geralodyon G¹ geralodion U³ gerologodyon U⁵ geralogodyon M μ^2 gerologodion μ^1 geralogodion p³ geralogadion p³ gerologaudium p¹ ierologodion

Ductio sit gogos, hinc isagoga uenit.
 Sit genesis suboles, hoc genealogia monstrat,
 Estque geneth mulier, inde genetheum.
 Sitque gradon fortis seu bellicus, inde Gradius,
 Glossaque sit lingua, quod cynoglossa probat. 165
 Est dulcedo glycos, sit Glycerium tibi testis,
 Est scriptura graphos, orthographia fit hinc.
 Grammaque littera sit, dicas tetragrammaton inde,
 Apparens geta sit, quod probat artigeta.
 Estque liquor garos, exit et obsomagarus inde, 170

(gl. gerologodion unguentum ualens ad clarificandum uocem, et dicitur a geron quod est sacrum et logos sermo et dian clarum, quasi ualens ad uocem clarificandum. gl. cod. M: sacrum unguentum. gl. cod. μ^2 : medicina ualens ad morbum caducum.). — 161. P U^{2.3.6} G² ysagoga U¹ ysagogo U⁵ esogoga G¹ sinagoga p¹ synagoga. — 162. P G¹ p³ Est genesis U⁵ Dic genesis R Sit genesis U¹ geneologa M genologia μ^2 genelogia μ^3 geneolia G² genuesia p¹ geneologia U^{3.5} G¹ genealogya PR genealogia. — 163. U^{2.3.6} p^{1.3} Est geneth U¹ Estque geneht PR Estque geneth P indeque genettheon U^{2.6} M indeque genetheum p³ indeque genethium U³ indeque genterium U¹ μ^2 inde genetheum p³ inde genetheum U⁵ inde genethium G¹ inde geneterium G² inde genterium p¹ r inde genterium μ^1 inde genethegium μ^3 inde genetegium (gl. genetheum locus subterraneus ubi habitant mulieres ad laborandum, et dicitur a geneth quod est mulier et thesis positio, quia ibi ponebantur mulieres ad laborandum. gl. cod. μ^2 : genetheum absconsio subterranea mulierum.). — 164. U⁶ Sit graton fortis uel bellicus P U² $\mu^2.3$ Sitque graton fortis uel bellicus U^{1.3.5} G¹ p^{2.3} Sitque graton fortis seu bellicus G² M Sitque gradon fortis seu bellicus μ^1 Sitque gradin fortis seu bellicus. — 165. U⁵ p¹ Glossaque lingua p³ Glosaque sit lingua PR Glossaque sit lingua P U^{1.6} G¹ μ^2 p¹ cinoglossa U² μ^2 cynaglossa U^{3.5} M μ^1 p³ cynoglossa p² cinoglossa U⁷ synaglossa. — 166. U³ glycos — glycerium PR glicos — glicerium. — 167. U^{1.5} M ortographia fit hinc G¹ orthographya fit hinc μ^1 orthographia sit hinc G² ortographya sit hinc p² orthografia sit hinc U³ orthographya probat U⁶ ortografia probat PR orthographia probat. — 168. U³ M p^{1.2} Littera sit grama (p² grāma) · dicis . . . p³ Litteraque sit gramma · dicas . . . — 169. P U^{1.5} G¹ p² geta — artigeta U³ geta — artygeta G² geta — artigetha μ^1 geta — arthigeta U² getha — artigeta R getha — artigetha (gl. cod. μ^1 arthigeta dicitur de ars artis et getha quod est apparens, quasi habens apparentiam artis et non existentiam, ut sophista, qui dicitur sophye statua.). — 170. P U^{2.6} $\mu^2.3$ Estque garos liquor U^{3.5.7} M μ^1 p^{2.3} Estque liquor garos U¹ Estque liquor goros G¹ Estque liquor garens p¹ Estque liquor gauros G² Est liquor garo P U^{2.7} G¹ μ^2 erit obsomagarus inde

Est pictura glyphos, hinc anaglyphus erit.
 Estque decem gintos, dicas hinc esse uiginti,
 Ut pentecoste coste ualebit idem.

- 175 Tertia uocalis sit *iota*, fit hinc iotacismus,
 Hyleque primaeva sit tibi materia.
 Sicut parisius sonat, introductio Graece
 Est isis, ast alibi sit tibi numen Isis.
 Significat sub hypos, hypothetica nascitur inde,
 Hippos signat equum, quod probat hippotamus.
 180 Est et idos forma, de quo reperitur idea,
 Signat et hydor aquam, dicitur hinc hydromel.
 Ast diuisio sit idios, fit ab hoc idiota,

U^{3.6} M erit obsomogarus inde U⁵ erit obsogomarus inde U¹ G² erit et obsomogorus inde p¹ exit et obsemogarus inde p² exit et obsomogarus inde p³ exit obsomogarus inde $\mu^{1.3}$ exit et obsomogarus inde. — 171. P U^{1.2.5} G¹ p¹ glyphos — anaglyphus U⁶ glyphos — anaglifus p² glifos — anaglifus U⁷ glyphos — anaglyphus p³ graphos — anaglyphus R glyphos — anaglyphus. — 172. P U^{3.5} G^{1.2} $\mu^{2.3}$ p^{2.3} gentos R gintos U¹ G¹ hinc dicas P R dicas hinc. — 173. P U² $\mu^{2.3}$ pentecoste U⁶ pentecoste U⁷ G¹ p^{1.2} pentecosten U¹ G² M pentecosten U⁵ pentecosten U³ pentecostes. — 174. P U⁷ p¹ sit *iota* sit hinc iotacismus M $\mu^{2.3}$ sit *iotha* sit hinc iothacismus U^{2.6} sit *iota* fit hinc iotacismus G² sit *iota* fit inde iotacismus U³ *iota* sit uenit hinc iotacismus U⁵ G¹ $\mu^{1.2.3}$ est *iota* sit hinc iotacismus (p² iothacismus). — 175. P U^{6.7} p³ Hyleque . . . G² Yleque . . . U¹ p² Hyleque . . . R Yleque . . . 176. U^{5.7} G² Sicut parisius probat M p^{1.2} Sicut parisius notat p³ Sicut parisius signat G¹ Sicut parisius sonat P R Sicut parisius sonat. — 177. P $\mu^{2.3}$ isis — isis U⁵ hysis — ysis P ysis — ysis (gl. *parisius nomen uillae et dicitur a pari quod est de et isis introductio, quasi uilla introductoria*). — 178. P Significat sub hipos U^{1.2.5} G^{1.2} Signat sub ypos p³ Signat enim sub ypos R Significat sub ypos P hypothetica U¹ ypoteta U³ ypothetyca G¹ ypotethica $\mu^{1.2.3}$ ypothetica R ypotetica U^{1.3.5} G² M $\mu^{1.2}$ nascitur inde P R dicitur inde. — 179. P Hippos signat equum U⁶ Ypos equum signat R Ypos signat equum P quod notat hippothamus U^{1.2} G¹ quod notat ypotamus U⁶ $\mu^{2.3}$ quod notat ypothamus $\mu^{1.2}$ quod probat ypothamus R quod probat ypotamus. — 180. U⁵ G¹ $\mu^{1.2}$ Est ydos forma P U² Est et idos forma R Est et ydos forma U¹ p¹ de quo repperitur ydea U³ G^{1.2.3} p^{2.3} de quo reperitur ydea P de quo formatur idea R de quo formatur ydea. — 181. P U¹ p² Signat et idor aquam G¹ $\mu^{2.3}$ p³ Signat et ydros aquam R Signat et ydor aquam P p² dicitur hinc idromel R dicitur hinc ydromel. — 182. U² $\mu^{1.2}$ Ac diuisio p¹

Icos imago sit, quod probat iconia.
 Laudem designat hymnos, hinc dicitur hymnus,
 Ultimus est hystēr, hysteron hinc proteron. 185
 Ischyros dominus et kyrios est caput eius,
 Nubere signat hymen, hinc Hymenaeus erit.

Labdaque iuxta nos est littera prima liquescens,
 Dic lycon esse lupum, inde Lycaon erit.
 Quod laos est populus monstrat uere Nicolaus, 190
 Dicque laos lapidem, latomus inde uenit.
 Est lectos requies, Allecto dicitur inde,
 Atque lithos lapis est, inde lithotrypon est.

Ac tibi diuisio $U^{1.3} G^1 \mu^3$ Ast diuisio PR At diuisio (cf. uers. 131) $P \mu^3$
 sit idus G^2 sit ydeos $U^2 p^{2.3}$ sit ydos R sit ydus P sit ab hoc idiota G^2
 sit ab hoc ydeota μ^2 sit ab hoc ydiotha p^3 et ab hoc ydiota $U^{3.5} M$ fit ab
 hoc ydiota R sit ab hoc ydiota ($U^{2.6}$ habent uers. 180. 182. 181). —
 183. $U^{1.2.3.5.6} G^1 p^1$ Ycos — yconia $p^{2.3}$ Ycos — yconya. — 184. $U^1 G^{1.2}$
 sigt $U^{3.5} p^{2.3}$ signat $M \mu^1 p^1$ significat PR designat P himnos $U^6 M \mu^1 p^{2.3}$
 hymnos $\mu^{2.3}$ ymnos R ymnos. — 185. $P U^{1.6} G^{1.2} p^2$ hister U^3 yster R
 hystēr P hysteron proteron hinc est $\mu^3 p^3$ hysteron protheron hinc est U^7
 hysteron hinc protheron est $U^{1.3.5} p^1$ hysteron hinc protheron μ^2 hysteron-
 protheron (gl. *ordo p̄poster*⁹. *una dictio ē.*) $U^2 G^1 M \mu^1$ hysteron hinc proteron
 p^2 hysteron hinc proteron. — 186. $P U^7 G^2$ Ischyros est dominus $U^{1.6}$ Yschi-
 ros est dominus $U^{2.3}$ Yschyros est dominus $U^5 \mu^2$ Hyschyros est dominus
 G^1 Yskyros est dominus μ^1 Yscyros est dominus p^3 Hyskiros est dominus
 M Ischyros dominus μ^3 Yskyros dominus p^1 Yskyrios dominus est p^3 His-
 quiros dominus est (P habet uers. 184. 186. 185). — 187. $U^{1.3.5} \mu^2$ ymen —
 ymeneus U^2 ymen — ymineus G^2 hymen — ymineus p^3 hymen — yme-
 neus p^2 ymen — himeneus. — 188. U^1 Lypdaque $U^{2.3.6} G^1 \mu^{1.3} p^3 r$ Lab-
 daque PR Lapdaque. — 189. $P G^2 p^{1.2.3}$ licon — licaon U^5 licon — ly-
 caon U^6 licon — lichaon R lycon — lycaon $U^{1.3} G^1 M p^3$ sicque (pro
inde). — 190. Pr Quod laos populus $U^5 G^2$ Quod laus est populus U^6
 Quod lahos est populus R Quod laos est populus $U^{5.7} G^2$ uere monstrat
 $U^{2.5}$ nycolaus U^3 nykolaus $U^6 p^{1.2.3}$ nicholaus. — 191. $P U^{1.2.3.5} G^1 \mu^3 p^3$ la-
 thomus. — 192. $\mu^1 p^3$ lethos PR lectos U^1 alletos μ^1 alletho p^3 alleto U^2
 alecto (i allecto) $P M \mu^{2.3} p^{1.2}$ allecto R alecto. — 193. P Atque litos lapis
 U^1 Atque liton lapis p^3 Atque lithos lapis U^2 Atque licos lapis est U^3 At-
 que lytos lapis est $M G^1$ Atque liton lapis est $\mu^{2.3}$ Atque lithos lapis est
 R Atque litos lapis est P litontripon dicitur inde U^6 litotripon dicitur inde
 μ^2 lithontripon dicitur inde U^1 inde litontripon extat p^3 inde uenit litho-
 tripon U^2 inde lycotripon est U^3 inde lycrontypon est μ^1 unde litontripon

- Ast obliuio sit lethe, dic inde lethargum,
 195 Leueque sit lienos, inde lenteria.
 Est album leucos et Leucothœe probat illud,
 Est seruire latron, hoc idolatra probat.
 Est quoque sermo logos, logicam dic inde uenire,
 Est ratio lexis, barbarolexis ab hoc.
 200 At lixos aqua sit, lixiuum dicitur inde,
 Estque labon iactans, philobolia probat.

 Hinc inter liquidas *my* dicitur esse secunda,
 Est mene defectus, Eumenis inde uenit.
 Quod monos est unum testatur monomachia,
 205 Sitque meros purum, dicitur inde merum.
 Metros mensura dicatur et inde metrete,
 Estque furor mane, mania dicta sit hinc.
 Estque melos dulcis ac inde melodia dicis,

est μ^3 inde lithontripon est R inde litontripon est (cf. uers. 326). — 194. U¹ p² Ast obliuio sit lete U^{3.5} G¹ μ^3 p¹ Ast obliuio sit lethe μ^1 At obliuio sit lethe p³ At obliuio sit lethes PR Ast obliuio sit lethes U³ sit et inde lytargum U^{5.7} M $\mu^{1.3}$ p^{1.3} dic inde lethargum PR dic inde letargum. — 196. U¹ Est album leuco U² μ^3 p³ Est album leuchos G¹ Album sit leuchos PR Est album leucos P leucothoeque probat μ^2 leuchotoeque probat p³ leucothoe probat U⁶ leucothoe probat G¹ et leucothe probat illud p¹ et leucothoe probat istud U² leucothoe 9pbat illud. — 197. U³ p¹ latros U¹ hoc ydolathra probat U⁶ μ^3 p^{1.2.3} hoc ydolatra probat U^{2.5} G² $\mu^{1.2}$ hoc ydolatria probat U³ hoc ydolatria monstat. — 198. U³ Estque logos sermo G¹ Est et sermo logos U^{1.2.5} G^{1.2} loycam U³ logycam. — 199. U⁵ Ast lexis ratio G¹ At ratio lexis p² barbarolexis PR barbaralexis. — 200. U^{1.2.6} G² μ^3 p¹ lixiuum dicitur inde U³ et lixiuum uenit inde. — 201. U^{3.5} G¹ M Est labon iactans PR Estque labon iactans U¹ phiboloya probat G² phyboloya probat U³ phybologya probat U⁵ phyboloya prcbat U⁶ p¹ phylobolia probat p² quod philolobia probat PR philobolia probat (gl. *philobolia dicitur a philos quod est amor et labon iactans, quasi iactantia amorum.*). — 202. P U² Dic inter liquidas mi dicitur esse secunda U^{1.3.5.6.7} M $\mu^{1.2.3}$ p^{2.3} Sic inter liquidas mi dicitur . . . G² Sit inter liquidas ny dicitur . . . G¹ Hic inter liquidas mi dicitur p¹ Hinc inter liquidas mi dicitur . . . — 203. (gl. *Eumenis furia infernalis dicitur ab eu quod est bonum et mene defectus, quia deficit in bono.*) — 204. (U¹ om. h. u.). — 205. U³ Sit meros puros M μ^1 Sit meros purum. — 206. P μ^2 inde metrete (om. et) U³ sic dicitur inde metrete. — 207. p² Estque mane furor . . . U² Estque furor mane quoque mania dicitur inde. — 208. U⁶ $\mu^{2.3}$ Est melos dulcis U⁵ Est melos dulce U² Estque melos dulcis

Est macros longum, macrologia probat.
 Megaque sit longum, dicas hinc esse Megeram, 210
 Quodque micros breue sit comprobat otomicron.
 Estque machos pugna, testatur Sychomachia.
 Esse bonum manon dic, immanis probat illud,
 Diuinatio sit manto, quod usus habet.
 Metoros eleuat, hinc assumpsit metora nomen, 215
 Archimandrita sit tibi pastor ouis.
 Metaque trans est, inde metathesis esse probatur,
 Immutat morphos, hinc metamorphoseos.

U^{3.5.6} G² μ^3 ac inde — dicas U⁷ dices PR dicis. — 209. U^{1.6.7} Est macros longum U^{2.5} G^{1.2} M p^{1.2} Est macron longum μ^1 Estque macron longum PR Estque macros longum U^{1.3.5} G¹ μ^3 macrologia G² macrologia. — 210. (G² om. h. u. U⁶ uers. 209. 210 in unum contraxit: *Est macros longum, dicas hinc esse megeram.*) μ^1 Megaque dic longum, dices . . . — 211. U¹ Quod mucros breue sit p¹ Quod macros breue sit U^{3.5} Quod mycros breue sit U⁷ M p³ Quod micros breue sit PR Quodque micros breue sit U¹ hoc probat otomicros U³ hoc probat octomyeros U⁵ probat otomicros G² $\mu^{1.2}$ p² comprobat otomicros G¹ comprobat octomicros p¹ comprobat othomacros PR comprobat othomicros. — 212. U³ Est machos pugna U⁷ Esse machos pugna p³ Quodque machos pugna PR Estque machos (U^{1.6} μ^3 p² macos) pugna P psychomachia U² G² $\mu^{1.2}$ p² sychomachia U^{6.7} p³ sychomachia U³ sychomachia U¹ μ^3 sychomachia U⁵ sychomachia G¹ M p¹ sicomachia (gl. *liber Prudentii qui incipit 'Senex fidelis de pugna animae et corporis'*). — 213. U² Estque (que al. m.) manon (— non ex corr.) dic . . . (om. *bonum*) immanis probat illud M (al. m. in margine) Estque manon bonum immane dic inde uenire p² Estque bonum manon, immanis comprobat illud PR Esse bonum manon dic, immanis probat illud (U³ p¹ om. h. u. U⁵ G¹ habent uers. 210. 213. 211. 212). — 214 U¹ Diuinatio sit manthos ut usus habet PR Diuinatio sit mantho (p¹ mathon p² manto) quod usus habet. — 215. U³ G² p³ Metheros p¹ Metros M p² Metoros PR Methoros P hinc sumpsit sibi methora nomen U⁶ hinc sibi sumpsit methora nomen U^{1.2.5} G¹ M μ^3 p^{2.3} hinc sumpsit methora nomen U^{3.7} G² $\mu^{1.3}$ p¹ hinc assumpsit methora nomen. — 216. (gl. *Mandros gr. est ouis la. et inde habemus archimandrita et est pastor ouium et dicitur ab archos quod est princeps et mandros ouis, quasi princeps ouium.*). — 217 G¹ p³ Metaque PR Methaque P unde methathesis esse probatur U⁵ inde methathesis probat esse μ^3 indeque methathesis esse probatur U¹ inde methasis esse probatur U^{3.6.7} p¹ inde methathesis esse probatur R inde methatesis esse probatur (post *trans* posui *est*, quod abest a P et codd.). — 218. M morfos U¹ inde

- Quod möys unda sit hoc Möyses et musica monstrant,
 220 Ut pentimemeris dimidiat memeris.
 Est melan nigrum, dicas melanopiper inde,
 Est mammon census, mammona dicis ab hoc.

- Tertia littera sit *ny* quae liquidas comitatur,
 Dic neos esse nouum Neapolisque probat.
 225 Mens nöys est, inde dicas prognostica dici,
 Est aqua nais, ab hoc Naiades esse reor.
 Ac uigilatio sit nyctin, hinc nyctico dicas.
 Quod noma sit nomen probat hoc onomatopoeia.

methamorphoseos $U^6 \mu^1$ hinc metamorphoseos $G^{1.2}$ hinc methamorphosios M hinc methamorphoseos μ^3 hinc methaphormoseos PR hinc methamorphoseos. — 219. μ^1 Quod moys sit aqua PR Quod moys unda sit U^2 om. hoc U^5 probat μ^2 monstrat. — 220. G^2 Est pentimemeris $U^{1.5.6} M \mu^1 p^{1.2} r$ Ut pentimemeris U^3 Ut pentymemeris PR Ut penthimemeris $P U^6 G^1 \mu^{2.3}$ memeris incisio signat U^1 diuidiat memeris $U^{2.3.5.7} M p^{1.2.3} r$ dimidiat memeris G^2 dimidyat memeris μ^1 dimidiatque meris *Thurot* pag. 86: Le mot penthemimeris était déjà écrit pentimemeris au xe siècle. (gl. *Pentimemeris est quando ultima syllaba dictionis perficientis secundum pedem incipit tertium, et ibi syllaba naturaliter correpta potest produci, ut apparet in hoc exemplo 'qui petit excelsa debet uitare ruinam.'* Dicitur autem pentimemeris a penta quod est V et memeris quod est diuisio, quasi diuisio quintae syllabae. Dicitur autem diuisio quintae syllabae respectu duorum spondeorum praecedentium. quamuis enim praecedat dactylus, debet haberi pro spondeo. cf. *Thurot* pag. 448). — 221. U^1 Est melon nigrum PR Est melan nigrum P dic menolapiper inde U^1 dic menalonpiper inde G^1 dicas melanopiper inde R dic melanopiper inde. — 222. μ^1 Est census mammon PR Est mammon census U^5 mammona dicitur hinc μ^1 mammona uenit ab hoc PR mammona dicis ab hoc. — 223. p^1 ni sit $U^6 p^3$ sit *ny* PR sit ni. — 224. $M p^1$ neopolisque. — 225. $U^{1.2.6} \mu^1 p^{1.2} r$ inde dicas pronostica dici $U^3 M$ inde dicas prognostica dici G^2 inde debet praenostica dici G^1 et ab hoc sic tu praenostica dicas PR inde dicas praenostica dici. — 226. $P U^6 M \mu^2 p^1$ nays naydes U^5 nays — naydes U^1 nays — naiades $G^1 p^2$ nais — naiades G^2 nays — naydas R nays — nayades. — 227. $P U^{3.5} \mu^{1.2}$ Ac... $U^{2.7} G^1$ Ast... R At... $U^3 p^1$ nyctin G^2 nictyn PR nictin $U^{2.6.7} \mu^3 p^2$ nictito PR nictico (gl. cod. M : uigilare per noctem). — 228. PG^1 Quod sit noma probat nomen onomatopeion (G^2 onomatopeyon) $U^1 M$ Quod sit noma nomen probat hoc onomathopeia (M onomatopeyon) U^2 Quod noma sit nomen hoc comprobat onomathopeyon U^3 Quod noma sit nomen probat onomatopeya $p^{1.2.3}$ Quod noma sit nomen probat onomatopeyon (p^2

Mors nigros est, nigromantiam dic inde uenire,
 Estque nicos uictus, anicos inde uenit. 230
 Dic flores nape Napaeaque dicitur inde.

Quartaque uocalis *oto* sit, fit ab hoc *otomega*,
 Est homos humus, hinc uenit homotenus.
 Est quoque sucus opos et ab hoc opobalsama dicas,
 Est opos uisus, inde pyropus erit. 235
 Est orthos rectus, orthographia fit hinc.

onomathopeion p^3 onomathopeum) U^7 Quod sit onoma nomen probat onomathopeyon G^2 Quod onoma sit nomen probat hoc onomathopeyon $U^6 \mu^{1.3}$ Quid sit noma probat onomathopeium (μ^1 onomathopeion μ^3 onomathopeyum) μ^2 Quid sit noma probat nomen onomathopeyum. — 229. μ^1 nigros PR nigron P nigromantia dicitur inde $\mu^{2.3} p^3$ nigromancia dicitur inde U^6 et abhinc nigromantia dicitur esse U^1 dic inde nigromancia uenire U^3 nigman dic inde uenire $U^3 p^3$ nigromantiam dic inde uenire $G^1 p^1$ nigromanciam dic inde uenire U^6 nigromancia dic inde uenire M nigromancia dat inde uenire G^2 Mors nigron dic nigromantia prouenit inde. — 230. U^6 Est nicos U^7 Est nichos P Estque nicos $U^1 G^1 M \mu^3 p^2$ Estque nicos U^3 Estque nycos R Estque nichos P $U^{1.7} G^1 M \mu^1 p^1$ anicus inde uenit U^3 anycus inde uenit $U^6 G^2 \mu^{2.3} p^3$ anichus inde uenit $U^6 p^2$ anicos inde uenit U^2 anichos inde uenire. — 231. P Dic florere nape $U^{1.2} G^1$ Dic flores napē M Dic flores napee p^1 Dic flores nappe μ^1 Dic florem nape R Dic flores nape $U^1 G^1 M \mu^1 p^3$ napea dicitur inde U^6 napeya dicitur inde p^1 nappeaque dicitur inde PR napeaque dicitur inde. — 232. $U^{1.5} M$ Quarta PR Quartaque P $U^7 G^2 \mu^3 p^{1.3}$ otho sit ab hoc othomega (G^2 otomega) U^1 otho sit . fit ab hoc oto. U^2 otho sit . fit ab hoc othomega U^3 oto sit ab hoc othomega μ^1 oto sit ab hoc otomega $U^5 \mu^2$ otho sit . sit ab hoc othomega $G^1 M$ oto sit . sit ab hoc otomega U^6 otho sit et ab hoc othomega p^2 oto sit et ab hoc otomega. — 233. U^1 Est omos imus μ^3 Est omos humus U^3 Est homos unus p^3 Est homos ymus U^6 Est homos et humus M Est homo humus PR Est homos humus U^7 inde uenit homotenus G^2 ynde uenit omothe^o P p^1 hinc uenit homothenus U^1 hinc uenit omotomus $G^1 p^2$ hinc uenit omothenus R hinc uenit homotenus (gl. *homos gr. est humus la. et inde uenit homotenus, homo humilians se, et dicitur de homos quod est humus et teno nes, quia uidetur tenere terram.*). — 234. U^1 Est quoque sucus opos U^2 Est sucus opos U^3 Estque opos sucus PR Est quoque succus opos. — 236. P $U^1 G^1 p^2$ Est ortos rectum $U^2 M p^3$ Est orthos rectum μ^1 Est ortos rectus G^2 Est ort^o rectus R Est orthos rectus U^6 ortografia p^2 orthografia $U^{1.2}$ ortographia G^2 orthographya $U^3 G^1$ orthographya PR orthographia $U^3 G^1$ probat U^7 fit inde P $U^5 M \mu^{1.3} p^{2.3}$ sit hinc R fit hinc.

- Est odos cantus, comoedia dicitur inde,
 On quoque sit totum, nascitur omnis ab hoc.
 Oma tibi sit odor, omentum dicitur inde,
 240 Ac totum sit olon, dicitur hinc obolus.
 Orge cultura est, dic inde georgica nasci,
 Hostin aequale est, hostis et inde uenit.
 Orcheque suscipere tibi sit, quod comprobat Orchus,
 Obsomo sit panis, si bene dicta notes.
 245 Oxyreuma probat quod acutum dicitur oxy,
 Auris otis tibi sit, inde diota uenit.
- Est plurale polys et ab hoc polysyllaba dicas,
 Est polis urbs, uere dicitur hinc populus.
 Pos quoque pes tibi sit, compos tibi comprobat illud,
 250 Atque pedos puer est, hinc pedagogus erit.
 Dic patos esse uiam, dicas hinc compita nasci,
 Pan totum tibi sit, Pamphilus inde uenit.

238. U³ G² dicitur omnis ab hoc. — 240. U¹ Ast . . . U^{2.6} G² Ac . . . U⁷ Aut . . . P R At . . . U^{1.2.5.7} μ¹ obulus (U¹ habet uers. 237. 238. 239. 236. 240. U^{2.3} habent uers. 236. 237. 240. 238. 239. U⁷ habet uers. 236. 237. 240. om. uers. 238. 239.). — 241. U¹ μ¹ p³ Orge cultura (om. *est*) G² Orge culturaque. — 242. P Hostin et est equale G¹ μ¹ Hostin et equale est U² μ² Hostin et equale μ³ p³ Hostin equale U^{5.6.7} Hostin equale est M p² Ostin equale est U³ Ostyn equale est p¹ Ostim equale est U¹ Hostis equale sit G² Hostin equaleque (gl. marg. cod. μ²: *Hostis dicitur ab hostin quod est ēgle. quia antiquitus hostes solebant pedes pedibus opponere in signū hostilitatis. uñ ab hostio hostis quod ē equo. quia hostes dicuntur qui se habent in uicem odio.*). — 243. U⁵ G¹ p³ Orceque μ^{2.3} Horcheque P R Orcheque U^{1.5.7} M p^{1.2} orcus P R orchus. — 245. U¹ Oxirema — oxi U^{2.5} G^{1.2} Oxireuma — oxī μ¹ Oxireuma — oxin U³ Oxyreuma — oxi M Oxyreuma — oxy P R Oxireuma — oxi U⁵ notat U³ acetum (gl. *oxireuma acuta emissio fluidorum humorum. gl. cod. μ³ oxireuma eructatio indigestione proueniens.*). — 246. U¹ otis — diota U³ otis — dyota P M μ³ othis — diotha μ¹ p^{1.2} othis — diota G² othis — ydyota R othis — dyotha (gl. cod. μ² *dyotha uas uinariū duas habens othas i. aures.*). — 247. U⁶ G¹ M μ³ p¹ dicis P R dicas. — 249. U^{1.5} G^{1.2} μ¹ Pos quoque sit tibi pes U⁷ p² Pos quoque tibi sit pes P R Pos quoque pes tibi sit U¹ compos tibi comprobat illud P R compos quoque comprobat illud. — 252. U^{1.2.3.5} G^{1.2} M p² Pan totum tibi sit U⁷ Pan totum sit (om. *tibi*) p¹ Pan tibi totum sit P R Pan tibi sit totum.

Estque pagos uilla, dicas hinc esse paganum,
 Est quoque transire pascha, quod usus habet.
 Possedenos portus sit, possedenopagus inde, 255
 Estque protos primus, hinc protoplastus erit.
 Est humor pisis, hydropisim dic inde uenire,
 Psallin cantare est, psalmus et inde uenit.
 Dic pratos esse manum, quia practica nascitur inde,
 Dic pseustin falsum Theodolusque probat. 260
 Pyr quoque significat ignem, dic inde Pyracmon,
 Passio sitque pasis, ut probat allopassis.
 Est ptotos casus, monoptota dicitur inde,
 Estque para iuxta, quod paradigma probat.
 Est penta quinque, pentaptota dicitur inde, 265

253. U⁶ Esse pagos uilla U^{5.7} G^{1.2} μ¹ Est quoque uilla pagos (G¹ pagus) p¹ Est quoque pagos uilla G¹ paganus dicitur inde. — 254. PG³ μ¹ pascha (U¹ om. h. u.). — 255. U³ G¹ portus tibi sit. — 256. U² μ^{2.3} Est . . . P R Estque . . . U⁶ prothos — prothoplastus M μ² prothos — prothoplastus U¹ μ³ protos — prothoplastus P R prothos — prothoplastus U^{2.3} μ¹ p³ primum P R primus. — 257. P pisis — hidropisis U¹ pisis — ydropisis G² pisis — ydropysis U^{2.6} G¹ pisis — ydropisim U³ pysys — ydropisym U⁵ pysys — ydropisin p¹ pisis — ydropesin p² pisis — idropesis p³ pysis — ydropicus. — 258. P U⁶ μ^{2.3} Psallim cantare est U² Psallim cantare (om. est) p³ Psallin cantare (om. est) U⁵ G¹ Psallim laudare est U⁷ G² μ¹ Psallim laudare (om. est) p³ Psallin laudare est U³ Psallin laudare (om. est) M Psalin laudare (om. est) p¹ Psalmum laudare (om. est) U¹ om. h. u. — 259. U² pracos U⁷ G² p³ prathos μ¹ bratos P R pratos U³ M quia practyca (M practica) dicitur inde U⁷ practica inde uenit U^{1.6} μ³ quia practica nascitur inde U² quod practica nascitur inde U⁵ practica nascitur inde P R quia practica nascitur inde. — 260. P U⁶ μ^{2r} pseustim μ³ pseutim U² phseutin U³ pseustin U^{1.7} G² pseutis p² pheustis R pseustis. — 261. P Pyr codd. Pir P U^{1.2.5.7} G^{1.2} M signat R significat P inde piragmon erit U¹ dic (dicas ēē al. m.) in piragmon G² μ¹ dic inde piramon p¹ dic inde pyramon R dic inde piragmon. — 262. U^{1.2} M p¹ sit pasis G² sit passis p³ sit pasys U³ sitque pasys G¹ p² sitque passis P R sitque pasis P quod probat alleopasis G² quod probat alleopassis G¹ quod probat allopassis U¹ ut probat alle (e in ras.) pasis R ut probat allopassis (U⁶ allopassis). — 263. M monoptotos inde dicatur p¹ monototos dicitur inde G¹ in möptō d² ēē U^{1.5.6.7} monaptota (U⁵ manaptota) dicitur inde G² monaptota comprobatur illud P R monoptota dicitur inde. — 264. U¹ Est para . . . (M μ² om. h. u.). — 265. P G¹ μ² p³ pentha p³ penthaptota p¹ pentatota U¹ p² nascitur inde P R dicitur inde.

- Estque peri circum, quod perizoma probat.
 Quodque philos sit amor testatur philosophia,
 Atque phonos sonus est, ut probat antiphona.
 Apparere phane est, Epiphania dicitur inde,
 270 Diuidit inde phares, dicitur hinc Pharaon.
 Est natura physis, physicam die inde uenire,
 Phos ignis, Phoebus comprobatur illud idem.
 Phylasse seruare, hinc gazophylacia dicas,
 Est quoque ferre phoros, amphora testis erit.
 275 Est iterare palin et ab hoc palinodia dicas.

Sit tibi muta *quoque*, cum quis octaua locatur,
 Utque probatur physicus, sit rubeum quianos.

266. P quod perizama probat $U^2 p^2$ quod perizoma probat U^1 sic perisama probat p^3 sic perizoma probat μ^3 sic (ut hic) quoque perisoma probat G^1 sic perizoma iubet $U^{3.5} \mu^1$ sicque peripsima fit $U^6 \mu^3$ sicque perisoma fit G^1 sicque peryseuma fit p^1 sicque perismia fit U^7 sicque perizoma sit M sicque peripmia (i perisoma) sit. — 267. $P U^1 G^{1.2} \mu^{1.2.3} p^{3.3}$ Quod philos . . . $U^{3.5.6}$ Quod phyllos . . . U^7 Quod filos . . . $U^2 M p^1$ Quodque philos (p^1 phyllos) . . . $U^{1.2} M p^1$ amor est $U^5 \mu^1$ est amor PR sit amor. — 268. P Estque phunos sonus G^1 Atque sonus phonos R Atque phonos sonus est $U^2 G^1 \mu^1$ quod probatur antiphona $U^3 M p^1$ sic probatur antiphona ($U^3 p^1$ antiphona) PR ut probatur antiphona. — 269. $P \mu^{2.3} p^{1.2.3}$ Apparere phanes $U^{3.5} G^1$ Apparere phanes est $U^{1.2} M \mu^1$ Apparere phane (M fane) est U^6 Apperire phanos $U^7 G^3$ Apparere phanos $P U^1 M \mu^1 p^1$ epiphania $U^{2.7} G^{1.2} \mu^{2.3} p^{1.3}$ epyphania $U^{3.5}$ epyphanya U^6 ephifania G^1 sit inde PR dicitur inde. — 270. (gl. cod. p^1 : quia diuidit hebreos ab egipto i quia diuisus ē a fide.) — 272. sequitur in cod. G^3 uers. Est pistin fides pisticus inde uenit. abest a PR (uid. IX. 80). — 273. $P U^{1.2.7} G^1$ Philaxe $U^3 M \mu^{1.2.3} p^{1.2}$ Phylaxe U^6 Phylasse p^3 Phylace U^5 Phylaxare G^1 Phylax $U^{2.3.5} G^1 M \mu^{1.2} p^{1.2}$ seruat U^1 seruare die p^3 seruare est PR seruare P gazophilatia U^3 gazophylatia U^6 gazaphylatia G^1 gazaphilatia U^6 gazaphylaxya U^1 gazophilacon $U^2 G^3$ gazophilacia R gazophylacia. — 274. $P U^6 \mu^{2.3}$ amphora testis adest U^7 amphora tibi testis R amphora testis erit. — 275. $P U^{1.6} G^2 \mu^{2.3}$ palim U^3 palyn R palin $P U^7 G^1 M \mu^1 p^1$ hinc palinodia dicas U^1 hinc palidomia dicas $U^6 \mu^3$ hinc palimodia dicas U^2 ast hinc palimodia dicas μ^2 hinc palidoma dicas $U^3 G^2 p^{2.3}$ et ab hoc palinodia (G^2 pallinodia) dicas U^5 et abhinc palomodia uenit. — 276. U^1 quoque (ex corr.) U^5 quoque $U^7 M \mu^3 p^{1.3}$ cope μ^2 quopi PR quoque. — 277. $U^5 G^1$ est rubeum quianos PR sit — quianos.

Dicitur hasta quiris, dicuntur et inde Quirites,
Indeque Romanus ipse Quirinus erit.

Dic rodon esse rosam, dic inde rodoleon esse, 280
Ut rimachia probat, rimos erit numerus.

Est rinos naris, oritur rinosceros inde,
Est rabbi doctor, sicut Hebraeus habet.

Excelsum rama est, probat hoc theologus ipse,
Eloquitur resis, indeque rhetorica. 285

Estque sonus regmon, sicut testatur oregmon,
Foetidus est rancos, indeque rancidulum.

Semiucalis tibi sit paenultima *sima*,
Estque caro sarcos, indeque sarcophagus.

279. M ille PR ipse (U⁵ habet uers. 276. 278. 279. 280. 277 U⁷ G² habent 276. 278. 279. 277. 280). — 280. U⁵⁻⁶ rodon PR rodos U¹⁻²⁻⁶ M μ^{1-3} rodoleon p¹ rodolon PR redoleon. — 281. P rhimachia — rithmos U¹⁻⁷ μ^2 p³ rimachia — rithmos U⁶ rimachia — rithimos μ^1 rimachia — ritmos U² rimachya — rithmos U³ ritmachya — rithmos U⁵ rithmachia — rithmos G² μ^3 p¹⁻² r rimachia — rimos (r rigmos) M Rigmachia probat rigmos erit numerus G¹ om. h. u. (*Thurot* pag. 539: rimus sans doute pour rithmos.). — 282. U²⁻⁵ Estque rinos naris U⁶⁻⁷ Est rimos naris G² Est rim⁹ naris PR Est rinos naris PG¹ oritur rhinoceros inde U¹ μ^2 p¹⁻³ r oritur rinosceros (p¹ rinosceris) inde U² oritur rinosceros inde U³⁻⁷ M μ^{1-3} oritur rinoceros (U³ ryneceros M rinocerus) inde U⁵ rinocer^o nascitur inde p² dicis rinoscerus inde. — 283. U³ Est rabbi doctor G¹ Est rabi . . . P U⁵ μ^3 p³ Estque rabbi . . . μ^2 Estque tibi rabi . . . R Estque rabi . . . — 284. U¹⁻²⁻⁶ G¹⁻² Excelsum rama P Excelson rama est R Excelsum rama est U¹ theodolus PR theologus. (gl. *rama gr. est excelsum la. et hoc inuenitur in sacra scriptura.*) — 285. P rthesis — rhetorica U² resys — rethorica R resis — rethorica (*Thurot* pag. 472 adn. 3: On écrit toujours au moyen âge *rethor, rethoricus.*) — 286. U¹ remon — oregmon μ^1 remon — oremon p¹ remon — oreumon G² rechmon — orechmon G¹ regmon — oremon PR regmon — oregmon (gl. *oregmon ultimus sonus uel ultima uox egrediens ab ore in articulo mortis et dicitur de os oris et regmon quod est sonus, quasi ultimus sonus.*) — 287. U⁶ μ^1 p³ ranchos U¹⁻⁵⁻⁷ G¹ μ^1 p² rancidolum P U¹⁻²⁻⁵⁻⁶ μ^{1-3} r sima G² M p¹ syma U⁷ sisimas U³ p³ sysma G¹ scima μ^2 scisma p² psima. — 289. U²⁻³ sarcos — sarcophagus p¹ sarcos — sarchofagus U⁶ sarchos — sarcophagus p³ sarchos — sarchofagus U⁷ G¹ p² sarcos — sarchophagus μ^3 sarchos — sarchophagus PR sarcos — sarcophagus.

- 290 Sitque stolos tibi missio, sicut epistola signat,
 Est sitos panis, hinc parasitus erit.
 Est siren tractus, Sirenes hoc tibi monstrant,
 Dic animam sychen, Sychomachia probat.
 Sabbata sunt requies, probat hoc Iudaeus Apella,
 295 Est sapiens sophos, philosophia fit hinc.
 Syn con significat, hinc syllaba dicitur esse,
 So quoque signat idem, sospes et inde uenit.
 So sine dicatur, socors quoque nascitur inde,
 Porticus est stoa, Stoicus inde uenit.
 300 Estque senos sensus et dicitur inde senatus,
 Umbraque sit scenon, scenicus inde uenit.
 At conuersio sit strophos et fit anastrophus inde,
 Est strophin ambire, dicitur hinc strophium.
 Estque pauire strotos oriturque lithostrotos inde,
 305 Est sanguin rubeum, sit tibi sanguis ab hoc.
 Hoc nomen scutum scuton arguit esse rotundum,

290. p^1 stolos PR stolon U^7 ut epystola probat. — 291. $P U^{1.2.5.6} G^2 \mu^1 p^3$ Estque sitos. — 292. U^1 syron $P U^{2.3.5.7} \mu^{2.3}$ syren R siren U^6 sirenes PR syrenes G^1 signant. — 293. $P U^6 G^{1.2} M \mu^3 p^{1.2}$ sychen U^7 sychem R sychen P psychomachia $U^{1.7}$ sychomachia U^5 sychomachya $G^1 M$ sicomachia μ^3 sicomachya U^3 sychomachya μ^2 sychomachia U^2 sichomachya R sichomachia (cf. uers. 212). — 294. P Sabbatha U^7 Sabatha $G^2 \mu^2$ Sabata $P U^7$ om. hoc. U^3 apelles (gl. marg. cod. p^1 : *apella dicitur ab a quod ē sine et pellis quasi sine pelle . quia sunt p̄puciati.*). — 295. $P U^6 \mu^{1.3} p^{2.3}$ sit hinc $U^{1.3.5} M \mu^2 p^1$ fit hinc $U^{2.7} G^{1.2}$ probat. — 297. U^1 Sosque signat idem $P U^6 G^2 \mu^{2.3}$ Sos quoque signat idem G^1 So quoque signat idem $U^2 M p^{1.2}$ Sos cum significat $U^7 \mu^1$ Sos quoque cum signat U^5 So quoque cum signat p^2 So quoque significat cum (gl. *sospes dicitur a so [s] quod est con et spes, quasi cum spe uiuendi longe.*). — 298. U^2 So sine significat U^5 Se sine dicatur U^2 socors quoque nascitur inde $U^3 G^1 M p^{1.2.3}$ socors quoque dicitur inde PR secors quoque dicitur inde (U^7 om. h. u.). — 299. U^6 est stoa PR esto stoa $P U^{6.7}$ stoicus inde uenit $\mu^{2.3} p^{1.3}$ stoycus inde uenit μ^1 dicitur hinc stoycus R nascitur hinc stoycus. — 301. $U^1 G^1$ cenon. — 302. $G^{1.2}$ Ast . . . U^1 et anastrophus inde $U^6 G^2 \mu^2 p^3$ sit anastrophus inde p^1 et sit anastrophus inde. — 303. $P U^2$ strophim. — 304. p^3 Estque pauire PR Est . . . $P U^{1.5.6} G^2$ oritur R oriturque U^1 litostratus U^3 lycostratos $U^1 \mu^2 p^1$ licostratos μ^3 licostraton G^2 labostratus p^3 lithostratos PR litostratos. — 305. μ^1 sanguis ab inde uenit. — 306. P scuton scutom.

Sollemnis probat id quod cenon esse solon.

Ultima muta tibi sit *theta* et summa locatur,
 Est oculus thalmon, inde buthalmon erit.
 Estque uolubile trochos, dicas inde trochaeum, 310
 Dic lapidem esse taphos, hinc fit epitaphium.
 Atque positio sit thesis, ex hinc prothesis exit,
 Estque tragos hircus, dicitur hinc tragicus.
 Quattuor est tetras tetrarchaque comprobat illud,
 Tresque trias dicas, inde triumphus erit. 315
 Ut timiama probat, time dicatur pretiosum,
 Unde timen animam dicunt librumque Timeum.
 Ast diuisio sit tomos, exit et inde Tomita,
 Tuchis fortuna est tuchiadesque probat.

307. P Sollemnis U⁶ M Solemnis U⁵ G² μ^3 Solempnis R Sollempnis P p^{1.2} scenon (gl. *cenon graece est idem quod solon et solon est aliud nomen graecum, et sic unum graecum per aliud exponitur, sed solon graece est commune latine et cenon illud idem significat, et inde uenit hic et haec sollemnis, dies festiuus, et dicitur a solon quod est commune et annus, quod sit dies festiuus in anno, ut natalis.*). — 308. U³ Ultima theta tibi muta est M p¹ Ultima theta (p¹ tetha) tibi muta p³ Ultima theta tibi sit muta PR Ultima muta tibi sit theta (U¹ tetha U^{2.5} teta U⁷ thetha) U⁷ et summa locetur p³ et summa loquatur μ^2 et scisma sequatur PR et summa locatur. — 309. U^{1.3} thalmon — butalmon U⁷ G² thalmon — buthalmon PR talmon — butalmon. — 310. U³ G¹ p³ Est quoque . . . P U¹ trocos U^{1.2.3} p^{1.3} dic inde trocheum U⁶ et dic inde trocheum μ^2 inde trocheum μ^3 et inde trocheum G¹ tu dicas inde trocheum PR dicas inde trocheum. — 312. G² hinc prothesis extat P U² $\mu^{2.3}$ exhinc prothesis extat U^{5.6} exhinc prothesis exit U⁷ μ^1 ex hoc prothesis extat R ex hoc prothesis exit. — 313. U¹ G² trocos P U^{2.5} M tracos R trachos U² traicus inde uenit p³ tragicus inde uenit. — 314. P U⁶ $\mu^{2.3}$ Quattuor esse tetras P U^{1.3.5} tetrarcha comprobat illud U² p³ tetrarchaque dicitur inde. — 315. U³ dicis. — 316. U⁶ timiama μ^3 tymiama P U^{1.2} G² M μ^1 thimiama R thymiama. — P U⁶ time μ^3 tyme U¹ G^{1.2} M $\mu^{1.2}$ thime R thyme. — 317. G² Ut timen P U⁶ μ^1 Unde timen μ^3 Unde tymen U^{1.7} G¹ Unde thimen U^{3.5} μ^2 Unde thymen U² M Inde thimen p^{1.2.3} Inde thymen P U⁶ μ^1 timeum U^{1.2.7} G² M thimeum G¹ tymeum thymeum. — 318. U^{2.3} G² Ast . . . U⁵ Ac . . . μ^2 Atque . . . PR At . . . (cf. uers. 131. 182) P thomus codd. thomos P U⁶ G¹ $\mu^{2.3}$ dic inde thomita U² G² erit inde thomita U³ exiit inde thomita. — 319. U^{1.2} G² p³ Tuchis fortuna (om. *est*) P μ^3 tuchiadesque μ^2 tuchyadesque U⁷ thuciadesque U¹

- 320 Est tolomon regnum, quia dicitur hinc Tolomeus,
 Est telon longum telaque dicis ab hoc.
 Estque theos deus, hinc theologia dicitur esse,
 Estque uidere theos, hinc theoreuma uenit.
 Est quoque mors thanatos, sicut testantur Athenae,
 325 Dic topos esse locum, topographia probat.
 Frangere sit trypon, hinc dicas lithotrypon esse,
 Est statio terion, inde cimeterium.
 Est florere thymos, thyma dicas inde uenire.

Sicut Chaldaei dicunt, designat ur ignem,

tuchitiadesque U³ tuchelidesque U³ tuchytydesque G¹ μ¹ p³r tuchitidesque M tuchididesq; p³ tuchididesque U⁵ tuchydiesque U⁶ p¹ tuchicidesque G² thucidesque (gl. *tuchiades homo bene fortunatus; a tuchis quod est fortuna.*). — 320. U³ G¹ p³ tholomo G² ptolomi p¹ thalamon PR tholomon U³ p¹ regno U⁶ M regnans PR regnum U³ quia dicitur hinc ptolomeus G² et dicitur hinc ptolomeus U⁶ quia nascitur hinc tholomeus PR quia dicitur hinc tholomeus. — 321. U^{1.3} G² M p³ thelon. — 322. U² Estque deus theos. — 323. U¹ inde theoreuma uenit G² inde thereuma uenit U⁶ hinc thethireuma uenit μ³ hinc thoreuma uenit PR hinc theoreuma uenit (gl. cod. μ²: *theoreuma propositio euidens et apta*). — 324. P sic et testatur athene μ² et sic testatur athene U⁶ G¹ μ³ et sic testantur athene U^{1.5} μ¹ p^{1.2} et idem testantur athene U^{3.7} M et idem testatur athene p³ idem testatur athene G² etiam testatur athene U³ quod contestatur athene (scripsi *sicut* testantur . . . ex similitudine loci qui est uers. 286: sicut testatur oregmon) gl. marg. cod. U¹: *athene dñr ab a quod ē sn̄ et thanatos quod ē mors. quasi sn̄ morte. quia ibi uigebat studiū. ex quo puenit sapientia q̄ ē immortalitas.* — 326. U^{1.2} G¹ μ³r dic tripos U⁵ tripos sit p^{1.2} sit tripon U³ sit trypos PR sit tripos P U⁶ dicas litotripon inde μ^{2.3} dicas licontriapon inde U² dic inde litotripon esse U¹ hinc dic licontriapos esse p¹ hinc dic licontriapon esse G² hinc dic litotripon esse μ¹ hinc dic liptontriapon esse U³ hinc dat lytroncopos esse R hinc dicas litontriapon (p^{2.3} litotripon) esse cf. uers. 193 (gl. *litotripon est unguentum de hircino sanguine confectum et ualet ad lapidem frangendum, qui solet esse in uesica hominis.*). — 327. P U^{1.2.5} G² μ¹ p^{1.2}r cimiterium U⁶ G¹ M μ³ p³ cymiterium μ² cimitherium U⁷ cymitherium (U³ om. h. u.). — 328 P G¹ timos — tima μ³ tymos — tyma U⁶ G² μ² thimos — thima M μ¹ p¹ thimo — thima U^{2.7} p³ thimon — thima U¹ thymos — thima p³ thymos — thyma U⁵ thyme — thyma U^{1.5} G^{1.2} dic inde uenire U² dicitur inde uenire (U³ om. h. u.). — 329. P et codd. Caldei G¹ faciunt (pro *dicunt*).

Uriel inde suum fertur habere caput. 330
 Usios Graece tibi sit substantia uere,
 Usiosis formam sine re designat, et inde
 Rem quasi compositam signare potes per usiam.

Dic xenon esse peregrinum, ceu monstrat Ulixes.
 Dic xeron siccum, probat illud xerofagia, 335
 Inde Xerolophon *Priscucianus* ait.

Fermentum zymen dicas, dic azymus inde.
 Dic zoen animam, dic inde zoecaisychen,
 Et simili sensu dic fore zodiacum.

330 p² At uriel inde fertur habere cap p³r Uriel inde suum fertur habere caput U⁶ Uriel exhinc fertur . . . 331. U^{1.3} μ³ p^{1.3} Usyos U⁵ Usia PR Usios U² tibi sit substantia uere P U^{5.6} tibi sit substantia nanque R tibi sit substantia namque. — 332. U^{2.3} M p¹ demonstrat. — 333. p^{1.2.3} significare. — 334. P U^{1.6} Dic xenon grece peregrinum U⁵ Dic zenon grece peregrinum R Dic xenon esse peregrinum U² signat ulixes Mp¹ ostendit ulixes U³ ceu monstrat ulixes G² sicut olixes PR sicut ulixes (huc reposui mutata z in x litteram duos uersus, qui in P et codd. in fine huius capitis inueniuntur.). — 335. P seron codd. zeron U¹ zorophaya p¹ zorophagia μ¹ zerofagia PR zerophagia. — 336. G¹ Inde . . . PR Indequē . . . U¹ μ² zerolophon PR zerolophon U¹ priscus et anus agit (in cod. G² supra *priscucianus* scriptum est «anno dni m̄ CCCLXIII In die sci pangrati»). — 337. P U¹ Fermentum R Fermentumque U³ zyma dicas p¹ zimā dicas G² p² zimō tu dicas R zimō dicas P U⁶ hinc azimus exit U⁷ hinc azymus exit μ^{2.3} hinc azimus erit U¹ G¹ dic azimus inde U^{2.5} p² sit azimus inde U³ sit et azymus inde G² M μ¹ p³ hinc azimus esse p¹ sic azimus esse. — 338. M Dic sycen animam p³ Dic zoen esse animam U³ dic indeque U⁶ dicas hinc PR dic inde P zoycaysichen U^{1.6} μ² zoychaysichen U² μ¹ p^{2.3} zoycaysichem M p¹ zoycaysichen U³ zoycazyche U⁵ zoichasichen G¹ zoychasichen U⁷ zoyasichem G² zoicaysichen μ³ zoicaysichen (gl. cod. p¹ *uita mea et anima mea*). — 339. U^{1.2.5} M μ¹ p^{1.2} Et simili sensu U⁷ Consimili sensu PR Ex simili sensu.

- Quod möys unda sit hoc Möyses et musica monstrant,
 220 Ut pentimemeris dimidiat memeris.
 Est melan nigrum, dicas melanopiper inde,
 Est mammon census, mammona dicis ab hoc.

- Tertia littera sit *ny* quae liquidas comitatur,
 Dic neos esse nouum Neapolisque probat.
 225 Mens nöys est, inde dicas prognostica dici,
 Est aqua nais, ab hoc Naiades esse reor.
 Ac uigilatio sit nyctin, hinc nyctico dicas.
 Quod noma sit nomen probat hoc onomatopoeia.

methamorphoseos $U^6 \mu^1$ hinc metamorphoseos $G^{1.2}$ hinc methamorphosios M hinc methamorphoseos μ^3 hinc methaphormoseos PR hinc methamorphoseos. — 219. μ^1 Quod moys sit aqua PR Quod moys unda sit U^2 om. hoc U^5 probat μ^2 monstrat. — 220. G^2 Est pentimemeris $U^{1.5.6} M \mu^1 p^{1.2} r$ Ut pentimemeris U^3 Ut pentymemeris PR Ut penthimemeris $P U^6 G^1 \mu^{2.3}$ memeris incisio signat U^1 diuidiat memeris $U^{2.3.5.7} M p^{1.2.3} r$ dimidiat memeris G^2 dimidyat memeris μ^1 dimidiatque meris *Thurot* pag. 86: Le mot penthemimeris était déjà écrit pentimemeris au xe siècle. (gl. *Pentimemeris est quando ultima syllaba dictionis perficientis secundum pedem incipit tertium, et ibi syllaba naturaliter correpta potest produci, ut apparet in hoc exemplo 'qui petit excelsa debet uitare ruinam.'* Dicitur autem pentimemeris a penta quod est *V* et memeris quod est diuisio, quasi diuisio quintae syllabae. Dicitur autem diuisio quintae syllabae respectu duorum spondeorum praecedentium. quamuis enim praecedat dactylus, debet haberi pro spondeo. cf. *Thurot* pag. 448). — 221. U^1 Est melon nigrum PR Est melan nigrum P dic menolapiper inde U^1 dic menalonpiper inde G^1 dicas melanopiper inde R dic melanopiper inde. — 222. μ^1 Est census mammon PR Est mammon census U^5 mammona dicitur hinc μ^1 mammona uenit ab hoc PR mammona dicis ab hoc. — 223. p^1 ni sit $U^6 p^3$ sit *ny* PR sit ni. — 224. $M p^1$ neopolisque. — 225. $U^{1.2.6} \mu^1 p^{1.2} r$ inde dicas pronostica dici $U^3 M$ inde dicas prognostica dici G^2 inde debet praenostica dici G^1 et ab hoc sic tu praenostica dicas PR inde dicas praenostica dici. — 226. $P U^6 M \mu^2 p^1$ nays naydes U^5 nays — naydes U^1 nays — naiades $G^1 p^2$ nais — naiades G^2 nays — naydas R nays — nayades. — 227. $P U^{3.5} \mu^{1.2}$ Ac... $U^{2.7} G^1$ Ast... $R At$... $U^3 p^1$ nyctin G^2 nictyn PR nictin $U^{2.6.7} \mu^3 p^2$ nictito PR nictico (gl. cod. M : *uigilare per noctem*). — 228. PG^1 Quod sit noma probat nomen onomatopeion (G^2 onomatopeyon) $U^1 M$ Quod sit noma nomen probat hoc onomathopeia (M onomatopeyon) U^2 Quod noma sit nomen hoc comprobat onomathopeyon U^3 Quod noma sit nomen probat onomatopeya $p^{1.2.3}$ Quod noma sit nomen probat onomatopeyon (p^3

Mors nigros est, nigromantiam dic inde uenire,
 Estque nicos uictus, anicos inde uenit. 230
 Dic flores nape Napaeaque dicitur inde.

Quartaque uocalis *oto* sit, fit ab hoc *otomega*,
 Est homos humus, hinc uenit homotenus.
 Est quoque sucus opos et ab hoc opobalsama dicas,
 Est opos uisus, inde pyropus erit. 235
 Est orthos rectus, orthographia fit hinc.

onomathopeion p^3 onomathopeum) U^7 Quod sit onoma nomen probat onomathopeyon G^3 Quod onoma sit nomen probat hoc onomathopeyon $U^6 \mu^{1.3}$ Quid sit noma probat onomathopeium (μ^1 onomathopeion μ^3 onomathopeyum) μ^2 Quid sit noma probat nomen onomathopeyum. — 229. μ^1 nigros PR nigron P nigromantia dicitur inde $\mu^{2.3} p^3$ nigromancia dicitur inde U^6 et abhinc nigromantia dicitur esse U^1 dic inde nigromancia uenire U^3 nigman dic inde uenire $U^3 p^2$ nigromantiam dic inde uenire $G^1 p^1$ nigromanciam dic inde uenire U^5 nigromancia dic inde uenire M nigromancia dat inde uenire G^2 Mors nigron dic nigromantia prouenit inde. — 230. U^6 Est nicos U^7 Est nichos P Estque nicos $U^1 G^1 M \mu^3 p^2$ Estque nicos U^3 Estque nycos R Estque nichos P $U^{1.7} G^1 M \mu^1 p^1$ anicus inde uenit U^3 anycus inde uenit $U^6 G^2 \mu^{2.3} p^3$ anichus inde uenit $U^5 p^2$ anicos inde uenit U^2 anichos inde uenire. — 231. P Dic florere nape $U^{1.2} G^1$ Dic flores napē M Dic flores napee p^1 Dic flores nappe μ^1 Dic florem nape R Dic flores nape $U^1 G^1 M \mu^1 p^3$ napea dicitur inde U^6 napeya dicitur inde p^1 nappeaque dicitur inde PR nappeaque dicitur inde. — 232. $U^{1.5} M$ Quarta PR Quartaque P $U^7 G^2 \mu^3 p^{1.3}$ otho sit ab hoc othomega (G^2 otomega) U^1 otho sit . fit ab hoc oto. U^2 otho sit . fit ab hoc othomega U^3 oto sit ab hoc othomega μ^1 oto sit ab hoc otomega $U^5 \mu^2$ otho sit. sit ab hoc othomega $G^1 M$ oto sit . sit ab hoc otomega U^6 otho sit et ab hoc othomega p^2 oto sit et ab hoc otomega. — 233. U^1 Est omos imus μ^3 Est omos humus U^3 Est homos unus p^3 Est homos ymus U^6 Est homos et humus M Est homo humus PR Est homos humus U^7 inde uenit homotenus G^2 ynde uenit omothe⁹ P p^1 hinc uenit homotherenus U^1 hinc uenit omotomus $G^1 p^2$ hinc uenit omothenus R hinc uenit homotenus (gl. *homos gr. est humus la. et inde uenit homotenus, homo humilians se, et dicitur de homos quod est humus et teneo nes, quia uidetur tenere terram.*). — 234. U^1 Est quoque sucus opos U^2 Est sucus opos U^3 Estque opos sucus PR Est quoque succus opos. — 236. P $U^1 G^1 p^2$ Est ortos rectum $U^2 M p^3$ Est orthos rectum μ^1 Est ortos rectus G^2 Est ort⁹ rectus R Est orthos rectus U^6 ortografia p^2 orthografia $U^{1.2}$ orthographia G^2 orthographya $U^3 G^1$ orthographya PR orthographia $U^3 G^1$ probat U^7 fit inde P $U^5 M \mu^{1.3} p^{2.3}$ sit hinc R fit hinc.

- Est odos cantus, comoedia dicitur inde,
 On quoque sit totum, nascitur omnis ab hoc.
 Oma tibi sit odor, omentum dicitur inde,
 240 Ac totum sit olon, dicitur hinc obolus.
 Orge cultura est, dic inde georgica nasci,
 Hostin aequale est, hostis et inde uenit.
 Orcheque suscipere tibi sit, quod comprobat Orchus,
 Obsomo sit panis, si bene dicta notes.
 245 Oxyreuma probat quod acutum dicitur oxy,
 Auris otis tibi sit, inde diota uenit.
- Est plurale polys et ab hoc polysyllaba dicas,
 Est polis urbs, uere dicitur hinc populus.
 Pos quoque pes tibi sit, compos tibi comprobat illud,
 250 Atque pedos puer est, hinc pedagogus erit.
 Dic patos esse uiam, dicas hinc compita nasci,
 Pan totum tibi sit, Pamphilus inde uenit.

238. U³ G² dicitur omnis ab hoc. — 240. U¹ Ast . . . U^{2.6} G³ Ac . . . U⁷ Aut . . . P R At . . . U^{1.2.5.7} μ¹ obulus (U¹ habet uers. 237. 238. 239. 236. 240. U^{2.3} habent uers. 236. 237. 240. 238. 239. U⁷ habet uers. 236. 237. 240. om. uers. 238. 239.). — 241. U¹ μ¹ p³ Orge cultura (om. *est*) G³ Orge culturaque. — 242. P Hostin et est equale G¹ μ¹ Hostin et equale est U² μ² Hostin et equale μ³ p³ Hostin equale U^{5.6.7} Hostin equale est M p² Ostin equale est U³ Ostyn equale est p¹ Ostim equale est U¹ Hostis equale sit G² Hostin equaleque (gl. marg. cod. μ²: *Hostis dicitur ab hostin quod est ēgle. quia antiquitus hostes solebant pedes pedibus opponere in signū hostilitatis. uñ ab hostio hostis quod ē equo. quia hostes dicuntur qui se habent in uicem odio.*). — 243. U⁵ G¹ p² Orceque μ^{2.3} Horcheque P R Orcheque U^{1.5.7} M p^{1.2} orcus P R orchus. — 245. U¹ Oxirema — oxi U^{2.5} G^{1.2} Oxireuma — oxī μ¹ Oxireuma — oxin U³ Oxyreuma — oxi M Oxyreuma — oxy P R Oxireuma — oxi U⁵ notat U³ acetum (gl. *oxireuma acuta emissio fluidorum humorum. gl. cod. μ³ oxireuma eructatio indigestione proueniens.*). — 246. U¹ otis — diota U³ otis — dyota P M μ³ othis — diotha μ¹ p^{1.2} othis — diota G² othis — ydyota R othis — dyotha (gl. cod. μ³ *dyotha uas uinariū duas habens othas i. aures.*). — 247. U⁶ G¹ M μ³ p¹ dicis P R dicas. — 249. U^{1.5} G^{1.2} μ¹ Pos quoque sit tibi pes U⁷ p² Pos quoque tibi sit pes P R Pos quoque pes tibi sit U¹ compos tibi comprobat illud P R compos quoque comprobat illud. — 252. U^{1.2.3.5} G^{1.2} M p² Pan totum tibi sit U⁷ Pan totum sit (om. *tibi*) p¹ Pan tibi totum sit P R Pan tibi sit totum.

Estque pagos uilla, dicas hinc esse paganum,
 Est quoque transire pascha, quod usus habet.
 Possedenos portus sit, possedenopagus inde, 255
 Estque protos primus, hinc protoplastus erit.
 Est humor pisis, hydropisim die inde uenire,
 Psallin cantare est, psalmus et inde uenit.
 Dic pratos esse manum, quia practica nascitur inde,
 Dic pseustin falsum Theodolusque probat. 260
 Pyr quoque significat ignem, die inde Pyracmon,
 Passio sitque pasis, ut probat allopasis.
 Est ptotos casus, monoptota dicitur inde,
 Estque para iuxta, quod paradigma probat.
 Est penta quinque, pentaptota dicitur inde, 265

253. U⁶ Esse pagos uilla U^{5.7} G^{1.2} μ¹ Est quoque uilla pagos (G¹ pagus) p¹ Est quoque pagos uilla G¹ paganus dicitur inde. — 254. PG³ μ¹ pascha (U¹ om. h. u.). — 255. U³ G¹ portus tibi sit. — 256. U² μ^{2.3} Est . . . PR Estque . . . U⁶ prothos — protoplaustus M μ² prothos — prothoplaustus U¹ μ³ protos — prothoplastus PR prothos — prothoplastus U^{2.3} μ¹ p³ primum PR primus. — 257. P pisis — hidropisis U¹ pisis — ydropisis G² pisis — ydropysis U^{2.6} G¹ pisis — ydropisim U³ pysys — ydropisym U⁵ pysys — ydropisin p¹ pisis — ydropesin p² pisis — idropesis p³ pysis — ydropicus. — 258. P U⁶ μ^{2.3} Psallim cantare est U² Psallim cantare (om. est) p³ Psallin cantare (om. est) U⁵ G¹ Psallim laudare est U⁷ G² μ¹ Psallim laudare (om. est) p² Psallin laudare est U³ Psallin laudare (om. est) M Psalin laudare (om. est) p¹ Psalmum laudare (om. est) U¹ om. h. u. — 259. U² pracos U⁷ G² p³ prathos μ¹ bratos PR pratos U³ M quia practyca (M practica) dicitur inde U⁷ practica inde uenit U^{1.6} μ³ quia practica nascitur inde U² quod practica nascitur inde U⁵ practica nascitur inde PR quia practica nascitur inde. — 260. PU⁶ μ^{2r} pseustim μ³ pseutim U² phseutin U³ pseustin U^{1.7} G² pseutis p² pheustis R pseustis. — 261. P Pyr codd. Pir PU^{1.2.5.7} G^{1.2} M signat R significat P inde piragmon erit U¹ diç (dicas eē al. m.) in piragmon G² μ¹ die inde piramon p¹ die inde pyramon R die inde piragmon. — 262. U^{1.2} M p¹ sit pasis G² sit passis p³ sit pasys U³ sitque pasys G¹ p² sitque passis PR sitque pasis P quod probat alleopasis G² quod probat alleopassis G¹ quod probat allopasis U¹ ut probat alle (e in ras.) pasis R ut probat allopasis (U⁶ allopisis). — 263. M monoptotos inde dicatur p¹ monoptotos dicitur inde G¹ in mōptō d_f eē U^{1.5.6.7} monaptota (U⁵ manaptota) dicitur inde G² monaptota comprobat illud PR monoptota dicitur inde. — 264. U¹ Est para . . . (M μ² om. h. u.). — 265. P G¹ μ² p³ pentha p³ penthaptota p¹ pentatota U¹ p² nascitur inde PR dicitur inde.

- Estque peri circum, quod perizoma probat.
 Quodque philos sit amor testatur philosophia,
 Atque phonos sonus est, ut probat antiphona.
 Apparere phane est, Epiphania dicitur inde,
 270 Diuidit inde phares, dicitur hinc Pharaon.
 Est natura physis, physicam dic inde uenire,
 Phos ignis, Phoebus comprobatur illud idem.
 Phylasse seruare, hinc gazophylacia dicas,
 Est quoque ferre phoros, amphora testis erit.
 275 Est iterare palin et ab hoc palinodia dicas.

Sit tibi muta *quoque*, cum quis octaua locatur,
 Utque probatur physicus, sit rubeum quianos.

266. P quod perizama probatur $U^2 p^2$ quod perizoma probatur U^1 sic perisama probatur p^3 sic perizoma probatur μ^3 sic (ul hic) quoque perisoma probatur G^1 sic perizoma iubet $U^{3.5} \mu^1$ sicque peripsima fit $U^6 \mu^3$ sicque perisoma fit G^1 sicque peryseuma fit p^1 sicque perismia fit U^7 sicque perizoma sit M sicque perip̄mia (1 perisoma) sit. — 267. P $U^1 G^{1.2} \mu^{1.2.3} p^{3.3}$ Quod philos . . . $U^{3.5.6}$ Quod phylos . . . U^7 Quod filos . . . $U^2 M p^1$ Quodque philos (p^1 phylos) . . . $U^{1.2} M p^1$ amor est $U^5 \mu^1$ est amor PR sit amor. — 268. P Estque phunos sonus G^1 Atque sonus phonos R Atque phonos sonus est $U^2 G^1 \mu^1$ quod probatur antiphona $U^3 M p^1$ sic probatur antiphona ($U^3 p^1$ antyphona) PR ut probatur autiphona. — 269. P $\mu^{2.3} p^{1.2.3}$ Apparere phanes $U^{3.5} G^1$ Apparere phanes est $U^{1.2} M \mu^1$ Apparere phane (M fane) est U^6 Apperire phanos $U^7 G^2$ Apparere phanos P $U^1 M \mu^1 p^2$ epiphania $U^{2.7} G^{1.2} \mu^{2.3} p^{1.3}$ epyphania $U^{3.5}$ epyphanya U^6 ephifania G^1 sit inde PR dicitur inde. — 270. (gl. cod. p^1 : *quia diuidit hebreos ab egipto* 1 *quia diuisus ē a fide*.) — 272. sequitur in cod. G^2 uers. *Est pistin fides pisticus inde uenit*. abest a PR (uid. IX. 80). — 273. P $U^{1.2.7} G^2$ Philaxe $U^3 M \mu^{1.2.3} p^{1.2}$ Phylaxe U^6 Phylasse p^3 Phylace U^5 Phylaxare G^1 Phylax $U^{2.3.5} G^1 M \mu^{1.2} p^{1.2}$ seruat U^1 seruare dic p^3 seruare est PR seruare P gazophilatia U^3 gazophylatia U^6 gazaphylatia G^1 gazaphilatia U^5 gazaphylaxya U^1 gazophilacon $U^2 G^2$ gazophilacia R gazophylacia. — 274. P $U^6 \mu^{2.3}$ amphora testis adest U^7 anphora tibi testis R amphora testis erit. — 275. P $U^{1.6} G^2 \mu^{2.3}$ palim U^3 palyn R palin P $U^7 G^1 M \mu^1 p^1$ hinc palinodia dicas U^1 hinc palidomia dicas $U^6 \mu^3$ hinc palimodia dicas U^2 ast hinc palimodia dicas μ^2 hinc palidoma dicas $U^3 G^2 p^{2.3}$ et ab hoc palinodia (G^2 pallinodia) dicas U^5 et abhinc palomodia uenit. — 276. U^1 quoque (ex corr.) U^5 quoque $U^7 M \mu^3 p^{1.3}$ cope μ^2 quopi PR quoque. — 277. $U^5 G^1$ est rubeum quianos PR sit — quianos.

Dicitur hasta quiris, dicuntur et inde Quirites,
Indeque Romanus ipse Quirinus erit.

Dic rodon esse rosam, dic inde rodoleon esse, 280
Ut rimachia probat, rimos erit numerus.

Est rinos naris, oritur rinosceros inde,
Est rabbi doctor, sicut Hebraeus habet.

Excelsum rama est, probat hoc theologus ipse,
Eloquitur resis, indeque rhetorica. 285

Estque sonus regmon, sicut testatur oregmon,
Foetidus est rancos, indeque rancidulum.

Semiucalis tibi sit paenultima *sima*,
Estque caro sarcos, indeque sarcophagus.

279. M ille PR ipse (U⁵ habet uers. 276. 278. 279. 280. 277 U¹ G² habent 276. 278. 279. 277. 280). — 280. U^{5.6} rodon PR rodos U^{1.2.6} M $\mu^{1.3}$ rodoleon p¹ rodolon PR redoleon. — 281. P rhimachia — rithmos U^{1.7} μ^2 p³ rimachia — rithmos U⁶ rimachia — rithimos μ^1 rimachia — ritmos U² rimachya — rithmos U³ ritmachya — rithmos U⁵ rithmachia — rithmos G² μ^3 p^{1.2} r rimachia — rimos (r rigmos) M Rigmachia probat rigmos erit numerus G¹ om. h. u. (*Thurot* pag. 539: rîmus sans doute pour rithmus.). — 282. U^{2.5} Estque rinos naris U^{6.7} Est rimos naris G² Est rim⁹ naris PR Est rinos naris PG¹ oritur rhinoceros inde U¹ μ^2 p^{1.3} r oritur rinosceros (p¹ rinosceris) inde U² oritur rinosceros inde U^{3.7} M $\mu^{1.3}$ oritur rinoceros (U³ rynoceros M rinocerus) inde U⁵ rinocer⁹ nascitur inde p² dicis rinoscerus inde. — 283. U³ Est rabbi doctor G¹ Est rabi . . . P U⁵ μ^3 p³ Estque rabbi . . . μ^2 Estque tibi rabi . . . R Estque rabi . . . — 284. U^{1.2.6} G^{1.2} Excelsum rama P Excelsom rama est R Excelsum rama est U¹ theodolus PR theologus. (gl. *rama gr. est excelsum la. et hoc inuenitur in sacra scriptura.*) — 285. P rthesis — rhetorica U³ resys — rethorica R resis — rethorica (*Thurot* pag. 472 adn. 3: On écrit toujours au moyen âge *rethor, rethoricus.*) — 286. U¹ remon — oregmon μ^1 remon — oremon p¹ remon — oreumon G² rechmon — orechmon G¹ regmon — orecmon PR regmon — oregmon (gl. *oregmon ultimus sonus uel ultima uox egrediens ab ore in articulo mortis et dicitur de os oris et regmon quod est sonus, quasi ultimus sonus.*) — 287. U⁶ μ^1 p³ ranchos U^{1.5.7} G¹ μ^1 p² rancidolum P U^{1.2.5.6} $\mu^{1.3}$ r *sima* G² M p¹ *syma* U⁷ sismas U³ p³ sysma G¹ scima μ^2 scisma p² psima. — 289. U^{2.3} sarcos — sarcophagus p¹ sarcos — sarchofagus U⁶ sarchos — sarcófagus p³ sarchos — sarchofagus U⁷ G¹ p² sarcos — sarchophagus μ^3 sarchos — sarchophagus PR sarcos — sarcophagus.

- 290 Sitque stolos tibi missio, sicut epistola signat,
 Est sitos panis, hinc parasitus erit.
 Est siren tractus, Sirenes hoc tibi monstrant,
 Dic animam sychen, Sychomachia probat.
 Sabbata sunt requies, probat hoc Iudaeus Apella,
 295 Est sapiens sophos, philosophia fit hinc.
 Syn con significat, hinc syllaba dicitur esse,
 So quoque signat idem, sospes et inde uenit.
 So sine dicatur, socors quoque nascitur inde,
 Porticus est stoa, Stoicus inde uenit.
 300 Estque senos sensus et dicitur inde senatus,
 Umbraque sit scenon, scenicus inde uenit.
 At conuersio sit strophos et fit anastrophus inde,
 Est strophin ambire, dicitur hinc strophium.
 Estque pauire strotos oriturque lithostrotos inde,
 305 Est sanguin rubeum, sit tibi sanguis ab hoc.
 Hoc nomen scutum scuton arguit esse rotundum,

290. p^1 stolos PR stolon U^7 ut epystola probat. — 291. $P U^{1.2.5.6} G^2 \mu^1 p^3$ Estque sitos. — 292. U^1 syron $P U^{2.3.5.7} \mu^{2.3}$ syren R siren U^6 sirenes PR syrenes G^1 signant. — 293. $P U^6 G^{1.2} M \mu^3 p^{1.2}$ sychen U^7 sychem R sychen P psychomachia $U^{1.7}$ sychomachia U^5 sychomachya $G^1 M$ sicomachia μ^3 sicomachya U^3 sychomachya μ^2 sychomachia U^2 sichomachya R sichomachia (cf. uers. 212). — 294. P Sabbatha U^7 Sabatha $G^2 \mu^2$ Sabata $P U^7$ om. hoc. U^3 apelles (gl. marg. cod. p^1 : *apella dicitur ab a quod ē sine et pellis quasi sine pelle . quia sunt p̄puciati.*). — 295. $P U^6 \mu^{1.3} p^{2.3}$ sit hinc $U^{1.3.5} M \mu^2 p^1$ fit hinc $U^{2.7} G^{1.2}$ probat. — 297. U^1 Sosque signat idem $P U^6 G^2 \mu^{2.3}$ Sos quoque signat idem G^1 So quoque signat idem $U^2 M p^{1.2}$ Sos cum significat $U^7 \mu^1$ Sos quoque cum signat U^5 So quoque cum signat p^2 So quoque significat cum (gl. *sospes dicitur a so [s] quod est con et spes, quasi cum spe uiuendi longe.*). — 298. U^2 Sosine significat U^5 Se sine dicatur U^2 socors quoque nascitur inde $U^3 G^1 M p^{1.2.3}$ socors quoque dicitur inde PR secors quoque dicitur inde (U^7 om. h. u.). — 299. U^6 est stoa PR esto stoa $P U^{6.7}$ stoicus inde uenit $\mu^{2.3} p^{1.3}$ stoycus inde uenit μ^1 dicitur hinc stoycus R nascitur hinc stoycus. — 301. $U^1 G^1$ cenon. — 302. $G^{1.2}$ Ast . . . U^1 et anastrophus inde $U^6 G^2 \mu^2 p^3$ sit anastrophus inde p^1 et sit anastrophus inde. — 303. $P U^3$ strophim. — 304. p^3 Estque pauire PR Est . . . $P U^{1.5.6} G^2$ oritur R oriturque U^1 litostratus U^3 lycostratos $U^{1.2} p^1$ licostratos μ^3 licostraton G^2 labostratus p^3 lithostratos PR litostratos. — 305. μ^1 sanguis ab inde uenit. — 306. P scuton scutom.

Sollemnis probat id quod cenon esse solon.

Ultima muta tibi sit *theta* et summa locatur,
 Est oculus thalmon, inde buthalmon erit.
 Estque uolubile trochos, dicas inde trochaeum, 310
 Dic lapidem esse taphos, hinc fit epitaphium.
 Atque positio sit thesis, ex hinc prothesis exit,
 Estque tragos hircus, dicitur hinc tragicus.
 Quattuor est tetras tetrarchaque comprobat illud,
 Tresque trias dicas, inde triumphus erit. 315
 Ut timiama probat, time dicatur pretiosum,
 Unde timen animam dicunt librumque Timeum.
 Ast diuisio sit tomos, exit et inde Tomita,
 Tuchis fortuna est tuchiadesque probat.

307. P Sollemnis U⁶ M Solemnis U⁶ G² μ^3 Solempnis R Sollempnis P p^{1.2} scenon (gl. *cenon graece est idem quod solon et solon est aliud nomen graecum, et sic unum graecum per aliud exponitur, sed solon graece est commune latine et cenon illud idem significat, et inde uenit hic et haec sollemnis, dies festiuus, et dicitur a solon quod est commune et annus, quod sit dies festiuus in anno, ut natalis.*) — 308. U³ Ultima theta tibi muta est M p¹ Ultima theta (p¹ tetha) tibi muta p³ Ultima theta tibi sit muta PR Ultima muta tibi sit theta (U¹ tetha U^{2.5} teta U⁷ thetha) U⁷ et summa locetur p³ et summa loquatur μ^2 et scisma sequatur PR et summa locatur. — 309. U^{1.3} thalmon — butalmon U⁷ G² thalmon — buthalmon PR talmon — butalmon. — 310. U³ G¹ p³ Est quoque . . . P U¹ trocos U^{1.2.3} p^{1.3} dic inde trocheum U⁶ et dic inde trocheum μ^2 inde trocheum μ^3 et inde trocheum G¹ tu dicas inde trocheum PR dicas inde trocheum. — 312. G² hinc prothesis extat P U² $\mu^{2.3}$ exhinc prothesis extat U^{6.6} exhinc prothesis exit U⁷ μ^1 ex hoc prothesis extat R ex hoc prothesis exit. — 313. U¹ G² trocos P U^{2.5} M tracos R trachos U² traicus inde uenit p³ tragicus inde uenit. — 314. P U⁶ $\mu^{2.3}$ Quattuor esse tetras P U^{1.3.5} tetrarcha comprobat illud U² p³ tetrarchaque dicitur inde. — 315. U³ dicis. — 316. U⁶ timiama μ^3 tymiama P U^{1.2} G² M μ^1 thimiama R thymiama. — P U⁶ time μ^3 tyme U¹ G^{1.2} M $\mu^{1.2}$ thime R thyme. — 317. G² Ut timen P U⁶ μ^1 Unde timen μ^3 Unde tymen U^{1.7} G¹ Unde thimen U^{3.5} μ^2 Unde thymen U² M Inde thimen p^{1.2.3} Inde thymen P U⁶ μ^1 timeum U^{1.2.7} G² M thimeum G¹ tymeum thymeum. — 318. U^{2.3} G² Ast . . . U⁵ Ac . . . μ^2 Atque . . . PR At . . . (cf. uers. 131. 182) P thomus codd. thomos P U⁶ G¹ $\mu^{2.3}$ dic inde thomita U² G² erit inde thomita U³ exiit inde thomita. — 319. U^{1.2} G² p² Tuchis fortuna (om. *est*) P μ^3 tuchiadesque μ^2 tuchyadesque U⁷ thuciadesque U¹

- 320 Est tolomon regnum, quia dicitur hinc Tolomeus,
 Est telon longum telaque dicis ab hoc.
 Estque theos deus, hinc theologia dicitur esse,
 Estque uidere theos, hinc theoreuma uenit.
 Est quoque mors thanatos, sicut testantur Athenae,
 325 Dic topos esse locum, topographia probat.
 Frangere sit trypon, hinc dicas lithotrypon esse,
 Est statio terion, inde cimeterium.
 Est florere thymos, thyma dicas inde uenire.
- Sicut Chaldaei dicunt, designat ur ignem,

tuchitiadesque U³ tuchelidesque U³ tuchytydesque G¹ μ¹ p³ r tuchitidesque M tuchididesq; p² tuchididesque U⁵ tuchydiesque U⁶ p¹ tuchicidesque G² thucidesque (gl. *tuchiades homo bene fortunatus; a tuchis quod est fortuna.*). — 320. U³ G¹ p² tholomo G² ptolomi p¹ thalamon P R tholomon U³ p¹ regno U⁶ M regnans P R regnum U³ quia dicitur hinc ptolomeus G² et dicitur hinc ptolomeus U⁶ quia nascitur hinc tholomeus P R quia dicitur hinc tholomeus. — 321. U^{1.3} G² M p² thelon. — 322. U² Estque deus theos. — 323. U¹ inde theoreuma uenit G² inde thereuma uenit U⁶ hinc thethireuma uenit μ³ hinc thoreuma uenit P R hinc theoreuma uenit (gl. cod. μ²: *theoreuma propositio euidens et apta*). — 324. P sic et testatur athene μ² et sic testatur athene U⁶ G¹ μ³ et sic testantur athene U^{1.5} μ¹ p^{1.2} et idem testantur athene U^{2.7} M et idem testatur athene p³ idem testatur athene G² etiam testatur athene U³ quod contestatur athene (scripsi *sicut* testantur . . . ex similitudine loci qui est uers. 286: sicut testatur oregmon) gl. marg. cod. U¹: *athene dñr ab a quod ē sn̄ et thanatos quod ē mors. quasi sn̄ morte. quia ibi uigebat studiū. ex quo puenit sapientia q̄ ē immortalitas.* — 326. U^{1.2} G¹ μ³ r dic tripos U⁶ tripos sit p^{1.2} sit tripon U³ sit trypos P R sit tripos P U⁶ dicas litotripon inde μ^{2.3} dicas licontriapon inde U² dic inde litotripon esse U¹ hinc dic licontriapos esse p¹ hinc dic licontriapon esse G² hinc dic litotripon esse μ¹ hinc dic liptontriapon esse U³ hinc dat lytroncopos esse R hinc dicas litontriapon (p^{2.3} litotripon) esse cf. uers. 193 (gl. *litotripon est unguentum de hircino sanguine confectum et ualet ad lapidem frangendum, qui solet esse in uesica hominis.*). — 327. P U^{1.2.5} G² μ¹ p^{1.2} r cimiterium U⁶ G¹ M μ³ p³ cymiterium μ² cimitherium U⁷ cymitherium (U³ om. h. u.). — 328 P G¹ timos — tima μ³ tymos — tyma U⁶ G² μ² thimos — thima M μ¹ p¹ thimo — thima U^{2.7} p² thimon — thima U¹ thymos — thima p³ thymos — thyma U⁵ thyme — thyma U^{1.5} G^{1.2} dic inde uenire U² dicitur inde uenire (U³ om. h. u.). — 329. P et codd. Caldei G¹ faciunt (pro *dicunt*).

Uriel inde suum fertur habere caput. 330
 Usios Graece tibi sit substantia uere,
 Usiosis formam sine re designat, et inde
 Rem quasi compositam signare potes per usiam.

Dic xenon esse peregrinum, ceu monstrat Ulixes.
 Dic xeron siccum, probat illud xerofagia, 335
 Inde Xerolophon *Priscucianus* ait.

Fermentum zymen dicas, dic azymus inde.
 Dic zoen animam, dic inde zoecaisychen,
 Et simili sensu dic fore zodiacum.

330 p² At uriel inde fertur habere cap p³r Uriel inde suum fertur habere caput U⁶ Uriel exhinc fertur . . . 331. U^{1.3} μ³ p^{1.3} Usyos U⁶ Usia PR Usios U² tibi sit substantia uere P U^{5.6} tibi sit substantia nanque R tibi sit substantia namque. — 332. U^{2.3} M p¹ demonstrat. — 333. p^{1.2.3} significare. — 334. P U^{1.6} Dic xenon grece peregrinum U⁶ Dic zenon grece peregrinum R Dic xenon esse peregrinum U² signat ulixes Mp¹ ostendit ulixes U⁸ ceu monstrat ulixes G² sicut olixes PR sicut ulixes (huc reposui mutata z in x litteram duos uersus, qui in P et codd. in fine huius capitis inueniuntur.). — 335. P seron codd. zeron U¹ zorophaya p¹ zorophagia μ¹ zerofagia PR zerophagia. — 336. G¹ Inde . . . PR Indequē . . . U¹ μ² zerolopon PR zerolophon U¹ priscus et anus agit (in cod. G² supra *priscucianus* scriptum est «anno dni m̄ CCCLXIII In die sci pangrati»). — 337. P U¹ Fermentum R Fermentumque U³ zyma dicas p¹ zimā dicas G² p². zimon tu dicas R zimon dicas PU⁶ hinc azimus exit U⁷ hinc azymus exit μ^{2.3} hinc azimus erit U¹ G¹ dic azimus inde U^{2.5} p² sit azimus inde U³ sit et azymus inde G² M μ¹ p³ hinc azimus esse p¹ sic azimus esse. — 338. M Dic sycen animam p³ Dic zoen esse animam U³ dic indeque U⁶ dicas hinc PR dic inde P zoycaysichen U^{1.6} μ² zoychaysichen U² μ¹ p^{2.3} zoycaysichem Mp¹ zoycaysichen U³ zoycazyche U⁶ zoichasichen G¹ zoychasichen U⁷ zoyasichem G² zoicaisichen μ³ zoicaysichen (gl. cod. p¹ *uita mea et anima mea*). — 339. U^{1.2.5} M μ¹ p^{1.2} Et simili sensu U⁷ Consimili sensu PR Ex simili sensu.

Cap. IX.

De nominibus Latinis masculinis.

- Est pater hic cura, pater est alius genitura,
 Hic pater aetate, pater ille uocatur honore,
 Ac summum regem facit ipsa creatio patrem.
 Sanguis alit corpus, cruor est de corpore fusus,
 5 Extractus uenis cruor est, in corpore sanguis.
 Pupillus matre caret, orphanus est sine patre,
 Orphanus at proprie magis est priuatus utroque.
 Rure fugo lepōres urbis fugiendo lepōres,
 In siluis lepōres, in uerbis quaere lepōres,
 10 Nam lepus est animal, lepor est facundia fandi.
 Patruus ex patre pendet, auunculus ex genetrice,
 A patre sit patruus, ab auo sit auunculus apte.
 Hydrus et anguis aquae, coluber nemoris, draco templi,
 At serpens campi sit, quod testatur origo:
 15 Dicitur a serpo serpens, ast anguis ab ango,

2. P U^{3.5.6.7} G¹ p³ Est pater . . . U² Hic (al. m. expuncto *Est*) . . .
 R Hic . . . — 3. U³ At (al. m. expuncto *Et*) . . . U^{1.5} Ad . . . U² M
 μ¹ p^{1.2.3} At . . . PR Ac . . . U^{1.6} M μ¹ p^{1.2.3} facit PR uocat (gl. cod.
 M: *creatio. i. creatura* gl. cod. p¹ *creatio i. homines creati*). — 4. P μ¹ p^{2.3} a
 corpore M p¹ a pectore U^{1.2.3.4.6.7} G^{1.2} de corpore U⁵ ex corpore. — 5. μ¹
 Extinctus. — 7. P p³ Orphanus ac proprie . . . U^{1.2.6} G^{1.2} μ¹ Orphanus at
 proprie U^{3.4} Ast orbus proprie . . . U⁵ At orbus proprie . . . U⁷ Hunc
 orbem dices qui non [sequens uocabulum ambiguum est] utroque. — 8. P
 U⁶ μ¹ Rure fugo lepores urbis fugiendo lepores U¹ G² Rure fugo lepores,
 sic uerbis quaero (G² quaere) lepores U^{2.4.7} p³ Rure fugo lepores, in uerbis
 quaero lepores U³ Rure fugo lepores, in uerbis scito lepores U⁵ G¹ M Rure
 fugo lepores, in uerbis quaere lepores p¹ Rure fugo lepores, sic urbis uito
 lepores (i ubi q̄re leporef al. m.) p² Rure fugo lepores, sic uerbis uito
 lepores. (sequitur in P uers. *Est animal lepus estque lepos facundia fandi.* in
 codd. U^{1.2.3.4.6.7} G^{1.2} M μ¹ p^{1.2.3}: *Nam lepus est animal, lepor est facundia*
fandi. liquet in hisce codd. uersus 8. 9. in unum coaluisse.) — 11. P ex
 patre — ex genetrice U² M μ¹ p¹ ex patre — ex genetrice U^{1.3.4.6.7} a
 patre — ex genetrice U⁵ G^{1.2} p^{3.3} a patre — a genetrice. — 13. U^{2.3.4.5.6}
 p¹ Ydrus U⁵ traco. 14. P et codd. campo. — 15. P U^{1.4.6.7} G^{1.2} μ¹ p^{1.2.3}
 est anguis . . . U² sit (al. m. expuncto *est*) anguis . . . U^{3.5} ast anguis . . .
 M exanguis . . .

Hydrus eo quod aquas habitat, coluber colit umbras,
 Ast a tracone tu dicas esse draconem.
 Praesentat dapifer epulas, cocus excoquit illas,
 Estque senescallus, cuius fit sub duce iussus.
 Primipilus notat in bellis uexilla ferentem, 20
 Anteque signarius idem solet esse uocatus,
 At lictor signans uindictam praeuehit ensem.
 Est turbus ludus, pueris quia nil nocet actus,
 Impetus est uenti turbo, si turbinis addas,
 Sed si Turbonis, proprium est ratione fruientis. 25
 Est nati stirps mascla nepos et luxuriosus,
 Hic est a nepa, de natus post uenit ille.
 Curriculus paruus currus, paruus quoque cursus,
 Dicitur a cursu saepeque cursiculus.
 Est dolus aequiuocum: dolus est prudentia seu fraus, 30
 Et dolus a doleo fit bene siue dolo.

17. P U^{3.5.6} G^{1.2} M p^{1.3} tracone p² trachone U^{1.2.4.7} μ¹ dracone P U¹ dracones p³ drachonem (gl. cod. M: tracone i. uia subterranea gl. cod. p¹: tracone i. fouea). — 18. G³ escas P U^{2.3.5.6.7} G^{1.2} M μ¹ p³ excoquit p¹ excoquit (al. m. decoquit) U¹ decoquit p² at coquit. — 19. P U⁷ G² M μ¹ p^{1.2.3} senescallus U^{1.5.6} senescalcus U^{2.4} senascalcus G¹ senascallus U³ seneschallus (gl. senescallus est ex cuius mandato reguntur in terra negotia pro domino, et dicitur a senos quod est sensus et calleo es quod est sapio is, quia debet esse callidus, id est sapiens.) U³ iussus (1 missus) U⁵ missus. — 20. U⁶ gerentem. — 22. P Ac U^{1.2.3.6.7} G² M μ¹ p^{1.2.3} At U⁴ G¹ Ast U⁵ Est. — 23. U⁶ quia non nocet actus PR: quia nil nocet aptus (gl. marg. cod. μ¹ Est turbus ludus puerilis et dicitur de turbo as. quia turbat uisum hominis p̄p̄ assidam circumuolutionem). — 24. U^{1.3} G² p¹ addis. — 25. codd. Turbo turbonis proprium (G² p¹ proprie) ratione fruientis. — 26. U^{1.3} G^{1.2} mascula U^{4.6} p² est luxuriosus U⁵ uel luxuriosus. — 27. P U^{2.7} G¹ M p^{1.3} Hic — ille U⁵ G² μ¹ Hic — illud U^{1.3.4} p² Hoc — illud (gl. Habemus nepos tis pro filio tui filii, et hic nepos pro luxurioso. Nepos pro filio dicitur de natus et post, quasi natus post. Nepos pro luxurioso dicitur a nepa pae. est enim nepa quaedam serpens, quae masculum interficit in coitu prae nimio ardore libidinis. masculus enim ponit caput in ore femellae, quae dentibus ipsum caput abscindit et sic concipit. sed in partu moritur, quia per medium uentrem eam fetus sui findunt nec ex utero eius aliter exeunt. et alio nomine dicitur uipera quasi ui pariens, et nepa quasi nece pariens.). — 31. P U^{1.2.5} G^{1.2} μ¹ p¹ Et dolus M Ac . . . U^{3.4.6} p^{2.3} Est . . . U⁷ Ast . . .

- Est hypergeus sol cum tenet aëra summus,
 Si terrae subsit, tunc hypogeus erit.
 Naturae nomen est spiritus, officiantis
 35 Angelus ordinis est, archangelus est dominantis,
 Angelus at saepe spiritus efficitur.
 Fons obit est obitus pro morte bonique malique,
 Sed pro morte boni sit ab obuio de ratione,
 Nam tunc spiritui canit obuia contio caeli,
 40 Ipsum daemon obit cum miser ullus obit.
 Dicitur in causis iudex, in lite sequester,
 Qui litem auscultat medius, qui pignera seruat,
 Arbiter electus erit arbitrio litigantium.
 Hi sunt cognati, quos fratres progenuere,
 45 Hi consobrini sunt, quos genuere sorores.
 Ille sororius est, cuicunque soror mea nubit,
 Ille gener tibi sit, cui filia nubit, at ille
 Cuius habes natam socer est, fraterque mariti
 Laeuir, nam laeuum se notat esse uirum.
 50 Est cancer morbus, est signum Cancer in astris,
 Praeterea cancer est piscis in aequore natus.
 Sic dicunt multi, sed sic poterit uariari:

32. P U^{2.3.6} μ¹ p² cum tenet aera summus U¹ cum aera summus (om. *tenet*) U⁴ cum tenet aera sursum U¹ cum tenet aera summum U⁶ G¹ cum tenet aera summa G² p³ dum tenet aera summus M dum continet aera summus p¹ dum temperat aera summum. — 33. U³ suberit. — 34. M p³ officientis U¹ efficientis. — 37. P μ¹ malique bonique. — 38. U^{1.6} Si pro . . . — 40. U¹ om. h. u. — 42. U⁴ G² pignera PR pignora (perperam — uid. XI. 106). — 43. U² electus ex U⁶ electus est. — 45. U^{1.3} quos progenuere (omisso *sunt*) U^{2.7} G^{1.2} M μ¹ p^{1.2.3} habent u. 45. 44. — 47. U³ G² M p¹ Ille tibi gener est p³ Ille gener michi sit U² G² M μ¹ cui filia nupsit (μ¹ nubsit) U³ cum quo tua filia dormit. — 49. U^{2.3.5} G¹ namque (gl. *leuir quasi sinister uir*). — 50. U¹ sit signum. — 51. PU⁶ Praeterea cancer est piscis in aequore natus U¹ p³ Praeterea cancer natus est in aequore piscis U^{2.4.5} G^{1.2} M μ¹ p^{1.2} Praeterea cancer est natus in aequore piscis U³ Praeterea cancer est piscis in aequore natans U⁷ Praeterea cancer est natans in aequore piscis. — 52. P G¹ Ceu dicunt multi U⁷ Ut dicunt multi U^{1.2.3.4.6} G² M p^{1.3} Sic dicunt multi μ¹ p² Sic multi dicunt U⁵ Et dicunt multi P U^{1.2.3.6.7} G¹ M μ¹ p^{2.3} sed sic poterit uariari p¹ sed

Cancer de morbo, de signo, pisce marino
 Dicitur aequiuoce: genus est hic uoxque secundae
 Pro morbo, reliquis hoc cancer canceris apta, 55
 Hoc quoque, ceu legitur, saepius arguitur.
 Est bufo uermis nomen buboque uolucris,
 Bufo pedes graditur, bubo per alta uolat.
 Buboque quandoque pro morbo dicitur esse.
 In uirga cancer, ast herpescancreas esto 60
 In costis, manibus est herpesustiomenus,
 In facie nolimetangere, bubo sub ano,
 Est lupus in coxa, tot morbi nomina manda.
 Nuntius est aliquis, quoniam noua nuntiat ipse,
 Legatus uero quasi missus ad hos uel ad illos. 65
 Empticios et consimiles dicas fore seruos
 A seruo, dominus quia uitam seruat eorum.
 A famulor famulos dicas, a seruio seruos,
 Cum de natura sibi libera conditio sit.

sic poterunt uariari G² sic sed poterit uariari U^{4.5} quod sic poterit uariari. — 53. U⁵ de pisce marino. — 54. U⁵ genus est hinc μ^1 genus hic est M genus est uox hicque secundae. — 55. P U⁶ G¹ p³ adde U⁷ addis U³ M μ^1 p² apte U^{1.2.4.5} G² p¹ apta. — 56. U^{5.6} G¹ μ^1 p^{1.3} seu legitur U³ seu loquitur. — 57. U^{3.5} buffo U⁷ nomen uermis U⁶ sed bubo uolucris. — 58. P pede codd. pedes (gl. cod. U⁷: *quod uadit ī pedibus*) — 59. G² Bubo quandoque p¹ Bubo pro morbo quandoque . . . — 60. P U^{1.4.6} G^{1.2} M p^{1.3} In uirga cancer U^{2.3.5.7} μ^1 p² In uirga cancer est P ast herpescancros esto U^{1.4.6} M ast herpescancreas esto p² ast percancreas esto U² ast herpescancreos esto p¹ ac herpescancreos esto G² ast hespercane⁹ esto p³ at herspercancreos esto U^{3.7} G¹ μ^1 hespercancreos esto U⁵ hesperconcrias esto. — 61. p¹ in manibus (om. *est*) P hesperustioninus U^{1.3.5} G¹ μ^1 herpesustiomenus p¹ herpustiomenus p² erpesustiomenus U² hespesustiomenus U^{4.6} herpesustioneus G² expasustioneus U⁷ hesperustionenus M esperustiomenus p³ hersperustiomenus. — 62. p³ In facieque U³ μ^1 sub ano est (gl. *nolimetangere est morbus <pro> ueniens in facie ex urina muris lapsa super faciem, quia quanto magis tangitur tanto magis deterioratur.*). — 63. U³ in costa P U^{2.3.4.5.7} G^{1.2} p¹ mando U^{1.6} M μ^1 p^{2.3} manda (gl. cod. M: *manda i.⁹mda memorie*). — 64. P U^{2.3.7} G² M p^{1.3} ille U^{1.4.5.6} G¹ μ^1 p³ ipse. — 65. μ^1 qui missus G¹ quia missus. — 66. P U^{2.3.4.6} G^{1.2} M p^{1.3} dicas U^{1.5.7} μ^1 p² dices. — 68. U^{1.7} μ^1 p² dices.

- 70 Pugnandi luctas exercens est pugil ille,
Dicitur esse pugillator qui nouerit artem
Uel qui membra gerit ad pugnandum satis apta.
Est satan aduersans, belial quod apostata signat,
Est quoque laeuiatan tibi tanquam pace sinister,
75 Dicitur ac daemon, quia plurima nouerit usu,
Inde diabolus est, quia duplex est bolus eius.
Carmelus proprie mons est animalque camelus.
Nardus spicatus de spicis sit tibi natus,
Pisticus at nardus quasi fidus siue fidelis,
80 Nam pistin Graece nostro sermone fides est.
Est merges manipulus sic a manus et plico dictus,

70. U⁷ Pugnando . . . U² est pugil ipse U⁵ sit pugna ipse U⁷ sit pugil ipse. — 71. U⁵ p³ pugilator PR pugillator. — 73. P U¹ G¹ μ¹ p² satan R sathan U⁴ G² M p¹ belialque. — 74. P Estque leuiatan U^{1.6} G¹ M μ¹ p^{2.3} Est quoque leuiatan U^{2.3.4.5.7} G² p¹ Est quoque leuiathan P U³ quia tamquam pace sinister U^{1.5.6.7} G¹ M μ¹ p^{1.2} tibi tanquam pace sinister U² G² tamquam tibi pace sinister U⁴ tamquam in pace sinister p³ cum tamquam pace sinister. — 75. P U^{1.2.6.7} G² M μ¹ p^{1.2.3} Dicitur ac demon U³ Dicitur et demon G¹ Dicitur at demon U^{4.5} Dicitur hinc demon P G¹ qui plurima nouerit usu U^{1.4.5.7} G² M μ¹ p^{2.3} quia plurima nouerit (M nouerat) usu U^{2.3.6} p¹ quod plurima nouerit (p¹ nouerat) usu. — 76. P U^{3.6} M p^{1.2} diabolus R dyabolus P G¹ μ¹ quia duplex sit bolus eius R quia duplex est bolus eius (gl. marg. cod. U¹: *dyabolus dicitur a dya quod est duo et bolus quod est morsellus. quasi duos faciens morsellos. unum de corpore. alium de anima*). — 78. U⁵ G² M μ¹ p^{1.2} de spicis est tibi natus G¹ est de spicis tibi natus U¹ (Nardispicatus) de spicis est tibi factus p³ de spicis sit tibi dictus. — 79. U³ Pysticus at nardus U⁷ M p^{1.2.3} Pisticus at nardus PR Pisticus ac nardus P U^{1.6.7} G^{1.2} M μ¹ p^{1.2.3} quasi fidus siue fidelis U⁵ quia fidus siue fidelis U^{2.3.4} est fidus siue fidelis. — 80. P U² μ¹ pistin U³ pistin R pistin U³ fidele est U⁵ fidelis est PR fides est (uid. VIII. 272). uers. 80 sequuntur in cod. U⁵ uers. hi: *Est merges uolucris, si mergitis est genitiuus || Sed si dicatur mergetis garba uocatur || Spicas quae replent sinistram dic esse manipulam || Dicitur et multis merges constare manipulis || Dicatur gelima genibus manibusque ligata || Est merges manipulus sic a manus et plico dicas ||* uers. 81 sequuntur in cod. U⁴ uers. hi: *Est merges manipulus, si mergitis est genitiuus || Et si dicatur mergetis garba uocatur || Merges nam messor ipsum demerget (in) agro ||*. — 82. μ¹ illum M demgat i. ⁹plicat. uers. 82

Merges, nam messor ipsum demergit in agro.
 Dicatur gelima genibus manibusque ligata.
 Ferreus est manipulus quoque nec mutatur origo
 Sed ratio, quoniam circa laeuam replicatur. 85
 Estque cliens dictus alia ratione manipulus,
 Namque manu bello mittere pila solet.
 Praebitor est qui dat praebendam, suscipiens hanc
 Praebendarius est, sicut legista docet nos.
 Est homo praepositor, qui prae me fercula ponit, 90
 At qui deponit sit tibi depositor.
 Depositarius est, prae quo ponuntur edenda.
 Assensum dictis, consensum dic fore factis.
 Hic siue haec elephas inflexio tertia dicit,
 Saepe secunda tamen enuntiat hic elephantus. 95
 Ut dicunt quidam semper plurale secundae est.
 Anatole dedit a, dysis d, contulit arctos
 A, messembrinos m: collige, fiet Adam.
 Annulus est paruus annus, puer unius anni
 Dicitur anniculus, agnellus sit tener agnus, 100

sequuntur in cod. G² uers. hi: *Spicas quae replent dextram dic esse manipulam* || *Dic proprie multis merges constare manipulis* || uers. 83 om. G² μ^1 p^{1.2.3} in margine habent U¹ M. — 84. U⁷ M p¹ non mutatur origo U² sed non mutatur origo. — 85. P Sed ratio est G² contra leuam. — 87. U^{2.6} G² tela U⁷ thela. — 88. P Prebendas — has U⁴ Prebendas — hanc. — 89. (gl. cod. M: *legista i. doctor legū.*) sequitur in cod. U³ distichon: *ñ a p̄bendo recte p̄benda uocatur* || *S; magis a p̄cio cuius amore datur* || . — 90. P U³ G¹ pro me 91. U³ M μ^1 p^{1.3} Et qui . . . U⁴ At qui deponit tibi sit depositor ille. — 92. U² Praepositorius est . . . P U² p^{1.2} pro quo U⁵ de quo (sequitur in cod. U⁴ pentameter: *At qui disponit sit tibi dispositor.*) — 93. U^{2.5.7} G² M p¹ habent hunc uers. post uers. 96. — 94 U^{2.4} aut haec P p³ inflectio U⁶ seruat (pro *dicat*). — 95. U² enunciat μ^1 denominat PR denunc(t)iat. — P U^{3.5.6} Ut quidam dicunt R Ut dicunt quidam P semper secunde plurale est U^{1.4.5.6.7} G² μ^1 p^{1.2} semper plurale secunde est U³ G¹ M p³ semper plurale secunde (om. *est*) U² sepe (al. m. expuncto fp) plurale secunde est. — 97. U⁶ p^{1.3} Anastole PR Anathole P U^{4.5.6.7} p¹ disis U² p² dissis U¹ dissus G² disus U³ dysys. — 98. P U⁵ mēsembrios U¹ mensinbrios U² mensebrios U³ mesembryos U^{4.6} M messembrios p³ messenbrios G² mensambriion p^{1.2} mesembrinos U⁴ fit U⁵ addam G² om. h. u. — 100. U¹ G² agniculus.

- Ferreus anulus est paruusque est anulus anus.
 Est ponti feruor, est aestus solis, et ardor
 Ignis siue calor, hic tamen est hominis.
 Castrorum praetor, praefectus dicitur urbis,
 105 Ecclesiarum praepositus sit siue scholarum.
 Qui solet accipere sub rege tributa tribunus.
 Auctor ab augendo nomen trahit, ast ab agendo
 Actor, ab autentim, quod Graecum est, nascitur autor,
 Cui iungas hic et haec: *meritorum autore relictā.*
 110 Parricida patrem transfigit siue parentem,
 Est patricida suam qui uiolat patriam.
 In dorso gibbus, in pectore gibber habetur,
 Primus gibbosus sit gibbrosusque secundus,
 Gibbus terga premit, pectore struma tumet.
 115 Durities manuum callus, callis uia trita,

101. PU^{3.4.6} G² M p^{1.2.3} Ferreus anulus (U⁴ G² ānulus) est G¹ Ferreus anulus (om. *est*) U^{1.2.5.7} μ¹ Ferreus est anulus P paruus tamen anulus anus p³ tamen paruus anulus anus U¹ puuf. q ē anulus anus U^{2.6} μ¹ paruusque est anulus anus M paruusque sit anulus anus U³ paruus sit et anulus anus U⁴ paruus erit ānulus anus U⁵ sed paruus annulus anus U⁷ paruus est anulus anus G² paruus ānulus ānus p¹ est paruus anulus anus p² paruus quoque anulus anus G¹ paruus quoque est anulus anus. — 102. μ¹ Est feruor ponti. — 103. G¹ hominum. — 104. U⁷ orbis. — 105. U¹ Ecclesiarum tibi praepositus siue scholarum U² Ecclesiarum praepositus siue scholarum G² Ecclesiarum praepositus atque scholarum U⁴ Ecclesiae sit praepositus siue scholarum μ¹ Ecclesiae tibi praepositus sit siue scholarum. uers. 106 sequitur in cod. U⁷ uers. al. m. scriptus hic: *Qui tribuat dabit hic tributarius extat.* — 107. U¹ ac ab agendo G² est ab augendo M p^{1.3} est ab agendo. — 108. PU^{4.5.6.7} G^{1.2} autentim U^{1.2} p^{1.2.3} autentin U³ autentyn M auctentim μ¹ auctentin P U⁶ G¹ p^{2.3} quod grecum est U¹ M μ¹ quod grecum (om. *est*) U⁵ G² p¹ quod grece U² quoque greco U³ quoque grece U⁴ greco quoque. — 109. U⁷ G¹ auctore relictā U⁴ auctore relictō M μ¹ p³ om. h. u. — 110. U⁶ Paricida U² Patricida (al. m. expuncto Paricida G² p^{1.3} Patricida. — 112. U⁶ gilbus — gilbrus p^{1.3} gilbus — gilber p² gibus — giber μ¹ gippus — gipper. — 113. U⁶ p¹ gilbosus — gilbrosusque p² gibosus — gibrosusque μ¹ gipposus — gipprosusque. — 114. U⁶ p^{1.3} Gilbus p² Gibus μ¹ Gippus U³ sed pectore struma uocatur μ¹ sed pectore struma notetur U² p¹ in pectore struma uocatur p³ pectore struma manet G² om. h. u. — 115. P U^{1.4.5.6.7} G² M μ¹ p³ stricta U² secta

Dic collem montem, caulem dic esse uirentem.
 A tego uult dici textus pro tegmine libri,
 Pro scripti serie texo sibi uult caput esse.
 Denotat officium scriptor, sed scriba magistrum.
 Furari nocte solitus fur dicitur esse, 120
 Estque caput furnum sibi, quod designat opacum,
 Est latro qui latitat siluis alienaque raptat.
 Est discus ludus, discus quoque regia mensa,
 Discus scutella tibi sit, discus quoque mappa.
 El deus Hebraeum timor hoc designat apud nos, 125
 Namque creatorem iure creata timent.
 Sit theos a theoron, quod cernere seu speculari est,
 Nam deus ut praesens cuncta futura uidet.
 Libertate carens colibertus dicitur esse,
 De seruo factus liber libertus, at ille 130
 Libertinus erit, quem libertus generabit,
 Est liber dictus libertino patre natus:
 Liber libertus libertinus colibertus.
 Est aries dictus quia sit mactatus ad aras,

(al. m. trita i. ufitata) p¹ secta p² secta (al. m. *stricta*) U³G¹ trita. — 116. U⁴
 Dic montem collem . . . 117. U^{1.2.4.5.6} G² De tego . . . p² textus dici. —
 118. P uult sibi. — 119. P scribaque. — 120. M p¹ solitus nocte. — 121. p²
 sibi furnum U¹ dicatur (pro *designat*) M Dicque capud furnum quod desig-
 nat opacum. — 122. U³ quod latitat M captat. — 124. P U³ p² mapa. —
 126. G¹ cuncta (pro *iure*). — 127. P G² μ¹ p² Sit theos (μ¹ theus) a theoron
 U¹ Sit theos a thereon U^{4.7} Sit theos a theoron U^{2.3.5} p¹ Fit theos a theoron
 U⁶ G¹ p³ Est theos a theoron P U^{1.5} G¹ μ¹ p² quod cerno est uel speculari
 U⁴ p¹ quod cerno est aut speculari U⁷ quod cernere aut speculari p³ quod
 cernere est aut speculari U² quod cerno seu est speculari U³ quod cer-
 nere seu speculari est U⁶ G² quod cernere est uel speculari M quod cer-
 nere uel speculari (om. *est*). — 128. U⁵ Namque (sequuntur in cod. U³
 uersus hi: *Persa magum, scribam Iudaea, Latina magistrum || Lingua uocat,
 plures rabbi, sed Graeca sophistam. || Lepra lupus scabies lippus morbusque cadu-
 cus || Talia corporibus transitione nocent.*) — 129. p² dicitur inde. — 130. U⁶
 liber factus. — 131. M generabit p¹ generabit (i — uit) P R generauit. —
 132. U⁶ Est liber factus . . . — 133. U⁶ M μ¹ p¹ Liber libertinus libertus . . .
 — 134. U³ quoniam mactatur in ara U^{5.7} quia sit mactandus ad aras (U⁷
 ad aram) p² quia sic mactatur ad aras.

- 135 Uel quia grex fortis aries dicatur ab ares,
Et quia sit mutus poterit bene muto uocari,
Ueruex nomen habet quia uermem uertice portat.
Nominis huius equus caput est aequo, ratioque
Dicitur a currus antiquo more trahendi.
- 140 Quod pede tellurem solet ipse cauare caballus,
Quadrupes a numero dicitur esse pedum.
Est sonipes quia dat sonitum pes eius harena,
Inde gradarius est quod pede mollis eat.
Asturco dextrarius est, Astur caput eius,
- 145 Nam prius Astur equum dextrandi repperit usum.
Asturco quadrupes, asturco dicitur ales.
Succussarius est quia laedit succutiendo,
Emissarius est extra cursum quasi missus,
Currere nam cessat quia prolem gignit equabus.
- 150 Uir notat aetatem, uir sexum, uir probitatem,
Uir quandoque maris sexus nota, nunc probitatis,
Nunc est aetatis, nunc nota coniugii:
Annis coniugio sexu probitate uir esto.
Est follus forulus, instrumentum fabricantis
- 155 Follis, quo lapsum suscitatur ille focum.

136. PU⁷ Et quia . . . U^{1.6} M μ^1 p^{1.2} At quia . . . p³ Ac quia . . . U^{2.4.5} G^{1.2} Uel quia . . . — 138. U³ caput est equo ratioque U⁷ p² equo caput est ratioque U⁴ M est equo caput ratione P R est equo caput ratioque. — 139. G¹ trahendo. — 140. U⁵ ille. — 142. P U^{3.6} p¹ harena U⁵ arene p³ harene. — 143. U² Indequ gradarius quod . . . — 145. P repetit U^{2.4.5.6} G^{1.2} p^{1.2.3} reperit. — 147. P Succusarius U⁶ Succussarius U^{2.5} Succursarius. — 149. P U^{1.2.3.4.5.6} G^{1.2} p³ Currere non cessat M μ^1 p² cum U⁴ dum (pro quia) P U⁵ G¹ uersus hoc ordine exhibent: 144. 145. 147. 146. 148. 149. U⁶ ordine habet hoc: 147. 144. 145. 148. 149. om. 146. U¹ p³ hoc ordine habent: 144. 145. 147. 148. 149. uers. 146 inuenitur post uers. 156. U^{2.4} hoc habent ordine: 144. 145. 148. 149. 147. 146. eodem ordine habet cod. p³ inserto inter uers. 147 et 146 uersu hoc: *Estque palefridus quia frenum suscipit ore.* M habet ordine hoc: 144. 145. 146. 148. 149. 147. p¹ hoc habet ordine: 144. 145. 148. 146. 147. 149. — 151. U⁵ G¹ uir probitatis (in codd. U^{2.3.4.5.6.7} G^{1.2} M p^{1.2.3} uersus hoc ordine se excipiunt: 151. 152. 150. in cod. μ^1 ordine hoc: 151. 150. 152). — 153. U^{2.4} G² uirtute uir esto P U¹ μ^1 om. h. u. — 154. U^{2.5} M fabricandi p¹ fabricandi (i — tis). — 155. P U^{1.2.3.4.5} G^{1.2} M p^{1.2.3} ante (pro ille). sequitur in cod. U² uers.

Follus quandoque significat fatuum.
 Qui uendit merces mercator dicitur ille,
 Institor est instat qui pro pretio minuendo,
 Mercator uendit, institor illud emit.
 Uerborum nebulo, meretricum sit tibi leno, 160
 Intentumque gulae parasitum dicimus esse.
 Lumbis parcentes nos dicimus esse palumbos,
 Quique colunt lumbos hos dicimus esse columbos:
 Isti per mensem coeunt primique per annum.
 Rusticus a rure, quoniam rus est sibi curae, 165
 Uillicus a uilla, quia res disponit in illa,
 Dicitur agrestis ab agro, sit littera testis.
 Sit Cato consultus, consultor filius eius,
 Consultor poscit quod consultus bene noscit,
 Consultor rogat, consultus consilium dat. 170
 Liber id est Bachus uel uir sine compede natus,
 At liber est codex uel raptus ab arbore cortex:
 Prima *beri* faciunt genitium *brique* secunda.
 Pars prior est cortex, liber altera, tertia suber.
 Aequiuoce uinumque latex et limpha uocatur: 175
 Est idcirco latex uinum quoniam latet uua,
 Limpha latex ideo quoniam terrae latet imo.
 Germanos dices qui sunt ex germine matris
 Et patris eiusdem, frater nomen generale,
 Pro consobrino fratrem dicas aliquando. 180

hic: *Non opus est follo suspendere tympana collo.* idem uers. inuenitur in codd.
 U³ p³ post uers. 157. abest a PR, legitur in glosa Metulini. — 157.
 U^{2.3.4.5} M^μ p¹ dicitur esse. — 161. P U^{2.6.7} M^μ G¹ Intentusque gule
 parasitus dicitur esse. — 162. U⁵ Parcentes lumbis U¹ palumbes. — 163.
 P U^{2.3.4.6.7} G¹ M^μ p^{2.3} nos (pro *hos*). — 164. U² μ¹ illique. — 165. μ¹
 stat (pro *est*). — 166. P U³ Uillicus uilla . . . — 168. p³ Est catho . . .
 (ascriptus est in marg. cod. p² uers. *Consulo te posco. tibi consulo consilium*
do.) — 169. U⁶ p³ nouit (U^{1.7} inuerso ordine habent uers. 169. 168). —
 170. (U⁷ p² om. h. u. M p¹ in margine habent. in cod. U⁵ sequitur uers.
Consulo te quero. tibi consulo consilium do. — 171. M p² bacus PR bachus. —
 172. U² Et liber U³ Uel liber P U⁴ μ¹ p³ Ac liber U⁵ Ast liber R At liber. —
 173. U¹ p³ genituios. — 177. U¹ ideo est quoniam U¹ μ¹ p¹ terra latet
 ima. — 178. U^{3.5} dicas U⁶ M p¹ dicis PR dices. — 179. U⁵ frater est nomen.

- Dicitur hinc cignus quia cantus congruus eius,
 Quod totus candet ipse uocatur olor,
 Estque caput primi concinnus olonque secundi.
 Uirgulti custos homo dicitur esse uiredus,
 185 Estque ueraedus equus uectans raedam quasi currum.
 Non clara matre natus claroque parente,
 Ut plerisque placet, dicitur esse nothus.
 Spurius est natus tantum clara genetrice:
 Alcides primus fuit Aeneasque secundus.
 190 A grauitate baro fertur, quod monstrat origo
 Eius, nam Graece bares id quod graue signat.
 At procures uere dices sic a probitate,
 Sunt procures namque qui procul a carie.
 Ut plures firmant uireat quod uiribus est uir,
 195 Dicitur, ut credo, magis a uirtute uirendo.
 Sanguis progenies, sanguis quoque dicitur humor,
 Sit tibi peccatum sanguis, sanguis quoque uita,
 Euchariton testante tibi sit theologia.
 Ad corpus nixus, sed spectat ad intima nisus,
 200 Nam quamuis animo corpore nitor ego.

181. U⁴ p² cingnus PR cignus. — 182. U³ inde uocatur olor U¹ dicitur esse olor PR ipse uocatur olor. — 183. P U⁷ p¹ concignus. — 184. p¹ dicitur ipse uiredus. — 185. P U^{1.4.5.7} M μ¹ p² Est ueredus . . . — 187. U⁶ notus. — 188. μ¹ clara tantum. — 190. μ¹ sic monstrat. — 191. μ¹ baros U⁵ nam bares id grece . . . G¹ namque bares id quod graue signat. — 192. P U^{3.4} G^{1.2} Ac procures U^{5.6} M p¹ Tu procures R At procures P U⁶ p³ uere dicas sic U³ uere sic dicas U⁴ G¹ uere sic dices U^{1.7} G² M μ¹ p² uere dices sic p¹ uere dicis sic U² uere tu dicas U⁵ uers. 192. 193. in unum contraxit: *Tu procures uere sunt procul a carie.* — 193. P Sunt procures procul a carie uirtute cluentes. — 194. U⁷ Ut plures dicunt U^{2.5} uireat quod uiribus PR uireat quod pluribus. — 197. M p¹ Sit quoque peccatum sanguis U² sanguis tibi uita. — 198. P U⁶ p² Euchariton quoque sit testante theologia μ¹ Euchariton quoque testatur theologia U^{1.2} G² M p¹ Euchariton (M p¹ Eucariton) tibi sit testante theologia U⁶ G¹ Eucariton tibi sit testanteque theologia U³ Eucharyton tibi sit testatur theologia U⁴ Eukarithon testante tibi sit theologia U⁷ Eukaristia tibi sicut testatur theologia p³ Eucariton sanguis sit testante theologia. — 199. G¹ spectat sed ad . . . U⁶ M p¹ sed nisus ad intima spectat. — 200. U¹ nitar.

Dicitur hinc Titan quia nos illuminat, at sol
 Quod solus lucet super omnia sidera caeli,
 Et quia res omnes exterminat hinc sit Apollo,
 Quodque foco plenus sit Phoebus dicitur inde,
 Aut etiam Phoebus quod sit nouus esse probatur. 205
 Dicitur hinc hircus quoniam uirtute potens est,
 Hircus enim quasi uir caprarum dicitur esse,
 Sit caper ex usu tibi sitque domesticus iste,
 Capreolus uere siluester dicitur esse.
 Esse minor mundus confirmatur microcosmus, 210
 Sed signa mundum maiorem per macrocosmum.
 Alterius uiolans uxorem fertur adulter,
 At moechus faciens incestum cum meretrice,
 Signat adulterium fornicor et reliquum.
 Dicitur a uentura canendo uaticinator, 215
 A perpendendo garritus alitis augur,
 Aruspex aut ariolus dicatur ab ara.

201. $U^{2.4.5}$ ut sol. — 202. $PU^{1.3.4.5.6.7} G^{1.2} M p^1$ Quod solus lu-
 ceat . . . U^2 Quod solus lucet (-ceat al. m.) . . . $\mu^1 p^2$ Quod solus lucet . . .
 p^3 Quod solus celi super omnia sidera lucet. — 203. Et quod . . . p^3 Ac
 quia . . . — 204. $U^7 \mu^1 p^1$ phebue dicitur idem U^6 hinc phebue dicitur idem
 (om. sit post plenus) $U^1 p^3$ phebue dicitur esse. — 205. $U^{1.2}$ At etiam . . .
 $U^{4.5.7}$ Ac etiam . . . μ^1 quia sit . . . $M p^1$ esse uidetur $U^4 \mu^1$ ipse probatur PR
 esse probatur. — 206. $PU^{3.4.7} \mu^1 p^2$ potens sit. — 208. $M \mu^1 p^3$ sit dome-
 sticus iste $U^{1.6}$ sit domesticus ille U^3 sitque domesticus ipse U^4 sit dome-
 sticus inde ($PU^{2.5.6} p^{1.2}$ habent uers. 206. 208. 207.) — 209. $PU^3 G^1 M \mu^1$
 p^1 uero $PU^{3.5.6} G^{1.2}$ siluestris U^2 Siluestrum uere caprarum capreolus
 sit. — 210. U^1 Est minor mundus confirmat microcosmus. — 211. $U^4 \mu^1$
 p^3 Sed signo G^1 Si signas G^2 Sed signas $U^{1.6}$ Sed signans $U^5 p^2$ Sed
 signat (P habet uers. 211. 210). — 212. U^4 uocatur adulter. — 213. PU^5
 G^1 Ac mechus U^1 Sed mechus U^3 Ast mechus p^3 Estque mechus. —
 214. U^4 fornicator G^2 fornicatur M fornitor (al. m. fornicator). — 215. $U^{1.5}$
 faticator. — 216. p^3 At perpendendo . . . — 217. PU^3 Aruspex U^5
 Ac aruspex p^2 ariolus $PU^5 G^2 p^1$ dicatur ab ara $U^3 M \mu^1 p^3$ dicatur
 ab aris G^2 dicatur ab ara $U^{1.2.6} p^2$ dicatur ab aris U^4 dicitur ab ares
 U^7 dicitur ab aris (gl.: *aruspex et ariolus idem significant, quia antiquitus*
intrabant iuxta aram et faciebant sacrificium ibi.)

- Finis consumens et consummatio finis,
 Est proprium finis, quandoque est actio finis.
 220 Sit Ianus quadrifrons ob tempora quattuor anni,
 Sitque bifrons propter occasum solis et ortum:
Matutine pater, seu Iane libentius audis,
Iane biceps, anni tacite labentis origo.
 Dicis textoris radium, radium quoque solis,
 225 Atque rotae radius tibi sit, non inuenio plus.
 Erubet Eous aurora, pallet Ethous,
 Feruet Pyrous, se mergit aquis Philogeus.
 Sit tibi successus euentus prosperitatis,
 Euentumque malum proprie dicas fore casum,
 230 Lapsus et euentus inflexio sit tibi casus,
 Et quidquid dicas, a cado sume caput.
 Est polypus naris, oscedo dicitur oris,
 Sit pedor inde pedum, foetor totidem tibi rerum,
 Spirantisque bene sit odor nidorque coquinae.
 235 Polypus est piscis, polypus foedatio naris,
 Pes caput huic, illi dic caput esse porum.

218. U^{2.4} Finis cōsumens est cōsumatio finis G² Finis cōsumēs ē cōsumatō finis U³ Finis cōsumās ē cōsumatio finis (sequitur in cod. U⁵ uers. *Cui⁹ pale regionis dicitur ēē*). — 219. G¹ Est proprie finis . . . U⁷ μ¹ Est finis proprium . . . U⁴ quandoque sit . . . U¹ p² om. h. u. sequitur in codd. U⁴ p³ uers. *Eius (p³ Cuius) plurale regiones dicimus esse*. — 220. U⁵ Sis quadrifrons iane p³ Est ianus quadrifrons U^{1.2} quia tempora IIII anni U^{3.4.5.6} G^{1.2} M μ¹ p² quia tempora quattuor anni p¹ quia quattuor tempora anni P p³ ob tempora quattuor anni. — 221. U⁵ Sisque . . . G¹ lucis (pro solis). — 222. p² audi. — 223. U² bifrons ceps (al. m.) μ¹ p^{2.3} bifrons U⁵ bifrons. — 225. U³ Ast rotae . . . — 227. P U^{3.4.5} pirous U⁶ pirous U³ G^{1.2} M μ¹ p^{1.2.3} pyrous U¹ pyroeus U⁷ pyrois. — 229. U^{2.5.6} G² dicas proprie. — 231. U⁴ Sed quicquid dicas G² de cado . . . U⁵ a cado sit tibi caput — 232 U⁵ Polipus est maris U³ obscedo U² obscedo dr oris q; nascitur ore (al. m.). — 233. P U³ Sitque pedum pedor U⁵ Atque pedum pedor G² Sitque pedis pedor U² Estque pedum pedor p³ Sitque pedor pedum G¹ Est pedor inde pedum U^{1.4.7} M μ¹ p^{1.2} Sit pedor inde pedum U⁶ Sit pedorque pedum P U⁵ est fetor totidem tibi rerum U³ fetor est totidem tibi rerum — 236 U¹ Pef caput est illi . illi dic cap ēē. (gl. *Polip⁹ est equiuocū . nū polipus p³ia lōga est quidā piscis qui habet plures pedes* .

Fornix est arcus, fornixque domus meretricis,

Ast utrique caput dicitur esse foris.

Testudo ballistaeque semicirculus iris

Dicitur et saepe curuatio litoris arcus.

240

Articulus color est, breue membrum, dictio Graeca,

Articulus numerus per denos multiplicatus,

Momentum articulus pressuraque dicitur esse.

Est manuum pollex, sed dicatur pedis allux,

Est manuum digitus, articulusque pedum.

245

Unius doctor sit multorumque magister,

A doceo primum dic, a maiore secundum.

Quod toti sit par factum totius ad instar,

*polipus prius brevis est fedatio naris . et dicitur a polis quod est pluralitas et porus quod est foramen in carne per quod exit sudor . sic dicit actor . sed derivator dicit aliter uidel; quod polipus pro pisce bene derivatur sicut dictum est a pluralitate pedum . sed polipus secundo modo est fetor urbis qui provenit ex aliquibus reb; immundis que proiciuntur in strata seu uia. et dicitur a polis quod est urbs et pus putredo . quasi putredo urbis . et transumitur ad fetorem naris . quia sicut fetor urbis non potest sustineri ita nec fetor naris.) In cod. U¹ uersus hoc ordine se excipiunt: 232. 235. 236. 233. 234. in cod. U⁵ ordine hoc: 232. 233. 235. 236. 234. uers. 236 sequitur hoc in cod. uers. *Mustor panis acor uinum carnis q; rancor* (= *Mucor panis, acor uini, carnis quoque rancor*). — 238. P U⁵ p³ Ac utrique caput . . . G² At utrique caput . . . U^{1.2.3.6.7} μ¹ p³ Ast utrique caput . . . G¹ Ac utriusque caput . . . U⁴ Atque utrobique caput . . . M p¹ Ast utrique foris dicitur esse caput (p¹ capud). — 239. P Est testudo balistaeque U^{1.2.4.5.6} G¹ M μ¹ p^{1.2.3} Testudo balistaeque U³ Testudo balystaeque U⁷ Testudo balista et G² Testudoque balista. — 240. U⁷ ac sepe p² at sepe. — 241. p¹ membrum breue. — 242. U¹ per denum. — 243. p³ Momentumque U⁶ μ¹ pressura (sequitur in cod. p³ uers. pentam.: *Et fidei punctus dicitur articulus*.) — 244. U⁷ alux (gl. *pollex appellatur grossior uel maior digitus manus et fortior, et dicitur de polleo es, quia pollet in fortitudine . allux est grossior articulus in pede, et dicitur ab a quod est sine et lux lucis, quasi sine luce uel extra lucem*). — 246. P U² Unius est doctor sit multorumque magister G² Unius est doctor sed multorumque magister U³ Unius doctor sed multorumque magister p³ Unius sit doctor multorumque magister. (post uers. 247 legitur in cod. μ¹ glosae instar distichon hoc: *a maiore statu nostri traxere magistri || Si doceat doctor quilibet; esse potest*. — 248. U¹ Quod toti sit pars p³ Quod pars sit toti P factum quoque totius instar. —*

- Hoc dicas obolum, sed semicirculus est as,
 250 Nummi die assem, partem die ponderis assem,
 Esse genus semis, proprie medium tenet assis.
 Dic proceres procul a carie uirtute cluentes,
 Quique petunt cubitus a procor esse procos.
 Artifices artis dicas, opifex operis sit,
 255 Ast opifex opis est, si caput exstat opis.
 Pannorum scissor tibi sit uitisque putator,
 Uulneris incisor, sicut doctus docet auctor.
 Est Petrus dictus Simon, quia simplicitate
 Floruit, at Petrus, quod ratus ipse fide.
 260 Hoc nomen cephas fertur caput esse Latine,
 Dicitur et Cephas, quod caput ecclesiae.
 Intestinorum pars est renunculus, at sunt
 Renes luxuriae sedes nec non alimentum.
 Ennos significat habitare, caprumque, profundum:
 265 Ennosigeus et ennoicus probat atque gehenna.

249. U⁵ Hoc obolum dicas U⁶ Nunc obolum dicas (uers. 250 sequitur in cod. U³ uers. *As oboli pond⁹ pūct⁹ possessio tota.*) — 251. μ¹ Est genus semis . . . U¹ Esse genus proprie semis medium tenet assis G³ Esse genus medium semis proprie tenet assis PU^{3.7} medium proprie tenet assis p³ mediam partem tenet assis U^{4.6} om. h. u. — 252. U^{1.2.3.4.5.6} G³ μ¹ p^{1.3} clientes. — 253. U^{4.5} G² cubitos P a precor. — 254. U⁶ Artifex U¹ opifex operum sit U⁴ operis opifex sit. — 255. PU^{2.3} G¹ μ¹ p¹ Ast opifex opis est, si caput extat opis U¹ At opifex opis est . . . U⁶ Ac opifex opis est . . . U⁴ Ac opifex opis (om. *est*) U⁵ Aut opifex opis est . . . G³ Ast opifex deus est . . . U⁷ Aft opifex opif^r ē sīt caput extat opif μ¹ Aft opifex opif est f; caput extat opif p³ Aft opifex operif sī caput extat opif Mp³ Ac opifex operif est . sī caput extat opif. — 256. U^{2.5} G^{1.2} M cissor p² sit tibi. — 257. U³ incissor U³ incisor U⁶ incissor PU⁶ G¹ μ¹ p^{1.3} actor U² aūtor (al. m.) U^{3.5.7} G³ Mp³ auctor U¹ author U⁴ autor (*Thurot.* pag. 103 adn. 2: On trouve presque toujours dans les manuscrits, depuis le XIIIe siècle, *actor* et non *autor* dans le sens de notre mot *auteur.*). — 258. U^{1.2.3.4.6} G¹ M μ¹ p^{1.3} symon U⁷ symon dictus. — 259. PU⁵ μ¹ fuit (pro *fide*) U⁴ om. h. u. — 261. U³ Dicitur hinc cephas U⁴ quia caput ecclesie sit G¹ quod capud ecclesie est. — 262. PU¹ ac sunt. — 264. U² G^{1.2} figt U⁶ signat PU^{4.7} M μ¹ p^{1.2.3} caprumque U^{3.5} capmq; U¹ G³ capq; G¹ caperq; U^{2.6} capraq; — 265. U^{1.4.6} Ennosicheus U^{2.3.7} Ennosycheus p³ Ennosigenus PU^{2.3.4.5.6.7} G¹ ennoycus μ¹ ennoy-

Mango caballorum sit porcorumque subulcus,
 Est asinorum pastor agaso boumque bubulcus,
 Mulio mulorum dux ennoicusque caprarum,
 Nam caper est ennos, ouium sit opilio pastor.
 Ille quaternio sit qui supra quattuor exstat, 270
 Quique decem praesit ille decurio sit.
 At simplex miles decurio saepe uocatur,
 Hincque gregarius est de grege dictus ita.
 Uniusque uiri princeps monarcha uocatur,
 Monarchamque uoces qui sibi cuncta tenet. 275
 Qui quartam partem regni tenet ille tetrarcha,
 Ac dominus supra quattuor est id idem.
 At qui triginta sub se tenet ille tribunus,
 Quique tributa legit ille tribunus erit.
 Quinquaginta regens pentacontarcha uocatur, 280
 Pentarcham dices qui nisi quinque regit.
 Ast hecatontarcha seu uis centurio centum
 Possidet, at mille dux chiliarcha tenet.
 Ecclesiaeque pater princeps patriarcha uocatur,
 Namque pater patrum dicitur ille pater. 285

chus U¹ orniacus U¹ ichenna U⁵ μ¹ p¹ iechenna G² om. h. u. (gl. *ennoicus est custos caprarum et dicitur ab ennos quod est capra et icos custos, quasi custos caprarum.*) — 267. U⁵ Est asini pastor agazo . . . G² Ast asinorum . . . — 268. U¹ erinicusque P U^{2.3.5.6} G^{1.2} ennoicusque M p^{1.3} caprarum. — 269. U⁵ Namque caper ennos ouium sed opilio pastor. P U^{3.5.6} μ¹ p² habent uers. 266. 268. 269. 267. — 270. M μ¹ super. — 271. P Quinque decem . . . U⁶ miles (pro *ille*). — 272. P U⁵ U² Ast p³ Aut. — 273. U⁵ Hic p³ Hicque M μ¹ p¹ Hic quoque U³ M p¹ a grege. — 274. U¹ Unius PR Uniusque. — 275. U¹ Monarcham U^{2.4.5.6} G¹ notes U¹ notes (expuncto *uoces*) U² regit (pro *tenet*). — 276. U⁷ quartam regni partem G² partem quartam regni. — 277. U¹ p³ Ac dominus . . . G² Ast dominus . . . M p^{1.2} Et dominus . . . U³ est itidem U^{2.6.7} G^{1.2} M p³ extat idem. — 278. U² G³ M p¹ Et qui . . . U⁴ Ast qui . . . M sub se lēgit. — 279 M p¹ gerit (al. m. *legit*) U³ hic dicitur esse tribunus. — 280. U⁶ G¹ p¹ tenens. — 281. U² μ¹ p^{1.3} dicas P U^{2.3.4} G¹ μ¹ p² qui sibi quinque tenet U^{5.6.7} G² M p³ qui sibi quinque regit U¹ qui nisi quinque regit. — 282. p¹ Ast centumtrarcha ceu uis . . . — 283. U¹ G² probat (pro *tenet*). — 284. P U^{3.4.5.6} G² μ¹ p³ Ecclesie pater et princeps . . . U⁷ Ecclesie princeps patrum . . . U^{1.2} G¹ M p^{1.2} Ecclesieque pater princeps — 285. U² G² M p¹

- Obliquum uisum gestans homo strabo uocatur,
 Dicatur luscus qui uidet idque parum.
 Incantatores serpentum dicimus esse,
 Dicque magos inquisitores astronomiae,
 290 At cuiusque rei fore dicas apparitores.
 Bos est camporum, bubalus est nemorum,
 Bubalus est magnus, buculus est minimus.
 Lar proprium nomen, genitiuus dat tibi Lartis,
 Lar domus et numen, subsequiturque Laris.
 295 Est deus aeternus, nostro de corpore diuus.
 Scribe dii, lege di, si uis urbanus haberi.
 Syngraphus est scriptum, quo confirmatio pacti
 Prorsus certa manet uendentis res et ementis,
 Hinc et chirographus manualis charta uocatur,
 300 Exemplum scripti dicitur antigraphus.
 Calculus est ratio, numerus, sententia, carbo,
 Calculus est pondus, minimus lapis, ensis acutus:
 Libro *Papiae*, si uis, exempla require.

dicatur esse pater U³ dicitur esse papa. — 286. μ^1 Oblicum lumen gestans homo strabo uocatur M Obliquum lumen (al. m. *uisum*) gestans homo . . . U⁷ Obliquum lumen homo gestans . . . p¹ Obliquum lumen gestans hic strabo . . . U¹ Obliquum uisum gestans hic strabo . . . G^{1.2} Obliquum uisum portans homo . . . — 287. P id quod parum G² id quod est parum. — 290. PU⁵ G¹ p³ Ac . . . (U^{2.6} habent uers. 288. 290. 289). — 291. U⁷ bubulusque nemorum G² bubalusque nemorum. — 292. U^{5.7} Bubulus U^{2.3.6} bucalus p¹ bucolus U⁵ sed buculus est minimus. — 293. U¹ dat tibi lartis U² sit tibi laris PR sit tibi lartis. — 294. U¹ Lar deus atque domus U⁴ G² Lar domus est numen U⁶ Lar domus est nomen p¹ Lar numen domus est PR Lar domus et numen U¹ subsequitur laris PR subsequiturque laris. — 295. U⁶ μ^1 p¹ nostro de tempore. — 296. M si uis bonus auctor haberi. — 297. p¹ conformatio U³ facti. — 298. U⁵ Certa manet prorsus U⁷ res uendentis et ementis. — 299. U⁶ p³ Hincque . . . G² Mp¹ Sic et . . . PR Hinc et . . . U^{1.4} G² p² cirographus PR cyrographus P charta codd. carta. — 303. p³ In libro . . . (sequitur in codd. U^{4.5.6} G¹ distichon: *Est baculus stipes* (U⁸ *lignum*), *stirps stirpis regia proles* || *Stips stipsis est obolus, Styx Stygis atra palus*. In cod. G² sequuntur uersus hi: *Est stipes baculus, stirps stirpis regia proles* || *Dicitur et saepe stirps radix arboris esse*).

Mucro pedem, medium gladius, totum tenet ensis,	
Mulcet hic, iste secat, diuidit ille gulam.	305
Orator sit discipulus, rhetor docet illum,	
A resis rhetor dicatur et alter ab oro.	
Aëra dic nostrum, sed dicas aethera summum,	
Unus saepe tamen sumitur ut reliquus.	
Dicatur fluuius currens extra mare dulcis,	310
Sed proprie fluctus dicitur unda maris.	
Est Satyrus Faunus, tamen et diuersificatur:	
Camporum Faunos, dic nemorum Satyros.	
Hospes qui recipit hospesque receptus habetur,	
Et sic qui nutrit et qui nutritur alumnus.	315
Carmina qui fingit aut metra poëta uocatur,	
Dicatur uates qui quicquam uaticinatur,	
Sitque propheta tibi quisquis diuina profatur.	
Dicas nauclerum qui sorte regit sibi nauem,	
Indeque nauta regit nauem non sorte sed arte.	320
Ut uere dicas, tibi sit dormitio somnus,	
Somni pigrities dicitur esse sopor.	
Consensus hominum mos est, ritusque uocetur	
Quod iuxta solitum sit tibi quisque ratus.	
Praesul prae Saliis dicatur episcopus esse,	325

305. p³ i^{te} (=iste) secat G¹ ille necat PR ille secat. — 306. P rhetorque magister U⁷ rethor tenet illum G¹ retor docet illum R rethor docet illum. — 308. U¹ sed dices PU⁵ sursum M sursum († summum) R summum. — 309. PU³ G¹ Unum — reliquum U⁵ dicitur. — 312. U^{3.5} G¹ μ¹ p^{1.3} diuersificantur. — 313. U³ dicas nemorumque satyros U⁶ dic sathiros nemorum μ¹ dic satyros nemoris. — 314. p³ Hospes qui recipit et qui receptus habetur. — 315. PU³ μ¹ Et sit . . . p³ Ut sit . . . U⁷ G² M p^{1.3} Et sic . . . U⁵ Sic et . . . U⁶ Sic est . . . U^{2.4} G¹ Est sic . . . U¹ Est qui me nutrit et qui nutritur alumnus U^{2.6} G^{1.2} p¹ alumpnus. — 316. μ¹ ac metra. — 317. U⁵ Uates dicatur PR Dicatur uates U^{2.6} μ¹ p¹ qui quicquam U⁷ si quid G¹ si quidquam PR si quicquam. — 318. G² μ¹ Sit propheta U³ Sit quoque propheta . . . U^{2.3.4.5} μ¹ si quis . . . U⁴ prefatur. — 319. p² regit sorte G² naues. — 321. G² Ut uerum dicas U⁴ dormitio sit tibi sompnus. — 323. U^{2.4} μ¹ p^{1.2} uocetur PR uocatur. — 324. U⁷ G¹ p^{2.3} sibi. — 325. M p¹ Pre salis presul U³ Presul pre reliquis PR Presul pre aliis.

- Ac praesul princeps dicitur ante solum.
 Dicatur catulus minimus catus a cane dictus,
 A cato dictus catus erit minimus.
 Est talus decius, talus postrema pedis pars,
 330 Indequ taxillus dicatur deminutium.
 Lanas et telas pecten parat atque capillos,
 Pubes et piscis sitque chorea tibi.
 Pecten agit telas, lanas trahit, os subit, aures
 Mulcet, et est pubes, piscis et ordo simul.
 335 Est conus crista galeae fructusque cupressi.
 Euentum dic principium finemque uicissim:
Semper ad euentum festinat. et inueniemus:
Quisquis ab euentu facta notanda putat.
 Hesperus in nocte dicatur, mane uocetur
 340 Lucifer, et semper nocte dieque Uenus.
 Esse toros dicas tauri palearia, lectos
 Esse toros dicas, mensas quoque dic aliquando.
 Est auus et proauus abauus ataus tritauusque,
 Et sic inde nepos. ab. at. tri. suscipit haec uox.

326. PU⁵G¹p³ Ac . . . U⁷ Aut . . . R At . . . — 327. μ^1 minimus catus PR minimus canis. — 328. U^{1.2.3.5.7} catulus est minimus μ^1 cattus est minimus G² erit catus minimus PR catus erit minimus (U⁴ om. h. u.). — 329. U⁶p³ extrema. — 330. P et codd. diminutium. — 331. U¹ ac telas U⁷ pecten trahit. — 332. U³ ac piscis U⁵ sit piscis U³G²M μ^1 et pisces U^{2.7}G²Mp^{2.3} corea U³ simul (pro *tibi*). — 333. U³ telum PU^{3.5} sordes trahit U^{1.2.4.6}G²Mp^{1.3} lendes trahit U⁷ μ^1 lanas trahit (G¹p² om. h. u. et seq.). — 334. PU^{1.2.3.5.6}G^{1.2}M pecten et ordo simul μ^1 p³ piscis et pecten simul. — 335. P cron⁹ (codd. U^{2.3.4.5.6.7}G^{1.2}M μ^1 p^{1.2.3} habent hunc uers. post uers. 342). — 337. U³ et iueim⁹ (expuncto *medias res*) U⁶ et inueniet fi. — 338. U² Si quis U⁵ uocanda. — 339. U⁷ de nocte — de mane. — 340. P ac semper uenus nocte dieque U¹ μ^1 et semper nocte dieque uenus U³ ac semper nocte dieque uenus G¹ at semper nocte dieque uenus U³ at semper uenus est et nocte dieque U⁴ semper uenus nocteque dieque U⁵p³ ac semper uenus est in nocte dieque U⁶p² at semper uenus est in nocte dieque Mp¹ et semper uenus est in nocte dieque G² et semper uenus et in nocte dieque U⁷ ac uenus est nocte dieque simul. — 341. U¹ tauri dicas U⁷G² thauri dicas. — 342. PU⁵ mensam. — 343. P μ^1 p¹ Est auus et proauus . . . U^{3.4}G^{1.2}p³ Est auus proauus . . . R Est auus est proauus . . .

A faueo fautor dic, a facio fore factor, 345
 Concedit primum, mihi crede, facitque secundum.
 Caeli cardo polus, caelum quoque sit casa solis,
 Empyreum caelum bene dicat quisquis Olympum.
 Hoc nomen lampas, crater quoque, panther et aether
 Accusatiuis Graecis faciunt muliebre. 350

Cap. X.

De nominibus femininis.

Prora prior pars est nauis, pars ultima puppis,
 Dic latus esse ratem, uentrem dic esse carinam,
 Naues collectas dicas comprehendere classem.
 Nauis ab humore nomen trahit ex ratione,
 Namque caput nais, quod sonat humor, habet. 5
 Quod rata sit ratis est, quod concaua dicta carina,
 Puppis dicatur a post, prora est quasi prima.
 Barca, celox, paro, denter, musculus et myoparo,
 Caupulus et lembus seu linter, cymba, corambus,

345. U⁶ a facio factor PU^{1.3} μ^1 a facio quoque factor R a facio fore factor. — 347. P causa U⁷ gaza G² celū casa fit q; solis. — 348. U¹ bene dicat quisquis PU^{3.7} G¹ p³ bene quisquis dicat U² G² quiuis bene dicat U^{4.5.6} M p³ bene quiuis dicat μ^1 bene quisquis dicat p¹ bene qui uult dicat. — 350 U⁶ G² grece faciunt μ^1 faciunt grece p² feminina (pro *muliebre*).

1. PU^{2.6} p³ prior nauis pars dicitur, ultima puppis μ^1 prior nauis pars ultima dicitur puppis U³ G¹ prior nauis pars est, pars ultima puppis U⁴ prior pars est nauis, pars altera puppis R prior pars est nauis, pars ultima puppis. — 3. U⁵ Nauis U¹ dic comprehendere PU^{4.5.6.7} G² dicas comprehendere R dicas comprehendere U² classim. — 4. U³ et ratione. — 5. P et codd. plerique *nays* (cf. VIII 226) μ^1 om. h. u. — 6. P om. *est* post *ratis*. — 7. P G² Puppis dicatur quasi post . . . — 8. PU^{3.5} G¹ et mioparo R om. *et*. — 9 U² Capulus p² Caupulus PR Campulus p¹ hinc lembus μ^1 ceu linter U⁴ uel linter PU^{1.3.4.6.7} μ^1 p² carabus G² carambus G¹ p¹ carebus M p³ carembus U² caribdis (expuncto *carambe*) U⁵ phaselus (scripsi *corambus*, quod uocabulum exhibet U⁵ in fine uersus sequentis . conspirat haec lectio cum gl. : dicitur quasi *corio ambila*).

- 10 Dromo, liburnus, legia, caudica, scapha, phaselus.
 Antemnae, forus, alueolus, carchesia, malus,
 Anchora, lintea, uelaque, carbasa siue ceruchus,
 Contus seu remus, amplustra, transtra, rudentes.
 Uulnera sunt plāgae, regio plāga uel plāga rete,
- 15 Primum producas, corripe pro reliquis.
 Est mulier uidua, si sit uiduata marito,
 Defuncto nato dicitur orba parens.
 Laus de terrenis, debetur gloria caelis,
 Et tamen inuenio: *sit laus et gloria Christo.*
- 20 De tenui factam corio galeam uoco mitram,
 De puro chalybe cassida dic proprie.
 A mulcet mulier, a femine femina nomen
 Sortitur, sexus quod discrimen notat eius,
 Quodque uiro iuncta coniunx, a spondeo sponsa.
- 25 Curia planities in terra, curia regum,
 Sed curtis proprie dicatur canonicorum.
 Factum luxuries notat affectumque libido,
 A luxu primum dic, a libet esse secundum.
 Urbis porta, fores thalami, sed ianua templi,
- 30 Penoris est ualua, quod et Ouidius manifestat
 Dicens *'hic portas frangit, at ille fores'*.

10. PU³ μ¹ p^{1.2} caudea R scandea (gl. caudea est nauicula capiens a quatuor ad decem homines et fit ex grosso trunco cauato, dicta quasi caudicea uel corticea.) U⁵ corambus (pro phaselus). — 11. P fores U⁷ p³ alueolum. — 13. P amplustreque M μ¹ p¹ amplustra R amplustraque (sequitur in codd. U⁴ G² pentam. Instrumenta ratis dicere iure potes.). — 15. U^{2.5} produces M producis PR producas U⁷ pro reliquis breuies μ¹ at reliquis breuies PR corripe pro reliquis. — 16. M Est mī . . . U^{1.4} G¹ Est mulier . . . PR Est mater . . . P G² sit uiduata U⁵ quae sit uiduata μ¹ cum sit uiduata R si sit uiduata. — 18. U¹ Laudē t'renif . . . — 19. U² At tamen U⁴ Sed tamen p² Ut tamen PR Et tamen. — 22. U³ p^{1.2} a femine G² a femore PR a femine. — 24. U⁵ Quod sit iuncta uiro p¹ Quodque uiro iuncta sit PR Quodque uiro iuncta. — 26. M p^{1.2} dicetur. — 27. G² Actum PR Factum U² notat (al. m. signal). — 28. U⁴ a libetque secundum. — 29. U³ p³ sit ianua . . . U⁵ p¹ dic ianua . . . — 30. PU⁵ M quod ovidius . . . (om. et). — 31. PU^{3.4.5.6} G¹ p² fregit at p³ fregit ac U² G² fregit et U^{1.7} frangit at M μ¹ p¹ frangit et.

Dic aures hominum, dic aurículas asinorum,
 Dicas et leporum consimilisque rei.
 Ungues non brutis dantur, datur ungula brutis.
 Uiuentis formam, ficti dic esse figuram, 35
 Huius et illius species et imago tibi sit.
 Uirgo pudicitiam notat aetatemque puella,
 Sed tamen improprie pro uirgine pono puellam.
 Auxilium designat opis, sed opes nota gazae,
 Poscit pauper opem, quaerit auarus opes. 40
 A meto sit messis, fruges, quia uescimur illis,
 Dicitur et, quia sit sparsa per arua, seges.
 Est lenonis amasia, sed qua fidis amica,
 Luxuries primam facit et natura secundam.
 Nobis ecclesia datur, Hebraeis synagoga, 45
 Eleis huic caput est, syn et gogos caput illi.
 Lenticulam paruam lentem dic, lenticulam uas,

32. U² hominis. — 33. U⁴ G² Dicas et leporis U⁵ Dic etiam leporum
 p¹ Et leporum dicas (sequuntur in cod. U⁵ uersus hi: *Ungues dic hominum,
 uolucrum simul atque leonum* || *Ungula ceruorum dicitur atque boum* || *Un-
 gues non brutis dantur, datur ungula brutis*. Iidem uersus paulum immu-
 tati in cod. G¹ exstant ordine hoc: *Ungues sunt hominum, uolucrum simul
 atque leonum* || *Ungues non brutis dantur, datur ungula brutis* || *Ungula
 ceruorum sit quoque quadrupedum*.) — 34. U¹ non brutis dentur U⁷
 brutis non dantur p³ non dantur brutis G² sed datur (sequitur in cod.
 G² distichon: *Ungues sunt hominum, uolucrum (simul at) que leonum* ||
Ungula ceruorum sit quoque quadrupedum.) — 36. U⁷ species et imago
 uocatur. — 38. P dico puellam U^{3.5.7} M p³ pone . . . p¹ pone (1 pono) R
 pono. — 40. M p¹ Poscit pauper opem U³ Pauper quaerit opem P R Quae-
 rit pauper opem (sequitur in cod. M uers. *Fontis margo, maris litus, ripa
 est fluuiorum*.) — 41. U¹ dic messis U⁵ uescitur. — 42. P Dicitur ac quia
 sit . . . U^{1.3.6} p³ Dicitur et quia sit . . . μ¹ Dicitur at quia sit . . . U⁵
 Dicimus ac quia sit . . . p¹ Dicimus ac quod sit . . . U^{2.4.7} G¹ p² Dici-
 mus at quia sit . . . G² Dicimus aut quia sit . . . M Dicitur et crescens
 lata per arua seges. — 43. M de qua fidis p¹ in qua fidis U⁴ G¹ qua con-
 fidis. — 44. U^{1.3.4.6} G² μ¹ p^{1.3} faciet natura U⁵ faciet naturaque G¹ na-
 tura facitque M om. h. u. (sequitur in cod. G¹ distichon: *Nomen amicitiae
 distabit sic ab amore* || *Haec pacis, ueneris dicitur ille fore*.) — 46. U⁶ Heleis
 U⁶ Heleys p² Helis G² Eleis μ¹ Elesis PR Eleys M caput est huic p¹ est
 capud huic. — 47. U² G^{1.2} μ¹ dic lentem.

- Pro uasis genere sibi lenteo uult caput esse.
 Est bona lens comedi, lentigo nota faciei,
 50 Lens lendis capiti, lens lentis conuenit ori.
 Ficus castanea nux haec tria nomina tantum
 Fructum cum ligno sub eodem nomine signant.
 Uocum materia, sed rerum materies sit,
 Quod substat dictis uel factis materies est,
 55 Petrinus paries sit tibi maceries.
 Muscipulae murum sunt decipulaeque luporum,
 Et possunt alio pedicae sub nomine dici.
 Est antica domus ingressus ab anteriori
 Parte, latens tibi sit postica a posteriori:
 60 Haec neutri generis saepe tamen inueniuntur.
 Purgat equum strigilis, strigilis quoque ferrea cratis,
 Strigilis apta pedi res lignea relligiosi,
 Dicitur et strigilis caua uel dentata supellex,
 Et tegimen pharetrae strigilis quoque dicitur esse,
 65 Et *stantis strigilis percurrit stamina telae*,
 Strigilis est cremium, uenit hoc a strideo strides,
 Styx palus est Erebi, strix strigis est uolucris.
 Est amita germana patris, matertera matris,

48. $U^{3.6}$ sibi lenteo uult caput esse U^7 sibi lenteo dat caput esse μ^1 sibi lentes dic caput esse PR sibi lenteo dic caput esse. — 49. $U^7 \mu^1 p^3$ nota est. — 51. (μ^1 om. h. u. et seq.) — 52. P Fructum cum ligno sub eodem nomine signo $U^{1.6}$ Fructum cum ligno sub eodem nomine signant $U^{3.4} G^3 p^3$ Lignum cum fructu sub eodem nomine signant R Signant cum fructu sub eodem nomine lignum. — 53. P $U^{3.5.7} G^1 p^3$ materies sit R materies est. — 54. G^1 et factis $U^{5.7} G^{1.2}$ materies sit PR materies est (P habet uers. 53. 54. 55. 51. 52) — 56. M murium $U^4 \mu^1$ sint. — 57. U^5 At possunt. — 58. U^3 anteriore PR anteriori. — 59. G^1 latus U^3 posteriore PR posteriori. — 60. $U^{1.4} G^2 p^3$ Haec neutri generis (p^3 generis neutri) saepe tamen inueniuntur R Haec neutri saepe generis tamen inueniuntur (μ^1 inuenientur) PU^3 om. h. u. — 62. U^3 relligiosi PR religiosi. — 63. P et dentata. — 64. $PU^{3.7} G^1$ strigilis esse solet U^5 esse solet strigilis R strigilis quoque dicitur esse. — 65. U^3 strigilis stantis P currit per stagmina . . . $U^{1.3.7} G^2 M$ percurrit R transcurrit. — 66. U^2 om. h. u. — 67. U^4 om. h. u. (U^3 habet uers. 61. 62. 63. 65. 64. 66. 67. U^5 habet uers. 61. 64. 62. 66. 63. 65. 67. p^3 habet uers. 61. 63. 64. 65. 62. 67.). — 68. U^2

Estque socrus maior, nurus altera, fratria glos est.
 Etymologia tantum lingua tibi sit in una, 70
 At uariis linguis interpretatio fiet,
 Sed translatio fit, ut polis hinc populus.
 Congeries lapidum tibi sit, glomeratio fili,
 Lignorum proprie dicitur esse strues.
 Concha notat piscem, conchem dic esse legumen, 75
 Conchaque quandoque testa limacis erit.
 Uita per unum t uerbo descendit ab isto
 Uiuo, sed a uito uitatio significatur,
 Per duo tt scriptum muliebre notat redimiclum.
 Dic amitam neptis, sed ames sit furcula retis, 80
 Et de supremo consule bucolica.
 Oris cum corde confessio dicitur esse,
 Si cor non ori concordet, fassio tantum.
 Ad resipiscentem conuersio pertinet apte,
 Ast euersio uel subuersio perditionem 85
 Denotat, euerto tamen ad scrutamina spectat.
 Est acies oculi, sed acumen sit tibi cultri,
 Est acies pugnans, gens tamen improprie.

Est amita germana patris . . . PR Germana est amita patris . . . —
 69. U¹ Est quoque . . . 70. U³ Ethymologia lingua tantum fit in una
 U⁶ Ethimologia lingua tantum sit in una G² Ethymoloya tibi lingua
 tantum sit in una U⁴ Ethymoloya tantum lingua sit in una PR Ethimo-
 logia tantum lingua sit in una. — 71. P p³ Ac . . . R At . . . 72. U³ G¹
 ut polis est populus. — 73. PU⁴ G^{1.2} M μ^1 p^{1.2} tibi sit lapidum . . .
 U^{1.2 5.6.7} p³ lapidum tibi sit . . . U³ Congeries lapidum, fili glomeratio
 fertur. — 74. p¹ dicitur inde strues. — 75. U^{1.2 3.4.5.6.7} G^{1.2} conchen. —
 76. (sequitur in cod. M uers. *Equiuoce piscem cum testa conca figurat.*) —
 78. U^{4.7} G² sed a uito uitas uitatio fiet U⁵ G¹ sed a uito uitatio dicitur
 esse PR sed a uito uitatio significatur. — 79. μ^1 redimitum. — 80. U³
 neptem U^{5.7} G¹ hamis PR amis. — 81. (sequitur in cod. G¹ uers. *Con-
 fiteor spōte fateor mala facta coactus.*) — 83. p³ concordat. — 85. M et sub-
 uersio. — 86. p³ euersio tamen. — 88. (sequuntur in cod. U² duo uersus
 hi: *Luminis est acies, quia reddit lumen acutum || Est acies ensis, solidum facit
 illa solutum ||* in codd. U^{1.3.5} tres sequuntur uersus hi: *Luminis est acies,
 quia lumen reddit acutum || Est ensis acies solidum facit illa (U³ ipsa)
 solutum || Militis est acies, quam non est spernere tutum ||* in margine cod.

- Pro uasis genere sibi lenteo uult caput esse.
 Est bona lens comedi, lentigo nota faciei,
 50 Lens lendis capiti, lens lentis conuenit ori.
 Ficus castanea nux haec tria nomina tantum
 Fructum cum ligno sub eodem nomine signant.
 Uocum materia, sed rerum materies sit,
 Quod substat dictis uel factis materies est,
 55 Petrinus paries sit tibi maceries.
 Muscipulae murum sunt decipulaeque luporum,
 Et possunt alio pedicae sub nomine dici.
 Est antica domus ingressus ab anteriori
 Parte, latens tibi sit postica a posteriori:
 60 Haec neutri generis saepe tamen inueniuntur.
 Purgat equum strigilis, strigilis quoque ferrea cratis,
 Strigilis apta pedi res lignea relligiosi,
 Dicitur et strigilis caua uel dentata supellex,
 Et tegimen pharetrae strigilis quoque dicitur esse,
 65 Et *stantis strigilis percurrit stamina telae*,
 Strigilis est cremium, uenit hoc a strideo strides,
 Styx palus est Erebi, strix strigis est uolucris.
 Est amita germana patris, matertera matris,

48. U^{3.6} sibi lenteo uult caput esse U⁷ sibi lenteo dat caput esse
 μ^1 sibi lentes dic caput esse PR sibi lenteo dic caput esse. —
 49. U⁷ μ^1 p³ nota est. — 51. (μ^1 om. h. u. et seq.) — 52. P Fructum cum
 ligno sub eodem nomine signo U^{1.6} Fructum cum ligno sub eodem
 nomine signant U^{3.4} G³ p³ Lignum cum fructu sub eodem nomine
 signant R Signant cum fructu sub eodem nomine lignum. — 53. P
 U^{3.5.7} G¹ p² materies sit R materies est. — 54. G¹ et factis U^{5.7}
 G^{1.2} materies sit PR materies est (P habet uers. 53. 54. 55. 51. 52) — 56. M
 murium U⁴ μ^1 sint. — 57. U⁶ At possunt. — 58. U³ anteriore PR anteriori.
 — 59. G¹ latus U³ posteriore PR posteriori. — 60. U^{1.4} G² p³ Haec neutri
 generis (p³ generis neutri) saepe tamen inueniuntur R Haecneutrisaepe generis
 tamen inueniuntur (μ^1 inuenientur) PU³ om. h. u. — 62. U³ relligiosi PR
 religiosi. — 63. P et dentata. — 64. PU^{3.7} G¹ strigilis esse solet U⁵ esse solet
 strigilis R strigilis quoque dicitur esse. — 65. U³ strigilis stantis P currit per
 stagmina . . . U^{1.3.7} G² M percurrit R transcurrit. — 66. U² om. h. u. —
 67. U⁴ om. h. u. (U³ habet uers. 61. 62. 63. 65. 64. 66. 67. U⁵ habet uers.
 61. 64. 62. 66. 63. 65. 67. p³ habet uers. 61. 63. 64. 65. 62. 67.). — 68. U²

Estque socrus maior, nurus altera, fratria glos est.
 Etymologia tantum lingua tibi sit in una, 70
 At uariis linguis interpretatio fiet,
 Sed translatio fit, ut polis hinc populus.
 Congeries lapidum tibi sit, glomeratio fili,
 Lignorum proprie dicitur esse strues.
 Concha notat piscem, conchem dic esse legumen, 75
 Conchaque quandoque testa limacis erit.
 Uita per unum t uerbo descendit ab isto
 Uiuo, sed a uito uitatio significatur,
 Per duo tt scriptum muliebre notat redimiclum.
 Dic amitam neptis, sed ames sit furcula retis, 80
 Et de supremo consule bucolica.
 Oris cum corde confessio dicitur esse,
 Si cor non ori concordet, fassio tantum.
 Ad resipiscentem conuersio pertinet apte,
 Ast euersio uel subuersio perditionem 85
 Denotat, euerto tamen ad scrutamina spectat.
 Est acies oculi, sed acumen sit tibi cultri,
 Est acies pugnans, gens tamen improprie.

Est amita germana patris . . . PR Germana est amita patris . . . —
 69. U¹ Est quoque . . . 70. U³ Ethymologia lingua tantum fit in una
 U⁶ Ethimologia lingua tantum sit in una G³ Ethymoloya tibi lingua
 tantum sit in una U⁴ Ethymoloya tantum lingua sit in una PR Ethimo-
 logia tantum lingua sit in una. — 71. P p³ Ac . . . R At . . . 72. U³ G¹
 ut polis est populus. — 73. PU⁴ G^{1.2} M μ^1 p^{1.2} tibi sit lapidum . . .
 U^{1.2 5.6.7} p³ lapidum tibi sit . . . U³ Congeries lapidum, fili glomeratio
 fertur. — 74. p¹ dicitur inde strues. — 75. U^{1.2 3.4.5.6.7} G^{1.2} conchen. —
 76. (sequitur in cod. M uers. *Equiuoce piscem cum testa conca figurat.*) —
 78. U^{4.7} G² sed a uito uitas uitatio fiet U⁵ G¹ sed a uito uitatio dicitur
 esse PR sed a uito uitatio significatur. — 79. μ^1 redimitum. — 80. U³
 neptem U^{5.7} G¹ hamis PR amis. — 81. (sequitur in cod. G¹ uers. *Con-
 fileor spōte fateor mala facta coactus.*) — 83. p² concordat. — 85. M et sub-
 uersio. — 86. p³ euersio tamen. — 88. (sequuntur in cod. U² duo uersus
 hi: *Luminis est acies, quia reddit lumen acutum || Est acies ensis, solidum facit
 illa solutum ||* in codd. U^{1.3.5} tres sequuntur uersus hi: *Luminis est acies,
 quia lumen reddit acutum || Est ensis acies solidum facit illa (U³ ipsa)
 solutum || Militis est acies, quam non est spernere tutum ||* in margine cod.

- Nequitiam dicas male quod facis, impietas sit
 90 Affectas quando quae mala sunt socio.
 Nequitiam tamen Ovidius transumit et inde:
Nequitia est quae te non sinit esse senem.
 Turtur auis, piscis est, turrestina nigerque
 Panis, ceu tradunt quidam, turrunda uocatur.
 95 Faex uini tibi sit, olei dicatur amurca,
 Faex tamen improprie multorum dicitur esse.
 Dic auri spumam scoriam proprie fore, ferri
 Chalciteon dic, argentique lithargyron esse,
 Dicas casmiam cuiuslibet esse metalli.
 100 Est campanarum nec non et corda tororum,
 Instrumentorum fidis est, funisque carinae,
 Pro fidibus cordas attamen usus habet.
 De fructu sterili clades poterit bene dici,
 Dicitur at strages occisio facta per hostes,

U⁷ uersus leguntur hi: *Luminis est acies, quia lumen reddit acutum* || *Est ensis acies, solidum facit ipsa solutum* || *Est acies belli cultelli uisus ocelli* || in margine cod. p¹ uersus exstant hi: *Luminis est acies, quia lumen reddit acutum* || *Militis est acies, quam non est spernere tutum* || *Est acies ensis, solidum facit esse solutum* ||. — 89. U¹ male qui facis G² male si facis U³ male qui facit p¹ male q̄ facit PR male quod facis U² μ¹ impietas est G² impietasque PR impietas sit. — 91. U¹ 9sumit U⁶ p² transsumit U⁷ transmutat PR transumit (gl. a propria significatione sumit.) — 93. U⁴ turestina PR turrestina (gl. de torreo es), — 94. U¹ turinda U^{4.6.7} G² M turunda PR turrunda (gl. de torreo es). — 97. P Dic auri spumam: scoriam dicas fore ferri U^{1.4.5.6} G¹ Dic auri spumam scoriam proprie fore ferri R Dic auri spumam proprie scoriam fore ferri. — 98. P Et calthiteton argentique litargicon esse U¹ μ¹ Et calchiteon argentique litargiton esse U² p³ Calchiteon argentique litargiton esse U^{3.7} Calcytheon (U¹ Calchitheon) dic argentique lytargiton esse U⁵ p¹ Calchiteon (p¹ Calchitheon) dic argenti litargiton esse M Calchiteon dicas argenti litargiton esse G¹ Calchiton argenti dicasque litargiton esse U⁴ Calchiton argentique litturgitō dicitur esse G² Calciton argentique litargiton dicitur esse U⁶ Calchiteon simul argentique letargiton esse p² Calchitheon auri argenti titargiton (sic) esse. — 99. U^{1.3} Casmiam dicas . . . U² Dicas cassimam . . . U⁴ Dicas cassiniamque . . . U⁷ Sed dic cassimiam . . . G² Dicas casmeam . . . p³ Dicas scamiam . . . PR Dicas casmiam . . . — 103. M p¹ sterili fructu U² poterit clades bene dici U⁷ clades bene poterit dici PR clades poterit bene dici. — 104. U^{1.2.4.6.7} G² at strages U³ et strages

Quae uenit ex pastu corruptio sit tibi pestis.	105
Claque ritas semper proprio comprehenditur actu,	
Deque parentela dicatur claque ritudo.	
Fluminis est tempestas oceanique procella,	
Huic caput est tempus, procul illi celloque fons est.	
Mortalis duliam, latruiam dic omnipotentis,	110
Conueniens idolis idolatria dicitur esse.	
Arto fons artis, quia nos artat documentis,	
Sed quia nos faciles facit ad retinenda facultas.	
Uictima quae cecidit ferro uictrice uocatur,	
Hostibus a domitis hostia nomen habet.	115
Quorundam tamen esse solet sententia talis,	
Quod plebs pro palma quondam faciebat habenda.	
De turba hostili debet tamen hostia dici,	
Et quia succensum super aras est holocaustum,	
Qui ritus fieri lege solet ueteri.	120
Est nota splendoris, uenti simul, aëris aura,	
Quod uerum sit ita quaesita exempla probabunt.	
De terra est geomantia diuinitio facta,	
De nigris proprie nigromantia dicitur esse,	
Ast ad aquam spectat hydromantia, spectat ad ignem	125

p¹⁻² ast strages PR ac strages. — 106 PU³ semper proprio comprehenditur actu U⁴ proprio semper comprehenditur actu U¹⁻⁶ semper proprie comprehenditur actu U² proprie semper comprehenditur actu G² semper proprie comprehenditur actu U⁷ semper proprio comprehenditur actu U⁵ G¹ μ¹ p¹ semper proprio deprenditur actu p² semper proprio deprehenditur actu p³ semper proprio deprenditur actu M semper proprio distinguitur actu. — 108. G² tempestas est U³ oceanique PR oceanique. — 109. P celsaque codd. cellaque. — 112. U² μ¹ Arto est fons . . . p² Arto est fons . . . G² Arto fons est . . . PR om. est. — 114. μ¹ quod cecidit. — 117. U⁶ Qui plebs U¹ faciebant. — 118. P U⁶ μ¹ p²⁻³ turba U² G¹ M turba (al. m. *turba*) R turba. — 120. P Qui ritus fieri solet lege ueteri U¹⁻⁴ Qui ritus ueteri lege solet fieri R Qui ritus fieri lege solet ueteri. — 122. U⁵ exempla probabunt requisita p³ exempla quaesita probabunt — 123. U^{1-2 3-6} De terra geomancia diuinitio facta μ¹ De terra geomantia est . . . PR De terra est . . . — 124. μ¹ nigro PR nigris (gl. *nigromantia dicitur a nigris quod est mors, uel de niger rum et mantos diuinitio, quasi diuinitio facta cum nigris, id est daemonibus.* cf. VIII 229.). — 125. U^{6 7} At . . .

- Ars pyromantia, sed chiromantia sit tibi palmae,
 Hinc pedomantia fit in uisceribus puerorum,
 Ornicis ornimantia uisceribus tibi fiet.
 Quorum libertas uindicta dari solet illis,
 130 De seruis uindicta solet pro crimine sumi:
 Designat primum uirgam, poenamque secundum.
 Est faciendarum moderatio cautio rerum,
 Circumspectio sit praesentum congruus ordo.
 Crateris uipa, scutellae dicitur offa,
 135 Sed limphae proprie dicitur ipa fore.
 Ira recens furor est, odium facit ira uetusta,
 Praeterit ira cito, uix iracundia transit.
 Arceo fons arcis, quod ab hac propellitur hostis,

126. U⁷ p³ Ast pyromantia G² At spiromantia. — 127. PU³ Hinc . . . G¹ p³ Indeque . . . R Inde . . . PU^{3.4} M μ¹ pedomantia U^{1.5.7} G^{1.2} p³ pedomantia U³ pedoxomantia p¹ pedoxomantia U⁶ pedoromantia p³ pendosomantia P fit in uisceribus puerorum U^{1.4} in uisceribus puerorum (om. fit) R uisceribus puerorum (om. fit in). — 128. P et codd. Ornicis U^{1.2} ornimantia G² ornomantia PR ornimantia PU⁵ p³ fiet R fiat (gl. *ornimantia est diuinitio facta in uisceribus ornicis et dicitur ab ornix quod est gallina siluestris et mantos, diuinitio facta in uisceribus gallinae siluestris.*) sequitur in cod. U⁴ uers. *Ast ciromantia sit proprie tibi per cañs exta.* idem uers. in cod. U⁵ inuenitur sic scriptus: *At cinomantia sit proprie per cañs exta.* — 129. p¹ solet dari G¹ istis. — 130. U³ poni G¹ dici (M om. h. u.). — 131. U^{1.2.3.5} p³ primum — secundum G² primo — secundum PR primo — secundo. — 133. U^{3.4.6} praesentum U⁵ p² praesentis PR praesentium. — 134. P G¹ p³ In cratere U¹ p¹ Crathere (gl. *in cipro*) U³ Cratere U³ G² Crateris U⁴ M μ¹ p³ Cratheris U^{6.7} Est crateris U⁶ Cratera U^{2.5.7} uippa U⁴ est uippa U¹ nappa (al. m. *uipa*) PR uipa U¹ scutella sumitur abba (al. m. *dicitur offa*) U⁶ p¹ scutella dicitur offa U³ scutellae sumitur ofa U⁷ G² M scultellae dicitur offa PR scutellae dicitur offa (gl. *uipa est panis positus et madefactus in uino. offa est panis tinctus pingui brodio uel madefactus alio cibo, et dicitur a sono qui causatur eam comedendo.*). — 135. U¹ linpha U^{4.6} p² limpha U^{3.7} lymphia PR limphae P ipsa U¹ ippa U^{4.7} G² p³ yppa M μ¹ ipa R ypa (gl. *ipa est panis in aqua madefactus.*). — 136. U¹ Ira recens furor, uix iracundia transit U³ Ira furor breuis, uix iracundia transit. — 137. U⁷ Ira cito praeterit . . . (M p² om. h. u.). — 138. U¹ quod abhinc depellitur hostis U^{2.5} quod ab hac depellitur . . . U⁷ quod ab hac compellitur . . .

Turris nomen habet, quoniam contraria terret.
 Insula sit maris, at sit aquae dulcis mediamnis, 140
 Insula cincta salo, mediamnem circuit amnis.
 Dextra sinistra manus, manus est quod in arma uocatur:
 Munio prima caput habeat maneoque secunda.
 Urbs est Acerrae, uas quo tus fertur acerra,
 Acerrae steriles sunt, ad Cererem sit acerra. 145
 Est lyra qua cantas, est lira cauernula iuxta
 Culturam sic a liro pro deuio dicta:
 Pollice tango lyram, facio cum uomere liram.
 Est heresis secta, nomen trahit a seco uerbo,
 Dictaque de reliquo tunc est sua sector origo. 150
 Cartillago ossis, sed legia dicitur auris,
 Cartillago tamen amborum dicitur esse.
 Dicitur hinc uolueris quia uelox, ales ab ala,
 Auia quod sequitur auis est, uel dic ab auendo.
 Dicitur hinc luna quia lucet, mena uocatur 155
 Propter defectum, tareque signat idem.
 De forma, de materia, de compositoque

140. p³ Insula sitque maris . . . PR Insula sit maris . . . P at si
 dulcis aque mediamnis U^{1.3.6} at sit aq dulcis mediamnis M est et aq
 dulcis mediamnis p³ est aque dulcis mediamnis U² est et dulcis aque me-
 diamnis U⁷ μ¹ p² est et dulcis aq mediamnis U⁴ sit dulcis aq mediampnis G¹
 et dulcis aq mediamnis p¹ et aque dulcis mediamnis. — 141. (U⁶ om. h.
 u.). — 142. U^{3.6.7} G¹ p^{1.2.3} uocamus. — 143. P Munio prima capit;
 habeat . . . U¹ Prima cap̄ munio habeat . . . U^{2.4} Prima capud munit
 habeat . . . U⁶ Prima caput habeat munio . . . — 144. U^{1.4.5.6.7} Est
 urbs . . . PR Urbs est . . . G¹ uas quod thus seruat. — 145. M sint p¹
 sint (i sunt) PR sunt U¹ G² ac'rē U⁴ acérerē PR ad cererē U^{1.5.7} M p^{1.3}
 sit acerra PR fit acerra. — 146. P quē cantas. — 147. U^{1.2.4.6} p³ sit a
 liro . . . G² dic a liro . . . PR sic a liro . . . — 148. PU^{4.7} G¹ μ¹ Pol-
 lice tango . . . U¹ Plectro (al. m. Pollice) tange . . . U² M p^{1.2} Plectro
 formo . . . G² Plectens tango . . . (U⁶ p³ om. h. u.). — 150. U³ pro reli-
 quo. — 151. P Ossis carthilago U^{2.5} p³ Ossis cartilago U^{1.3.7} M p¹ Cartil-
 lago ossis U^{4.6} G² μ¹ Cartilago ossis G¹ Cartilago est ossis. — 152. U^{1.3.4.7}
 p^{1.2} Cartillago tamen PR Cartilago . . . — 154. PU^{1.2} G² μ¹ ab eundō
 M ab eundo (al. m. auendo) R ab auendo. — 156. P et codd. thareque (gl.
 thare gre. est defectus la. et inde tartharus . q̄si deficiens omni bono.).

- Dicitur aequiuoce substantia, Graecus at ille
 Sic mihi distinguit: substans sit hypostasis ipsa,
 160 Usiosis forma, sed compositum sit usia.
 Dicimus indutias fore metas pacificandi,
 Si perstent, si non, dicimus infitias.
 Palma manus, palma est arbor, uictoria palma.
 Diuitis est aedes, casa pauperis a cado dicta,
 165 At domus est eius cui uita subest mediocris.
 Forfice fila, pilum cape forpice, forcipe ferrum,
 Fex est filorum, ceps ferri, pexque pilorum.
 Glis animal, glis terra tenax, glis lappa uocatur,
 Ris primum, glisis tenet altera, tertia glitis.
 170 Gratia sit Christo, grates referamus amico.
 Ad bona consensus fertur communio plebis,
 Ad mala consensus sit coniuratio facta.
 Aetas uel diua dici solet esse iuuenta,
 Esseque dicuntur iuuenes simul una iuuentus.
 175 Uirtutes animae, uires dic corporis esse,

158. U³ M p¹ ille (gl. cod. p¹: *aristotiles*) P R ipse. — 159. P hipostasis ipsa U^{1.2.6} G² μ¹ p² ypoftasis ipm U⁴ yppoftasis ipm M ipoftasis ipm p¹ ypoftasis ipm. — 160. p¹ componitur fit usia — 161. U⁶ indutias P R inducias (gl. *inducias dicuntur ab induco cis.*). — 162. P prestant U³ perstant R perstent P et codd. inficias — 163. U^{1.4} palma arbor (om. *est*) U⁶ arbor palma (om. *est*). — 165. P U⁷ p³ Ac domus p² Et . . . U⁶ Ast . . . R At . . . U¹ G¹ M p¹ huius U³ cuius uita est mediocris. — 166. U³ pilos. — 169. P Ris aial: ffis terra tenax: tis lapp. tenebit U¹ Ris primum, glisidis tenet altera, tertia glitis U^{3.4.5.6} μ¹ p³ Ris primum, glissis (U^{4.6} glisis) tenet altera, tertia glitis U² Hinc gliris et glissis genitiuus sit tibi glitis (supra al. m. scriptus exstat uers. hic: Ris primum, glisis tenet altera, tertia glitis) U⁷ Hinc gliris et glissis genitiuus tibi sit glitis G¹ Hinc gliris et glissis genitiuus sit tibi glitis p¹ Hinc gliris et glisis genitiuus est tibi glitis p³ Hinc gliris et glisis genitiuus sit tibi glitis M Hinc gliris et glissis genitiuus sit quoque glitis (sequitur in P uers. *Hic aial: hec terra tenax: hec lappa uocatur*, abest a codd.). — 170. U⁶ referantur M referuntur U^{5.7} G¹ μ¹ p¹ reddamus P R referamus. — 171. U¹ communia. — 172. U^{1.2.6} M μ¹ p^{2.3} factus P R facta. — 173. G¹ ipsa iuuenta. — 174. P G¹ A fore dicuntur . . . U⁴ Ac fore (rubro in rasura) dicuntur R Esseque . . . — 175. U⁶ animi P R animae μ¹ dic uires G² uires dant.

Et tamen a uiro fieri dicatur utrumque.
 Est pluuiæ gutta, sed sit situlae tibi stilla,
 Dicitur et saepe passio gutta fore.
 Comprendit suboles genus unum, spectat ad ortum
 Stirps, ambitque prosapia coniungitque propago. 180
 Scoba domum mundat, scobs est quod mittitur extra,
 Scobs est quod mundo, sed scoba quod aede repello,
 A scobo scobis nomen utrumque trahis.
 Uas est scutella, cutis est prurigo cutella,
 A scuton hoc, illud a cute nomen habet. 185
 Qui probus est ille probitate extollitur ipsa,
 At qui nobilis est nobilitate cluit.
 Extollit probitas, sed fulgida nobilitas est.
 Sors notat euentum, signat quoque sors capitale.
 Est dea Fortuna, Fortunae sanctio fors est. 190
 Quo candela latet tibi sit locus ille laterna,
 Ast indumentum lacerna notat pretiosum.
 Porcorum luuiio, sed tabes morticinorum,

177. $U^4 \mu^1$ Sit . . . U^4 sed sit tibi situlae stilla — 178. P esse sepe G^2 ac sepe R et sepe. — 180. $U^{1.2.3.4.6.7}$ M $p^{1.2}$ ambitque G^1 ambit et PR ambit P coniungit. — 181. U^5 Scopa PR Scoba $U^{5.6}$ purgat ($U^7 G^{1.2} \mu^1 p^{1.2}$ om. h. u. M al. m. habet): — 182. $U^5 \mu^1 p^{2.3}$ Scops . . . PR Scobs . . . PU^3 quod mundo p^2 q̄ mundo $U^5 \mu^1 p^3$ quo mundo R q̄ mundo (gl. *scobs est quod mundo . i . quod scobendo a domo eiicio.*) P quod scoba sit ede repello U^5 sed scops quod ede repello $\mu^1 p^{1.3}$ sed scopa quod ede repello R sed scoba quod ede repello — 183. M p^2 A scopo scopis P A scobo bis RA scobo scobis M p^1 nomen utrumque tenet p^2 nomen utrumque habet μ^1 nomen utrumque trahis PR nomen utrumque trahit (sequitur in P uers. *Scobs mundatarum domuum fex fossaque scobs est.* idem uers. exstat in codd. $U^{3.7}$ sic scriptus: *Scobs ē mundarū domuū fex fossaq; scobs ē.* abest a codd. reliquis.). — 187. $PU^{3.7}$ Et qui . . . p^3 Ac qui . . . G^2 Ast qui . . . R At qui . . . G^2 micat G^1 micat (i cluit) U^2 uiget (i cluit) U^4 uiget PR cluit. — 188. $U^{2.5.6.7}$ M $\mu^1 p^{1.2.3}$ Extollit probitas fulgida nobilitas G^2 Extollit probitas fulgetque nobilitas. — 191 G^2 Quo lucerna latet . . . U^2 locus ille laterna uocatur. — 192. μ^1 At p^3 Ac . . . p^1 notet. — 193. P $U^{2.5.6}$ Porcorum luuiio . . . $U^{1.2.7} G^1 \mu^1 p^{1.3}$ Porcorum liuiio . . . $U^4 G^2 p^2$ Est porcorum liuiio (gl. *luuiio dicitur de lues.*) $U^{1.3.4} G^1 p^3$ tabes est . . . PR sed tabes ($U^{5.7} G^2$ thabes) . . . sequitur in cod. U^4 uers. *Morticina cadunt ferro, morbicina morte.*

- Est sanies uermis cuiusque uenena gerentis,
 195 Putredo saniem, tabem notat et luuionem.
 Si proprie attendas, parua est uirguncula uirgo,
 Illibata uiro uirgo est, matrona uirago,
 Uirgula uirga breuis, uirguncula uirgo puella.
 Est instrumentum sutoris subula acutum,
 200 Quod tunicae suppono subuncula dicitur esse.
 Obseruatio sit in eo qui multa tuetur,
 Obseruantia sit in eo qui te ueneratur.
 Designat tegimen utriusque manus chirotheca,
 Ast id quod penus est nomen notat hoc apotheca.
 205 Est alo fons rectus alimonia nominis huius,
 Nam panem quaerens hinc alimenta trahit.
 Peccatum exstinguit elemosyna, cui möys est fons,
 Ast a parco parsimonia dicitur esse.
 Scindere dicatur gemina de parte bipennis,

194. U³ ferentis. — 195. PU^{2.5.6} G² p³ notat R tenet U^{1.2.7} G^{1.2} μ¹ p^{1.2} liuionem. — 196. U¹ uirgo est non magna puella U⁵ G¹ parua uirguncula uirgo p¹ parua uirguncula uirgo est G² uirgo uirguncula parua U⁶ uirgo est, matrona uirago PR parua est uirguncula uirgo. — 197. U^{1.2.5.7} G¹ M p^{1.3} Illibata uiro uirgo, matrona uirago PR Illibata uiro uirgo est, . . . — 198. U¹ uirguncula magna puella U^{3.6} p³ uirguncula parua puella U⁷ parua est uirguncula uirgo U^{4.5} G² μ¹ uirgo uirguncula quaeuis PR uirguncula uirgo puella (U^{1.3.4} G¹ p³ habent uers. 196. 198. 197. U⁷ habet uers. 198. 196. 197. U² habet uers. 196. 197. om. uers. 198. U⁶ habet uers. 196. 198. om. uers. 197.). — 199. U⁷ G^{1.2} p^{1.2} Est instrumentum PR Dic . . . P subula sutoris acutum U⁶ subulum sutoris acutum p^{2.3} sutoris subula acutum U⁷ G^{1.2} p¹ subula sutoris acutum R subulam sutoris acutum. — 200. U^{4.5} G^{1.2} M p^{2.3} pono P et codd. subuncula. — 201. PG² cuncta R multa (U^{6.7} G² p¹ habent uers. 202. 201). — 203. U¹ p³ ciroteca U⁴ cirotheca U^{2.3.6.7} p³ cyroteca PR cyrotheca. — 204. PG¹ Ac id . . . M At id . . . R Ast id . . . U⁵ quod penus est PR om. est. — 206. U¹ Panem namque querens U⁴ Panem nam (*que* erasum est) q̄rens U³ Panem nam querens PR Nam panem querens. — 207. P elemosyna U⁴ elimosina U⁶ helimosina p³ helemosina R elemosina (gl. *elemosyna dicitur ab eleys quod est miserans et moys aqua, quasi aqua misericordiae*). U⁶ fons tibi mois est p³ cui moys fons est. — 208. P p³ parsimonia U^{2.7} parsymonia R parsimonia. — 209. G² Scindere de gemina b̄ypenis parte dicatur p¹ Scindere dicatur de bina parte bipennis PR

Scindere dicatur sola de parte securis. 210
 Scire facit mathēsis, sed diuinare mathēsis,
 Datque mathematicos comburi theologia.
 Ops Rea dicatur, sed nympha uocabitur Opis,
 Quae fuit Italicae uindex in morte Camillae.
 Aspires horam, tempus tibi significabit, 215
 Si non aspires, limbum dabit et regionem.
 Eumenides quia deficiunt bonitate uocantur,
 Quod faciunt furere Furiae, Diraeque deorum
 Irae dicantur, a lite uocantur Erines,
 Er etenim Graece lis dicitur esse Latine. 220
 Tesiphone quia dat sonitum, quoniam sine pausa est,
 Allecto tibi sit, contentio longa Megera.
 Quod frumenta molit mola sit, molesque tibi sit
 Pondus, et in sacris mola sit quasi molta farina.

Scindere dicatur gemina de parte bipennis (U⁶ M om. h. u.). — 210. P U^{1.3.6} G¹ μ¹ p^{2.3} sola de parte U^{2.4.5.7} M p¹ de sola parte G² una de parte (G² μ¹ habent uers. 210. 209.). — 211. G² p^{1.2} dat diuinare (uers. 212 sequitur in codd. U^{1.3.4} μ¹ uers. *Philosophi mathesim retinent* (U³ *retinent mathesim*) *uatesque mathesim*. U² p³ hunc habent uers. *Philosophi mathesim dicunt uatesque mathesim*. in cod. U⁶ legitur: *Philosophi mathesim breuiant uatesque mathesim*. abest hic uers. a P et codd. reliquis.). — 213. U^{2.6} M Obs PR Ops U¹ dea dicatur U^{2.4} G² M p¹ rea (gl. *dea*) dicatur PR rea dicatur (U³ om. h. u. et seq.) — 214. U² italie G¹ M ýtalie p¹ ýtalie (i ýtalice) PR italice G¹ de morte PR in morte (U^{2.6} p¹ monte). — 215. M p¹ Aspiras PR Aspires U^{1.3.4.5.6} tibi tempus U⁷ G^{1.2} p¹ significatur. — 216. M p¹ aspiras P limbum notat . . . p¹ limbum dic . . . G² limbum dat . . . M limbum dabis . . . R limbum (U⁶ lembum) dabit . . . 217. p¹ uidentur. — 219. U^{4.5} p³ dicuntur PR dicantur U¹ et ab hoc uocantur herines U² et ab ira (expunctis a *lite*) uocantur herines P U^{3.5} p^{1.2} a lite uocantur herines U^{4.7} G² M a lite uocantur erines U⁶ G¹ aliter dicantur herines μ¹ et ab er dicantur herines p² ab er dicuntur herines. — 220. P Hec etenim . . . U³ M p^{1.3} Her etenim . . . R Er etenim . . . — 221. U^{1.4.5} G² M μ¹ p¹ Thesiphone U³ Thesyphone p² Tesifone PR Tesiphone U^{1.2.3.4.5.6} μ¹ sonitum PR sonitus U^{1.2.3.4.5.6} p³ sine pausa (om. est). — 222. U^{4.7} p¹ Alecto PR Allecto (p³ Alleto) gl. *Allecto interpretatur impausabilis et sine requie, et dicitur ab a quod est sine et lectos requies, quasi sine requie*. — 223. U⁶ molat G¹ mola est U⁵ moles tibi testis G¹ moles est tibi testis. — 224. U³ quasi pura farina PR quasi multa farina (gl.

- 225 Prouida mens prouincia, sit prouincia terra,
Et pro continuo Iuuenali teste teneto.
Si pistrim dicas, Aeneae dicito nauem,
Pistricem monstrum suspicor esse maris.
Falx metit aut scindit, fax urit, faux quoque mandit,
230 Fas neutri generis significat licitum.
Semper sacra faces, taedas conubia poscunt,
Fas tamen est unum dicere pro reliquo.
Si recte dicas, solet esse potentia sani,
Dicque potestatem digni, da posse cuiuis.
235 Est regis regio, comitis prouincia fertur,
Induperatoris dicitur imperium.
Caedes aut strages cum ferro uindice fiunt,
Exstinctuque neces, sed mortes munere fati.
O. da. pre. ne. ui. fo. uis haec nomina tantum
240 Casibus in ternis, si singula sint, dabit usus.
Instita sit uinclum, Nasoque probat fore uestem:
Quaeque tegis medios, instita longa, pedes.
Aequiuocas recte toga pax et publica uestis,
Nobilium tibi sit praetexta, trabeaque regum.
245 Castigat satira, sed elegia cantat amores,
Mythologia quod est fictum, comoedia uillas,

cod. p¹: *multa . i . molita*). — 227. U^{2.5} p² pistrin U⁷ G¹ M dic fore nauem.
— 229. U^{5.7} μ¹ et scindit. — 231. U² faces sacra. — 232. P unum est U¹
dicere pro reliquis U^{2.3.5} M p^{1.2} ponere pro reliquo U⁴ sumere pro reliquo
PR dicere pro reliquo (U¹ habet uers. 229. 231. 232. 230. U³ G² habent
uers. 229. 231. 232. 230.). — 233. U^{1.3.6} dicas recte. — 234. U¹ μ¹ p³ At-
que . . . U⁴ Dic . . . PR Dicque . . . μ¹ regni (pro *digni*) P U^{1.3.7} p² da
posseque cuiuis G¹ dic posse cuiuis. — 235. U^{1.3.6} regio regis. — 236. U⁵
dicimus. — 237. U⁴ atque strages U⁵ ferro iudice. — 238. U³ sed mors de
munere fati G¹ sunt mortes . . . — 239. U² ui. ne. M fo. ui. — 240. U^{1.2}
μ¹ sunt. — 242. P U^{2.6} M p^{2.3} Queque tegit . . . U⁴ Queque teget . . .
U^{3.5} Quodque tegit . . . — 243. G² p¹ Equiuocat. — 244. U^{1.6} μ¹ regis. —
245. U^{1.4} G¹ M p¹ satira p² sathyra PR satyra U^{2.3} eleya. — 246. P U^{1.4.7}
Mittologia U⁶ Mictologia G¹ Mitlogya G² Mitthologya U³ Mythologia
U⁵ Myttologia M p³ Mitologia μ¹ p² Mithologia p¹ Minthologia U² Micro-
logya U^{1.5} M p^{1.3} quod est fingit U² est quod fingit p² fingit quod est U⁶
quidem fingit PR quod est fictum U¹ uillam PR uillas.

Uera dat historia, tragoedia turpia regum.
 Est, mihi crede, mitos filum, sed fabula mythos,
 A mitos hexamitum est, a mythos mythologia.
 Cautius euita, ne te fallat calamita: 250
 Nam mitos guttam sonat, hinc uestis polymita.
 Sirena trahit, undat Scylla, uoratque Charybdis,
 Sunt quoque cornuti maris Acroceraunia montes.
 Fontis limpha, sed est aqua fluminis, aequoris unda,
 Ast hoc nomen aqua complectitur istud et illud. 255
 Dicas Iunonem dicasque numisma Monetam,
 Ipsaque Castrensis simul et Lucina Curetis.
 Est statio uita, statio portus stadiumque,
 Quidquid significet, sto caput eius erit.
 Dic Thetis et Thetidis, sic mater habetur Achillis, 260
 Si Tethys dicas, est dea Nereidum.
 Est occasio casus et est occasio causa,
 A cado dic primum, sed dic a causa secundum.

247. U⁴ M historia PR hystoria p³ traiedia U¹ turpia regit (sequuntur hoc in cod. U¹ uers. 252. 253.). — 248. U^{2.5} p¹ Crede mihi . . . U² mitos est filum, sed fabula mittos U⁵ mittos est filum, fabula mittos p¹ minthos est filum, fabula mithos PR Est, mihi crede, . . . U¹ uel fabula mithos U⁷ uel fabula mittos (M hunc uers. et insequent al. m. in ima pagina habet. in cod. μ^1 horum uersuum initiales tantum litterae exstant. absunt a codd. p^{2.3}). — 249. U^{2.5} p¹ De mitos (p¹ mithos) examitum U⁶ A mitos est amictum PR A mitos examitum (gl. <h> examitum pannus, de quo fiunt cappae in ecclesia, dictus ab <h> ex quod est sex, quasi sex filorum uarietate contextus.) P U^{2.3.4.5} de mittos mittologia G² de mithos mythologia p¹ de minthos minthologia U¹ G¹ a mithos mitologia U⁶ est a mitos mictologia U⁷ a mittos mitthologia. — 250. U^{2.4.7} G² p¹ Sed tamen euita . . . U⁷ p¹ calamitha. — 252. P G² M Sirena U^{4.5.6} p^{2.3} Siren p¹ Sirenes (i Siren) U⁷ μ^1 Syren U¹ Syrene U^{2.3} Syrenes G¹ Syrenis P U⁶ μ^1 attrahit R trahit P et codd. caribdis (gl. quasi carinas abdens). — 254. U¹ Fontis est linpha, sed est aqua fluminis . . . p³ Est fontis limpha, est aqua fluminis . . . — 255. M At hoc . . . P U⁴ G¹ istud et illud U^{2.5} p^{2.3} illud et istud R illud et illud. — 256. P U^{1.2.4.5.6} G² dicas numisma. — 257. P U^{3.6} simul et R simul est. — 259. G² Quidquid PR Quicquid U^{4.6} significat PR significet P U¹ huius R eius. — 261. P U^{3.4} G^{1.2} M p² Si thetis dicas U¹ Si thitis dicas U⁶ Si dicas thetis R Si thetios dicas. — 262. P om. et ante est. — 263. U² dic a causaque secundum G¹ a causa

- Tibia tibicen, tubicen tuba proxima quaeque
 265 Sint tibi, sed magna est tibia, parua tuba.
 Est Tigris fluuius, tigris fera, quod genitiuus
 Duplex discernit tigridis atque Tigris.
 Abietis ex abies fit et ex abies abiei:
 Claudius *'et sectas abies'* Maro *'et abiete secta'*.
 270 A fugio fuga cum ueniet tibi sit fugientis,
 Si fugo sit caput illius solet esse fugantis.
 Infirmi tibi sit ualitudo, sit quoque firmi,
 A ualeo dicas dissimilique modo.
 Fas tibi sit uenia peccato non praeuente,
 275 Quod si praecedat solet indulgentia dici.
 Aerugo saepe tempestas dicitur esse
 Aëris, aurugoque aurea faex tibi sit.
 Aerugo sanies est quae procedit ab aere.

dico secundum U⁵ sed format causa secundum PR sed dic a causa secundum. — 264. p³ tuba tubicen. — 265. U^{1.2.5} G² M¹ p^{1.3} Sunt tibi U^{4.6} Sunt sibi PR Sint tibi P sed magna est tibi parua tuba U^{1.5} sed magna est tybia (U⁵ tibia) paruaque tuba G² magnaue tibia paruaque tuba U^{2.7} G² μ¹ p² sed magna est tybia parua tuba U³ p³ sed magna tibia parua tuba p¹ nam (i sed) magna tibia parua tuba M nam magna est tibia parua tuba U^{4.6} sed parua est tibia magnaue tuba. — 266. U⁷ Estque . . . G¹ Est fluuius tigris, fera tigris . . . — 267. U^{1.2.3} p³ Duplex discernit PR Discernit duplex. — 268. P U⁷ G^{1.2} M p² Abietis ex abies fit et ex abies abiei U² Abietis ex abies fit ex abies abiei U⁴ Abietis ex abies dicas ex abies abiey U⁶ Aietis (sic) ex abies sit et ex abies abiei p¹ Abietis est ex abies sic ex abies abiei μ¹ Abies abietis et ex abies abiei U¹ Est abies etis est abies formabitur ei p³ Est abies etis et abies formabit et ei U³ Ex abies etis est abies formabit iei U⁵ Ex abies etis fit et ex abies abiei. — 269. U¹ p³ maro et . . . PR om. *et*. — 270. P si ueniat U^{1.3.4.5} M μ¹ p¹ cum ueniet R cum ueniat. — 271. U² Si fugo sit caput eius tunc solet . . . μ¹ Sique fugo caput eius solet . . . — 273. P dissimili quoque modo. — 274. U⁵ Sit tibi fas uenia . . . — 275. U³ praecedat. — 276. P U³ G¹ Aerugo . . . U^{4.7} G² Aurugo . . . R Arugo . . . (sequuntur in codd. U⁴ G² duo uersus hi: *Dicitur arugo* (G² *aurugo*) *morbis regalis ab auro* || *Quo facies regis flauescit ut accipitris pes.*). 277. U¹ aurigo U⁷ aurigoque U⁵ p³ aurugo G¹ aurugo sed PR aurugoque. — 278. U^{1.3.4.6} G¹ sanies est PR sanies sit (μ¹ habet uers. 278. 276. 277).

Intus adeps, aruina foris, pinguedoque quaeuis,
 Ast aruina tamen arui pinguedo uocatur. 280
 Dicitur alga maris, sed dicitur ulua paludis,
 Huic alo fons tibi sit, algeo fons reliquo.
 Ornix siluarum, solet attilis esse domorum.
 Aurificina locus, in quo faber excoquit aurum,
 Aurum quo foditur dici solet aurifodina. 285
 Est antella quod est in pectore quadrupedantis,
 Dicatur postella quod est a posteriori.
 Relligio tibi sit metus et ueneratio diuum,
 A religo dictum sic est, religat quia mentem.
 Nenia sunt nugae, funebria carmina neniae, 290
 Neniari quoniam nugari dicitur esse.
 Sagana gummi, sagana uestis, sagana uates.
 Cantat hirun., nat hiru., sed flumine crescit harundo.
 Lamina sit plumbi re uera, lamnaque ferri,
 Hinc Flaccus: *'uentres lamna candente nepotum* 295

279. P G² M μ^1 pinguedo queuis U^{2.3.5} G¹ p^{1.2} pinguedoque queuis p³ pinguedo est queuis U¹ pinguedoque mixta U^{6.7} pinguedo cuiuis. — 280. U¹ Est aruina tamen campi pinguedo uocata U^{2.3.4.5.6} G² Ast aruina tamen campi pinguedo (U⁵ pinguedo campi) uocatur PR Ast aruina tamen arui pinguedo uocatur. — 281. P alua. — 282. U^{3.5} M p^{2.3} Hinc . . . — 286. P et codd. antela. — 287. P postella codd. postela U^{2.3} posteriore PR posteriori. — 288. U³ G² Relligio PR Religio (U³ gl. quidam liber habet: relligio cā metri.) — 289. U¹ Ab religo dictum sic est . . . U^{3.6} A religo dictum sic est . . . μ^1 A religo dicta tibi sit . . . p² Religio dicta sic est . . . p³ Ast religio dicta sit . . . — 290. p¹ nenie PR nene (gl. *ponitur nene pro nenie causa metri*). — 291. U⁴ Neniari quandoque . . . — 293. P Cantat irun: natat iru: flumine crescit arundo U¹ Cantat yrun. nat yru. sed flumine crescit arundo U³ Cantat hyrun. nat iru. sed flumine crescit arundo p³ Cantat yrū. nat yru. flumine crescit arū. U⁴ Cantat yrundo, sugit erugo, crescit erundo U⁵ Cantat irundo, sugit irudo, flumine crescit arundo U⁶ G² Cantat yrundo, crescit arundo, sugit yrudo (G² yrugo) U⁷ (in marg. al. m.) Cantat yrundo, natat irudo, flumine crescit arundo (U² G¹ M p^{1.2} om. h. u. μ^1 solum principium habet). — 294. P μ^1 p^{2.3} lamaque ferri U¹ lābaque . . . U^{4.6} lamaque . . . U^{2.3} M p¹ lamina (l lāma) . . . G² lania et . . . — 295. p¹ flaccus (gl. *ille doctor*) P G^{1.2} M p^{2.3} lama U¹ lāba U^{3.6} lamina R lāma.

- Diceret urendos,*⁴ argenti bratteolae sint.
 In libro Uestis dat Sitonius trabeas tres,
 In quarum numero purissima purpura diuum,
 Purpura cum candore parum regalis habetur,
 300 Purpura cum croceo, quae dicitur augurialis.
 Iuste damnati miseri sit cordia uere,
 Iniuste rei clementia dicitur esse.
 Culturam Domini pietatem dicimus esse,
 Latria seu mauis theosebia sunt in eodem,
 305 Ex hinc impietas idolatria dicitur esse.

Cap. XI.

De nominibus neutris.

- Praenomen differre facit, cognatio causa
 Est cognominis, agnomen dic significare
 Euentum, nomen personam denotat ipsam.
 Praesulis indictum, dic edictum fore regum.
 5 Densatum proprie quod sit densum liquet esse,
 Luci densetum dicas ubi cernis opacum.
 Quod canitur psalma est, interpositum diapsalma,
 Est in psallendo sympsalma innexio uocum.

296. PU^{1.2} G² μ¹ p^{2.3} sint R sunt (sequuntur in codd. U^{1.2.3.6} uersus 301. 302. 297. 298. 299. 300 303. 304. 305). — 297. M sitonius μ¹ sittonius U⁶ satonius U^{2.7} sytonius U⁴ sythonius G¹ sinthonius PR sithonius (gl. *Sithonius ille actor ponit in suo libro, quem de uarietate uestium composuit, tres species trabearum seu preciosarum uestium . . .* gl. marg. cod. U¹: *sithonius est proprium nomen cuiusdam philosophi, qui tractauit de diuersis generibus uestimentorum* gl. marg. cod. M: *sithonius ē proprium nomen cu⁹dā poete qui tractauit de diuersis generib; uestimentorū.* — 299. U² cum candore simul . . . (gl. *aliam dicit purpuram candore modice nitentem, quae pertinet regibus.*). — 305. U⁷ Ex hoc.

2. U⁴ dic agnomen. — 4. U^{5.7} G¹ μ¹ regis. — 5. U^{1.6} μ¹ proprie sit quod U³ proprie dic quod. — 6. P Ludi U⁶ dicis M p¹ dices. — 7. U¹ G¹ M p¹ om. *est post psalma* U^{1.2.5.6.7} G² μ¹ dyapsalma. — 8. U⁴ inflexio M connexio μ¹ nexio PR innexio.

At quidam diapsalma uocant exordia sensus
 Alterius, quidam pausam spiraminis esse 10
 Sancti, sed quidam quod sit mutatio metri
 Dicunt, at quidam quod sit distinctio rhythmī.
 Zela quod est semper dicatur, ut Aquila dicit.
 Dicitur a iactu iaculum, telum quia longum,
 Missile nomen habet quia mittitur impetuose: 15
 Spicula uel pila generaliter ista uocantur.
 Martis dic arma, sed dic armenta bubulci,
 Armamenta quoque dic instrumenta carinae.
 Terga uiri proprie dicuntur, tergora caprae,
 Est pellis tergum cum carne cuticula dorsum, 20
 Est tergus sine carne cutis, caro cum cute tergum:
 Tergoris hoc faciet, illud tergi genitium.
 Oscula pacificis, sed basia dantur amicis,
 Suauia lasciuīs dantur porrecta labellis.
 Uelum cortina, uelum tectura uocatur 25
 Templi, tunc uelo fore dicitur eius origo.
 Est instrumentum magnae nauis quoque uelum,
 Tunc non a uelo, sed sumitur a ueho uerbo.
 Paruum rete notat hoc nomen reticulum, quin
 Quod tegimen capiti ponere uirgo solet 30
 Dictum sit, simile quoniam reti liquet esse.

9. U⁷ G¹ M p¹ Et quidam. — 10. (U⁴ om. h. u.) — 11. U³ Sacri U^{1.6} p³ distinctio rithmi. — 12. U^{1.6} sed quidam P ac quidam R at quidam U^{1.6} p³ mutatio metri (U⁴ om. h. u.). — 13. U³ μ¹ p^{1.2} Sela U⁷ G¹ Cela PR Zela (gl. *Hoc zela, ut dicit aquila poeta, est res quae semper est, ut deus uel angelus.*). — 16. P Spicla simul pila . . . codd. Spicula uel pila (p³ tela). — 17. U⁷ p¹ sic dic U⁴ sed sunt. — 18. μ¹ sunt instrumenta p³ dicas. — 22. (M p¹ om. h. u.). — 24. P dantur basia labellis U¹ donantur grata labellis R dantur porrecta labellis. — 25. U^{1.2} textura PR tectura (gl. *coopertorium*). — 26. G² p² tunc fore uelo dicitur eius origo U⁷ tunc fore uelo eius uocatur origo. — 28. P Non tamen a uelo . . . codd. Tunc non a uelo . . . PU^{1.2.6} sed dicitur R sed sumitur. — 29. (hic uers. et insequentēs duo absunt a P) quin (gl. codd. U² p¹ *insuper*). — 30. U^{1.3.4.6} p³ Quod tegimen R Tegimen quod μ¹ p³ capite R capiti. — 31. U^{1.4.6} solet esse R liquet esse.

- Oscillum notat os minimum, funis quoque ludum,
 Quo se de more portant per inane puellae,
 Hoc quoque ficticias dic significare popinas.
 35 Stemma genus, stigma cocturam, themaue causam,
 Scemaue rhetoricum tu dicas esse colorem.
 Sunt fastidia taedia, sed fastigia celsa:
 Huic fastus, illi fastidio dic caput esse.
 De re iocunda metrice sunt carmina scripta,
 40 Dictamen prosa est a metri lege solutum
 Carmen, certa pedum dimensio sit tibi metrum.
 Dicitur unguentum, quoniam nos ungimus ipso,
 Et quoniam fragrat datur hoc sibi nomen aroma.
 Dic epicausterium scriptoribus esse cathedram,
 45 Est epicauterium fornax, qua decoquis ollas,
 Aut illud longum, quo fumus ab aede recedit.
 Fercula sunt epulae, sed sunt encaenia dona,
 Quae quandoque probis causa mittuntur honoris.
 Sunt praesagia uatum, sunt oracula diuum,
 50 Tu quoque responsum dicas utrumlibet horum.
 Sunt oracula uaticinia, sunt quoque templa,
 Et quandoque tamen oracula somnia dicas.
 Hoc nomen uerbum designat quattuor ista:
 Est deceptio pars et filius atque loquela.

32. U³ os paruum P ludi. — 34. U⁷ Hinc quoque U⁵ G¹ μ¹ dicunt
 signare U⁷ pupinas PR popinas (gl. *pupas*). — 38. G² M p¹ isti p² fasti-
 dio dic illi . . . p³ illi dic fastidio . . . — 39. P et codd. iocunda P U¹ p³
 dicta R scripta. — 40. U¹ p^{2.3} om. *est* post *prosa* U⁵ p² soluta. — 41. P
 Carmen U⁵ Carmina R Carmine U³ diuisio. — 42. μ¹ Dicimus PR Dici-
 tur U^{2.3.4.5} μ¹ unguentum G¹ ipso M p¹ isto PR illo. — 43. U⁷ p¹ fragrat
 U⁴ p² fraglat. — 44. P U⁵ p^{2.3} epicaustorium U⁶ epicastorium U² epycasterium
 R epicausterium (G² epichausterium). — 45. P U^{5.6} p^{2.3} Est epicausterium
 U¹ Ast epicausterium G² μ¹ Ast epicauterium U^{2.7} G¹ Est epycauterium
 U³ M p¹ Est epicauterium U⁴ Dic epicauterium U³ ubi decoquis . . . —
 46. U¹ G¹ Ast . . . μ¹ At . . . — 47. U^{6.7} sed dic μ¹ p² exenia M p¹ exen-
 nia. — 48. M amoris. — 49. U⁷ G² p³ sed sunt. — 50. U^{1.4.6} responsa PR
 responsum P dicas utrumlibet esse. — 51. p¹ om. h. u. — 52. U³ Ast . . .
 U^{3.4.5} G¹ μ¹ p³ dicas PR dico. — 53. U¹ illa. — 54. P filius dei.

Augurium faciunt garritus, auspiciumque 55
 Aspectus facit, osciniumque fit ore citato.
 Dicitur a peno penus, quod nutrio signat,
 Namque reponuntur res ibi, quis alimur.
 Ast a celando dicas cellaria, namque
 Quae sunt ad uictum spectantia quaeque reseruant. 60
 Sic a promendo dici promptaria firmo:
 Si causam quaeris, quia uictus promptus ab illis.
 Deuia sunt siluae, uirgultique auia, limphae
 Inuia, saepe tamen haec legis improprie.
 Pertinet ad terrena ministerium, sacra signat 65
 Mysterium, sed et officium comprehendit utrumque.
 Affirmes hominum scelus esse nefasque deorum.
 Ius lex humana, fas lex diuina uocatur,
 Ius contra scelus est, fasque nefas remouet.
 Carbasa sunt quia base carent, uelum quia nauem 70
 Reddit uelocem, de quo sint lintea signant.
 Materiam gracilem murorum moenia dicas,
 Ast interstitia sunt propugnacula dicta.
 Fercula sunt epulae uariae, sunt fercula currus:

56. P oscinium fit U¹ oscinium sit G¹ oscinium fit ab U⁶ p³ occinium-
 que fit R osciniumque fit. — 57. P a penu penus U^{1.6} a peno penu R a
 peno penus. — 58. G² p² ibi res. — 59. P U^{1.2.4} G^{1.2} p^{1.3} dicas R dices P
 U^{2.4.6.7} G² p³ celaria R cellaria (gl. *celarium dicitur de celo as, quia celat*
omnia necessaria ad uictum, uel a cella quae est parua domus). — 61. U¹ Sic
 a promendo. U^{4.7} μ¹ p^{2.3} Ac . . . U⁵ At . . . PR Ast . . . U² fore promp-
 tuaria dicas (i firmo) G² dici prontuaria dico μ¹ dic tu promptuaria dici
 PR dici promptuaria (U^{4.6} prontuaria) firmo. — 62. P Sic causam queris
 U^{3.7} M p¹ Si queris causam G² Si tamen queris R Si causam queris U¹
 quod promptus uictus ab illis G² quia promptus uictus ab illis PR quia
 uictus promptus ab (U³ in) illis. — 66. P uerum officium comprehendit
 utrumque U^{1.5.6} μ¹ p^{2.3} sed officium comprehendit utrumque U^{4.7} sed
 officium comprehendit utrumque U^{2.3} G^{1.2} M sed et officium comprehendit
 utrumque p¹ tamen officium comprehendit utrumque. — 67. U² M p¹ Affir-
 mas PR Affirmes. — 68. (G² om. h. u.). — 70. P U^{2.6.7} G¹ M μ¹ p³ uelum
 quoque nauem. — 71. U^{3.5} μ¹ sunt (gl. *lintea a lino de quo fiunt nomen*
sumpserunt). — 72. U^{2.5.7} G² p² Materiem U¹ dices PR dicas. — 73. U⁵
 G¹ μ¹ At . . . — 74. p³ sed fercula.

- 75 Fertilis esto caput primo, fero fersque secundo.
De breuib^{us} simul utilib^{us} compendia dicas,
De longis et inutilib^{us} dispendia, quae sunt
Longa sed utilia dicas impendia uere.
Quis pomi plures loca tu pomeria dices,
80 At pomaria sunt ubi poma absconsa tenentur.
Exemplar liber est, exemplum quod trahis inde:
Exemplum trahitur, exemplar dicito de quo.
Est domuum doma summum doctrinaque dogma,
A domos primum uenit, a doceoque secundum.
85 Sunt uirgulta loca, quibus est arbor noua tantum,
Sed uiridaria sunt, noua quis uiret atque uetusta.
Dicitur a templor templum, quod non habet usus,
Nam contemplari debemus in hoc bona tantum.
Sunt a delendo uel deluo delubra dicta,
90 Namque precamur in his a nobis crimina tolli.
A fando fanum dicetur, uel quia fandum est
Hic pro delictis, siue per antifrasi^m,
Aut a fane, quia parent ibi saepe maligna.

75. U² primi — secundi. — 76 G² dices — 77. U³ dispendia dicas p¹ dispendia dicas (i q̄ ft) PR quae sunt (G² om. h. u.). — 78. P et utilia M p^{1.2} dices PR dicas. — 79. P p³ pomaria U¹ μ¹ p² dices PR dicas. — 80. P p³ Ac . . . U^{1.3.5.6} M p^{1.2} At . . . R Ast . . . G² p² pomeria U³ absconsa manebunt (al. m. *ponentur*) PR absconsa (U³ abscondita) tenentur. — 81. U¹ quod accipis inde. — 82. U^{1.7} G¹ Exemplum quod sit, exemplar dicito de quo μ¹ p^{1.2.3} Exemplum dic quod, exemplar dicito de quo PR Exemplum trahitur, exemplar dicito (G² dicitur) de quo (U³ *est* al. m.). — 83. P Est domuum doma: tibi sit doctrinaque dogma (recepī codicum lectionem). — 84. U² dic (pro *uenit*). — 85. p³ uirgulta loca PR loca uirgulta U² secta (pro *tantum*). — 88. U^{2.4.6} p³ Nam contemplari PR Quod . . . U³ in hiis p¹ ibi. — 89. p¹ Sint (i fūt) PR Sunt U¹ M deluo PR diluo. — 90. U⁵ Nam . . . — 91. P dicatur codd dicetur U^{1.2.3.4} μ¹ p^{1.3} fandum PR fandum est. — 92. U¹ Est hic a delictis U² Est hic delictis p³ Est hic pro delictis U³ G² Est de delictis U^{6.7} M μ¹ p^{1.2} Hic de delictis PR Hic pro delictis. — 93. PU^{1.3.5.7} M μ¹ p^{1.3} fane R phane P μ¹ quia parant U^{1.2.3.5.6} M quia parent U^{4.7} p¹ quia patent p³ qm̄ parent G² quod apparent G¹ p³ quia apparent.

Sinciput anterior capitis pars dicitur esse,
 Occiput at partem designat posteriorem, 95
 Ac partem mediam dicas interciput esse.
 Quod natum uite sit uinum dicimus esse,
 Dicitur inde merum quia nil sit aquae sibi mixtum,
 Bacchus quod furere faciat, temetum quia forte.
 Attendas proprie carchesia uasa sacrorum, 100
 Ast instrumentum dicas carchesia nauis.
 Gutturis est imum rumen, frumen quoque summum,
 Rumino fons primi, sed fruor est reliqui.
 Gausape praesepe non mutant e neque cepe,
 Istis Praeneste superaddas atque Soracte. 105
 Pignora natorum dicuntur, pignera rerum,
 Quod datur in pignus non mobile dic hypothecam,
 Sed quem lex docuit pro pignere pignora ponit.

94. M p^{1.2} pars capitis. — 95. P ac partem. — 96. P G¹ M Ac partem mediam U⁴ G² Et partem mediam U⁷ Ac mediam partem U^{2.5} p² Et quod utrumque tenet P U^{4.7} G² M dicas interciput esse G¹ interciput dicimus esse U^{2.5} p² interciput esse probatur (R om. h. u.). — 97. U⁵ Quod natum uite uinum est sic dicimus esse U⁶ Quod natum uite nos uinum dicimus esse μ^1 G² Quod natum uite uinum sit dicimus (G² dicitur) esse p¹ Quod natum in uite (gl. i uinea) sit uinum dicimus esse PR Quod natum uite sit uinum dicimus (U^{1.3.7} dicitur) esse. — 98. p¹ Dicimus inde merum PR Dicitur inde (U² esse) merum U¹ μ^1 quod aq̄ nil sit ibi (μ^1 tibi) mixtum U⁵ G^{1.2} quod nil sit aq̄ sibi mixtum PR quia nil sit aquae sibi mixtum (U⁶ mistum). — 99. P Bacchus U⁶ Baccus p² Bacus R Bacchus U¹ quod furere fac̄ U⁴ μ^1 p¹ quod furere facit G² quia furere faciat G¹ q; furere facit PR quod furere faciat U^{1.4.7} G¹ temetum quia forte U³ temetum quia forte est μ^1 et temetum quia forte G² temetum quia dulce PR temetum quia forte (U² habet uers. 99. 98) — 101. U³ G¹ p^{1.2} Ac instrumentum dicas U^{6.7} p² Ac instrumenta . . M At instrumenta . . . PR Ast instrumenta . . . — 102. U¹ frumenque secundum (U⁴ om. h. u.). — 104. U⁵ G¹ p̄nefte. — 105. U⁵ G¹ p̄sepe U^{2.3} superadditur U⁵ superaddis PU^{1.7} superaddes R superaddas. — 106. U^{1.3} μ^1 Pignora — pignora U² Pignora — pignora PR Pignora — pignora U³ p¹ dicantur PR dicuntur (G² om. h. u.). — 107. P Quod datur est pignus . . — 108. M p¹ lex quem PR quem lex P p² pro pignora pignora sumit p¹ pro pignora pignora sumit (i ponit) U^{2.5} G¹ pro pignere pignora sumit G² pro pignore pignora sumit U^{1.4} M μ^1 pro pignere pignora ponit U^{3.6.7} pro

- Caelorum signa portentum prodigiumque,
 110 Ast ostentum uel monstrum poteris dare terris.
 Atque potest aliter fieri distinctio talis:
 Prodigium seu portentum concede futuris,
 Ostentum siue monstrum praesentibus adde,
 Praesenti signum concedaturque futuro.
 115 Sunt qui sufficiunt in luce diaria sumptus,
 Quosque uia facis illa uiatica dicere debes.
 Sunt quinquennia suntque cubilia lustra ferarum,
 Et solet a lustrum lustrum purgatio dici:
 Lustrum circuitus spatium purgatio silua.
 120 Sit tibi textorum subtegmen, sit quoque stamen,
 Stamen stat, sed subtegmen subtextitur illi.
 Ius meritum, ius est succus, ius ipsa potestas,
 Quidquid significet, neutrius est generis.
 Sit coopertorium lecto, tectura cuius,
 125 Sit tectum domibus, sit tegimen capiti.
 Est hominis libitum, placitum solet esse deorum,
 At recte dabitur hoc nomen utrique uoluntas.

pignore pignera ponit p³ pignus pro pignera ponit. — 109. U^{1.4} signum PR signa U² portentum prodigium sit PR portentum prodigiumque. — 110. G¹ At . . . p³ Ac . . . PR Ast . . . — 111. P dari distantia talis U^{5.7} M p² fieri distantia . . . R fieri distinctio . . . — 113. U^{1.6} addes G² Ast ostentum seu monstrum . . . — 114. P concedatur. — 118. U⁵ Ast solet U⁷ a lustrum lustra G¹ M μ¹ a lustrum lustras p¹ a lustrum lustras (expuncto *lustrum*) p² a lustrum lustrans PR a lustrum lustrum. — 119. P circuitus codd. circuitus P purgatio fertur. — 120. P textoris codd. textorum (gl. *subtegmen uocatur filum ex transuerso telae positum.*) U⁶ subtexmen U³ G¹ p^{2.3} subtemen PR subtegmen M sit tibi stamen. — 121. G¹ Stat stamen . . . PR Stamen stat . . . U⁶ subtexmen U³ G¹ p^{2.3} subtemen PR subtegmen (G² om. h. u.). — 122. U¹ G¹ Ius meritum, ius succus, ius ipsa potestas U⁵ Ius aqua, ius meritum, ius dicitur ipsa potestas p² Ius aqua, ius rectum, ius est dicendi potestas. — 123. G² Quidquid significat G¹ M p¹ Quicquid significat U^{1.2.6} Quicquid significet PR Quidquid significet (uid. X 259). — 124. U⁶ lecti M lectorum U¹ tectura cuius U⁶ tecturaque cuius U⁴ tectura cuius U⁵ μ¹ tectura cuius U³ tecturaque quis PR tecturaque cuius. — 125. U⁵ Dic tectum . . . U³ sit tegimen capitis p² tegimen sit capiti. — 126. PU⁶ hominum R hominis G¹ placitum dic esse deorum. — 127. P p³ Ac . . . U⁵ Et . . . R At . . . M om. *hoc* ante

Zonam dic strophium, palmam dic esse trophaeum,
 Est trophos istius, strophin est illius origo.
 Confraga concinne nemorum denseta uocantur, 130
 Confraga dicantur ubi copia multa fragorum.
 Illud quo crinis fit tortilis est calamistrum,
 Uittaque qua crinis fit planus sit redimiclum.
 Est nomen patrium quod nomine sumitur urbis,
 Nomen gentile est quod sumitur a regione. 135
 Pelles uuarum uinacia dic fore tantum,
 Et dicas acinum quod in uua cernis acutum.
 Electrum gummi est, electrum gemma uocatur,
 Electrum quoque, ceu dicunt, solet esse metallum.
 Sit tibi dictamen, sit coniuratio carmen, 140
 Et cantilenas nos carmina saepe uocamus.
 Pertinet ad quando tempus dimensio rerum,
 Signatur per idem pars praeterea faciei,
 Hac pro parte tamen praesumunt dicere quidam
 Timpus, quod tanquam dictum puerile refuto. 145
 Cum per tres casus neutrum genus obtineat plus,

nomen U^{1.2} utrumque U⁵ utrisque G² utriusque PR utrique. — 128. μ^1
 Dic trophium zonam . . . U⁷ G^{1.2} M stropheum. — 129. P U^{1.3} G¹ μ^1 p¹
 Est trophos istius, trophin est illius origo U⁴ Est trophos istius, stro-
 phos est illius origo U^{6.7} Est trophos istius, strophin est illius origo
 U³ Est strophin istius, trophos est illius origo G² p^{2.3} Est trophos is-
 tius, strophin est (p³ om. *est*) illius origo U⁵ Est trophos istius . . (se-
 quens uocabulum obscurum est) est caput illi. — 130. U^{2.4.5} G^{1.2} M
 p³ densata. — 131. P U⁶ μ^1 p³ dicuntur R dicantur P et codd. frago-
 rum. — 133. G³ dic redimiclum G¹ est redimiclum. — 134. (gl. *Nomen*
patrium est quod sumitur ab urbe uel oppido, ut a Bitunia insigni oppido
urbi, quae nuper Atrabatum nunc uero Franchisia dicitur, uicino actor
noster Bituniensis denominatur.). — 135. P U^{1.2.3.6} G¹ p³ om. *est* post
gentile U⁶ ex regione. — 136. μ^1 fore dic uinacia tantum P et codd.
 uinacia. — 137. U² Dic etiam acinum U⁴ Et dicis acinum G¹ Id dicas . .
 — 138. U¹ G² p³ om. *est* post *gummi*. — 139. U^{3.4} G² M μ^1 p³ seu dicunt
 p³ dic esse metallum. — 141. U^{6.7} Ac . . . M cantilenam. — 142. U³ ad
 tempus quando. — 144. P U^{1.4.5.7} M p^{1.2} Hac pro parte tamen U² G² p³
 Ac pro parte tamen U⁶ Sed pro parte tamen U³ μ^1 Ast pro parte tamen
 G¹ Ast ac pro parte P U^{2.5.7} G^{1.2} μ^1 p^{2.3} praesumunt dicere timpus U^{1.3.4.6}
 M p¹ praesumunt dicere quidam. — 146. U^{1.2.3.4.5.6} G¹ optineat.

- Casibus in reliquis continet omne genus.
 Sorditiem dic esse lūtum prima breuiata,
 Sed lūtum color est, luteus inde uenit:
- 150 *Mollia luteola pingit uaccinia caltha.*
 Sunt iuga montis, sunt iuga nauis, sunt iuga currus,
 Colles antemnas collumbar significabit,
 Iugera dic spatium campi pluraleque tantum.
 Os oris loquitur, corio uestitur os ossis,
- 155 Os oris longum, sed os ossis corripiendum.
 Afrorum lingua signare mapalia dicas
 Pastorum caueas, et idem magalia signant:
 Distant quod breue sit illud, producitur istud.
 Annorum spatia dic seclum, sit quoque uita
- 160 Seclaris, seclum mundana sit atque uoluptas:
 Dic sequor et claustrum tribus his caput esse cleosque.
 Uniuersale genus est, discretio sexus,

147. $PU^2 4.6 M p^3$ Casibus in reliquis continet omne genus $U^1 G^2 \mu^1$
 Casibus in reliquis optinet (μ^1 obtinet) omne genus $U^{3.5.7} p^{1.2}$ Est omnis
 generis casibus in reliquis (sequitur in cod. U^3 uers. *Plus plurale facit nec
 dat primo nisi pluris.*). — 149. (sequitur in cod. G^2 uers. *Flos rubeus lutum,
 sordida terra lutum.*). — 150. $P U^{1.2.6.7} M p^{2.3}$ calta (sequitur in cod. U^3
 uers. *Flos rubeus lutum, humida terra lutum.*). — 151. $P U^{5.7}$ dic iuga currus
 p^2 sed iuga currus. — 152. P autemnas $U^{1.3.5.7} p^{2.3}$ autempnas $U^{2.4} G^2 p^1$
 autempnas U^6 autemnas μ^1 autempnas P et codd. columbar (scripsi
 collumbar. gl. *collumbar id quod ponitur in collo equorum currum trahen-*
tium.) $M p^1$ significabis (U^1 habet uers. 153. 152). — 153. G^1 campi spa-

tium U^2 spatium terrae. — 154. $U^4 G^1 M$ coreo U^7 correo. — 155. $P U^4$
 p^3 om. sed $M G^2$ om. h. u. — 156. P Afrorum codd. Affrorum (uid. VII
 60). — 157. $G^{1.2}$ casas $U^{1.2.6} p^3$ et idem magalia dicas p^2 et item magalia
 dicas U^4 at idem magalia dicas. — 158. (sequuntur in codd. $U^7 G^1 M$ uers.
 165 et 166). — 159. $U^{1.2.4.5.7} G^1 \mu^1 p^{2.3}$ spacia PR spacium $U^4 G^2$ sit
 seclum U^1 dic quoque uita U^6 Annorum dic esse seclum spatium quoque
 uitam. — 160. p^2 seclum uel sit mundana uoluptas. — 161. (gl. *seclum*
dicitur de sequor, quia dies sequitur ad diem, annus ad annum. alio modo
uocatur seclum uita seclarium, et tunc dicitur de seorsum et claustrum, quia
est seorsum a claustro, id est extra religionem. alio modo est uoluptas seu
mundana uita et dilectio istius mundi, et dicitur de seorsum et cleos quod est
gloria, quasi seorsum a gloria Dei, uel de sequor et cleos gloria, quasi sequens
suam propriam gloriam.) [cf. XII 343].

Maneriesque rei, suboles genitorque minorum.
 Dicitur aurile, quoniam supponitur auri,
 Ceruical ceruici, puluinar quia pluma est. 165
 Non aliquod per se debes proferre licenter,
 Non adiectiue pones aliquid sapienter.
 Septima festa dies, septena hebdomada tota,
 Sabbata dicuntur haec tria uoce pari.
 Est aeris species stannum, stans est aqua stagnum, 170
 N duplici primum scribas, cum gque secundum.
 Chrisma sit id proprie quod sumit Christianismus,
 Sit quoque charisma tibi gratia, quae data gratis.
 Cauma cremat, sed spuma est casmia, casma coruscat,
 Casmia femineum, cetera neutra duo. 175
 Momentum pretium, momentum dicito tempus,
 Sicut enim dicunt momentum continet instans.
 Momentum tempus dicas, monimen monimentum,
 Hincque sepulturam dicas proprie monumentum :
 Quis moueo memini moneo dicatur origo. 180
 Si proprie attendas, examen iudicium sit,

162. U¹ genus est et discretio sexus G² genus et discretio sexus U¹ genus simul est discretio sexus. — 163. U¹ Materiesque PR Maneriesque p³ rerum. — 164. PU⁷M μ¹p^{1.2.3} aureale U^{2.5.6}G² auriale U³ auriole G¹ aureole U⁴ aureola U¹ aurile. — 165. G²p³ om. *est*. — 166. P pro se debes proferre libenter U^{1.2.3.4.6}G² p³ per se poteris proferre licenter U⁷G¹M μ¹p² per se debes proferre licenter U⁵ per se debes proferre decenter p¹ per se debes formare licenter. — 167. PU^{3.5.7}G²M μ¹p^{1.2} pones U^{1.2.4.6} ponas G¹ ponis p³ om. h. u. — 168. U¹ septenaque ebdomada tota U³p¹ om. h. u. et seq. — 169 μ¹ Haec tria dicuntur sabbata uoce pari. — 170. U² Es eris stannum species sed stans aqua stagnum G² Es eris species stannum stans aqua stagnum. — 171. PU^{1.3.6}G^{1.2}p³ scribas primum U^{2.4.5}M μ¹p^{1.2} primum scribas U⁷ primum sed scribas U^{3.5} per gque. — 173. U⁵G² tibi gratia quae data gratis est p² tibi gratis quae gratia data est. — 174. PG¹p² sed spuma casmia. — 175. G¹ cetera neutra tenent. — 176. U¹ dicitur PR dicito. — 177. U³ dicitur instans. — 178. U^{4.7}G²μ¹p³ dicas tempus U⁶ om. h. u. — 179. U³G² Atque . . . PU^{2.5} proprie dicas μ¹ dices proprie R dicas proprie G¹ om. h. u. — 180. PU⁵G¹μ¹p^{2.3} dicuntur M dicantur U^{1.2.3.4.6.7}G²p¹ dicatur. — 181. (sequitur in P p³ uers. pentam. *Ast examen apum copia sit proprie.* in

- Est examen apum collectio linguaue librae:
 X sonat asperius istinc, sed lenius illinc.
 Experimenta pericula sunt, perio quoque fons est,
 185 A pereoque pericula sunt discrimina uere.
 Discrimen tibi sit distantia sitque glabella,
 Et discrimina tu signare pericula dicas.
 Hebraei, Graeci, diuersificantque Latini:
 Psalterium Graeci, nos organa, nabla Iudaei.
 190 Pabula sunt hominis, sed bruti dic animalis
 Pascua, non tamen his diuersificatur origo.
 Atria dic aulas, eadem cimeteria dicas

codd. U^{3.5.7} p¹ post uers. 182 legitur, in cod. M ante uers. 181 inuenitur, abest a codd. U^{1.2.4.6} G^{1.2} μ¹ p²). — 182. PU^{2.3.5} G¹ M p¹ Est examen . . . U^{1.4.6.7} G² μ¹ p² Ast examen . . . p³ om. h. u. — 183. PU^{1.4.6} G¹ p³ istinc — illinc U^{2.3.5.7} M μ¹ p^{1.2} istic — illic G² illic — istic. — 184. U¹ pericula sunt, perio caput eius PG¹ M pericula sunt, pereoque fons est U^{5.6} G² p^{1.2.3} pericula sunt, perio quoque fons est U² sunt pericula, perio quoque fons est U³ pericula sint, perio quoque fons est U⁴ pericula sunt discrimina uere (duo uersus in unum contraxit) U⁷ pericula sunt, quoque perio est fons μ¹ pericula sunt, perio quoque fons sit. — 185. P U^{2.6.7} G² M μ¹ p^{2.3} A pereoque pericula sunt . . . U¹ A perio pericula sunt . . . U^{3.5} G¹ A perioque pericula sunt . . . p¹ A pereoque sunt pericula . . . — 186. P Discrimen quoque sit distantia U⁵ Discrimen distantia sit tibi R Discrimen tibi sit distantia P siue glabella codd. sitque glabella (U² glabellum) gl. *discrimen alio modo est glabella in capite mulieris, id est uia uel diuisio inter pilos.* (sequitur in cod. U⁶ uers. *Fert tria discrimen, distantia glaba (sic) periculum.*) — 187. U⁷ μ¹ Per discrimina tu signare pericula dicas U³ Quae discrimina sunt signare pericula dices M p^{1.2} Quae discrimina sunt signare pericula dicas U¹ Et discrimina tu signare pericula dices PU^{2.4.6} G² p³ Et discrimina tu signare pericula dicas G¹ Et discrimina sunt signare pericula dicas (sequitur in codd. U^{1.4} uers. *Fert tria (U⁴ tamen) discrimen, diuisio gleba periculum.* U⁷ hunc habet uers. *Est tria discrimen, dimensio glabra periculum.* abest a P et codd. reliquis). — 188. PU^{2.4} G^{1.2} M μ¹ p² Hebrei et greci U³ Hebreique greci. — 190. U¹ Pabula dic hominis, sed bruti dic animalis PU^{4.7} G² M p^{2.3} Pabula sunt hominis, sed bruti dic animalis p¹ Pabula sunt hominis et bruti dic animalis U^{2.5.6} μ¹ G¹ Pabula sunt hominis, sed bruti sunt animalis U³ Pabula sunt hominis, et bruti sunt animalis (sequuntur in cod. G² uersus 195. 196. 197). — 192. PU⁷ G¹ M μ¹ p^{2.3} cimeteria U² cymiteria (cf. VIII 49).

Et loca sacrorum: dicas caput attero primi,
 At reliquis atrum proprie dicatur origo.
 Labra uirorum sunt, sed labia sunt mulierum, 195
 Uel dicas quod erit melius, dic inferiora
 Labia, labra quoque contra dic esse suprema.
 Est unguen simplex, unguentum compositum sit,
 Unum pro reliquo saepe tamen uideo.
 Si numeres horas in nocte, crepuscula dicas, 200
 Conque ticinia dic, sunt intempesta deinde,
 Gallicantus et antelucanum diluculumque.
 Da scrinium cuiuis, sed da sacraria templis,
 Gazarum proprie sunt gazophylacia regum.
 Est tibi delictum, si non facias facienda, 205
 Est tibi peccatum, facias si non facienda.
 Balsamus est arbor, folium folibalsama reddit,
 Carpobalsama dat cortex, opobalsama lignum,
 Balsama sunt qui liquuntur de sponte liquores.

193. $PU^{3.5.7}G^{1.2}M\mu^1p^{1.2.3}$ dicas caput attero primi U^4 dic caput attero primi U^2 dicas caput attero primi $U^{1.6}$ fore dic caput atreo (U^6 attero) primi (gl. *atrium dicitur de a<t>tero is, quia a<t>teritur pedibus ibi euntium et exeuntium.*). — 194. $PU^2\mu^1$ Et . . . U^7 Ast . . . R At . . . U^3 dicetur. — 195. $U^{1.5}$ om. prius sunt. — 196. U^3 Ut dicas melius quod erit dic inferiora $PU^{1.4.5.6.7}G^2\mu^1p^3$ Uel dicas quod erit melius dic (p^2 dic et) inferiora Mp^1 Uel dicas melius quod erit dic . . . p^3 Uel dicas et melius quod erit dic . . . G^1 Uel dicas melius quod erunt sic . . . — 197. U^4 labraque cum dicas esse suprema. — 198. $U^{3.5}G^1\mu^1$ ungen — unguentum. — 200. $U^3M G^{1.2}$ numeras U^6 recte pro horas. — 201. U^3 Conticinia (expuncto *Contique cinia*) sit, dic intempesta deinde $U^{1.6.7}M\mu^1p^{2.3}$ Conque ticinia dic, sit intempesta deinde p^1 Conque ticinia dic, dic intempesta deinde G^2 Conque ticinia dic, dic in tempestate idem U^4 Conque ticinia dic uel intempesta deinde (gl. cod. U^1 : *intēpesta hora circa mediā noctē*). — 203. U^3M Das — das G^1 Das — da U^5 Dic — da U^3 sacrarium. — 204. U^1 regum PR regis p^3 Gazarum proprie gazophilacia dicas. — 205. $U^{1.3.4.5}G^1$ facies U^7 facis. — 206. $U^{4.6}$ facis G^2 om. h. u. — 207. U^1 folium folibalsamum (om. *reddit*) U^2 folium folibalsama dicat. — 209. P Balsama sunt sed que liquuntur sponte liquores $U^{1.4.6}G^{1.2}$ Balsama sunt q̄ liquuntur (G^2 loquuntur) de sponte liquores (U^1 — is) U^2 Balsama sunt qui liquantur de sponte liquores U^3 Balsama sunt hii qui linquunt de sponte liquores $U^{5.7}\mu^{1.3}$ Balsama sunt qui liquuntur (U^7 linquuntur μ^1

- 210 Cum bona nuntio tunc euangelium tibi dico,
Et descendit ab eu, quod designat bonitatem,
Cum mala nuntio tunc euangelium tibi signo,
Euan enim Graece peruersum dico Latine.
Diuersas hoc nomen habet partes elementa,
215 Nam quidam dicunt ab alo, quasi sint alimenta,
Et quidam dicunt ab yle, quasi sint ylementa,
Sunt et ab eleuo dicta, quasi sint eleuamenta.

Cap. XII.

De nominibus mixtis.

- Dicitur hinc anima quia uiuificat uegetata,
Mens hinc quod meminit, animus quia ui rationis
Utitur, umbra manens circa tumulum, Stygiales
Sunt animae manes, quae sic a mane uocantur,
5 Non quia sint clarae, sed quod semper tenebrosae,

p³ liquitur) de sponte liquores p¹ Balsama sunt proprie qui manant sponte liquores p³ Balsama sunt qui liquitur desponde licores M Balsama sunt qui licuntur sponte liquores p³ habet uers. 209. 208. — 210. PU⁶ M p^{1.2.3} euangelium U^{1.2.3.4.5.7} G^{1.2} μ¹ ewangelium. — 211. U⁷ M p^{1.2} significat. — 212. G³ ewangelium PR euangelium PU^{1.5.6} G³ tibi signo U^{2.3.4.7} G¹ M μ¹ p^{1.2.3} tibi dico (cf. VIII 119 sq.). — 213. U^{1.4.5.6.7} M μ¹ p³ peruersum signo latine G¹ peruersio dicitur esse. — 214. U^{2.4.6} G² Diuersos — patres P G¹ p³ elementum. — 215. U⁷ dicunt quidam P quia sint alimenta M quia sunt alimenta U^{1.4.5.6.7} μ¹ p^{1.2.3} quasi sint alimenta U² quod sint ela G¹ quod fyt elemēta U³ quod sint alemēta G¹ quasi sit alimentum. — 216. U³ Sed dicunt quidam U⁷ Nam quidam dicunt P ile — ilementa codd. yle — ylementa (U^{3.5} G³ ylementa).

1 PU^{3.5.7} p^{2.3} uegetanda μ¹ uegetando p¹ uegetata († uegetanda) G² uegetiua U^{1.2.4.6} G² M uegetata (gl. anima dicitur quia uegetat uegetata .i. facit uegetare .i. crescere, quia omnia uegetant .i. crescunt per animam.). — 2. U¹ animus quod . . . — 3. PU^{4.5.7} M μ¹ p^{1.3} circa tumulos U¹ circuit tumulum U^{2.3.6} G^{1.2} p² circa tumulum. — 4. U³ Sint . . . U^{3.5} G^{1.2} M p^{1.2.3} quia sic a (M ab) mane uocantur. — 5. P U⁶ G¹ μ¹ p^{3.3} Non quia sint clarae U^{1.3.7} G² M Non quia sunt clarae p¹ Non quia

Uel sit origo mene, quia deficiunt bonitate.
 Dicitur infernus, quia sit niger atque profundus,
 Sed quoniam prorsus locus insatiabilis Orchus,
 Tartarus a tare quasi deficiens bonitate,
 Hic idem, quia sit sine uere, uocatur Auernus, 10
 Quod sine laetitia, nomen trahit hic Acheronta,
 Sic etiam barathrum, quoniam uorat omnia, dicas.
 Pōpulus est arbor, pōpulus collectio gentis,
 Pōpulus est aliquid, sed nihil est pōpulus.
 Est cyclas pannus, circumdat Cyclada pontus, 15
 Hic declinando primo des haecque secundo.
 Nos hominum proprie mammillas dicimus esse,
 Ubra sunt pecudum, sed mammae sunt mulierum:
 Cuius mammillas dixisti dicque papillas.
 Est omnis generis uber nota fertilitatis, 20
 Est neutri tantum cum fetus est alimentum.
 Est animatorum semen, campoque satorum
 Sementis proprie, sementinum quod in arca

(1 qd) sunt (1 sint) clarae U⁵ Non quod sunt clarae U² Quae non sunt clarae U¹ semper quia sed tenebrosae G² sed quia semper sint tenebrosae U² sed semper sunt tenebrosae U⁴ om. h. u. et sq. — 7. U¹ quod sit . . . U⁴ quoniam sit . . . U⁷ et tenebrosus. — 8. $\mu^1 p^3$ Et quoniam. — 9. U^{1.4} quia deficiens U³ quia deficiunt. — 10. P U^{2.4.6} G² Illud idem U¹ p² Hinc idem p¹ Hinc et idem U^{5.7} G¹ Hoc idem U³ p³ Hic idem μ^1 Idem hic M om. h. u. — 11. P U² μ^1 nomen trahit hic U⁴ G¹ p¹ nomen trahit hinc R nomen trahit hoc U⁷ p¹ acherunta. — 12. P U^{4.5.6} G^{1.2} M $\mu^1 p^{1.2.3}$ Hoc etiam U⁷ Hunc etiam U³ Est etiam U³ At i U¹ Sic etiam . . . — 13. U^{1.2} G² μ^1 populus collectio plebis U³ populus collectio turba PR populus collectio gentis. — 14. (gl. *populus pro arbore est aliquid particulare uel indiuiduum. populus pro collectione gentis non est aliquid commune uel indiuiduum de genere substantiae.*) sequitur in codd. U^{2.4.5} G^{1.2} $\mu^1 p^3$ distichon: *Sunt duo quae duo sunt et sunt duo quae duo non sunt || Quae duo si duo sunt, nulla duo duo sunt ||* idem inuenitur in margine codd. U⁷ p². abest a P et codd. reliquis. — 17. U⁴ mammillas U⁶ maxillas PR mamillas. — 19. U⁵ Cuiuis . . . — 21. P Est neutri tantum dum . . . U^{4.5} Est neutri generis cum . . . U⁷ Est neutri generis tantum cum . . . U⁶ fetibus. — 22. U⁴ G^{1.2} campique. — 23. U⁵ p³ Sementum p¹ Sementum (1 — tis) G³ in arcis PR in archa.

- Conditur atque suo spargetur tempore in agro:
 25 Seminium cuiusque rei dicatur origo.
 Est coma quadrupedis, colubri iuba siue leonis,
 Caesaries hominis, crinis proprie mulieris,
 Huius et illius bene dicitur esse capillus.
 Dragma notat pondus et tunc fit in *ae* genitiuus,
 30 Dragma etiam quaerit et tunc genitiuus in *is* fit.
 Dicitur a limo limes, limum quia uitat,
 Aut a limando, quia sit limatus ab aeuo,
 Hinc trames quod homo cito transmeat hunc gradiendo,
 Dicitur hinc callis quod gressu callet euntis,
 35 A semus sema fit semita, sit quia stricta.
 Infans paruus erit quia posse loqui sibi desit,
 Ast a pure puer, uel purus dicitur aër,
 Uel puer a pueros potius, quod uerbero signat.
 Est adolens crescens, nomen trahit hinc adolescens,
 40 Aut iuxta Graecos sit adulescens ab adulos,

24. U⁶ Clauditur. — 25. U^{3.4} G¹ Semineum. — 30. U¹ Dragma dū qrit U^{3.6} G² μ¹ et tunc fit in is gts. — 31. U^{1.3.7} G² p¹ a limus limes. — 33. U⁶ transmeat P R transeat. — 34. P U¹ p² quod gressu callet euntis M quia gressus callet euntis μ¹ quod gressus . . . (sequuntur in codd. U⁶ p³ duo uers. pentam. *Calleo* (p² *Callet*) *durere denotat et sapere || Callidus et callus haec duo sensa probant ||* inuerso ordine leguntur in cod. G¹: *Callidus et callus haec duo sensa probant || Callet durere denotat et sapere ||* in cod U² inter adnotamenta inuenitur uers. hic: *Callidus et callus haec duo ūba probant.*). — 35. P U³ μ¹ p¹ 3 A semus sema fit semita sit quia stricta U¹ A semus sema sit semita nam quia stricta U² A semus sema sit semita sit quia trita (expuncto *stricta*) U^{4.6.7} M A semus sema sit semita sit quia stricta G² A semus sema semita sit quia stricta p² Assemus semadic semita sit quia stricta U⁵ A semis sema fit semita sit quia stricta G¹ A semis semita sit semita quia sit stricta (gl. *semita est parua uia et dicitur de semus sema um, quod est imperfectus, quia est uia imperfecta. uel a semis quod est dimidium, quasi sit uia dimidia.*). — 36. p¹ paruus sit U⁶ cum posse loqui sibi deerit P R quia posse loqui sibi desit. — 37. P U^{1.4.7} G^{1.2} M μ¹ p^{1.2} Ast a pure puer U^{2.3.6} p³ Est a pure puer U⁶ At puer a puere P U⁵ p³ quia purus dicitur aer R uel purus dicitur aer (gl. *puer dicitur de pus puris quod est custodia, uel dicitur de purus ra rum, quia purus est, uel dicitur quasi purus aer, uel de punio is, quia debet puniri, uel melius a pu(e)ros gre. quod est uerberare la. quia debet uerberari.*). — 38. U^{1.5} quia uerbera signat U⁵ quod uerbera signat M μ¹ quod uerbere signat. — 40. P U¹ Aut iuxta Graecos sit adulescens ab

Quod seruire sonat, quia sic aetas sua poscat.
 A iuuo sit iuuenis, quia possit opem dare multis,
 Uel iuuat eiusdem sit pro delectat origo,
 Nam ludis potius gaudet lasciua iuuentus.
 Dicitur a uireo uir, nam uirtute uirere 45
 Debet, ad aetatem postquam uenit ipse uirilem.
 Dicitur a seneo uel sex morosa senectus,
 Hanc a sex dicas potius, quia sexta sit aetas,
 Uel quia perfecta sicut senarius haec est.
 Uirginis est sertum, clerique corona, poëtae 50
 Laurea, rex gestat diadema uel induperator.
 Aula domus comitum, sed regia mansio regum,
 Induperatorum sunt celsa palatia ditum.
 Alea ludentis, prandentis mensa, tabella
 Cleri, camporis trapezetum liquet esse. 55
 Militis est bellum fortis, pugilisque duellum,
 Pugnaque potorum, sed proelia sunt mulierum.
 Lectus sanorum, decumbentisque grabatum,
 Est sponsi sponsaeque torus, toreumaque regum.

adulos U^{1.5} G¹ M p² At iuxta Graecos sit . . . G² Ast iuxta Graecos sit . . .
 p¹ Et iuxta Graecos fit . . . U² Et iuxta Graecos adolescens est ab adulos
 U⁴ Ast iuxta Graecos adolescens est . . . μ¹ At iuxta Graecos adolescens est
 . . . p³ Ac iuxta Graecos adolescens sit . . . U³ Ast iuxta Graecos ab adulos
 est adolescens. — 41. PU^{1.5} p² quod sic aetas sua poscit U² G¹ M μ¹ quia sic
 aetas sua poscat U^{4.7} G² quia sic aetas sua poscit U³ quod sic sua postulat
 aetas U⁶ p^{1.3} quia sic sua postulat aetas. — 43. G¹ om. h. u. — 45. G² quod
 uirtute uirere. — 46. U⁶ Fertur . . . U^{1.7} p² ipse P R ille. — 47. PU^{1.2.6} p³ a
 senio U^{3.4.5.7} G¹ M μ¹ p^{1.2} a seneo G² a senos. — 48. U⁶ G² potius dicas P
 U^{1.5} G¹ p² quod sexta sit aetas. — 49. U¹ p² est haec. — 51. (sequuntur in
 codd. U² G¹ duo uersus hi: *Praesulis est mitra, dic nobiliumque thyara || Pyleus*
(G¹ Pileus) est iuuenum peregrinantumque galerus || in cod. p³ alter inue-
 nitur uers. *Pileus est iuuenum . . .*). — 53. PU^{4.7} M p² ditum U² ditum
 (expuncto diuum). — U^{5.6} diuum U^{1.3} G¹ μ¹ p¹ ducum G² p³ dicta. —
 55. U³ dicimus esse P R liquet esse. — 56. U^{1.3.5} p^{2.3} pugilumque μ¹ pu-
 gillumque. — 57. PU^{1.4} Pugnaque pugnorum U⁶ Pugnaque paucorum M
 Pugna puerorum. — 58. U⁴ recumbentisque (sequitur in cod. G¹ uers.
Pro gremio grabatum, pro lecto pone grabatum. abest a P et codd. reliquis.
 inuenitur in gl. M). — 59. U¹ Cum sponsi . . . U⁴ μ¹ Et sponsi . . . U⁶
 p¹ regis P R regum.

- 60 Fertur ab humet humus, sed tellus a tolerando,
 Terraque quod teritur, a solidoque solum.
 Rex solium, doctor cathedram, iudexque tribunal
 Possidet, at sedem praesul, praetorque curule
 Obtinet, accusans suggestus, castra senatus,
 65 Nauita transtra tenet, dictator rostra tenebit,
 Gentis at innumerae nomen generale sedile.
 Est mare siue salum pelagus, quoniam sit amarum,
 A pello pelagus, quia pellunt litora fluctus,
 Aequor ab aequando, cum nil turbatur in ipso,
 70 A potu pontus, quod citus Oceanus.
 Dicitur hinc altum, quia uix tanges ibi fundum,
 Dicitur inde fretum, quod super omne fremit.
 Dic Amphitriten, quia terram circuit omnem,
 Uel sic dicatur, quia sic diuersificatur:
 75 Cum sine turbine sit tunc dicitur aequor ab aequo,

61. U¹ Terra quod ateritur U^{2.4.7} Terraque a teritur U⁶ Terraque quod teritur p³ Terra que teritur G² Terra quia terit (sequitur in cod. G¹ uers. *In solido nasci meruit captaque locari.*). — 62. M rethor. — 63. U^{3.6} M at praesul sedem. — 65. U⁴ G² Nauta p³ Nautaque. — 66. P U^{4.6} p³ Gentis ac innumerae U⁷ Gentis et . . . M Gentis aut . . . G¹ Gentisque . . . — 67. U⁴ mare cum sit amarum PR quoniam sit amarum. — 68. PU¹ p¹ quia pellunt littora fluctus U² p³ quia pellunt litora fluctus U^{4.5.7} G^{1.2} M μ¹ p³ quia pellit littora fluctus U³ quia pellit litora fluctus U⁶ quia pellit littore fluctus (sequuntur in cod. U⁵ uers. 76. 77). — 69. PU^{1.5} μ¹ cum nil turbatur in ipso p^{2.3} quia nil turbatur in ipso U^{2.4.6.7} G¹ p¹ cum nil turbatur in illo U³ cum nil turbetur in illo G² dum nil turbatur in illo M cum nil turbatur ab illo (sequitur in cod. U⁵ uers. 78). — 70. PU^{1.4.6.7} G¹ M μ¹ p^{1.2.3} A potu pontus U³ A pont (e eras.) pontus U³ A ponto pontus U⁵ A ponti pontus G² Pontus a ponte (gl. *pontus dicitur a potu per contrarium, quia non potatur, uel a ponte, quia ponte deficit.*) p³ oceanus PR occeanus (G^{1.2} occianus). — 71. U³ quia uix tangis sibi fundum U⁷ quia uix tangis ibi fundum U⁵ quia uix tangens ibi fundum p³ quia uix tangens tibi fundum. — 72. U¹ Dicitur hinc fretum U^{3.7} M Dicitur hincque fretum U³ qm̄ super omia fremit U⁴ quod super omia fremit U⁷ quia super omne fremit PR quod super omne fremit (U⁶ p³ habent uers. 73. 72). — 73. U¹ Dic affitriten U⁶ Dicitur amphitrites PR Dic amphitritem U¹ quod terram circuit omnem PR quia terram circuit (p¹ circuit) omnem. — 75. U⁴ sic dicitur aequor ab aequo U⁶ tunc dicas

Cum fremit a fremitu se probat esse fretum.
 Cum penitus lateat pelagus, mare cum sit amarum,
 Ponte carens pontus nomen habere potest.
 Candelae fulgor lux est candelaque lumen,
 Lux a natura, sed lumen materiale est. 80
 Finis consumens, est consummatio finis,
 Est proprium finis, quandoque est actio finis.
 Est petra quod firmum, rupes quod rumpitur illud,
 Saxum sit moles unde recisa cadit.
 Cautis acumen habet et ob hoc *cauet* eius origo, 85
 Laesuramque pedis uox sonat ista lapis.
 Dicitur iste dies ostenso tempore certo,
 Incertum spatium denotat illa dies.
 Dicitur allodium fundus, fundum maris imum.
 Noctua nycticorax et bubo nyctimeneque 90

aequor ab aequo G² tunc aequor fiet ab aequo. — 76. U⁴ sic probat . . . U⁷ se notat . . . — 77. U⁷ Quod — quod U² p³ Cum — quod (U⁶ p³ habent uers. 77. 76). — 78. U⁷ nomen habere solet. — 79. P fulgur. — 80. P Lux a natura est, sed lumen materiale U^{1.2} Lux a natura, sed lumen materiale. — 81. U^{2.6} p¹ et consummatio finis (sequitur in cod. U³ uers. *Cuius plurale regiones dicimus esse.*). — 82. U⁷ Est proprium nomen (expuncto *finis*) quandoque quod actio finis p¹ quandoque et actio finis (sequitur in codd. U^{2.5.7} G^{1.2} uers. *Cuius plurale regiones dicimus esse.*). — 83. U⁶ G² uel firmum PU^{2.3.5.6} p³ quia rumpitur illud U¹ quod turpiter illud U^{4.7} G^{1.2} M μ^1 p^{1.2} quod rumpitur illud. — 84. U^{4.5} G^{1.2} cadunt p¹ cadent (i cadit) PR cadit (sequitur in cod. U⁴ uers. *Fines plurale regionem dicimus esse.*). — 85. P acumen erit codd. acumen habet U^{2.4} μ^1 p² ob hoc PR ab hoc. — 86. U^{4.6} G¹ pedum U⁷ sonet. — 87. PU^{3.5} G² ille dies U^{1.2.6.7} M p^{1.2.3} iste dies U⁴ G¹ ista dies μ^1 illa dies. — 88. U^{1.6} M μ^1 p^{1.2.3} spatium PR tempus U² G³ p³ ista dies PR illa dies (sequitur in cod. U⁴ distichon hoc: *Margo dies funis cortex dubii generis sit || Cardo silex clunis iungere tu poteris.*). — 89. P et codd. allodium gl. cod. U²: *Allodiū dŕ ab alleos alienū et oda laus, quasi aliena laus. quia bona hereditas ab alienis tñeūtibus laudatur. et tunc debet scribi per duplex ll. sed dū scribitur per unū l tunc deriuatur ab alo lis. quasi alens heredem. uel potest dici ab alieno as. quia hereditas de uno ī aliū successiue transfertur et ita alienatur.* (sequitur in cod. U⁶ uers. *Fundus fundit opes sed fundus fundit lapillos.* in cod. p² legitur uers. hic: *Fundus fundit opes et fundit funda lapillos.* idem uers. inuenitur in gl. M.) — 90. U^{1.2.4.5.7} G^{1.2} M μ^1 p¹ nocticorax P G¹ p^{2.3} nictimeneque p¹ nectimeneque U^{1.6.7} M

- Nomina sunt auium noctis uespertilioque,
 De quibus in libris nulla est distantia certa.
 Est animal dictum, uegetat quia spiritus ipsum,
 A fero fers fera, se quoniam fert impetuose,
 95 Bestia quod uastat, at pecus ima notat.
 Est ars rhetorica, rhetor dat dogma liberque
 Rhetoricus, sit rhetorici distinctio duplex.
 Arte poëtica fungor dum fingo poëma,
 Ipse poëta uocor, mea fictio dicta poësis.
 100 Est equitum clipeus sic a uerbo clepo dictus,
 Est peditum scutum, quod uult caput esse rotundum.
 Pectoris est proprie spinter pariterque monile,
 Ornatus colli sit torques, auris inauris,
 Anulus est manuum, sunt armillae scapularum,
 105 Atque perichelides exornant brachia nymphes.
 A cubito supra dimensio dicitur ulna,
 Quodque premit cubitus dici solet esse lacertus,
 Hae partes geminae dicuntur brachia iunctae.
 Hoc nomen populus homines generaliter urbis

nictimineque U³ nictinueque U² uictime neque (expuncto *noctimineque*) μ^1 nectura neque G² nÿctimeque. — 92. P U^{4.6} G² p³ nulla est distinctio certa U¹ nulla distancia certa U² nulla est distancia facta (supra legitur : distinctio certa) U^{3.5.7} M μ^1 G¹ p^{1.3} nulla est distancia certa. — 94. P sese quoniam ferat . . . U² qm se ferat . . . U⁵ G² p^{2.3} se quoniam ferat . . . — 95. U^{3.5} G¹ p³ ac pecus . . . — 96. P rhetorica — rhetor codd. rethorica — rethor U⁷ dans. — 97. (sequuntur in cod. G¹ duo uersus hi: *Rethoris est resis et lexis est lo(g)icorum || Synthesis est horum speculatio grammaticorum.*). — 98. P μ^1 poetica R poetria. — 100. P sic dictus a clepo uerbo U^{1.3.4.5.6} G² μ^1 p^{1.3} sic a uerbo clepo dictus p³ ab hoc uerbo clepo dictus U² sit de uerbo clepo dictus U⁷ sit a uerbo clepo dictus M sit ab uerbo clepo dictus G¹ sit a clepo dicta (gl. marg. cod. U¹: *dicitur clipeu⁹ a clepo pis quod ē furor aris. quia clipeu⁹ furatur militē uel celat ne possit a sagittis uel lācea ledi.*). — 101. U² sibi uult caput esse rotundum U⁷ tibi uult . . . U³ quia uult . . . PR quod uult . . . — 103. U^{2.7} G² inaures PR inauris). — 104. U⁵ sed et armillae . . . p¹ sed armillae . . . — 105. P U^{2.3.4.6} M μ^1 p^{1.2} nymphes U^{1.7} p³ nimphe G^{1.2} nymphe U⁵ nimphis. — 106. U^{3.4.6} G² p¹ A cubitu . . . U⁵ facta dimensio PR supra dimensio (gl. cod. U² *sursū mēsurādo*). — 107. μ^1 cubitos p³ cubitum. — 108. U⁶ recte U¹ iuncti PR iuncte. — 109. U⁵ generaliter homines.

Colligit eiusdem, sed plebs ignobilitatem	110
Continet aut uulgus, uel sic uariare licebit:	
Hic summos notat, haec medios, hoc colligit imos.	
Palma notat laudem belli, uictoria finem,	
Hostes imbelles quando dant terga, trophaeum	
Dicitur, ast hinc exultatio facta triumphus.	115
Sol est ipse globus, soles uariae nota lucis,	
Dicunturque tamen soles quandoque calores.	
Sal neutri generis condimentum notat oris,	
Hic sal si dicas, id quod sapientia signas,	
Cuius plurale reprehensio dicitur esse.	120
Est uitrum saphīrum, pro gemma dico saphīrum:	
Corripas primi mediam producque secundi.	
Fornix lenonis locus est, pariter meretricis,	
Ast arcus muri dicitur exterior.	
Quo purgas aurum fornax aliudue metallum,	125
Fornicor a primo fornice nomen habet.	
Est usura suos cum quis tradit mihi nummos	
Spe lucri, faenus duplex usura uocatur.	
Libra statera, stater est quod libratur in ipsa:	

111. U^{5.6} at uulgus U^{4.7} ac uulgus U⁷ et sic . . . U¹ uariare licebit μ^1 uariare ualemus PR uariare solemus. — 114. PU^{3.4.5.6.7} M μ^1 p^{1.2.3} Hostes in bellis U^{1.2} G² Hostes inbelles G¹ Hostis inbellis. — 115. P hinc est exultatio . . . G² hinc exultatio . . . U⁴ at hinc exultatio p³ ac hinc exultatio . . . R ast hinc exultatio . . . U^{1.3} G^{1.2} p² habent uers. 114. 115. 113. U⁴ habet uers. 113. 115. 114. — 116. p¹ Est sol ipse globus p² Sol est globus ipse PR Sol est ipse globus. — 119. μ^1 p^{1.2} hoc quod M signas PR signat (sequitur in cod. p³ uers. pentam. *Verbaque cum salibus asperiora dedit*). — 120. (sequitur in codd. U⁶ G² uers. pentam. *Verbaque cum salibus asperiora dedit* (G² *dabat*). idem uers. in codd. U^{1.2} al. m. in margine scriptus inuenitur. in cod. U⁷ legitur: *Plura tamen salibus asperiora dabat*. abest a P et codd. reliquis.). — 121. U² Est saphirum uitrum M sed saphirus splendida gemma G² pro gemma dico saphirum PR saphirus splendida gemma. — 122. U^{1.4} G¹ M μ^1 p^{1.2} Corripas PR Corripies. — 123. U^{1.2} domus est. — 125. U¹ aliumue U^{2.3} G^{1.2} M aliudque. — 126. p¹ habes. — 127. U³ dum quis G¹ si quis. — 128. U¹ G¹ p³ Sepe lucri. — 129. P quod ponitur intra U^{1.5} M μ^1 p^{1.2} quod libratur in ipsa U^{2.3.4.6.7} G^{1.2} p³ quod libratur in illa.

- 130 A sto stasque steti proprie dicatur utrumque.
 Dicitur insitio tempus ramosa serendi,
 Actio qua seritur dicitur insitium.
 Est aetas hominis, ast aeuum philosophiae,
 Quodquē magis liqueat aetatem continet aeuum.
- 135 Dic caules olera, dicuntur ouilia caulae,
 Callus durities dicatur, semita callis.
 Dic cocleam turris scalam testamque limacis,
 Est coclear proprie quo pultes ponis in ore.
 Octo iuncturam foliorum dico quaternum,
- 140 Ille quaternio sit qui supra quattuor exstat.
 A tumeo tumulum dic, a moneo monumentum,
 A sepelit coeptum dicatur habere sepulcrum,
 Sarcofagum dices, carnem quod edant ibi uermes,
 Quod bona sit ratio sarco fagique probant.

130. PU⁴p³ A sto stas steti . . . — 131. G¹p¹ incisio. — 132. U⁶ Actus quo . . . G¹ incisium. — 133. PU^{1.2.7} Est etas hominis U⁶G²p³ Est etas hominum U^{3.5}G¹M¹p^{1.2} Etas est hominis U⁴ Etas est hominum U^{2.4.6}G²p³ est eum PU^{1.3.7}G¹p^{1.2} ast eum U⁵ ac eum M at eum. — 134. Pp² Quoque . . . — 136. U^{2.7} Callus durities manuum sit . . . (U^{4.6}p³ habent uers. 136. 135). — 137. U^{2.5} scalam turris (gl. cod. U¹: *coclea uia illa lapidea per quam ad turris superiora interius fit ascensus. dicta coclea quia sit tortuosa.*). — 138. PU^{1.2.3.4.5}G²Mp^{1.2} Est coclear . . . p¹ Sit coclear . . . U⁶p³ Dic coclear . . . U⁷ Sed coclear . . . G¹ Ast coclear . . . — 139. P Iuncturam dicas foliorum octo quaternum U^{1.5}p³ Iuncturam foliorum dicas octo quaternum U⁷ Iuncturam dicas foliis ex octo quaternum U^{2.3.6}G^{1.2}Mp^{1.3} Octo iuncturam foliorum dico quaternum U⁴ Octo iuncturam dico foliorum quaternum. — 140. PU⁷p² qui supra quattuor exstat R qui quattuor est dominator. — 141. PA tumulo . . . MA tumulo (al. m. *tumeo.*) R A tumeo . . . p¹ ab moneo. — 143. PU^{4.6}p^{2.3} Sarcophagum dicas U^{3.5} Sarcophagum dicas U²G² Sarcophagum dicas U¹ Sarcophagum dices G¹p¹ Sarcophagum dices PU³p^{2.3} carnes quod edant ibi uermes U⁵ carnes quod edunt . . . U^{1.4} carnem quod edent . . . G^{1.2}p¹ carnem quod edant . . . U² quod edunt uermes ibi carnes U⁶ quod edant carnes ibi uermes U⁷ Sarcophagumque carnem dicas quod edunt ibi uermes M Sarcophagum carnem dicas quod edent ibi uermes p¹ Sarcophagum carnes dices quod edant ibi uermes. — 144. P sarcos fagique probant U⁷p³ sarcho (p³ sarco) fagique probant U⁴M¹ sarco fagique probat p² sarco fagique probat U⁶ sarco fagique probat

Ast hoc Mausoleum sit ab inuentore uocatum,	145
Uel sit mansoleum, quod totum manibus exstat.	
Dic feretri caput esse fero, libitum Libitinae,	
Hoc nomen tumba complectitur omnia dicta.	
Sensus sunt hominum, uerborum sensa suorum,	
Sentire est sensus, tibi sit sententia sensum.	150
Remex est proprie quod ponit nauita puppe,	
Remus quo medii ueniens ciet aequora ponti,	
Est remex ducens, est remus ductus in unda,	
At tibi remorum collectio remigium sit.	
Grex ouium proprie fertur subolumque suarum,	155
Ast armenta boum, dicas pecus esse caprarum.	

U¹ sacro phagisque probat p¹ sarco phagisque probat U^{2.3.5} sarco phagique probat G² sarcho phagisque probat G¹ sarcho phagumque probat. — 145. P Ast mausoleum U^{1.7} Ast hoc maseolum U^{2.3.4.5.6} p² Ast hoc manseolum G² M μ¹ p³ Ast hoc mauseolum p¹ Ast hoc mausoleum G¹ Ast hinc maseolum PU^{4.6} 7 G² μ¹ sit ab inuentore repertum U^{1.2.3.5} G¹ M p^{1.2.3} sit ab inuentore uocatum (gl. dictum). — 146. P p¹ Uel mausoleum quod totum manibus extat U¹ μ¹ p² Uel sit maseolum quod totum manibus extet U^{2.3.4.5.7} G^{1.2} M p³ Uel sit manseolum quod totum manibus (gl. aīab;) extat U⁶ Uel sit manseolum quod solum manibus extat (gl. cod. U¹: mauseolū (sic) dicitur a manes quod ē aīa et olon totum. q. totum maīb; fab' catūm. et ē proprie regū uel uirorū nobiliū sepultura. gl. Metulini: dicitur de olon quod est totum et manes nium, quasi totum manibus deputatum.). — 148. P comprehendit. — 149. U³ M p¹ Sensus sunt hominis p³ Est sensus hominum PR Sensus sunt hominum (sequitur in cod. U² uers. al. m. scriptus hic: *Sensa latent in uoce latent in pectore sensus.*). — 150. U³ Sensus sentire tibi sit . . . G² Sensus sentire est tibi sit . . . — 151. P Remex sit proprie G² Est remex proprie R Remex est proprie U³ quem ponit nauita puppe U⁶ quem ponit nauita ponto U⁷ quem inponit nauita puppi P μ¹ p^{2.3} quod ponit nauita puppe U^{1.2.4.5} G^{1.2} p¹ quod ponit nauita puppe. — 153. U⁶ remus quoque ductus in unda p³ est remus ductus in undis U³ μ¹ p¹ est remus ductus in amne. — 154. PU² G² Ast tibi . . . R At tibi . . . U¹ habet uers. 151. 153. 152. 154. U^{2.3} G² M p² habent uers. 151. 152. 154. 153. U⁶ om. uers. 154. (in cod. U³ sequitur uers. 154 uers. hic: *Remigium dices plures comprehendere classes.* in cod. p³ legitur uers. hic: *Remigium dicas plures comprehendere remos.*). — 155. U^{1.2.4.7} M p^{1.2} fertur proprie U⁴ G¹ subolumque PR sobolumque. — 156. U⁶ Sunt armenta . . . p³ Dic armenta (in cod. U³ post uers. 154 inueniuntur uersus hi: *Agmen apum, sed grex ouium*

- Est dolus in lingua male dicentis manifesta,
 Fraus est fallentis sub lingua blanda loquentis.
 Est amplus latus, etiam latus est hominis pars,
 160 Estque prioris in i genitiuus in isque secundi,
 Estque later tegula, sic dicta sit haec quia lata.
 Lignum de fuste, sed linum dicitur esse
 Ardendi causa, quia uoluitur undique cera.
 Cingula quadrupedis, cingentis cingulus esto,
 165 At neutri generis sit zona tibi mulieris.
 Dicitur esse liber codex, sed libra statera,
 Libraque quandoque collectio sit solidorum.
 Est crater patera, connexio uirgea cratis,
 Quam munimentum perhibent turri dare magnum.
 170 Quod sit ad assandum pisces tu craticulam dic,
 Hanc tamen improprie dictam cratem legis esse.
 Sinum de uase dicas, sīnus esto puellae:

uolūcrumque suumque || Dic armenta boum, sed non profertur equorum || Lignorumque strues, lapidum dicatur aceruus. — 157. P U^{2.4.5} G² p³ male (U² i mala) dicentis manifeste U^{3.7} G¹ M p^{1.2} male dicentis manifesta U¹ μ¹ mala dicentis manifesta U⁶ mala dicentis manifeste. — 158. U² p² blande loquentis (U^{2.6} habent uers. 157. 158. 159. 160. 161. 155. 156. U^{4.7} G² M p¹ habent uers. 157. 158. 155. 156. 159. 160. 161.). — 159. M p¹ etiam hominis latus est pars. — 160. p¹ in risque secundi. — 161. U⁴ dicta sic est quia lata M sic dicta sed haec quia lata. — 162. U^{4.6} G² M μ¹ p^{2.3} lignus G² lignē U¹ lignum U² ligum p¹ linus P lychnus U² dicimus esse. — 163. P Ardenti causa M Ardentis causa U⁵ uoluimus. — 164. U³ quadrupedum. — 165. P U^{2.3.4} G² p¹ Ast . . . U^{1.5.6} G¹ μ¹ At . . . U⁷ p³ Ac . . . M p² Et . . . — 165. U¹ zona tibi sit mulieris G² tibi sit zona . . . PR sit zona tibi mulieris (sequuntur in cod. U³ duo uersus hi: *Cingula cingit equum, sed cingula sunt mulierum || Cingulus est reliquum quod cingit membra uirorum.* absunt a P et codd. reliquis. inueniuntur in gl. M.). — 166. U⁷ Dicatur liber codex p³ et libra . . . — 167. U¹ sit collectio . . . (sequitur in codd. U^{3.5} uers. *Pro signo caeli quandoque potest reperiri.* idem uers. al. m. scriptus legitur in cod. U²). — 168. P panthera U¹ pantera P et codd. connexio. — 169. P Que munimentum perhibet . . . U^{1.2.4.5.7} G¹ Quod munimentum peribet (U⁷ G¹ perhibet) U^{3.6} M p^{1.3} Quod munimentum peribent (p^{1.3} perhibent) μ¹ p² Quam munimentum perhibent . . . G² Quod munimentum turri solet dare magnum. — 171. U¹ M μ¹ legis ipse.

Primam producas primi breuesque secundi.
 Intestinorum pars est lactis, liquor est lac:
 Illud femineum, debes hoc dicere neutrum. 175
 Ista parens matri uox conuenit et genitori,
 Mater quod pariat dicitur esse parens.
 Non sic de patre dices, quoniam nequit esse,
 Sed quia sit partus causa uocatur ita.
 Hoc flamen neutri pro flatu debet haberi, 180
 Hic si praecedat, stantem Iouis ad sacra signat:
 A flo flas flamen, a filo dicito flamen.
 Dicitur esse decus ueneratio, sed decor oris:
 Illius decōris, huius dic esse decōris.
 Est uitium crimen, uiciam fore dicito semen, 185
 A uitio uitias horum dicatur utrumque.
 Dic fibram uenam, sed dic animal fore fibrum,
 Nam fibris totum uenisque puto fore plenum.

173. (sequitur in codd. U^{2.4} uers. *Lac liquor est mammae, piscis lactes tenet* [U⁴ *lactes pisces habent*] in se). — 174. (sequitur in codd. U^{1.6} p^{2.3} uers. *Lac liquor est mammae, lactes piscis* [U⁶ *piscis lactes*] *habet in se. idem* uers. legitur in codd. U^{3.5.7} G^{1.2} M p¹ post uers. 175, abest a P et μ^1 , inuenitur in gl. M.). — 175. P Hoc est femineum, debes hoc . . . U¹ Hocque femineum, debemus dicere neutrum U^{2.3} Hoc tu femineum, debes hoc . . . U^{4.6} M p^{2.3} Illud femineum, debes hoc . . . U⁵ Istud femineum, debes hoc . . . μ^1 Hoc quoque femineum, debes hoc . . . G² Lac quoque femineum, debes hoc . . . G¹ Hoc femineum. debes hoc . . . U⁷ Hec fēmi debes hoc . . . p¹ Hoc tu femineum, tu debes hoc dare neutrum. — 176. U² Ista parens patri . . . — 178. U^{4.6.7} G² μ^1 dicas PR dices. — 179. p³ Sed q sit . . . U⁵ Sed quia partus sit . . . 180. PU^{2.3.6} p^{1.3} Hoc flamen neutri U¹ G² M p² Flamen sit neutri U^{4.5.7} G¹ μ^1 Flamen si neutri PU^{2.5} pro flamine debet haberi. — 181. μ^1 flamen (pro *stantem*). — 185. PU³ uicia quoque dicitur semen U⁵ μ^1 uiciam quoque dicito semen U⁶ uitiam quoque dic fore semen U^{1.4} G² M p^{1.2} uiciam fore dicito semen U² p³ uiciam dic esse legumen U⁷ uiciam fore dicito legumen. — 186. PU^{1.2.4} M μ^1 p^{1.2.3} horum dicatur utrumque U⁷ ortum dicatur utrumque U³ G¹ nasci dicatur utrumque U⁶ G² horum dicatur origo U⁵ horum dicamus origo. — 187. PU^{2.4.5.7} G^{1.2} M μ^1 p³ dicas animal fore fibrum U⁶ animal dicas fore fibrum U^{1.3} sed dic animal fore fibrum. — 188. P p² Nam fibris totum uenisque puto fore plenum U¹ Nam fibris neruisque puto totum fore plenum U⁷ Nam fibris plenum neruisque puto fore fibrum U^{2.3.4.5.6} G²

- Uirga rudis, rudis est incurius et sine laude,
 190 Estque rudis quandoque nouus, quod saepe repertum est,
 Sed magis istud idem quam duo prima notat.
 Ille sororius est cui nupta soror mea, glos est
 Quam frater duxit, laeuir de fratre mariti
 Dicitur hinc laeuum quod notat esse uirum.
 195 Pauperis et ditis Libitinam dicimus esse,
 Sandapilum tantum pauperis est feretrum.
 Hic glomus hocue glomus fili glomeratio fertur,
 Tertia respondet reliquo, primoque secunda,
 Hoc nomenque globus aliis poteris dare rebus.
 200 Dic praedam quod ui depraedans surripis hosti,
 Quidquid captiuo tolles spoliū fore dices.
 Est uallus palus circa castrum praeacutus,
 Nexio palorum sibi mutua sit tibi uallum.
 Aufertur quod ui iactura potest bene dici,
 205 Quod fortuna malum parat ultro die fore damnum.
 Cena cibus, caenum sordes, umbratio scena:
 A ceno primum, a scenon tu cetera dicas.
 Claua genus baculi, clauis sera, clauus acutus,
 Clauus remigium, clauus quoque sit tibi uestis.

$M^{\mu^1} p^{1-3}$ Nam fibris fibrum uenisque puto totum fore plenum G^1 Nam fibris fibrum uenisque puto fore plenum. — 190. U^6 Et quandoque nouus rudis est $U^{1-4-6} G^1 p^3$ quod saepe repertum (om. *est*). — 191. P istud idem codd. illud idem. — 193. $G^2 p^3$ ducit. — 194. U^6 hinc uirum quod notat esse leuum (cf. IX. 49). — 195. $U^{1-2-4-5}$ diuitis U^2 libitina dicitur esse. — 196. U^1 Sandapilumque tamen pauperis est feretrum G^2 Scandaphilum tamen dic pauperis esse feretrum. — 197. $G^2 \mu^1 p^1$ hocue glomus G^1 fertur glomeratio fili. — 199. $U^{1-3} p^3$ Hoc nomen globus G^2 Hoc nomen glomus. — 200. $M p^{1-3}$ deprendens PR depredans. — 201. P spoliū forte dices $U^1 p^3$ spoliū fore dices $U^{2-3-4-6-7} G^1 M^{\mu^1} p^1$ spoliū fore dicas U^5 spoliū tibi dicas G^2 spoliū fore dico — 205. G^1 dicito damnum. — 206. $U^{1-4-5-7} G^1 p^{1-3}$ scenum sordes. — 207. $PU^{3-6-7} G^2 M p^1$ a scenon cetera dicas $G^1 \mu^1$ a cenon cetera dicas $U^1 p^3$ a scenon tu cetera dicas U^2 de senon cetera dicas U^{4-5} de scenon cetera dicas p^2 de cenon cetera dicas. — 208. (sequitur in cod. G^1 uers. qui idem inuenitur in gl. M : Claua ferit, clauis aperit, clauus duo iungit. in cod. p^1 uers hic legitur al. m. scriptus: Claua ferit, penetrat clauus, serat ostia clauis.). — 209. (sequi-

Ceruos rete, plaga lepores, cassis capit apros, 210

Haec cassis galea, dicas hic reteque fiet:

Decidit in casses praeda petita meos.

Dicitur haec buxus dum uiuit in arbore ramus,

At si detrunces, hoc buxum dicere debes.

Est acies oculi, sed acumen sit tibi cultri, 215

Est acies pugnans gens tamen improprie.

Quod teres inde polus, quod feruens fertur Olympus,

Quodque domus solis hinc caelum dicitur esse.

Dicitur ille locus gratissimus hic paradisus,

Ad signanda loci iocunda sit haec paradisus. 220

Fons silet est siluae, quia nil sit ibi quod abundet

Murmure, sit lucus a luceo, quod sit opacus,

Sicque per antifrasim dices a luceo lucum.

Ad nauem mālus spectat, mālus est uitiosus,

Faux est māla, mālum uitium, mālum quoque pomum. 225

Aulae dicuntur aulaea, petasmata templi,

Cortinae thalami, uelaria uela theatri.

Est a materia fragili sumens homo nomen,

tur in codd. U⁵ G² uers. *Claua ferit, clauis aperit, clauus duo iungit.* — 211. P galeam codd. galea (U⁶ galea sit) U^{4.6} G¹ fiat (sequitur in P p² uers. *Si cassis cassis dicas tunc retia pandis* in margine cod. U¹ al. m. scriptus inuenitur uers. *Si cassis cassis dicas signat tibi rethe.* in cod. U⁵ legitur *Si dicas cassis cassis signat tibi rethe.* cod. μ¹ in margine habet al. m. scriptum uers. hunc: *Si cassis cassis dicam signo mihi rethe.* sequitur hunc uers. in codd. U^{1.5} μ¹ p^{3.3} uers. hic: *Sed (U⁵ Tunc) galeam signo cum (p¹ si) cassis cassidis addo (p² aio μ¹ inquam).* — 212. P Dicitur in casses . . . U^{2.5} om. h. u. — 213. U⁵ Dicimus hic buxus . . . p² Dicitur hic . . . — 214. U⁵ Aut si . . . U⁷ p³ Ac si . . . M Et si . . . G² detruncas. — 216. U⁵ om. h. u. — 217. P G² quod feruet R quod feruens. — 220. P Assignando loca iocunda p³ Assignanda loca iocunda U^{2.4.5.7} G¹ Ad signanda loca iocunda U^{1.3} M μ¹ p^{1.2} Ad signanda loci iocunda U⁶ G² Assignanda loci iocunda. — 221. P U^{3.5} G^{1.2} M p¹ quia nil sit ibi U⁷ quia nil sit quod ibi habundet U^{1.2.4.6} μ¹ p^{2.3} quia nil ibi sit . . . U¹ G² habundat. — 222. U⁶ sed lucus . . . μ¹ quod sit opacum. — 223. U⁵ μ¹ Sic per . . . U^{2.5.7} p³ dicas. — 224. U⁶ G² spectat malus. — 225. U^{4.6} Est faux mala U³ pomum quoque malum. — 226. U¹ pitasmaque μ¹ portasmata. — 227. U^{6.7} G² M p¹ talami — teatri.

- Fons quia fertur humus nominis huius homo.
- 230 A uirtute uir est, qua debet quisque uirere,
 Anthropos est quoniam uultus ad sidera tollit.
 Est altare dei, diuorum dicimus aras,
 Uel si mauis materies quadrata sit ara,
 Ast altare lapis super aram marmoreus sit.
- 235 Hymnus diuina laus est, sunt cantica mentis
 Laetitiae, quae fiunt de caelestibus ipsis.
 Dic a materia nomen sibi sumere lora,
 At quod habere manu soleas dicuntur habenae.
 Hinc scola dicatur, quia mens ibi sollicitatur
- 240 Circa doctrinam doctoris suscipiendam.
 Affectus mentis ad discendum studium sit,
 Ast exercitium labor artis continuatus,
 Et tamen improprie studium scola dicitur esse.
 Quo latro signatur dic cauterium fore ferrum,
- 245 Cauterium proprie dicas in carne foramen.
 Uir trapezeta, trapezetum sua mensa.
 Semis dimidius indeclinabile semper,
 Semis semissis dicetur dimidius pes.
 Hoc imperfectus signatur nomine semis,

229. P Fons quoque fertur humus . . . U^{6.7} p^{2.3} Fonsque fertur . . .
 — 230. U^{1.3.4} G¹ μ¹ quia debet . . . PR qua debet . . . — 231. U³ tol-
 lat. — 232. U⁴ aram. — 235. P U³ p¹ sint. — 236. U^{4.5} fiunt quae . . . —
 238. U⁴ Sed quod . . . G² Ast quod . . . — 239. U^{3.4.5.6} G¹ μ¹ quod
 mens . . . PR quia . . . G¹ tibi μ¹ sibi. — 240. U^{4.6} doctoris doctrinam. —
 242. P U^{1.2.3.4.5.7} G² μ¹ p² Ast . . . U⁶ Est . . . M p³ Ac . . . p¹ Ad . . .
 P U^{3.5} M arti R artis (gl. cod. U²: *studii*). — 243. U¹ G² Ast tamen . . .
 p² At tamen . . . p³ Ac tamen . . . PR Et tamen . . . G¹ scola stu-
 dium. — 245. P U^{1.5} M μ¹ p^{2.3} dices U^{2.3.4.6.7} G^{1.2} p¹ dicas G² in fronte
 PR in carne. — 246. P U⁷ trapezeta trapezetum U⁴ trapeseta trapezetum
 U⁵ trapeseta trapesetum U⁶ trapeseta trapessetum R trapezeta trapeze-
 tum. — 247. G² indeclinabile credo. — 248. P U^{1.3} μ¹ p² dicetur U^{2.4.6.7}
 G^{1.2} M p^{1.3} dicatur P poys p³ pois U^{1.3.7} G^{1.2} M μ¹ p^{1.2} pes U³ as (ex-
 puncto *pes*) U⁴ as U⁵ Semis semissis as tibi dimidium U⁶ om. uocabulum
 in exitu uersus. — 249. P Hic imperfectus signatur nomine semis U^{3.5} p¹
 Ac imperfectus signatur . . . M At imperfectus signatur . . . G² Ast in-
 perfectus signatur . . . U^{1.2.7} G¹ μ¹ Hoc imperfectus signatur . . . U^{4.6} p^{2.3}
 Hoc imperfectus dicatur . . . U² femus (expuncto-is) U⁷ μ¹ p² semus p³ semi.

A quo semideus uolo compositum fore dicas,	250
Semiur a semis dicitur atque uiro.	
Est uenter maris, est uterus mulieris et aluus,	
Ast uterus sit praegnantis, sit uirginis aluus,	
Uel sic dicatur, quia sic diuersificatur:	
Uenter consumit, uterus parit, egerit aluus.	255
Astrum uel stella de solo dicitur astro,	
Astrorum proprie glomeratio sit tibi sidus:	
A sto stas stellas, a sido sidera dicas,	
Ex astur dicas, quod lux est, astra uenire.	
Est summum pinna templi cirrusque capilli,	260
At galeae conus, sit tibi doma domus.	
Est uertex montis, dic arboris esse cacumen.	
Zelus amor sponsae cum sponso dicitur esse,	
Inuidiamque hominum designat idem reproborum,	
De muliere notat habitam quoque suspicionem.	265
Custos qui seruat, custodia dicitur actus.	
Corpora quis tegimus pannos sudaria dicas,	
Quae sunt re uera sic a uerbo suo dicta,	

250. PU^{1.4.5.7} G² M μ^1 p^{1.2.3} A quo semideus uolo compositum fore dicas U^{2.6} A quo semideum uolo . . . U³ A quo compositum uolo semideus fore dicas G¹ A quo compositum fore semideum fore dicas. — 251. (sequitur in cod. U⁴ uers. *Seminiūq; bonū semibonūq; uirū.*). — 253. P U^{1.3.6.7} μ^1 p^{2.3} Ast uterus sit praegnantis G¹ Ast uterus tibi sit praegnantis M p¹ Ast uterus praegnantis U² At uterus sit praegnantis U⁵ At uterus praegnantis sit P U^{1.3.6.7} μ^1 p³ sit uirginis aluus U² sed uirginis aluus p³ et uirginis aluus M p¹ sed sit uirginis aluus G¹ uirginis aluus U⁴ G¹ om. h. u. — 256. P U^{6.7} G¹ p^{1.3} uel stella U^{1.2.3.4.5} G² M μ^1 p² uel sidus. — 257. U^{1.3.4.5} G² M μ^1 p² sit tibi stella. — 258. PU^{4.6} G² A sto stas stella U^{5.6} a sydo dicito sydus. — 260. U¹ μ^1 pina. — 261. PU^{1.2} p² At galeae conus p³ Ac conus galeae U^{3.5} M p¹ Ast galeae conus U^{4.6.7} G^{1.2} μ^1 Est galeae conus. — 262. U⁴ datur arboris esse cacumen. — 264. U^{4.6.7} G² Inuidiam hominum . . . — 265. P habitam signat quoque suspicionem U¹ habitam notat quoque fufcipiēte U² notat (i habitam) h' (*hic* al. m.) zelus suspicionem U^{3.5.6.7} G^{1.2} μ^1 p^{2.3} habitam notat hoc quoque suspicionem (G² p^{2.3} suspicionem) M habitum notat hoc quoque suspiciosum (quocum conspirare uidetur p¹) U⁶ habitam notat hic quoque suspicionem (sic) U⁴ notat habitam quoque suspicionem. — 266. U¹ om. h. u. U^{2.4.6.7} G² M habent post uers. 271. — 267. P tegimur G¹ p² dices.

- Talibus insuimus pannis quia corpus humandum.
- 270 Ast ad quadrupedem sudaria pertinet, eius
Sudo caput, quoniam sudore sit uda caballi.
Aegis dicatur, tegitur quia pelle caprina,
A pello pelta, quia pellit fortiter ictus,
Denotat ancile scutum, quoniam solet esse
- 275 Decisum circa, procerum tantummodo parma,
A clepo sit clipeus, a scuton scuta uocantur.
Est scaber ferrum, quo pes purgatur equinus,
Ast hominem scabrum dic, quem cernis scabiosum.
Ex usu portus acus et lacus et tribus, inde
- 280 Ante bus u teneant arc. art. part. ex ratione.
Nomina sunt quinque plurale gerentia quintae
Haec: res atque dies acies facies speciesque,
Et si sint plura, tamen usus non tenet illa.
Funera confirmant fore pompas exsequiarum,
- 285 Exsequias dicunt corporis obsequium.
Corporis alteritas affectio dicitur esse,

269. P Talibus insuimus pannis ad corpus humandum G¹ Talibus insuitur pannis quia corpus humanum. — 270. U⁵ quadrupedes G¹ pertinet apte. — 271. μ^1 fit. — 272. U¹ M p¹ dicetur U^{6.7} M p² quia tegitur PR tegitur quia. — 274. P anchille U¹ p² achille U³ anchile M μ^1 p^{1.3} ancille. — 275. U³ Precisum U^{3.7} M p² procerum est t. p. — 276. (gl. *scutum est clipeus rotundus et dicitur a scuton quod est rotundum*). — 277. G¹ p³ equorum. — 278. U³ μ^1 dic quem cernes p¹ dic quem tu cernes U¹ dices quem cernes. — 279. U^{2.4.6} adde (pro inde). — 280. U^{2.4} μ^1 p³ Ante bus u seruant U³ artus partus uerubusque (in margine legitur: *Añ buf u teneāt arc⁹ art⁹ et part⁹ ex rōne*). — 281. U^{4.5.6.7} G² M p¹ quae sunt pluralia quintae. — 282. U⁵ haec res atque dies . . . U³ Sunt res atque dies . . . PR Que res atque (U⁴ adde) dies . . . P U^{3.5.6} G² p^{1.2} acies facies speciesque U¹ G¹ M μ^1 p³ facies acies speciesque U³ acies species faciesque U⁴ facies species aciesque. — 283. P U² M p¹ At si sint plura U⁶ At si sunt plura U^{1.3.5.7} G¹ Ac si sint plura G² A si sint plura U⁴ μ^1 p^{2.3} Et si sint (p² sunt) plura U⁶ p³ tamen usus non habet illa. — 284. (U² habet uers. 284. 285. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 286. 287. 298. 299. U^{3.4.5.6.7} M μ^1 p^{1.3} habent 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 284. 285. 286. 287. 298. 299. uers. 284. 285. 286. 287. absunt a cod. G²). — 285. P M p¹ dicas R dicunt G¹ M p³ corporis exequium. — 286. P alterius.

At spectat mentis affectus ad interiora.
 Torrens est ueniens aqua niuibus ex liquefactis,
 Stans ex artificum studio dices fore stagnum,
 At lacus, ut dicunt, aqua mobilis est aliquantum, 290
 Stans ex natura palus est, sed turbida limpha,
 Fons aqua natura subtilis, clara, sub aestu
 Frigida, sed cedens sub frigiditate calori,
 Est puteus locus intus habens latices, grauis haustu,
 Cuius margo tenet circum lignumue petramue. 295
 Copula si neutrum, nexum maris et mulieris
 Denotat, at si sit primae, nexum catulorum.
 Ordinis est nomen Seraphin pluraleque neutrum,
 Sique Seraph dicas, quemuis ex ordine signas.
 Obsequium sit amantum, seruitium famulantum, 300
 At serui proprie dicatur seruitus esse.
 Colligitur parua grandisque per arbutus arbor,
 Arbuta plurale nomen fructus notat esse.

287. PU⁷p^{1.3} Ac spectat U^{1.3.4.6}M At spectat μ^1 At spectant U² Et (expuncto Ad) spectat G¹p² Et spectat. — 288. U^{1.2.4.5.6.7}G^{1.2} μ^1 p^{1.3} nubibus ex liquefactis U³ de nubibus liquefactis. — 289. U¹ Stans est artificum studio U³ Quodque stat artificum studio PR Stans ex artificum (U⁵ artificis) studio PU^{1.2.5.7}M μ^1 p^{1.2.3} dices fore stagnum U^{3.4.6}G^{1.2} dicas fore stagnum. U^{4.6} stagnum fore dicas. — 290. P Ast locus U^{2.6.7}G^{1.2}p¹ Ast lacus U⁵ Est lacus U^{1.3.4}M μ^1 p² At lacus p³ Ac lacus. — 291. PU^{1.5.7}G²M μ^1 p^{1.2} ex natura U^{2.3.6}p³ a natura U⁴ om. h. u. (G^{1.2} habent uers. 289. 291. 290.). — 292. U^{2.3}p² natura est subtilis . . . μ^1 et clara. — 293. P sed sedens p² sed cadens U⁷ est cedens codd. reliqui: sed cedens. — 295. G^{1.2} circa. — 296. P U^{4.6.7}G^{1.2} μ^1 p^{1.2} Copula sit neutrum . . . U^{1.2.3}p³ Copula si neutrum M Copula sunt neutrum p¹ Copulum sit neutrum. — 297. P at primae si sit U^{1.6}G^{1.2} μ^1 p¹ ac si sit primae U⁴ aut si sit nexum primae U^{2.3.5.7}M p² at si sit primae p³ et si sit primae. — 298. U² G¹ seraphin nomen. — 299. P Si seraphim dicas quemuis ex ordine signat U^{2.4.5}G^{1.2}p^{2.3} Si seraphim dicas quemuis ex ordine signas (G² signes) p¹ Seraphym dicas quemuis ex ordine signas U¹ Sique serap dicas quemuis ex ordine signas U⁶M μ^1 Sique seraph dicas quemuis ex ordine signas (M signas μ^1 signat) U⁷p² Sitque (p² Sicque) seraph dicas . . . signas (sequuntur in cod. U⁴ uers. 331. 332.). — 300. M famularum. — 301. P. Ac . . . U⁵ dicamus (in cod. U⁴ sequuntur uers 331. 332.). — 302. U² grandisque sit arbutus ista. — 303. P U^{2.3.4.7}p¹ fructum notat

- 130 A sto stasque steti proprie dicatur utrumque.
 Dicitur insitio tempus ramosa serendi,
 Actio qua seritur dicitur insitium.
 Est aetas hominis, ast aeuum philosophiae,
 Quodquè magis liqueat aetatem continet aeuum.
- 135 Dic caules olera, dicuntur ouilia caulae,
 Callus durities dicatur, semita callis.
 Dic cocleam turris scalam testamque limacis,
 Est coclear proprie quo pultes ponis in ore.
 Octo iuncturam foliorum dico quaternum,
- 140 Ille quaternio sit qui supra quattuor exstat.
 A tumeo tumulum dic, a moneo monumentum,
 A sepelit coeptum dicatur habere sepulcrum,
 Sarcofagum dices, carnem quod edant ibi uermes,
 Quod bona sit ratio sarco fagique probant.

130. PU⁴p³ A sto stas steti . . . — 131. G¹p¹ incisio. — 132. U⁶ Actus quo . . . G¹ incisium. — 133. PU^{1.2.7} Est etas hominis U⁶G²p³ Est etas hominum U^{3.5}G¹M^μ¹p^{1.2} Etas est hominis U⁴ Etas est hominum U^{2.4.6}G²p³ est eum PU^{1.3.7}G¹μ¹p^{1.2} ast eum U⁵ ac eum M at eum. — 134. Pp² Quoque . . . — 136. U^{2.7} Callus durities manuum sit . . . (U^{4.6}μ¹p³ habent uers. 136. 135). — 137. U^{2.5} scalam turris (gl. cod. U¹: *coclea uia illa lapidea per quam ad turris superiora interius fit ascensus. dicta coclea quia sit tortuosa.*). — 138. PU^{1.2.3.4.5}G²Mp^{1.2} Est coclear . . . μ¹ Sit coclear . . . U⁶p³ Dic coclear . . . U⁷ Sed coclear . . . G¹ Ast coclear . . . — 139. P Iuncturam dicas foliorum octo quaternum U^{1.5}μ¹p³ Iuncturam foliorum dicas octo quaternum U⁷ Iuncturam dicas foliis ex octo quaternum U^{2.3.6}G^{1.2}Mp^{1.3} Octo iuncturam foliorum dico quaternum U⁴ Octo iuncturam dico foliorum quaternum. — 140. PU⁷p² qui supra quattuor exstat R qui quattuor est dominator. — 141. PA tumulo . . . MA tumulo (al. m. *tumeo.*) R A tumeo . . . p¹ ab moneo. — 143. PU^{4.6}p^{2.3} Sarcophagum dicas U^{3.5} Sarcophagum dicas U²G² Sarcophagum dicas U¹ Sarcophagum dices G¹μ¹ Sarcophagum dices PU³p^{2.3} carnes quod edant ibi uermes U⁵ carnes quod edunt . . . U^{1.4} carnem quod edent . . . G^{1.2}μ¹ carnem quod edant . . . U² quod edunt uermes ibi carnes U⁶ quod edant carnes ibi uermes U⁷ Sarcophagumque carnem dicas quod edunt ibi uermes M Sarcophagum carnem dicas quod edent ibi uermes p¹ Sarcophagum carnes dices quod edant ibi uermes. — 144. P sarcos fagique probant U⁷p³ sarcho (p³ sarco) fagique probant U⁴M^μ¹ sarco fagique probat p² sarco fagique probat U⁶ sarco fagique probat

Ast hoc Mausoleum sit ab inuentore uocatum, 145
 Uel sit mansoleum, quod totum manibus exstat.
 Dic feretri caput esse fero, libitum Libitinae,
 Hoc nomen tumba complectitur omnia dicta.
 Sensus sunt hominum, uerborum sensa suorum,
 Sentire est sensus, tibi sit sententia sensum. 150
 Remex est proprie quod ponit nauita puppe,
 Remus quo medii ueniens ciet aequora ponti,
 Est remex ducens, est remus ductus in unda,
 At tibi remorum collectio remigium sit.
 Grex ouium proprie fertur subolumque suarum, 155
 Ast armenta bouum, dicas pecus esse caprarum.

U¹ sacro phagique probat p¹ sarco phagique probat U^{2.3.5} sarco phagi-
 que probat G² sarcho phagique probat G¹ sarcho phagumque probat. —
 145. P Ast mausoleum U^{1.7} Ast hoc maseolum U^{2.3.4.5.6} p² Ast hoc
 manseolum G² M μ¹ p³ Ast hoc mausoleum p¹ Ast hoc mausoleum G¹
 Ast hinc maseolum PU^{4.6} 7 G² μ¹ sit ab inuentore repertum U^{1.2.3.5} G¹ M
 p^{1.2.3} sit ab inuentore uocatum (gl. dictum). — 146. P p¹ Uel mausoleum
 quod totum manibus extat U¹ μ¹ p² Uel sit maseolum quod totum mani-
 bus extet U^{2.3.4.5.7} G^{1.2} M p³ Uel sit manseolum quod totum manibus
 (gl. aīab;) extat U⁶ Uel sit manseolum quod solum manibus extat (gl. cod.
 U¹: manseolū (sic) dicitur a manes quod ē aīa et olon totum. q. totum maīb; fab' ca-
 tūm. et ē proprie regū uel uirorū nobiliū sepultura. gl. Metulini: dicitur de olon quod
 est totum et manes nium, quasi totum manibus deputatum.). — 148. P comprehendit.
 — 149. U³ M p¹ Sensus sunt hominis p³ Est sensus hominum PR Sensus
 sunt hominum (sequitur in cod. U² uers. al. m. scriptus hic: *Sensa latent
 in uoce latent in pectore sensus.*). — 150. U² Sensus sentire tibi sit . . . G²
 Sensus sentire est tibi sit . . . — 151. P Remex sit proprie G² Est remex
 proprie R Remex est proprie U³ quem ponit nauita puppe U⁶ quem ponit
 nauita ponto U⁷ quem inponit nauita puppi P μ¹ p^{2.3} quod ponit nauita
 puppe U^{1.2.4.5} G^{1.2} p¹ quod ponit nauita puppe. — 153. U⁵ remus quoque
 ductus in unda p³ est remus ductus in undis U³ μ¹ p¹ est remus ductus
 in amne. — 154. PU³ G² Ast tibi . . . R At tibi . . . U¹ habet uers. 151.
 153. 152. 154. U^{2.3} G² M p² habent uers. 151. 152. 154. 153. U⁶ om. uers.
 154. (in cod. U³ sequitur uers. 154 uers. hic: *Remigium dices plures con-
 prendere classes.* in cod. p² legitur uers. hic: *Remigium dicas plures compre-
 hendere remos.*). — 155. U^{1.2.4.7} M p^{1.2} fertur proprie U⁴ G¹ subolumque
 PR sobolumque. — 156. U⁶ Sunt armenta . . . p³ Dic armenta (in cod.
 U³ post uers. 154 inueniuntur uersus hi: *Agmen apum, sed grex ouium*

- Est dolus in lingua male dicentis manifesta,
 Fraus est fallentis sub lingua blanda loquentis.
 Est amplus latus, etiam latus est hominis pars,
 160 Estque prioris in i genitiuus in isque secundi,
 Estque later tegula, sic dicta sit haec quia lata.
 Lignum de fuste, sed linum dicitur esse
 Ardendi causa, quia uoluitur undique cera.
 Cingula quadrupedis, cingentis cingulus esto,
 165 At neutri generis sit zona tibi mulieris.
 Dicitur esse liber codex, sed libra statera,
 Libraque quandoque collectio sit solidorum.
 Est crater patera, connexio uirgea cratis,
 Quam munimentum perhibent turri dare magnum.
 170 Quod sit ad assandum pisces tu craticulam dic,
 Hanc tamen improprie dictam cratem legis esse.
 Sinum de uase dicas, sīnus esto puellae:

uolucrūque suūque || Dic armenta boum, sed non profertur equorum || Lignorumque strues, lapidum dicatur aceruus. — 157. P U^{2.4.5} G² p³ male (U² 1 mala) dicentis manifeste U^{3.7} G¹ M p^{1.2} male dicentis manifesta U¹ μ¹ mala dicentis manifesta U⁶ mala dicentis manifeste. — 158. U² p² blande loquentis (U^{2.6} habent uers. 157. 158. 159. 160. 161. 155. 156. U^{4.7} G² M p¹ habent uers. 157. 158. 155. 156. 159. 160. 161.). — 159. M p¹ etiam hominis latus est pars. — 160. p¹ in risque secundi. — 161. U⁴ dicta sic est quia lata M sic dicta sed haec quia lata. — 162. U^{4.6} G² M μ¹ p^{2.3} lignus G² ligmē U¹ lignum U² ligum p¹ linus P lychnus U² dicimus esse. — 163. P Ardentis causa M Ardentis causa U⁶ uoluimus. — 164. U³ quadrupedum. — 165. P U^{2.3.4} G² p¹ Ast . . . U^{1.5.6} G¹ μ¹ At . . . U⁷ p³ Ac . . . M p³ Et . . . — 165. U¹ zona tibi sit mulieris G² tibi sit zona . . . P R sit zona tibi mulieris (sequuntur in cod. U³ duo uersus hi: *Cingula cingit equum, sed cingula sunt mulierum || Cingulus est reliquum quod cingit membra uirorum.* absunt a P et codd. reliquis. inueniuntur in gl. M.). — 166. U⁷ Dicatur liber codex p³ et libra . . . — 167. U¹ sit collectio . . . (sequitur in codd. U^{3.5} uers. *Pro signo caeli quandoque potest reperiri.* idem uers. al. m. scriptus legitur in cod. U²). — 168. P panthera U¹ pantera P et codd. connexio. — 169. P Que munimentum perhibet . . . U^{1.2.4.5.7} G¹ Quod munimentum peribet (U⁷ G¹ perhibet) U^{3.6} M p^{1.3} Quod munimentum peribent (p^{1.3} perhibent) μ¹ p² Quam munimentum perhibent . . . G² Quod munimentum turri solet dare magnum. — 171. U¹ M μ¹ legis ipse.

Primam producas primi breuesque secundi.
 Intestinorum pars est lactis, liquor est lac:
 Illud femineum, debes hoc dicere neutrum. 175
 Ista parens matri uox conuenit et genitori,
 Mater quod pariat dicitur esse parens.
 Non sic de patre dices, quoniam nequit esse,
 Sed quia sit partus causa uocatur ita.
 Hoc flamen neutri pro flatu debet haberi, 180
 Hic si praecedat, stantem Iouis ad sacra signat:
 A flo flas flamen, a filo dicito flamen.
 Dicitur esse decus ueneratio, sed decor oris:
 Illius decōris, huius die esse decōris.
 Est uitium crimen, uiciam fore dicito semen, 185
 A uitio uitias horum dicatur utrumque.
 Dic fibram uenam, sed dic animal fore fibrum,
 Nam fibris totum uenisque puto fore plenum.

173. (sequitur in codd. U^{2.4} uers. *Lac liquor est mammae, piscis lactes tenet* [U⁴ *lactes pisces habent*] in se). — 174. (sequitur in codd. U^{1.6} p^{2.3} uers. *Lac liquor est mammae, lactes piscis* [U⁶ *piscis lactes*] *habet in se.* idem uers. legitur in codd. U^{3.5.7} G^{1.2} M p¹ post uers. 175, abest a P et μ^1 , inuenitur in gl. M.). — 175. P Hoc est femineum, debes hoc . . . U¹ Hocque femineum, debemus dicere neutrum U^{2.3} Hoc tu femineum, debes hoc . . . U^{4.6} M p^{2.3} Illud femineum, debes hoc . . . U⁶ Istud femineum, debes hoc . . . μ^1 Hoc quoque femineum, debes hoc . . . G² Lac quoque femineum, debes hoc . . . G¹ Hoc femineum. debes hoc . . . U⁷ Hec fēmi debes hoc . . . p¹ Hoc tu femineum, tu debes hoc dare neutrum. — 176. U² Ista parens patri . . . — 178. U^{4.6.7} G² μ^1 dicas PR dices. — 179. p³ Sed q sit . . . U⁶ Sed quia partus sit . . . 180. PU^{2.3.6} p^{1.3} Hoc flamen neutri U¹ G² M p² Flamen sit neutri U^{4.5.7} G¹ μ^1 Flamen si neutri PU^{2.5} pro flamine debet haberi. — 181. μ^1 flamen (pro *stantem*). — 185. PU³ uicia quoque dicitur semen U⁵ μ^1 uiciam quoque dicito semen U⁶ uitiam quoque dic fore semen U^{1.4} G² M p^{1.2} uiciam fore dicito semen U² p³ uiciam dic esse legumen U⁷ uiciam fore dicito legumen. — 186. PU^{1.2.4} M μ^1 p^{1.2.3} horum dicatur utrumque U⁷ ortum dicatur utrumque U³ G¹ nasci dicatur utrumque U⁶ G² horum dicatur origo U⁵ horum dicamus origo. — 187. PU^{2.4.5.7} G^{1.2} M μ^1 p³ dicas animal fore fibrum U⁶ animal dicas fore fibrum U^{1.3} sed dic animal fore fibrum. — 188. P p² Nam fibris totum uenisque puto fore plenum U¹ Nam fibris neruisque puto totum fore plenum U⁷ Nam fibris plenum neruisque puto fore fibrum U^{2.3.4.5.6} G²

- Uirga rudis, rudis est incurius et sine laude,
 190 Estque rudis quandoque nouus, quod saepe repertum est,
 Sed magis istud idem quam duo prima notat.
 Ille sororius est cui nupta soror mea, glos est
 Quam frater duxit, laeuir de fratre mariti
 Dicitur hinc laeuum quod notat esse uirum.
 195 Pauperis et ditis Libitinam dicimus esse,
 Sandapilum tantum pauperis est feretrum.
 Hic glomus hocue glomus fili glomeratio fertur,
 Tertia respondet reliquo, primoque secunda,
 Hoc nomenque globus aliis poteris dare rebus.
 200 Dic praedam quod ui depraedans surripis hosti,
 Quidquid captiuo tolles spolium fore dices.
 Est uallus palus circa castrum praeacutus,
 Nexio palorum sibi mutua sit tibi uallum.
 Aufertur quod ui iactura potest bene dici,
 205 Quod fortuna malum parat ultro dic fore damnum.
 Cena cibus, caenum sordes, umbratio scena:
 A ceno primum, a scenon tu cetera dicas.
 Claua genus baculi, clauis sera, clauus acutus,
 Clauus remigium, clauus quoque sit tibi uestis.

M $\mu^1 p^{1-3}$ Nam fibris fibrum uenisque puto totum fore plenum G¹ Nam fibris fibrum uenisque puto fore plenum. — 190. U⁶ Et quandoque nouus rudis est U¹⁻⁴⁻⁶ G¹ p³ quod saepe repertum (om. *est*). — 191. P istud idem codd. illud idem. — 193. G² p³ ducit. — 194. U⁶ hinc uirum quod notat esse leuum (cf. IX. 49). — 195. U¹⁻²⁻⁴⁻⁵ diuitis U² libitina dicitur esse. — 196. U¹ Sandapilumque tamen pauperis est feretrum G² Scandaphilum tamen dic pauperis esse feretrum. — 197. G² $\mu^1 p^1$ hocque glomus G¹ fertur glomeratio fili. — 199. U¹⁻³ p³ Hoc nomen globus G² Hoc nomen glomus. — 200. M p¹⁻³ depredans PR depredans. — 201. P spolium forte dices U¹ p³ spolium fore dices U²⁻³⁻⁴⁻⁶⁻⁷ G¹ M $\mu^1 p^1$ spolium fore dicas U⁵ spolium tibi dicas G² spolium fore dico — 205. G¹ dicito damnum. — 206. U¹⁻⁴⁻⁵⁻⁷ G¹ p¹⁻³ scenum sordes. — 207. P U³⁻⁶⁻⁷ G² M p¹ a scenon cetera dicas G¹ μ^1 a cenon cetera dicas U¹ p³ a scenon tu cetera dicas U² de senon cetera dicas U⁴⁻⁵ de scenon cetera dicas p² de cenon cetera dicas. — 208. (sequitur in cod. G¹ uers. qui idem inuenitur in gl. M: *Claua ferit, clauis aperit, clauus duo iungit.* in cod. p¹ uers hic legitur al. m. scriptus: *Claua ferit, penetrat clauus, serat ostia clauis.*). — 209. (sequi-

Ceruos rete, plaga lepores, cassis capit apros, 210
Haec cassis galea, dicas hic reteque fiet:

Decidit in casses praeda petita meos.

Dicitur haec buxus dum uiuit in arbore ramus,
At si detrunces, hoc buxum dicere debes.
Est acies oculi, sed acumen sit tibi cultri, 215

Est acies pugnans gens tamen improprie.

Quod teres inde polus, quod feruens fertur Olympus,
Quodque domus solis hinc caelum dicitur esse.
Dicitur ille locus gratissimus hic paradisus,
Ad signanda loci iocunda sit haec paradisus. 220
Fons silet est siluae, quia nil sit ibi quod abundet
Murmure, sit lucus a luceo, quod sit opacus,
Sicque per antifrasi diceas a luceo lucum.
Ad nauem mālus spectat, mālus est uitiosus,
Faux est mālā, mālum uitium, mālum quoque pomum. 225
Aulae dicuntur aulaea, petasmata templi,
Cortinae thalami, uelaria uela theatri.
Est a materia fragili sumens homo nomen,

tur in codd. U⁵ G² uers. *Claua ferit, clauis aperit, clauus duo iungit.* — 211. P galeam codd. galea (U⁶ galea sit) U^{4.6} G¹ fiat (sequitur in P p³ uers. *Si cassis cassis dicas tunc retia pandis.* in margine cod. U¹ al. m. scriptus inuenitur uers. *Si cassis cassis dicas signat tibi rethe.* in cod. U⁵ legitur *Si dicas cassis cassis signat tibi rethe.* cod. μ¹ in margine habet al. m. scriptum uers. hunc: *Si cassis cassis dicam signo mihi rethe.* sequitur hunc uers. in codd. U^{1.5} μ¹ p^{2.3} uers. hic: *Sed (U⁵ Tunc) galeam signo cum (p¹ si) cassis cassidis addo (p² aio μ¹ inquam).* — 212. P Dicitur in casses . . . U^{2.5} om. h. u. — 213. U⁵ Dicimus hic buxus . . . p² Dicitur hic . . . — 214. U⁵ Aut si . . . U⁷ p³ Ac si . . . M Et si . . . G² detruncas. — 216. U⁵ om. h. u. — 217. P G² quod feruet R quod feruens. — 220. P Assignando loca iocunda p³ Assignanda loca iocunda U^{2.4.5.7} G¹ Ad signanda loca iocunda U^{1.3} M μ¹ p^{1.2} Ad signanda loci iocunda U⁶ G² Assignanda loci iocunda. — 221. P U^{3.5} G^{1.2} M p¹ quia nil sit ibi U⁷ quia nil sit quod ibi habundet U^{1.2.4.6} μ¹ p^{2.3} quia nil ibi sit . . . U¹ G² habundat. — 222. U⁶ sed lucus . . . μ¹ quod sit opacum. — 223. U⁵ μ¹ Sic per . . . U^{2.5.7} p³ dicas. — 224. U⁶ G² spectat malus. — 225. U^{4.6} Est faux mala U³ pomum quoque malum. — 226. U¹ pitasmaque μ¹ portasmata. — 227. U^{6.7} G² M p¹ talami — teatri.

- Fons quia fertur humus nominis huius homo.
- 230 A uirtute uir est, qua debet quisque uirere,
 Anthropos est quoniam uultus ad sidera tollit.
 Est altare dei, diuorum dicimus aras,
 Uel si mauis materies quadrata sit ara,
 Ast altare lapis super aram marmoreus sit.
- 235 Hymnus diuina laus est, sunt cantica mentis
 Laetitiae, quae fiunt de caelestibus ipsis.
 Dic a materia nomen sibi sumere lora,
 At quod habere manu soleas dicuntur habenae.
 Hinc scola dicatur, quia mens ibi sollicitatur
- 240 Circa doctrinam doctoris suscipiendam.
 Affectus mentis ad discendum studium sit,
 Ast exercitium labor artis continuatus,
 Et tamen improprie studium scola dicitur esse.
 Quo latro signatur dic cauterium fore ferrum,
- 245 Cauterium proprie dicas in carne foramen.
 Uir trapezeta, trapezetum sua mensa.
 Semis dimidius indeclinabile semper,
 Semis semissis dicetur dimidius pes.
 Hoc imperfectus signatur nomine semis,

229. P Fons quoque fertur humus . . . $U^{6.7} p^{2.3}$ Fonsque fertur . . .
 — 230. $U^{1.3.4} G^1 \mu^1$ quia debet . . . PR qua debet . . . — 231. U^3 tol-
 lat. — 232. U^4 aram. — 235. P $U^3 p^1$ sint. — 236. $U^{4.5}$ fiunt quae . . . —
 238. U^4 Sed quod . . . G^2 Ast quod . . . — 239. $U^{3.4.5.6} G^1 \mu^1$ quod
 mens . . . PR quia . . . G^1 tibi μ^1 sibi. — 240. $U^{4.6}$ doctoris doctrinam. —
 242. P $U^{1.2.3.4.5.7} G^2 \mu^1 p^2$ Ast . . . U^6 Est . . . M p^3 Ac . . . p^1 Ad . . .
 P $U^{3.5}$ M arti R artis (gl. cod. U^2 : *studii*). — 243. $U^1 G^2$ Ast tamen . . .
 p^2 At tamen . . . p^3 Ac tamen . . . PR Et tamen . . . G^1 scola stu-
 dium. — 245. P $U^{1.5}$ M $\mu^1 p^{2.3}$ dices $U^{2.3.4.6.7} G^{1.2} p^1$ dicas G^2 in fronte
 PR in carne. — 246. P U^7 trapezeta trapezetum U^4 trapeseta trapezetum
 U^5 trapeseta trapesetum U^6 trapeseta trapesetum R trapezeta trapeze-
 tum. — 247. G^2 indeclinabile credo. — 248. P $U^{1.3} \mu^1 p^2$ dicetur $U^{2.4.6.7}$
 $G^{1.2}$ M $p^{1.3}$ dicatur P poys p^3 pois $U^{1.3.7} G^{1.2}$ M $\mu^1 p^{1.2}$ pes U^2 as (ex-
 puncto *pes*) U^4 as U^5 Semis semissis as tibi dimidium U^6 om. uocabulum
 in exitu uersus. — 249. P Hic imperfectus signatur nomine semis $U^{3.5} p^1$
 Ac imperfectus signatur . . . M At imperfectus signatur . . . G^2 Ast in-
 perfectus signatur . . . $U^{1.2.7} G^1 \mu^1$ Hoc imperfectus signatur . . . $U^{4.6} p^{2.3}$
 Hoc imperfectus dicatur . . . U^2 femus (expuncto-is) $U^7 \mu^1 p^2$ semus p^3 semi.

A quo semideus uolo compositum fore dicas,	250
Semiuir a semis dicitur atque uiro.	
Est uenter maris, est uterus mulieris et aluus,	
Ast uterus sit praegnantis, sit uirginis aluus,	
Uel sic dicatur, quia sic diuersificatur:	
Uenter consumit, uterus parit, egerit aluus.	255
Astrum uel stella de solo dicitur astro,	
Astrorum proprie glomeratio sit tibi sidus:	
A sto stas stellas, a sido sidera dicas,	
Ex astur dicas, quod lux est, astra uenire.	
Est summum pinna templi cirrusque capilli,	260
At galeae conus, sit tibi doma domus.	
Est uertex montis, dic arboris esse cacumen.	
Zelus amor sponsae cum sponso dicitur esse,	
Inuidiamque hominum designat idem reproborum,	
De muliere notat habitam quoque suspicionem.	265
Custos qui seruat, custodia dicitur actus.	
Corpora quis tegimus pannos sudaria dicas,	
Quae sunt re uera sic a uerbo <i>suo</i> dicta,	

250. PU^{1.4.5.7} G² M μ^1 p^{1.2.3} A quo semideus uolo compositum fore dicas U^{2.6} A quo semideum uolo . . . U³ A quo compositum uolo semideus fore dicas G¹ A quo compositum fore semideum fore dicas. — 251. (sequitur in cod. U⁴ uers. *Seminiūq; bonū semibonūq; uirū.*) — 253. P U^{1.3.6.7} μ^1 p^{2.3} Ast uterus sit praegnantis G¹ Ast uterus tibi sit praegnantis M p¹ Ast uterus praegnantis U² At uterus sit praegnantis U⁵ At uterus praegnantis sit P U^{1.3.6.7} μ^1 p³ sit uirginis aluus U² sed uirginis aluus p² et uirginis aluus M p¹ sed sit uirginis aluus G¹ uirginis aluus U⁴ G¹ om. h. u. — 256. P U^{6.7} G¹ p^{1.3} uel stella U^{1.2.3.4.5} G² M μ^1 p² uel sidus. — 257. U^{1.3.4.5} G² M μ^1 p² sit tibi stella. — 258. P U^{4.6} G² A sto stas stella U^{5.6} a sydo dicito sydos. — 260. U¹ μ^1 pina. — 261. P U^{1.2} p² At galeae conus p³ Ac conus galeae U^{3.5} M p¹ Ast galeae conus U^{4.6.7} G^{1.2} μ^1 Est galeae conus. — 262. U⁴ datur arboris esse cacumen. — 264. U^{4.6.7} G² Inuidiam hominum . . . — 265. P habitam signat quoque suspicionem U¹ habitam notat quoque fufcipiēte U² notat (i habitam) h' (*hic* al. m.) zelus suspicionem U^{3.5.6.7} G^{1.2} μ^1 p^{2.3} habitam notat hoc quoque suspicionem (G² p^{2.3} suspicionem) M habitum notat hoc quoque suspiciosum (quocum conspirare uidetur p¹) U⁶ habitam notat hic quoque suspicionem (sic) U⁴ notat habitam quoque suspicionem. — 266. U¹ om. h. u. U^{2.4.6.7} G² M habent post uers. 271. — 267. P tegimur G¹ p² dices.

- Talibus insuimus pannis quia corpus humandum.
- 270 Ast ad quadrupedem sudaria pertinet, eius
Sudo caput, quoniam sudore sit uda caballi.
Aegis dicatur, tegitur quia pelle caprina,
A pello pelta, quia pellit fortiter ictus,
Denotat ancile scutum, quoniam solet esse
- 275 Decisum circa, procerum tantummodo parma,
A clepo sit clipeus, a scuton scuta uocantur.
Est scaber ferrum, quo pes purgatur equinus,
Ast hominem scabrum dic, quem cernis scabiosum.
Ex usu portus acus et lacus et tribus, inde
- 280 Ante bus u teneant arc. art. part. ex ratione.
Nomina sunt quinque plurale gerentia quintae
Haec: res atque dies acies facies speciesque,
Et si sint plura, tamen usus non tenet illa.
Funera confirmant fore pompas exsequiarum,
- 285 Exsequias dicunt corporis obsequium.
Corporis alteritas affectio dicitur esse,

269. P Talibus insuimus pannis ad corpus humandum G¹ Talibus insuitur pannis quia corpus humanum. — 270. U⁵ quadrupedes G¹ pertinet apte. — 271. μ^1 fit. — 272. U⁷ M p¹ dicitur U^{6.7} M p² quia tegitur PR tegitur quia. — 274. P anchille U¹ p² achille U³ anchille M μ^1 p^{1.3} ancille. — 275. U³ Precisum U^{3.7} M p² procerum est t. p. — 276. (gl. *scutum est clipeus rotundus et dicitur a scuton quod est rotundum.*). — 277. G¹ p³ equorum. — 278. U³ μ^1 dic quem cernes p¹ dic quem tu cernes U¹ dices quem cernes. — 279. U^{2.4.6} adde (pro inde). — 280. U^{2.4} μ^1 p³ Ante bus u seruant U³ artus partus uerubusque (in margine legitur: An buf u teneat arc⁹ art⁹ et part⁹ ex rōne.). — 281. U^{4.5.6.7} G² M p¹ quae sunt pluralia quintae. — 282. U⁵ haec res atque dies . . . U³ Sunt res atque dies . . . PR Que res atque (U⁴ adde) dies . . . P U^{3.5.6} G² p^{1.2} acies facies speciesque U¹ G¹ M μ^1 p³ facies acies speciesque U³ acies species faciesque U⁴ facies species aciesque. — 283. P U² M p¹ At si sint plura U⁶ At si sunt plura U^{1.3.5.7} G¹ Ac si sint plura G² A si sint plura U⁴ μ^1 p^{2.3} Et si sint (p² sunt) plura U⁶ p³ tamen usus non habet illa. — 284. (U² habet uers. 284. 285. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 286. 287. 298. 299. U^{3.4.5.6.7} M μ^1 p^{1.3} habent 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 284. 285. 286. 287. 298. 299. uers. 284. 285. 286. 287. absunt a cod. G²). — 285. P M p¹ dicas R dicunt G¹ M p³ corporis exequium. — 286. P alterius.

At spectat mentis affectus ad interiora.
 Torrens est ueniens aqua niuibus ex liquefactis,
 Stans ex artificum studio dices fore stagnum,
 At lacus, ut dicunt, aqua mobilis est aliquantum, 290
 Stans ex natura palus est, sed turbida limpha,
 Fons aqua natura subtilis, clara, sub aestu
 Frigida, sed cedens sub frigiditate calori,
 Est puteus locus intus habens latices, grauis haustu,
 Cuius margo tenet circum lignumue petramue. 295
 Copula si neutrum, nexum maris et mulieris
 Denotat, at si sit primae, nexum catulorum.
 Ordinis est nomen Seraphin pluraleque neutrum,
 Sique Seraph dicas, quemuis ex ordine signas.
 Obsequium sit amantum, seruitium famulantum, 300
 At serui proprie dicatur seruitus esse.
 Colligitur parua grandisque per arbutus arbor,
 Arbuta plurale nomen fructus notat esse.

287. $PU^7 p^{1.3} Ac$ spectat $U^{1.3.4.6} M$ At spectat μ^1 At spectant $U^2 Et$ (expuncto Ad) spectat $G^1 p^2 Et$ spectat. — 288. $U^{1.2.4.5.6.7} G^{1.2} \mu^1 p^{1.3}$ nubibus ex liquefactis U^3 de nubibus liquefactis. — 289. U^1 Stans est artificum studio U^3 Quodque stat artificum studio PR Stans ex artificum (U^5 artificis) studio $PU^{1.2.5.7} M \mu^1 p^{1.2.3}$ dices fore stagnum $U^{3.4.6} G^{1.2}$ dicas fore stagnum. $U^{4.6}$ stagnum fore dicas. — 290. P Ast locus $U^{2.6.7} G^{1.2} p^1$ Ast lacus U^5 Est lacus $U^{1.3.4} M \mu^1 p^2$ At lacus $p^3 Ac$ lacus. — 291. $PU^{1.5.7} G^2 M \mu^1 p^{1.2}$ ex natura $U^{2.3.6} p^3$ a natura U^4 om. h. u. ($G^{1.2}$ habent uers. 289. 291. 290.). — 292. $U^{2.3} p^2$ natura est subtilis . . . μ^1 et clara. — 293. P sed sedens p^2 sed cadens U^7 est cedens codd. reliqui: sed cedens. — 295. $G^{1.2}$ circa. — 296. $PU^{4.6.7} G^{1.2} \mu^1 p^{1.2}$ Copula sit neutrum . . . $U^{1.2.3} p^3$ Copula si neutrum M Copula sunt neutrum p^1 Copulum sit neutrum. — 297. P at primae si sit $U^{1.6} G^{1.2} \mu^1 p^1$ ac si sit primae U^4 aut si sit nexum primae $U^{2.3.5.7} M p^2$ at si sit primae p^3 et si sit primae. — 298. $U^2 G^1$ seraphin nomen. — 299. P Si seraphim dicas quemuis ex ordine signat $U^{2.4.5} G^{1.2} p^{2.3}$ Si seraphim dicas quemuis ex ordine signas (G^2 signes) p^1 Seraphym dicas quemuis ex ordine signas U^1 Sique serap dicas quemuis ex ordine signas $U^6 M \mu^1$ Sique seraph dicas quemuis ex ordine signes (M signas μ^1 signat) $U^7 p^2$ Sitque (p^2 Sicque) seraph dicas . . . signas (sequuntur in cod. U^4 uers. 331. 332.). — 300. M famularum. — 301. $P. Ac$. . . U^5 dicamus (in cod. U^4 sequuntur uers 331. 332.). — 302. U^2 grandisque sit arbutus ista. — 303. $PU^{2.3.4.7} p^1$ fructum notat

- Est arbor taxus, si dicas *haec*, animalque,
 305 *Hic* si praecedat, etiam melota uocatur,
 Dicitur a multis proprie sub nomine pellis.
 Pluralis numeri plantaria denotat illa,
 Quae tanquam soleas sub planta conspicis esse,
 Si sit singulare, nomen tibi significabit
 310 Ramum, quem plantas uellis, deinde replantas.
 Fontis margo, maris litus, sed ripa fluentis.
 Est monachorum conuentus nec non monacharum,
 Uel diuersorum collectio discipulorum,
 Sed conuenticulum dicas pietate carentum.
 315 Fucus asilus erit, ubi pax dicatur asylum,
 Turbat asilus apes, miseris succurrit asylum.
 Facturam facies notat oris et a facio fit,
 Uelle notat uultus et ob hoc *uolo uis* caput eius.
 Est arbor pomus, pomum quod dat tibi fructus.
 320 Quis pomi plures loca tu pomeria dices,
 At pomaria sunt ubi poma absconsa tenentur.

omnem $U^1 p^3$ fructus notat esse $U^{5.6} G^{1.2} M \mu^1 p^3$ fructum notat esse. —
 305. $U^{3.4.6}$ idem melota uocatur G^1 et idem melota uocatur $P R$ etiam
 melota uocatur. — 306. P etiam sub nomine pellis. — 307. $P \mu^1$ Plurali
 numero p^3 Pluralis numerus R Pluralis numeri. — 308. U^7 dicimus
 esse. — 309. $P U^6$ Si singulare (U^6 singulare) sit nomen significabit G^1 Si
 singulare nomen significabit U^3 Si sit singulare nomen tibi significabit U^5
 Si singulare nomen tibi significabit $U^4 G^2 M p^3$ Si sit singulare nomen
 tibi significabit (M significabis) $U^{1.3.7} \mu^1 p^{1.2}$ Si sit singulare nomen tibi
 significabit. — 310. $U^{1.4}$ uellis. — 311. P fluentum codd. fluentis. —
 315. μ^1 designat asylum (sequuntur in cod. G^1 uers. *Fucus apis fucusque*
color, deceptio fucus || Est malus ille nitor, per quem confundere nitor || Dum
faciem fuco magis illam destruo fuco.). — 318. $U^{1.4.5.6} G^{1.2} M \mu^1 p^{1.3}$ ab hoc
 $P R$ ob hoc [cf. XII 85] G^2 uolo uult caput esse p^1 uolo dic caput esse. — 319. P
 pomum quoque dat tibi fructus G^1 pomum quoque sit tibi fetus $U^{1.2.6} p^1$
 pomum quod dat tibi fructus $U^{3.7} M$ pomum quem dat tibi fructus G^3
 pomum quod dat sua fructus U^5 dicas pomum fore fructum p^2 pomum-
 que dic tibi fructum (U^4 om. hunc uersum et duo insequentibus. in cod. μ^1
 leguntur uersus hi: *Est pomum fructus ortus pomeria dicas || Ast arbor pomus*
seruant pomeria fructus || Facturam . . .). — 320. $U^{1.2.3.5.6.7} G^2 p^2$ dicas. —
 321. $P U^{1.2.3.5.6} p^3$ Ast . . . U^3 ubi poma absconsa manebunt $U^{2.3.5.6} M$

Est stratum proprie lectus, uia regia strata,
 Stratum quandoque uia regia dicitur esse.
 Fructificans olea, fructuque carens oleaster,
 Fructus oliua oleae, fertur liquor eius oliuum, 325
 Ast oleum proprie nucis asseritur liquor esse.
 De non uisibili debet tantummodo dici
 Res, cum principium reor huic sit pro puto dictum,
 Sed res uisibiles potius fore corpora dices,
 Omne tamen corpus res est, uelut asserit usus. 330
 Quod ueteri puerum similem facit esse ueternum
 Dicas, qui patitur dicatur quisque ueternus.
 Mos est antiqua consuetudo atque probata,
 Est consuetudo ius scriptum more statutum.
 Sordidus est foedus, pax est procerum quoque foedus, 335
 A foeda porca dic foedus foederis esse.
 Ui premit exactor, dominorum exactio uis est.
 Dicitur hinc scortum, quoniam solet excoriare,
 At meretrix, quia substat pro quadrante merendo,

p^{1.3} habent uers. 319. 320. 321. 317. 318. (uers. 320. 321 etiam supra XI 79. 80 leguntur). — 323. U⁵ uia publica strata. — 325. U^{2.6} Fructus est oliua . . . U¹ fertur liquor esse oliuum U^{4.5.7} M μ^1 p^{1.2} fertur liquor huius oliuum. — 326. U^{2.6} proprie liquor asseritur nucis esse. — 327. U⁵ poni. — 328. P U^{4.6} p³ cui principium reor huic sit . . . U³ M cui principium reor hoc sit . . . p¹ cum principium reor hoc sit G¹ hinc principium reor hoc sit U¹ cum principium reor sit pro . . . U^{2.5.7} G² μ^1 cum principium reor huic sit (G² est) p² cum principium reor huic pro . . . — 329. U⁴ G¹ At res . . . U¹ M μ^1 p¹ Set res . . . U² potius fore corpora dicis U^{3.4.6} G² potius fore corpora dicas U⁵ potius tu corpora dicas P R potius fore corpora dices. — 331. G² puerum ueteri. — 333. P U^{2.4.5.7} G² M p^{1.3} consuetudoque. — 334. p² Ast consuetudo. — 335. P Sordibus . . . — 336. U¹ p² habent uers. 333. 334. 335. 336. uers. 331. 332 his in codd. infra leguntur post uers. 364. U^{2.3.5.6.7} G² M μ^1 p^{1.3} habent uers. 335. 336. 333. 334. G¹ habet uers. 334. 333. 335. 336. — 339. P Ac meretrix U⁷ Et meretrix U^{1.3.6} μ^1 Ast . . . R At . . . U¹ quoniam substat G² quod substat U⁴ G¹ p² quid substat P R quoniam stat (in margine cod. U¹ leguntur uersus hi: *Uix uenit ad portum qui ducit per mare scortum || Non placeo scorto, si non aliquid ei porto || Lenonem lena non diligit absque crumena || Cum mihi bursa sonat meretrix mihi basia donat || Si uacuata iacet, cum loquor ipsa tacet.* duo priores uersus inueniuntur in gl. M.).

- 340 Hinc lupa quod lupa sit deteriorque lupa.
 Est uini proprie metreta modusque modesti,
 Hisque licet subici quod sit mensura lacerti.
 Est seclum gentis successio, seculus aedis,
 Fons quoque sit primi sequor et secludo secundi.
 345 Haec bria si dicas modus est, uas Romipetarum
 Hic bria, quo uinum sibi distribuunt quasi libra.
 Cum pus nil sequitur, per pus putredo notatur,
 Si puris subeat, id quod custodia signat.
 Est febris frigor hiemisque coactio frigus,
 350 A frigo frigus seu frigeo dicis utrumque.
 Aëris est nubes, nebulae de flumine surgunt,
 Nubila sunt proprie nubes nimbis oneratae,
 At panis nebula tibi subtilissimus esto.
 Argumenta locos, homines loca dicis habere.
 355 Est sutoris acus, si quartae femineumque,
 Ast et acus tritici purgamentum solet esse,
 Sed tunc est neutrum faciens aceris genitium.
 Dicitur inde latex, quoniam lateat, sed ab aequo
 Est aqua dicta, quod est plana superficie.
 360 Hinc amnem dicas, quia ripas gestat amoenas,
 Torrens est, quoniam uoluitur absque modo.

341. G¹ proprie uini. — 342. U^{2.6.7} Hisque solet subici. — 344. secor (gl. *seculus est successio unius aedis seu domus uel familiae, uel heres qui succedit in domo, et dicitur de secludo is, quia heres excludit suum praedecessorem*. cf. XI 159). — 247. U^{4.5} tunc pus putredo uocatur U^{2.7} G¹ p¹ per pus putredo uocatur P R per pus putredo notatur. — 349. P p² hiemsque. — 352. P nimbis nubes. — 353. U⁷ p² Et panis . . . U^{2.3} extat. — 355. U^{2.5} est quartae . . . U⁶ si quartae . . . U⁴ sed quartae . . . P R sit quartae . . . — 356. P U³ G¹ M Ast etiam tritici . . . U^{1.2.4.7} p¹ Ast et acus tritici . . . U⁶ Ast acus et tritici . . . U⁵ G² Est et acus tritici . . . μ¹ Atque acus tritici . . . p² Est acusque tritici . . . U⁵ purgatio dicitur esse P R purgamentum solet esse. — 357. U⁷ Et tunc . . . M μ¹ p¹ Set tunc . . . U⁶ neutri (uers. 355—366 absunt a cod. p³). — 358. U⁵ G¹ latet. — 359. P plena. — 361. μ¹ uertitur (hoc uersu deficit cod. U³ interciderunt duo folia 190 uersus continentia. excipit cap. XIII uers. 92 Est uir in agminibus . . .).

Corporis est proprie ualitudo potentia firmi,
 Estque potentatus maiorum siue potestas.
 Carduus est tribulus, tribulum terit allia salsa.
 Dicitur id tribula, teritur quo putrida gleba. 365
 Est hic turba chorus, qui uentat in aëre corus.
 Ast instrumentum dicitur esse chorus,
 Cancellusque chorus mensuraque siue chorea.
 Est somnus proprie dormitio continuata,
 Somnia sunt ea quae per somnum nocte uidemus. 370
 Est imber pluuiā nubis caligine tecta,
 Est nimbus tenuis, quo nos aspergit Aprilis,
 Hoc nomen pluuiā nectit generaliter ista.
 Stringitur unda gelu, bruma gelida riget arbor,
 Per campi plana diffunditur alba pruina. 375
 Uesperē sit nona: si *re* conuerteris in *ra*,
 Solis habes ortum: si *ra* conuerteris in *rum*,
 Illius occasum: uesper sit quaelibet hora,
 Qua sol uel luna tegitur caligine taetra.

362. U^{4.6} potentia sani. — 363. U⁶ Dic potentatus . . . — 364. p² Est tribulus card⁹ P U^{6.7} M p^{1.2} allia G¹ μ¹ alia U⁵ allea U^{1.3.4} G² alea. — 365. U⁶ qua U⁷ om. h. u. — 366. U² qui sufflat . . . — 367. U² p³ At instrumentum U⁵ dicimus esse chorus U¹ p¹ dicitur esse chorum. — 368. U^{4.5.7} G^{1.2} M p¹ mensura siue chorea p² mensura est siue corea. — 369. U^{1.3.4} G¹ M p¹ sompnus p² uere. — 370. U^{1.2.4.6} G^{1.2} M p¹ Sompnia sunt ea . . . μ¹ Sunt ea sompnia . . . M p¹ per sompnos. — 371. U^{1.2.4.6} p¹ ymber G¹ nubis caligine pressa. — 372. (sequitur in cod. G¹ distichon: *Dum pluit est pluuiā, nymbus dum nubibus haeret || Dum tactu terras ymbuit ymber erit.*) — 374. P bruina μ¹ gelida bruma P U² riget arbor U⁶ riget aer G¹ riget artus p¹ riget arthos. — 375. μ¹ distenditur. — 376. U⁶ p³ fit nona U¹ M conuerteris U⁴ G^{1.2} mutaberis P R mutaueris. — 377. U⁴ G² M p¹ habens U¹ M μ¹ conuerteris U⁴ G^{1.2} mutaberis P R mutaueris. — 378. P U^{1.2.6} G^{1.2} p^{2.3} uesper sit quaelibet hora (U⁶ ora) U^{4.5.7} M μ¹ p¹ sit uesper quaelibet hora. — 379. P Qua sol obtegitur nubilus caligine tetra U¹ Qua sol uel luna tegitur caligine tetra U² Qua sol obtegitur a luna (al. m.) obscuritate t^{ra} nubis caligine t^{ra} U^{5.6} G¹ M Qua sol obtegitur nubis caligine tetra U⁴ Cum sol obtegitur nubis caligine tetra G² Qua sol obtegitur nubibus caligine tetra U⁷ p² Nubibus obtegitur qua sol caligine tetra μ¹ p³ Qua sol obtegitur nubibus (p³ nubis) caligine luna p¹ Qua sol obtegitur nimbis

- 380 *Ri rorum* cantant, *rae rarum* tympana pulsan.
 Est Uesperta dea, dicatur et Hesperus astrum.
 In quo mulgetur lac tempus multra uocatur,
 Uas est multrale, mulsum quod defluit inde.
 Est ficus morbus, est ficus fructus et arbor,
- 385 Pro tribus est quartae, genus est uariatio partis,
 Dicitur hic ficus pro morbo, pro reliquis haec:
 Hinc Priscianus dicens ad Caecilianum:
Cum dixi ficus rides quasi barbara uerba,
Et dici ficos, Caeciliane, iubes.
- 390 *Dicimus at ficus, quas scimus in arbore nasci,*
Dicemus ficos, Caeciliane, tuos.
 Corna gerit cornus, pecudum sunt cornua, cornu
 Militis est, quando properat sua bella parando.
 Pila subest ponti, pila ludus, pila taberna,
- 395 Pila terit pultes et pila geruntur in hostes,
 Quod terit est pilus, pilus est in fronte capillus.
 Stirps de progenie, stirps radix dicitur esse,
 Arboribus dabitur hic stirps, animalibus haec stirps.
 Punctus sit pelle, sed punctum sit tibi sectae.
- 400 A pupugi punctus, a punxi sit tibi punctum.
 Est socer uxoris genitor, socrus genetrix est,

caligine tetra (1 dempta). — 380. P campana p² cimbala U^{2.6} p^{1.3} timpana U^{1.4.5.7} G^{1.2} M ^μ1 tympana U^{2.4.5} cantat — pulsant. — 381. U² ^μ1 p³ Haec uesperta dea . . . PR Est uesperta dea . . . PU^{2.4} G^{1.2} ^μ1 p³ dicatur et hesperus astrum U¹ M dicatur hesperus astrum U⁶ p¹ dicatur uesperus astrum U⁷ dicatur et uesperus astrum p² sed dicitur esperus astrum. — 382. P et codd. multra. — 383. p¹ Uas quoque . . . P et codd. multrale P fluit codd. defluit. — 384. P ^μ1 est fructus ficus et arbor R est ficus fructus et arbor (U¹ p² arbos). — 385. U⁷ Proque tribus U⁴ genus et . . . — 386. P Dicimus codd. Dicitur U⁵ p³ hinc (pro *hic*) M p¹ sed dic pro reliquis haec. — 390. P Dicimus ac ficus U^{1.2} Dicimus at ficus R Dicemus ficus. — 393. P U^{2.6.7} G^{1.2} p³ gerendo U⁴ sustinendo U^{1.5} M ^μ1 p^{1.2} parando. — 394. P Pila pes est pontis U⁷ Pyla subest ponti U⁵ p¹ Est pila pes ponti R Est pila pes pontis. — 395. U⁵ G¹ M ^μ1 p¹ et pila . . . PR sed pila . . . — 396. M Qui terit PR Quod terit. — 398. U⁵ ^μ1 datur. — 399. G^{1.2} Punctus est pelle p³ Est punctus pelle G¹ sed punctum dicitur sectae. — 400. U⁵ M p¹ dic tibi punctum. — 401. P

Ast uxor nati dicitur esse nurus.
 Uir gener est proprie soceri, cui filia nupsit,
 Dictus sic, quod ad augendum genus huic sociatur.
 Affectus mentis, sed corporis esse uoluptas 405
 Dicitur, at uelle si dicas est utriusque.
 Uestes sunt mulierum, uestimenta uirorum.
 Esca uolatilium cibus est, epulaeque uirorum,
 Diuorumque dapes, firmat ut Isidorus.
 Cenam prandentum, conuiuia dic sociorum, 410
 Sanorumque cibus, generale cibaria nomen.
 Baptismum proprie tibi sit mundatio mentis,
 Exterior quae fit per aquam baptismum uocatur,
 Haec uox baptismus nectit utrumque simul.
 Est, ut ego didici, paludamentum genus ostri, 415
 At palus est sordes, ubi se sus saepe uolutat.
 Pilleus est iuuenum, peregrinantumque galerus,
 Praesulis at mitra sit, nobiliumque tiara.
 Ornatus uestes hominum dic esse nitentes,

U⁷ genitrixque U⁵ G¹ genitrix sit R genitrix est. — 402. P p³ Ac uxor U² At . . . R Ast . . . — 403. P Et gener codd. Uir gener P p³ nubit R nupsit. — 404. U^{1.2.4.6.7} G² Dictus sit μ^1 Dictus hic P quod ad augendum genus associatur U^{1.5} quod ab augendo genus huic sociatur p¹ quod ab augendo genus hic sociatur U^{2.7} G² M μ^1 p^{2.3} quod ad augendum genus huic sociatur U^{4.6} G¹ quod ad augendum genus hic sociatur. — 405. P sed corpus esse uoluntas U⁷ M sed corporis esse uoluptas R sed corporis esse uoluntas. — 406. P U⁷ G¹ M p² ac uelle p¹ a uelle U⁵ aut uelle U^{1.2.4.6} G² μ^1 p³ at uelle. — 407. U⁷ mulierum sunt G¹ p² sed uestimenta uirorum U⁵ uestimenta suntque uirorum. — 408. U⁵ estque. — 409. U¹ firmat hoc Isidorus. — 410. U¹ G² Cena prandentium conuiuia sunt sociorum (sequitur in cod. U⁵ uers. *Prandia mane iuuant, delectant uespere cenae*). — 411. P Sanorum cibus . . . — 412. U⁷ proprie mundatio dicitur mentis. — 413. U¹ quia fit per aquam G¹ per aquam quia sit U^{4.6} quod fit per aquam. — 415. U¹ ofeci (sic) U^{2.4} ofci U⁵ hofci U⁶ ho'ti. — 416. P U⁷ p³ Ac palus U⁴ Et palus U¹ A palus U⁶ G² μ^1 p¹ At palus U^{2.5} M p² Ast palus P ubi sus se sepe uolutat U⁴ ubi sus se uolutat U^{1.6} p² ubi se sus sepe uolutat U^{2.7} G^{1.2} M μ^1 p³ ubi se sus sepe uolutat. — 417. P Pilleus codd. Pilleus. — 418. U^{1.6} p² Praesulis at mitra sit PR Praesulis est mitra sit . . . — 419. U³ G² μ^1 hominum uestes.

- 420 Ast ornamentum tantum dic ecclesiarum.
 Aucupis est laqueus, clamidisque lacinia nodus,
 Indeque pictorum laquearia dic thalamorum.
 Sit thalamus sponsi, cameram dic esse scolaris,
 At secreta loca templi penetralia dicas.
- 425 Pauperis est palla, ditis clamis, at mediocris
 Pallia sunt, tribus his mantellus conuenit haec uox.
 Culcitra dicitur a calcando, a fulcio fulcrum.
 Est componentis speculum se ceu meretricis,
 At speculam tantum fore dicas excubiarum.
- 430 Hic lucarius est, qui custodit nemus ipsum,
 Est lucar proprie pretium, quod sumitur inde,
 Quo sol tecta subit lucanar finge foramen.
 Ceparum condimentum ceparia dicas,
 Est cepullatum leporinis carnibus aptum.
- 435 Scrobes serpentum sunt, at spelunca latronum,
 Suntque sepulorum foueae, sunt antra draconum,
 Utque placet plerisque cauernae cuniculorum.

420. (iteratur in cod. U² uers. 407). — 421. U^{2.4.7} clamidis lasciuia nodus G² clamisque lasciuia nodus U¹ μ¹ p¹ clamidisque lasciuia nodus G¹ clamidumque lasciuia nodus. — 422. P p³ Indeque pictorum U⁵ Inde pictorum μ¹ Inde depictorum U^{1.7} G¹ p^{1.2} Ac depictorum U^{2.6} G² M At depictorum U⁴ Ast depictorum U⁶ G¹ laquearia sunt thalamorum. — 423. U⁷ Est thalamus . . . M Dic thalamum . . . P R Sit thalamus . . . — 424. P Ac . . . U⁴ Ast . . . R At . . . M p³ dices U⁷ dicent P R dicas. — 425. P μ¹ p³ ac mediocris U^{4.7} M p¹ est mediocris R at mediocris. — 426. U⁶ conuenit sed uox. — 427. U¹ μ¹ dicantur G² dicatur U⁶ dic. — 428. P U⁴ ceu meretricis G¹ sicut . . . R seu . . . — 429. M dicis. — 430. lucarius (gl. cod. U¹: *forestarius*). — 431. U⁴ μ¹ Ast lucar U⁶ At lucar p³ Ac lucar. — 433. M p^{1.2} dices (gl. *ceparium ex cepis sanguine et oleo factum condimentum*). — 434. U⁴ Ast cepulatum G¹ At cepta⁴ tū U⁶ Estque cepularum U⁷ M p^{1.2} Est cepullatum P R Est cepulatum (gl. *cepulatum est brodium factum ex cepis pipere et aliis speciebus aromaticis cum carnibus leporinis*). — 435. P Scrobes serpentum dic U^{1.4.5.6.7} G^{1.2} M μ¹ p^{1.3} Scrobes serpentum sunt p³ Scrobes latronum sunt P speluncaque latronum U¹ M at spelunca latronum U^{4.6.7} p^{1.3} ac spelunca latronum U⁵ μ¹ et spelunca leonum G^{1.2} at spelunca leonum p³ ac spelunca leonum U³ Scrobes serpentum, sed sit spelunca ferarum. — 436. G¹ dic antra draconum U^{1.6} sunt antra leonum. — 437. P Ut placet plerisque U⁶ p³ Ut plerisque

Fertur inexplētā iubilus laetatio mentis,
 Signat concinnum laudis iubilatio cantum.
 Est stipes firma de ligno facta columna, 440
 Stips est pondus, quod pro solo ponitur asse.
 Est uectis ferrum longum pariterque rotundum,
 Ostia quo firmo, dictum sic a ueho uerbo,
 At uerteuellas quaedam esse foramina dicas,
 Quod uertuntur in his uectes quocunque iubentur. 445
 Aequoris insula sit, fluuii tibi sit mediamnis,
 Insula cincta salo, mediamnem circuit amnis.
 Est locus arbustum, fert arbutus arbuta fructus,
Haec in plurali dicas, singulariter *hic* dic.
 Meta genu femoris, sed ducit ab inguine coeptum, 450
 Sura genu coeptum, sed surae est in pede finis,
 Corinet utrumque, ceu dicunt, tibia crusue.
 Urinas hominum, sed lotia dic asinorum.

placet U^{1.2.4.7} G² M μ^1 p² Utque placet plerisque U⁵ p¹ Utque placet pleris
 C¹ Utque placet multis U^{1.2.7} G² M μ^1 p^{1.2} cauernae canicularum U⁵
 cauernaeque canicularum G¹ sunt et cauernae camelorum PR cauernae
 cuniculorum. — 439. p² Signa; ⁹tinuū cantū . . . U^{4.7} M p³ Signat ⁹tinuū
 cantū . . . p¹ Signat ⁹tiguū cantū . . . U² iubilatio mentis G¹ iubilatio
 uocis U⁶ μ^1 Signat concinnum laudis iubilatio cantum. — 440. U^{1.2.4.6.7}
 G^{1.2} p¹ columpna. — 441. P U⁴ Haec stips est pondus pro solo ponitur
 asse U^{1.6} p^{1.3} Haec stips est pondus quod solo ponitur asse U² Stips
 quoddam pondus solo quod ponitur asse μ^1 Stips pondus quoddam quod
 solo ponitur asse U^{5.7} G^{1.2} M p² Stips est pondus quod pro solo ponitur
 asse. — 442. p² longum ferrum. — 443. codd. plerique omnes: Hostia
 U² Hostia quo reseras U^{1.2.4} G^{1.2} M p² dictum sit p³ sic dictum PR dic-
 tum sic. — 444. P U^{1.4} μ^1 p² At uerteuellas G² At uertuellas U⁶ p³ Ac
 uerteuellas U^{2.7} G¹ M p¹ Ast uerteuellas P U^{1.2.4.6} G² M μ^1 p³ quaedam
 foramina dicas U⁷ p^{1.2} quaedam esse foramina dicas G¹ fore quaedam fora-
 mina dicas. — 445. P U^{2.6.7} μ^1 p³ Quod uertuntur U^{4.5} p² Quod uertan-
 tur U¹ G^{1.2} Quod uectantur M p¹ Et uectuntur M quocunque uidentur
 PR quocunque iubentur. — 446. U⁶ fluminis (uers. 446. 447 absunt a P,
 inueniuntur in omnibus quos contuli codicibus, iidem supra leguntur X 140.
 141). — 448. U^{1.2.4} G^{1.2} M p^{1.2} sunt arbutus arbuta fructus. — 449. P singu-
 lariter hec dic p¹ singl'arit' hic est R singl'arit' hic dic (p² die hic) gl.
 cod. U² *arbutus masculini generis*. — 450. P G² genus R genu. — 451. P
 genus codd. genu. — 452. P G^{1.2} p³ seu dicunt. — 453. U^{1.5} p¹ sed locia

- Uirtus iustitia est, sed iustitium fit in urbe.
 455 Limus aquae, spectat ad ferrum lima terendum.
 Est Helice maior ursa, septentrio, plastrum,
 Est Cynosura minor ursa, septentrio, plastrum,
 Custos Arctophylax, Arcturus siue Bootes.
 Est thorax pectus, thorax lorica liquorque,
 460 Estque toral lecto quod supra ponitur alto
 Ornatus causa, quod fertur culcitra picta.
 Esse librum librique ducem dic esse registrum.

Cap. XIII.

De nominibus adiectiuis.

Aeternum uere sine principio et sine fine,
 Perpetuum, cui principium, sed fine carebit,
 Hoc animam dicas, dicasque perenne per annos,
 At quodecunque uelis sempiternum bene dicis,

sunt asinorum. — 454. P Uirtus iustitiam G¹ Uirtus iusticia est p¹ Uirtus iusticie († iusticia) R Uirtus iustit(c)ia P sed iusticium sit in urbe U² sed iusticium fit in urbe (gl. *ī ciuitate*) U⁶ sed iustitium fit in urbe U¹ sed iudicium quod in urbe U^{4.5} G¹ μ¹ sed iustitium (U⁶ G¹ μ¹ iusticium) quod in urbe G² sed iudicia quod in urbe est U⁷ M p^{1.2} sed iusticium quod in urbe est p³ sed iusticium quod fit in urbe. — 456. U^{1.2} Est ursa est elice maior . . . G¹ Est ursaue helice maior . . . p³ Est elice maior ursa . . . P R Est ursa elice maior . . . — 457. U⁴ μ¹ Est cinosura minor ursa est septentrio plastrum M p¹ Cynosura (p¹ Cinosura) minor ursa est septentrio plastrum U⁷ om. h. u. — 458. M p¹ Custos est . . . P et codd. plerique: boetes. — 459. (gl. *liquor s. quoddam unguentum* gl. cod. U²: *sudor pectoris*.) — 461. U⁶ quod fertur culcitra picta P R quod dicunt culcitra picta. — 462. U⁵ Ast librum . . . P R Esse librum . . .

1. p³ et sine fine P R om. *et*. — 2. U⁷ tibi principium p² dat principium. — 3. U^{1.4} dices dicasque U⁶ dices^a dicasque U² dicas^b et . . . P R dicas dicasque P perenne per annum U^{1.5.6} G¹ p² perenne per annos U^{2.4.7} M μ¹ p^{1.3} perhenne per annos G² perhenne per hennos. — 4. U⁵ Ad quoscūq; G² p¹ Ad qdcūq; p³ Ad quocūq; P R At quodecunque

- 25 Nam dolus est uerbi, factique fides solet esse.
 Nobilis est homo mente uel ingenuus, bene pugnans
 Inclitus, insignem facit ipsum purpura regem.
 Reddit origo patrum laudabilis hunc generosum,
 Dicitur illustris uir conspicuus benefactis,
 30 Egregius proprie sublimatus probitate.
 Hasta teres proprie tibi sit pomumque rotundum.
 Semestris luna medio sub mense reducta.
 Pernix pro uelox casus producit ubique,
 Pernitorque caput illius dicitur esse,
 35 Si breuiat casus, tunc est nota perditionis,
 Ast eius coeptum dicatur perneco uerbum:
Icarus ad caelum tendit pernicibus alis,
Sed possum melius dicere pernicibus.
 Semper hians patulum liquet esse, patens quod ad horam,
 40 Dic patulas aures, oculos dic esse patententes.
 Terrea sunt uasa, terrena colentia terram,
 Uerum terrestre nomen comprehendit utrumque.
 Confinis meus est, mihi mansio proxima cuius,
 Signa parentelae notat hinc affinis et inde.

25. P p² Nam dolus est uerbis U⁵ G¹ Nam dolus est uerbo U^{1.6.7} G² M
 μ¹ p³ Nam dolus est uerbi p¹ Nam dolus uerbi U² Namque dolus uerbi
 U⁴ Estque dolus uerbi. — 26. P. Nobilis mente: uir ingenuus bene pug-
 nans U² Nobilis est homo mente sed ingenuus bene pugnans U⁵ p³ No-
 bilis est homo mente uel ingenio bene pugnans R Nobilis est homo mente
 uel ingenuus bene pugnans. — 27. U⁵ M ipsa. — 29. p² conspicuus bo-
 nitate. — 30. U¹ propriis U² bonitate (P habet uers. 14. 22. 23. 16. 17.
 18. 19. 20. 21. 24. 25. 26. 27. 15. 28. 29. 30). — 31. U⁵ proprie tibi sitque
 p² tibi sit proprie. — 32. G¹ Semestris lucina medio sub mense reducta
 U⁵ Semestris luna medio sub mense reducta p² Semestris luna est medio
 sub mense reducta PR Semestris luna medio sub mense reducta. —
 34. P Pernitorque caput eius quoque dicitur esse U² Pernitor [gl. *perfecte*
laboro] caput illius dicitur esse p¹ Pernitorque caput istius dicitur esse
 R Pernitorque caput illius dicitur esse. — 35. U⁴ Si breuiat G² Si bre-
 uiatque PR Si breuiat. — 36. U^{4.7} Ac eius ceptum U⁵ At eiusque caput
 R Ast eius ceptum (μ¹ captum) M p¹ dicetur PR dicatur. — 38. U⁶ Sed
 possum G¹ Est posse PR Sed possem. — 41. PU^{1.4} G¹ p^{2.3} terram R
 terras. — 42. U⁵ Uerbum PU⁶ G¹ p^{2.3} comprehendit. — 44. P notatque
 affinis et inde codd. notat hinc [gl. cod. U²: *ex matre*] affinis et inde [gl.

Humida res extra, res uuida dicitur intra, 45
 Humeo fons primi tibi sit, caput uua secundi.
 Diues et intentus notat assiduus sub eadem
 Uoce, pro intentus est assideo caput eius,
 Quando notat diues, tunc est as eius origo.
 Dicitur elinguis qui nescit parcere uerbis, 50
 Duplicis at cordis homo dicitur esse bilinguis.
 Dicitur arcitenens aliquis quando tenet arcum,
 Primatumque tenens dicitur architenens.
 Aemulus ille tibi sit, cui labor est imitari
 Doctum, quique bonis socii dolet inuidus ille, 55
 Aemulus improprie fertur tamen inuidus esse.
 De multis proprie primus dices aliasque,
 Sed prior ac alter dic concordare duobus,
 Istis alteruter uter associates et uterque.
 A figor fixus, a findor sit tibi fissus, 60
 Fixuram primum designat, at illud hiatum.
 Uiuax ingenium, sed uiuidus est color oris,

cod. U²: *ex patre*]. — 45. P et codd. Humida U^{1.4} p³ uda U⁶ nuda G² unda U^{1.2} G¹ infra. — 46. p² Humet PR Humeo U¹ caput ima U⁶ caput yma U⁷ caput uda. — 47. U¹ Diues intentus. — 48. U⁵ M^{μ1} p¹ pro intentus est assideo caput eius U¹ pro intentus assideo est caput eius PR pro intentus est assideo caput eius. — 49. P tunc est as assis origo U¹ tunc assis eius origo R tunc est as eius origo (gl. cod. U²: *quia h; multas affes.*). — 51. U⁶ debet esse bilinguis. — 52. PU^{1.5} M^{μ1} Dicitur arcitenens aliquis quando tenet arcum U^{2.4.7} G^{1.2} p^{1.2.3} Dicitur architenens aliquis quando tenet arcum (p² archum) U⁶ Dicitur architenens qm̄ sibi possidet arcum (sequitur in codd. U^{1.5} μ¹ p³ uers. *Dicitur artitenens* (p³ *architenens*) qm̄ sibi possidet artem. in codd. G¹ p² legitur: *Dicitur artitenens aliquis qui* (p² cū) *possidet artem.*). — 53. (sequitur in cod. U² uers. *D̄r fibim; artitenēs qñ, tenet artem.*). — 54. U⁴ ymitandi. — 55. P emulus ille U⁶ inuidus ille est U⁷ inuidus esto R inuidus ille. — 57. P primus proprie codd. proprie primus (p³ proprie dices primus) PU⁶ dicas codd. reliqui: dices U^{2.5} p³ aliasue P et codd. reliqui: aliasque. — 58. U¹ conuenire M concomitare (i concordare) PR concordare. — 59. P neuter socias . . . codd. uter associates . . . — 60. PU^{4.7} figo — findo U⁶ fixo — fundo G² figo — fingo G¹ figor — findo p² figo — findor R figor — findor. — 61. P Fixuramque — ad illud U⁷ ac illud p¹ et illud G¹ at alt' R at illud.

- Inde uigerosum corpus tibi dicitur esse,
 Est homo uitalis, comes est cui uita salubris.
- 65 Signat emax quod emit uel quod dignum est ut ematur,
 Tantum passium respicit empticiū.
 Est censu cupidus, sed honore uir ambitiosus,
 A cupio primum, sed ab ambio dico secundum.
 Immemor oblitus notat, oblitus est maculatus,
- 70 Huic obliuiscor, est illius oblino coeptum.
 Res est sincēra, res sincēris est quoque pura,
 Et cum praedictis sincēre signat idem.
 Diuersum tamen est ab eis in origine, namque
 Huic caries, illis est sine cera caput.
- 75 Ueridicus dictis, sed uerax est homo factis,
 At sermo uerus sit tibi ueridicus.
 Laetus es aut alacer praesenti prosperitate,
 Instantique bono sospes es aut hilaris.
 Sospes enim cum spe sociumue spei notat esse,
- 80 Incolumem dices quem sanum corpore cernes.

65. $U^1 \mu^1$ uel quod dignum ut ematur $PG^1 M p^{2.3}$ uel quod dignum est ut ematur U^7 et quod dignum est ut ematur $U^{2.6} G^2$ uel quod dignum quod ematur $U^{4.5} p^1$ uel quod dignum est quod ematur. — 66. $PU^6 \mu^1$ Passium tantum R Tantum passium U^5 concipit $U^7 p^1$ recipit PR respicit. — 67. P sensu $U^7 G^2$ census R censu. — 69. G^1 maculosus. — 70. P Hinc obliuiscor codd. Huic obliuiscor P ast illius oblitio ceptum $U^{1.5} G^{1.2} M p^{2.3}$ at illius oblino ceptum p^1 aut illius . . . $U^2 \mu^1$ ast illius . . . $U^{4.6.7}$ est illius . . . — 71. $PU^2 G^1$ res sinceris est quoque pura R res sinceris quoque pura. — 72. PU^7 notat idem. — 73. U^6 in origine tantum. — 74. PU^6 Est illis (U^6 illic) caries, his sine cera caput p^3 Est huic caries, illis sine cera caput $U^1 p^2$ Huic caries, illis cum sine cera caput (p^2 capud) U^2 Huic caries, illis sine cera est capud $U^{4.5.7} M p^1$ Huic caries, illis (M istis) est sine cera caput G^1 Huic caries, illis sed sine cera caput G^2 Huic caries est illis est sine cera capud μ^1 Et caries illis est sine cera caput. — 75. $p^{1.3}$ Ueredicus U^7 sed uerax est quoque factis. — 76. PU^7 Ac . . . M Ast . . . R At . . . $p^{1.3}$ ueredicus. — 77. P p^3 Letus aut alacer U^7 Letus ē ac alacer p^2 Letus ē aut alacer R Letus es aut alacer. — 78. P p^3 hospes est aut hilaris U^5 sospes ē aut hilaris p^2 sospes ē et ilaris U^7 sospes es ac hylaris R sospes es aut hi(y)laris. — 79. $U^{5.7} G^2 M \mu^1 p^{1.2.3}$ sociumue spei notat in se $U^{1.2.4.6} G^1$ sociumue (U^1 —que) spei notat esse. — 80. $PU^{1.4.5.7} M \mu^1 p^2$ Incolumem dices p^3

Est bonus aut sapiens probus aut uir relligiosus,
 Pro placidoque probum saepe legis positum.
 Post gibbosus habet strumam, gibbosus at ante,
 Fertur utrobique strumam strumosus habere.
 Ambitus circumdatus est cum tempore signans, 85
 Ambitus est nota circuitus, tantummodo nomen.
 Additur his quod et ambitus est affectus honoris,
 Quod translatiue dictum credo magis esse.
 Uultu concinno uir tristis dicitur esse,
 Dicitur at maestus uir mente, habituque molestus. 90
 Est homo securus a cura quaque remotus,
 Sed uir in agminibus confidens est bene tutus.
 Dicitur id facile quod non grauat ad faciendum,
 Cui non pondus inest dicitur esse leue.
 Oppositum facili graue dico, leui quoque pondus, 95
 Hoc ex praedictis noscere quisque potest.
 Unus cum solus, quorum genitiuus in ius,
 Absque uocatiuo non sunt testante magistro.
 Proximus est quiuis natura conditionis,

Incoluem dicis U^{2.6} G² p¹ Incolumem dicas G¹ Dicas incoluem P^μ¹ quem cernis corpore sanum U^{1.2.4.5.6} G¹ p³ quem sanum corpore cernis M p^{1.2} quem sanum corpore cernes U⁷ quem sanum corpore serues G² quem sanum corpore reddis. — 81. G² est uir . . . — 82. P Pro placido probum U^{1.5} G² M p² Pro placidoque bonum U² G¹ p³ Pro placitoque probum U⁴ μ¹ p¹ Pro placidoque probum. — 83. P U^{1.2} G² p³ et ante U⁷ ac ante U^{4.5} G¹ M μ¹ p^{1.2} at ante U⁶ ut ante. — 84. P Fertur ubique tamen strumam strumosus habere codd. Fertur utrobique strumam . . . (gl. *strumosus est ille qui habet utrobique*). — 85. G² cum proprie signans μ¹ cum tempora signans PR cum tempore signans (gl. *ambitus media producta est circumdatus et est participium*). — 87. P Additur hic et quod U⁶ Additur hisque et quod U^{1.4} Additur his quod et U^{2.7} M μ¹ p^{1.3} Additur hiis quod et U⁵ G¹ Additur hys quod et G² Additur hys quod p² Additur his quod. — 88. P U^{1.4.6} p³ dictum credo R credo dictum. — 90. P U^{1.4.6.7} G² p³ ac mestus U⁵ et mestus. — 91. P a quaque cura p² a cura quasi. — 92. P est bene tutus U⁶ est benedictus R est homo tutus. — 93. G¹ grauet (gl. marg. cod. p¹: *si ciphus uini ad bibendum*). — 94. P U⁶ μ¹ adest (sequitur in cod. U¹ uers. pentam. *Pro plano leuis, pro leuitate leuis*). — 98. (sequitur in codd. U^{2.3.5} uers. *Additur hiis totus quia non caret ipse* (U⁵ *quia non caruitque uocante*, in cod. U⁶ legitur: *Set quinto totum quidam priuare tulerunt*). — 99. P p¹

- 100 Spe conuertendi bonus est homo proximus hosti,
Proximus est tantum quem constat stirpe propinquum,
Proximus estque suum mihi praesentans benefactum,
Confinisque meus mihi proximus, ut notat usus.
Ad corpus sanctus, ad mentem pertinet almus,
105 Uir sacer est digne qui sacra solet celebrare.
Praedo rapax, fluuius rapidus, rabidusque catellus,
Ultimus a rabie, sunt a rapio duo primi.
Totum comprehendit massam, sed diuidit omne,
Et quandoque tamen complectitur omnia cunctus,
110 Et quandoque tamen colligit opposita.
Uomer aduncus, anus incurua, et pandus asellus,
Et tamen interdum comprehendit omnia curuum.
Rusticus esto loquax, ostentatorque procax sit,
Garrula sit uolucris, replicans homo uerba dicax sit,

cuius U⁵ quisque (sequitur in cod. p² uers. *Tempore . mte . loco . gente . natura propinc⁹.*). — 100. P U^{1.4.6.7} G² Sepe . . . U⁶ bonus conuertendi. — 101. U⁷ quem constet . . . p² qui constat stirpe propinquus. — 102. (sequitur in cod. U⁷ uers. *Tpe mte loco natura gente propinquo.*). — 103. P G² Confinis meus est mihi proximus R Confinisque meus mihi proximus U² notat (al. m. *probat*) U¹ habet uers. 101. 102. 99. 100. 103. U^{6.7} p³ habent uers. 99. 100. 102. 103. 101. — 104. U⁵ G² sc̄m. — 105. U³ ille qui p² eque qui. — 106. U^{2.6} rapidus fluuius. — 107. U^{1.4.7} G¹ p^{1.2.3} duo primi P R duo prima. — 108. P U^{2.6} G^{1.2} p³ comprehendit (sequitur in P U² distichon hoc: *Et quandoque tamen complectitur omnia cunctus || Et quandoque tamen colligit oppositos.* in cod. U¹ legitur: *Et quandoque tamen complectitur omnia cunctis.* in margine sinistro insequentis folii inuenitur alia manu scriptum: *Et qñ; in colligit oppoitos.* U⁴ habet: *Et quandoque tamen 9phendit omnia cunctus* [om. uers. pentam.] U⁶ G² μ¹ habent: *Et quandoque tamen colligit opposita* [G² — *tos*] *Et quandoque tamen complectitur omnia cunctus.* abest uers. pentam. a codd. U^{3.4.5.7} M G¹ p^{1.2}). — 109. (gl. cod. U² *i. totū et oē*). — 111. U¹ hamus G² amus P(M?) asinus quoque pandus U^{1.2} quod pandus asellus U⁶ — — q; pandus asellus U^{3.4.5.7} μ¹ p^{1.2} et pandus asellus p³ sed pandus asellus G² pandus asellus G¹ et asellus pandus. — 112. P U^{2.4.5.7} (M?) p¹ Interdumque tamen U¹ p^{2.3} Et tamen interdum U⁶ Ac tamen interdum μ¹ At tamen interdum U³ G^{1.2} Et quandoque tamen P U^{2.3.4.5.7} G^{1.2} (M?) p¹ complectitur omnia curuus U¹ comprehendit omnia curuum U⁶ μ¹ p^{2.3} comprehendit omnia curuus — 113. U³ ostentator quoque procax G² ostentatorque procax est. — 114. P replicans uerbaque dicax sit U¹ tibi sit replicans homo dicax

Facundus proprie uerbis dicatur abundans,	115
Uerum disserere qui nouerit ille disertus.	
Improbis est aliquis uerbo, factoque proteruus.	
Corpus habens habile cursu fertur citus esse,	
Accelerans celer est, sed currens impetuose	
Uelox uel uolucer, haec confundit tamen usus.	120
Dapsilis est dapibus, largus aliis quoque rebus.	
Concinnus cantus dicatur, congruus ordo,	
Concors hac uoce uelle notatur idem.	
Ad numerum paritas, aequale ad corpora spectat,	
Et de compositis dicitur illud idem.	125
Aduena fertur homo, quia sit ueniens aliunde	
Spe uico castro uel rure uel urbe manendi,	
De prope conueniens, quasi sit tecto sub eodem,	
Conuena dicitur, erraticus est alienus,	
Qui peragrat uaria loca cum pera peregrinus,	130
Ast inquilinus dicitur illud idem.	
Desidet a primis deses, segnisque uigorem	
Non habet, ignauus animi uacuatur ab igne,	

U^{2.4.6} G¹ μ¹ p³ replicans homo uerba dicax sit U^{3.7} G² replicans sua uerba dicax sit U⁵ M p¹ replicans sed uerba dicax sit (p¹ est) p³ replicans homo uerbaque dicax. — 115. P uerbis dicitur abundans G¹ p³ uerbis dicatur habundans U⁶ dicatur uerbis habundans. — 116. P μ¹ p³ Uerbum . . . R Uerum . . . (gl. *disertus uero qui diuersas orate rationes nouit inducere ualentes ad propositum probandum*). — 117. U³ facto uerboque (U¹ om. h. u.). — 118. U^{1.4} abile U⁶ agile U³ fertur cursu citus esse. — 119. U³ sit currens . . . — 120. U² Uelox uel uolucer est, confundit tamen usus P U^{4.6} G^{1.2} M p^{2.3} Uelox uel uolucer, hoc confundit (U⁶ confudit) tamen usus. — 121. P U^{2.4.6} μ¹ p^{2.3} aliis rebus quoque largus U¹ largus aliis quoque rebus U^{3.5.7} G^{1.2} M p¹ aliis largus quoque rebus. — 124. U⁷ equale ad corpora dicas G¹ equale ad pondera spectat (uers. 124. 125 absunt a P, inueniuntur in codd. U^{1.2.3.4.5.6.7} G^{1.2} M p^{2.3}). — 126. G² quod sit μ¹ q̄; sit p³ qui sit P R quia sit. — 127. U^{1.4} Sepe . . . G¹ p¹ uel ruppe p² uel turre U¹ meandi. — 128. G¹ Sed prope p³ ueniens U² om. h. u. — 129. U^{1.6} p³ dicatur U⁷ dicitur P R dicitur p³ extraneus est alienus M erraticus sit alienus P R erraticus est alienus. — 130. U⁷ peragrat. — 131. M At . . . p³ Ac . . . U^{2.4} p¹ inquilinus. — 132. U⁶ Dissidet U⁷ in primis (gl. *deses est qui desistit a re inchoata*). — 133. U⁷ uocatur μ¹ uocatus.

- Estque piger pedibus, sed iners priuatus ab arte.
 135 Si quaeras: quotus iste uenit? numerum mihi signas,
 Si: quotus iste sedet a me? tunc ordo notatur:
 Ordo notatur ita per quotus et numerus.
 Cautum prouisum, cautum signat quoque firmum.
 Crudus non coctus, est crudelis quoque crudus.
 140 Bos nondum domitus a multis dicitur iniux,
 Subque iugo positus bos dicetur tibi subiux,
 At si sit serus dicitur emeritus.
 Est uir in obsequiis fidus, sermone fidelis,
 At fido primi caput esto, fidesque secundi.
 145 Dicitur ingratus acceptorum immemor omnis,
 Et cuius merita sequitur retributio nulla,
 Et cui dicendi deest gratia uel faciendi.
 Est binus geminus, anni gemini quoque bimus,
 Unus fons primo, fons sit hiems reliquo.
 150 Dente carens edentulus est sed natus habere,
 Qui dentes habuit nec habet dentes nec habebit
 Est edentatus: prior est infans, uetus alter.

134. U¹ Est piger U⁷ Cumque piger P priuetur U⁵ μ¹ priuatus R priuatur. — 135. U⁵ Si quaeris p^{1.2} ille P U^{1.5.7} G¹ μ¹ p^{2.3} numerum mihi signas U⁶ numerum mihi signes U^{2.4} numerum mihi signat U³ p¹ numerum tibi signat M numerum sibi signat G² mundus tibi signat. — 136. p¹ ille U⁷ uocatur. — 137. U⁷ uocatur. — 138. U³ Cautus prouisum, cautus signat quoque firmum U⁴ Cautum prouisum signat, cautum quoque firmum G² Cautum prouisum, cautum quoque signat firmum P R Cautum prouisum, cautum signat quoque firmum. — 139. U¹ crudelis est. — 140. p¹ nondum cultus (al. m. domitus) P U^{2.3.4.5.6} iniux U⁶ p^{2.3} iniunx U^{1.7} G² M μ¹ p¹ inius G¹ ym⁹. — 141. U³ dicatur mihi subiux P R dicetur tibi subiux (U⁶ p^{2.3} subiunx U^{1.7} G² M μ¹ p¹ subius G¹ subiuns). — 142. μ¹ senex G¹ dicetur. — 143. μ¹ in obliquiis. — 144. U^{3.4.5.6.7} G¹ p¹ A fido P R At fido (cf. uers. 246). — 145. U^{1.7} G² acceptor immemor omnis p³ accepti non memor omnis. — 146. U¹ tributio G² retributio mala. — 148. U⁵ Est bimus . . . U¹ G¹ anni gemini quoque binus. — 149. U⁵ fons yemis reliquo U⁶ fons yemis est reliquus p¹ fons est hyemis reliquo P R fons sit hiems (U^{1.3} G¹ p^{2.3} yems G² μ¹ yemps U² hyemps U⁴ hyems) reliquo. — 150. P sed aptus habere codd. sed natus habere (gl. cod. p¹: *apt⁹ ad habendū dentes*). — 152. U² prior infans et uetus alter U⁶ p² prior infans est, uetus alter U⁷ prior est puer, uetus alter.

Campester uolucer alacerque saluber equester
 Silvester celeber acerque celerque pedester
 Horum bis quinque tenet *hic* er et *haec* is et *hoc* e, 155
 Sic et non aliter debes formare paluster.
 Nullius possessor inops homo dicitur esse,
 Pauper cui possessorum non suppetit usus,
 At mendicus qui pro uoce manu quasi quaerit.
 Audax non audenda cauens audenda requirit, 160
 Sed quae sunt audenda cauet temerarius, inde
 Quae non sunt audenda petit, socors sine corde
 Quae sunt audenda, quae non audenda cauebit.
 Esse locus debet dubius, ubi sit uia duplex,
 Anceps est gladius, quaestioque ambigua. 165

153. P U³ G¹ M p^{1.2} alacerque saluber equester U¹ μ¹ alacer celerque pedester U^{2.5} p³ alacerque pedester equester U⁴ alacer uolucerque saluber equester U⁶ alacer celer atque pedester U⁷ acerque celerque saluber G² alacer saluber equester. — 154. P U³ G¹ M p^{1.2} acerque celerque pedester U¹ equester acerque saluber U^{2.6} μ¹ acerque saluber equester U⁴ celer acer atque pedester U⁵ p³ acerque celerque saluber G² acer celerque pedester U⁷ om. h. u. — 155. P U⁶ G¹ Ex his bis quinque μ¹ p³ Hiis in bis quinque R Horum bis quinque P μ¹ hic er hec is et hoc e U⁶ hic er hec is hoc e. — 156. P U^{4.6.7} G² μ¹ p³ Sic et non aliter uolo (U⁷ ueŕo) declinare paluster p¹ Sic et non aliter tu declinato paluster U^{1.5} M Sic et non aliter debes formare paluster U³ G¹ Sic et non aliter debes uariare paluster U³ Sicque paluster erit nec praetermitte sequester p³ Istis undecimum potes as(s)ociare paluster (sequitur in codd. U² G¹ uers. *Ludicer addetur licet ut [G¹ sed ut] dexter uarietur*). — 157. P U^{1.2.6.7} M μ¹ p² Nullus possessor. — 158. G¹ Pauper erit cui . . . — 159. P U⁷ Ac . . . M At mendicus erit qui uoce manu quasi quaerit. — 160. (gl. marg. cod. U¹: *audax ē ille qui cauet nō audenda et faċ audenda*). — 161. U¹ Non quae sunt audenda G¹ p¹ Et quae . . . P R Sed quae . . . U⁵ temerarius ille (gl. marg. cod. U¹: *temerari⁹ ē ille qui cauet audenda et faċ n̄ audenda*). — 163. μ¹ quae non cauenda cauebit (gl. marg. cod. U¹: *secors est ille qui cauet audenda et nō audenda et dŕ de sine et cor dis*). — 164. P Esse locus dubius dicatur, ubi uia duplex U¹ Esse locus debet ubi si uia sit duplex U² Esse locus dubius dici debet uia duplex U^{4.5.7} G^{1.2} M p^{1.2} Esse locus debet dubius, ubi sit uia duplex U⁶ Esse debet locus dubius, ubi sit uia duplex μ¹ Esse locus dubius debet, ubi sit uia duplex U³ p³ Esse locus dubius debet, si sit uia duplex. — 165. P gladio U^{1.4} quaestio ambigua.

- Est diues proprie, cui res succedit abunde,
 Felix qui possessa tenet cum prosperitate.
 Instudet aeternis sapiens, prudensque futuris.
 Quod leuiter penetrare potes penetrabile dices,
 170 Quod domus interior capit hoc penetrabile uocabis.
 Quod sentire potest et sentiri tibi sit res
 Sensibilis, sed sentiri sit sensibile tantum.
 Terra ferax culta, regio dicatur opima,
 Fertilis alta domus, homo sit locuples opulentus.
 175 Nil mentis retinens homo secum dicitur amens,
 Partim mente furens, non prorsus, sit tibi demens.
 Spiritus inde malus uamens est, uae quia menti
 Ingerit, at bonus hinc, quoniam uae subtrahit illi.
 Uas sit odoriferum tibi, sit quod odorat odorum.
 180 Crudelis placito, ferus est homo percutiendo,
 Saeuus in utroque, placito uel percutiendo.
 Est numeri paucus, sed staturae nota paruus,
 Opponas paucis multum, magnum quoque paruus.
 Est indiuiduum corpus, quo non minus ullum,

166. U⁴ Est proprie diues p² habunda. — 169. p³ penetrari potest U^{3.4.5.6} μ^1 dicas G² dicis P R dices. — 170. U¹ inferior. — 171. U² Quod sentiri potest et sentire U^{5.7} G¹ Quod sentire potest uel sentiri U⁴ tibi res est U⁵ M p³ tibi res sit P R tibi sit res. — 172. P U^{1.2.4.7} μ^1 sentire potens est sensibile tantum p¹ sed sentire potens est sensibile tantum U^{3.6} G² sentire potens sit sensibile tantum M p³ sentiri potens est sensibile tantum U⁵ hec sentiri sit sensibile tantum G¹ p² sed sentiri sit sensibile tantum (gl. *sensibile dicitur res quae potest tantum sentiri per passiuam significationem, ut lignum lapis et gladius.*). — 173. U¹ cultu. — 174. G² sed sit locuplex opulentus. — 175. U⁵ menti. — 176. U³ Partim mente fruens homo prorsus sit tibi demens U⁵ p¹ Partim mente fruens non prorsus dicitur demens. — 177. U¹ est uehemens P R uehemens est (metri causa scripsi *uamens* est. — 178. P U^{1.2.6} p³ atque bonus quoniam . . . G^{1.2} M at bonus quoniam . . . U^{3.4.5} p² at bonus hinc quoniam . . . U⁷ μ^1 ast bonus hinc quoniam . . . p¹ et bonus ueh quoniam hinc . . . — 181. p³ in utroque est. — 182. G¹ Ad numerum paucus P U^{1.2.3.4} G^{1.2} μ^1 p² sed staturae nota paruus U⁷ sed statura nota paruus U^{5.6} M staturae sit nota paruus p³ sit staturae nota paruus p¹ om. h. u. — 183. U⁶ multum paucis U⁴ p³ paruus quoque magnum.

Et quod duritia nequit iste secare uel ille, 185
 Ac indiuiduum nimio dicatur amore,
 Discretum tandem sub uoce tenetur eadem.
 Dicitur a luna lunaticus hac ratione,
 Quod certis sub temporibus mensis furit ille,
 At limphaticus est, cerebrum cuius malus humor 190
 Turbat et illidit, sed non sub tempore certo.
 Est energumenus, quem daemon possidet unus,
 Sunt arrepticii uexati daemone multo,
 Is maniacus est, qui se perimit sine causa.
 Est cute uir lenis plana, factoque suauis, 195
 Blandus in affatu, mitis parili comitatu,
 Ast epulum gustu magis esse suaue probatur.
 Est homo mōrosus, si sit bene morigeratus,
 At si sit tardus, tunc dicitur esse mōrosus:
 Mos me mōrosum, mōra me facit esse mōrosum. 200
 Est tintinnabulum uas fusile, futile cribrum,

185. U^{3.4} nequit ille uel iste secare M nequid ille secare uel ille (illa al. m.) gl. *secundo id corpus dicitur indiuiduum, quod non potest propter eius duritiam diuidi, ut adamas, qui non diuiditur nisi mediante sanguine hirci calido.* — 186. P U^{4.5.6} Ast . . . μ¹ Est . . . U^{1.3} G M p^{1.2.3} Ac . . . U² G² At . . . U⁷ Et . . . (retinui uersuum ordinem eum quem habet P. codd. habent uers. 187. 186). — 189. P fuerit. — 190. P Ast . . . U^{5.7} p³ Ac . . . R At . . . U³ cuius cerebrum. — 191. U^{3.4.6} p³ allidit G² μ¹ alludit P U^{1.3.5.7} G¹ M p^{1.2} illidit. — 192. U² emerguminus U⁷ erguminus P R energuminus (gl. *dicitur ab en quod est in et erge quod est labor et mene quod est defectus . q . intraneus et laboriosus mentis defectus.*). — 193. U⁷ malo. — 194. P U^{6.7} Is maniticus est U¹ Is ismaniacus est U² Yfmanaticus est U⁴ Is manticus est G² Ymaratic⁹ est U⁵ G¹ μ¹ p³ Is manaticus est U³ hif manetic⁹ (in margine: maniac⁹) est M p^{1.2} Is maniacus est. — 195. U^{1.7} G¹ M p¹ leuis U³ letus P R lenis. — 196. p³ in affectu. — 197. G^{1.2} Est . . . p¹ At . . . p³ Ac . . . — 198. P U⁷ p³ moriginatus U^{1.2} G² morieratus. — 199. G² At si sit . . . P R Et si sit . . . U^{6.7} homo dicitur . . . — 200. U^{1.4.6} μ¹ Mos me . . . P R Me mos . . . — 201. U¹ et futile crebrum (sequuntur in cod. U¹ duo uersus hi: *Futile uas illud quod nulla receptio claudit || Ast homo futilis est diuulgans* [in codice legitur: *Est hō futilis dimulgans*] omne quod audit. in cod. G¹ sequitur alter uers. *Ast homo futilis est . . .*)

- De terra facta uas fictile dicitur olla.
 Me comitem uia, me socium labor indicat esse,
 Me scola consortem facit et conuiua sodalem,
 205 Missio collegam facit aut collectio quemquam.
 Qui de suspectus, sed de quo suspiciosus,
 Inuidus est qui de, sed de quo est inuidiosus:
Inuidiosus ego, non inuidus esse laboro.
 Pro plano leuis, sed pro leuitate leuis dic,
 210 Alleuiat simul et leuigat ista probant.
 Nos operum lassos reddit labor et uia fessos,
 Nosque fatigatos labor, aequor, terraque reddit.
 Simplex legitimus, simplex idiota uocatur,
 Simplicitas bona sit et mala simplicitas.
 215 Sit uanum corpus, aer dicatur inanis,
 Sitque locus uacuuus, sic dicere suspicor usum.
 Ob mala praeterita malus ille nefarius est, at
 Quod mala sint eius praesentia facta nefandus.

202. U^{3.7} fcm uas fictile . . . (sequuntur in cod. U⁵ iidem uersus qui in cod. U¹ inueniuntur post uers. 201). — 203. U⁶ indicat idem. — 204. U¹ reddit, conuiua sodalem. — 205. U^{5.7} et collectio p² om. h. u. — 207. U¹ G² M sed de quo inuidiosus. — 208. (U^{1.2.4.7} G¹ M p² habent uers. 208. 207). — 209. P U^{2.6} G^{1.2} M μ^1 p³ Pro plano leuis pro leuitate leuis U^{4.5} p¹ Pro plano leuis, pro leuitate leuis dic U³ p² Pro plano leuis et pro leuitate leuis dic U^{1.7} Pro plano leuis (U⁷ leuis) sed pro leuitate leuis dic. — 210. P U^{1.2.6.7} G² μ^1 Alleuiatque simul . . . U^{3.4.5} G¹ M p^{1.2.3} Alleuiat simul et . . . U⁶ ista notat. — 212. U¹ et uia reddit. idem habet U² expuncto *terraque* P R terraque reddit. — 214. P Est bona simplicitas, sit mala simplicitas U⁶ Est bona simplicitas, est mala simplicitas p³ Est bona simplicitas et mala simplicitas U⁵ Simplicitas bona et mala simplicitas p¹ Simplicitas bona est et mala simplicitas U^{1.2.3.4.7} G^{1.2} M μ^1 p³ Simplicitas bona sit et mala simplicitas. — 215. p³ Sit corpus uanum U¹ G² μ^1 p^{1.2} aer dicatur inane U⁷ et aer dicatur inane M aer iudicatur inane. — 216. P Estque . . . codd. Sitque . . . U⁵ usus. — 217. P malus est nepharius atque U⁵ malus est nepharius inde p¹ malus est nepharius ille p³ malus est nefarius, at sit U¹ malus ille nepharius, ac est U² malus ille nepharius atque U⁶ malus ille nefarius atque U³ malus ille nefarius est, at G¹ malus iste nepharius est, at U⁷ malus ille nepharius est, at U⁴ malus esto nefarius ille M malus nefarius alter G² μ^1 p³ malus ille nepharius alter. — 218. P Quot mala sint eius praesentia facta nefandus

Infimus ac imus sibi distant, sic quoque distant:

Infimus ordine sit, imus at ille loco. 220

A patria profugus discedens dicitur ultro,

Ast expulsus ui ualet exsul homo bene dici,

Exsul abit sine spe reditus patriaeque reique,

Inscriptus manet in patria sed re spoliatus,

Amittit proscriptus opes nec posse reuerti, 225

Quisque relegatus sua cum remeabit habebit,

Transfuga qui sub perfidia transfugit ad hostes.

Membris formosus, ast ore quis est speciosus,

Astabilem pulchrum dices lepidumque decorum.

Inflatus tumidus fertur tumidusque superbus, 230

Sic cutis excessum, mentis quoque significabit.

Est homo cirritus qui cirros uertice gestat,

Cerritus dicetur quem uesania torquet.

Labilis est fluuius, dicatur lubricus anguis,

Et tamen utrumque de labor laberis exit. 235

G¹ Que mala sint eius praesentia facta nefandus U⁶ p³ Quod mala sunt eius praesentia facta nefandus U⁴ Cuius fñ mala facto praesentia sitque nefandus U^{1.2.3.5.7} G² M μ¹ p^{1.2} Quod mala sint eius praesentia facta nefandus (U^{2.5.7} G² μ¹ nefandus). — 219. P atque imus U^{1.4} G² p³ aut ymus U^{2.5.7} M p^{1.2} aut imus U^{3.6} G¹ μ¹ ac imus. — 220. U¹ sis U⁵ imus aut . . . — 222. P Ac . . . U⁶ M p² At . . . U² Aut . . . U⁷ Est . . . U^{1.3.4.5} G^{1.2} μ¹ p^{1.3} Ast . . . U¹ debet exul . . . p¹ solet . . . P R ualet . . . — 223. P Exulabit M Exul abiit U^{2.5.7} p² reditus patriaeque reique P R patriae reditusque reique. — 224. U^{3.5.7} G¹ μ¹ spoliatur. — 225. U² G^{1.2} M μ¹ non posse reuerti P R nec . . . — 226. U⁷ religatus G¹ remanebit. — 227. P U⁶ transcurrit . . . R transfugit U⁵ in hostes. — 228. P ac ore quis est speciosus U⁵ G² at ore quis est speciosus U¹ ast ore qui speciosus U² ast ore qui est speciosus U^{3.7} G¹ M μ¹ p^{1.2} ast ore quis (G¹ quisq;) est speciosus U^{4.6} — formosus est ast ore quis est speciosus p³ — formosus est ac ore quis speciosus. — 229. P U^{1.2.4.5} G¹ M μ¹ p³ Ast abilem U^{3.6.7} p^{1.2} Ast habilem G² At abilem U^{3.4.5.7} dicas P R dices. — 230. P Inflatus tumidus dices tumidus superbus U⁶ Inflatus tumidus dices tumidusque superbus. — 231. U² mentisque. — 232. G¹ p³ qui cirros uertice gestat U² quia (expuncto qm) cirrum uertice portat p³ cirros qui uertice portat M μ¹ p¹ qui cirros in uertice portat P R qui cirros uertice portat. — 233. U⁶ Dicitur hinc cirritus . . . U⁵ G² quem uesania uexat. — 234. U⁵ dicetur p² labricus. — 235. U² Sic et utrumque tamen de labo laberis

- Noxius est proprie nequam, potioque nociua.
 Dic apte flauum crinem, fuluumque metallum.
 Spissum de toto solido dicetur, ad illud
 Densum dicatur, ubi lucus opacus habetur.
 240 Fertur castratus homo testiculis uiduatus,
 Castrato similis est gallinaceus omnis.
 Ebrius absque bria, comes est cui sobrius ille.
 Inscius ignorans, quo culpa est conscius esto,
 Praescius est quisquis poterit praescire futura.
 245 Dicta modesta, sed acta uocari dic moderata,
 At primi caput esto modus, moderorque secundi.
 Signat iniquus quidquid et impius hoc quod et asper,
 Unde ait Ouidius *'non per iuga montis iniqui'*.
 Suffusus proprie uir dicitur esse liquore,
 250 Ast infusus sit oleo, unguentoque perunctus.
 Res sunt absconsae quas celas calliditate,
 Quae natura tegit nobis abscondita dicas.
 Letatus quasi mortuus a leto quasi morbo,
 A laetor de laetitia laetatus habetur.
 255 Dicitur intentus plenusque labore operosus,

extat p³ om. h. u. — 237. P crimen. — 238. P ac illud. — 239. P U^{2.4.6} p³ locus. — 241. P U^{4.6} G^{1.2} μ¹ p^{1.2} gallinacius R gallinaceus. — 242. P atque bria U² comes est cui sobrius extat U^{3.7} comes est tibi sobrius ipse M μ¹ comes est sibi sobrius ipse U⁵ comes est sibi sobrius ille U⁴ p² comes cui sobrius ipse P U^{1.6} G^{1.2} p³ comes est cui sobrius ipse (gl. *ebrius est ille qui nimis potauit, et dicitur ab e quod est extra et brios* [immo: *bria*. cf. XII. 345.] *mensura, quasi extra mensuram. sobrius dicitur homo moderatus in se, et dicitur a se quod est cum et bri[os]a mensura, quasi cum mensura.*). — 243. P quod culpa est conscius ipse U³ quo culpa est conscius ipa U⁶ p² quo culpa est conscius ipse U¹ quo culpa conscius esto U⁵ quo culpa ⁹ci⁹ esto U² quo [gl. ī q̄] culpa est conscius esto U⁷ in quo culpa est conscius esto U⁴ G^{1.2} M μ¹ p^{1.3} quo culpa est conscius esto. — 244. (U⁶ habet uers. 243. 244. 242). — 245. G¹ p¹ sed apta. — 246. U^{5.7} G¹ Ac primi p³ A primi U^{2.5} G² modus esto capud(t). — 247. P quicquid impius U⁶ p² quidquid impius G¹ idem hoc quod impius. — 249. U⁵ homo. — 250. P p³ Et infusus G¹ Ac . . . M μ¹ At . . . — 251. M celas quas. — 252. U² Quod — dices. — 253. U⁶ et a leto. — 254. P Ac letor U⁵ A leto pro letitia. — 255. G² plenus laboreque.

Des operam primo caput, ast opus esto secundo.
 Est detestatus quiuis anathemate strictus,
 Praeuentus morte intestatus dicitur esse.
 Est breuis argutus, est callidus atque sonorus.
 Plenum flexibilem tardum lentus tibi monstrat, 260
 At lentos dices facientes otia saepe,
 Sicque luto plenus tibi dicatur lutulentus:
Curribus Automedon lentisque erat aptus habenis.
Hanc tua Penelope lento tibi mittit, Ulix.
Tu modo Pompeia lentus spatiare sub umbra. 265
 Dentur in exempla lectoribus haec tria nota.

Cap. XIV.

De pronominiis.

Donati nostri uestigia prima secutus
Nomine tractato nunc de pronomine dicam,
Non quia sim Prisci dictis contrarius ani,
Sed quod in hoc opere uolo doctrinare minores.

256. P U^{4.5} G¹ p³ ast opus esto secundo U² ast opus esto secundi U⁶
 et at opus esto secundo U¹ at opus esto caput imo G² at opus est caput
 ymo M at opus est capud imo U³ at capud est opus imo U⁷ ast opus
 est caput ymo p¹ ast opus est caput illi μ¹ est caput est opus uno p³
 om. h. u. (gl. *operosus uno modo est idem quod intentus, et tunc dicitur de*
opera quod est intentio. alio modo operosus est plenus opere, et tunc dicitur de
opus, quasi opere plenus.). — 259. (sequitur in codd. U⁴ G¹ uers. *Argutum*
breue sit cautum subtile sonorum.). — 260. U^{4.7} flexibile U⁶ lēctū tibi mon-
 strat p¹ lentum tibi dicat G² lentus tibi signat. — 261. M p¹ Ast . . .
 U^{3.6} dicas p¹ dicis P R dices. — 262. U⁶ G¹ p¹ Sitque U⁵ homo (pro tibi)
 G¹ M lutulentus. — 263. P U⁷ M p³ lentusque. — 264. U^{1.5} mitto ulixes
 (U⁵ ulixe) U^{2.3.4.6} G² mittit ulixes U⁶ mictit ulyces. — 265. U³ Tu mihi
 . . . 266. P Dentur in exemplis lectoribus haec tria dicta μ¹ Dantur in
 exempla lectoribus haec tria menbra U^{2.3.4.5.6} Dentur in exempla lectori-
 bus haec tria nota. abest hic uers. a codd. reliquis.

1. U⁶ primo. — 3. U^{1.2} M sum P R sim.

- 5 Causa duplex igitur pronominibus reperitur,
Cur sint inuenta, quarum tibi prima necesse est,
Altera commoditas: nam primae siue secundae
Quae sunt personae pluralia singula siue
Illa necessario nobis inuenta fuere,
10 Sicut sunt *ego tu* cum casibus, illaque uere
Quae sunt alterius personae commoditate
Esse inuenta reor, sicut sunt *iste* uel *ille*.
Namque notant de re pronomina semper eadem
Sermonem fieri, quod non de nomine dico.
15 Eiusdemque rei sit certa relatio causa,
Demonstratio uel discretio sunt quoque causae.
Nomina enim quamuis quid demonstrent referantue,
Confuse tamen hoc faciunt, pronomina certe.
Et quandoque tamen demonstrant nomina certe.
20 At nomen uere tibi significabit usiam,
Et tibi significat pronomen hypostasim ipsam
Dans intelligere, quod sit substantia mere.
Quaeritur et, quare proprio pro nomine poni

5. G¹ ergo. — 6. U¹ G¹ necesse (om. *est*) gl. cod. U²: *causa necessitatis*.
— 7. P natura (pro *nam*). — 8. G² persona. — 9. U¹ necessaria P R necessario P U² G^{1.2} fuerunt. — 12. P U^{5.6} reperta R inuenta U³ ille uel iste. — 14. U⁵ dicas G¹ dicam P R dico. — 15. p³ sint (gl. cod. U²: *inuentiois pronominū*). — 16. U⁵ siue discretio p¹ seu . . . G¹ sint quoque causae U² sint tibi causae U⁵ sunt tibi causae. — 17. P U³ G¹ Nomina nam quamuis U^{1.5.6} μ¹ Nomina quamuis enim U^{2.4} G² p^{1.2.3} Nomina enim quamuis U⁷ Nomina . n . quamuis P U^{1.4} G¹ M μ¹ quid demonstrant referantque U² quid demonstrent referantque ^{ue (al. m.)} U^{3.6} quid demonstrent referantue U⁷ G² p³ quid demonstrant referantue p³ quid demonstrant referantue U⁵ demonstrantque referuntque p¹ demonstrant quid referantue. — 19. p³ Sed quandoque tamen U⁷ declarant U¹ G¹ p¹ om. h. u. — 20. G³ μ¹ Et nomen uere tibi . . . U² Ad nomen proprie tibi . . . — 21. U^{3.7} G³ At tibi p³ Sed . . . U³ p³ designat. — 22. U⁵ p³ quae sit U⁶ quo sit U^{1.2} G² quod sit P R quid sit U^{2.3.5} substantia pura P R substantia mera (gl. *pronomen est pars orationis significans hypostasim, id est substantiam singularem mere, id est absolute, seu significans substantiam sub qualitate distinguibili, quae nihil aliud est quam modus intrinsecus qui haecceitas communis dicitur*). — 23. U² Quaeritur hic . . .

Dicatur, cum pro reliquis saepe inueniatur.
 Nobis est super hoc inuenta solutio duplex: 25
 Ponitur in prima dicatur, id est reperitur,
 Dicimus in reliqua, quamuis referatur ad illud,
 Non tamen idcirco pro nomine ponitur illo,
 Nam certum facit hoc, quod per se non facit illud:
 Sic plane et breuiter est quaestio nostra soluta. 30
 Curque *sui* careat recto, fit quaestio saepe,
 Soluitur et uarie, poteris sic soluere primo:
He conuertis in *es*, si sit conuersio recta,
 At si conuertas *hi*, sic statim facies *si*,
 At si conuertas, prorsus statim facies *is*, 35
 Sed neutrum facere uult coincidentia uere.

26. reperitur (gl. cod. U² *i. appellatio*). — 27. U^{2.3.4.5.6} p¹ Dicitur P R
 Dicimus (ad illud gl. cod. U² *ad appellatiuum*). — 29. (illud gl. cod U²
appellatiuum). — 30. P *sit* quaestio nostra soluta codd. *est . . .* (gl. *Actor*
soluit dupliciter et dicit primo sic quod pronomen reperitur poni pro nomine
proprio, sed non excluditur quin possit poni pro appellatiuo. Alia solutio est talis
quod quamuis pronomen referat nomen appellatiuum tamen non ponitur pro illo
appellatiuo, quia non refert illud prout est appellatiuum sed prout ponitur pro
nomine proprio, quia semper in appellatiuo intelligitur suppositum: ut cum dici-
tur magister legit et ille disputat, hoc pronomen ille non refert hoc dico magister
nisi prout ponitur <pro> quodam indiuiduo, ut Socrate uel Platone. unde oportet
dicere quod tale appellatiuum non ponitur ibi sub appellatiui uirtute sed sub
uirtute proprii. — — Dicimus igitur in reliqua, id est in secunda solutione
quamuis referatur pronomen ad appellatiuum nomen, sicut homo currit et ille
mouetur, non tamen ponitur pro illo appellatiuo sed pro illo intellecto per appel-
latiuium, scilicet pro indiuiduo sub nomine appellatiuo intellecto, nam certum facit
hoc, scilicet pronomen, quod per se non facit illud, scilicet appellatiuum.). —
 31. G² Curue U⁶ fiet. — 32. G² poteris sic dicere . . . — 33. P Eh con-
 uertis in es U⁶ G² E conuertis in s U^{1.2.3.4.5.7} G^{1.2} p¹ He conuertis in
 es M He greca conuertis in es p^{2.3} He conuertas in es U⁷ sit si conuer-
 sio tota G¹ sic sit conuersio recta G² si sit conuersio dicta p² nō fit con-
 uersio recta P U^{1.2.3.4.5.6} M μ¹ p^{1.3} si sit conuersio recta. — 34. U³ hi tunc
 statim P U^{4.5.7} p² hy sic statim M μ¹ p¹ hy statim sic G¹ hy statim U⁶
 sic statim U^{1.2} G² p³ hi sic statim. — 35. P G^{1.2} p³ Ac si conuertas . . .
 U⁵ Ac si conuertas si . . . U^{1.2.3.6} p^{1.2} At si conuertas . . . μ¹ At si con-
 uertis . . . U⁷ Hy si conuertas P U^{1.3.5.6.7} G^{1.2} μ¹ p^{2.3} prorsus (U⁶ prohors⁹)
 statim facies is U² prorsus statim facias is p¹ statim prorsus facies is U⁴
 M om. h. u. — 36. P coincidentia codd. coincidentia.

- Nec nouit casum sua reciprocatio rectum,
 Uel quod apud Graecos *emaytoy* non habet illum.
 Haec pronomina sunt quae primitiua uocantur
 40 Haec *ego tuque sui* et *ille iste* uel *ipse* uel *hic is*.
 Haec et simplicia sunt dicta modisque duobus:
 Primo dicuntur haec simplicis esse figurae,
 Hoc quoque respectu Graecorum dicitur esse,
 Uel sunt simplicia, quia significatio simplex.
 45 Haec quoque simplicitas ad possessiua refertur,
 Nam persona duplex possessiuis reperitur.
 Cetera sed septem deriuatiua uocantur:
Me. tu. suus noster uester nostras quoque *uestras*,
 Quae deriuantur a primorum genitiuis,
 50 Ac per simplicia fit mentio compositorum.
 Quaeritur et, quare pronomina singula tantum
 Ponimus in prima persona siue secunda,
 Tertia cum per se teneat pronomina plura.
 Ac sic soluitur hoc: quia prima secundaque solum

37. G² M p¹ Non nouit U⁵ rectum — casum. — 38. P omothoi U^{2.3.7} omothoy μ¹ omotoy U⁵ homotoi p³ homotoy U¹ omo itin G¹ omatoy M μ¹ omaytoy p³ omaytoi G² amaytoi U^{4.6} emaytoy U³ non habet ipsum G² non habet ullum p³ non habet illud. — 40. U^{2.5.7} Hic ego tuque sui P U^{1.3.4.6} G^{1.2} M μ¹ p^{1.2.3} Hec ego tuque sui P et ille iste uel ipse uel hic is G¹ p^{1.2} et ille iste ipse uel hic is U¹ ac ille iste uel ipse uel hic is U³ ac ille ipse iste uel hic is U³ et ille ipse uel iste uel hic is U⁴ M p³ et ille ipse iste uel hic is U^{5.6} ille uel ipse uel iste uel hic is U⁷ ille ipse et hic is G² μ¹ ille ipse uel iste uel hic is. — 41. U¹ Haec quoque . . . U⁴ Haecque . . . U⁶ Hec et simplicia quia significatio duplex. — 43. U^{1.3.5} μ¹ respectu Graecorum P R Graecorum respectu. — 44. P U⁷ M p¹ sint R sunt. — 46. persona duplex (gl. cod. p¹: *possessoris et possessionis*). — 47. U^{1.7} G² Cetera sunt septem quae deriuata (U⁷ deriuatā G² d'iuatīa) uocantur U⁵ Cetera sunt septem deriuatiua uocantur G¹ Cetera sunt septem deriuatiua uocentur U³ Cetera sunt septem quae possessiua uocantur P U^{2.4.6} M μ¹ p^{1.2.3} Cetera sed septem . . . — 48. U^{4.6.7} G^{1.2} μ¹ p³ Me. tu. su. — 49. U² Quae deriuantur de primorum genitiuis U⁷ p³ Quae deriuantur primitiuis genitiuis. — 51. M Quaeritur aut . . . — 53. U³ teneat per se. — 54. P U² Ac si soluitur hec U⁵ p^{2.3} Ac sic soluitur hec G¹ M p¹ At sic soluitur hec U³ Ac si soluatur μ¹ Ac si soluatur hec G² Hic si soluatur

Obseruare modum dicuntur significandi,	55
Nam discretiue et praesenter significare	
Dicas, quocirca uox uni sufficit una,	
Nec si sit praesens semper, tamen est quasi praesens.	
Tertia multimode personam significare	
Dicitur et uarie praesens absens prope longe,	60
Ac ideo plures uoces nanciscitur una,	
In sola quoniam fieret confusio uoce.	
<i>Iste</i> uel <i>hic</i> tantum demonstrant, <i>isque sui</i> que	
Haec tantum referunt, demonstrant haec referuntque	
Scilicet <i>ille ipse</i> : Cato currit et ille mouetur,	65
Ille uel ipse legit, uir currit et ipse mouetur.	
<i>Huius</i> et <i>istius</i> est demonstratio distans,	
Intellectiua <i>huius</i> et <i>istius</i> est oculata:	
' <i>Iste uir, hic animus</i> ' sic debet dicere quibus.	
Contra personam primam contraque secundam	70
<i>Is</i> non discernit, uox <i>ista sui</i> facit illud.	
Cuius personae per se bene iungitur <i>ipse</i> ,	

U^{1.4.7} Ac sic soluitur hoc U⁶ At sic soluitur hoc. — 56. U^{2.4.5.6.7} G² M^{μ¹p^{1.2}} discretiue praesenter. — 57. U¹ quod circa U⁶ idcirco. — 58. P Nec si sit praesens tibi semper erit quasi praesens U⁵ Nec si sit praesens, tamen est semper quasi praesens M Nec si sit semper praesens, tamen est quasi praesens p² Non si sit semper praesens, tamen est quasi praesens U^{1.2.3.4.6.7} G^{1.2} μ¹p^{1.3} Nec si sit praesens semper, tamen est quasi praesens. — 59. U⁵ multimodis personas U⁷ μ¹ persona (gl. *Hic soluit secundam quaestionem dicens quod uaria sunt pronomina in tertia persona, quia hñt uarium modum significandi, quia quandoque sct rem praesentem quandoque absentem, quandoque prope positam, quandoque longe positam.*). — 61. U⁵ μ¹ p³ uoces plures. — 62. U⁷ om. h. u. — 64. P referunt tantum U⁵ demonstrant et referuntque p² demonstrant haec referuntque p³ demonstrant haec referuntque. — 65. U² ipse ille U⁵ et ipse mouetur p² et iste . . . — 66. U^{1.3} Ille ē ipse lego U⁴ Illeque ipse lego p¹ Ille et ipse lego U⁵ Ille uel ipse lego U² Ille et ipse ego U⁶ Ille ē ipse legit μ¹ Ille ē ipse legit p³ Ille et ipse legit G¹ Ipseque lego P G² M Ille uel ipse legit U⁷ p² om. h. u. (sequitur in P G¹ μ¹ distichon hoc: *Is suus ipse refert idem sed cetera monstrant || Ille refert monstrat non facit hoc aliud.* idem distichon inuenitur in cod. U³, sed praescriptum legitur 'uacat'. abest a codd. reliquis.). — 67. U¹ Huius et illius. — 68. G¹ — huius sunt, istius est . . . — 71. G¹ facit istud. — 72. P U⁶ Cui⁹ personae μ¹ p³ bene per se.

- Quod minime *ille* facit nisi cum reliquo mediante.
 Rem referas, de qua loquitur quis uel meditatur,
 75 Rem de qua loqueris '*uir currit et ille mouetur*',
 Aut meditans de quo dicas sic '*ipse mouetur*',
 '*Sortes qui currit*' re et uoce relatio sic fit.
 At si quis dicat '*semen qui Christus habetur*',
 Re tantum ad semen, ad Christum uoce refertur.
 80 Illud idem monstrant pronomina significantque,
 At quod demonstrat non significat tibi nomen,
 Nil quoque demonstrant aduerbia, sed modo citant.
 Prima notitia fit, si demonstratio fiat,
 Fitque secunda notitia, quando relatio fiet,
 85 Cumque relatio fit, fit saepe notitia rerum
 Tertia, ceu si quis dicat '*qui proelia fecit*'
 Is de quo prima praecessit mentio facta.
Ipseque quandoque pro *non alius* reperitur:
 Si sic exponas, discretio dicitur esse.

73. U^{2.5} facit ille. — 75. P U^{5.7} G² M et ille mouetur G¹ et iste . . . R et ipse . . . — 76. P Aut meditans de qua tu dicas . . . U⁶ Aut meditans de quo si dicas p³ Aut meditans de quo sic dicas U² Aut meditans de quo dicis sic U^{1.3.4.5} G¹ M p^{1.2} Aut meditans de quo dicas sic G² Ac . . . U⁶ G¹ et ipse mouetur G² iste mouetur P R ipse mouetur U⁷ om. h. u. — 77. U^{1.6} p¹ re uoce U⁷ res uoce P R re et uoce U¹ relatio fit hic G¹ relatio fiet p¹ relatio fiat. — 78. p³ Aut si . . . U¹ semen dicat. — 79. P U^{2.3.7} G¹ M p^{1.3} Re tamen . . . U⁵ Ac tamen . . . U¹ Re tam . . . U^{4.6} G² p² Re tm̄ . . . μ¹ Re tantū . . . (gl. *relatio fit dupliciter, aut secundum rem et uocem simul, ut sortes currit qui disputat, aut fit secundum rem tantum, ut si dicam semen tuum qui est xps. qui refertur ad semen non ratione uocis sed ratione rei intellectae, quia in semine intelligitur xps, quia semen et xps idem sunt secundum rem.*). — 80. U^{1.2} Id quod demonstrant pronomina U⁵ Id quoque demonstrant pronomina G¹ Istud idem monstrant pronomina U³ significant quod P R significantque (gl. *pronomina unum et idem demonstrant et illud idem significant.*). — 81. U^{1.2.3} G^{1.2} At quod demonstrat P R Id quod . . . — 82. U⁴ scitant (gl. *aduerbia nihil demonstrant sed excitant tantum, ut ecce uir.*). — 83. U^{1.2.4.5} G^{1.2} si — fiet P R si — fiat. — 84. U¹ G¹ om. h. u. — 85. U^{6.7} G² M p^{1.2.3} om. alterum fit. — 86. U^{1.3.5} G^{1.2} μ¹ p^{1.3} seu si quis dicat U^{4.7} M seu dicat si quis p² ceu ducat si quis U⁷ qui praelia fecit P R quis . . . (repugnat haec lectio gl. M.). — 87. U^{2.3.5} G² μ¹ p¹ processit U⁶ cōcessit.

- Ipseque multotiens fore pro melius reperitur:* 90
 Si sic exponas, tibi significantia fiet.
 Ast ubicunque tibi fit significantia, semper
 Si bene quis studeat discretio fiet ibidem.
 At non conuertas, quia non conuertitur illud.
Hic est articulus et pro quidam reperitur, 95
 Ut si quis dicat '*hominum stant hi, resident hi*'.
Hic quoque multotiens pro talis ponitur, ut si
 Tu dicas '*haec herba meo reuiuiscit in horto*'.
Hic quoque demonstrat, quod saepe potest reperiri.
 Deriuatiuis est significatio duplex, 100
 Nam possessoris intrin. persona notatur,
 Ast extrinsecus hinc possessio significatur.
 Hoc utrumque *suus* numerum designat utrimque,
 Ut '*suus illius, suus illorum*' bene dicis.
 Sunt tria primae, sed solummodo quinque secundae, 105
 Tertia quinque tenet inflexio, sed duo quarta.
 Quaeritur a multis, quare pronomina gentis
 Tantum formentur pluralibus a genitiuis.

90. P p¹ Ipseque multociens reperitur fore pro melius U⁵ Ipseque pro melius quandoque reperitur G¹ Ipseque multociens dic fore pro melius. — 91. U^{5.6}G¹μ¹p³ tunc significantia fiet G² tuncque . . . — 92. U⁷p³ Ac . . . — 93. p³ discretio dicitur esse. — 94. U^{1.2}G¹ quia non conuertitur istud p³ quoniam non conuertitur istud U^{4.6} quia non conuerteris illud μ¹ qm non conuertitur illud P U^{3.5.7}G²Mp^{1.2} quia non conuertitur illud. — 98. U⁴ hec herba meo uirescit in orto U⁶ erba hec modo reuiuiscet in orto (P et codd. '*orto*' sine aspiratione). — 101. U³p¹ intra (gl. *intrinsec⁹ i. determinate*) G² intus U⁵G¹M uocatur. — 102. U^{3.6}p³ Ac . . . G²μ¹p² At . . . P U^{1.2.4.5.7}G¹Mμ¹p¹ Ast . . . U^{2.3} huic U⁵ hiis P U^{1.4.6.7}G^{1.2}Mμ¹p^{1.2.3} hinc. — 103. U^{1.5.7}G¹Mμ¹ designat utrumque P p¹ designat utrinque (gl. *dicit actor quod pronomen suus in singulari numero significat utrumque numerum, scilicet singularem et pluralem, et in plurali similiter.*). — 104. P U⁵G¹Mμ¹p¹ bene dices R bene dicis. — 105. U² Suntque tria primae solummodo quinque secundae G² sunt tantummodo p³ sed tantummodo P R sed solummodo. — 106. P U¹ inflectio (gl. — — *dicit quod tria sunt pronomina primae declinationis, scilicet ego tu sui, quinque sunt secundae, scilicet ille ipse iste hic et is, tertia declinatio tenet alia quinque pronomina, scilicet meus tuus suus noster et uester, quarta duo tantum nostras et uestras.*). — 108. P U^{6.7}Mp^{1.2.3} formantur U⁶ ex genitiuis.

- Huius causa rei sit *significatio*, namque
 110 Gentem significant, quae multos colligit in se.
 Sed quid obest gentile sui pronomen habere,
 Cum sit utrobique numeri dominans utriusque?
 Hoc respondemus, quoniam *dubitatio* causa est,
 Nam dicendo '*suas*' nescis, cuius numeri sit.
 115 Dicere uel poteris, quod pluralis genitiuus
 Sumitur a primo, quocirca non habet illud,
 Uel respectiuum quoniam sit siue relatum,
 Genti proprietates non ualet haec tribui.
 Cuncta uocatio careant pronomina casu
 120 Quattuor exceptis *noster nostrasque meus tu*.
 Cur possessiua quintum teneant sibi casum,
 Quaedam quaestio fit, siue hoc possessio siue
 Possessor faciat: facit hoc possessio, sed non
 Possessor, quoniam possessio tertia semper,
 125 Possessor uero primae et quandoque secundae,
 Alterius quoque personae reperitur, et inde
 Ad rem possessam sermonem dirigo, sed non
 Ad possessorem: sic soluat quilibet istud.
 Curque relatiua quintum pronomina casum
 130 Non habeant, nostras haec quaestio uentilat aures.
 Huius causa rei sit *demonstratio* quinti,
 Per quintumque rei fit prima notitia semper,
 Perque relatiuum semper dic esse secundam,
 Non primamque rei: patet ergo quod ista repugnant.

109. M p¹ Cuius . . . p³ est significatio. — 110. PU^{1.3.6.7} M^μ p^{1.2} colligit U^{2.4.5} G^{1.2} p³ continet. — 111. U⁴ G¹ suus. — 113. U^{5.7} Hic . . . U^{1.7} p^{1.3} causa (om. *est*). — 114. PU² p² nescit U¹ p³ nescio U⁶ neffcim⁹ (sic) P cuius numerus sit. — 118. U^{2.3.4.5} Gentis U² non ualet attribui U⁶ non haec tribui ualet unquam (U^{1.7} p³ om. uers. 115. 116. U^{1.7} G² M^μ p^{1.2.3} om. uers. 117. 118.). — 119. G² p³ carent. — 120. U¹ noster nostras meus et tu U³ nostras uestras meus et tu U⁵ nostras uester meus et tu G¹ uestras nosterque meus tu p² noster nostras meus tu. — 122. U⁶ G² Quaestio fit quaedam U⁷ siue hic μ¹ siue hec. — 125. U^{1.5} primae quandoque. — 128. U^{1.7} G^{1.2} μ¹ illud P R istud. — 131. P. et codd. Cuius . . . (scripsi Huius . . . ex similitudine loci superioris uers. 109).

Cur *ego* non habeat quintum quaeri solet istud: 135
 Nos respondemus, quod prima loqui nequit ad se,
 Uel quia personae primae est, contraque secundam
 Est discretium: quinto sic ergo carere
 Debuit obliquo, sibi cum contraria sint haec.

Cap. XV.

De uerbis primae coniugationis.

Uerbum quadruplici sensu credo uariari,
 Sicut in his patet exemplis: '*uerbum caro factum*',
 '*Uerba dat omnis amans*'. non sunt sine tempore uerba.
 '*Demophon, uentis et uerba et uela dedisti*,
 Uela queror reditu, uerba carere fide'. 5
 Tunc uacat intendit cum dico '*uacat rationi*',
 Cum dico '*ratione uacat*' ratione carere est,
 Tuncque notat uacuum cum dico '*uacat locus iste*',
 Atque uacat per se dic significare licere.
 Percontor notat id quod perscrutor per o scriptum, 10
 Percuntorque per u dicitur esse moror.
 Prorogo protelo procrastino sunt nota sensus
 Eiusdem, tribus his prolongo connumerabis.
 Assignare diem praefigere uel dare dicas,

135. U² p¹ illud. — 136. U^{3.5} quia prima . . . U⁶ qm̄ prima . . . —
 139. U² Debent obliqui U⁶ sibi nam contraria sunt haec M p¹ sibi cum
 contraria sunt haec P U^{1.2.4.6} G^{1.2} μ¹ p^{2.3} sibi cum contraria sint haec
 U⁷ sibi contraria causa haec (uers. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136
 absunt a cod. U⁴).

1. U^{2.3} G² M credo sensu U⁴ deriuari. — 2. U² factum est. — 4. U⁶
 M p² Demofon P R Demophon P U^{1.3} et uela et uerba U² uela et uerba-
 que U⁶ et uerbaque uela U⁷ et uerba uela U^{4.6} G^{1.2} M μ¹ p^{1.2.3} et uerba
 et uela. — 7. U¹ om. *est*. — 8. U² G^{1.2} M p¹ locus uacat U³ ille — 9. P
 dicas μ¹ dat U¹ placere M p² om. h. u. (U¹ habet uers. 6. 9. 7. 8). —
 10. U^{5.6} hoc quod G¹ idem quod. — 11. U^{2.4.6} Percuntorque. — 13. p²
 pronumerabis U⁶ connumerabis P R connumerabis. — 14. U^{1.2} G² μ¹ praefin-

- Huius causa rei sit *significatio*, namque
 110 Gentem significant, quae multos colligit in se.
 Sed quid obest gentile sui pronomen habere,
 Cum sit utrobique numeri dominans utriusque?
 Hoc respondemus, quoniam *dubitatio* causa est,
 Nam dicendo '*suas*' nescis, cuius numeri sit.
 115 Dicere uel poteris, quod pluralis genitiuus
 Sumitur a primo, quocirca non habet illud,
 Uel respectiuum quoniam sit siue relatum,
 Genti proprietates non ualet haec tribui.
 Cuncta uocatio careant pronomina casu
 120 Quattuor exceptis *noster nostrasque meus tu*.
 Cur possessiua quintum teneant sibi casum,
 Quaedam quaestio fit, siue hoc possessio siue
 Possessor faciat: facit hoc possessio, sed non
 Possessor, quoniam possessio tertia semper,
 125 Possessor uero primae et quandoque secundae,
 Alterius quoque personae reperitur, et inde
 Ad rem possessam sermonem dirigo, sed non
 Ad possessorem: sic soluat quilibet istud.
 Curque relatiua quintum pronomina casum
 130 Non habeant, nostras haec quaestio uentilat aures.
 Huius causa rei sit *demonstratio* quinti,
 Per quintumque rei fit prima notitia semper,
 Perque relatiuum semper dic esse secundam,
 Non primamque rei: patet ergo quod ista repugnant.

109. M p¹ Cuius . . . p³ est significatio. — 110. PU^{1.3.6.7} M^μ p^{1.2} colligit U^{2.4.5} G^{1.2} p³ continet. — 111. U⁴ G¹ suus. — 113. U^{5.7} Hic . . . U^{1.7} p^{1.3} causa (om. *est*). — 114. PU² p² nescit U¹ p³ nescio U⁶ neffcim⁹ (sic) P cuius numerus sit. — 118. U^{2.3.4.5} Gentis U² non ualet attribui U⁶ non haec tribui ualet unquam (U^{1.7} p² om. uers. 115. 116. U^{1.7} G² M^μ p^{1.2.3} om. uers. 117. 118.). — 119. G² p³ carent. — 120. U¹ noster nostras meus et tu U³ nostras uestras meus et tu U⁵ nostras uester meus et tu G¹ uestras nosterque meus tu p² noster nostras meus tu. — 122. U⁶ G² Quaestio fit quaedam U⁷ siue hic μ¹ siue hec. — 125. U^{1.5} primae quandoque. — 128. U^{1.7} G^{1.2} μ¹ illud P R istud. — 131. P. et codd. Cuius . . . (scripsi Huius . . . ex similitudine loci superioris uers. 109).

Cur *ego* non habeat quintum quaeri solet istud: 135
 Nos respondemus, quod prima loqui nequit ad se,
 Uel quia personae primae est, contraque secundam
 Est discretium: quinto sic ergo carere
 Debuit obliquo, sibi cum contraria sint haec.

Cap. XV.

De uerbis primae coniugationis.

Uerbum quadruplici sensu credo uariari,
 Sicut in his patet exemplis: '*uerbum caro factum*',
 '*Uerba dat omnis amans*'. non sunt sine tempore uerba.
 '*Demophon, uentis et uerba et uela dedisti*,
 Uela queror reditu, uerba carere fide'. 5
 Tunc uacat intendit cum dico '*uacat rationi*',
 Cum dico '*ratione uacat*' ratione carere est,
 Tuncque notat uacuum cum dico '*uacat locus iste*',
 Atque uacat per se dic significare licere.
 Percontor notat id quod perscrutor per o scriptum, 10
 Percuntorque per u dicitur esse moror.
 Prorogo protelo procrastino sunt nota sensus
 Eiusdem, tribus his prolongo connumerabis.
 Assignare diem praefigere uel dare dicas,

135. U³ p¹ illud. — 136. U^{3.5} quia prima . . . U⁶ qm̄ prima . . . —
 139. U² Debent obliqui U⁶ sibi nam contraria sunt haec M p¹ sibi cum
 contraria sunt haec P U^{1.2.4.6} G^{1.2} μ¹ p^{2.3} sibi cum contraria sint haec
 U⁷ sibi contraria causa haec (uers. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136
 absunt a cod. U⁴).

1. U^{2.3} G² M credo sensu U⁴ deriuari. — 2. U³ factum est. — 4. U⁶
 M p² Demofon P R Demophon P U^{1.3} et uela et uerba U² uela et uerba-
 que U⁵ et uerbaque uela U⁷ et uerba uela U^{4.6} G^{1.2} M μ¹ p^{1.2.3} et uerba
 et uela. — 7. U¹ om. *est*. — 8. U² G^{1.2} M p¹ locus uacat U³ ille — 9. P
 dicas μ¹ dat U¹ placere M p² om. h. u. (U¹ habet uers. 6. 9. 7. 8). —
 10. U^{5.6} hoc quod G¹ idem quod. — 11. U^{2.4.6} Percuntorque. — 13. p³
 pronumerabis U⁶ connumerabis P R connumerabis. — 14. U^{1.2} G² μ¹ praefin-

- Noxius est proprie nequam, potioque nociua.
 Dic apte flauum crinem, fuluumque metallum.
 Spissum de toto solido dicetur, ad illud
 Densum dicatur, ubi lucus opacus habetur.
 240 Fertur castratus homo testiculis uiduatus,
 Castrato similis est gallinaceus omnis.
 Ebrius absque bria, comes est cui sobrius ille.
 Inscius ignorans, quo culpa est conscius esto,
 Praescius est quisquis poterit praescire futura.
 245 Dicta modesta, sed acta uocari dic moderata,
 At primi caput esto modus, moderorque secundi.
 Signat iniquus quidquid et impius hoc quod et asper,
 Unde ait Ouidius *'non per iuga montis iniqui'*.
 Suffusus proprie uir dicitur esse liquore,
 250 Ast infusus sit oleo, unguentoque perunctus.
 Res sunt absconsae quas celas calliditate,
 Quae natura tegit nobis abscondita dicas.
 Letatus quasi mortuus a leto quasi morbo,
 A laetor de laetitia laetatus habetur.
 255 Dicitur intentus plenusque labore operosus,

extat p² om. h. u. — 237. P crimen. — 238. P ac illud. — 239. P U^{2.4.6} p³ locus. — 241. P U^{4.6} G^{1.2} μ¹ p^{1.2} gallinacius R gallinaceus. — 242. P atque bria U² comes est cui sobrius extat U^{3.7} comes est tibi sobrius ipse M μ¹ comes est sibi sobrius ipse U⁵ comes est sibi sobrius ille U⁴ p² comes cui sobrius ipse P U^{1.6} G^{1.2} p³ comes est cui sobrius ipse (gl. *ebrius est ille qui nimis potauit, et dicitur ab e quod est extra et brios* [immo: *bria*. cf. XII. 345.] *mensura, quasi extra mensuram. sobrius dicitur homo moderatus in se, et dicitur a so quod est cum et bri[os]a mensura, quasi cum mensura.*). — 243. P quod culpa est conscius ipse U³ quo culpa est conscius ipa U⁶ p³ quo culpa est conscius ipse U¹ quo culpa conscius esto U⁵ quo culpa ⁹ci⁹ esto U² quo [gl. ī q̄] culpa est conscius esto U⁷ in quo culpa est conscius esto U⁴ G^{1.2} M μ¹ p^{1.3} quo culpa est conscius esto. — 244. (U⁶ habet uers. 243. 244. 242). — 245. G¹ p¹ sed apta. — 246. U^{5.7} G¹ Ac primi p³ A primi U^{2.5} G² modus esto capud(t). — 247. P quicquid impius U⁶ p² quidquid impius G¹ idem hoc quod impius. — 249. U⁵ homo. — 250. P p³ Et infusus G¹ Ac . . . M μ¹ At . . . — 251. M celas quas. — 252. U² Quod — dices. — 253. U⁶ et a leto. — 254. P Ac letor U⁵ A leto pro letitia. — 255. G² plenus laboreque.

Des operam primo caput, ast opus esto secundo.
 Est detestatus quiuis anathemate strictus,
 Praeuentus morte intestatus dicitur esse.
 Est brevis argutus, est callidus atque sonorus.
 Plenum flexibilem tardum lentus tibi monstrat, 260
 At lentos dices facientes otia saepe,
 Sicque luto plenus tibi dicatur lutulentus:
Curribus Automedon lentisque erat aptus habenis.
Hanc tua Penelope lento tibi mittit, Ulix.
Tu modo Pompeia lentus spatiare sub umbra. 265
 Dentur in exempla lectoribus haec tria nota.

Cap. XIV.

De pronomibus.

Donati nostri uestigia prima secutus
 Nomine tractato nunc de pronomine dicam,
 Non quia sim *Prisci* dictis contrarius *ani*,
 Sed quod in hoc opere uolo doctrinare minores.

256. P U^{4.5} G¹ p³ ast opus esto secundo U² ast opus esto secundi U⁶
 et at opus esto secundo U¹ at opus esto caput imo G² at opus est caput
 ymo M at opus est capud imo U³ at capud est opus imo U⁷ ast opus
 est caput ymo p¹ ast opus est caput illi μ^1 est caput est opus uno p²
 om. h. u. (gl. *operosus uno modo est idem quod intentus, et tunc dicitur de*
opera quod est intentio. alio modo operosus est plenus opere, et tunc dicitur de
opus, quasi opere plenus.). — 259. (sequitur in codd. U⁴ G¹ uers. *Argutum*
breue sit cautum subtile sonorum.). — 260. U^{4.7} flexibile U⁶ lēctū tibi mon-
 strat p¹ lentum tibi dicat G² lentus tibi signat. — 261. M p¹ Ast . . .
 U^{3.6} dicas p¹ dicis P R dices. — 262. U⁶ G¹ p¹ Sitque U⁵ homo (pro *tibi*)
 G¹ M lutulentus. — 263. P U⁷ M p³ lentusque. — 264. U^{1.5} mitto ulixes
 (U⁵ ulixe) U^{2.3.4.6} G² mittit ulixes U⁶ mictit ulyces. — 265. U³ Tu mihi
 . . . 266. P Dentur in exemplis lectoribus haec tria dicta μ^1 Dantur in
 exempla lectoribus haec tria menbra U^{2.3.4.5.6} Dentur in exempla lectori-
 bus haec tria nota. abest hic uers. a codd. reliquis.

1. U⁶ primo. — 3. U^{1.2} M sum P R sim.

- 5 Causa duplex igitur pronominibus reperitur,
Cur sint inuenta, quarum tibi prima necesse est,
Altera commoditas: nam primae siue secundae
Quae sunt personae pluralia singula siue
Illa necessario nobis inuenta fuere,
10 Sicut sunt *ego tu* cum casibus, illaque uere
Quae sunt alterius personae commoditate
Esse inuenta reor, sicut sunt *iste* uel *ille*.
Namque notant de re pronomina semper eadem
Sermonem fieri, quod non de nomine dico.
15 Eiusdemque rei sit certa relatio causa,
Demonstratio uel discretio sunt quoque causae.
Nomina enim quamuis quid demonstrent referantue,
Confuse tamen hoc faciunt, pronomina certe.
Et quandoque tamen demonstrant nomina certe.
20 At nomen uere tibi significabit usiam,
Et tibi significat pronomen hypostasim ipsam
Dans intelligere, quod sit substantia mere.
Quaeritur et, quare proprio pro nomine poni

5. G¹ ergo. — 6. U¹ G¹ necesse (om. *est*) gl. cod. U²: *causa necessitatis*.
— 7. P natura (pro *nam*). — 8. G² persona. — 9. U¹ necessaria P R necessario P U² G¹⁻² fuerunt. — 12. P U⁵⁻⁶ reperta R inuenta U³ ille uel iste. — 14. U⁵ dicas G¹ dicam P R dico. — 15. p² sint (gl. cod. U²: *inuentiois pronominū*). — 16. U⁵ siue discretio p¹ seu . . . G¹ sint quoque causae U² sint tibi causae U⁵ sunt tibi causae. — 17. P U³ G¹ Nomina nam quamuis U¹⁻⁵⁻⁶ μ¹ Nomina quamuis enim U²⁻⁴ G² p¹⁻²⁻³ Nomina enim quamuis U⁷ Nomina . n . quamuis P U¹⁻⁴ G¹ M μ¹ quid demonstrant referantque U³ quid demonstrent referantque U³⁻⁶ quid demonstrent referantue U⁷ G² p² quid demonstrant referantue p² quid demonstrant referantue U⁵ demonstrantque referuntque p¹ demonstrant quid referantue. — 19. p³ Sed quandoque tamen U⁷ declarant U¹ G¹ p¹ om. h. u. — 20. G² μ¹ Et nomen uere tibi . . . U² Ad nomen proprie tibi . . . — 21. U³⁻⁷ G² At tibi p² Sed . . . U³ p³ designat. — 22. U⁵ p³ quae sit U⁶ quo sit U¹⁻² G² quod sit P R quid sit U²⁻³⁻⁵ substantia pura P R substantia mera (gl. *pronomen est pars orationis significans hypostasim, id est substantiam singularem mere, id est absolute, seu significans substantiam sub qualitate distinguibili, quae nihil aliud est quam modus intrinsecus qui haecceitas communis dicitur*). — 23. U² Quaeritur hic . . .

Dicatur, cum pro reliquis saepe inueniatur.
 Nobis est super hoc inuenta solutio duplex: 25
 Ponitur in prima dicatur, id est reperitur,
 Dicimus in reliqua, quamuis referatur ad illud,
 Non tamen idcirco pro nomine ponitur illo,
 Nam certum facit hoc, quod per se non facit illud:
 Sic plane et breuiter est quaestio nostra soluta. 30
 Curque *sui* careat recto, fit quaestio saepe,
 Soluitur et uarie, poteris sic soluere primo:
He conuertis in *es*, si sit conuersio recta,
 At si conuertas *hi*, sic statim facies *si*,
 At si conuertas, prorsus statim facies *is*, 35
 Sed neutrum facere uult coincidentia uere.

26. reperitur (gl. cod. U² *i. appellatio*). — 27. U^{2.3.4.5.6} p¹ Dicitur P R Dicimus (ad illud gl. cod. U² *ad appellatiuum*). — 29. (illud gl. cod U² *appellatiuum*). — 30. P *sit* quaestio nostra soluta codd. *est . . .* (gl. *Actor soluit dupliciter et dicit primo sic quod pronomen reperitur poni pro nomine proprio, sed non excluditur quin possit poni pro appellatiuo. Alia solutio est talis quod quamuis pronomen referat nomen appellatiuum tamen non ponitur pro illo appellatiuo, quia non refert illud prout est appellatiuum sed prout ponitur pro nomine proprio, quia semper in appellatiuo intelligitur suppositum: ut cum dicitur magister legit et ille disputat, hoc pronomen ille non refert hoc dico magister nisi prout ponitur <pro> quodam individuo, ut Socrate uel Platone. unde oportet dicere quod tale appellatiuum non ponitur ibi sub appellatiui uirtute sed sub uirtute proprii. — Dicimus igitur in reliqua, id est in secunda solutione quamuis referatur pronomen ad appellatiuum nomen, sicut homo currit et ille mouetur, non tamen ponitur pro illo appellatiuo sed pro illo intellecto per appellatiuum, scilicet pro individuo sub nomine appellatiuo intellecto, nam certum facit hoc, scilicet pronomen, quod per se non facit illud, scilicet appellatiuum.*). — 31. G² Curue U⁶ fiet. — 32. G² poteris sic dicere . . . — 33. P Eh conuertis in *es* U⁶ G² E conuertis in *s* U^{1.2.3.4.5.7} G^{1.2} μ¹ p¹ He conuertis in *es* M He greca conuertis in *es* p^{2.3} He conuertas in *es* U⁷ sit si conuersio tota G¹ sic sit conuersio recta G² si sit conuersio dicta p³ nō fit conuersio recta P U^{1.2.3.4.5.6} M μ¹ p^{1.3} si sit conuersio recta. — 34. U³ hi tunc statim P U^{4.5.7} p² hy sic statim M μ¹ p¹ hy statim sic G¹ hy statim U⁶ sic statim U^{1.2} G² p³ hi sic statim. — 35. P G^{1.2} p³ Ac si conuertas . . . U⁵ Ac si conuertas si . . . U^{1.2.3.6} p^{1.2} At si conuertas . . . μ¹ At si conuertis . . . U⁷ Hy si conuertas P U^{1.3.5.6.7} G^{1.2} μ¹ p^{2.3} prorsus (U⁶ prohors⁹) statim facies *is* U² prorsus statim facias *is* p¹ statim prorsus facies *is* U⁴ M om. h. u. — 36. P coincidentia codd. coincidentia.

- Nec nouit casum sua reciprocatio rectum,
 Uel quod apud Graecos *emaytoy* non habet illum.
 Haec pronomina sunt quae primitiua uocantur
 40 Haec *ego tuque sui* et *ille iste* uel *ipse* uel *hic is*.
 Haec et simplicia sunt dicta modisque duobus:
 Primo dicuntur haec simplicis esse figurae,
 Hoc quoque respectu Graecorum dicitur esse,
 Uel sunt simplicia, quia significatio simplex.
 45 Haec quoque simplicitas ad possessiua refertur,
 Nam persona duplex possessiuis reperitur.
 Cetera sed septem deriuatiua uocantur:
Me. tu. suus noster uester nostras quoque *uestras*,
 Quae deriuantur a primorum genitiuis,
 50 Ac per simplicia fit mentio compositorum.
 Quaeritur et, quare pronomina singula tantum
 Ponimus in prima persona siue secunda,
 Tertia cum per se teneat pronomina plura.
 Ac sic soluitur hoc: quia prima secundaque solum

37. G² M p¹ Non nouit U⁵ rectum — casum. — 38. P omothoi U^{2.3.7} omothoy μ¹ omotoy U⁵ homotoi p³ homotoy U¹ omo itin G¹ omatoy M μ¹ omaytoy p³ omaytoi G² amaytoi U^{4.6} emaytoy U³ non habet ipsum G² non habet ullum p³ non habet illud. — 40. U^{2.5.7} Hic ego tuque sui P U^{1.3.4.6} G^{1.2} M μ¹ p^{1.2.3} Hec ego tuque sui P et ille iste uel ipse uel hic is G¹ p^{1.2} et ille iste ipse uel hic is U¹ ac ille iste uel ipse uel hic is U³ ac ille ipse iste uel hic is U³ et ille ipse uel iste uel hic is U⁴ M p³ et ille ipse iste uel hic is U^{5.6} ille uel ipse uel iste uel hic is U⁷ ille ipse et hic is G² μ¹ ille ipse uel iste uel hic is. — 41. U¹ Haec quoque . . . U⁴ Haecque . . . U⁶ Hec et simplicia quia significatio duplex. — 43. U^{1.3.5} μ¹ respectu Graecorum P R Graecorum respectu. — 44. P U⁷ M p¹ sint R sunt. — 46. persona duplex (gl. cod. p¹: *possessoris et possessionis*). — 47. U^{1.7} G² Cetera sunt septem quae deriuata (U⁷ deriuatā G² d'iuatiā) uocantur U⁵ Cetera sunt septem deriuatiua uocantur G¹ Cetera sunt septem deriuatiua uocantur U³ Cetera sunt septem quae possessiua uocantur P U^{2.4.6} M μ¹ p^{1.2.3} Cetera sed septem . . . — 48. U^{4.6.7} G^{1.2} μ¹ p³ Me. tu. su. — 49. U² Que deriuantur de primorum genitiuis U⁷ p³ Quae deriuantur primitiuis genitiuis. — 51. M Quaeritur aut . . . — 53. U³ teneat per se. — 54. P U² Ac si soluitur hec U⁵ p^{2.3} Ac sic soluitur hec G¹ M p¹ At sic soluitur hec U³ Ac si soluatur μ¹ Ac si soluatur hec G² Hic si soluatur

Obseruare modum dicuntur significandi, 55
 Nam discretiue et praesenter significare
 Dicas, quocirca uox uni sufficit una,
 Nec si sit praesens semper, tamen est quasi praesens.
 Tertia multimode personam significare
 Dicitur et uarie praesens absens prope longe, 60
 Ac ideo plures uoces nanciscitur una,
 In sola quoniam fieret confusio uoce.
Iste uel *hic* tantum demonstrant, *isque* *suique*
 Haec tantum referunt, demonstrant haec referuntque
 Scilicet *ille ipse*: Cato currit et ille mouetur, 65
 Ille uel ipse legit, uir currit et ipse mouetur.
Huius et *istius* est demonstratio distans,
 Intellectiua *huius* et *istius* est oculata:
 ‘*Iste uir, hic animus*’ sic debet dicere quiuis.
 Contra personam primam contraque secundam 70
Is non discernit, uox *ista sui* facit illud.
 Cuius personae per se bene iungitur *ipse*,

U^{1.4.7} Ac sic soluitur hoc U⁶ At sic soluitur hoc. — 56. U^{2.4.5.6.7} G²
 M μ^1 p^{1.2} discretiue praesenter. — 57. U¹ quod circa U⁶ idcirco. — 58. P
 Nec si sit praesens tibi semper erit quasi praesens U⁵ Nec si sit praesens,
 tamen est semper quasi praesens M Nec si sit semper praesens, tamen
 est quasi praesens p² Non si sit semper praesens, tamen est quasi prae-
 sens U^{1.2.3.4.6.7} G^{1.2} μ^1 p^{1.3} Nec si sit praesens semper, tamen est quasi
 praesens. — 59. U⁵ multimodis personas U⁷ μ^1 persona (gl. *Hic soluit se-*
cundam quaestionem dicens quod uaria sunt pronomina in tertia persona, quia
hnt uarium modum significandi, quia quandoque sc̄t rem praesentem quandoque
absentem, quandoque prope positam, quandoque longe positam.). — 61. U⁵ μ^1 p²
 uoces plures. — 62. U⁷ om. h. u. — 64. P referunt tantum U⁵ demon-
 strant et referuntque p² demonstrant haec referuntque p³ demonstrant
 haec referuntque. — 65. U² ipse ille U⁵ et ipse mouetur p² et iste . . . —
 66. U^{1.3} Ille ē ipse lego U⁴ Illeque ipse lego p¹ Ille et ipse lego U⁵ Ille
 uel ipse lego U² Ille et ipse ego U⁶ Ille ē ipse legit μ^1 Ille ē ipse legit
 p² Ille et ipse legit G¹ Ipseque lego P G² M Ille uel ipse legit U⁷ p² om.
 h. u. (sequitur in P G¹ μ^1 distichon hoc: *Is suus ipse refert idem sed cetera*
monstrant || *Ille refert monstrat non facit hoc aliud.* idem distichon inuenitur
 in cod. U³, sed praescriptum legitur ‘uacat’. abest a codd. reliquis.). —
 67. U¹ Huius et illius. — 68. G¹ — huius sunt, istius est . . . — 71. G¹
 facit istud. — 72. P U⁶ Cui⁹ personae μ^1 p² bene per se.

- Quod minime *ille* facit nisi cum reliquo mediante.
 Rem referas, de qua loquitur quis uel meditatur,
 75 Rem de qua loqueris '*uir currit et ille mouetur*',
 Aut meditans de quo dicas sic '*ipse mouetur*',
 '*Sortes qui currit*' re et uoce relatio sic fit.
 At si quis dicat '*semen qui Christus habetur*',
 Re tantum ad semen, ad Christum uoce refertur.
 80 Illud idem monstrant pronomina significantque,
 At quod demonstrat non significat tibi nomen,
 Nil quoque demonstrant aduerbia, sed modo citant.
 Prima notitia fit, si demonstratio fiat,
 Fitque secunda notitia, quando relatio fiet,
 85 Cumque relatio fit, fit saepe notitia rerum
 Tertia, ceu si quis dicat '*qui proelia fecit*'
 Is de quo prima praecessit mentio facta.
Ipseque quandoque pro *non alius* reperitur:
 Si sic exponas, discretio dicitur esse.

73. U^{2.5} facit ille. — 75. P U^{5.7} G² M et ille mouetur G¹ et iste . . . R et ipse . . . — 76. P Aut meditans de qua tu dicas . . . U⁶ Aut meditans de quo si dicas p³ Aut meditans de quo sic dicas U² Aut meditans de quo dicis sic U^{1.3.4.5} G¹ M μ¹ p^{1.2} Aut meditans de quo dicas sic G² Ac . . . U⁶ G¹ et ipse mouetur G² iste mouetur P R ipse mouetur U⁷ om. h. u. — 77. U^{1.6} p¹ re uoce U⁷ res uoce P R re et uoce U¹ relatio fit hic G¹ relatio fiet p¹ relatio fiat. — 78. p³ Aut si . . . U¹ semen dicat. — 79. P U^{2.3.7} G¹ M p^{1.3} Re tamen . . . U⁶ Ac tamen . . . U¹ Re tam . . . U^{4.6} G² p² Re tm̄ . . . μ¹ Re tantū . . . (gl. *relatio fit dupliciter, aut secundum rem et uocem simul, ut sortes currit qui disputat, aut fit secundum rem tantum, ut si dicam semen tuum qui est xps. qui refertur ad semen non ratione uocis sed ratione rei intellectae, quia in semine intelligitur xps, quia semen et xps idem sunt secundum rem.*). — 80. U^{1.2} Id quod demonstrant pronomina U⁶ Id quoque demonstrant pronomina G¹ Istud idem monstrant pronomina U³ significant quod P R significantque (gl. *pronomina unum et idem demonstrant et illud idem significant.*). — 81. U^{1.2.3} G^{1.2} At quod demonstrat P R Id quod . . . — 82. U⁴ scitant (gl. *aduerbia nihil demonstrant sed excitant tantum, ut ecce uir.*). — 83. U^{1.2.4.5} G^{1.2} si — fiet P R si — fiat. — 84. U¹ G¹ om. h. u. — 85. U^{6.7} G² M p^{1.2.3} om. alterum fit. — 86. U^{1.3.5} G^{1.2} μ¹ p^{1.3} seu si quis dicat U^{4.7} M seu dicat si quis p² ceu ducat si quis U⁷ qui praelia fecit P R quis . . . (repugnat haec lectio gl. M.). — 87. U^{2.3.5} G² μ¹ p¹ proceffit U⁶ cōceffit.

<i>Ipseque multotiens fore pro melius reperitur:</i>	90
Si sic exponas, tibi significantia fiet.	
Ast ubicunque tibi fit significantia, semper	
Si bene quis studeat discretio fiet ibidem.	
At non conuertas, quia non conuertitur illud.	
<i>Hic est articulus et pro quidam reperitur,</i>	95
Ut si quis dicat ' <i>hominum stant hi, resident hi</i> '.	
<i>Hic quoque multotiens pro talis ponitur, ut si</i>	
Tu dicas ' <i>haec herba meo reuirescit in horto</i> '.	
<i>Hic quoque demonstrat, quod saepe potest reperiri.</i>	
Deriuatiuis est significatio duplex,	100
Nam possessoris intrin. persona notatur,	
Ast extrinsecus hinc possessio significatur.	
Hoc utrumque <i>suus</i> numerum designat utrimque,	
Ut ' <i>suus illius, suus illorum</i> ' bene dicis.	
Sunt tria primae, sed solummodo quinque secundae,	105
Tertia quinque tenet inflexio, sed duo quarta.	
Quaeritur a multis, quare pronomina gentis	
Tantum formentur pluralibus a genitiuis.	

90. P p¹ Ipseque multociens reperitur fore pro melius U⁵ Ipseque pro melius quandoque reperitur G¹ Ipseque multociens dic fore pro melius. — 91. U^{5.6}G¹μ¹p³ tunc significantia fiet G² tuncque . . . — 92. U¹p³ Ac . . . — 93. p³ discretio dicitur esse. — 94. U^{1.2}G¹ quia non conuertitur istud p³ quoniam non conuertitur istud U^{4.6} quia non conuerteris illud μ¹ qm non conuertitur illud P U^{3.5.7}G²Mp^{1.2} quia non conuertitur illud. — 98. U⁴ hec herba meo uirescit in orto U⁵ erba hec modo reuiuiscet in orto (P et codd. '*orto*' sine aspiratione). — 101. U³p¹ intra (gl. *intrinsec⁹ i. determinate*) G² intus U⁵G¹M uocatur. — 102. U^{3.6}p³ Ac . . . G²μ¹p² At . . . P U^{1.2.4.5.7}G¹Mμ¹p¹ Ast . . . U^{2.3} huic U⁵ hiis P U^{1.4.6.7}G^{1.2}Mμ¹p^{1.2.3} hinc. — 103. U^{1.5.7}G¹Mμ¹ designat utrumque P p¹ designat utrinque (gl. *dicit actor quod pronomen suus in singulari numero significat utrumque numerum, scilicet singularem et pluralem, et in plurali similiter.*). — 104. P U⁵G¹Mμ¹p¹ bene dicis R bene dicis. — 105. U² Suntque tria primae solummodo quinque secundae G² sunt tantummodo p³ sed tantummodo P R sed solummodo. — 106. P U¹ inflectio (gl. — — *dicit quod tria sunt pronomina primae declinationis, scilicet ego tu sui. quinque sunt secundae, scilicet ille ipse iste hic et is. tertia declinatio tenet alia quinque pronomina, scilicet meus tuus suus noster et uester. quarta duo tantum nostras et uestras.*). — 108. P U^{6.7}Mp^{1.2.3} formantur U⁵ ex genitiuis.

- Huius causa rei sit *significatio*, namque
 110 Gentem significant, quae multos colligit in se.
 Sed quid obest gentile sui pronomen habere,
 Cum sit utrobique numeri dominans utriusque?
 Hoc respondemus, quoniam *dubitatio* causa est,
 Nam dicendo '*suas*' nescis, cuius numeri sit.
 115 Dicere uel poteris, quod pluralis genitiuus
 Sumitur a primo, quocirca non habet illud,
 Uel respectiuum quoniam sit siue relatum,
 Genti proprietas non ualet haec tribui.
 Cuncta uocatio careant pronomina casu
 120 Quattuor exceptis *noster nostrasque meus tu*.
 Cur possessiua quintum teneant sibi casum,
 Quaedam quaestio fit, siue hoc possessio siue
 Possessor faciat: facit hoc possessio, sed non
 Possessor, quoniam possessio tertia semper,
 125 Possessor uero primae et quandoque secundae,
 Alterius quoque personae reperitur, et inde
 Ad rem possessam sermonem dirigo, sed non
 Ad possessorem: sic soluat quilibet istud.
 Curque relatiua quintum pronomina casum
 130 Non habeant, nostras haec quaestio uentilat aures.
 Huius causa rei sit *demonstratio* quinti,
 Per quintumque rei fit prima notitia semper,
 Perque relatiuum semper dic esse secundam,
 Non primamque rei: patet ergo quod ista repugnant.

109. M p¹ Cuius . . . p³ est significatio. — 110. PU^{1.3.6.7} M^μ p^{1.2} colligit U^{2.4.5} G^{1.2} p³ continet. — 111. U⁴ G¹ suus. — 113. U^{5.7} Hic . . . U^{1.7} p^{1.3} causa (om. *est*). — 114. PU² p² nescit U¹ p³ nescio U⁶ neffcim⁹ (sic) P cuius numerus sit. — 118. U^{2.3.4.5} Gentis U² non ualet attribui U⁶ non haec tribui ualet unquam (U^{1.7} p² om. uers. 115. 116. U^{1.7} G² M^μ p^{1.2.3} om. uers. 117. 118.). — 119. G² p³ carent. — 120. U¹ noster nostras meus et tu U³ nostras uestras meus et tu U⁵ nostras uester meus et tu G¹ uestras nosterque meus tu p² noster nostras meus tu. — 122. U⁶ G² Quaestio fit quaedam U⁷ siue hic μ¹ siue hec. — 125. U^{1.5} primae quandoque. — 128. U^{1.7} G^{1.2} μ¹ illud P R istud. — 131. P. et codd. Cuius . . . (scripsi Huius . . . ex similitudine loci superioris uers. 109).

Cur *ego* non habeat quintum quaeri solet istud: 135
 Nos respondemus, quod prima loqui nequit ad se,
 Uel quia personae primae est, contraque secundam
 Est discretium: quinto sic ergo carere
 Debuit obliquo, sibi cum contraria sint haec.

Cap. XV.

De uerbis primae coniugationis.

Uerbum quadruplici sensu credo uariari,
 Sicut in his patet exemplis: *'uerbum caro factum'*,
'Uerba dat omnis amans'. non sunt sine tempore uerba.
'Demophon, uentis et uerba et uela dedisti,
Uela queror reditu, uerba carere fide'. 5
 Tunc uacat intendit cum dico *'uacat rationi'*,
 Cum dico *'ratione uacat'* ratione carere est,
 Tuncque notat uacuum cum dico *'uacat locus iste'*,
 Atque uacat per se dic significare licere.
 Percuntor notat id quod perscrutor per o scriptum, 10
 Percuntorque per u dicitur esse moror.
 Prorogo protelo procrastino sunt nota sensus
 Eiusdem, tribus his prolongo connumerabis.
 Assignare diem praefigere uel dare dicas,

135. U³ p¹ illud. — 136. U^{3.5} quia prima . . . U⁶ qm̄ prima . . . —
 139. U² Debent obliqui U⁶ sibi nam contraria sunt haec M p¹ sibi cum
 contraria sunt haec P U^{1.2.4.6} G^{1.2} μ¹ p^{2.3} sibi cum contraria sint haec
 U⁷ sibi contraria causa haec (uers. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136
 absunt a cod. U⁴).

1. U^{2.3} G² M credo sensu U⁴ deriuari. — 2. U² factum est. — 4. U⁶
 M p² Demofon P R Demophon P U^{1.3} et uela et uerba U² uela et uerba-
 que U⁵ et uerbaque uela U⁷ et uerba uela U^{4.6} G^{1.2} M μ¹ p^{1.2.3} et uerba
 et uela. — 7. U¹ om. *est*. — 8. U² G^{1.2} M p¹ locus uacat U³ ille — 9. P
 dicas μ¹ dat U¹ placere M p² om. h. u. (U¹ habet uers. 6. 9. 7. 8). —
 10. U^{5.6} hoc quod G¹ idem quod. — 11. U^{2.4.6} Percuntorque. — 13. p²
 pronumerabis U⁶ connumerabis P R connumerabis. — 14. U^{1.2} G² μ¹ praefin-

- 15 Assignare tamen exponere dicimus esse.
 Subiugo pessundo designat suppositoque,
 Suppositoque tamen placet ut plerisque ministro.
 Instauras, si quid destructi condis ad instar,
 Restauras renouans quod restat more priorum.
- 20 Nōto notifico, nōto scribo, nōto reprehendo,
 A nosco primum, nōta sit caput exteriorum,
 Primaque produci debet tibi syllaba primi.
 Te uexo proprie dicas, sed nemo Latine
 'Iste laborat eum' dicat, nec habetur in usu:
- 25 Est transitium prius, absoluitque secundum.
 De multis oro dicas, in lite peroro,
 Fratres exoro, Christum sapienter adoro.
 Accusatio poteris nec non genitio,
 Quin ablatiuo iungere participo:
- 30 *Participo rem re, participoque rei.*
 Peierat affirmans, sed periurat sacra frangens,
 Abiurat patriam nunquam rediturus in illam,
 Adiurat uel coniurat quaerens dubium quid.
Cre. do. se. nex. iu. sto. la. mi. ue. to. fri. pli. ne. cu. so.

gere U^{6.7} profigere P R praefigere (gl. *dies assignata id est praefixa uel determinata ad respondendum*). — 15. G¹ pro exponere . . . p² disponere U¹ dicitur esse. — 16. P U⁷ G^{1.2} p² pessūdo R pessundo. — 17. G¹ placuit. — 20. P U^{3.4.7} G² Noto notifico . . . U⁵ G¹ Sit noto notifico . . . U^{1.2.6} M μ¹ p^{1.2.3} Dic noto notifico . . . (in cod. p¹ supra 'noto' scriptum legitur 'cā metri'). — 21. P notat si. — 22. P debebit U^{1.2.3.4} G^{1.2} debet tibi U^{5.6.7} M μ¹ p^{1.2.3} deberet (sequitur in cod. U³ uers. *At postremorum tibi corripienda duorum*, in cod. U⁶ legitur: *At p⁹te⁷o⁴ tibi sillaba sit breuianda*, in margine cod. U⁷ inuenitur: *Ast prima posteriorum tibi sit breuianda*). — 24. G² laborat te. — 25. U^{1.2} G² p^{2.3} prius P R primum. — 27. U³ ueneranter († sapienter) P R sapienter. — 28. p¹ necnon poteris. — 29. U^{1.4.6} Cum ablatiuo G¹ Cumque . . . P R Quin . . . (gl. cod. U²: *īsuper pro etiam*). — 30. P U⁴ participasque. — 31. U³ Obiurat U^{4.7} G¹ ad illam. — 33. U⁵ et coniurat. — 34. P Cre. do. to. U^{1.2.3.4.6.7} G^{1.2} μ¹ p^{1.2} po mo co || P se. ne. iu. U^{1.2.3.4.6.7} G² μ¹ p² nex. (U^{4.6} μ¹ p¹ ne.) iu. sto G¹ nex. mi. sto || P sto la. mi. U^{1.2.3.4.6.7} G¹ μ¹ p^{2.3} la. mi. ue. (U^{2.7} la. mi. ne.) G² la. iu. ue. || P ue. fri. ne. U² to. <pli.> fri. U^{1.6}

Haec faciunt in ūi uel in i, reliquis datur aui. 35
 Si componatur cum nominibus plico uerbum,
 Ultima praeteriti uox conformatur in aui,
 Si praepositio coniungitur huic plico uerbo,
 Praeteritum semper in ūi finito licenter.
 De neco dic aui, ferro necui, reliqua ui. 40
 Qui superat uincit aut uiuit: Uirgilius sic:
 'Quid puer Ascanius? superatne? et uescitur aura . . .'
 Degrado depono uel tecum pignere certo,
 Estque caput primi gradus, est et gratia summi.
 Cāuillo fallo, pro perforo pono cāuillo, 45
 Dic caluo primi caput esse, cauumque secundi.
 Qui mittit legat, moriens dando sua legat,
 Legatus missus, legatum morte relictum.
 Accusat maior, est ineusare minoris,
 Ast excusare proprium dicas utriusque. 50
 Dic pro purgare uel pro circumdare lustrum,
 A primoque potest lustrum purgatio dici.

to. pli. fri. $U^{3.4.7} G^{1.2} \mu^1 p^3$ to fri. pli. || P cu. so. $U^{1.3.4.6} G^{1.2} \mu^1 p^{1.2}$
 co bo no to
 ne. cu. so. $U^{2.7}$ ue. cu. so. — 38. P Si praepositio iungatur huic plico
 uerbo U^5 Sed si iungatur praepositio plico uerbo $U^{1.2.3.4.6} G^{1.2} \mu^1 p^{1.2.3}$
 Si praepositio coniungitur huic (p^3 cum) plico uerbo U^7 Si praepositio
 componitur huic plico uerbo. — 39. P $U^1 G^1$ Praeteritum (G^1 — to) in
 ui semper finito licenter $U^{2.5} \mu^1 p^{1.2.3}$ Praeteritum per ui semper . . .
 $U^{3.6.7} G^2$ Praeteritum semper in ui . . . U^4 Praeteritum semper per ui
 — 40. $U^{1.2.6} G^2 p^{1.2}$ om. h. u. — 41. P et. codd. uirgilius. — 42. P
 $U^{1.3.4.5}$ om. et. — 43. U^3 degradoque pignore certo U^4 degrado pignore
 certo (gl. cod. U^3 : *ut faciūt caupones*). — 44. P U^3 Estque primi gradus
 $U^{1.2.4.6.7} G^1 \mu^1 p^{2.3}$ Estque caput primi gradus $U^5 G^2 p^1$ Estque gradus
 primi caput P esto gratia summi U^7 et gratia . . . G^2 et gratiaque . . .
 G^1 et sic gratia . . . p^3 est gratia . . . $U^{1.2.3.4.5.6} \mu^1 p^{1.2}$ est et gratia
 . . . — 45. U^5 dico cauillo. — 46. $U^{3.4.5.6} G^1 p^{1.2.3}$ Dic caueo (U^5 cauiō)
 . . . — 47. U^6 moriens sua crimina legat. — 48. μ^1 missus est. — 49. U^7
 ineusareque mires. — 50. P $U^{1.2.3.4.5.7} G^2 \mu^1 p^{1.2}$ Ast . . . U^6 At . . . G^1
 p^3 Ac . . . P proprie dicatur uterque $U^{1.4.6} G^1 \mu^1 p^{1.2.3}$ proprie dicatur
 utrique (gl. cod. p^1 : *ueniat maiori et minori*) $U^{2.3.7}$ proprium dicatur
 utrique G^2 proprie dicatur utriusque U^5 proprium dicas utriusque. —
 51. U^6 dic et pro . . .

- Quod non sum simulo, sed dissimulo quod ego sum,
Assimilare bono, non assimilare laboro.
- 55 Tunc ego praeuaricor cum crimina uera repello,
Cui falsum crimen impono calumnior illum.
Pastor oues baculo mīnat, lūpus ore mīnatur,
Hoc producat, illud quoque corripiatur.
Mutuo credendo, sed mutuor accipiēdo,
- 60 Mutuo dat nummos, sed mutuor accipit illos.
Accusatiuum regit insto simulque datiuum,
Insto dans operam tibi, te dum persequor insto.
Obsto cum consto doctrina supinat in atum,
Cetera composita terminat ars in itum.
- 65 Strangulo suffōco, exstinguo suffōco dicas,
Quod bona sit ratio fauxque focusque probant.
A cio si dicas, excitat tu bene dicis,
Excitat econtra dicitur a cieo.
Fla. facit ardorem, sed fra. largitur odorem,
- 70 Ignis enim flagrat, sed poma recentia fragrant.
Occido dum labor, occido dum gladiabor.
Excubat in castris homo peruigil, incubat ornix,
Excubiaeque probant primum, probat incubus illud.

54. P p¹ Assimilare bono U^{1.2.3.4.5.7} G^{1.2} μ¹ p^{2.3} Assimilare bono U⁶ Assimilare uolo P sed non assimilare laboro U⁴ G² non dissimulare laboro U^{6.7} non assimilare laboro U^{1.2.3.5} G¹ μ¹ p^{1.2.3} non assimilare laboro. — 55. U⁶ praeuarico U¹ dum U^{3.4} G² crimine. — 56. U^{4.5.6} G^{1.2} p^{1.3} calumpnior ipsum. — 58. U⁷ illud uero . . . 59. U^{3.5.7} G¹ Mutuo tradendo. — 60. U¹ om. h. u. — 61. G¹ simul insto regitque datiuum. — 62. U¹ te cum persequor insto P U^{2.3.4.6} G^{1.2} μ¹ p² te dum . . . U^{5.7} p^{1.3} dum te . . . — 64. (sequitur in codd. U^{4.5} uers. *Suffocat extinguit, suffocat guttura stringit.*). — 65. P U³ p² Strangulo suffoco, pro extinguo suffoco dicas U⁷ G¹ μ¹ p¹ Strangulo suffoco et extinguo (U⁷ p¹ extingo) suffoco dicas U^{4.6} Strangulo suffoco extingoque suffoco dicas U^{1.2.5} G² p³ Strangulo suffoco, extinguo suffoco dicas (U⁵ dico) sequitur in cod. G¹ uers. *Suffocat extinguit, suffocat guttura stringit.* — 66. U⁴ faux et focusque. — 67. U^{2.6} G² excito μ¹ excito U⁵ p¹ excitas G¹ tu bene dicas. — 69. U^{1.5} p^{2.3} largitur P R designat. — 70. U³ uirencia U^{1.3.5} μ¹ fragrant. — 71. P U^{2.4.5.6.7} G^{1.2} μ¹ p³ dum — dum U^{1.3} p^{1.2} cum — cum U^{2.7} occido U³ G¹ occidar P R occido. — 73. P Excubiaeque p¹ illum.

Litem dant homines, obiurgantur mulieres,
 Rixanturque canes, altercanturque sophistae, 75
 Certant inter se pugiles pro laudis honore.
 A cubo bas batum dicatur itumque supinum:
Sanus eo cubitum, male sanus uado cubatum.
 Haec duo significat obseruo: sequor caueoque,
 Haec in diuinis scripturis inueniuntur. 80
 Si *rogat* addideris *con* congregat, *e* dat, *in* infert,
Prae praefert, *sub* substituit, *pro* protrahit, *inter*
Quaerit, *de* minuit, *ab* destruit, *arque* superbit.
 Quem uoco baptizo, quem quis uocat hunc trahit ad se,
 Ut mutet quadam conditione locum. 85
 Milito militiam perago, sic conuenit esse,
 Si dicas equito, dicis equo sedeo:
 Militis est primum, sed quisque potest equitare.
 Qui uadat ille uadum transit peragrans equitando,
 Qui uadiat certo pignere dat uadium. 90
 Scandalizare malum dicas exemplificare,
 Scandalizoque tamen derideo dicitur esse.
 Sunt in *eo* primae *screo be. me. cre. nau. cal. e. bal. la.*,
 Et duo sunt quartae, sed cetera cuncta secundae.

75. P Rixantur. — 76. P U^{1.2.5.6.7} G¹ p^{1.2} sub laudis honore U^{3.4} G² μ¹ p³ pro . . . (gl. *propter laudem uel honorem et uictoriam obtinendam.*).
 — 77. P U^{4.6} G^{1.2} μ¹ supino. — 78. U⁵ p^{1.2} tendo cubatum P R uado. —
 80. p¹ in scripturis diuinis U⁷ inuenientur. — 83. P U⁴ G² atque superbit
 U⁶ p² adque . . . (sequuntur in cod. G¹ uersus hi: *Qui sua pauperibus*
communicat erogat ille || Quique reis infert cruciatus irrogat ille || Qui meri-
tis alios praecellit praerogat ille || Qui subconstituit alium sibi subrogat ille ||
Qui sua seque cupit p̄tēdere prorogat ille || Qui quaerit sibi de dubiis interrogat
ille || Qui decus alterius dissoluit derogat ille || Qui mihi fraude sua bona
destruit abrogat ille || Qui sibi dat quod ei non competit arrogat ille.). — 84. P
 U^{1.3.6} trahit ad se μ¹ citat . . . U^{2.4.7} G^{1.2} p^{1.2.3} uocat . . . — 86. U²
 G² sic conuenit illi. — 87. U^{2.4.6.7} Si dicis . . . P R Si dicas . . . (cf.
 uers. 67) U³ dicas equo sedeo. — 88. U^{2.7} G¹ p² om. *sed.* — 91. U⁶ G¹ p²
 om. *malum.* — 92. U¹ Scandalizo tamen derisio dicitur esse U⁷ Scanda-
 lizare quod tamen derisio . . . U^{2.4.6} G^{1.2} μ¹ p^{2.3} Scandalizo tamen derideo . . .
 — 93. P *scre: be: me: cre: nau: cal: e: bal laque* U⁵ *screo be. me. cre.*
nau. cal. e. bal. la. R *scre. be. me. cre. nau. cal. e. bal. la.*

- 95 Experior laudo dicas probo significare,
 Spectoque significat experior specio.
 Iudico te damno, tibi iudico commoda quaero,
 Accusatiuus damnat, prodestque datiuus.
 Fulgurat hoc primum dic esse, tonatque secundum,
 100 Fulminat extremum dicitur esse cadens.
 Eructo dicas cum fit ructatio, tuncque
 Eructo uere uerbum, si dixero quicquam,
 Si quid abundarit, ructatio dicitur esse.
 Libo, si liba degusto, liboque dicas,
 105 Coram numinibus si tu libamina ponas.
 Clunagitant homines, sed crisantur mulieres,
 Crisarique tamen Sodomitica secta uidetur.
 Palmito praetaxo, dic et praetaxo subarro,
 Et tamen haec taxus est utriusque caput.
 110 A careo casso fore dicas exinanisco,
 A quatio quasso pro frango dicitur esse.
 Laxo per x scriptum pro soluo dicitur esse,
 Lasso per ss duplex dic significare fatigo.
 Non primitiuum dicatur, sed speciei
 115 Deriuatiuae dicitur esse noto.
 Nōto prior longa dicas cognosco frequenter,
 Cum nōto correpta est prima notas facio.

95. U⁵ dico. — 96. U^{5.7} G² p³ spicio. — 97. P damno codd. dampno. — 98. P damnat codd. dampnat. — 99. P G² hic (P habet. uers. 99. 100. 97. 98). — 102. P cuiquam U^{1.2.5} μ¹ p^{1.2.3} quicquam U^{3.4.6.7} G^{1.2} quidquam. — 104. U³ cum liba degusto U⁷ haec liba degusto U⁶ μ¹ libo quoque dicas. — 105. U³ cum — ponis U⁴ G² si — ponis p¹ si pones P R si — ponas. — 106. U⁵ crisantur G¹ crixantur P R crissantur. — 107. U⁵ G² Crisarique . . . P R Crissarique P sodomita G² uocatur (expuncto uidetur) U⁴ p³ uocatur. — 108. G² dicas praetaxo subarro. — 109. P U^{4.7} hic taxus (gl. cod. U¹: *tax⁹ ē qdam arbor qua tacta pereunt apes et inde dñ hoc adūbium dum taxat id est tantūmodo.*). — 110. U⁴ casso tu dicas . . . — 112. U¹ om. h. u. — 113. P U^{1.2} G^{1.2} p^{2.3} per ss duplex R per s duplex (U^{4.6} μ¹ habent uers. 113. 112). — 114. U^{3.5} G² primitiue. — 116. U⁷ dico pro nosco frequenter U^{4.6} μ¹ dicatur nosco . . . — 117. U¹ Cum nota correpta prima est U² Cum nota correpta est prima U³ Cum nota correpta prima

Pernocto nocte, spatioque perendino lucis,
Tunc diurno, si diurnam fecero moram.	
Excubo dum castra tueor, sed lucubro nocte	120
Dum studeo, uigilo dicis utroque modo.	
Ebrius hic titubat, nauis uacillat in undis,
Inde domus fragilis nutat homoque senex.	
Calculo cum lapide, digitali computo sorte,
Et numero dicas qua ratione uelis.	125
Oscitat ore hians, halas quoque cum facis alas,
Os aperit ratio prior, altera brachia tendit.	
Caelo dum sculpo lapides, celo cooperta,
A primo caeltes, caelum est a posteriori.	
Si diuersificas bene remque reique recordor,	130
Tuncque rei cum pars tantum mihi scita recordor,
Tuncque recordor eam cum perfecte scio totam.	

U⁴ Cum noto correpta est prima U⁶ Cum noto correpta prima P U^{5.7} G^{1.2} μ^1 p^{2.3} Cum noto correpta (U⁷ corrupta) est prima p¹ Cum noto correpta sit prima G¹ faciet. — 119. P M p^{1.3} Tunc diurno U¹ Cumque diurno U³ Tuncque diurno U^{3.7} G² Tuncque diurno U^{4.5.6} G¹ p² Tuncque diurno μ^1 Tunc diurno U¹ si diurnam facere moram U³ si diurna morā fecero cuncta U³ si diurnam fecero moram U⁵ si diurna fero G¹ si diurna fecero cuncta p¹ si diurnam facio cunctam (gl. i. morā) P U^{4.6.7} G² M μ^1 p^{2.3} si (μ^1 f;) diurnam fecero cunctam. — 120. μ^1 cum P U^{1.4.6.7} G² p^{2.3} lugubro. — 121. U² p² dicas. — 122. U⁴ uacillat nauis. — 123. U⁶ domus gracilis. — 125. G² om. h. u. — 126. P ora hians U^{1.2.4.6} G^{1.2} p^{1.2} ora citans U^{3.5.7} M μ^1 p³ ore citans U^{1.2.4.7} p¹ alat quoque cum facit alas P U^{3.5.6} G^{1.2} M μ^1 p^{2.3} alas (G¹ halas) quoque cum facis alas. — 128. U^{1.3.5} cum sculpo. — 129. U⁵ A primo sit celtes, celum sit a posteriori μ^1 A primo celtes, celum dic a posteriori U^{4.7} M p² a posteriore P U^{1.2.3.5.6} G^{1.2} μ^1 p^{1.3} a posteriori (gl. cod. U¹: *celū dñ a celo las quia celat oīa pñ se ipm. a celo celas quod est sculpo pis quia sculptura est stellis.*). — 130. U⁶ p³ diuersifices P R diuersificas U^{1.6} rem reique. — 131. p³ Tunc rei . . . U⁴ Tuncque rei cum pars tamquam modo scita recordor U⁶ Tuncque rei tantum cum pars est s(c)ita recordor. — 132. U⁶ cum perfecte scio ipsam (P habet uers. 120. 121. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 122. 123. U² habet uers. 120. 121. 124. 125. 122. 123. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. inter uers. 127 et 128 inserti inueniuntur hoc in codice eadem manu scripti uersus hi: *Oscito singulto*

- Exsultans gaudet proprie, exaltansque superbit,
Primum de salio, reliquum dicatur ab alto.
- 135 Te rigo dico bene, sine casu roro sequente,
Est transitium prius, absoluitque secundum.
Hoc meditor firmo, sed non hoc cogito laudo,
Primum iustorum solet esse, sequensque malorum.
Quem ueneror decōro, quem pulchrum reddo decōro,
- 140 Principium primi decus esto, decorque secundi.
Exspirat moriens homo, suspirat gemebundus,
Tunc homo conspirat, si coniuratio fiat,
Aspirat siue potius respirat anhelans,
Et tamen aspirans quandoque fauere uidetur,
- 145 Admonet inspirans uiuificatque frequens.
Hic moror aio bene, moror illos et moror a te,
Actium neutrum sic est communeque uerbum.
Asportas remouens, apportas si mihi praebes,
Implicat importans et supportans homo tollit.
- 150 Quisquis amicatur nobis est noster amicus,
Cautus amicat eum sibi, quem prece reddit amicum,
Ast inimicatur nobis inimicus apertus,
Iste sibi uerbis socios inimicat acerbis.

sb^onuto nauseo st^oto || Glutto mastucans hio tussio ructo sc^oq;). — 133. U¹ $\mu^1 p^3$ Exultans gaudet, exaltans atque superbit U⁴ proprie gaudet. — 134. U⁶ dat salio U³ dicetur. — 136. P U^{4.5.6} G^{1.2} μ^1 primum. — 137. P Quod meditor firmo, sed non quod cogito laudo. — 139. U⁷ quem reddo pulchrum. — 140. G² decus est decorque p¹ decus est decor esto . . . (sequitur in cod. U² uers. *Hunc homines decorant quem uestimenta dec orant.*) — 141. U³ Exspirans moritur . . . p¹ suspirat moribundus U⁶ suspirat gemibundus P R suspirat gemebundus. — 142. P conspirat homo. — 143. U³ Asspirat potius ueniens respirat anhelus U⁵ Aspirat potius siue . . . — 145. (sequitur in cod. U¹ distichon hoc: *Mens spirat, suspirat amans, conspirat iniquus || Respirat fessus, ex. obit, asque fauet.*). — 146. U¹ moror illum. — 148. P U² Asportas remouens U^{1.3.7} G^{1.2} μ^1 p¹ Asportans remoues M p^{2.3} Asportans remouens U^{4.5.6} Asportans remouet P U^{1.2.3.5.7} G¹ M p^{1.2.3} apportas si mihi praebes G² μ^1 apportans si mihi praebes U^{4.6} apportans sit mihi praebens. — 149 U⁶ sed subportans homo tulit (U² habet uers. 133. 134. 141. 142. 143. 144. 145. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 148. 149. 146. 147.). — 150. P M p¹ Si quis R Quisquis. — 152. U¹ nos.

Impetro quid dicto prius et mox perpetro facto,	
A patro uerbo sumit utrumque caput.	155
Hocque patro uerbum duo significabit in unum,	
Patro luxurio, patroque perficio.	
Obsōnor iratus, obsōnor nocte fit esus,	
Ientamus mane, cenamus uespere facto,	
Tertia prandere postulat, ut solitum est.	160
Uescitur at nona merenda messor in hora.	
Conspīcor aspicio, conspīcor colligo spicas,	
Tunc ego despīcor cum spicis extraho grana,	
Despīcor at proprie dico cum specto deorsum.	
Gratulor est laetor et gratulor est ago grates,	165
A grato primum dicas, a grate secundum.	
Dicitur exsquamo nec non exentero pisces,	
Pullos dimembro, pullos euiscero dices.	
Gaudens exsultat, contradicensque resultat,	
Hoc ablatium poscit, reliquumque datium.	170
Obpilat ora pilo claudens, obturat at ille	
Aures cum ture, quod ab antiquo solet esse.	
Inter se screo siue creo diuersificantur,	
Iactans sputa screat, res deus ipse creat.	
Haec dico significat: confirmo copulo sacro.	175
Exstinguens necui pecudem, feriensque necaui.	
Pignero suscipiens, impignero pignera tradens,	

154. p³ et post . . . — 155. M sumit utrumque nomen. — 156. U⁶ μ¹ in uno. — 158. U¹ osono M obsono p¹ obsompnor. — 159. U⁶ p³ Iantamus P R Gentamus. — 160. U^{5.6} sibi postulat. — 161. U³ in agro U⁶ merendat fossor in ora (U¹ habet uers. 160. 161. 159). — 163. G² detraho. — 164. P Despīcor ac ipse proprie cum . . . (P U^{1.2.3.4} G¹ M p^{1.2} habent uers. 163. 164. 162). — 168. U² M p¹ demembro G² porcos euiscero dicas U^{3.6.7} G² p^{1.2} pullos euiscero dicas P R pullos euiscero dices. — 170. U⁴ reliquum poscitque. — 171. P U^{2.3.4.5.6.7} G¹ μ¹ p^{2.3} Opilat G³ Opulat U¹ M p¹ Opilat (*Thurot* pag. 522 uers. 28: 'Obpilat per b et p scribitur.'). U^{1.5} ore U³ obdurat. — 173. P U² G¹ M μ¹ p¹ Inter se screo siue (G¹ seu) creo diuersificantur U^{4.6} Inter se screo seu creo sic diuersificantur p³ Sic inter screo siue creo diūffīficatur (sic) U^{1.5.7} G² p³ Inter se creo siue screo diuersificantur (p³ — catur). — 175. U^{1.3.4.5.6} G¹ signat. — 177. U¹ Pigno

- Pignero dum capio, dum pignero pignera trado,
 Pignerat haec locuples quae pauper pignerat illi.
 180 Irritat euacuat, irritat prouocat iras.
 Scrutor ut experiar, ut sanem uulnera rimor,
 Sciscitor inquirens quae noua scire uolo.
 Inuestigo sequens profugi uestigia furis.
 Elongas mihi res, prolongas quod dare debes.
 185 Cunctatur replicans uaga uerba, pigerque moratur.
 Si quid diuidimus membratim tunc laniamus,
 Quando membra secas tunc eadem laceras.
 Denotat allego causor confirmo iuuoque.
 Solor solamen dono, solor quia solus
 190 Efficior, primum deponit et hoc patiatur.
 Supparo cum rugo pannum, supero quoque uictum,
 Hoc uerbumque paro cum sub caput est utriusque.

suscipiens U⁵ Pignora suscipiens U⁷ Pignera suscipiens p² Pignoro susci-
 piens P U^{2.3.4.6} G^{1.2} M μ^1 p^{1.3} Pignero suscipiens P U⁵ M μ^1 p^{1.2.3} impig-
 noro pignora tradens U³ inpignoro pignora trado U^{1.4.7} G¹ impignero
 pignora tradens G² impignero pignora trado U⁶ que ipignero pigne tradēs.
 — 178. P G^{1.2} M p¹ Pignoro dum capio U⁶ Pignore . . . U^{1.2.3.5.7} p^{2.3} Pig-
 nero . . . P U⁶ G^{1.2} M p^{1.3} dum pignoro pignora trado U¹ dum pignoro
 pignera sumo U² dum pignore pignora sumo U³ dum pignoro pignora fero
 U⁵ dum pigno'a pignōr f'mo p² dum pignoro pignora firmo U⁷ dum pig-
 no'a pigne'a ||| U⁴ om. h. u. μ^1 litteram initialem tantum habet. — 179. P
 U^{1.3} p³ Pignerat — pignorat U⁴ Pignerat — ipignorat G² μ^1 Pignorat
 — pignorat U⁶ Pignorat — pignorat U⁵ Pignerat — pignerat p¹ Pignerat
 — inpignerat U^{2.7} G¹ M p² om. h. u. (G² habet uers. 179. 178). — 180. U¹
 G² irritat prouocat iram U⁶ irritato prouoco rixas P R irritat prouocat
 iras. — 183. U¹ om. h. u. in cod. U² ante uers. 181 inuenitur al. m. scrip-
 tus. — 184. P U⁷ G² p² quod dare differs G¹ quod mihi differs U^{1.3} M μ^1
 p^{1.3} quod dare debes U^{2.4.5.6} que dare debes (sequitur in cod. U⁴ uers.
Si nō prolōgas cito pbens munera bis das.). — 185. μ^1 implicans U⁷ uana. —
 186. U⁶ p¹ dilaniamus G¹ dislaceramus P R tunc laniamus. — 187. U²
 Sed cum membra secas. — 188. μ^1 firmo quoque iuuo G² confirmoque
 iuuo. — 189. U² solorque solus U^{3.5.6} G^{1.2} solor quoque solus. — 190. U²
 Efficiat — deponit. — 191. U⁴ Supo — suparo G² Supo — fupo μ^1 Su-
 paro — suparo P U⁶ G¹ cum pannum rugo U^{1.2.5.7} G² M μ^1 p^{1.2.3} cum
 rugo pannum U⁴ cum rugo pannos U² dum rugo pannum U⁶ supparo
 quoque pastum. — 192. P G^{4.6} G² Hoc uerbum paro . . . U² om. h. u.

Efferat hic hostem signat quod terret eundem,
 Efferat at per se deuenit iste ferus.
 Accusat semper onero, sed pondero per se 195
 Ponitur, huic pondus fons est, onus est caput illi.
 Cum pasco curo, sed cum considero curo,
 Cum medeor curo, simul haec tria significabit.
 Consto saepe notat pretium, consto quoque saepe
 Pro perseuero reperitur proque simul sto. 200
 Angusto stringo dicas, angustio pono
 Inter pressuras, haec sunt poenale locale.
 Delīro discordo, delīro deuio dicas,
 Est līra fons primi, caput est quoque lira secundi.
 Nil de composito retinet uenundo supino, 205
 Sicut et hoc nomen semis, sunt haec duo tantum.
 Dico cum tribuo concedo uoce sub una,
 Hoc uerbum do das haec tria significat.
 Praesto praeualeo dicas, praesto quoque dono,
 Praestoque saepe solet accommodo significare. 210
 Ad pulli pastum proprie tenet hoc sipo uerbum,
 Suboque porcorum pertinet ad coitum.
 A sipo composita sunt obsipo dissipo dicta,
 Obsipo spargo notat, dissipo diuidere.

193. M cum terret . . . — 194. P U⁶ ac per se G¹ hac per se U⁷ denotat esse ferus M p³ deuenit inde ferus. — 195. U^{1.2.4.6.7} G^{1.2} M p^{1.2} honero. — 196. U⁷ M p¹ est fons U^{1.6.7} p² honus caput illi G¹ honusque caput illi U² p³ onus et caput illi. — 197. U³ Quem pasco curo, sed quem . . . P U^{2.3.4.5.6} G¹ μ¹ p^{1.3} desidero. — 198. P U⁶ G² μ¹ p¹ significabit R significantur. — 199. U³ Constat P natat p̄cium. — 200. P pro simul sto. — 202. U² μ¹ sunt haec PR haec sunt. — 203. U⁵ G² deliroque. — 204. U⁷ caput est līraque secundi G² caputque lira secundi. — 207. P contribuo. — 208. G² sīgbit. — 211. P U^{2.4.5.6.7} μ¹ p¹ proprie tenet hoc supō uerbum U¹ proprie pertinet hoc supō uerbum U³ proprie (quoq; al. m.) pertinet hoc supō uerbum G² hoc pertineat supō uerbum G¹ tibi pertinet hoc sipo uerbum M proprie attinet (tenet al. m.) hoc supō uerbum p² proprie atinet hoc sippo uerbum p³ proprie actinet hoc supō uerbum. — 212. U¹ Subo . . . — 213. U⁷ A sipo . . . μ¹ A subo . . . p² A suppo . . . PR A supō . . . — 214. U³ Dissipo diuidere, spargo notat obsipo uere. —

- 215 Si iuuat actiuum fuerit, tunc auxiliatur,
 Impersonale si sit, delectat ubique.
 Allactat puerum, quem mater ad ubera ponit,
 Ut lac sugat ab his, ablactat eum remouendo.
 Sol radiat mucroque micat fulgurque coruscat,
 220 Cum fulgur supra nos paret fulgurat aether.
 More catelli qui loquitur sic ille catellat,
 Hic tibi catillet, mulierem qui pede tangit.
 Impedit intricat nec non inuoluere signat,
 Extricatque sapit expedit atque aperit.
 225 Praestolor exspecto, praestolor quaerere dico.
 Mussat qui dubitat, mussat qui murmurat idem.

Cap. XVI.

De uerbis secundae coniugationis.

Dicit aue ueniens tibi iure ualeque recedens,
 Hoc uerbum salue comprehendit aueque ualeque.
 Caelestem dat aue mihi significare salutem,
 Humanamque uale, salue designat utrumque.

215 U¹ fiet U² fiat U⁴ fuit U⁶ sit P R fuerit U¹ auxiliatur. —
 217. U⁷ ponit P R portat. — 218. U¹ cum remouetur (sequitur in cod.
 U³ uers. *Lacteo lac sugo, lacto lac praebeo nato*). — 220. P U⁷ G¹ μ¹ p² Cum
 fulgur supra nos paret fulgurat ether U^{4.6} G² p³ Cum fulgur supra nos
 paret tunc fulgurat ether (U⁶ aer) U^{1.3} Cum fulgur supra nos apparet
 fulgurat ether U² Cum fulgur super nos paret fulgurat ether U⁵ Cum
 fulgur super nos apparet fulgurat ether M p¹ Cum fulgur super nos paret
 fulgurat ether. — 221. U⁷ G¹ M p¹ sic iste catellat. — 222. U^{1.2.3.4} μ¹ catillet
 U⁷ tytillat P R catillat μ¹ qui pede pulsat. — 224. U¹ atque aperit μ¹ ac
 reperit P R aut aperit. — 225. U⁶ dicas.

1. P U^{4.6} G² μ¹ p³ de iure. — 2. P U⁶ G² M p^{2.3} comprehendit. —
 3. P dat — tibi G¹ p¹ dic — tibi U^{2.3.5} G² μ¹ p³ dat — mihi U^{6.7} p²
 dic — mihi U⁴ mihi dic signare aue salutem P significari G² signare U²
 G¹ designare U¹ M om. h. u. — 4. P U⁶ salue comprehendit utrumque

Callet durere denotat et sapere, 5
 Callidus et callus haec duo uerba probant.
 Si largiturus mihi sis aliquid, mihi spondes,
 At pro me spondes, si sis pro me fideiussor.
 Exhibet hoc uerbum designat quattuor ista:
 Demonstrat, praesentat, alit, pariter dat abunde. 10
 Confiteor cum uox respondet ad intima cordis,
 Sed fateor cum lingua sonat quod corde refuto.
 Arcet qui remouet, et cogere dicitur arcens,
 Estque acuens arcens, unde hoc arconius exit.
 Resplendens ardet, quicumque irascitur ardet, 15
 Ardet qui properat, ardet quicumque crematur,
 Ardet mens, ardet clipeus, domus ardet et ignis,
Haec cupit, hic splendet, hic urit et uritur illa.
 A careo cassum dicas caritumque supinum,
 A cassu cassus uenit, a caritu cariturus. 20
 Apparens paret et qui bene paret oboedit,
 Ast in utroque solet produci syllaba prima.
 Horreo pro ueneror reperitur et horreo saepe
 Illud quod terret significare solet.

p¹ salue comprehendit . . . U³ salueque designat . . . R salue designat . . .
 U¹ M om. h. u. — 5. P U^{3.6} p² Calleo R Callet P notat. — 6. U¹ haec
 duo uerba P R haec duo sensa. — 7. p³ dare spondes. — 8. P U^{3.7} Ac
 U⁵ Et M p¹ Aut U⁶ si pro me sis. — 9. U^{1.2} M p^{1.2.3} Exhibet U⁶ Exibus
 U^{1.2.4.6.7} μ¹ p² demonstrat. — 11. U^{1.2} dum P R cum. — 12. U³ sed
 mente refuto p² quod mente refuto. — 14. P U^{3.7} p^{2.3} Atque acuens arcet
 U^{1.4.5} G¹ M p¹ Atque acuens arcens U² Ac acuens ardet U⁶ Est arcens
 acuens μ¹ Est acuens arcens G² Est acutus arcens P U⁷ p¹ unde hic ar-
 conius exit G¹ μ¹ p³ unde hic archonius exit U⁵ unde hic arconius exit G²
 ut hic arconius exit U¹ unde hoc arconius exit U² unde hoc arconius extat
 U⁴ unde hoc archonius exit M U³ unde hoc arconius (U³ archonius) exit p²
 inde archonius exit U⁶ nom̄ hic artauus exit (gl. marg. cod. U¹: *Archoni⁹ ē*
ac'uus blandi [leg. *bladi*] *acut⁹ ē sūmo uē est proprie massa feni quod coadunatur in*
pratis et ē acuta desuper.). — 15. U¹ Resplendet . . . — 16. U³ ardet quoque
 quique, — 18. P et hic urit codd. om. et U¹ om. u. 17 sq. — 19. U^{3.4.7} G²
 M μ¹ p¹ supino U⁶ suppino P R supinum. — 21. P U^{3.5} paret — parit U¹
 pariet — parit. — 22. P U³ G¹ p^{1.3} Ac M Hac U^{1.2.4} G² μ¹ At U^{5.6.7} p² Ast
 U¹ debet. — 23. U² uereor (ex corr.) U¹ ac horreo. — 24. U⁷ Istud.

- 25 Assidet intendit atque assidet assimilatur:
Assidet insano, medicus simul assidet aegro.
 Actium liceo passium significabit,
 Passium liceor actium significabit:
Non licet asse mihi qui me non asse licetur,
 30 *Diues in orbe licet, miserum sed nemo licetur.*
 Paenitet et taedet miseret piget ac pudet ista
 Accusatiuos poscunt simul et genitiuos,
 Natura primum, sed transitione secundum.
 Pro speculor dicas et pro defendo tueri,
 35 Et tuitus primo tribues, tutusque secundo,
 Saepe tamen tuor hoc uerbum reperitur in usu,
 A quo composita sunt contuor intuo ista.
 Indulges cum tu condonas aut operam das,
 Da casum primo duplicem, solumque secundo.
 40 Deuoueo dicens *de* priuat et auget ibidem,
 Augens promittit, at si priuat maledicit.
 Promouet exaltat, abigit quoque promouet, inde
 Dicitur interdum '*promotus in acolythum sum*'.
 Si ualet hic moritur, et si ualet hic ualidus fit,
 45 Qui ualet ille potest, defectiuumque salutat,

25. P U^{1.2.4} G^{1.2} ac assidet p³ simul assidet M assimilatur P R assimilatur. — 26. U³ medicus bonus U⁴ medicus pius. — 28. U^{1.5} G² om. h. u. — 29. U¹ om. h. u. (gl. cod. U²: *licet i. apreciatur. licetur i. apriciat.* — 30. G² μ¹ in urbe U^{1.5} p¹ om. h. u. (U² babet u. 27. 30. 28. 29). — 31. U⁶ ac taedet U^{1.6} μ¹ piget ac pudet U^{2.4.5.7} G² piget et pudet P R pudet et piget. — 32. U² Accusatiuum iungunt simul et genitiuum U⁶ Accusatiuos sibi poscunt et genitiuos P R Accusatiuos poscunt simul et genitiuos. — 33. P Naturam (Idem tres uersus inueniuntur initio cap. XXVII.). — 34. P U^{4.5} G¹ dicas U^{1.2.3.7} M p^{1.2} dicis U⁶ G² μ¹ p³ dices (antecedit hunc uers. in cod. U⁵ uers. hic: Dic tuor inspicio, tueor defendere dicas. in cod. p³ legitur uers. hic: Dic tuor inspicere, simul et deffendere fertur. in cod. U¹ excipit uers. 34 uers. hic: Dic tuor inspicere, tueor defendere fertur.). — 35. P U^{2.4.5} G² μ¹ p^{2.3} tribues U¹ G¹ tribuens U^{3.6.7} M dices p¹ dicis μ¹ et tutus. — 40 U¹ M p¹ dicens U⁷ dicas P R dices. — 41. U^{1.6} μ¹ Auget P R Augens P ac si U^{1.4.6} G² μ¹ p¹ aut si. — 42. exaltans. — 43. P U^{1.2.6} G² in acolitum sum U³ in acolitatum U⁴ in accolitatum. — 44. U^{6.7} sed si U^{6.7} G² ualidus est P R ualidus fit. — 45. U⁴ μ¹ ipse U⁷

Et quandoque ualet pretium dat uenditionis,
 Accipitur ualeat pro queat et pereat.
 Maereo producas primam, pro tristor habetur,
 At mereor breuies primam, pro seruio fertur.
 Maestus sum primo, meritus sum iunge secundo, 50
 Et quandoque tamen in praeterito merui do,
 Lucanusque tamen: *'castrorum in plebe merebat'*.
 Si iungas oleo *sub* crescit et *in* solitum dat,
 Ad cremat et crescit, *ab* delet, *re* bene spirat,
 Non redolet sed olet quod redolere solet. 55
 Hostibus insideo, medicus pius assidet aegro,
 Subsident hic caro, praesidet ille solo,
 Obsidet hic muro, considet ille loco.
 Fragmentum mensae tibi dicatur residere,
 Unde et residuum non nunquam dicitur illud. 60
 Arrides dilecto, derides inimicum,
 Si dicas recte, subridet amator amicae.
 Denotat haec torret: uoluit uertitque crematque,
 Sic ergo iungas: aqua torret, id est aqua uoluit,
 Fatum torret, id est uertit, torret cremat ignis. 65
 Haec adolet signat: crescit cremat et quoque mactat.
'Thura adolete focus', infans dicatur adultus,
 Debemusque deis uitulos adolere supernis.

iste. — 46. U² Et quandoque tamen precium nota uenditionis U⁷ M p² om. h. u. — 47. U¹ μ¹ ac pereat. — 48. P Mereio producas prima p¹ Meret producat primam p^{2.3} Meres producas primam U⁶ sic tristor habetur. — 49. P U¹ Ac U^{2.6} primam breuies. — 51. U^{2.4} dat. — 52. U¹ Lucanus dum . . . p² om. h. u. — 53. U¹ μ¹ iungis U⁶ iungit U^{4.6} solidum. — 54. M p¹ et ab. — 55. U⁵ sed dolet. — 56. P pius medicus. — 57. U² considet ille solo U³ M praesidet ille loco. — 58. U⁴ G¹ p^{1.3} muros U⁶ G² murum P R muro U³ considet ille solo. — 60. U^{2.6} Indeque p³ Undeque P R Unde et U^{2.5.7} G¹ M μ¹ p^{1.2} dicitur illud U⁶ dicimus esse P R dicitur esse. — 61. U³ Arrides caro, sed derides . . . U^{2.4.5} Arrides dilecto, sed derides . . . U⁷ Arrides dilecto, et derides . . . U⁷ inimicos. — 62. U¹ Si recte dicas . . . U^{1.6} p³ amicus amicae U⁷ G¹ amicus amico. — 64. U^{1.6} G² μ¹ iunges. — 66. U^{1.3.4.5.7} p^{1.2.3} cremat quoque mactat U² cremat h' q; mactat. — 67. U² Thura cremate . . . U⁷ Thura adolemus . . . — 68. P Debemus.

- Nos reueremur maiores hostesque ueremur,
 70 Est uereor timeo, reuereri dic uenerari.
 Gemma nitet, sidus fulget, candelaque lucet,
 Aurum resplendet, uictor certamine pollet.
 Tunc fleo cum lacrimas emitto, lugeo uultum
 Insinuans tristem, sed tristi mereo mente.
 75 Haec septem sola tantummodo neutra secundae
 Praeteritum faciunt in ūi, diuisa supina
 Nec perdunt, sicut *careo pateo ualeoque*,
 Et pariter *doleo noceo placeo taceoque*.
 Nam caritum siue cassum passum ualiturque,
 80 Et dolitum nocitum placitum tacitum scio uere.
 Per *pla. ca. ta. pa. do. ua. no.* potes ista uidere.
 Hoc uerbum saepe *placeo* neutrum reperitur,
 Et defectiuum sine persona reperitur.
Paenitet hoc uerbum dic praeteritis fore tantum,
 85 Sed *piget* et *taedet* istaec duo uerba uicissim
 Dic de praeteritis, praesentibus atque futuris.

70. U³ p² Ast uereor . . . G¹ M^μ Et uereor . . . U¹ om. h. u. (uers. 71 antecedit in codd. U^{1.5} uers. hic: Est splendens renitens [U¹ retinens] contradicensque renitens.). — 73. P lugeo tristem codd. lugeo uultum. — 74. P Insinuans uultu sub tristi: mereo mente U¹ μ¹ Insinuans tristem sed tristi mereo mente R Insinuans tristem sub tristi mereo mente. — 76. P U^{1.2.4.7} G² M p^{1.2.3} diuisa U⁵ diuisas R diuersa. — 77. U^{2.6} M p¹ Non perdunt P R Nec perdunt U¹ G² μ¹ pateo careo ualeoque U⁶ pateo ualeo careoque G¹ careo taceo placeoque M taceo pateo ualeoque P R careo pateo ualeoque. — 78. P U^{3.4.5} G² p¹ doleo noceo placeo taceoque U¹ doleo placeo taceo niteoque U² μ¹ p^{2.3} doleo noceo taceo placeoque U⁶ doleo placeo taceo noceo U⁷ placeo noceo doleo taceoque M noceo doleo taceo placeoque G¹ om. h. u. — 80. P U^{2.7} G^{1.2} μ¹ p^{2.3} tacitum placitum U^{1.3.4.6} M p¹ placitum tacitum U⁵ om. h. u. — 81. P pla. ca. pa. do. ua. no. ta. p¹ pla. ca. pa. do. ua. no. (om. *ta.*) U¹ μ¹ pla. ca. no. ta. pa. do. ua. G² pla. ca. no. pa. do. ua. (om. *ta.*) U² pla. ta. ca. pa. no. ua. do. U³ pla. ca. ta. pa. do. no. ua. U^{4.5.7} M p² pla. ca. ta. pa. do. ua. no. p³ pla. ca. ta. do. ua. no. (om. *pa.*) G¹ pla. ca. ta. do. ua. no. pa. U⁶ pla. ta. no. ca. pa. do. ua. potes ita uidere. — 85. U^{3.5} M p^{1.2} ac taedet U² atque . . . U^{5.7} μ¹ istaec duo iuncta uicissim U² M ista duo iuncta uicissim U^{4.6} ista duo uerba uicissim P R istaec duo uerba uicissim.

Asperitas squalet quia non est plana, sed inde
 Feruor Apollineus hominum facit ora calere.
 Nos exoptando, nos promittendo uouemus,
 Non sua quisque uouet, domino quoque nostra uouemus. 90
 Multa uidentur, non ideo tamen illa uidentur,
 Hoc etiam uerbum praebere obstacula uidendi
 Significat, quandoque tamen discernere uisu
 Signat, et illud idem quandoque quod assimilari,
 Atque facultatem designat habere uidendi, 95
 Sicque licet somnum capiam non cesso uidere.
 Torreo cum placeo, quamuis ab eis cadat in dus
 Nomen, utrumque tamen ex se facit esse supinum.
 Composita a uideo ualeoque simul superaddas.
 Mulgeo dat mulsi sicut dat mulceo mulsi, 100
 Dat mulcere suum sicut mulgere supinum:
 Quod probo, nam mulsum sibi sumpsit utrumque supinum.
 Eiusdem sensus sunt pertinet attinet ista.
 Qui parce uiuit nec abutitur abstinet ille,
 At si quis quemquam remoretur detinet ille, 105
 At cupidus retinet uel auarus quod dare non uult,

87. $U^{1.6} p^{1.2.3}$ scalet. — 88. $U^{1.4.6}$ scalere $U^{2.5} G^2 M$ squalere U^7 G^1 scualere $\mu^1 p^1$ calere PR scatere (gl. *quasi bullire*). — 89. $P U^6 p^3$ exoptando R exoptando. — 90. $p^{1.3}$ Nam . . . μ^1 Nos . . . U^2 domino nos nostra uouemus. — 91. U^3 ista. — 92. $P \mu^1 p^3$ Hoc etiam uerbum praebere obstacula uidendi U^1 Hoc etiam uerbum pte obstacula uidendi U^2 Hoc etenim uerbum praebere obstacula uidendi $U^{4.5}$ Hoc etenim uerbum praebere obstacula uidendi U^6 Hoc etenim uerbum praebere ostacula dicas U^7 Hoc etenim uerbum praebet obstacula uidendi G^2 Hoc etenim uerbum praebere obstacula uisum $U^3 G^1 p^1$ Hoc etenim uerbum praebere obstacula uidendi M Hoc etenim uerbum praebet obstanciam (al. m. obstacula) uidendi p^2 Hoc etenim uerbum praebet obstacula uidenti. — 93. U^6 uisum est. — 94. $U^7 M$ assimilari p^1 assimilatur PR assimilari (U^2 habet u. 93. 96. 95. 94.). — 99. $P U^2$ Composita uideo . . . p^2 Composita ex uideo R Composita a uideo $U^1 G^2$ superadde $U^{3.7}$ superaddes p^1 superaddis PR superaddas. — 101. $U^{5.6} p^2$ Dat mulgere . . . PR Dat mulcere . . . U^1 sicut dat . . . — 102. U^1 om. *sibi*. — 103. U^6 et actinet. — 105. $U^3 p^2$ Et si quis . . . U^7 Uel si quis . . . — 106. $P p^3$ Ac cupidus U^1 Ad cupidus U^7 $Uñ$ cupidus R At cupidus $U^{1.6} G^1 \mu^1$ et auarus PR uel auarus μ^1 qui

- Obtinet in causa quicumque perorat in illa,
 Quique capax in se est alicuius continet ille,
 At si quis fuerit constans se continet ille,
 110 Quique aliquid portat, portando sustinet ille,
 Et quandoque tamen sustineo patior.
 Caneo canes, candeo candes haec duo uerba
 Praeteritum per ūi retinent, sed nulla supina.
 Lugeo luges, luceo luces haec duo formant
 115 Praeteritum luxi, sed dicito lugeo luctum,
 Luceo sit neutrum nec debet habere supinum.
 Ferueo coniueo semotis a ueo dic ui,
 Namque bui uel xi faciunt istaec duo uerba.
 A si mutet in i maneo, per ūi bene dicis,
 120 Si non permutet, tunc praeteritum facit in si.

dare non uult. — 107. U³ si quis perorat . . . — 108. U^{1.2} G¹ μ¹ p^{2.3} om. est G² om. h. u. — 109. U⁶ p² Et si quis U⁴ p³ Ac si quis PR At si quis U^{3.6} p³ constans fuerit G² constanter fuerit U^{1.7} om. h. u. — 110. P Quisque aliquid portat U¹ Cumque aliquis portat U³ Quique aliquid suffert R Quique aliquid portat. — 112. p¹ scandeo scandes U² haec duo formant (*formant* al. m.) PR haec duo uerba. — 113. U² Praeteritum per ui faciunt M p¹ In ui praeteritum faciunt U^{3.4} Praeteritum retinent in ui U⁷ p² In ui praeteritum retinent PR Praeteritum per ui retinent. — 114. U^{2.6} p³ Luceo luces, lugeo luges PR Lugeo luges . . . PU^{2.4} haec duo uerba R haec duo formant. — 115. P Praeterito codd. Praeteritum PU^{2.6} luxi faciunt, sed lugeo luctum U⁴ faciunt luxi, sed lugeo luctum M p³ luxi faciet, sed lugeo luctum U^{3.7} luxi, faciet sed lugeo luctum U^{1.5} G^{1.2} μ¹ p¹ luxi, sed dicito lugeo luctum p² luxi, sed dic de lugeo luctum. — 116. U¹ nec dabit . . . U⁷ p² non debet . . . — 118. U⁶ formabunt haec duo uerba U⁴ faciunt haec duo uerba U⁷ G² p¹ faciunt ista duo uerba PR faciunt istaec duo uerba. — 119. P At si mutet U² At si mutat U⁷ Ac si mutat G^{1.2} p¹ A si mutat R A si mutet PU⁶ maneo per ui bene dicis U^{1.5} per ui maneo bene dicis R maneo per ui bene dicis. — 120. U² μ¹ permutat.

Cap. XVII.

De uerbis tertiae coniugationis.

Uerto facit cum *re* deponens: uerto reuertor,
 Cum reliquis genus actiuum seruatur ubique.
 Auerto remouens curamque aduerto rependens,
 In ui passiui notat auertor remoueri,
 Si sit deponens, designat spernere tuncque 5
 Accusatiuum poscit iungi sibi casum.
 Hoc animaduertis quod percipitur tibi mente,
 Ast animaduertis in eum quem uerbere punis.
 Qui tegitur mersus sub aquis summergitur ille,
 Qui sursum resilit ab aquis emergitur ille. 10
 Si sero subiungas seui, de semine dicas,
 At si subiungas serui, dic arboris esse.
 Ad resipiscentem conuersio pertinet apte,
 Ast euersio uel subuersio perditionem
 Denotat, euertit tamen ad scrutamina spectat. 15
 Digeritur cibus in stomacho prius, egeriturque
 Quando extra geritur per secessum, liquet inde:

1. U² componens. — 2. P μ^1 sibi seruat ubique U¹ seruat ubique U⁵ seruet ubique U^{2.4} seruabit ubique R seruatur ubique. — 3. U² reponens (ex corr.) G¹ aduertor dependens. — 4. P U^{5.6} M μ^1 p^{2.3} In uim passiui U¹ In tñ paffiui R In ui passiui (gl. cod. U² *signe ubi passiui*) U¹ uertor U^{5.6} aduertor G² μ^1 auerto. — 5. P U^{1.6.7} G² μ^1 p^{2.3} poscit iungi sibi casum G¹ poscit sibi iungi casum U⁵ M p¹ iungi poscit sibi casum U⁴ casum poscit sibi iungi U¹ poscit sibi iungere casum U³ sibi poscit iungere casum. — 6. P G¹ summergitur R submergitur. — 7. U⁵ subiungis G² subiunges μ^1 om. h. u. — 8. P Ac si subiungas serui U¹ Ac si subiungis serui U² G² Ast si subiungas serui U⁶ S; ^{i (al. m.)} subiungis serui U⁷ At sero subiungas serui μ^1 p³ Si sero subiungas serui M tunc arboris esse μ^1 tunc (al. m. *dic*) arboris esse. — 9. G² dicitur apte. — 10. p³ Ac ... U¹ uel peruersio. — 11. P euertit sed scrutamina spectat U^{2.4} euerto tamen ad ... — 12. U^{1.2} G^{1.2} μ^1 p² Digeritur cibus — prius P R Digeritur prius — cibus. — 13. U⁶ Quando hinc extrahitur per successum U^{2.5} G¹ p³ liquet esse P R liquet inde.

- 'Egestum uado, non digestum'* bene dico.
 Intendas operi, doctrinam intellige docti,
 20 Ecce uides quod dat primum, accusatque secundum.
 Designat facio gero, designat quoque porto,
 Namque gero pondus saeuaque bella gero.
 Fert patitur dicit, fert cupit atque gerit.
 Est dici rerum, proferri dic fore uocum.
 25 Currere me dico nec profero, quod logicus scit.
 Committo sensum portat cuiuslibet horum:
 Coniungo pecco credo facio reprehendo.
 Liberat est redimit, redimit conducere dicit,
 Et redimit soluit, ut per mea dicta patebit.
 30 Captium redimit dominus, quia liberat illum,
 Promissum redimit qui uerax est, quia soluit,
 Iudex conductus, ut lex docet, esto redemptus.
 Impedit aduersans, acquirens appetit, et qui
 Suppetit hic idem ferre uocatur opem.
 35 Suppetit hoc prodest mihi dicas, cum quid abundat

19. G² Intendat G¹ Intendens p³ Intendo PR Intendas. — 20. U¹ Ecce uides primum . . . U^{2.7} M p^{1.2.3} Ecce uides quia dat primum . . . PR Ecce uides quod dat primum . . . — 22. U⁴ proelia saeua U³ bellaque fera G¹ M p^{1.2.3} bellaque saeua PR saeuaque bella. — 23. P (u¹) Fert patitur dicit fert gerit: atque cupit U² Fert patitur confert dicit portat cupit aufert U^{1.4.5.6.7} G^{1.2} p^{1.3} Fert patitur dicit fert cupit atque gerit U³ M p² om. h. u. — 24. P proferre U^{1.3.6.7} G^{1.2} dic quoque uocum. — 25. U⁶ non profero PR nec profero U^{1.2.4.5.6} G¹ loycus U⁷ laycus U³ G² loicus. — 27. U² pecco facio credo U⁴ credo pecco facio PR pecco credo facio. — 28. U^{4.6} et redimit P p³ dices U^{1.6} μ¹ dicis U⁵ dicas U^{2.4.7} G^{1.2} M p^{1.2} dicit U³ signat. — 29. PU⁴ Est redimit R Et . . . — 30. U^{1.3.5.6} G² μ¹ p^{1.3} redimit dominus PR dominus redimit PU⁴ quia liberat ipsum U^{1.2.6.7} M μ¹ p^{1.2.3} quia liberat illum U^{3.5} q̄ liberat illum G² cum liberat illum G¹ om. h. u. — 31. P G^{1.2} M p^{1.2.3} qui uerax est U^{1.5.7} μ¹ quia uerax est U² q' uerax est U³ q; uerax est U^{4.6} quod uerax est P quasi soluit U^{1.2.4.7} G^{1.2} μ¹ p^{1.2.3} quia soluit U^{3.5} M q̄ soluit U⁶ q' domū. — U⁶ doceat U^{2.3.5} p² esse redemptus. — 33. U^{1.6} acquirens M p^{1.2} acquirens PR acquirens. — 34. G^{1.2} μ¹ p³ uocatur U² uidetur PR notatur. — 35. PU^{3.5.6} G¹ μ¹ p² Suppetit hoc R Suppetit hic P prodesse U⁶ cum quis abundat U^{2.6} cum quis habundat U⁴ si quis habundet.

Suppetit illud idem, competit utilis est.
 Quaeritur ignotum, queritur qui perdit amicum,
 Primum passium, deponens dico secundum,
 Primam produco primi breuioque secundi.
 Exigo perficio dicatur et exigo posco, 40
 Parsque sibi regimen exigit alterius.
 Diffidit ille facem, diffidit non bene fidens,
 A fido primum dicas, a fido secundum.
 Corripio castigo notat simul abbrevioque,
 Et tamen a rapio uerbo dicatur utrumque. 45
 Scalpo per p et l scribatur, sed scabo per b,
 Est rationalis scalpere, scabo suis.
 Haec tria significat pango: cano, iungo, paciscor:
 Panxi uoce, fide pepigi, pegique bacillo.
 Aere luo pignus, cruce poenas, luce tenebras, 50
 Dicitur et luere, quando salitur ouis.
 Sisto facit statui, si transeat, atque statutum,
 Sed si sit neutrale, steti nullumque supinum.
 Afficit informat punit cupit haec tria signat,
 Affectoque frequens hinc pro cupio reperitur. 55

36. U⁵ est utilis U⁶ est utile U⁷ p¹ utile sit PR utilis est. — 38. p³ Passium primum U⁵ G² M p¹ passium dico deponensque . . . — 39. G² produces — breuiesque. — 41. (gl. *aliquando idem est quod attraho et tunc pertinet ad regimen dictionum.*). — 43. U⁷ a fido dico secundum μ^1 dicas fidoque secundum p² dicas a fidoque secundum. — 45. U⁶ Setn̄ (sic) PR Et tamen U^{3.5} a rapio dicatur utrumque uenire U⁶ p^{1.2.3} a rapio uerbum dicatur utrumque PR a rapio uerbo . . . — 46. P per l et p codd. per p et l G² p³ scabo per b U^{1.6} G¹ M μ^1 p^{1.2} scaboque per b PR sed scabo per b. — 47. U^{1.2.4} G¹ μ^1 p² Est rationalis scalpere, scabo suis U^{3.6} Est rationale . . . PR Est rationalis scalpo, sed erit scabo porci (G² porcis). — 49. U^{2.3} G^{1.2} μ^1 pepigi (adiuncti sunt in codd. U⁷ G¹ M uersus hi: *Panxi cantauī, pepigi dum* [M: *Dum cecini panxi dum pepigi*] *foedus iniui* || *Si quid coniunxi, potui tunc* [G¹ *potui bene*] *dicere pegi.*). — 50. M p^{1.2.3} poenas cruce U⁴ G² poenas luce p¹ latebras (uersui 51 additi leguntur in codd. U^{2.3.5} uersus hi: *Est luo luxurio luo punior et luo purgo* || *Hinc luxus uenit inde lues lumen datur inde.*). — 53. P M p² Et si sit neutrale U¹ G¹ Sed si neutrale U² Sed sit neutrale U^{4.6} p³ Si sit neutrale G² μ^1 Sed si sit neutrale. — 54. U¹ purat G¹ perimit — 55. U⁶ Affectatque.

- Fur aurum, uirgo flores, mare nauita, libros
 Clericus, aequiuoce singula quisque legit.
 A cado dic cecīdi, sed dic a caedo cecīdi,
 Extremum generat occīdo, sed occīdo primum:
 60 Occīdo perimo, sed denotat occīdo labor.
 Sternitur aequiuoce mare lectus asellus et hostis,
 Et sic hoc uerbum replicabit quattuor in se.
 Agros, rus, formam, superos colit atque parentes,
 Hos arat, hoc habitat, ornat honorat amat.
 65 Si *cubat* in *cumbit* mutetur et addideris *con*,
 Luxuriat, *dis* et *ad* comedunt, *sub* subiacet hosti,
 Orat *pro*, *re* iacet, obit *ob*, *de* languet, *in* instat.
 Laudo cano, describo cano, dic et cano canto,
 Haec tria significat hoc uerbum uoce sub una.
 70 Dum cano diuino, cano laudo, metraque scribo,
 Carmentis uentura canit, canit arma poëta,
 Regem scurra canit, et citharista eanit.
 Cum transitium fuerit delinquo, relinquo
 Significat, neutrum peccatum significabit.
 75 Fallo falsifico designat, fallo relinquo,
 Falloque pro ludo saepius accipitur.
 Ludo multotiens pro deludo reperitur,
 Et quandoque solet significare iocum.
 Alloquitur qui me compellat uoce loquendo,

56. U⁶ nautaque. — 60. U¹ perimi U^{4.7} perimor. — 62. U^{4.6} replicabit U⁷ replicat P R replicauit U³ G¹ ista (pro *in se*). — 64. U² p¹ ornat adorat amat. — 66. P U^{1.2} G¹ p^{2.3} comedunt R comedit U⁵ de languet in instat. — 67. U⁵ obit ob, sub subiacet hosti. — 68. U³ dices cano canto. — 69. G² om. h. u. — 70. P U^{1.3} diuino cano laudo metraque scribo M diuino laudo cano metraque scribo p³ diuino canto laudo metraque scribo U² diuina laudo cano metraque fingo U⁵ diuina canto laudo metra scribo U⁶ diuina cano laudo scriboque metra U^{4.7} p^{1.2} diuino laudo canto metra scribo G¹ μ¹ diuino cano laudos criboque canto G² om. h. u. — 72. M p^{1.2} Reges. — 74. U² Sed si sit neutrum . . . U⁶ passium (pro *peccatum*) uers. 73. 74 absunt a P. — 75. U^{1.6} falsidico G² fallifico dat, decipio quoque fallo. — 76. U⁶ M Fallo U⁷ Falloque pro deludo saepius accipitur P reperitur (pro *accipitur*). — 79. μ¹ G¹ compellat P R compellit.

Eloquitur qui rhetorice profert sua uerba,	80
Proloquitur logicus qui uerbis plenus abundat,	
Obloquitur qui dat uerbis contraria uerba,	
Colloquitur qui cum socio socialia confert,	
Illeque subloquitur, loquitur qui decipiendo,	
Praeloquitur qui prae reliquis sua uerba recludit,	85
Qui loquitur quocunque modo profert sua uerba.	
Uir sapiens sapere dicatur, quique sapore	
Congruus est sapere dicitur ille cibus.	
Hic qui contigue tangit uel tangitur ille	
Contingit, sed saepe sub euentu reperitur.	90
Est expergiscor deponens atque solutum,	
Expergefacio contra tibi transit in actum.	
Crede deo uel crede deum, plus credere dico,	
Si credas in eum quam uel ei uel eum.	
Trado te de te facio cum traditionem,	95
Cum tibi quid trado tunc possum dicere dono:	
Accusat primum, dat et accusatque secundum.	

80. P rhetorice codd. rethorice. — 81. $U^{2.3.4.5.6.7} G^{1.2}$ loyus M quia uerbis plenus habundat $U^{3.5}$ qui uerbis semper habundat. — 82. $PU^{2.5}$ qui dat uerbis contraria uerba U^7 qui dat uerbis contrarius uerbum U^4 $G^1 p^3$ uerbis qui dat contraria uerba $U^{3.6} M \mu^1 p^1$ uerbo qui dat . . . p^2 qui dat uerbo . . . — 83. M solatia U^2 confert PR profert. — 84. $U^{1.6}$ Ille qui . . . U^1 loquitur quia decipiendo. — 85. $U^6 p^1$ prae aliis G^2 sua uerba ministrat. — 86. U^1 cui⁹q; modo . . . P habet u. 83. 82. G^2 u. 82. 83 in unum confudit: *Obloquitur qui cum socio socialia profert*. U^1 om. u. 81. 82. — 87. $U^{1.5}$ quisque p^2 q̄c̄q; U^7 plenusque sapere. — 88. P sibi (pro cibus). — 91. $U^3.7 G^{1.2} p^{1.2}$ Expergiscor deponens est U^5 Expergiscor est

Est (al. m.)

deponens M Expergiscor deponens est PR Est expergiscor deponens. — 92. $U^{3.4} p^3$ tibi contra. — 93. $U^{1.2.6} \mu^1 p^{2.3}$ Credo — credo G^1 Credo — crede PR Crede — crede U^2 plus credere ualet (ex corr.) $U^5 G^1 M$ mage credis in illum μ^1 mage credere dico PR plus credere dico — 95 P de te facio contradictionem $U^{1.4} M \mu^1 p^{2.3}$ de te facio cum traditionem U^7 cum de te facio traditionem G^2 tū de facio traditionem G^1 de te cum facio traditionem $U^6 p^1$ de te facio dum traditionem $U^{2.3.5}$ de te facio dum perditionem. — 96. $PU^6 G^2$ Cum tibi quid dono U^3 Dum tibi quid dono R Cum tibi quid trado. — 97. PU^7 dat et accusat $U^{1.6} \mu^1 p^3$ dat accusatque G^2 dat et accusando R dat et accusatque.

- Cum quid prolongas trahis illud, qui uiolenter
 Aut male detrahitur, dicitur ille trahi.
- 100 Qui remouet tollit, qui sublimat quoque tollit,
 Et pro nutrire tollere saepe datur:
 Tollit alit remouet gerit erigit accipit aufert.
 Cogo constringo dico, cogo coaduno,
 Unde et Uirgilius: *Tityre, coge pecus.*
- 105 Carpo cum lanas traho, carpo cum reprehendo,
 Carpo quid lanians, carpo quid accipiens.
 Cedo locum tribuo dicas et cedo recedo,
 Et caedo saepe pro scindo dicitur esse,
 Atque cedo pro dic defectiuum reperitur.
- 110 'Quo tendis cedo' <dic>, nec me cessisse negabo:
 Prima duo cessi faciunt reliquumque cecidi.
 Fingo quid simulans, et pro facio reperitur,
 Et tamen hoc proprie pertinet ad figulum.
 Admittens recipit, ast amittens homo perdit,
- 115 Est cum d primum, sed sine d reliquum.
 Cum quis seducit hominem male decipit illum,
 Cum quis subducit naues ad litora ducit.
 Tendo pro uado: 'quo tendis?' dicitur inde,

98. U³ Dum quid prolongas protrahis illud . . . U⁷ Dum prolongas quid protrahis istud . . . — 99. G² p³ Ac . . . 100. U³ qui sublimat bene tollit. — 101. U³ Et pro nutrire dicitur illud idem. — 102. P exigit p² eleuat. — 103. U¹ cogo dico coaduno U^{2.4.6} G² dicas cogo coaduno. — 104. PU⁴ M^{μ1} Undeque U^{2.6} Indeque U¹ p¹ Unde U^{3.7} G² p^{2.3} Unde et U⁵ Unde agit G¹ Unde hoc. — 105. G⁷ lanam. — 109. U^{3.4.5.7} G¹ M¹ p¹ Et cedo . . . (sequitur in cod. U³ uers. al. m. scriptus hic: *pro dic dico cedo s; dic pro simplice cedo.*). — 110. U^{1.2} G² om. h. u. — 111. U⁷ p¹ faciunt cessi U¹ om. h. u. (G¹ habet uers. 111. 110.). — 112. U⁶ Fingit PU⁴ similans (U¹ om. h. u. M in margine habet al. m.). — 113. U² figulos. — 114. PU^{3.4.6} G² μ¹ p³ ac amittens homo perdit U² sed amittens homo perdit U⁷ M¹ p¹ ast amittens homo perdit U¹ ac dimittens homo perdit U⁵ G¹ at amittit homo perdit. — 115. G² sit sine . . . (sequuntur in codd. G² M^{μ1} p¹ duo uersus, qui sunt insequentis capituli V. et VI.). — 116. U⁷ Dum . . . — 117. U⁷ Dum . . . (U^{2.5.7} G² M¹ p^{2.3} habent uers. 117. 116.). 118. U² G¹ q̄ uado P protendo dicitur inde U² quo tendis prouenit inde μ¹ quo tendis dicitur esse.

A tendo tendis extendo retia dicis.	
Soluo persoluens nummos, cum libero soluo	120
De seruo eiciens, soluo cum tollo ligamen.	
Rege deo fruimur, exoptatisque potimur,	
Uescimur ac dapibus, utimur utilibus,	
Econtra dicis fungimur officiis.	
Pungo facit punxi, debet pupugi quoque subdi,	125
Si punxi faciat, casum subici sibi culpat,	
Si pupugi dicas, te uel similem superaddas.	
Cingor ad hoc ut opus subeam, succingor iturus,	
Accingor gladio, praecingor gausape sumpto.	
Notis assurges, insurge malignus in hostes,	130
Consurges de sede tua, de morte resurges.	
Illum deficio bene dico, quando relinquo,	
Deficis a studio, quando desistis ab ipso.	
Praesulis indictum, dic edictum fore regum,	
Edicunt reges, indicit festa sacerdos.	135
Admitto donum notat, admitto fore factum,	
Ac introduco, subdoque calcar equo.	
Ascribit iactans, proscribit crimina damnans,	
Inscribit signans, describit rem manifestans.	

119. PU^{3.5}p^{2.3} extendens retia dico U⁴M p¹ extendens retia dicas G³ extendis retia dico G¹ extendit recia dico U¹ extendo recia dico U² extendo recia dicis U⁷ extendo recia dicas U⁶ extendi brachia dico. — 121. eiciens (gl. cod. U²: *pondus*). — 123. U³ et dapibus U⁵p¹ at . . . PR ac . . . — 124. U¹ dices U^{2.3} dicas p³ dico PU^{4.6}G¹μ¹p¹ dicis PU¹μ¹p³ officio R officiis U⁷G²p² om. h. u. p¹ in margine habet al. m. scriptum. — 125. U^{2.3.5}G^{1.2} dici (pro *subdi*). — 126. P casum subici sibi culpat U⁴ cassum (sic) sibi subici culpat U⁵ casum subici sibi non uult p¹ casum subici quoque culpat (gl. *respuit* i *refutat*) U^{1.2.3.6.7}M μ¹p^{2.3} casum subici sibi culpat (G^{1.2} om. h. u.). — 127. U³μ¹ superaddes. — 128. P om. *ut* U⁷ ut opus faciam. — 129. (gl. cod. U²: *Gausape d̄r . q . gaudiū sapiens et pertinet ad famulantes quod alio nōe d̄r m̄tile uē m̄sale*). — 130. U^{3.6}M p¹ assurgens insurgo U⁴ assurges insurgit. — 132. PU⁷G²M p^{2.3} dico bene U^{2.4} bene dicis R bene dico. — 133. U¹ ab eo U^{2.3.4.7}G²p¹ ab illo PR ab ipso. — 134. PU^{1.2.6.7}G¹M μ¹p^{2.3} dicas edicere reges U⁴ sed dic edicere reges R dic edictum fore regum. — 135. U³ om. h. u. — 137. M p^{1.2} Hunc introduco.

- 140 Praesens praeteritum dic *inquam* siue futurum,
 Quod monstrat clare persaepe Boëtius ipse.
 Conficit hic physice, rex hostes conficit arte.
 Decedit moriens, discedit ab urbe recedens.
 Consulo te posco, tibi consulo consilium do.
- 145 Est interpono sero, per sero semina signo.
 Affligit tortor, malus infligitque locutor,
 Sed decertando configere dico sophistas.
 Conducit pretium tradens, praebensque ducatum.
 Uir sponsam ducit, sed sponso femina nubit.
- 150 Exegi quasi perfeci, tamen exigo poscens.
 Uir male praesumit, qui non sibi debita sumit,
 Confidens bene de firmo praesumit amore.
 Quod remoues abigis, dubitasque quod ambigis esse.
 Ingerit astutus se, se intrudit uiolentus.

Cap. XVIII.

De uerbis quartae coniugationis.

Conueniunt pariter me conueniunt ut oportet,
 Mecum conueniunt, conuenit haec mihi res.
 Conuenit ire domum pones hoc pro decet ipsum,

140. U⁵ atque futurum. — 141. p² Quod monstrat clare U⁷ Quod clare signat P R Quod clare monstrat. — 142. P arce U⁴ apte U⁶ ipse R arte (gl. *ense*). — 144. M Consulo te rogito . . . U⁷ p^{1.2} om. h. u. — 145. U^{4.7} semina pono (sequitur in cod. U⁷ uers. *Arboris est serui, sed pertinet ad sata seui*). — 147. U² deceptando U^{5.6.7} disceptando G² discretando M p² disputando p¹ discertando p³ discertante P R decertando. — 149. P uiro codd. sponso. — 150. U^{2.3.5.6} p³ cum perfeci U⁴ quod perfeci P R quasi perfeci U^{2.3.4.5.6} G¹ M p^{1.3} exigo posco P R exigo poscens. — 151. U¹ p¹ praesumens. — 152. M Confidit . . . — 153. M p¹ Quos remoues p³ Quae . . . M dubitas quos ambigis esse p¹ dubitat quod ambigit esse p³ dubitas quod et ambigis esse. — 154. P Ingerit astutus sese: intrudit . . .

2. (sequitur in cod. G² uers. pentam. *Conueniens animo non erat ille meo*). — 3. P pones hic p² ponas hoc R pones hoc.

Illum conuenio compello dicitur esse:
 Conuenit accipitur pro pangit et assimilatur, 5
 Pro coit atque decet, compellat, inest et oportet.
 Scanditur uersus, conditur olus faba lensque,
 S recipit primum, negat s retinere secundum.
 Ascis adiungis, appello denotat accis,
 S iungas primo, ce duplex adde secundo. 10
 Quaesitum inuenio, reperis quod sors parat ultro,
 Hinc ait Ouidius: *tu non inuenta reperta es.*
 Uēnīmus in prisco, praesenti dico uēnīmus,
 Est uenio neutrum, passium ueneo dictum.
 Perficio designat obit uallo moriorque, 15
 Si quis eat contra, fertur obire satis.
 Qui tantum praebet aures sermonibus audit,
 Qui fauet auditis hic exaudire uidetur,
 Qui bene praelati mandatum complet oboedit,
 Quique suas aures simulando claudit obaudit, 20
 Quique aliud uerbis intelligit ille subaudit.
 Haurio fontis aquas, haustus quoque dicitur inde,
 Aurio percutiens, aurigaue dicitur inde.
 Haec tria si dicas orior potior moriorque,

6. PU^{1.4}G² compellit U¹p¹ hunc habent pentametrum: *Pro compellat inest pro cohit atque decet.* — 7. P conditur olus fabaque pultes U¹μ¹ conditur fabaque pultes G² conditur olus faba pultes U⁶ conditur olus faba lensque R conditur olus faba lentes. — 8. P U¹μ¹ primum recipit U⁶ primum retinet. — 9. U² adiungas G² adiunges μ¹ appellat. — 10. U² iunge U³G² iungis U⁴ iunges U³G¹ iunge secundo U⁶ om. h. u. — 13. (sequuntur in cod. U⁷ uers. *Ueneo longatur, uenio quoque corripitur* || *Primum seruat eo, sed io dic esse secundum.*). — 14. (sequuntur in codd. U²G² uers. *Ueneo longatur, uenio quoque corripitur* || *Primum seruat io, sed eo dic esse secundum.* cod. U⁴ habet uers. hos: *Primum seruat io, sed eo dic esse secundum* || *Ueneo longatur, uenio quoque corripitur.* Hos uersus P et codd. reliqui habent post uers. 45.). — 19. U^{1.4.7} mandatum praelati U³G² praelati mandatum seruat U⁵ praelatis mandata reseruat. — 21. U^{5.6}G²p¹ uerbum U¹G² om. h. u. — 23. (Appositus est in plerisque codd. uers. *Haurit consumit uidet euacuat ferit audit.* idem legitur in glosa Metulini.). — 24. U^{1.7}G^{1.2}Mμ¹p² orior potior moriorque PR orior morior potiorque.

- 25 Declinando potes iris uel eris reperire.
 Arcesso cupio sapio peto quaero lacesso
 Solis praeteritis perfectis atque supinis
 Haec retinent quartam, quamuis non sint ea quartae.
 Scribe per I simplex salio saltumque supino,
 30 Scribe per II duplex, sallitum tunc benc dices.
 Sallio sallo sale, salio pede, cantica psallo,
 Sallio sallitum dat, salsum sallo supinum,
 Dat saltum salio, priuatur psallo supino.
 Quae componuntur ab eo retinent eo semper,
 35 Ambio sumit io secumque superbio iungit,
 Cetera sunt in eo quae ueniunt ab eo.
 Dicunturque simul i corripiendo supina,
 Et tamen ambitum semper produco supinum:
Iussit et ambitae circumdare litora terrae.
 40 Transit init et obit et circuit, his simul adde
 Ambio circueo, transeo praetereo.
 Ambio die cupio, sed dicitur ambio lusto,

26. PU⁴ sapio cupio . . . U² cupio repeto cōq̄ro lacesso G¹ cupio repeto cū q̄ro lacesso U⁷ cupio repeto tero quero lacesso p¹ cupio repeto tero lacesso p² cupio repeto tero q̄ro lacesso p³ cupio peto tero quero lacesso R cupio sapio peto quaero lacesso. — 28. U⁷ Obseruant quartam . . — 29. U^{2.7} M p^{1.2} per I solum U⁴ G¹ per I solam U¹ faliturq; supino. — 30. P Cunque per I duplex U⁷ G² Cum per II duplex PU^{3.7} G² M p³ tunc bene dico U^{1.2} μ¹ tunc bene dicis U⁴ tu bene dicis U^{5.6} p¹ tunc bene dices G¹ p² tunc bene dicas. — 31. P sallo sales U^{2.5} G² M p¹ sallo cibum U⁷ p² om. h. u. — 32. U^{3.4.6} G¹ supino U⁷ p² om. h. u. — 33. M Saltum dat salio U⁷ p² om. h. u. — 34. (sequitur in cod. U¹ uers. qui in P et reliquis codd. legitur post uers. 36.). — 35. U^{1.3.5.6} G² secumque superbio iungit G¹ secumque superbio ducit M p¹ iungitque superbio secum PU^{2.4.7} p^{2.3} ducitque superbio secum μ¹ ducitque superbio semper. — 37. U⁵ Dicuntur simul . . . P in corripiendo supino U³ in corripienda supina U¹ et corripiendo supino G² et corripienda supino U^{2.4.6} i corripiendo supino G¹ M μ¹ p^{1.2.3} i corripiendo supina U⁵ hii corripiendo supinum U⁷ om. h. u. — 38. U^{3.5.6} G² Et tamen ambitum non corripit ambio solum U⁷ om. h. u. — 39. U^{2.4.5} G^{1.2} M μ¹ ambire. — 40. P et obit cum circuit U² et obit et circuit U³ uel obit et circuit U^{1.4.5.6} G² M μ¹ p^{1.3} uel obit cum circuit U⁷ G¹ p² om. h. u. — 41. U⁷ G¹ M p² om. h. u. — 42. PU^{3.7}

Ambitio sit circuitus nota sitque cupido.	
Ordior orditus dat praeteritum, dat et orsus,	
Ordimur telas, ordimur uerba loquendo.	45
Ueneo longatur, uenio sed corripitur,	
Primum seruat eo, sed io dic esse secundo.	
Sancio sancitum faciet sanctumque supinum,	
Sic sanciturus et sic sanctus reperitur.	
Qui fallit uerbis aliquem circumuenit ille,	50
Tunc circumuenio cum circumdo loca multa.	
Operio quem sub aliquo uelamine pono,	
Illumque opperor quem praestolor praeundo:	
<i>Nec tardum opperor nec praecedentibus insto.</i>	
A quo composita primum duplicare futurum	55
Semper dicuntur nec ab illis excipiuntur	
Ex eo composita, quod in am formantur et in bo,	
Dic ibo uel eam, quiboque siue queam.	
Ex usu perio lapsus sit, et inde peritus	
Uenit et experior, pereoque tibi dabit usus.	60

G² M μ^1 p^{1.2.3} sic dicitur U⁶ si dicitur U^{1.2.5} G¹ sed dicitur U⁴ sed dicas.
 — 44. U¹ μ^1 dat et orsum. — 45. PU^{1.7} M μ^1 p^{2.3} uerba mouendo U⁶ p¹
 uerba monendo U^{2.4.5} G^{1.2} uerba loquendo. — 46. PU^{4.5.6.7} G^{1.2} M uenio
 quoque corripitur U² p² uenioque corripitur U¹ sed uenio corripitur μ^1
 p³ uenio sed corripitur U³ om. h. u. — 47. PU⁵ M sed io uult esse se-
 cundo U¹ sed io dat esse secundo U^{2.4.6.7} G^{1.2} μ^1 p^{2.3} sed io dic esse se-
 cundo U³ om. h. u. — 48. U^{1.4} G^{1.2} Sancio sensum faciet sensumque
 supino (G² supinum) U³ M Sancio sensum faciet sensumque supinum
 U^{2.6} μ^1 p³ Sentio sentitum faciet sensumque supinum (μ^1 supino) U⁵ p¹
 Sancio sentitum faciet sensumque supino (p¹ supinum) U⁷ Sancio senti-
 tum faciet sensumque supinum p² Sancio sancitum faciet sensumque supi-
 num (retinui in hoc et insequenti uersu lectionem quam habet P). —
 49. U^{1.5.6.7} μ^1 p^{2.3} Sic sentiturus et sensurus reperitur U^{2.3.4} G^{1.2} M p¹
 Sic sentiturus et sensurus reperitur. — 50. U^{2.3.5} Qui uerbis aliquem
 fallit circumuenit illum. — 52. U⁷ G¹ p³ Operio quod . . . — 53. U^{1.4}
 Illum . . . U² Illum q; . . . U^{1.2} μ^1 in praeundo U^{4.5.7} ante eundo. —
 56. U² dicuntur — excipiantur U³ dicantur — excipiantur U^{3.6} ab istis
 G¹ ab hiis. — 57. U⁶ Ab eo . . . P quod eam formantur . . . U^{3.5.6} sed
 in am . . . G² p³ quae in am . . . R quod in am . . . — 60. U¹ perioque
 tibi uenit usus U^{4.6} perioque tibi dabit usus U² G^{1.2} M μ^1 p^{2.3} pereoque
 tibi dabit usus U⁵ pereoque dabit tibi usus U⁷ quod tibi dabit usus.

- Est assentire proprie uerbis adulari,
 Sed consentire dicas factis adulari,
 Et quandoque tamen primum deponit agitque.
 Antiquum perio uerbum non constat in usu,
 65 A siue o dat ūi, re quoque con dat eri.
 Repperit hinc dicas et comperit, ut bene dicas,
 Ex hinc aperuit dicis et operuit.
 Dicas metibor et metiar, huic quoque iunge
 Partior: haec duo sunt quae faciunt bor et ar.
 70 Machino corrodo seu diruo, si bene lector
 Omnia scrutetur, demolior haec tria signat.

Cap. XIX.

De uerbis mixtis.

- Narro refert signat, hoc pertinet, hoc quoque distat,
 Corripiturque prior pro primo, pro reliquis non.
 Accusatiuum poscit simul atque datiuum
 Pro narro positum, pro distat non regit ullum,
 5 Ast ablatiuum pronominis et genitiuum

61. U¹ μ¹ adulare. — 62. U¹ om. h. u. — 63. (additus est in cod. G¹ uers. *Assensum uerbis dic consensum fore factis.*). — 64. P μ¹ p³ uerbum pario U³ M p¹ pario uerbum U^{1.6} uerbum perio U^{2.4.5.7} G^{1.2} p³ perio uerbum U² G² p² perstat U⁵ p¹ praestat U⁷ prostat P R constat. — 65. U^{1.5} dabit ui (gl. cod. U¹: *Dicit actor quod si hoc uerbum componatur cum a ut aperio uel cum o ut operio facit praeteritum in ui ut aperui operui. quando uero componitur cum re facit praeteritum in eri ut reperi uel cum con ut comperi.*). — 66. U^{1.4.5} μ¹ p^{1.3} Repperit P R Reperit U⁶ hoc bene dicas G^{1.2} hinc bene dicas P R ut bene dicas. — 67. P μ¹ dices U^{4.7} p¹ dicas. — 68. P U^{1.2} μ¹ p^{2.3} huic quoque iunge U^{5.6} G¹ hīc quoque iunge U⁴ hīc quoque iungas U⁷ M huic quoque iungas G³ huic bene iungas p¹ hinc quoque dicas (U³ huic et insequenti uersui apposuit uocem 'uacat'). — 70. (gl. *Hic ponit actor machino pro machinor causa metri.*). — 71. μ¹ p³ Scrutetur cuncta.

1. U⁷ G² monstrat P R signat. — 2. U⁵ μ¹ Corripitur G¹ de primis U^{4.6} G² pro reliquo non. — 4. U^{5.6} G^{1.2} p^{2.3} ullum P R illum. — 5. U² aut genitiuum.

Nominis exigit hoc pro pertinet arte uolente.
 Per memet calui, sub pannis me calefeci,
 Absoluat primum, transeat et reliquum.
 Intimat ad mentem, sed suggero spectat ad aurem,
 Suggestit ad bona, suggestit ad mala pertinet apte. 10
 Parcendo miseratur homo, Christus miseretur,
 Quilibet istorum proprie miseret miserorum.
 Ultro promitto quid, polliceorque rogatus:
 Inter promissum sic differt pollicitumque.
 Inficit intingens, qui denegat infitiatur, 15
 Et sibi sumpserunt hinc caput infitiae.
 Qui capit ille locat, conducit qui pretium dat,
 Conducit dantis pretium, locat accipientis.
 Lacteo lac sugo, lacto lac praebeo nato,
 Sicque puer lactet, puerum mater sua lactat. 20
 Pendeo suspensus, pendo dum subleuo pondus,
 Pendo do poenas, dum pendeo suffero poenas.
 Corporeis oculis cerno, considero mente,
 Quid profecturum mihi sit uel quid nociturum.
 Obloquitur qui clam personam rodit honestam, 25
 Exprobrat in faciem praesentis turpia dicens.
 Corrigo discipulum, reprehendo uirum uitiosum,

8. PU⁴ Absoluat R Absoluat U¹ M transeat ac G¹ transeatque PR transeat et. — 9. p¹ subgerat U^{1.2.3.6} M ad aures PR ad aurem. — 10. U¹ om. h. u. — 12. U⁵ Utrumque istorum U⁷ Uterque . . . p³ Quemlibet . . . PR Quilibet . . . (gl. cod. p¹: *tā hō q̄ d̄s*). — 13. U⁷ pollicitorque rogatum. — 14. (sequuntur in codd. U⁷ M p² uers. 31. 32. 33 capitis superioris). — 17. U^{1.3.5.6} p^{1.2} conducit qui G¹ producit qui PR qui conducit. — 18. P est dantis U⁶ pretium dantis. — 19. U^{1.4.7} p^{1.3} suggo. — 20. U^{2.3.4} puerum mater sua lactat U^{5.7} puerum lactat sua mater p¹ proprie (i puerū) lactat sua mater PR proprie lactat sua mater. — 21. (Appositi sunt in margine cod. p² duo uersus hi: *Pendere tortoris dicas, pendere doloris || Pendeo uel pendo dicas dat utrumque pependi.*). — 22. U⁷ Pendeo — pendo U⁶ M poenam — poenam G¹ habet uers. hunc: *Pendere uult iustus, sed uult pendere malignus.* — 24. M uel sit nociturum p² quidue . . . — 25. U¹ clam qui personam μ¹ p³ clam personam qui G¹ clam personam uel PR qui clam personam U¹ cernit M rodit (al. m. expuncto *spernit*) μ¹ reddit p¹ spernit (i rodit) p³ rodit PR spernit.

- Illum uitupero, de quo conuicia dico.
 Est domini quod praecipiat, parere minoris,
 30 Hortarique parem debet par ad probitatem.
 Poscere consilium pariter dare debet amicus.
 Drensat olor, clangit anser, crocitat quoque coruus,
 At pardus felit, uultur pulpat, leo rugit,
 Ast onager mugilat, bos mugit, rana coaxat,
 35 Uociferans barrit elephas, gryllusque minurrit,
 Blatterat ac uespertilio, strittinnit hirundo,
 Balat ouis, uagit capra, sed gallina gracillat,
 Frendit aper, uulpes quoque gannit, rudit asellus,
 Hinnit equus, grunnit porcus, pipat quoque nisus,
 40 Sed catulus latrat, hinc murilegusque catellat,
 Est hominumque loqui, quod dicto praeualet omni.
 Signat honestatem decet, expedit utilitatem,
 Conuenit idoneum temporis atque loci.
 Si pono proprie, per oportet signo necesse,
 45 Appello primae signat uoco, lisque sequente
 Denotat ad terram nauem propellere nautam.
 Pertinet ad frigus hoc uerbum frigeo, frigo
 Si frigus subdas, per idem frixoria signas.
 Obtinet in causa qui ius acquirit in ipsa,

28. U² de q^o uicia quero (i. dico). — 30. U¹ debet parem. — 32. U¹ Dransat p³ clangit U⁶ glingit PR clingit. — 33. P Ac . . . P et codd. fellit U^{1.3.4.6} G¹ p³ pulpat uultur. — 34. P Ac . . . U¹ G^{1.2} Ast . . . R At . . . — 36. U¹ Blancterat U⁷ p¹ Blaterat J² Blatterat PR Blacterat U^{1.2} striclinnit U⁴ stricnitq; U⁶ stricignit p¹ circicinit p³ f; strignit p³ strinctingit PR strictinnit. — 37. P uehyat u¹ uehatq; p¹ ueat (i uehiat) U⁶ uehat (sic) G¹ ueahat R uehiat. — 39. PU^{5.6} G¹ pipillat R pipilat. — 40. P U^{1.3.5} G^{1.2} M p² catillat R catellat (sequitur in cod. G³ uers. *Anser et anseruli dñt* (sic) *per pascua pipi*). — 41. P U^{1.2.7} u¹ G² Est hominum loqui . . . (sequitur in cod. U⁷ uers. *Anser et anseruli clamant per pascua pipi*) U¹ habet uers. 36. 37. 38. 40. 35. 41. om. uers. 39. — 43. P teloneum. — 44. U² G² pono PR ponam P U¹ u¹ dico necesse U^{2.3} signo necesse est R signo necesse. — 46. U⁴ M p¹ nauem compellere U⁷ nauem subducere p³ naues appellere PR nauem propellere. — 48. U^{1.4.6} subdis G¹ dicas PR subdas U⁶ signes p¹ signat PR signas. — 49. P p³ quiuis acquirit in illa p¹ quiuis acquirit in illa p² quiuis acquirit in illam U^{4.7} G¹ quiuis acquirit in ipsa R qui ius acquirit in illa.

Sed pugnans aliquis uincit cum terga dat hostis. 50
 Designat facio gero, designat quoque porto,
 Bella gero faciens, sic et gero pondera portans.
 Si sero subdo seras, tunc liminis ostia claudio,
 Cum sero dico seris, tunc terrae semina mando.
 Iste manum retrahit a munere, uerba retractat, 55
 Et tamen alterius altrum dicatur origo.
 Luxuriat seges aut coma, lasciuitque puella,
 Luxuries primi, lasciuiua forma secundi.
 Assentimur amicis blandimurque tyrannis,
 Utque magis placeamus adulamur dominanti. 60
 Obserit impediens, hic obserat ostia claudens.
 Uir generat mulierque parit, sed gignit uterque,
 Gignit pro generat ponitur improprie.
 Si crepo sit primae, solet hoc quod dissipat esse,
 Si crepis adiungas, signare crepo sono dicas. 65
 Unum delibo, de quo experiens ego gusto,
 Delibor quasi deficiens a munere labor,

50. U¹ M pugnans U⁶ pugnā PR pugnans U³ dum U¹ μ¹ p³ cui PR cum. — 52. U² p¹ et sic gero U³ tamen et gero. — 53. U^{2.3.5} G² Si sero subdo seras P U^{1.6} M p^{2.3} Si sero dico seras p¹ Sero si dico seras U^{4.7} G¹ Si sero dicas seras P U⁷ G¹ p³ tunc limen et hostia claudio U¹ tunc limen et hostia claudit M p¹ sic limen et hostia claudio U^{2.3.4.5} tunc limen ad hostia claudio U⁶ tunc liminis hostia claudio G² hostibus addo serans μ¹ huius uersus initialem S tantum habet. — 54. U^{2.3} Cum sero dico seris U⁴ Si sero dicas seris PR Si sero dico seris U¹ tum terris semina mando p³ tunc terris semina mando U⁶ tunc terrae semina iacto PR tunc terrae semina mando (P U¹ G² p² habent uers. 54. 53). — 55. U^{1.4.6} G¹ M p¹ Ille PR Iste. — 56. U^{3.6.7} altrum PR alter. — 59. U^{2.6} M Assentimur PR Assentimus (sequitur in cod. U² uers. *Assentire tamen quandoque fauere uidetur.*). — 61. U^{1.2.3.4} p³ hic obserat PR ille obserat G^{1.2} hostia claudens PR hostia firmans. — 64. U³ sonat id U^{4.5} solet id PR solet hoc U¹ quod discrepat esse U⁶ quod superat esse G¹ quod dissipat dici PR quod dissipat esse (gl. *Crepe as est crepare uel dissipare seu findere per uentrem unde legitur quod Iudas suspensus crepuit per medium*). — 65. P U^{1.3.5} p³ adiungis — dicas U^{2.6} G¹ adiungis — dicis U^{4.7} G¹ M μ¹ p^{1.2} adiungas — dicas. — 66. U¹ Unum degusto U^{1.2} G¹ M μ¹ p¹ ex quo U^{3.5} dum hoc PR de quo. — 67. U¹ de munere U² G² a munere PR a uiuere (gl. cod.

- Dilabor cum per uarias partes ego labor.
 Retro pedem iaciens repedas, repedisque reuertens.
 70 Assignare diem praefigere uel dare dicas,
 His definire uel praetaxare marites.
 Arrogat ascribens sibi quisquam plus ratione,
 Qui socios spernit praeuente ualore superbit.
 Cum bene respondet decius compello iocose,
 75 Compello tumidum, cur sic agat impetuose.
 Aede deest quisquam, qua non est nec fuit unquam,
 At quis abest aede, qua non est sed fuit ante.
 Est ceuere uirum, sed crisari mulierum,
 Clunagitant homines in se, pariter mulieres.
 80 Tu consternaris, si defectum patiaris
 Mente, sed ex onere consterneris immoderato.
 Accusatiuum medico, medeorque datiuum
 Exigit, at medicor hunc casum poscit et illum.
 Uādo uiam, uādo quadrupedem, uadio uadium do,
 85 Pro consorte uador sonat hoc quod sum fideiussor.

U²: *Delabor idē ē quod deficere a uita i. mori. unde paulus. Iam delabor et tpc resolutōis adest.*) — 69. U¹ iactans U² repedat repeditque (ex correctura) U⁷ G¹ p² repedat repeditque U⁵ G² p^{1.3} repedas repeditque PR repedas repedisque. — 70 U^{1.2} G¹ μ¹ praefingere. — 71. U¹ diffinire PR diffinire p¹ maritas. — 72. P Arrogō U¹ quisque U⁴ quisquis p¹ quicquid M p³ quicquam PR quisquam. — 73. U³ socium M superos PR socios. — 74. M respondit. — 75. U¹ G¹ Compello timidum p¹ Compellor timidus U^{5.7} cum sic agat U² om. h. u. — 76. P Ede deest quia non est . . . U⁶ M p³ nec fuit umquam PR nec fuit ante. — 77. U⁴ G² p^{1.2} Et quis . . . P quia non est sed solet esse U¹ qui non est sed solet esse U⁴ qñq; (= quandoque) sed solet esse U² qui non est sed fuit ante U⁶ qua non est sed fuit ante R qua non est sed solet esse. — 78. P p³ seuire U¹ seuire U⁷ G¹ μ¹ p¹ sceuire U^{2.7} G² mulierem. — 79. U^{2.3.5} p^{1.3} sed crissantur mulieres P in se: pariter et mulieres R in se pariter mulieres (sequuntur in codd. U^{1.2.4.5} G^{1.2} μ¹ p³ uersus hi: *Terra sit inferius* (U² *infernus*) *uirgo deus* (U⁴ *dec⁹*) *ac elementum* || *Caelica uita caro protoplastus* (G¹ *prothoplaust⁹* p³ *plasmatus*) *machina mundi*). — 80. U⁶ Tunc . . . — 81. U¹ immoderate. — 83. U¹ poscit hunc casum et illum (sequuntur in cod. p¹ uersus: *Terra sit inferius uirgo deus ac elementum* || *Caelica uita caro plasmatus machina mundi*). — 85. U² sonat id PR sonat hoc.

Si quando facias quod non debes, homo, peccas,
 Sed tunc delinquis cum non facis utque iuberis.
 Sit, quid delictum, quid peccatum, tibi dictum.
 Pando facit passum, patior, pateoque supinum.
 Tondemus barbas, crines, sed tundimus herbas. 90
 Fundas ecclesiam, fundis laticem bene dicis.
 Decipitur facto, solet at quis fallere dicto,
 Dicto factoque socium circumuenit ille.
 Albes candidus es sonat, albas quod facis album,
 Est naturale primum, fit et arte secundum. 95
 Quae noua sunt narro, refero narrata secundo.
 Uallamus proprie castrum, saepimus ouile,
 Saltum lustramus, campi planum peragramus,
 Ambimus quod nos cupimus, notat ambitus illud.
 Unguentum manat, nix liquitur, ast aqua stillat. 100
 Uitem bruma cremat, sed torris aduritur igne,
 Sol torret messes, succendit amor mulieres.
 Garrit auis proprie, garrulat ipse loquax.

86. P Si facias quando U^{1.5} M p¹ Si quando facies R Si quando facias. — 87. U⁶ ū q̄ iuberis PR utque iuberis. — 88. P G² μ¹ p¹ Si quid delictum . . . U¹ Sit q̄; delictum . . . U⁴ Sitq; delictum . . . U⁶ Sic quod delictum . . . U⁷ G¹ Sic quid delictum . . . p² S; quid delictum . . . p³ Quid sit delictum . . . U³ M Sit quid peccatum . . . U⁵ Si q̄ peccatum . . . P U⁶ μ¹ tibi dictum est U² om. h. u. — 89. P pateo patiorque supino U⁶ μ¹ p¹ patior pateoque supino U^{1.2.3.5} p² patior pateoque supinum U^{4.7} pateo patior quoque passum G^{1.2} M p³ patior pateo quoque passum. — 90. U⁵ et crines (omisso *sed*) G¹ uel oues U⁶ G¹ sed tundimus erbas (G¹ herbas) μ¹ et tondimus herbas PR sed tondimus herbas. — 91. p¹ Fondas ecclesias P U^{3.5.6.7} G² μ¹ p^{2.3} bene dico U^{1.2.4} G¹ p¹ bene dicis M bene dicas (U^{1.6} μ¹ p¹ habent uers. 89. 86. 87. 88. 90. U² habet uers. 89. 90. 91. 86. 87. G² habet uers. 90. 89. 86. 87. 88.). — 92. U⁶ M p^{1.3} Decipimus U² factis U¹ solet aut quis. — 93. p³ Dicto factoque PR Dicto uel facto. — 94. μ¹ p³ facit. — 95. P U³ p³ sit et arte U⁴ G¹ sed et arte U¹ μ¹ fit et arte U⁶ fit ex arte U⁵ sed ex arte U^{2.7} G² sed ab arte M sit ab arte p¹ sit sorte (l arte) p² sit forte. — 97. G² castra. — 98. U⁶ p³ campi planum U² planum campum PR planum campi. — 99. U⁷ quod concupimus. — 100. P G² p³ ac aqua U⁶ M at aqua R ast aqua. — 102. μ¹ meffē. — 103. U⁷ ipse loquendo p¹ ille loquax PR ipse loquax.

- Irrationale stillat, ratione fruentis
 105 Mingere sit proprie, quoniam sic conuenit esse.
 Cor sapit et pulmo loquitur, fel commouet iram,
 Splen ridere facit, cogit amare iecur.
 Est quaedam proprie res, quae proprium gerit esse,
 Est simplex prorsus sicut deus et uelut yle,
 110 Dic aliquid fore, quod non esse suum trahit ex se.
 Edūco prima facit, edūco tertia dicit,
 Sic facit as ālo, sicut is est ab ālo.
 A mētor exit eris, uariatur mētor in aris.
 Prima dīco cōlo, tertia dīco cōlo,
 115 Prima uādo lēgo, tertia uādo lēgo.
 Est redimit quartae, de seque facit redimire,
 At redimo redimis inflexio tertia accit,
 Hoc redimitus habet ex se, reliquumque redemptus.
 Cōmo dum crines orno, cōmo splendo dicas,
 120 Huic comis subdas, huic quoque subde comas.
 Comentes homines dicas galeasque comantes.
 Praebeam praebendas, tribuoque tributa tribuno,
 Dono nil sperans, sed do tibi mutua quaerens,
 Largior ut largus, erogo pauperibus.
 125 Dormito sub pigritie, sed dormio uere,
 Dormitauerunt omnes dic dorque mierunt.
 Qui uocat asciscit arcessit et acciet accit,

106. M lingua loquitur U^{1.5} uel (*pro fel*) U^{1.3.5.7} G^{1.2} M p² iram PR iras.
 — 108. U² G² gerit in se. — 109. P ile codd. yle. — 111. P facit prima U² tertia
 finit U⁶ tertia dicis PR tertia dicit. — 112. (gl. *alo as prima producta est extendere*
brachia post somnum.). — 115. (P habet uers. 114. 111. 112. 113. 115. re-
 tinui ordinem qui est codicum.). — 116. U⁴ de se formans redimire p² de
 se faciet redimire. — 117. U¹ At . . . U⁴ Est . . . U⁵ Ast . . . PR Ac
 . . . U⁶ dicis. — 118. P habet in se codd. habet ex se. — 119. U^{3.5} cum
 PR dum PU⁶ dico R dicas. — 121. U³ dicas homines. — 122. U¹ Prae-
 bendas praebeam. — 123. U⁴ munera quaerens G² muta quaerens PR mu-
 tua quaerens. — 124. P ut erogo U⁴ sed erogo U⁶ et rogo. — 126. G²
 Dormitauerunt homines U¹ μ¹ Dormitauerunt dicas dic dorque . . . U²
 Dormitauerunt dicas dorque . . . — 127. P U^{1.3.5} μ¹ p² acciscit U⁶ aciscit
 U² accersit (expuncto *acciscit*) U⁴ G² p³ accessit G¹ M p¹ accissit U⁷ ascis-

Arcessit simul accersit pariter sociabis,
 Sed tria sunt ternae, tamen acciet esto secundae,
 Accit et arcessit respondent haec duo quartae. 130
 Quae faciunt in seo fore dicas inchoatiua,
 Ista sed excipias et quae formantur ab illis:
Con. dis. com. glis. pos. uis. fus. co. nos. qui. a. cres. pas.

Cap. XX.

De aduerbiis.

Sunt adiectiua uerborum aduerbia semper,
 Sicut testatur artis doctissimus auctor.
 Adiunctum uerbo dicas, ut dicit origo.
 Unde ubi quo uel qua loca quaerunt quattuor ista,
 Quo petit ad, qua per, in ubi petit, unde petit de, 5
 Hic illic istic alibi foris haec ad ubi das,

cit PU¹ accersit et acciet accit p³ accissit . . . U⁶ arcesscit . . . μ^1 arcescit . . . R arcessit . . . — 128. P. Arcersit simul arcersit (sic) M p² Accersit simul arcessit G²p³ Accessit simul arcessit U^{1.2.3} Arcessit simul accersit U^{4.5} Arcessit simul accessit U⁶ Arcesscit simul a. (sic) U⁷ Accessit simul accersit. — 130. PU^{1.2.7} Accit et accersit respondent . . . U^{5.6}M μ^1 p^{1.2.3} Accit et arcessit (U⁶ arcesscit) respondent . . . U⁴ Accit quae remanet quartae tantum tribuatur. — 131. G¹ om. h. u. — 132. U³ excipies PU^{5.6} et quae componis ab illis U² et quae formantur ab istis U^{3.7}G²p³ et quae formantur ab illis U¹G¹M μ^1 p^{1.2} om. h. u. — 133. P Con. dis. fus. glis. pos. infisco corusco no. cres. pas. U^{1.3.5.6}G¹p³ Con. dis. cog. glis. pos. in. fus. (U³ ^qssso co nosco co co co nisco co scis.) co. nos. qui. a. cres. pas. U² Con. dis. cog. glis. his. fus. co. nos. esco suesco co co qui. a. cres. pos. (sequuntur uersus al. m. scripti hi: *Cresco compesco deposco pasco quiesco* || *Assuesco fusco* ⁹quesci <leg. conquexi> *disco corusco* || *Infisco nosco cognosco gliscoque posco.*) G¹ μ^1 p^{1.2} om. uers. 133. (uers. 132. 133 iterum leguntur cap. XXVI.).

2. U^{3.4.5.7} μ^1 p² auctor U²M autor PR actor. — 3. P Adiectum codd. Adiunctum. — 5. PG¹ in ubi unde petit de U^{4.5.6}M μ^1 p^{2.3} in ubi petit unde petit de U¹G²p² ubi in petit unde petit de. — 6. U³ Illic hic . . .

- Hinc illinc istinc aliunde foris petit unde,
 Huc illuc istuc alioque foras dabis ad quo,
 Hac illac istac alia qua uult sibi iungi.
 10 Quo poscit quartum responderi sibi casum,
 Unde et qua sextum propriis sic esse locorum
 Declinabilibus collige nominibus.
 Ast in ubi debet fieri uariatio quaedam.
 Nomina si primae sint propria siue secundae
 15 Et careant numero plurali, sit nota praesto.
 Si quaeras per ubi, danda est tibi uox genitiui,
 Nomina si primae plurale notentur habere
 Tantum, tunc ad ubi debet sextus tibi subdi.
 Propria consimilem quae tertia continet edent:
 20 Romae Rotomagi Uernone moratur Athenis,
 Rure moratur humi militiaeque domi.
 Romam Rotomagum Uernonem tendit Athenas,
 Rus tendebat humum militiamque domum.
 Roma Rotomago Uernone meabat Athenis,
 25 Rure meabat humo militiaeque domo.
 Roma Rotomago Uernone redibat Athenis,
 Rure redibat humo militiaeque domo.
Intro eo, sedet intus homo, uenit inde deintus,
Egrediturque foras, stat foris ante scholas.

U⁶ Illic istic . . . U¹G² dicas U⁴ donat U³p^{1.2} da P R das. — 8. P alique U⁵ alibi p¹ illoque U² dabis at quo G¹ om. h. u. — 9. P que uult sibi reddi U^{2.4.5}G¹M¹p^{1.2} qua uult sibi reddi U^{1.3.6} qua uult sibi iungi G² qua uult sibi dici U⁷p¹ qua uult sibi subdi. — 10. G¹ casum — quartum. — 11. U²p³ dic esse PR sic esse. — 13. P fieri debet uariatio quaedam U⁵ quaedam fieri uariatio debet R debet fieri uariatio quaedam. — 14. p¹ sint primae si propria . . . — 15. U^{1.6} Si careant . . . G¹ sit tibi praesto. — 16. U^{3.5} tibi danda est . . . p¹ danda tibi . . . P R danda est tibi . . . — 17. P U⁷p³ notantur ^μ¹ uocantur R notentur. — 18. P debet sextus quoque subdi G¹ debet sextus ibi iungi p¹ debet sextus ibi subdi U^{1.3.7}p^{2.3} debet sextus tibi subdi U² debent sextis tibi subdi U^{4.5.6}G²^μ¹ debet sextus sibi subdi M debet sextus tibi scribi. — 20. U^{1.6} Mp² rotomagi PR rothomagi. — 22. U⁶ ueronam. — 24. U⁶ uerone. — 26. P athenas codd. athenis U⁵ om. uers. 26. 27. — 29. U^{2.5} ante fores PR ante scholas. (cf. XXIII 89: Ante scholas . . .).

Eminus ad longe, sed *comminus* ad prope spectat, 30
 Huic extra caput est proprie, reliquo manus et con.
 Indicat *ecce* mares et praeterea mulieres,
 Ast hominem tantum, non plures indicat *eccum*,
 Ast *eccam* tantum demonstrabit mulierem.
 His prorsus similes *ellum* dic esse uel *ellam*. 35
 Ad tempus *nunquam*, sed pertinet ad loca *nusquam*,
 Sic de simplicibus istorum intellige dictum.
Nunc praesens tantum signat, *modo* tempora terna:
Ista modo feci facioque modo faciamque.
 Et quandoque solet *modo* sic diuersificari: 40
 Pro *paulo prius* et *paulo post* aut *aliquando*.
 Designatiuum *tunc* temporis, ordinis est *tum*,
Tumque pro *et* saepe poni reperimus in arte.
Heu dat responsum, dic *heu* signare dolorem,
Heus uocat, et comicus *heus* dicit saepe uocando. 45
Eia monet uel *age*, sed laetitiam notat *euge*,
 Et totiens *agite* scribito sicut *age*.
 Qui bene cuncta notat signatiuum sciet *inde*

31. U² Huic extra dicas capud et reliquo . . . μ^1 Huic extra caput dicas reliquo . . . G² p³ Huic caput est extra proprie reliquo . . . PR Huic extra caput est proprie reliquo . . . U³ 5. 6. 7 G¹ M p² 3 manus et cum R manus et con (in P uers. deficit in uoce *manus*). — 33. U¹ At hominem U⁷ Ast homines PR Ast hominem. — 34. U⁶ Ad *eccam* — demonstrabis. — 37. PU⁴ istorum U¹ p³ horum U⁶ horumque U² 3 5 p² illorum M μ^1 ipsorum G¹ p¹ ipm U⁷ ipsis. — 38. P tempus praesens p¹ praesens tempus R praesens tantum. — 39. U² modo facio faciamque modo modo feci U³ 5 modo feci facioque modo faciam tunc U⁷ modo feci faciamque modo facioque PR modo feci facioque modo faciamque. — 40. μ^1 modo solet (sequitur in cod G¹ uers pentam. *Ut modo sum monachus et modo canonicus.*). — 41. M et paulo post et aliquando p² 3 aut paulo post aut aliquando (sequitur in codd U¹ 2. 3. 4. 6 p¹ pentam. *Ut (U² Et) modo sum monachus et modo canonicus.* abest a P et codd. reliquis. legitur in gl. Metulini.) 43. P U¹ 6 M reperimus R reperitur. — 44. U¹ dat heu signare . . . P U⁵ p² dic heu significare . . . U⁶ heu dic significare . . . — 46. P et codd Eya p¹ et age U² 7 G¹ 3 p¹ 2 sonat euge. — 47. P scriptitio U¹ G² scripto μ^1 scriptio M p² scriptito U² scribite (expuncto *scriptito*) U⁴ 5. 7 p¹ 3 scribito U⁶ dicito. — 48. p¹ functa (gl. *usitata*).

- Ordinis et pariter temporis atque loci.
- 50 Designat uox ista *foras* ad, sed *foris* inde.
Olim praeteritum signat praesensque futurum,
Milo transpositum tria ducit tempora secum.
Praesens praeteritum *quondam* notat atque futurum.
Sicut olim *dudum* tria quodlibet indicat horum.
- 55 Est *iam* componens, est assumens geminatum,
Et dicas *etiam*, *iamiam*, dicas quoque *iamque*.
Hanc uocem *minime* reperimus saepe negando,
Et dicas *minime* significare *parum*.
Est personale proprie pariterque locale,
- 60 Et signatium temporis est *alias*.
Ut dic pro *sicut*, pro *postquam* dixeris illud,
Sicque notat simile, pariter tempus quoque saepe,
Quaque titas saepe significatur ab hoc:
Ut uidi, ut timui, ut me dolor ussit inertem!
- 65 Expectatium sit *adhuc* quodcunque negaris,
Si quicquam affirmes, continuabit *adhuc*:
Antichristus adhuc non uiuit, Christus adhuc est.
Omnino qualis, *omnifariamque* localis.
Si dicas *afatim*, tunc significabit abunde,
- 70 Dicas *affatim*, facunde significabit:
Est afatos primi caput, affatumque secundi.

50. U^{1.6} foris — foris P om. *ad*. — 51. U³ praesens signatque. — 52. U¹ tria dīc tempora secum $\mu^1 p^3$ tria ducit tempora secum U⁴ nōt tria tempora secum U⁶ portat tria tempora secum p¹ confert tria tempora secum PR tria tempora significabit. — 53. U⁵ notat quondam G^{1.2} $\mu^1 p^{2.3}$ om. h. u. — 54. (U¹ p¹ habent uers. 51. 53. 54. 52. U⁴ habet uers. 51. 53. 52. 54.). — 55. P competens U⁴ est iā fūmēs U⁵ iā ⁹fūmēs. — 60. U³ Significatium temporis est *alias*. — 61. U^{1.2} dixeris illud μ^1 dixerit illud U⁷ ponitur illud M dicitur istud PR dicitur illud. — 65. U⁵ q̄cūq; negabis p¹ quodque (gl. *illi⁹ rei*) negaris PR quodcūq; negaris. — 66. U² confirmes U¹ μ^1 affirmas U⁶ adfirmas PR affirmes P U^{3.5.6} G² μ^1 continuabis. — 67. U⁴ adhuc non uenit P U^{1.2.4} G^{1.2} $\mu^1 p^2$ locabis. — 69. P U² M p¹ afatim R affatim P consignificabis μ^1 tunc significabis U^{1.6} G² M p³ tunc significabit R consignificabit. — 70. U³ Dicens affatim U^{1.2.4} p³ significabit PR significabis. — 71. U⁴ afficioque secundi p¹ affariq; (1 affatūq;) secundi P U¹

Dic idioma meum consignificare *meatim*,
 Usum uel mores dic significare *meapte*.
 Uoces consimiles *tua* uel *sua* sunt in eodem.
 Sunt aduerbia *ter*, inflexio tertia format: 75
 Rectus in ens uel in ans s in ter mutat ut amans,
 Si secus est uero, sub fine ter adde datiuo,
 Hoc generale feras, nisi syncopa destruit illud.
Nudius incertum tempus demonstrat, at illi
Tertius addatur, iam certum significabit. 80
 Multimodum tempus signant aduerbia quaedam,
 Ut *lego persaepe*, *legi persaepe*, *legamque*.
 Sunt quae dicantur contra sub tempore solo:
Cras illud *dicam*, *dico nunc*, *antea dixi*.
 Multimodumque modum quaerunt aduerbia quaedam, 85
 Quaedam discrete nec multimode uariantur.
Num simul et *numquid* coniungimus indicatiuo,
 Nam proprie semper interrogat indicatiuus,
 At nisi componas *non*, non datur imperatiuo.
 Cum *si* coniungant *utinam*, *ne*, quatenus optant. 90

affatimque U³ afatimque U² p³ afatumque R affatumque (gl. *afatos graece quod est abundanter latine*). — 72. P significare meaptim U⁶ consignificare meaptim R consignificare meatim. — 73. p² dic insinuare me abte (sic) G² p³ dic significare meate PR dic significare meapte. — 74. M assimiles P U^{1.5.7} μ¹ p³ sua uel tua G² sua tua U⁶ tua uel sua R mea uel tua. — 75. P inflectio tertia dicit U^{1.2} inflexio tertia dicit U⁶ inflexio tertia ducit U⁴ inflexio tertia fertur p² inflectio tertia format R inflexio tertia format. — 76. U^{2.5.7} G^{1.2} p^{2.3} in ans uel in ens PR in ens uel in ans U^{5.7} p^{1.2.3} ut amens. — 78. U^{1.7} destruit PR destruat. — 79. U³ demonstrat U² G¹ tempus designat U⁶ tibi tempus significabis PR tempus demonstrat. — 80. U⁴ certum tibi significabit. — 81. — P Multimode codd. Multimodum U² designant. — 82. (hoc uersu deficit cod. G²). — 83. U² Sunt contra quae dicantur . . . — 84. U^{3.4.7} G¹ p² istud PR illud M dicas U⁶ antea dico. — 85. P p² Multimodeque U² Multimodisq; U⁵ Multimodisque R Multimodumque μ¹ quaedam aduerbia quaerunt (p¹ om. uers. 82. 83. 84. 85.). — 86. U⁷ diserte U³ non multimode U⁵ nūc multimodo μ¹ nūc multimode PR nec multimode. — 88. (U⁴ om. h. u.). — 89. P Ac nisi . . . U^{1.7} G¹ μ¹ Ast nisi . . . p³ Et nisi . . . R At nisi . . . — 90. U^{1.5} coniungant U^{4.6} coniungit PR coniungunt U^{2.6.7} M p^{2.3} quatinus.

- Ast infinitus nil quaerit ut imperatiuus,
 Et tamen huic semper hortandi aduerbia iunge.
 At sine participe nil plene uel sine uerbo
 Significant ista, nisi ponis siue subaudis.
- 95 Ast huius partis pars quaelibet est caput et fons:
Docte de doctus, hinc ex pronomine dicas,
A sto stas statim, a sensu dicito sensim,
Saepe a saepe, nequaquam de neque sume,
 Dicis ab *ex extra*, sed ab *o* deducitur *o si*.
- 100 Iunge *necessario* cum uerbo quolibet, inde
 Cum substantiuo tu semper iunge *necesse*.
 Significatio sit anormala semper in istis:
Funditus et passim satiusque fere quoque statim,
Dumtaxat sane sensim actutum quoque ualde.
- 105 Dicantur recte simul haec anormala uoce:
 Ut *semel ex unus, bis a duo* sic reperimus.
 Saepe *unde* refert, interrogat *unde* frequenter,
 Ac uno dempto reperitur rarius *unde*.

91. U^{3.5} p³ Infinitiuus nil quaerit U^{6.7} M At infinitus nil quaerit PR
 Ast infinitus nil quaerit. — 92. M orandi U² iungas U⁴ iunges μ^1 iuncta
 PR iunge. — 93. P p³ Ac sine . . . μ^1 Et sine U² Ast sine . . . M Ast
 nisi . . . R At sine . . . U^{1.2.6} G¹ μ^1 p³ nil sine uerbo. — 94. (gl. *Aduer-*
bium nihil significat, nisi uerbo uel participio iungatur uel nisi uerbum uel
participium subintelligatur). — 95. P U^{3.7} p³ Ac huius . . . U^{2.4} At huius
 . . . R Ast huius . . . U¹ aut fons. — 96. U⁴ G¹ Doctus de docte P M
 μ^1 p^{2.3} hic ex pronomine dicas U³ hic ex pronomine dicis U⁴ hic ex pro-
 nomine dices U² hic de pronomine dicis U⁷ hoc ex pronomine dicas U¹
 G¹ hinc ex pronomine dicas p¹ hinc ex pronomine dicis U^{5.6} hinc de
 pronomine dicas. — 97. U^{3.4.7} G¹ M p^{1.2} de sensu U² μ^1 de senso PR a
 sensu. — 99. U¹ Dicitur . . . U⁵ Dicas . . . — 101. U^{1.6} tu semper iunge
 U² semper coniunge PR semper tu iunge μ^1 necesse est. — 102. P ano-
 mala U^{1.2.4.7} M μ^1 p^{1.2.3} anormala U^{3.6} anormola U⁵ anormula. — 103. U²
 saneque (pro *satiusque*). — 104. U² satius (pro *sane*). — 105. P anomala
 U⁶ anormola R anormala. — 106. U² ab uno sic a duo bis . . . U³ ex
 unus bis ex duo sic . . . U⁴ ex uno bis a duo sic . . . U⁶ G¹ ex unus
 bis ad duo sic . . . PR ex unus bis a duo sic . . . — 108. U⁵ M At . . .
 PR Ac . . . (U⁶ Hac . . .) U^{2.5} p³ reperimus (gl. cod. U²: *uno dempto a*
uiginti).

Quorsum uel quorsus haec in sum dico uel in sus:
Aduersus uersum rursum prorsum quoque sursum, 110
Sicque sinistrorsum dextrorsum siue deorsum.
 Dic *per* pro *ualde*, pro *non*, iurat quoque saepe:
Perfide, perpulcher, per Christum exempla notato.
 Dicas *humane* uel *diuine* simili re,
 Ast *humanitus* ac *diuinitus* haec ais in re. 115
 Praesens, praeteritum uult *quondam* siue futurum:
Hoc quondam feci, 'quondam tua dicere facta
Tempus erit', potes exemplum dare Uirgilianum
'Quondam etiam uictis redit in praecordia uirtus'.
 Si dicas *'quando uenisti?'* interrogat, at si 120
'Quando solus eram,' respondet, *'quando ualebo*
Tunc ueniam', sic infinitum significabit,
 At persaepe loco *quia* ponitur aut *aliquando*.
 Da coniunctiuum *quasi* *ceu* *tanquam* tribus istis,
 Coniunctumque aliis praebeto uel indicatiuum. 125
 Inuenies pro *sicut* *uti*, pro *quatenus* autem:
Multotiens dominus praecepit, uti facias hoc.

110. P U² Aduersus uersum rursum prorsus quoque sursum U¹ p^{1.3}
 Aduersus uersum rursum prorsus quoque sursum U^{3.4.6} Aduersus uersum
 rursus prorsus (U⁶ prohorsus) quoque sursum U^{5.7} Aduersum uersus rur-
 sum quorsum quoque sursum G¹ M p² Aduersum uersum rursum prorsum
 quoque sursum μ^1 Aduersus uersum rursum prorsum dextrorsum siue
 deorsum. — 111. P p² Dicque R Sicque M siue seorsum. — 113. U⁶ exem-
 pla tibi do G¹ M μ^1 p^{1.2} exempla teneto U⁷ ista teneto PR exempla no-
 tato. — 115. U¹ ac diuinitus U^{4.6.7} G¹ uel diuinitus PR aut diuinitus
 U^{1.3.5} haec agis in re G¹ haec ais uere PR haec ais in re. — 116. U²
 quondam notat atque futurum. — 117. P Hoc feci quondam codd. Hoc
 quondam feci. — 120. U² Si dicat (gl. *lector*) PR Si dicas P U¹ μ^1 ac si. —
 121. p^{1.3} respondes. — 122. p² significabis. — 123. P U⁴ Ac . . . U⁷ Aut
 . . . R At . . . — 124. U³ Das . . . μ^1 Dat . . . U^{3.5} tanquam quasi ceu
 U⁶ quasi tanquam ceu. — 125. U⁶ p² Coniunctiuum aliis praebeo . . .
 U^{1.2.5} G¹ Coniunctumque aliis praebeo . . . p³ Coniunctumque aliis prae-
 bebo . . . μ^1 p^{1.2} Coniunctum aliis praebeto . . . PR Coniunctumque aliis
 praebeto . . . — 126. U⁴ pro quatinus uti U⁷ pro quatinus atque P U¹
 M p^{2.3} pro quatinus autem R pro quatenus autem. — 127. P U¹ μ^1 do-
 minus praecepit R tibi rex praecepit.

- Dic *adeo tantum*, dicas *adeo* quoque *certe*,
 Affirmatiue dicas et quantitatiue.
- 130 Ut quidam dicunt, *sodes* uerbum comicum sit,
 Ast alii dicunt, quod *sodes* esto *sodalis*,
 Et tamen est inter hortandi aduerbia postum.
 Pro *tantummodo dum* dicatur, et inde Lucanus:
Dux sit in his castris senior, dum miles in illis.
- 135 Ac *dum* pro *donec* ponit physiologus ipse:
Natus non uigilat dum sol se tertio gyrat.
Dum pro *cum* saepe reperitur temporis esse.
 Pro *pariter* dic esse *simul*, sic congregat inde,
 Pro *postquam* dic esse *simul*, sic tempora signat.
- 140 Si *paulo minus* est oratio comparat, inde
 Esto *fere*, si dictio sit *paulominus* una.
 Quaerit *ubi*, respondet *ubi*, dicas *ubi postquam*,
 Ast infinitum sit *ubi*: Thebaidos auctor
 ‘*Est ubi dat uires nimius timor*’ approbat illud.
- 145 *Hic* pro *tunc* saepe reperitur temporis esse,
Hicque locum signat saepius et proprie.
Inde locum signat, tempus quandoque, sed usus
 Insinuat uere persaepeius ordinis esse.
Sic monstrat simile, *sic* iurat, Maroque dicit
- 150 ‘*Sic tua Cyrneas fugiant examina taxos*’.
 Si bene quaeque notes, si singula uerba retractes:

130. G¹ Et quidam . . . p² At quidam . . . P U¹ M comicum est R comicum sit. — 131. U⁷ Ac quidam . . . p³ Ac alii . . . U¹ esto sodales. — 133. U³ dicetur. — 134. U¹ μ¹ Dux est . . . U^{4.7} G¹ dum miles in istis. — 135. P p³ Ac . . . G¹ p² Et . . . R At . . . P U⁷ phisologus G¹ phizologus U⁴ p³ philosophus U⁵ phylosophycus U⁶ M physiologus R physiologus p¹ om. h. u. — 136. μ¹ dum se sol . . . (gl. *leonculus nascitur mortuus, sed in tertia die uiuificatur leo*). — 137. U^{2.3} p³ reperimus. — 139. U⁵ om. h. u. (U^{2.4} G¹ μ¹ habent uers. 139. 138.). — 143. P U^{2.3} M Ast infinitum sit ubi U¹ Ast ubi sit infinitum G¹ Ast infinitum tibi sit U^{4.6} At infinitiuū sit ubi U⁷ p¹ At infinitum sit ubi μ¹ p^{2.3} Ac infinitum sit ubi P U⁶ M μ¹ p³ actor. — 145. P temporis reperitur esse. — 147. G¹ om. h. u. — 149. P dixit codd. dicit. — 151. P Si bene cuncta notes codd. Si bene q̄q; notes.

O stupet, o dubitat, uocat, indignatur et optat,
Clamat, conqueritur, uelut exemplis reperitur:
O quibus, o quantis, o qualibus es uiduata!
O — quam te memorem, uirgo? namque haud tibi uultus . . . 155
O regina, nouam cui condere Iuppiter urbem . . .
Adsis o tantum et propius tua munera firmes!
Perdidit o qualem uincendo plura triumphum!
O male uicinis haec moenia condita Gallis!
 Pluribus est *agite* dicendum, die *age* soli, 160
Eia dic cuius, sit Uirgilius tibi testis:
Ergo agite, o iuuenes, surge age, care pater.
 Haec aduerbia si recites *pariter simul una,*
 Sunt unitiua temporis atque loci.
 Tempus idem signant simul ista locum uel eundem. 165
 Dic *secus* esse *aliter iuxtaque* localiter *unum*
 Dices, ast illud tu dices qualitatiue.
 Esse negatiuam dicas uel comparatiuam
 Hanc uocem *minus* et contraria significare,
 Unde *minus prudens* pro *stultior* accipiatur. 170
 Ex adiectiuis ueniunt aduerbia saepe,
 Nominibus propriis ueniunt aduerbia raro.
Usque locum saepe, *donec* tantummodo tempus,
 Tempus siue locum dic significare *quousque*.
 Prae uel post poni possunt aduerbia uerbis 175
Non uel *ne dum cum* praeter monosyllaba tantum.

152. P uocat o: dignatur et optat U⁵μ¹ notat indignatur et optat R uocat indignatur et optat. — 153. p¹ Clamat et queritur . . . U² ut in exemplis reperitur P R uelut exemplis . . . — 158. p¹ plures uincendo. — 161. P U^{1.5}μ¹ est uigilius tibi testis U⁶ uigilius est tibi testis R sit uigilius tibi testis. — 164. U^{1.2.5}G¹μ¹p^{1.3} unatiua p² unitatiua P R unitiua (gl. cod. U²: *gregatiua*). — 165. P locum et eundem. — 167. P ac illud U^{1.4}μ¹ ast illud R ast aliud U³p¹ dices tu M dicas tu U^{2.4}p² tu dicas P R tu dices. — 168. P Ecce . . . U^{4.7}G¹M p² dicas P R dices U^{2.5} et comparatiuam. — 169. U³ significabis. — 175. P U⁴G¹ Praeponi uel postponi possunt aduerbia uerbis U^{1.5.6}μ¹p³ Prae uel post poni possunt . . . U⁷M p^{1.2} Praeponi uel post possunt . . . U² Praeponas uel postponas . . . — 176. U^{4.6} cum dum. (P et codd. plerique: praeter haec . . . repugnante ratione metrica. abest *haec* a codd. G¹μ¹p¹.)

- Demonstratiua simul aut interrogatiua
 Et dubitatiua semper sunt praepositiua,
 His hortatiua simul optatiua marites.
- 180 Semper acuta manet *aliquando* secunda, sed inde
 Tertia quam citius acuatur in hoc *aliquanto*.
 Dicas improprium *quasi* consimileque notare,
 Atque rei uerum significare *quasi*:
Noxque diesque quasi contraria, tu quasi stultus,
- 185 *Ast unigenitum quasi uidimus a patre natum.*
 Demonstrant numerum quandoque aduerbia: *mecum*
 Siue etiam *tecum* dicas singlaria *secum*,
No. uel *uobiscum* pluralia dicimus esse.
 Quaedam coniurant et quaedam aduerbia iurant,
- 190 Coniurant *ita, sic*, sed iurant *Hercule, Castor*.
 Ut quidam dicunt, casus aduerbia poscunt:
Ecce Mecenatem dicunt *pridieque Kalendas*.
 Copulat interdum, quandoque est comparatiuum
 Haec uox *quam*, cum qua quoque tu superadicias *tam*.
- 195 *Quam cito, confestim, mox, protinus, illico, statim,*
Continuo, propere, uelociter et properanter,
Cursim, festine, festinanterque, repente,
Actutum, celere, cito, mature subitoque
 Uere haec dena nouem sensu retinentur eodem.

179. U³ marita. — 180. M p² fiet P R manet. — 182. P improprie — consimileque codd. improprium — consimilemque. — 185. (gl. *Hucusque secutus est actor Priscianum in expositione aduerbiorum, nunc autem sequitur Donatum dicens, quod aduerbia aliquando demonstrant numerum singularem, ut mecum tecum secum, aliquando demonstrant pluralem, ut nobiscum uobiscum.*). — 187. P U⁵ 7 G¹ p³ singlaria. — 188. P U¹ 6 μ¹ Nobis et uobis . . . U⁴ Nobiscum uel uobiscum . . . U² 7 No uel uobiscum . . . U³ Uo uel nobiscum . . . M Nos uel nobiscum . . . G¹ p² Hiis uel nobiscum . . . p¹ bif ut nobisc⁹. — 189. U¹ 5. 6 quaedam (om. *et*) p³ quaedamque. — 190. U² iurant haec castor et hercle. — 192. P me cenantem U⁷ mencedē G¹ mencedē R mecenatē U⁴ kalendas P R Kalendas. — 194. U¹ 2. 5. 6. 7 G¹ p¹ 3 superadicias. — 195. U¹ 2. 4. 7 G¹ p² Concito P mox ocus ilico . . . U¹ protinus mox illico . . . R mox protinus illico . . . — 196. (G¹ M om. h. u.). — 199. p³ tenentur U¹ 4. 5. 6 G¹ μ¹ clauduntur P R retinentur.

- Si nil praecedat, *ne pro non* dico frequenter, 200
 Si quid praecedat, pro *ut non* conuenienter:
'Ne facies' dicas 'oroque ne facias'.
Humane, dure, large, firmeque, benigne,
Ignauaeque, probe uel auare siue seueræ,
 Inde *noue, plene uel abunde siue proterue* 205
 Dicis in *er* uel in *e*, quamuis sint illa secundae.
 Quod pendet, similat, monstrat, rogat, eligit, optat
 Praeedit rectum, succedunt cetera uerbum:
 Ut *postquam, sicut, en, cur, quinimo utinamque.*
 Obliquos saepe casus aduerbia quaerunt 210
Tunc, ubi, sat, magis, multum, plus, uiam, pridie et heu, o:
Plus magis exquirunt genitiuum quantitatiue,
 Ast ablatiui donabis qualitatiue.
 Principium finemque notant simul *intrin.* et *extrin.*,
Intrin. personae sunt possessiua prioris, 215
 Si bene disseritur, hic principium notat *intrin.*
 Dic aspirandas intrinsecus esse sonantes,
 Hic tantum finem dico notare rei.
 Illud idem faciet haec uox *extrinsecus*, unde
 Haec exempla probant, quae tibi dicta prius. 220
 Tu *plus* siue *magis* non addas comparatiuis,
 Tam uel *quam* pariter potes addere conuenienter.

200. U³ praecedit. — 201. U¹Mp^{2.3} praecedit U^{2.7}G¹ pro ut non P R pro ut et non. — 202. U⁴ Ne facies dicas U^{2.6}p^{1.3} Ne facias dicas U⁷ Ne facias dices U⁵ Ne dicas facies P R Ne facies dices U⁷ poscoque . . . — 203. G¹ digne (pro *dure*) M firme largeque. — 204. M amare. — 207. U^{1.5}G¹μ¹p^{1.2} pendit P plendet R pendet U^{1.7}p^{1.3} petit P R rogat (gl. *Omne aduerbium suspensionem significans ut 'postquam', uel similitudinem ut 'sicut', uel demonstrationem ut 'en ecce', uel interrogationem ut 'cur quare', uel electionem ut 'quinimo', uel optationem ut 'utinam' debent praecedere uerba. alia uero aduerbia praeter ista debent postponi.*). — 210. U^{1.3.5.7}μ¹p² casus aduerbia quaerunt U^{2.4} poscunt aduerbia casus P R casus aduerbia poscunt. — 211. U²M pridie et ecce (gl. *uiam ponit pro obuiam causa metri.*). — 214. U^{1.3.4.6} notat p¹ tenent P R notant M extrin et intrin (al. m.). — 220. U² notant. — 221. U^{1.5.6}μ¹ addis P R addas.

Cap. XXI.

De participiis.

- Participem dicas quia participare duobus
 Dicatur uerbis nominibusque simul.
 Omnia nascuntur aliis ex partibus, illud
 Non reperire potes partibus in reliquis.
 5 Participes autem personas pleniter omnes
 Atque modos omnes circueunt pariter.
 Dic *'legeret scribens'*, *'lege scribens'* uel *'lego scribens'*
 Exponens uerbo participem similem.
 Conueniuntque mari quaedam, quaedam mulieri,
 10 Da *futuens* maribus, da *pariens* aliis.
 Suntque trium generum uel in una uoce uel inde
 Uocibus in multis, sicut *amatus amans*.
 Optatiua uelut coniunctim tempora signant,
 Uoces temporibus non bene sufficiunt.
 15 Unde *probans* praesens imperfectumque, *probatus*
 Praeteritum uel plus significare scias.
 Fertur abundare tamen hoc in uoce futuri,
 Quamuis dixissem non bene sufficere.
 Praesens participis a praesenti generatur,
 20 Sed diuersimode nascitur et uarie.
 N interponit persona secunda duarum,
 Sicut *amans* ab *amas* dico *docensque doces*.
 Ternae uel quartae persona prior generabit,
 O si uertis in *ens*, cum *queo* tollis *eo*:
 25 Unde *quiens* uel *iens* genitiuus non fit in *entis*,
 Regula sed fallit, *untis* uterque tenet.

3. U^{2.7}G¹p^{1.2.3} istud P R illud. — 4 p² reperiri potest. — 7. U^{2.5.7}
 G¹M legerem scribens μ¹ legens scribens P R legeret scribens. — 8. U¹p³
 Expones. — 9. U^{1.3.7} Conueniunt mari quaedam . . . p³ Conueniunt
 quaedamque mari . . . — 10. p² reliquis. — 19. P a praesente codd. a
 praesenti. — 20. U¹M p^{1.2} diuersifice. — 21. U² interponat U⁵ inter-
 ponitur. — 25. G¹ non facit in entis. — 26. P non fallit.

Tus, ctus, ptus, stus, sus, psus, xus finalia sunt haec
 Praeteriti, sicut dicitur inferius.
Notus uel *doctus sumptus questus* quoque *uisus*
Lapsus uel *fixus* tot uariato modis. 30
 Praeteritis dictis *us* quoque consociet.
 Deficiunt quaedam pro deficiente supino,
Rus non profertur, nisi si praecesserit *ans ens*,
 Sed dic *coepturus*, deficiat licet *ens*.
 Inuenies *ens* praeteritum consignificare, 35
 Ut *meminens* dicas *sum memor* atque *fui*.
 Praeteritum pariter praesens significabit,
 Istius exempla *coeptus* et *osus* erunt.
 Nomina sunt, quae participes tamen esse uidentur,
 Hinc quoque *scutatus* et *galeatus* habes, 40
 Atque *paludatus, tunicatus* uel *manicatus*,
 Sic *praetextatus* et *caligatus* erunt,
Bacatus, bracatus, pilatus, penulatus,
Pilleus hoc faciunt, *ocrea, crista* simul.
 Ac si quis recte consideret omnia, noscet 45
 Quot sunt arma uiri, nomina tot fieri.
 Participes non deficiunt in casibus ullis,
 Sicut deficiunt nomina saepe suis.
 At quidam *futuens* non femineum fore dicunt,
 Et *nuptus* pariter uoce priore caret. 50
 Ac si participes desint qui, nomen habetur
 Cum uerbo iunctum sub uice participis.
 Ut cum participi si iungas *sum*, uice uerbi

30. U¹ μ¹ et fixus P tot uariata modis U⁶ tot fit uariatio modis R tot uariato modis (gl. o lector). — 31. (gl. cod. p¹: quia terminantur in us ut mortuus). — 33. P praefertur nisi sic . . . U^{3.4} si non R nisi si U^{1.5.7} p³ ans ens PR ens ans. — 38. P p² osus U⁶ ortus R orsus. — 40. U^{1.5} p³ hinc galeatus habes μ¹ sic galeatus . . . — 41. P et hinc manicatus U¹ μ¹ et manicatus R uel manicatus. — 42. P Sicque pretexatus. — 44. P U¹ ocrea. — 45. P U⁴ Ac si quis . . . μ¹ Atque siquis R At si quis U^{2.5} considerat P G¹ M p² noscat U² noscit U¹ noscent R noscet. — 50. (gl. cod. U²: masculina uoce. quia non dicitur nupt⁹ s; nupta.). — 51. P p³ Ac si . . . R At si . . . U³ G¹ M μ¹ desunt. — 52. U^{1.4.6} uinctum.

- Fungitur et uerbum deficiens recitat.
- 55 De neutris duo participes nascuntur, erunt tres
Neutropassiuis quae sua contriplicant.
A duplici uerbo ueniat uox ista *futurus*,
Nam de *sum* uel de *fio* *futurus* erit.
Et tamen a neutro formatur, namque supinum
- 60 A *fio* *factum* comprobo, *sum*que nihil.
Si deponentis bene praeteritum recitabis,
Huic semper sensus uis utriusque datur.
Idcirco semper dicetur conuenienter:
Nos siue a nobis auxiliatus eris.
- 65 Quattuor haec *latus fractus* seu *tactus* et *actus*
Possunt componi, ceu referunt alii.
At nos dicamus ex nostra parte figurae
Nullum participem composite fieri.
Omnes participes aut simplicis esse figurae
- 70 Aut decompositae dicere non dubites.
Hi sunt participes, sine uerbo quos reperimus:
Cursus, anhelatus, erratus uel *uigilatus*,
Siue *laboratus, regnatus* siue *quietus*,
Spiratus, placitus, passus, cassus, titubatus.
- 75 Ut *curso spatio, uigilatum carmen amicis.*
Isset anhelatos non praemedicatus in ignes.
Maro refert '*acri quondam regnata Lycurgo*'.
'*Talia commemorat relegens errata retrorsum.*'
'*Arte laboratae uestes ostroque superbo.*'
- 80 Haecque notes in *tus* sine uerbo stare uel in *dus*:
Facta fugis, facienda petis: rus et ens sine forma,

57. P U⁶ ueniet R ueniat. — 60. U⁴ approbo G¹ quod probo. — 61. M reputabis p¹ numerabis P R recitabis. — 62. G¹ sensus semper. — 66. M Poscunt U^{1.4.7} p^{1.2.3} seu U⁵ aliqui. — 68. U² Nullum composite participem fieri U³ Composite nullum participem fieri. — 71. U^{3.6} sine uerbis P R sine uerbo. — 72. U³ G¹ seu uigilatus. — 73. G¹ atque quietus. — 74. U⁶ G¹ placidus U⁶ cassus passus (retinui uersum ordinem eum qui est codicum U^{1.2.5.6}. P R habent uers. 71 post uers. 74.). — 76. P praemedicatus. — 77. P acti — ligurgo. — 78. U⁵ citata. — 80. U^{2.3.4} G¹ M p^{1.2} in tus — uel in dus P R in dus — uel in tus.

Unde *quiens* uel *iens*, *ens* a *sum* siue *futurus*,
Sicque *decens*, *meminens*, *oriturus* uel *moriturus*.

Participes a *scor* uenientes reiciunt s,

Sed *pastus*, *fessus* haec simul s retinent. 85

Ac praesens pro praeterito poteris reperire:

'*Offendi adueniens*' firmatque Terentius ipse,

Et *caligantes abrupto sole Mycenae*.

Participesque loco fore nominis inueniuntur,

Si componatur, si comparet et regat altrum. 90

Doctior, indoctus uel *doctus iuris* in hoc est,

Si tempus perdat, ut *amandus dignus amari*.

Absolui non uult ablatiuus, nisi iungas

Participem uel quid sub uice participis.

Siue subauditur, ut '*sedi rege sedente*', 95

'*Me duce carpe uiam*', '*natus sub rege Philippo*',

'*Uersa est in cineres sospite Troia uiro*'.

Cap. XXII.

De coniunctionibus.

A *iungo iungis* coniunctio dicitur esse,

Nam iungit partes nomina uerba simul.

Res simul esse notans coniunctio uim notat, ordo

Significatur ab hac, cum notat ipsa sequi.

'*Sortes et Plato currunt*', uis adesto, mouetur, 5

Si *currit* dicas, ordo notatur ibi.

Atque uel *ac* saepe reperimus copulatiue,

83. G¹ p¹ et moriturus. — 84. G¹ eiciunt U⁴ eliciunt. — 86. P U⁵ G¹ p³ Ac . . . R At . . . — 87. U^{4.6} ueniens P U^{2.7} p^{1.2.3} firmatque G¹ signat R firmat. — 90. U^{2.4} M μ^1 p^{2.3} componatur P R componantur U² aut regit. — 92. U³ Tempus si perdat U⁵ Si perdat tempus U⁴ Si tempus perdit P R Si tempus perdat. — 96. U¹ μ^1 sub rege iohanne. — 97. U^{4.6} Mersa est . . . P et codd. in cineres.

6. U⁵ ita (pro *ibi*).

- Interdum pro *quam* nos reperimus eas.
'Haud secus ac iussi faciunt' ac dicito pro *quam*.
 10 *'Ne simili utamur fortuna atque usi sumus'*.
 Continuatiuae dicuntur consecutiuae
Si seu sin siue, confer et his similes.
 At subcontinuant, quibus additur ordo sequiue,
 Nam subcontinuant hae *quia* uel *quoniam*.
 15 Quae sunt causales adiunctiuaeque uocantur,
 Causalesque tamen differre feruntur ab illis,
 Affirmant namque causales semper, ac inde
 Tu dicas semper adiunctiuas dubitare.
 Dic *ne* pro *an* breuiter, *ne* longam pro *neque* semper.
 20 Terentius: *'eamne? ne nunc quidem cum arcessor ultro'*.
 Uerbaque multotiens coniunctio continet ipsa,
 Nec cessat saepe sub temporibus uariare.
 Dico pro *quamuis* *liceat licet* atque *licebit*:
'Omnia maiorum uertamus busta licebit'.
 25 Quando notat tempus *quando*, coniunctio non est,
 Pro *quia* dic *quando*, coniunctio dicitur esse:
'Hic tibi — fabor enim, quando haec te cura remordet'.
 At disiunctiua coniunctio cur uocitatur,
 Cum non coniungat, sed disiungat quasi iuncta?
 30 Quod sic soluat: coniunctio non uocitatur,
 Ut tantum sensus coniungat, sed *quia* uoces

11. U¹ et consecutiuae. — 12. P U^{5.6} G¹ μ¹ p^{2.3} Si seu sin siue U² Si sin seu siue U^{1.3} Sin seu siue U^{4.7} M p¹ Sin seu si siue P U^{2.4.7} G¹ p¹ confer et his similes U⁶ M p² confert et his similes U^{1.3} μ¹ confer eis similes U⁵ confer ei similesque p³ confer eis similesque. — 13. P U^{2.7} G¹ p³ Ac . . . U² Ast . . . R At . . . U² M μ¹ p^{2.3} sequique P R sequiue. — 15. U^{1.5} causales sunt U³ adiunctiuae uocitantur. — 16. U^{1.2.6.7} p³ differre uidentur P R differre feruntur. — 17. U³ et inde U⁶ p² at inde. — 20. M μ¹ p² non eam . . . U³ eamne . . . P R ne eam . . . U⁶ accesor p¹ accessor P R arcessor (retenta cod. U³ lectione uersum ex mente Eberhardi formauit.). — 22. P p¹ Non cessat . . . — 23. P U⁶ M p³ liceat licet atque licebit U⁴ liceo licetque licebit R liceatque licetque licebit. — 27. P Hec . . . quando te . . . U¹ culpa. — 28. P G¹ p³ Ac . . . U⁶ Ast R At . . . — 30. U^{1.2} μ¹ soluetur P R soluat.

Uocibus adiungit, quod disiunctiua facessit.
Uel dicas etiam, uel saltem, uel quoque siue:
'Qui uirtute sua superant uel aromata cuncta',
'Si non camisiam, da mihi uel tunicam', 35
'Iste uel ille legit, Sortes uel Plato mouetur'.
 Approbat interdum si Uirgilioque probante:
Di, si qua est caelo pietas, quae talia curet.
 Adiungit dicens *'si uenias, faciam'.*
 Abnegat ut sequitur *'fecissem, si potuissem',* 40
 At dubitat dicens *'nescio, si moriar'.*
'Ausus si fueris, facias hoc' ecce minatur,
 Est rationale *'si deus est animus'.*
 Si pro non dicas: *'si dabit, mentiar' hoc est.*
'Si nunc se nobis ille aureus arbore ramus 45
Ostendat nemore in tanto!' si taliter optat.
 A praecedenti sensu pendere uidentur
 Nec pendent, uelut est *'igitur Martinus' et illud*
'Si qua tamen caecis errabunt scripta lituris.'
 Dic *equidem* fore compositum pronomine primae, 50
 Quod bene Uirgilius eomprobat Aeneidos.
 Ast alii tamen auctores confundere sueti
 Illud personae cuilibet adiciunt.
 Dicis *ego*, dicis *equidem*, sicut reperimus.
 Dic *quoque* pro *certe*, pro *et* aut *etiam* similique: 55
 Per uarios quaesita libros exempla docebunt.
 Si tu iungis *enim* cum *sed*, postponere debes,

32. U⁴ fatiscit M facissit P R faciscit (gl. cod. U²: *frequenter facit*). —
 34. U³ G¹ p²⁻³ superat P om. *cuncta*. — 38. P arcet U⁴⁻⁵ μ¹ p³ curat R
 curet. — 40. U¹ si sequitur. — 41. PU⁴⁻⁶ Ac . . . — 44. U⁵ dauit PR
 dauid P est U¹⁻⁷ p² hic est U⁶ hic est U⁴ G¹ p³ h' est U² M μ¹ hoc est —
 46. p²⁻³ nemore in tacito PR nemore in tanto. — 51. U²⁻³ p¹ comprobat
 PR approbat. — 52. U¹⁻⁶ p¹⁻³ actores U²⁻⁴ autores PR auctores. — 53.
 U¹⁻⁴ G¹ M p² addiciunt p¹ addicunt. — 55. P et pro aut etiam U¹⁻⁴⁻⁶ p²
 similēq; U³ G¹ p¹⁻³ similem; U⁷ simileq; M μ¹ simil'eq; U² similēm; U⁵
 simileq; P simulatque (gl. *aliquando est nota similitudinis*.) — 56. G¹ placebunt
 p³ probabunt PR docebunt. — 57. G¹ M iungas U⁵ μ¹ p³ postponere dico
 U¹⁻³⁻⁶ M p³ postponere dicas PR postponere debes.

- At si cum *uero*, semper praeponere dico.
 Disiungunt quaedam, subdisiungunt quoque quaedam,
 60 Disiungunt uaria, subdisiungunt similata:
 ‘*Bos uel homo*’ disiungit, subdisiungere si uis,
 ‘*Fortis Alexander*’ dicito ‘*siue Paris*’.
 Ordinis has fieri tu dicas praepositui:
Sicut, at, ast, aut, ac, uel, nec, neque, quatenus, et, si,
 65 *Quin, seu, ni, siue, neu, neue* potes sociare.
 Subiungas *que, ue, ne, quoque, uero*, da simul *autem*,
 Iunge *quidem* uel *enim*, sed communes aliae sunt.
 Inclinant *que, ue, ne*, quas encliticas reor esse.
 Postpositas acuis, sed praepositua grauantur,
 70 Encliticae nisi sint, quas semper dico grauari.
 Si componatur coniunctio, subiciatur:
Utique et utrimque, plerumque uel undique, ubique,
 Ast infinita praeponunt: *si qua* uel *ne qua*.
 Inuenies *que* breuem pro *sed* saepissime poni:
 75 Uirgilius: ‘*precibusque iubent exposcere pacem.*’
 Ac pro *id est* saepe reperitur et expositiue,
 Atque notat *sicut*, ceu Uirgilius struit ipse:
Me famulo famulamque Heleno transmisit habendam.

58. U^{3.4} G¹ praeponere debes U^{5.6} M^μ praeponere dicas PR praeponere dico (U¹ om. h. u.). — 60. M^μ p³ similata PR simulata. — 61. U¹ μ¹ p³ sed subiungere si uis. — 64. PU^{1.4.5.6.7} G¹ M p³ Sicut at ast aut ac p¹ Sicut ast at aut ac U³ Sicut ast at aut ue U³ Sicut ac at ast aut μ¹ p³ Sicut at ast aut si PU^{3.4.5.6.7} M μ¹ p^{1.2.3} uel nec neque U¹ si uel nec neque U³ uel nec G¹ uel neque PU^{5.7} M p¹ quatinus et si U^{1.3.4.6} quatenus et sin U² μ¹ p³ quatinus ac sin G¹ sed denique si sin p³ denique f; fin. — 65. U¹ neu · ne · ue potes sociare M ne (u eras.) neue . . . G¹ ne neue . . . PR neu neue . . . — 66. P ne, ue codd. ue, ne. — 67. G¹ et enim PR uel enim. — 68. P ne, ue codd. ue, ne P et codd. encliticas. — 70. P et codd. Encliticae PM credo grauari R dico . . . — 72. P utrumque U³ utrinque p¹ utriq; R utrūq; U^{3.4} p¹ et undique PR uel undique. — 73. P p^{3.3} praepositur R praeponunt P si qua ne nequa U¹ si qua uenequam (sic) U⁶ si qua nequaquam M p^{3.3} si qua uel ne qua R si qua ue ne quā. — 75. U¹ Uirgiliusq; iubent precibus . . — 77. P U⁶ μ¹ Atque notat simile R Atque notat sicut. — 78. P U^{1.4} p³ transmittit.

<i>Sin autem pro sed si dic, sicut reperimus,</i>	
<i>Et quandoque tamen pro si non inueniemus,</i>	80
<i>Sic affirmare dicas et saepe negare.</i>	
<i>Nomen dic utrum, coniunctio dicitur utrum,</i>	
<i>Cum quarto nomen sit, ni disiungat, at inde</i>	
<i>Si desit quartus, coniunctio dicitur esse:</i>	
<i>Nomen erit pro quem, sed sit coniunctio pro ne.</i>	85
<i>Dictio quatenus est, oratio qua tenus esto,</i>	
<i>Dictio sub medio brevis est, oratio longa,</i>	
<i>Si fiat prosa, breuiant tamen utraque metra.</i>	
<i>Ut postquam dicas, ut quamuis, ut quoque sicut,</i>	
<i>Ut quoque significat quatenus aut etiam:</i>	90
<i>Quattuor in primis sunt manifesta satis,</i>	
<i>De quinto quaeras exemplum: Horatius inquit</i>	
<i>'Iuppiter, ut pereat positum robigine telum!'</i>	
<i>Si bene quaestiua coniunctio quaeque notetur,</i>	
<i>Sex an, nonne rogant anne, num, numquid et utrum.</i>	95

79. $U^1 \mu^1 p^3$ pro sed si dic M pro sed et si dic U^6 pro sed dic si PR dic pro sed si. — 81. P M sed saepe negare U^6 uel saepe . . . R et saepe . . . — 82. U^1 Nomen dic utrumque . . . U^3 coniunctio dicitur esse. — 83. U^1 sic in designat et inde G^1 ni disiungit P $U^6 G^1$ ac inde $U^{1.4}$ et inde R at inde. — 85. P $p^{2.3}$ pro quem si sit: $U^{1.2.4.6} M \mu^1 p^1$ pro quem sed sit U^3 pro quem sed si G^1 pro quem sed erit. — 87. $U^{1.2.5} \mu^1$ sub medio PR sub media. — 88. U^6 in prosa. — 89. U^3 Pro quamuis ut dic ut sicut et est quoque postquam. — 92. U^6 uirgilius inquit. — 93. G^1 telum PR ferrum. — 94. P quesita. — 95. $U^{3.7} p^{1.2.3}$ anne ne numquid et utrum.

Cap. XXIII.

De praepositionibus.

- Praepositiva modis pars dicitur esse duobus,
 Nam compositivae dicatur et appositivae,
 Sicut praepositus prae reliquis positus.
 Et quandoque tamen succedit in appositivis,
 5 Sicut *'pube tenus'*, sicut *'maria omnia circum'*,
'Transtra per et remos' Virgilius recitat.
Quocirca, mecum succedit compositivae,
 Interponuntur aliquando vel mediantur,
 Ut *'qua de causa'*, *'qua de re'* siue *'quam ob rem'*.
 10 Ordo mutatus accentum mutat in istis,
 Impediens nisi sit distantia, *pone penesque*.
 Et quandoque loco ponatur nominis ipsa,
 Ut *pro te causa*, ratione, loco vel amore.
Propter et *ob* faciunt id idem pro nomine postae.
 15 Per se prolatae sub fine reguntur acuto,
 In serie positae accentu prome grauato.
 Hoc generale dato, nisi sit praeposterus ordo,
 Si praeposterus est, monosyllaba pars acuatur,
 Si dissyllaba sit, paenultima poscit acutum.
 20 Non aspirantur coniunctio praepositivaeque,
 Cum reliquas omnes regat aspiratio partes:
Heres, haeret, habens, hic, huc, heu cuncta notato.
 Multoties etiam verbo deest praepositiva:

2. M μ^1 compositivae PR compositivae. — 3. PU¹p² prae aliis R prae reliquis. — 8. mediantur (gl. cod. M: *in medio ponuntur*). — 9. U⁴ μ^1 p³ dico quam ob rem. — 11. U^{1.4.7} Impediat nisi distantia G¹ μ^1 Impediat nisi si . . . U⁶p³ Impediat nisi sit . . . P pono U³ penesque. — 13. U⁶ loquor M locor. — 14. U¹ ibidem U² ut idem M p¹ itidem. — 16. P U^{4.7} pone. — 17. U¹ ubi sit. — 18. U⁶ om. h. u. — 19. p³ polysyllaba PR dissyllaba U⁶ ponit U⁷ pone. — 20. U^{3.4.5.6}p² aspiratur PR aspirantur U⁵ et praepositiva U⁶p¹ praepositivae (post uers. 23 legitur in non nullis libris uers. hic: *Huic deest uerbum, dico de compositivis*).

'Una Eurysque Notusque ruunt' deest praepositiva,
 Huicque deest uerbum *'super Astyanactis imago'*. 25
 Ornatus causa iungatur praepositiva
 Cum proprii casus genitiuo: *'sub Canis ortu'*.
Ad te personam notat, *ad Troiamque* locale,
Ad pentecosten tempus, numerum dat *ad annum*.
 Dic *ad pro iuxta*, signabit proximitatem, 30
'Ad quid uenisti?' causam notat, assimilatur
'Nos habet ad porcos', ast aduersatur *'ad illum*
Est mihi pugna', modo tamen addit *'ad hoc mala dicas'*.
Ad si componas intendit, ceu *probo firmo*,
 Dirigit interdum, si *uerto* uel *loquor* addas, 35
Ridet uel *ludit* uel *plaudit* iunge, fauebit.
Ad d non mutat h q m i u b d sequente,
 Sed d mutatur, reliquae si subiciantur.
 Semper causale dicatur *ob* appositivae:
'Cuius ob auspiciis infaustum moresque sinistros'. 40
 Si componatur, *contra circumque* notatur:
Obuius occurro uel *obambulo* dicis *obumbro*.
Per signat tempus, personam, uel loca, causam:
Per noctem, per me, per rus, per proelia laudor.
 Si componatur, perfectio saepe notatur, 45
 Sicut in his *perago, percurro, persto, peroro*.
 Dicas *periurus* uel *perfidus*, ecce negabit,
Percitus excellit, *perpulcher perspicuusque*.
 Compositae quaerunt omnem iungi sibi casum,
 Si sint appositae, cum quarto subice sextum. 50
 Appositae uel compositae minime uariantur,

25. (hic uers. abest a P, inest in omnibus quos contuli libris.) —
 28 P U^{1.6.7} p³ localem. — 31. P ad simulatur. — 33. U¹ p³ dices. —
 34. U^{3.5.6} M p¹ At . . . P U^{1.4.7} M seu probo . . . — 35. U¹ μ¹ uertor
 (item U² al. m. expuncto *uerto*) PR *uerto* U^{2.5.7} G¹ M p² addis PR *addas*.
 — 37. P Ad non mutat . . . — 40. P Eius . . . P p³ more sinistro. —
 41. P U³ p¹ notantur. — 44. U^{2.3.5.6.7} G¹ M p² noctes. — 45. U^{3.7} p²
 componantur. — 48. P U⁶ *perpulcer* U¹ *perpulcrum* μ¹ *perpulchrum*. —
 49. U⁶ omnem casum sibi iungi. — 50. M Si sunt . . . — 51. U³ raro
 uariantur.

- Hostes inuado, uado quoque dicis in hostes.*
Appositae sensum permutant compositaeque,
Ut 'de te facio uerbum, te deprimō' dicas.
- 55 *De notat augmentum, personam de notat ipsam,*
Quamuis compositum potius reor esse deorsum.
Additur ad uerbis interdum compositiue,
Quamuis proferri desiderat appositue,
Unde et Uirgilius: 'Tyriam qui adueneris urbem'.
- 60 *Tanquam syllabica iunctura frequenter abundat,*
Si uis emorior dicere pro morior.
Interdum redolent aduerbia praeposituias,
Econtra redolent aduerbia praeposituae,
Nam 'pridie Nonas' dicis 'pridieque Kalendas'.
- 65 *At si nominibus tu demas praeposituias,*
Nomina quae fuerant fient aduerbia statim
Sic dicendo 'domum transeo, uado domum.'
Haec tria signantur per post: tempus, locus, ordo,
Post nonam seu post montem seu post ea dicas.
- 70 *Iungitur et sexto: 'longo post tempore uenit,'*
Sicut paulo ante, sicut multo ordine circum:
'Anna, uides toto properari litore circum.'
Subter uult quartum, dat Uirgilius quoque sextum:
'Ferre iuuat subter densa testudine casus.'
- 75 *Cisque locum, tempus, aliud quoque significabit:*
Cis Rhenum, cis definitam non uenit horam,
Et cis naturae leges poteris reperire.
Cis proprium nomen, citra commune requirit,
Nam bene 'cis Rhenum', 'citra mare' dicere possum.
- 80 *Hoc in compositis etiam retinere licebit,*

52. G¹ Hostem. — 57. P Additur aduerbiis — 58. U^{1.6} μ¹ p¹ desiderat PR desideret. — 59. U^{1.5} G¹ p³ Unde uirgilius . . . μ¹ Undeque . . . — 65. U^{1.5} G¹ praeposituiam. — 67. p¹ transmeo. — 69. U^{1.3} dices μ¹ dicam. — 70. U¹ longo post tempore dicas U^{2.4.6.7} M μ¹ p^{2.3} ueni PR uenit. — 72. PU^{1.4.5.6} G¹ μ¹ Ecce uides . . . U² Ecce die toto properaui . . . U¹ M p¹ om. h. u. — 74. U^{2.3.4} densa subter. — 76. P U^{2.3.4.5} G¹ M μ¹ p^{2.3} diffinitam p¹ diffinituiam. — 78. U⁶ Cis proprium nomen . . . PR Cis proprium sepe . . .

Hinc *cisalpinus* dicas et *citramarinus*.
 Perdit n interdum *trans* dictum compositiue:
Traicio trabea traduco tranoque trado.
 Interdum *supra* dat *trans* et saepius *ultra*,
Transgressus supra, traiectus denotat *ultra*. 85
 Dicis '*apud uillam*', iam sic *apud* esto locale,
 Dicis '*apud regem*', personam dat uel '*apud me*'.
Ante locum, tempus, personam significabit:
Ante scholas, ante lucem siue *ante parentes*.
 Pro *coram* saepe potes illud idem reperire. 90
 At fieri possunt aduerbia praepositivae
 Ex duplici, sicut *circumcirca* reperimus.
Circa dat tempus, *circa* causale, locale,
 Sed causale tamen tantum fit compositiue,
 Nam sic *quocirca* notat *idcirco* quoque causam. 95
Circiter at semper tempus tibi significabit:
Circiter Aprilis die Nonas siue *Kalendas*.
 Affectum semper et nil aliud notat *erga*,
 Et nisi sit Graecum nunquam componitur *erga*.
Erga si dicis, notat affectum bonitatis, 100
Aduersus contra damna malumque notant.
Inter cum casu reperitur saepe soletque
 Casu priuari: '*tu dextrorsum iacuisti*,
Ille sinistrorsum, sed nos dormiuimus inter'.
Interior uel *subterius* tibi denotat *infra*, 105
 Dicas *infra me, sub me* bene dicis et *in me*.
Extra pro *praeter* uel pro *sine* dico frequenter:
Extra me nemo est, extra damnum sine damno.
 Et quandoque locum tibi denotat *exteriorem*.

81. $U^3 \cdot 4 \cdot 5$ citraque marinus. — 84. $U^4 \cdot 7 M \mu^1 p^{1 \cdot 2}$ sed saepius. —
 85. $U^3 \cdot 5 M$ transuectus p^3 dicitur ultra. — 86. $U^7 G^1$ om. h. u. (P habet
 uers. 85. 84). — 87. U^3 personam das et apud me U^6 personam signifi-
 cabit. — 89. $U^{1 \cdot 3}$ siue ante lucem . . . — 93. P $U^{2 \cdot 7}$ casuale. — 94. P U^2
 casuale. — 96. P p^3 ac sepe tibi tempus U^3 ad tempus semper tibi U^3 at
 sepe tempus tibi U^6 at sepe tibi tempus $U^5 M \mu^1$ ac semper tibi tempus
 R at semper tibi tempus.

- 110 *A* uel *ab abs ex e* dic unum significare,
Ex ab uocales, *e* quaerunt *aque* sonantes,
Asperitas nisi defuerit, quia dicimus '*ex quo*'.
Abs autem semper poni uult ante sonantem.
Ab si componas, quaecunque elementa sequuntur,
- 115 *C q t* tantum simul hae tres excipiuntur.
A quoque suscipit *m* componens uque sonantem,
Abs quoque composite consuevit *c t* praeire,
Sicut in *abscondo* potes *abstineo*que probare.
Eque praeire nouem solet, ut *b d g l r n m*,
- 120 *Ique* sonando uel *u* praeponatur, reliquis *ex*.
Eque modo priuat, intendit et exteriorat,
Ex hinc *eneruas enectum elimino* dicas.
Illud idem facit *ex*, sicut *stirpo pleo claudo*.
Priuat et intendit *de*, *deprecor* approbat ambo:
- 125 *Saepe precor mortem, mortem quoque deprecor idem*.
Pro causam, pretium: *pro te dabo, pro solidis sex*,
Et *pro pro iuxta: fecit pro uiribus iste*.
Ast in compositis *pro* multotiens breuiatur
A procul, at longa sit, si descenderit a *pro*.
- 130 *Prae pro ad* inuenies: *potes hunc contemnere prae me*.
Prae pro ab, ut *miser est homo prae mulieris amore*.
Pro super inuenies: *prae cunctis laude bearis*.
Dic *prae pro ualde: praecelsus praeualidusque*.
Ac *prae* dic ante: *praedico praescio praebe*.

100. P U^{3.5} G¹ M¹ μ^1 dicis R dicas (P habet uers. 100. 99.). — 109. P om. *tibi*. — 111. U^{1.6.7} μ^1 atque sonantes. — 112. μ^1 nisi deficiat. — 113. U⁵ poni semper P U⁴ μ^1 ante sonantes R ante sonantem. — 114. U¹ p³ litterae quaecunque secuntur. — 115. U⁵ sed tres has excipiemus. — 117. U^{1.5} p¹ composita P R composite (gl. cod. U²: $\bar{i}$ ⁹positiōe). — 119. U^{3.4.5.6} G¹ p¹ m. n P R n. m. — 120. U¹ I quoque sonando . . . G¹ I quoque quando . . . — 121. P E quoque priuabit . . . U³ extendit. — 122. U¹ μ^1 eneruas P R eneruat p³ enectus. — 124. U¹ approbitabo U^{4.6} approbat illud U⁵ approbat idem. — 125. P quandoque deprecor idem. — 127. U¹ Sed pro . . . U^{3.7} ipse. — 128. P U⁵ Ac in . . . U⁶ At in . . . μ^1 Et in . . . R Ast in . . . — 130. U¹ componere U² exponere U⁵ praetendere. — 131. U¹ p¹ hic (pro *homo*). — 134. U⁷ Et prae . . . μ^1 Prae

Hocque notes: omnis monosyllaba praepositiva	135
Praeter <i>cum</i> solam reperitur compositiva.	
<i>Coram</i> siue <i>palam</i> dic unum significare,	
<i>Coram</i> personam, sed denotat omnia <i>palam</i> .	
Quamuis significant unum, <i>sine</i> distat ab <i>absque</i> ,	
Dat <i>sine</i> componi, sed non componitur <i>absque</i> ,	140
Dat <i>sine</i> postponi, semper praepositur <i>absque</i> .	
Cum postponatur semper, cur praepositiva	
Dicitur esse <i>tenuis</i> ? quoniam casum sibi iungit,	
Et quandoque sequens Aeolismum uult genitium:	
Maro ' <i>crurum tenuis a mento palearia pendent</i> '.	145
Dic <i>sub</i> pro <i>subtus</i> , pro <i>per sub</i> pone uel <i>ante</i> :	
' <i>Arma sub aduersa posuit radiantia quercu</i> '.	
' <i>Urit atrox Iuno et sub noctem cura recursat</i> '.	
' <i>Sub lucem exportans calathis</i> ' <i>sub</i> dicitur <i>ante</i> .	
<i>Sub</i> quoque deminuit, <i>subtristis</i> sit tibi testis.	150
Dic <i>super</i> a <i>supera</i> descendere, dic quoque <i>supra</i> ,	
Apocope facit hoc, sed syncopa perficit illud.	
<i>Dis</i> c p t f s i praepositur, ast aliis <i>di</i> ,	
<i>Di</i> sit productum, <i>dirimo</i> iace siue <i>disertum</i> .	
Sensum compositae mutant, complent minuuntque:	155
<i>Impius incuruus subtristis</i> nomina sunt haec.	
Mutat <i>init</i> , minuit <i>subridet</i> , complet <i>inardet</i> .	

dic ac ante . . . U³ praebes U⁶ p³ praebet. - 136. P solam cum codd. cum solam U⁴ dicatur U⁶ compositiue. - 137. P U⁵ p¹ siue palam R cum palam. - 138. P μ¹ p³ personam R personas P denotat omne palam codd. sed denotat omnia palam. - 140. U² Dic sine . . . U⁶ Dat sine . . . P R Da sine . . . - 141. P et codd. Da sine . . . - 144. U¹ p² helenismum μ¹ heolismum P R eolismum. - 148. P recusat U⁶ recursat U⁷ resoluat R reseruat. - 149. P U^{2.4.6} exportat calatos p¹ portans calatis M μ¹ exportant calathos R exportant calatos. - 151. P Sic . . . - 153. P c t p f s i U² p c f t s i U⁵ p c t f s i U⁷ c p s t f i U⁶ M p^{1.3} c p t f s i R c p f t s i. - 154. P U⁶ producta R productum. - 155. P mutant U^{2.4.6} p³ minuuntue P R minuuntque. - 156. P et incuruus U² subrideo sint tibi testes. - 157. P Mutat non minuit . . . G¹ Mutat et id minuit M Mutat i id minuit p³ Mutat inif minuit R Mutat init minuit . . . inardet (gl. cod. U²: ualde ardet.).

- Construe cum quarto *super in sub subter* eundo,
 Cum sexto stando, tamen *in* potes addere quarto.
- 160 *In* notat usque *super contra iuxtaque diu per*:
 'Seruor *in* hunc tibi, *Christe*, diem uel seruor *in* illum'.
 'In gentem faciam te magnam si sinis istam'.
 'Fertur *in* aduersos rigide', 'bellatur *in* hostes'.
 'In ripam fluuii turba comitante resedi'.
- 165 'Uiuat *in* aeternum rex noster, uiuat *in* aeuum!'
 'Iustitiae portas aperis ingressus *in* illas'.
 Est imitatio cum dico 'credis *in* ipsum'.
 Sexto cum *circa super ante per inter ad intra*:
 'In ligno baculi trans Iordanem pedes iui'.
- 170 'Calceus *in* pedibus, *in* crinibus esto galerus'.
 'In Domino mentem iacta totamque tuam spem'.
 'Inque suis oculis Sedeciae mors data seruis'.
 'In patribus Dominus, *in* nato deinde locutus'.
 'Cepisti dona, deus, *in* mortalibus alma'.
- 175 'In proprio latere Dominus tibi, ne capiare'.
 'Israel, o uirgo, propriis *in* moenibus ito!'
 Cum sexto iunctum signabit saepius *infra*:
 'Rex sedet *in* solio, busto tumulandus *in* arto'.

160. U^{1.2.4} p¹ Cum notat . . . U⁷ iuxta contraque . . . — 162. U¹ Ingentem faciam et magnum te U⁴ In gentem faciam te magnum U⁵ In gentem magnam faciam te P R In gentem faciam te magnam (gl. cod. U²: *contra gentē* & *super*) U^{1.2.7} G¹ M p¹ si sinis istam P R si uis in istam. — 163. U^{5.7} G¹ μ¹ p¹ Fatur U^{2.5.6} rigidus U^{2.4.6} bellator. — 165. P rex noster in aeternum. — 166. P U⁶ in eas. — 167. p³ credo U⁵ credas P R credis P in eum U⁶ in eum U^{1.5.7} M μ¹ p^{1.2.3} in ipsum U^{2.4} G¹ in illum. — 168. U² G¹ inter et intra. — 169. U⁵ In ligni baculo. — 171. U² iacta mentem. — 172. U⁷ G¹ μ¹ fedechie M ezechie (al. m. uł fedechie) U² ezechie (expuncto *fedechie*) U⁴ zecechie P R ezechie (uide sis Reg. IV. 25, 7. Ierem. 39, 6, 52, 10, 11.). — 173. P om. *in* ante *nato*. — 175. U^{1.2} G¹ In proprio latere mihi sis U⁷ In latere michi sis (om. *proprio*) U⁶ In proprio latere dñs sit P R In proprio latere dñs tibi U^{1.2} G¹ ne decipiare U⁷ ne decipitare P R ne capiare (gl. *ne capiaris i. decipiaris a demone*). — 176. P In israel . . . U⁶ proprius i mētib⁹ esto. — 178. U^{2.5} M tumulatus P R tumulandus P U⁶ M in arto U¹ μ¹ p^{1.3} in arcto R in alto.

<i>Sub</i> , si quaeque notes, tibi signabit <i>prope subter</i> :	
Dicas ' <i>sub lucem uenio</i> ' uel ' <i>sub patre uiuo</i> '.
<i>Supra</i> uel <i>contra de iuxta</i> dat <i>super</i> ista:	180
' <i>Pugno super montem, munitus eo super hostem</i> '.
' <i>Multa super Priamo rogicans, super Hectore multa</i> '.
' <i>Sedimus in lacrimis super fluuium Babylonis</i> '.	
Finis, causa, locus, contra, supra, prope, tempus	185
Ex <i>ad</i> signatur, sic ex <i>de</i> sermo notatur,
Finis, materia, numerus, tempus, loca, causa:	
' <i>Dimicat ad palmam, frendens ad uim faciendam</i> ',
' <i>Curritur ad cenam, ferit ad petram cocus ollam</i> ',
' <i>Uir sedet ad ripam, iacet ad portam, stat ad horam</i> '.
' <i>De domino narrat, de belli laude laborat</i> ',
' <i>De lana panni sunt, de numero quoque lucri</i> ',
' <i>In mensem de mense uenis, es de Babylone</i> ',
' <i>Lis est de minimo, pugna est de paupere regno</i> '.
<i>Cum simul et contra</i> : ' <i>sta cum socio neque pugna</i> ',
' <i>Cum socio pugnas</i> ' bene dicis, ' <i>cum socio stas</i> '.
' <i>Uestibus indue te pro frigore proque calore</i> ',
Sic aduersatur in <i>pro</i> sententia duplex.
Haec tria significat tibi <i>re</i> : <i>rursum retro contra</i> :	190
Ut <i>reparo retraho</i> bene dicis siue <i>recludo</i> .	195
Si bene distribuas, <i>praeter</i> tollendo propinquat:	200
Dic ' <i>nullus currit praeter me</i> ' sic tibi tollit,
' <i>Sto praeter ripam</i> ' sic signat proximitatem,
At si ' <i>praetereas</i> ', <i>praeter</i> pro <i>trans</i> bene dicas.
Est inclusiuum ' <i>praeter me conuoco multos</i> ',	205

179. G¹ signat proprie. — 180. P M μ^1 Sub lucem dicis uenio . . . —
182. U⁶ super pontem P monitus. — 184. P supra flumen. — 186. U¹ sed
ex de . . . U² sic et de . . . U⁵ de ex sic . . . P R sic ex de . . . —
189. U¹⁻⁵ coqus p³ coquus P R cocus. — 191. P de belli laude perorat.
— 196. p¹ Cum socero — cum socero. — 197. P U² induo te U⁶ induo
me. — 198. μ^1 diuersatur. — 200. U¹ repeto (pro *retraho*) U⁵ siue reduco
— 201. p¹ discutias. — 202. P sic tibi tolle U² sic tibi tollis R sic tibi
tollit (gl. *notat exceptionē*). — 203. U⁴⁻⁵ p¹ sic signat P R sic signo. —
204. P Ac sic pretereas P U²⁻⁴⁻⁶ p³ bene dicis. — 205. U² congreco (U¹
G¹ om. h. u.).

- Est exclusium '*praeter me nemo mouetur*'.
 Includit simul excludit quoque saepius *usque*,
 Quae nunc sola regit et nunc alia comitante.
 Sed tamen ista notes: quotiens etenim duplicantur,
 210 Casus praepositae respondet posteriori:
 '*De post fetantes*', '*de supra moenia*' dicas.
 Tuque nouem numera, quas casibus addimus extra:
Ex in ad ab cum de, da simul *aque per eque*,
Abs ob pro prae cis post sub trans adicias his.
 215 *Usque* subauditur in *ad*, et dicas *ad in usque*:
 Lucanus '*summis perduxit ad aequora castris*'.
 '*Usque Paraetonias Eoa ad litora Syrtes*'.

Cap. XXIV.

De interiectionibus.

Interiectiuas dicunt aduerbia uere,
 Uel quoniam uerbis iunguntur uel quia saepe
 Uerba subaudiri soleant in uocibus harum.

208. P et non alia comitante. — 209. P U¹ duplicantur R duplicatur.
 210. U^{2.5} M μ¹ p¹ respondet P R respondent (perperam P interpungit ita:
quotiens etenim duplicantur || *Casus pposite: respondent superiori. uerborum*
sententia haec est: quotiens praepositiones duplicantur, uelut 'de post',
casus respondet praepositioni posteriori, quae est 'post', ut docet exemplum
ab Eberhardo adlatum.). — 213. P Ex. in. de. ab U^{5.7} Ex. in. ab. ad. U⁴
 Ex. in. ab (om. *ad*) R Ex. in. ad. ab P abs. cum. da simul *aque per*
eque U¹ cum. de. da simul a q̇; per e U² M cum. de. da simul *aque per e*
 U⁴ μ¹ p^{1.3} cum. de. da simul *aque per eque* U^{5.6} G¹ cum. de. da simul
 atque per *eque* U⁷ cum. de. da simul *acque per eque*. — 214. U¹ M μ¹ p¹
 adicias U^{2.4.5.7} G¹ p³ addicias U⁶ addicis. — 215. U² et dicas in *ad usque*
 G¹ dicas et in *usque* U⁵ μ¹ dicas *ad in usque* (om. *et*) P R et dicas *ad in*
usque (gl. *In hac praepositione usque aliquando intelligitur ad, aliquando e con-*
uerso in hac praepositione ad intelligitur usque.)

1. P p³ sepe U² uere (al. m. expuncto *sepe*) R uere. — 3. U^{2.4} solent.

Sed cur dicatur, cum non interiaciatur,
 Interiectiua, non a paucis dubitatur. 5
 Ad quod re uera sic respondere ualemus:
 Nam menti et uoci medians interiacet ipsa,
 Cum praecedat mens et cum uox ipsa sequatur,
 Quae media inseritur interiectiua uocatur.
 Hocque notes: omnis interiectiua recusat 10
 Non aspirari, quia subiacet asperitati.
 At semiplena semper sub uoce feruntur,
 Significatiue tamen has proferre memento,
 Semiplena uelut oratio significans est.
 Hocque scias: nulla uoce indiget expositiua. 15
 Sed quidam dicunt *ueh gah* uelut expositiue,
 Cum non exponant linguaue fruuntur eadem.
 Quaeritur a multis, si plena uoce loquamur,
 Utrum debeat haec interiectiua uocari.
 Dicamus super hoc affectum saepe loquentis 20
 Uoce frui non perfecta, quae sic uocitatur,
 Ut Donatus ait '*uox est incondita uox haec*'.
 Haec quoque quae plena est uox interiectio non est.
 Cur non ponatur prior, a pleris dubitatur,
 Nam cum nascatur puer, haec statim recitatur. 25
 Hoc respondemus quod, quamuis prima feratur,
 Non prima est, quia sic uocis ratio moreretur.
 Si proprie attendat quis, lamentatio quaeque
 Sub ratione potest interiectiua uocari.
 Sicut subseruit oculo signum digitale, 30

5. (sequitur in P et codd. excepto cod. U⁶ uers. hic: *Non interposite dantur sed praepositivae*). — 6. U^{1.5} ualeamus U^{4.6.7} G¹ solemus — 7. U⁶ p³ media. — 8. P U¹ G¹ pcedat mens R mens pcedat. — 15. U^{1.2.5} uoce non indiget . . . U⁷ G¹ uoce nulla . . . P R nulla uoce . . . — 16. P uehi U^{1.7} M p¹ ueh U² μ^{1.2.3} ueht U^{4.6} p³ ueth U⁵ G¹ uech P guai U¹ gai U⁵ G¹ p¹ gay p³ gahy U² gaht U⁴ gath U⁶ grath U⁷ μ^{1.2.3} gah M guh (gl. *uehi et guai sunt interiectiones blasphemantis in lingua hispana*). — 19. P hic codd. haec (gl. *uox*). — 24. U^{2.6} a multis. — 26. U⁴ Hic . . . U⁶ μ¹ Hec . . . U⁶ nam quamuis . . . — 27. U⁷ p^{1.3} ratio uocis. — 30. P U⁶ oculis G¹ oculum R oculo.

- Sic auri seruit interiectiua sonora.
 Interiectiuas fore quidam sibila dicunt,
 Sunt quoniam uoces affectum significantes.
 Absit quod dicunt, quia scribi non bene possunt.
- 35 Quaeuis lingua suas proprie dicatur habere
 Interiectiuas, nec linguam lingua reposcit,
 Sicut et in reliquis reperimus partibus esse.
 At uenatores et pastores uariatim
 Interiectiuas sibi fingunt officiosas.
- 40 O stupet, applaudit *euge*, sed ridet *hahahe*,
Heu dedignatur, *aha* probat, *ehohe* clamat,
Histque silere monet, *io* laudat teste Nasone:
 'Dicite *io* *Paeon* et *io* bis dicite *Paeon*'.
A a conqueritur, *au* uagit, uituperat *proh*,
 45 *Uah* quoque deridet, *papae* miratur et *ohe*,
O utinam gliscit, sed *io* festinat et *arri*,
Euax laetatur, dolet *heu* uel *uae*, timet *attat*.
 Interiectiua praeponitur, indeque Flaccus
 'Ohe *praesidium* dulce *decusque* *meum*!'
 50 Persius at postponit eam: 'cute *perditus* *ohe*!'

32. P U^{4.6} μ¹ p³ fore dicunt sibila quidam U⁵ G¹ fore dicunt sibila quedam U^{1.7} M fore quidam sibila dicunt U² fore quedā sibila dicunt p¹ fore qdā sibila qdā. — 33. (sequitur in cod. μ¹ uers. *Sicut et in reliquis reperimus uocibus esse*). — 35. U⁶ suas proprias. — 37. μ¹ p³ uocibus P R partibus. — 38. P Ac . . . p¹ Ast . . . — 39. U² G¹ sibi iungunt. — 40. P Oh — ahaeh. — 41. P M μ¹ p¹ aha probat p³ acha probat U^{5.7} μ² haha probat U⁶ ha probat μ³ haa probat U¹ ah approbat U² aha approbat U⁴ G¹ haha approbat P ehoeh clamat U¹ heuque hem . . . U² en ohe . . . U⁷ en hohe . . . U⁴ ehohe . . . U⁶ ehoe . . . μ^{1.3} p³ eoe . . . U⁵ oe . . . μ² heohe . . . M μ¹ euhohe . . . — 42. P Chitque U² Hiftq; U⁷ Siftq; μ² Sihtq; p³ Sithq; μ¹ Zichq; μ³ Zihtq; — 43. (P om. h. u.). — 44. P Aha U¹ A a a U² Acha U⁴ Hach hach U⁵ Hachoch U⁶ μ^{1.2.3} p^{1.3} Haha M Hahaha P ahi uagit U^{1.2} ach U⁴ uah U⁵ ha et he U⁶ au U⁷ hau M p¹ ha μ^{1.2.3} p³ hay P imperat et proh. — 46. P G¹ arri M μ^{1.3} p^{1.3} harri μ² hari (item U² expuncto *arri*) U¹ mirum (sic). — 48. P U⁴ undeque R indeque. — 49. P et codd. Ohe . . . P decusque malum. — 50. P tute.

Non solum generant sensum ratione fruentis,
Sed quandoque mouent animum ratione carentis.

Cap. XXV.

De speciebus nominum.

Uiginti septem specierum nomina dicas,
Primitus homonymum, quod et aequiuocum uocitatur:
Pyrrus Achilleïdes, Pyrrus rex Epirotarum,
Homonymumque *canis signum latrabile piscis.*
Postea synonymum *Corneli Scipio Publi,* 5
Econtra *gladius ensis mucro* synonymantur.
Inde relatiuum, sicut *pater et patre natus,*
Alterutro quorum pereunte simul perit altrum.
Utque relatiua ceu *lux nox dextra sinistra.*
Nomen gentile *Flandrensis* seu *Catalanus,* 10
Dic patrium nomen *Ebrardus Bethuniensis,*
Hic interserui nomenque locumque magistri.
Quis qualis quantus quoduis interrogat horum.
Sunt infinita *quis qualis* saepius ista.
Sunt collectiua *populus gens plebs* quoque *turba.* 15
Sint tibi diuidua *neuter* simul *alter uterque.*
Ficticiū nomen onomatopoeia fingit,

51. P Non solum sensum generat U¹ G¹ Nec solum generat sensum U^{5.6}
p¹ Non solum generat sensum R Non solum generant sensum.

2. U^{5.6.7} μ¹ om. et. — 7. P a patre natus. — 8. P M simul perit alter
U⁶ simul parit alter μ¹ perit simul alter R simul perit altrum. — 9. U⁵
Suntque relatiua . . . P R Utque relatiua P U^{1.6} M μ¹ p³ seu U⁵ μ¹ p³ nox
lux. — 11. P U² μ¹ p¹ bituniensis U⁶ bitoniensis U¹ beturiensis M betu-
niensis p³ buturicensis. — 13. U¹ M p¹ quantus qualis. — 15. P gens plebs
populus U² populus plebs gens p³ gens populus plebs R populus gens
plebs. — 16. U¹ Sint tibi . . . P R Sunt tibi U² p¹ alter et uter. — 17. P
et codd. Ficticiū P onomathopeya fingo U¹ M μ¹ p^{1.3} onomatopeia fingit
U^{2.5} G¹ onomathopeya fingit U^{6.7} onomathopeya fingit.

- Ut *tintinnabulum* seu *turtur* et *offa* uel *obba*.
 Ac generale genus rerum tibi significabit:
 20 Est uelut *herba color fructus animal lapis arbor*.
 At species rerum tibi significat speciale,
 Ut *siler albedo glans bos smaragdus acerque*.
 Ordinis est nomen, ut *primus* siue *secundus*.
 Dic *unus duo tres*, nomen facies numerale.
 25 Ut *deus* et *ratio* nomen dic esse solutum,
 Nec ex uoce sua dant collateralia sciri.
 Temporis est nomen, sicut *mensisque diesque*.
Vicinus uel *longinquus* sit utrumque locale.
 In *tor* et in *trix* a uerbis uerbalia dicas.
 30 Ac ex se faciunt quandoque aduerbia nomen
 Aut a participe, quod dico participale.
 A patribus uel auis fieri patronomica dicas.
 Dic possessiua, quia primi possideant rem.
 Quod notat excessum tu dicas comparatium,
 35 Indequ latium super ulterius facit illud.
 Deminuit primi rem semper diminutium.
 Quod de nomine fit dicas denominatium,
 Iuxta quod dici reor a *nigredine nigrum*.
 Dicis in *eus* pessessium, si materiam det,

18. P U¹ G¹ om. *et* ante *offa*. — 19. P Ac . . . μ^1 p³ Et . . . M Ut . . . R At . . . — 20. P Et uelut . . . codd. Est uelut . . . P apis. — 21. P G¹ Ac . . . U¹ Ast . . . U² Et . . . R At . . . P tibi significabit speciale U² specialia significabit. — 22. P U⁶ bos glans R glans bos. — 24. U⁶ M μ^1 p¹⁻³ facies nomen. — 26. P sui (collateralia gl. *collaterales proprietates i. accidentia*). — 28. U² seu longinquus. — 29. U⁶ G¹ uel in *trix*. — 30. U⁵⁻⁶ Ast . . . U² M At . . . P R Ac . . . U¹ ex se nomen faciunt aduerbia saepe U⁷ ex se saepe faciunt aduerbia nomen P R ex se faciunt quandoque aduerbia nomen. — 31. p¹ Fit de participe M Aut ex . . . P R Aut a . . . P quod dico participale U¹ quod dñt participale U⁷ p³ quod dico participare R quod dico participale. — 32. P et codd. patronomica. — 33. M possessiuas P U² res R rem. — 34. P dicis. — 35. P relatum super codd. latium super (gl. cod. U²: *superlatiuū* — *metathesis*). — 36. P et codd. Diminuit — diminutium U⁶⁻⁷ p¹ semper rem P R rem semper. — 37. P dicas fit U² fit tu dic R fit dicas. — 39. U¹ Dicis in us . . . P U² M des μ^1 G¹ dat R det.

Populus quernus ficulus tolle colurnus, 40
Ac oleaginus excipias faginusque abiegnus.
 Possessum facit in *nus* ex animalibus ortum,
 Nam uere sunt deminutiua *suillus ouillus.*
 Si possessium sub fine tenetur in *anus*,
Anus producas, Dardanus excipias. 45
 At possessium semper producitur in *nus*,
Crastinus et faginus oleaginus excipiuntur,
Sicque diutinus et clandestinus ac tinus horno.
Neuter uter prior alteruter uel uterque uel alter
Haec sunt diuidua, sed sunt inter duo dicta. 50
Quilibet aut aliquis aut unusquisque uel omnis
Nullus uel primus et cetera talia dicas
 Distribuenda tribus aut pluribus, illa duobus.
 Omne superlatiuum cum casu quoque dicas
 Significare *magis*, sine casu dat tibi *ualde*, 55
 Ut *minimus ualde paruus, minimus mage paruus.*
 Illud idem uoces finales continet octo
 Has *simus* atque *rimus limus*, adde *timus* quoque *remus*,
 Inde *nimus* siue *ximus* et *finus* his superaddas:
Pessimus et primus uel agillimus optimus atque 60

41. U¹ abiegnus M abigenus P R abienus. — 42. P Possessum fac inus U¹ Possessiuū fac i n⁹ μ¹ p¹ Possessiuū fac i nuf U²⁻⁷ M p³ Possessiuū fac in us U⁶ Possessiuū facit in us U⁶ ortus. — 43. P et ouillus (abest et a codd.). — 45. P U⁷ sed dardanus excipiat p¹ gargarus excipias (om. sed) R dardanus excipias (item om. sed). — 46. P U² Ac . . . R At . . . P producat in inus U⁶ dicatur in uus U¹ p³ producitur in⁹ (item U² expuncto in nus) U⁵⁻⁷ G¹ M producitur in us μ¹ producitur in nus. — 47. P U²⁻⁶ μ¹ excipiantur R excipiuntur. — 48. (abest hic uers. a codd. U¹ G¹ M). — 52. U⁵ uel cetera. — 53. U⁷ G¹ M p¹ Distribuenda . . . P R Distributiua . . . U⁵ uel pluribus. — 54. U⁶⁻⁷ p³ tu quoque dicas. — 58. P Has simus atque limus rimus adde timus quoque remus U¹ Simus uel rimus limus timus quoque tremus U² Symus uel rimus limus timus quoque temuf U⁵ G¹ Simus uel rimus limus timus quoque remus U⁶ Simus uel rimus limus timus quoque t'mus U⁷ Simus uel limus rimus timus quoque t'emus M Simus uel limus rimus timus quoque tremus μ¹ p³ Simus uel limus rimus timus quoque remus p¹ Simus uel limus timus temuf q̄; tremus. — 59. U⁷ M μ¹ p³ nimus G¹ mimus p¹ imus P R minus U² G¹ M superaddes P R superaddas — 60. U¹ atque primus U² p¹⁻³ et agillimus p¹ optimus adde.

- Extremus minimus* uel *proximus infimus* adde.
 Superlatius sit *proximus* et positius,
 A *prope* dic ipsum, sed ab illo *proximior* sit.
 Sit quoque latius *extremus*, sit positius,
 65 Nobis sit primus, sit apud Graecosque secundus,
 Utque probes, uere dic *extremissimus* inde.
 Superlatium non significat positium,
 Unde *nouus* dicis exitque *nouissimus* inde.
 Comparat ac saepe nomen non canonicale
 70 Absque gradu primo, quoniam caret *ocior* illo.
Plurimus et *multus* se comparat absque secundo.
Ante senex iuuenisque superlatiua carent his.
 Ast in praedictis defectus fit generalis,
 Sed suppleant alia defectum uoce aliena,
 75 Nam primo ponunt aduerbia praepositaue,
 Seu mauis ista *potior* uel *detero* uerba.
 Hanc uocemque *magis* gradibus posuere secundis,

62. P M p³ Suppellatium. — 63. G¹ Et prope dat ipsum . . . U² sed ab illo (gl. a *proxim⁹* uēit *proximior*) P R sed ab ipso U⁵ G¹ M *proximior* est U⁶ *proximior* fit P R *proximior* sit. — 64. P μ¹ Sitque suppellatus *extremus* sit positius U⁶ p³ Sitque superlatius (p³ suppellatius) *extremus* sit positius U¹ Sit quoque latius *extremus* sit positius U² Sic quoque latius (gl. i. *superlatius*) *extremus* fit positius U⁵ Superlatius *extremus* sit positius U⁷ Superlatius fit *extremus* positius G¹ Sit superlatus *extremus* sit expositius M Sit superlatius *extremus* sit positius p¹ Sit superlatus *extremus* sit positius (gl. *extremus est similiter positiui et superlatiui gradus*). — 65. P p³ primus — secundus R primum — secundum. — 67. P Atque suppellatum non significat positium U¹ Superlatm̄ u'o fīcat positium U⁵ Superlatm̄ nō significat positium U^{2.6} μ¹ Superlatiū nō significat positium U⁷ M p¹ Superlatm̄ nō significat positm̄ G¹ Superlatm̄ nō fīgt positium p³ Suppellatiū nō significat positium. — 69. U^{1.7} G¹ μ¹ p³ ac saepe U⁵ et saepe P R at saepe (non canonicale gl. ^{or} cod. U²: *non regulare . irregulare*). — 72. U² An senex iuuenis adolescēs |||| ista P Ante senex iuuenisq; suppellatiua carent his R Ante senex iuuenis superlatiua carent his (gl. *superlatiua carent his, hic est hypallage*). — 73. U⁵ G¹ Ac . . . M p³ . . . At . . . P R Ast . . . P fit defectus. — 76. U² Ceu fūt ultra maḡ potior i det'o ūba U⁵ Seu sint ultra maḡ potior . . . U⁷ Seu ft' ultra maḡ potior . . . G¹ Seu ft' illa maḡ potior . . . — 77. P M p³ Hanc uocem magis . . . μ¹ p¹ Hancque

Quod faciunt saepe uocales continuatae.
 Hoc nomen *celsus* suscepit ad ultima *summus*.
 Bis septem dicas aduerbia praepositasue, 80
 Quae nunc grammatici posuere loco positiui:
Ante citra prope post extra supraque uel *intra*
Infra nuper ocis ultra pridem penitusque,
 Ac *pene* quidam seu *penes* addere quaerunt.
 Dicit *ocis* Graecus, parat *ocior* inde Latinus. 85
 Inde *penitior* a *penitus* Apuleius offert,
 Et *penitissimus* hinc dat *Mostellaria* Plauti.
 Suntque superlatiua duo unius positiui,
Extimus extremus ambo dicuntur ab *extra*,
 Uisque notam primi, *Truculentum* consule Plauti. 90
 Ac trisyllaba sunt minus omnia comparatiua,
Plus prior et *peior maior minor* excipiantur.
 Eiusdem generis sunt omnia deminutiua
 Cum primitiuis, bis sex retrahuntur et unum:
Rana canis statua scutum uel *qualus* et *anguis* 95
Ungula pistrilla uel *glandula pannula nubes*
Ensis uel *beta* sunt haec sexu uariata,
 Ac istis supra dictis *aculeus* addas.

magis uocem . . . — 79. ad ultima (gl. cod. M: *ad superlatiuū*). — 82. P supra *penes* intra U^{1.6} *supraque* uel *ultra* U⁵ G¹ *supraque* uel *infra* M *supraque* uel *intra* U² μ¹ p^{1.3} *supra* uel *intra* U⁷ *supra* uel *infra*. — 83. U¹ *Infra nuper ocis ultraque* pridem *penitusque* G¹ *Intra nuper ocis ultraque* . . . U⁷ *Ultra nuper ocis intra* . . . P R *Infra nuper ocis ultra* . . . — 84. U^{1.2.7} μ¹ At *pene* quidam seu *penes* . . . U⁵ M Ac *pene* quidam seu *penes* . . . p³ Ac quidam *pene* seu *penes* . . . P R om. h. u. — 86. P μ¹ *appuleus* U⁷ *appuli*⁹ U¹ *apulei*⁹ U⁵ *apulti*⁹ R *apuleus*. — 87. P μ¹ Et . . . U^{2.6} G¹ M p³ Ac . . . U^{1.5} p¹ At . . . U⁷ Ast . . . p³ hinc dicas U^{1.2.6} G¹ μ¹ p³ *mustelaria* P R *mustellaria* (legitur uocabulum in Plauti *Persa* IV 3, 53) sequitur in P uers. *De penes hocue pene quidam descendere dicunt*. — 88. codd. Superlatiua duo sunt unum positium. — 91. minus (gl. cod. p¹: *ad min*⁹). — 92. P U^{2.6} *peior maior* R *maior peior* p¹ excipiuntur. — 94. p¹ sed bis septem retrahuntur. — 95. U^{2.5.6} p³ *scalus* μ¹ *squalus*. — 96. U⁶ *pistrilla* p³ *pristilla* P R *pistilla* U^{1.5} G¹ μ¹ *panula* U⁶ *penula* P R *pannula*. — 97. U^{1.2.6} *beta* P R *betha* U^{1.2} G¹ μ¹ *sexu* P R sensu. — 98. P Ac *predictis aculeus* superadiiciatur U⁵ Ac *istis nūc p̄dictis* G¹ Ac

- Omne superficiem signabit nomen in *atus*,
 100 Sicut *stannatus auratus* siue *cupratus*.
 Nomen in *eus* semper totum tibi significabit:
Stanneus et *cupreus argenteus aureus* haec sunt.
 Inque *bilis* nomen die aptum significare,
 Exponendo tamen, ut *amabilis* aptus amari.
 105 Nomen in *ax* semper tibi denotat assiduari,
 Unde *rapax* rapiens dicitur assidue.
 In *bundus* nomen semper notat assimilari,
 Sicut *amabundus* similis dicatur amanti.
 At nomen plenum notat in *lentus* uel in *osus*,
 110 Nummis *nummosus* plenusque luto *lutulentus*.
 Excipias tantum *Molosus* et *inuidiosus*.
 Significare locum die nomen in *anus* et *ensis*,
 Sicut *Romanus Thebanus Bethuniensis*.
 Nomen multimode diuersifices numerale:
 115 Multotiens numeri substantia significatur,
 Sicut *binarius* uel *ternarius* tibi monstrant.
 Designant numerum simul ordine concomitante,
 Ut *unus duo tres* et sic ad mille uenitur.
 Sed tamen et quaedam die esse sub ordine tantum,

istis supra dictis p¹ Ac istis ū p̄dictis p³ Ac istis uere predictis U² At istis uē
 p̄dictis U⁶ Ast istis uē dictis U⁷ Ast istis supra dictis μ¹ Ast hiis u'e p̄dictis
 U^{2.5} p¹ aculeus adde G¹ acuēs addis U^{6.7} μ¹ p³ aculeus addas (U¹ M om.
 h. u.). — 99. U² designat. — 100. U^{1.6} μ¹ p¹ stagnatus. — 101. U^{1.2.7} μ¹
 p^{1.3} totum tibi P R tibi totum. — 102. U^{1.6} μ¹ p¹ stagneus. — 103. aptum
 (gl. cod. p¹: *aptitudinē*). — 105. assiduari (gl. codd. U² p¹: *assiduitatē*). —
 106. μ¹ Inde . . . U^{5.7} G¹ Ut . . . U⁶ Uq; . . . P R Unde . . . — 107. P
 U⁶ semper die assimilari U¹ semper notat affimulai R semper notat assi-
 milari. — 108. P amantis codd. amanti. — 109. P Ac . . . codd. At . . .
 P et in osus codd. uel . . . — 110. P Numis numosus codd. Nūmis nū-
 mofus. — 111. P U² Excipias tñ inde . . . U⁵ Excipiasque tamen (om.
inde) U⁶ μ¹ Excipias tñ (om. *inde*) R Excipias tñ (om. *inde*). — 112. U¹
 uel in ensis U⁵ uel et ensis U⁷ uel in sis. — 113. P U² bituniensis G¹
 bitumsis p¹ bittuniensis U⁶ bitoniensis U¹ beturiensis p³ bituriensis U⁷ μ¹
 bethuniensis. — 116. U⁵ Sic . . . U¹ uel trinarius P U^{2.6} G¹ p³ uel ter-
 narius R et ternarius P monstrat. — 117. U⁶ p³ Designat. — 118. P et
 codd. duo tres unus (U⁵ unū) p¹ uenimus. — 119. U² Sed etiam quae-

Ut si dicamus <i>'tu primus siue secundus'</i> .	120
Quaedam distinguunt: <i>bini terniue quaterni</i> .	
<i>Simplus</i> uel <i>duplus</i> dic pondera significare,	
Significantque plicam <i>simplexque duplexque triplexque</i> .	
Nomina dic dubii generis pluralia primi,	
<i>Hic</i> singulare uel <i>haec</i> dicas <i>finisque diesque</i> .	125
<i>Impetus</i> atque <i>dies ritus nox</i> u uel e casu	
Dicunt in sexto, quae quattuor esse memento.	
Nomen in x donat in <i>cis</i> uel <i>gis</i> genitium	
Quattuor exceptis <i>nix noxque senexque supellex</i> .	
Nomen plurale faciens in <i>ium</i> genitium	130
Accusatiuum uel in <i>is</i> uel in <i>es</i> uariabit.	
Seu fit in <i>is</i> uel in <i>es</i> finem producit utrumque.	
<i>Infera</i> uel <i>supera</i> uel <i>cetera</i> dic tria tantum	
Adiectuari, sed uoce carentia recti.	
Feminei generis sunt haec socialia neutris:	135
<i>Eu. Dor. Abro. Sophro. Gly. Philor. Cle.</i> que notato.	
Cuncta metallorum dic nomina singula tantum,	
Excipis <i>aes aeris</i> dicens pluraliter <i>aera</i> .	

dam . . . p¹ totum. — 120. p³ dicatur. — 121. G¹ M p³ Quidam P R Quaedam (gl. cod. U²: *numeralia — distributionē significant*) P bini terniue secundi U⁶ bini triniue quaterni U^{5.7} μ¹ bini ternique quaterni R bini terniue quaterni. — 123. U⁶ simplexque duplexque triplexque μ¹ simplex duplexque triplex R simplex duplexue triplexue (P om. uers. 122. 123). — 124. U^{1.2.7} G¹ M μ¹ dubia. — 125. P singulare U⁶ singulis. — 126. P uox e uel u casu codd. nox u uel e casu. — 127. U² Seruant . . . U⁵ Sonant . . . G¹ Ducunt . . . M Dicant . . . P R Dicunt . . . — 128. P U¹ p³ uel in gis. — 129. P nix nox senexque suppellex U^{2.6} G¹ p³ nix noxque senexque supellex U⁷ nix nox senex atque suppellex U^{1.5} M μ¹ p¹ nox nixque senexque supellex. — 130. P pluralē codd. plurale. — 131. P in is uel in es U⁶ in es uel in is U³ p³ uel in es uel in is R uel in is uel in es U⁷ G¹ uariabis P R uariabit. — 132. U¹ Set . . . U^{5.6} Si . . . μ¹ Ceu . . . P produxit. — 134. P sed uoce carentia primi p³ sub uoce carentia primi U⁷ μ¹ p¹ sub uoce carentia recti M uel uoce carentia recti R sed uoce carentia recti. — 135. U⁷ neutris sociata. — 136. Eu. (gl. *designat eustochium uel eudochium*.) P U⁶ p³ philor (U⁶ phylor) cleq; notato U¹ G¹ filo cleq; notato M μ¹ philo cleq; notato U² fi. lor. ge'oq; notato U⁵ philor glorq; notato U⁷ filorq; notato p¹ philoq; notantur. — 138. P U²

- Nomina sunt octo, quae dant in *ius* genitium:
- 140 *Unus cum totus solus alius quis uterque*
Alter et ullus compositis simul annumeratis.
 Cuncta uocatio praeter tria sola carebunt,
 Sed *totus* quidam quinto priuare tulerunt.
 A *quis* composita bis septem die fore cuncta,
- 145 Bis duo *quis* primi dant sexus, sed *qua* secundi,
 Hinc *aliquis nequis numquis siquis* bene dicis,
 Quattuor at primi retinent *qui quaeue* secundi,
Quilibet et quivis quidam quicumque notabis,
 Sex autem primi retinent *quis quaeue* secundi,
- 150 Ut *quisquis quisque quisquam quisnamque piamque*,
 Inde *putas* addis, sic bis septem numerabis,
 Ac *unusquisque* quidam simul apposuerunt.
 Ex rectis quotiens nomen componitur unum,
 Utrasque in partes fore declinabile credas,
- 155 At nunquam, si sit ex obliquis, uariatur,

Excipies U⁶ Excipias R Excipis. — 139. U⁶ p³ quae dant in ius genitium U⁷ p¹ quae faciunt in ius genitium P R faciunt in ius genitium (om. *quae*). — 140. U¹ Unus cum totus solus alius quis uterque U^{5.6} G¹ M¹ p¹ Unus cum totus alius solus . . . P R Unus cum solus alius totus . . . — 141. P enumeratis U^{1.6} μ¹ p¹ annumeratis p³ adnumerabis R annumerabis. — 143. U⁵ totus quinto quidam U⁶ quidam totus quinto. — 144. p³ die septem bis fore cuncta. — 145. G¹ uel qua. — 147. P μ¹ p³ ac primi — secundi U⁶ at primi — secundi U^{1.2} G¹ p¹ at primo — secundo U⁵ in primis — secundi U⁷ in primo — secundo. — 148. P aut quivis — et quicūq; G¹ ac quivis — quicūq; R et quivis — quicūq; — 149. Sex (gl. cod. U²: *posita*). — 150. P U⁶ μ¹ p¹ Ut quisquis quisque quisquam . . . U¹ Ut quisquis <quisque> quisquam . . . U^{2.5.7} p³ Ut quisquis quisque quisnam . . . G¹ Ut quisquis quisquis (sic) quisnam . . . P quisnam quipiamue U¹ quisnamque piamue U⁶ quisnamue piamue μ¹ p¹ quisnamque piamque U^{2.7} quisquamque piamque U⁵ quisquam piamque G¹ quipiamue (sic) piamue p³ quisquam piamue. — 151. U⁵ adde p¹ addas P R addis. — 152. U^{2.6} At . . . p³ Ac . . . P R Ast . . . — 154. P U⁶ Utrasque in partes fore U¹ In partem u'taf quod U² p¹ In partes utras fore U⁷ G¹ μ¹ p³ In partes utrasque fore U⁵ Partes utrasque fore U^{1.2} μ¹ declinabile dicas U⁷ declinabile credis G¹ declinabile credo P R declinabile credas. — 155. P U⁶ Ast (U⁶ At) nunquam dicas ex obliquis uariari U² At nunquam si sit ex obliquis uariato U⁵ At nunquam si sit ex obliquis uariabis R

Ast ex his mixtum, rectus uariabitur, inde
 Obliquus uere datur inuariabilis esse.
 Neutrum nomen in *us* faciens in *eris* genitium
 Ex se formabit in *ero* uerbum quoque primae,
 Demitur at *uello*, quod ternae noueris esse. 160
 Deriuatiuae *tor trix tio* sunt speciei
 A propriis uerbis, et sunt uerbalia semper.
 Nomina sunt septem, quae casibus in tribus exstant,
 Singula si fuerint, sed nil pluralia perdunt:
Uis uicis et *foris* et *precis* et *necis* ac *opis* et *daps*. 165
 Et tamen ex istis *uis* casus quattuor ambit
 Uirgilio teste, qui dicit '*odora canum uis*'.
 Quae faciunt in *ubus* quartae sunt nomina septem:
Arcus uel *partus artus* ratione uolente,
 Ex solo *portus acus* et *tribus* et *lacus* usu, 170
 Sed quidam *ficus quercus penus* et *specus* addunt,
 Qui *uerubus* dicunt *ueribus* mage dicere debent.
 Nomina bis quinque dic quartae siue secundae:
Laurus uel *quercus pinus cornusque domusque*
 Et *colus* et *ficus cantus* uel *ce(oe)tus* et *(h)ortus*. 175
 Nunquam prima suum, sed mutant ultima sensum.
 I praeit *es*, purae fuerint si nomina quintae,
 Quattuor exceptis *res spes plebesque fidesque*.

At nunquam si sit ex obliquis uariatur. — 156. P G¹ μ¹ p¹ Ast (G¹ At) ex his mixtum . . . U^{1.7} Ast ex his mixti U² Ast ex his mixtum U⁶ p³ Ac ex hiis mixtim (sententiam declarat gl. cod. U²: *si sit 9poitū ex recto et obliquo tunc rect⁹ declinatur et obliqu⁹ n̄ ut pater familias*. proinde integrum foret enuntiatum hoc: 'Ast ex his mixtum si sit'). — 158. P U⁶ faciens in *eris* gtm R in *eris* faciens gtm. — 159. U⁶ uerbum in *ero*. — 160. P ac *uello* quod terne dicitur esse. — 162. P U⁶ quia sunt . . . U² que sunt . . . R et sunt . . . — 165. G¹ et *opis* . . . P R ac *opis* . . . — 166. P U^{1.6} μ¹ Et tamen . . . R Sed tamen . . . — 168. U^{5.7} sunt quartae . . . — 169. P Artus uel partus arcus . . . codd. Arcus uel partus artus . . . — 171. U¹ quercus ficus P M μ¹ penus specus U¹ pinus specus U⁵ pinus et specus U² specus et penus U⁶ spenus et specus U⁷ G¹ p^{1.3} penus et specus. — 173. U^{2.5} p¹ sunt quartae . . . P R dic quartae . . . — 174. U² cum quercus . . . U⁶ p¹ seu quercus . . . U⁷ et quercus . . . P R uel quercus . . .

- Addunt uel minuunt genitiuo nomina terna:
- 180 I *proceres*, u tolle *boues*, u suscipit *ales*.
 In *ceps* a *capio pis* suscipit in genitiuo,
 Si uenit a *capite*, tunc suscipiet *pitis* apte:
Praecipitis praeceps, sed dicis ab *aucupis auceps*.
 Nomen in *es* uel in *is*, si rectus par genitiuo,
- 185 Pluralem faciet in *ium* statim genitium
 His tribus exceptis *canis* et *panis iuuenisque*.
 Haec adiectiua sunt *hospita sospita* dicta,
 Neutraque sunt tantum nec non pluralia tantum.
 Si sit in *al* neutrum, tunc dico per i fore sextum,
- 190 Sicut *uectigal animal* sicutque *bidental*.
 Neutrum nomen in e dat in i sextum tibi uere
 Praeter *praesepe* uel praeter *gausape cepe*,
 Istis *Praeneste* superaddas atque *Soracte*.
 Neutrum nomen in *ar* producens a genitiuo
- 195 Sextum finit in i, breuiantia dant in e sextum.
 Debes *nectar* in e, sed *calcar* in i retinere.
 Non in e dant sed in i potius sua nomina menses,
 Sicut *September* sicutque *November Aprilis*.
Im faciunt et in *em se. tur. res. bu. ma. na. pup. pel.*,
- 200 *Em* uel in *im turris restis cum puppe securis*.

179. U¹ gtī U⁵ gtīm P R gtō P U² terna R terne. — 180. (U² om. h. u.). — 182. P ueniet. — 183. U¹ capite dicas et ab aucupis auceps (U² G¹ om. h. u.). — 184. U^{6.7} μ¹ in is uel in es. — 185. U⁵ Formabit per ium plurale tibi gtīm U⁷ Pluralem per ium tibi formabit gtīm U² Pluralem faciunt in ium statim gtīm P R Pluralem faciet in ium statim genitium. — 186. U^{5.7} panisque canisque iuuenisque U⁶ G¹ panis canis iuuenisque. — 191. U⁶ Nomen neutrum . . . U⁵ dabit i sextum tibi uere U⁷ dabit i sexto tibi uere. — 192. G¹ praeterque gausape cepe (gausape gl. cod. p¹: gaudiū sapiens). — 193. (U⁶ uers. 192. 193. in unum contraxit hunc: Gausape p̄sepe pr̄ste sorapteq; cepe.). — 196. U¹ Debet — retineri. — 199. P Em faciunt et im p³ Em faciunt et in im U^{6.6} μ¹ p¹ Im faciunt et in em P se: tur: res: bu: man: na: pu: pel U⁵ se. tur. re. bur. ma. na. pu. pel U⁶ μ¹ p^{1.3} se. tur. res. bu. ma. na. pu. pel (U^{1.2.7} G¹ M om. h. u.). — 200. P U⁶ G¹ M p¹ Em uel im . . . p³ Emque uel im . . . R Em uel in im . . . P U^{2.5.7} p³ turris restis cum puppe securis R turris restis cum puppe securis.

Magudaris peluis tussis buris sitis et uis
Im tribuunt ista, nec non et quae genitiuis
 Graeca pares rectos faciunt, *em* dat tamen *Alpis*.
 Semper nomen in o retinebit o sub genitio
 Praeter feminea *do* uel *go*, praeter et ista, 205
 Quae sunt masculina, ceu *cardo turbo* uel *ordo*,
 Sicut *homo margo* uel *Apollo Cupido* uel *Anio*.
 Nomina festorum dicas in *ium* uel in *orum*:
Termina. cum *Flora*. *Neptu*. *Compi*. quoque *Bacha*.
Satur. uel *Quinqua*., sed bis duo iungimus ista: 210
Moenia dic primum, dic *iugera uasa supellex*.
Cera colus cliuus animus iuga frena bacillus
 Horum composita duplici ratione uoluta.
 A ueniens ex *us* sine neutro transit in *abus*,
 Haec animatorum sunt discernentia sexum. 215
Us fit in e, *pelagus uulgus fili deus agnus*,
 Sic *populus fluuius*, propriis *ius* abicias *us*:
 'Degener o *populus*' dicit Lucanus, et illud
 'Corniger *Hesperidum Fluuius regnator aquarum*'.
 Praeterea duo sunt, ut *Panthus* siue *Melampus*, 220
 Quae nec in *us* nec in *e* nec in *i* sed in *u* cecidere:
 Uirgilius *Panthu* dicit, Statiusque *Melampu*.
 Nomen in *eus* proprium tollens s dat tibi quintum,
 Ut *Nereus Nereu* sic *Perseus* dicito *Perseu*.

201. p¹ Magudaris p³ Mandugaris P R Maguderis U^{2.7} buris peluis
 tussis. — 203. P pares recto faciunt U¹ per if rectof faciūt U^{5.6} G¹ M μ¹ p³
 pares rectof faciūt U⁷ pares rtis faciūt U² p¹ pares faciunt rectos. —
 204. U² tenet onis (expuncto *retinebit o*) μ¹ retinebit o genitio p³ retine-
 bit onis genitio. — 206. P masculina. — 208. P dicis. — 209. P Termina
 cum flora . . . p³ Termini cū flora U^{1.6} M μ¹ p¹ Termini ut flora . . . U²
 Termini ut flora (expuncto *flora*) . . . U⁷ Termini ut flora . . . U⁵ Termini ut
 flora . . . G¹ Termina ut flo4 ra . . . — 210. U^{1.2} M μ¹ ista P R istis. —
 213. uoluta (gl. cod. U²: *declina*). — 215. P sexus. — 217. U¹ i uf. —
 220. P pantus. — 221. P Que nec in e nec in us . . . — 222. P pantu
 p¹ dixit. — 223. U^{2.6} dat tibi quintum G¹ det sibi . . . μ¹ dabit sibi . . .
 P R dat sibi . . . — 224. P dat tibi perseu G¹ dico perseu M p¹ dicite
 perseu R dicito perseu.

- 225 Si non sit proprium, tunc declines in e quintum,
Nec *pineus niueu* nec dicis ab *aureus aureu*.
At nomen proprium, quod declinatur in *ēus*
E longa stante, definiat *us* retinens *e*,
Sicut *Thaddeus Alpheus Bartolomeus*.
- 230 Sed quia de casu fit mentio, dicere pauca
Restat, quid fieri sibi uult inflexio Graeca.
Dicimus in primo Graecum fieri sine sexto,
Graecus in *os* uel in *e* sic declinatur ubique:
Dic *Delos* rectum, genitum *li*, loque datium,
235 Dic *Delon* quartum, similem recto trahe quintum.
Dic *Phoebe Phoebe Phoebe Phoebe* quoque *Phoebe*.
Sic dicas in *ne* patronomica femineorum.
Quod fit in *is* uel in *as* inflexio tertia dicit,
Aeneis est rectus, *dis* uel *dos* sit genitiuus,
240 *Diue deiue* datus, *dem den daue* sit tibi quartus,
I uel *is* est quintus, nescit uariamina sextus.
Pluralem quartum *des* uel *das* dicito tantum,

226. P nec dicas U¹ nō dicif p¹ nec dices μ¹ nec dicito R nec dicis. —
227. P Ac nomen proprium U¹ At proprium nomen R At nomen pro-
prium. — 228. P U¹ diffiniat U² diffiniat (l definiat) R definiat (gl. cod.
p¹: *dimittat*). — 229. U^{1.2.7} caldeus U⁶ athadeus p¹ tadeus P R thadeus.
— 230. de casu (gl. cod. U²: *de inflexione casuū*). — 231. U⁵ G¹ quid
sibi uult fieri P R quid fieri sibi uult P p³ inflectio. — 232. M inprimif.
— 233. U^{1.2.5} in os uel in e P R in o uel in e. — 234. P p³ Dic delo
rectum, genitiuum los, lo datium M Dic delo (s al. m.) rectum, gtm
los lo (q; eras.) datm U^{1.5} Dic delos rectum, gtm loi, loq; datm U² Dic
delo rectum, gtō loy loq; datm R Dic delo rectum gtm los loq; datm. —
235. U² fore (expuncto *trahe*) P R trahe. — 236. U⁷ G¹ μ¹ Sic . . . —
237. U¹ p¹ in ne P R in e P et codd. patronomica. — 239. μ¹ p¹ fit gt̄s
p³ erit . . . — 240. P U⁶ Di uel doiue datus U⁵ Dy uel oyue datus G¹
Dy uel doyeue dt̄s U¹ Diue doy datus U⁷ Dyue doy dt̄s U² Diue doyq;
dat⁹ (expunctis al. m. *diue deiue dat.*) M μ¹ p¹ Diue doyeue dat⁹ p³ Dyue
doyue dati. P den dem daue sit tibi quartus U⁶ den uel dem daue sit
tibi quartus U⁷ dan denue sit tibi quartus p¹ dem ı da fit tibi q̄rtus U^{1.5}
dem den da <ue> sit tibi quartus U² G¹ μ¹ dem den daue sit tibi quartus
M dem den daue <sit> tibi quartus p³ dem den da <ue sit> tibi quartus.
— 242. P Plurale quartum des uel das . . . U¹ Pluralē quartū das uel

Differt a nostro, quoniam breuiatur in utro.
 In *des* finimus primi patronomica sexus,
 Est sexus primi uelut est inflexio prima, 245
Atrides rectus, genitus *dae*, *daeque* datiuus,
Den uel *dam* quartus, *da* uel *de* sit tibi quintus,
 Dic ablatiuum uel in *e* uel in *a* tibi factum.
 Pluralis numeri sextus quoque non uariatur.
 'Atride, magis apta tibi tua dona relinquam'. 250
Pillea Tartara sibila Gargara Dindyma cete
Ismara, sic *loca suppara*, sic *ioca Taenarus* atque
Maenalus infernus simul *hic* us et *haec* a dat usus.
 His quartus decimus superaccumuletur *Auernus*.
 Ex istis a uel i *loca* uel *ioca suppara* dixi. 255
Pergamus intiba carbasus arbuta pascua Tempe
 Singula feminei sexus, pluralia neutri.
Balnea delicias epulas haec nomina tantum
 Singula neutrantur, pluralia femineantur,
 Plurali numero tibi *balnea* conduplicato. 260
 Nomina sunt quinque, quae neutri dicimus esse
 Singlari numero, sexu pluralia primo:
Frenum seu *filum rastrum porrum* quoque *caelum*.
 I tantum *caelum*, sed quattuor i uel a dicunt.
 Bis duo nomina sunt ternae, duplicant quoque quartum, 265

des . . . U⁶ Plurali quarto des uel das . . . R Pluralem quartum des uel das . . . — 243. U² breuiatur in utro (q; al. m. ascriptum) U^{5.6} G¹ breuiatur utroque U⁷ breuiatur utraq; M breuiatur in illo (expuncto *utro*) P R breuiatur in utro. — 244. P finit tu P et codd. patronomica. — 247. P U¹ Den uel dam U² Den uel dem U⁶ p³ Dem uel dam U⁷ M Den uel dan G¹ Den uel da P deest uel de . . . U^{1.7} da uel de . . . p³ de uel des R des uel de. — 248. P uel in a uel in e U^{2.5.6} μ¹ p³ uel in e uel in a (R om. h. u.). — 249. P numerus. — 250. M p¹ tua dona tibi magis apta P U⁷ G¹ μ¹ relinquam R relinquo. — 252. P supara — trenarus. — 254. P Hic . . . — 255. (P om. h. u. qui exstat in omnibus quos contuli codd.). — 256. p³ intuba. — 260. U⁶ conduplicato P R conduplicabo. — 261. P que nōia dicimus esse. — 262. P Singlari . . . — 263. U⁵ μ¹ p³ uel filum. — 264. U^{1.6} p^{1.3} dicunt G¹ dicent U^{2.7} poscunt U⁵ μ¹ ponunt P (M) om. h. u. — 265. U¹ Bis duo sunt ternae, duplicant casum quoque quartum.

- Ex quo feminea, quibus est inflexio prima,
Formant, ceu *panther lampas*, ceu *crater et aether*:
Aethera panthera crateraque lampada dicas.
Dic adiectiua tantummodo quattuor esse,
270 Quae sunt feminea substantiuare parata:
Iuria dustria curia regia quattuor ista,
In tribus appone primis, quarto nihil adde.
Nomen in a fluuii sexus dicas fore primi,
Sicut erit *Secana*, sicut sunt *Ausona Cinga*.
275 Urbis nomen in *is* non declinabile dicis,
Sed declinatur, quando *polis* accumulatur.
Quattuor ista genus gradus aut inflexio sensus
Nomina scrutanti faciunt etheroclitia dici,
Ut *caelum melior uas uasis opis caro fascis*.
280 Dic proprium primae, dic ternae siue secundae,
Non quartae aut quintae praeter duo *Spesque Fidesque*.
Femineum dicas fore nomen, si cadat in *tas*,
A praecedente *tum* gignens *i* remouendo,
At ternae dicas neutrum, si desinat in *ma*.
285 Donat *ium* nomen duplicem retinendo sonantem,

266. P quibus (om. *est*) inflectio prima. — 272. P apponere. — 274. P fecana — ansona — figa p¹ fecana — ansona — cinga U¹ G¹ M fecana — aufona — cinga U⁶ fcanā — aufona — cinga μ¹ fecana — (spatium uacuum) — cinga U² fecana — aufona — cigna U⁷ fecula — aufona — cigna p³ fecana — aufona — lingua. — 275. G¹ p^{1.3} indeclinabile P R non declinabile U⁷ credis p³ ponis P R dicis. — 276. U^{6.6.7} p³ associatur U² accumulatur (i affociatur) U¹ declinantur — aculantur G¹ accumulatur P R accumulatur. — 277. P inflectio. — 278. P et codd. etheroclitia. — 279. U¹ caro carnis U⁶ fore fascis P R caro fascis (gl. cod. M: *fascis in singulari significat pondus i plurali honores*). — 280. U¹ t'cie. — 282. P p³ Femineum nomen fore dicas U^{1.2.6.7} G¹ μ¹ Femineum dicas fore nomen M Femineum dica^f (expuncto *dicis*) fore nomen p¹ Femineum dicis fore nomen U⁶ Femineum fore dicas nomen P U^{2.5} M si cadit in tas U^{1.6} G¹ μ¹ p^{1.3} si cadat . . . U⁷ quod cadat . . . — 283. P tum gignes f remouendo p³ tum gignans f remouendo U¹ dū gignef. i. remouēdo U² tū gt̄s (al. m. expuncto *gignes*) U⁶ tū ignes i remouēdo U⁷ tu gignes. i. remouēdo U⁶ tum gignas i remouendo M tū gignēs i remouēdo μ¹ p¹ tum gignenf. i. remouēdo. — 284. P Ac . . . U⁶ dicis. — 285. U⁶ retinente.

Ni *coniunx hiemum chalybum ps* a *capit* ortum,
 Nam *ps* a *capite* per *ium* nostri docuere.
 Semper nomen in *or* primi sexus reminiscor,
 Feminumque *soror arborque uxorque* recordor,
 Neutraque *marmor ador* dicas simul esse *cor aequor*. 290
 Dic commune *memor* pariterque *augentia peior*,
 Mas tamen est *senior*, sed dicitur *haec* et *hic auctor*.
 Quae *color* atque *decor* formant *corpusque* notemus:
 Horum composita communi sunt socianda.
 Arboreumque tamen dic *feminum* fore nomen, 295
 Ni *dumus rubus oleaster* siue *pinaster*.
 Nomen in *x* dat in *um* tibi pluralem genitium,
 Adiectum remoues et *nix nox* atque *supellex*.
 Dans in *ium* recites genitium nomen in *rs*,
 Ut *mors ars* et *iners discors sors sortis* et *expers*. 300
 Nomen uerbale, quod in *or* fit *t* praeunte,
 Feminum format ex se mutando *tor* in *trix*,
*Nutritor*que tamen *nutritrix* dicere nescit,
 Quod melius resonat *nutrix* euphonia format.
 In *sor* uerbale non *feminum* facit ex se, 305

286. P hiamum calicum U^{1.2}p³ hyemū calibū U⁶ iemū calibū R hie-
 mum calibum. — 287. U⁵ nostri per ium docuere U⁶ per ium nostri po-
 suere P R per ium nostri docuere. — 289. U¹ Feminum soror arborque
 uxorque . . . U⁷ Feminum soror arbor uxorque . . . U² Feminum soror
 uxor arborque . . . G¹μ¹p³ Feminumque soror arbor uxorque . . . U⁶
 Feminumque soror uxorque recordor et arbor. — 290. U¹ Neutra . . . —
 292. P hic et hec. — 293. P M p³ notemus U² natemque U⁶ noctemque
 (U^{1.5.7}G¹p¹ om. uers. 293. 294. μ¹ initiales Q. H. tantum habet). —
 295. P Arboreum tamen dic *feminum* fore nomen U¹M p¹ Arboreumque
 tamen . . . U² Arboreum nomen dic *feminum* fore tñ R Arboreum nomen
 dic *feminum* fore semper. — 296. U¹ oleaster et excipe buxus. — 297. U²
 M p¹ in ex U⁵G¹M plurale. — 298. P U⁷ Adiectum remoues et nox nix
 . . . M p¹ Adiectum remoues nox et nix . . . G¹ Adiectum remoues nox-
 que nix . . . U¹ Adiectum remoue nisi nox nix . . . μ¹ Adiectum remoue
 in x nox . . . U^{2.5} Adiectum remoues nix et nox . . . U⁶ Adiectiū re-
 mouet nix et nox . . . p³ Adiectiua remoues nix nox . . . M siue supel-
 lex. — 299. U² recites (i retinet) M retinet p¹ recitas P R recites. —
 301. P quod fit in or fit t praeunte. — 302. U⁶μ¹ de se.

- Ex tonsore tamen *tonstrix* denomino nomen.
 Cum positivus in *er*, semper *rimus* adice praeter
 Hoc nomen *dexter*, potes huic sociare *sinister*.
 Inque *limus* quinque facies: *agilis facilisque*
 310 Ac *humilis gracilis similis*, compositaque iungis.
Gigno colo uenio si uis componere recto,
 Communis generis nomen formatur ab illis,
Aduena monticola monstrat et *indigena*.
 Excipe *uerbigena*, quod Christo conuenit uni.
 315 In *tinus* nomen, si *t* trahat a genitore,
Ti producat, sin autem, corripiatur:
 Dic *mediastinus*, dic *crastinus*, ista notato.
 Bis duo nomina sunt quae substantiua uocantur,
 Quae uel in *is* uel in *er* rectum posuere frequenter,
 320 Ut *puluis uomis*, ut *cinis* et *cucumis*,
 Sic *puluer uomer*, sic *ciner* et *cucumer*.
 Sunt et in *os* et in *or*, quae quattuor esse recordor:
 Dicis *honos* et *honor odor* et *labor*, addis et *arbor*.
 A *cano* si nomen ueniat, quod desinat in *cen*

306. U¹ *tonstrix* denomino nomen G¹ *tonstrix* ex noie nomen U² *ton-*
trix de nomine format P U⁷ *tonstrix* de nomine dicas U⁵ *tontrix* de no-
 mine dicis R *tontrix* de nomine dicas. — 307. P adice U^{1.5.6} adice M μ^1
 p^{1.3} addice U^{2.7} G¹ addito. — 308. (sequitur in P uers. *Quae sunt in limus*
haec dat nobis noscere fagus. Idem uers. legitur in codd. U^{6.7} M μ^1 p^{1.3}
 om. *haec* ante *dat*. In codd. U² G¹ legitur: *Quae sunt in limus designat*
dictio fagus. Abest a codd. U^{1.5}). — 309. U⁷ Inque . . . P R In . . . P
 haec quinque codd. om. *haec*. — 310. G¹ M p¹ composita iungis U¹ com-
 positaque . . . P R compositaque . . . — 312. P U⁶ nomen formatur . . .
 R semper formatur . . . 314. U¹ conuenit $\bar{e}\bar{e}$ (G¹ om. h. u.). — 315. U^{2.7}
 μ^1 trahit (gl. cod. U²: *ut ab adamas adamātis uēit adamātin⁹ et producitur*). —
 317. U⁶ ita notatur M ista notentur (ex corr.) p^{1.3} ista notantur R R ista
 notato. — 318. p¹ notant. — 320. P U² et *cinis* . . . M p³ sic *cinis* . . . —
 321. P Sit — sit U² et *cucumer* et *ciner*. — 322. P Sunt et in *or* uel in *os* p³
 Sunt et in *or* et in *os* U⁶ Sunt in *or* et in hos P U⁶ p³ $\bar{q}$ quattuor $\bar{e}\bar{e}$ me-
 mento. — 323. P Dicis *honor* et *honos* . . . U⁷ p¹ Dicis *honor* uel *honos*
 . . . U⁶ Dicis *honos* uel *honor* . . . U² Dic et *honos* et *honor* . . . U⁶
 Dic *honos* et *honor* R Dicis *honos* et *honor* . . . U¹ addisque *arbor*. —
 224. P U⁶ si ueniat nomen U⁶ desinit M desinet P R desinat.

Et componatur, *i* prae *cen* corripatur, 325
Tibicen longo, *tubicen* *lyricen* breuiabo.
 Nomina bis septem quarto sua uerba praeibunt:
Quis qualis quantus neuter talis quoque *tantus*
Tot quot nemo nihil alius nullus nihilum nil,
 Atque *quotennis* eis poteris coniungere, si uis. 330

Cap. XXVI.

De accidentibus uerborum.

Si proprie attendas, tunc uerbum a uerbero dicas
 Non ideo solum quia uerberet aëra uerbum,
 Sed quoniam solet hoc oratio saepius uti.
 Atque solent aliae quoque partes uerba uocari,
 Hinc dicit '*quaeso bona uerba*' Terentius ipse. 5
 Hinc appellamus alias quoque nomina partes,
 Hincque Maro '*foliisque notas et nomina manda*'.
 In *sco* finita semper sunt inchoatiua,
 Sicut *uiuisco feruesco* uel *ueterasco*.
 Ista sed excipias et quae componis ab illis: 10
Con. dis. com. glis. pos. uis. fus. co. nos. qui. a. cres. pas.

326. U^{2.5.6.7} p¹ breuiando G¹ breuiato R breuiabo (P om. h. u.). —
 329. U⁶ M p¹ Quot tot p¹ aliud U⁵ nullum. — 330. P quotenis.

1. U⁶ μ¹ om. *tunc* U⁶ de uerbero . . . — 2. P p³ quod uerberet U^{5.6}
 quod uerberat U² μ¹ quia uerberat R quia uerberet. — 4. p¹ aliae quoque
 partes P R aliae partes quoque. — 5. U⁶ dixit bona uerba quaeso. — 6. U^{1.5}
 Hinc et appellamus . . . — 7. P Inde . . . U^{2.5.6} M p^{1.3} Hinc . . . U⁶ mandas.
 — 8. U⁷ sunt semper. — 9. P U⁷ et inueterasco U^{2.5} p³ uel ueterasco p¹ uel
 ueteresco R uel inueterasco. — 10. U² Haec tamen excipias — — ab eis
 p¹ Ista sed excipimus . . . p³ Ista sex excipias . . . M Excipias ista . con . dif .
 com . pof . ful . 9. no. qui. cres. pas. — 11. Con⟨uinisco⟩ dis⟨co⟩ com⟨pesco⟩
 glis⟨co⟩ pos⟨co⟩ uis⟨co⟩ fus⟨co⟩ co⟨rusco⟩ nos⟨co⟩ qui⟨esco⟩ a⟨ssuesco⟩
 cres⟨co⟩ pas⟨co⟩ U² uisco P R in (= infisco) Sequuntur in cod. U⁶ uersus
 hi: Tūc disco . glis . et pos . ifisco nosq; ēs pas || Crefco . cōpēfco . dipefco .
 pafco . quiefco || Afuefco . fulco . 9nifco . difco . corufco || Suffifco . nofco .

- At meditatum semper sit in *urio* dictum,
 Sicut *parturio*, sicut et *esurio*.
 Uerbi forma frequens *to so xo* sic triplicatur,
 15 Ut *fugito domito merso nexo* quoque *flexo*.
 In *so* sit uerbum semper desideratum,
 Hinc *uiso* dicas *arcesso capesso lacesso*.
 In *lo* finitum uerbum sit diminutium:
Garrulo sorbillo, sic dic a *caluo cauillo*.
 20 Forma frequens et diminuens inflexio prima est,
 Inchoatiua trahunt secum desideratiua,
 Sed mediatiua tu quartae dicito uerba.
- Inde modis aliis praeponitur indicatiuus,
 Quod perfectior est personis temporibusque,
 25 Uel quoniam semper alii formantur ab ipso,
 Uel quia signatur essentia semper ab illo.
 Huicque sequente loco submittitur imperatiuus,
 Non eget auxilio partis, nam uoce solutus
 Semper nobilis imperat, ast ignobilis optat.
 30 Hunc optatiuus sequitur, quoniam minor optat,

^om̄fco . glifcoq; pafco || In cod. U⁷ leguntur uersus hi: Cresco . ^opefco .
 difpesc . difco . quiefco || Cōfuesco . fusco . ^oqueffī glifcoq; pofco || Infifco .
 nofco . ^onifcor . pafco . conifco || G¹ habet uersus hos: Cresco ^opefco glifco
 q̄; difco quiefco || Afuesco fusco ^oq̄fco pofco corufco || Infifco nofco ^ognof-
 co pafcoq; p̄ter || Absunt a P R. — 12. P Sed . . . U¹ Et . . . R At . . .
 P om. *sit*. — 14. U⁶ seq̄ns U^{3.7} M ^μ¹ to xo so U⁶ to to so p¹ to xo xo
 P R to so xo U⁶ ^oiplicatur P R sic triplicatur. — 15. U¹ dormito P U⁶ nexo
 merso. — 16. p¹ In xo . . . — 17. U² arcesso lacesso facesso G¹ arcesso
 lacesso capesso. — 18. p¹ semper dic p³ semper sit. — 19. U¹ sic dicas
 caluo cauillo U^{5.6.7} M ^μ¹ f; dic . . . — 20. p¹ uel diminuens U¹ G¹ ^μ¹
 prima est P R om. *est*. — 22. ^μ¹ Et . . . U⁷ tum p¹ tunc ^μ¹ tu uerba
 dicito quartae. — 24. U⁷ Nam . . . G¹ Qui . . . — 25. U⁶ ab illo. —
 26. P U^{6.7} ^μ¹ ab ipso U⁶ in illo R ab illo. — 27. P Inde — — sumitur
 U² Hincque (expuncto *Inque*) — submittitur p³ Inque — submittitur M
 p¹ Hincque — subiungitur U^{1.6} ^μ¹ Huicque — submittitur R Hincque
 submittitur. — 28. U⁷ n^c uoce sequentis. — 29. M ^μ¹ p^{1.3} ac ignobilis op-
 tat U⁶ et . . . U⁷ sed . . . — 30. U^{2.7} Hunc . . . U⁶ Nunc . . . P R
 Hinc . . . (U¹ om. h. u.).

Semper et optandi sibi uult aduerbia iungi.
 Sit subiunctiuus quartus, quoniam tribus ipse
 Indiget auxiliis, in quo patet et minor esse.
 Coniunctiua cupit aduerbia uel quoque uerba:
Si ueniam uel cum ueniam, bona plurima dicam. 35
 Ast omnes alii possunt et ei sociari,
 Qui cum diuersos sensus habeat, tamen illi
 Non sensus, sed ei donat constructio nomen.
 Interdum dubitat, ut *'si ualeam, tibi dicam'*.
 Et modo confirmat, hinc Maro: *'pollicitasti* 40
Qui mare, qui terras omni dictione tenerent'.
 Interdum suadet: *'si legeris, utile dico'*.
 Signat possibile: *'fecissem, si potuissem'*.
 Ast infinitus idcirco sit tibi summus,
 Quod sine persona dicitur et numero. 45

Omnia praeter *hio* formant simul inchoatiua
 Indicatiuorum semper persona secunda.
 Uerbaque composita casum solummodo mutant,
 A *do das trado*, casum sensum quoque, sicut
Pello compello, casum sensumque genusque, 50
 Quando de *sedeo* dicitur *insidior*.
 Sex neutris species, sex deponentibus addes,

32. P. Sit coniunctiuus . . . — 34. U¹ Coniuncta uolūt adūbia . . .
 U² Cū ²iūctō (expuncto Coniunctiua) petit (i cupit i. exigit) adūbia . . .
 U⁷ Coniunctiua cupit adūbia G¹ Cōiūctā cupit aduerbia p¹ 9iūctā (i. ²iunctiones) cupit aut adūbia P R Cōiunctum cupit aut aduerbia. — 36. P
 U^{5.6.7} Ast . . . R Ac . . . — 37. G¹ Et cum — habeāt. — 38. U² G¹
 donat sed ei. — 39. p¹ tibi tradam. — 40. P Et modo confirmat maro:
 si mihi pollicitasti U² hinc maro ^{p promissisti} follicitasti G¹ hinc maro follicitasti R
 hinc maro pollicitasti. — 41. G¹ teneres U⁵ p³ teneret (U⁶ om. h. u.). —
 42. P legis U¹ utile credo p³ utile dicas R utile dico. — 43. U⁵ G¹ M ^μ
 si licuisset U⁷ si licuissē P R si potuissem. — 44. M At . . . ^μ p³ Ac
 . . . P R Ast . . . P iccirco M hic circo R idcirco. — 48. U^{2.5.7} G¹ M p¹
 tantummodo P R solummodo. — 49. U⁷ G¹ sensum casum . . . — 50. U^{2.7}
 sensum casumque . . . — 51. U² insedeor p¹ insideor. — 52. U⁵ species
 neutris — addis U^{6.7} addas G¹ adde.

- Ut facio ceno bibo palleo uapulo uiuo,
 Ludificor uescor metor mor nascor adolor.
- 55 Induo te moneo rogo flagito calceo posco
 Instituo doceo succingo uestio celo
 Exuo siue peto geminatis haec adhibeto.
 Abstineo dominor egeo pleo seu probo dicor
 Laudor obliuiscor misereri damno recordor
- 60 Accuso teneo dat talia lex genitiuo.
 Cum quanti quanto quantum ualet aut emo consto.
 Quattuor inde modis quarto neutralia iungis:
 Subueniente alio: 'Corydon ardebat Alexim',
 Praeposita media: 'bellum palafredus anhelat',
 65 Seu per synedochen: 'nares doleo caput aures',
 Aut 'asinum uiue', quasi tu dicas 'asinine'.
 Est facio neutrum cum nominibus sociatum,
 Passiuique loco sibi uult adiungere fio,
 Mox actiuatur, si praepositae sociatur,
- 70 Inde tepefacio passiuatur tepefio,
 Et de perficio dic bene perficior.
 Sufficit excipias et proficit officit una,
 Sed cum sufficior reperis dic esse ministro.
 Praeteritum primae praesens debet superare,
- 75 Sed iuuo siue lauio tollantur nil superando.
 Ter septem uerba dic praeterito geminanda:

54. U^{1.7} uescor metor moror nascor . . . U⁵ nascor metor tuor uescor . . . P R uescor metor mor nascor . . . (gl. mor pro morior cū metri). —
 55. U¹ calceo flagito. — 56. U² Instituo doceo . . . U⁵ Instruo cū doceo . . . U⁷ G¹ Instruo te doceo . . . P R Instituo doceo . . . — 57. U⁵ geminantibus R geminatis (gl. cod. U²: duobus accusatiuis) (P om. h. u.). —
 58. G¹ tē (pro seu) p¹ prodo p³ dico M ditor P R dicor. — 59. U⁵ M^μ p¹ Laudo U⁵ μ¹ mihi dampnoq; recordor. — 61. U² at emo consto U⁶ et at . . . — 64. P U¹ M p³ palefredus G¹ palefretus U^{2.5} μ¹ p¹ palefridus U⁷ palefridus U⁶ palafrenus. — 65. U² nasum P R nares P U⁷ μ¹ aurem R aures (P habet uers. 63. 65. 64). — 66. U^{1.5} afininū G¹ afinina uiuit quasi uiuere dic afinine. — 69. (U¹ om. h. u.). — 70. P passiuia tibi codd. passiuatur. — 71. p³ Ac . . . P R Et . . . — 75. p¹ nil remouendo U² nil super addo P R nil superando. — 76. U^{2.6.7} dic praeterito geminando

<i>Mordeo caedo cado pedo curro tondeo fallo</i>	
<i>Spondeo tendo cano pello posco pario do</i>	
<i>Sto tango pango tundo tollo quoque pungo,</i>	
De tollo antiqui protulerant <i>tetuli.</i>	80
His addas <i>disco</i> , sed cetera pauca memento.	
Quae sunt composita finales congemina-bunt,	
Ex hinc simplicia gemina-bunt principia-les.	
Praeterito primae non syllaba prima mouetur	
Quattuor exceptis <i>dat stat lauat et iuuat</i> istis.	85
A <i>cubo</i> compositis addas <i>in</i> , tertia fiet,	
Sin autem, fiet uerborum inflexio prima.	
Si <i>do</i> componas, inflexio tertia fiet	
His tribus exceptis <i>circum. pessum. quoque uenum.</i>	
In <i>di</i> praeteritum in <i>sum</i> facit omne supinum,	90
Unum tolle <i>dedi</i> cum componentibus ipsis.	
A <i>lego</i> composita faciunt <i>gi</i> , sed tria tollas	
Haec <i>intelligo negligo diligo</i> , quae faciunt <i>xi</i> .	
Semper praeterita dicas dissyllaba longa,	
Sed sex excipe <i>do fero scindo sto bibo findo.</i>	95

U⁵ dic praeteritum geminando G¹ praeterito dic geminando U¹ dic praeterita geminanda M dic praeterito geminata P R dic praeterito geminanda. — 77. U⁵ peto curro tondeo fallo U⁷ pello cum tondeo fallo U¹ pēdo curro tondeo fallo P R pedo curro . . . — 78. U¹ cano tendo U⁷ p¹ tundo cano. — 79. U^{1.6.7} M p^{1.3} tango pango . . . P R pango tango . . . — 80. P U² tutuli U⁶ tituli R tetuli. — 83. P U^{6.7} M μ¹ p³ primitiales R principiales. — 86. U⁵ M p¹ fiat. — 87. U^{1.5.7} G¹ fiat. — 88. U⁵ p³ portis p¹ fiat U^{2.7} dicit. — 89. P circum pessum uenundo μ¹ circū pessumq; uenūdo U⁵ c'cū pessūq; uenūq; U⁶ circū uenūq; pessūdo U⁷ c'cūdo pessūdo uenū U¹ circūdo pessūdo q; uenūdo R circū pessū q; uenū. — 90. P p¹teriens U^{2.7} per lū . . . U^{5.7} facit esse supinum. — 91. P U¹ p³ cum componentibus ipsum. — 92. U⁶ tolle. — 93. U² G¹ Haec intelligo negligo diligo quae faciunt xi P U^{6.7} μ¹ Negligo diligo uel intelligo . . . p³ Negligo diligo siue intelligo . . . U¹ Negligo diligo sic intelligo . . . M Negligo diligo ac intelligo . . . P et codd. (praeter U² G¹) xi faciunt haec. — 94. U^{6.7} dissyllaba P R dissyllaba. — 95. P U⁷ sto fero scindo do bibo findo (U⁷ figo) U⁶ fero sto scindo do bibo findo U^{1.2} M p¹ do fero cindo sto bibo findo U⁵ G¹ p³ do fero scindo sto bibo findo (G¹ fundo) μ¹ do fero strido sto bibo findo.

- Si *cano* componis, in *ūi centum* bene dicis,
Succino succentum dic quoque *succinui*.
 A *sum* composita praeter tria non retinent *ens*,
 Ut *praesens absens* dic simul atque *potens*.
 100 Ex *eo* composita retinent *eo* cuncta, sed inde
Ambio tu remoue pariterque *superbio* tolle.
 Ex *eo* composita breuiant i cuncta supina,
 Inde *superbitum* simul *ambitumque* repelle.
 Ex *eo* composita dicas duplicare futura,
 105 Et simul adde *queo: redeam* dic siue *redibo*.
Quartae uel *ternae* tria deponentia dicas,
 Ut *morior potior orior*, non plura recordor.
 Si dicas *moreris* bene dicis siue *moriris*.
 Augeri gradibus dicas duo uerba, uelut sint
 110 Nomina, nam *potior* et *detero* sunt positua.
 Ars substantiua tria fert tantummodo uerba,
Sum simul *exsisto fio*, nil amplius addo.
Sisto uel *consto sto persisto* quasi substant.
 Quinque uocatiua dicas tantummodo uerba:
 115 *Nominor appellor* et *nuncupor* et *uocor dicor*.
 Ast adiectiua dicas fore cetera cuncta.

96. P U^{1.2} componas U⁵ ⁹poitis R componis. — 97. G¹ dat quoque . . . U⁶ subcinui quoque dic. — 99. P dic simul quoque potens U⁵ M p¹ dic simul atque potens R dic simul esse potens. — 100. (p¹ om. uers. 100. 101). — 102. P supino M fuppino R supina. — 103. U¹ ambitumque repēfat G¹ ambitū q̄; tollo P R ambitumque repelle gl. *excipe* (sequitur in P U⁶ distichon: *Ambio sumit io secumque superbio iungit || Cetera sunt in eo quae ueniunt ab eo ||* cod. μ¹ huius distichi initiales tantum habet A. C. abest a codd. reliquis.). — 105. P p³ redeam sic siue . . . U⁷ redeam q̄; siue . . . U¹ redeam dicasque . . . R redeam dic siue . . . (U¹ habet uers. 104. 105. 102. 103). — 106. p³ Ternae uel quartae . . . — 107. U⁵ potior morior U⁶ nec plura . . . — 108. U^{2.7} G¹ p¹ Si dicis . . . P R Si dicas . . . — 109. U¹ Adiūgi . . . U⁵ duo dicas U^{1.2.6} p¹ uelut sunt P R uelut sint. — 110. U⁷ uel detero p³ positui. — 111. U¹ tria tantum dic fore uerba U⁵ G¹ M tria sunt tantummodo uerba. — 112. U⁵ non amplius addo U⁶ nichil . . . — 113. U⁷ cum consto P R uel . . . — 115. U^{1.6} p^{1.3} uoco P R uocor. — 116. U⁶ G¹ p¹ dicas fore P R fore dicas (vid. XXV 282) U^{2.7} μ¹ p³ cetera cuncta P R cetera uerba.

Primae praeterita format persona secunda
 Semper praesentis *do* cum ter quinque remotis:
Cre. do. se. nex. iu. sto la. mi. ue. to. fri. pli. ne. cu. so.
 Sex tamen et per *ui* simul et reperimus in *ai*, 120
 Ut *frico* siue *plico* *neco* uel *cubo* uel *crepo* *laui*,
 Quod per composita satis approbo perque supina.
 De *neco* dic *ai* ferro, *necui* reliqua *ui*.
 Syllaba dat *plicui*, disyllaba *multiplicau*.
 In *ui* praeteritum si fiat, *ui* dabit in *tum*, 125
 Bis sex excipias, quaecunque inflexio fiat,
 Ut *cautum* *fautum* uel *saltum* siue *sepultum*,
Uenum siue *satum* *uolui* *solui* uel *amictum*,
Potum *potatum* dat *potau* *geminatum*,
Lotum uel *lautum* triplicatur siue *lauatum*, 130
 Sic dicas *olatum* uel *adultum* sic *adoletum*,
 S interponas, *pau* *pastum* quoque dicas.
 Quae per *ui* primae per *itum* sunt siue secundae,
 Quattuor excipias primae, *sectum* quoque dicas
 Et *nexum* *nectum* *frictum*, tacuit *mico* *mictum*. 135
 Tuque nouem remoue de uerbis uerba secundae,
 Ut *tentum* *doctum* *mixtum* *passum* quoque *tostum*,
Sorbeo *sum* uel *tum* dat *itum* simul *arceo* uel *ctum*,
Censeo cum *careo*, per *itum* per *sum*que memento,
Censeo sed quartae uoluit Prudentius esse: 140
 'Stirpe recensita sacra de uirgine nata'.
 Cum *timeo* *metuo* pariter caruere supino,

119. (cf. cap. XV uers. 34). — 120. G¹ Sex simul . . . U² p³ om. *et*
 ante *per ui* P μ¹ om. *et* ante *reperimus* (U⁶ om. h. u.). — 122. (U¹ om. h.
 u.). — 124. U⁵ G¹ p¹⁻³ Sillaba dat plicui P Sillaba cū plicui R Sillaba
 cōplicui. — 125. p³ ui facit in tum p¹ ui dabis in tum R ui dabit . . . —
 126. U⁷ fiet. — 128. U¹ q̄; amictum. — 129. U² Potatum potum. —
 131. U¹ Si dicas olui U²⁻⁵ Si dicas olitum U⁵⁻⁶ uel adoletum. — 133. M dant
 U⁷ μ¹ sint P R sunt. — 134. U⁵ exceptis (G¹ om. h. u.). — 135. P nectum
 nexum U¹ taceo P R tacuit (gl. *non habet supinum*) cf. uers. 143. 173.
 191. 259. — 137. P U⁶ μ¹ tostum quoque passum. — 138. U⁶⁻⁷ G¹ p³ tum
 uel sum U⁷ M simul arceo uel tum P R simul arceo uel ctum. — 139. U⁷
 p¹ uel careo.

- Nam per *ŭi* neutra semper tacuere supina.
 Excipias *nocitum dolitum placitum ualitumque*,
 145 *Cassum* uel *caritum passum libitum licitumque*.
Audeo cum *soleo* cum *prandeo gaudeo fido*
Mereo cum *fio* neutropassiuu uocato,
 Neutris passiuis *fio* tamen associabis.
 Ex *deo* dant tria *si: risi suasique* uel *arsis*,
 150 *Candeo* uult per *ŭi* cum *splendeo frendeo* dici,
Sordeo cum *madeo* praedictis associabo,
Gaudeo gauisus sic *audeo prandeo pransus*.
 Dant tibi cetera *di*, *geminatur stridet ŭi di*.
 Ex *deo* fac tibi *sum*, *sedeo* capit s sibi *sessum*,
 155 *Nideo* praeterito, *stridi* priuato supino,
 Ac per *ŭi* neutra dixi sepelire supina.
 L uel r ante *geo* *si* praeteritum dare dico,
 Cetera *xi* faciunt, *rigeo uigeo* quoque tollunt.
 In *si* praeteritum mutat *si* quodlibet in *sum*,
 160 *Indulsi torsi tum sum* simul adice *sorpsi*,
 Dat *gessi gestum*, simul *ussi iunge*, dat *ustum*,
 Si quartae per *tum* nisi *sensum* uel nisi *rausum*.
 Quae per *psi* per *ptum*, uelut ex *prompsi* trahe *promptum*,

143. P U^{2.6} caruere supino U¹ tacuere supina p¹ tacuere († caruere) supina R caruere supina. — 144. P μ¹ placitum dolitum nocitum ualitumque U¹ placitum ualitum nocitum dolitumque U⁶ placitum nocitum ualitum dolitumque U² nocitum placitum ualitum dolitumque U⁵ G¹ nocitum dolitum ualitum placitumque R nocitum dolitum placitum ualitumque. — 146. U¹ M μ¹ p¹ gaudeo fido P R gaudeo fio. — 147. U¹ uocato G¹ p^{1.3} notato P R tibi do. — 148. U¹ Neutro passiuis P R Neutrispassiuis U⁵ annumerabis. — 151. G¹ praedictis associabo U⁷ possunt hiis associari U² p¹ uult istis associari P R praedictis dic sociari. — 152. (P habet hunc uers. post uers. 148). — 153. p¹ stridet geminatur ui di. — 154. U⁵ fit tibi U^{1.2} capit s tibi. — 155. U^{1.7} Strideo . . . P R Nideo . . . — 157. p¹ R uel l. — 158. U² rigeo cum uigeo tollo M rigeo cum uigeo tollunt P rigeo uigeo quoque tolle G¹ rigeo uigeo quoque tollam p¹ rigeo uigeo quoque tollit R rigeo uigeo quoque tollunt. — 160. P adice U¹ adice U² M p¹ addice U⁵ p³ addite U⁷ G¹ addito. — 161. U¹ Dat gestum gessi simul ussi donat et ustum. — 162. (P habet uers. 163. 162). — 163. U^{1.2.7} μ¹ Quae . . . P R Quod . . . P U⁶ traho.

Quae per *xi* per *ctum*, *fixum* tamen excipe *fluxum*,
 Sic *flexum nexum pexum plexum* ueho *uexum*, 165
 Hinc est *conuexum*, sed debes dicere *uectum*.
 Ex *leo* sume *lui*, sed quattuor aestimo tolli,
 Quae faciunt *eui*: *leo* uel *fleo* uel *cleo pleui*,
 Et sicut dictum scio dat *soleo solitus sum*,
 Ex *oleo* per *ui* die compositum uel in *eui*. 170
 Compositum *mansi cecini* fit *ui* fit a tunc i.
Pollicitus fassus tutus meritusque misertus,
 Sic *ratus* et *ueritus*, *medeor* tacet utraque prorsus,
 Haec octo uere deponunt uerba secundae.
Aio sisto fero tollo ferio furo cerno 175
 Sumunt praeteritum, sumunt aliunde supinum,
 Et cum praedictis *sido* potes iungere, si uis.
Ambigo compesco disco posco tremo glisco
Lambo lingo pauet cerno metuo timet urget
 Sic *caluo linquo surgo fugit annuo scando* 180

164. U^{1.2} M Quae . . . P R Quod . . . — 165. P plexum pexum. —
 167. U^{5.6} p³ extimo. — 168. P leo uel fleo pleo pleui U¹ fleo uel leo uel cleo
 pleui U² leo uel cleo uel fleo ui R leo uel fleo uel cleo pleui. — 171. U²
 per ui fit a tunc i P R fit ui fit a tunc i (gl. *Dicit actor quod maneo facit*
mansi et cano cecini. praeterea dicit quod ista duo composita mutant a in i et
faciunt praeterita in ui, ut emineo — ui, concino — ui, et mutatur a in i. si
autem non mutant a in i, tunc faciunt sicut simplex, ut remaneo remansi, per-
maneo permansi.). — 173. (U¹ om. h. u.). — 175. P sisto fero cerno ferio
furo tollo U² sisto fero ferio cerno furo tollo U⁶ sisto fero ferio furio
tolloque cerno μ^1 fero ferio cerno sisto furo tollo R sisto fero tollo ferio
furo cerno. — 176. P Sumunt praeterita sumunt aliena supina U² Sumunt
praeterita sumunt aliunde supina R Sumunt praeteritum sumunt aliunde
(U⁷ G¹ aliumque) supinum. — 177. U^{5.7} G¹ p¹ At . . . P U^{5.7} M sum potes
addere si uis U¹ crefū potes add're si uis U² G¹ sum tu potes addere . . .
 μ^1 sum ut potes addere . . . U⁶ sum potes iungere p³ potes sum addere
*. . . p¹ sido potes addere . . . (sequitur in cod. U⁷ distichon: *Quamuis**
non careant sensi fugique supinis || Sentior et fugior sunt sine praeteritis || ab-
est a P R. inuenitur in glosa Metulini.). — 178. G¹ p^{1.3} posco disco. —
 179. P Lambo linquo . . . codd. Lambo lingo . . . — 180. P caluo suggo
 fugit annuo scando U¹ p¹ caluo linquo furgo fuit (p¹ fugit) annuo scando μ^1
 caluo linquo fugo fugit annuo scando R caluo linquo fugo p³ (fuggo) fugit
 abnuo scando.

- Nunquam praeteritum faciunt uel raro supinum.
 Prae cio stans a uel i fit e perdit o uel cio fit xi:
Feci iecique aspexi lexi elicuique,
 Ne foret electum fit itum, fit et ex cio xi ctum.
 185 A manet hinc inde paenultima siue sit ante,
 Dic gradior gressum nec credas dicere grassum.
 A si transit in i praesentis, adest e supinis,
 Ut facio inficio facit infectum, nisi do go.
 Quae per ūo per ūi, struxi fluxi iace pluui,
 190 Et faciunt utum: nuo nutum, sic pluo plutum,
 De ruo sume rutum ruitum, metuo tacet utum,
 De fruor est fructus, tamen hinc oritur fruiturus,
 Intuor intuitum, loquor et sequor ede per utum.
 Ungo uel exstinguo cingo lingo coquo linquo
 195 In xi praeteritum faciunt in ctumque supinum,
 Liqui deponit lictum, nisi compositum sit.
 Uo fit in ui: calui solui uolui, nisi uixi,
 Ex his dic utum, de uixi dicito uictum.
 De bo psi: scripsi nupsi, bibo lambo scabo bi,
 200 A cumbo fit ūi, psi ptum, sed itum dat ūi bi,
 De labor lapsum declinauere supinum.
 Noui composita per itum posuere supina,

181. (gl. *intellige praeteritum participii*). — 182. U⁵ M^μ Prae scio . . . — 183. P Fecit . . . p³ Ut feci . . . R Feci . . . G¹ p¹ ieci p³ ieffi M q̄ ieci P R iecique U^{1.2} spexi p¹ pexi G¹ spexi U⁶ aspeffi U⁷ et aspexi P R aspexi. — 184. U^{1.7} M p¹ Ni foret . . . — 186. U^{2.6} p³ nec credas . . . P R ne credas . . . — 188. U¹ afficio — affectum U¹ G¹ nisi dego. — 189. P uel ui fluxi struxi iace plui codd. per ui struxi fluxi iace pluui. — 190. P U^{5.6} μ¹ p³ Haec . . . R Et . . . U⁶ G¹ M et pluo plutum p³ sed . . . P R sic . . . — 191. U⁵ iacet utum G¹ p¹ caret . . . P R tacet . . . — 192. G¹ sed nascitur hinc fruiturus. — 193. P G¹ adde U¹ cede R ede (gl. *dic*). — 194. U² extinguo P R extingo U³ figo U^{1.3.6} tingo p³ tango P R cingo U¹ lingo q̄; lico U⁶ liq̄ q̄; ligo M μ¹ p¹ lingo quoque linquo P R lingo coquo linquo. — 196. U³ G¹ Linquo . . . — 197. P caluo U^{1.6} uolui solui. — 198. U^{2.7} de uiuo P M dic quoque R dicito. — 199. (sequitur in p¹ uers. *Et nisi psi faciat, per itum bo cuncta supinat*). — 200. (U⁶ habet h. u. post u. 206). — 201. G¹ dic declinare supinum U^{5.7} declina uere . . . P R declinauere . . . — 202. U⁵ M per itum fecere supina.

Ast *ignoturus* fit ab *ignotum* uel *iturus*.
 Ex *sco* uel ex *urio* neutrum proferre memento,
Cresco compesco deposco pasco quiesco 205
Assuesco uisco conquexi disco corusco
Infusco nosco canisco gliscoque tolle.
Prurio luxurio numero remouentur ab isto.
Glisco praeteritum, conquexi tolle supinum,
Ui dabit esurio, sed dico carere supino. 210
 In *si do* muta, si sit paenultima longa,
 Ut *laesi rasi cusi cudi* quoque *uasi*,
Plausi complosi dic trusi claudere rosi,
 De *cado* dic *cecidi, sido* nil, *caedo cecidi,*
 De *cedo cessi, fido sus, pedo pepedi.* 215
 A uel e porrigit e geminantibus, ergo facit *ce*.
 De tribus n tolle *fudique fidique scidique,*
Scandi defendi pandi, prendo per idi dic,
Mando dic per idi uel ūi, tutudique tetendi,
Edi diuisi, rudo rudi, pendo pependi. 220
Do mutant in sum, de fundo dicito fusum,
 Et dicas *geminum tunsum tusumque* supinum,

203. P μ^1 Ac . . . U¹ dic ab ignoti fit iturus. — 205. μ^1 tepesco P R deposco P posco U⁶ nosco M nosco (al. m. expuncto *pasco*) R pasco. — 206. U⁵ uisco (pro *fusco*) P R fusco P U⁶ conquessi (U¹⁻² p¹ om. h. u.). — 207. P et codd. Infusco P pasco glisco comiscoque tolle U⁶ M μ^1 pasco conifco gliscoque tolle p³ uesco conifco glisco quoque tolle G¹ nosco ⁹nifco gliscoque tollo U⁵⁻⁷ nosco ⁹nifco gliscoque posco (U¹⁻² p¹ om. h. u.). — 209. P U⁶ conquessi. — 211. P U⁶ mutat. — 212. U⁶ cusi tusi . . . U¹ uadi P R uasi. — 213. P complausi sic trusi . . . U⁶ complosi trusi clausi quoque rosi R complosi dic trusi claudere rosi. — 214. (gl. *sido non habet praeteritum*). — 215. U⁶⁻⁷ pendo pependi P R pedo pepedi. — 216. p¹ porrigat U¹⁻⁵⁻⁷ facit e (gl. *ergo concludit quod cedo facit cecidi et non cecidi*). — 217. P fudi fidique U⁵ p³ fidi fudique. — 218. P pandi pando per i di dic (sic) U¹ pado pado per idi dic U⁷ pando pado per i . di . dic p¹ pando prendo per idi dic G¹ pando pndi pdidi dic U² pandi dic prendo per idi U⁵ pndo pndiq; periclo U⁶ padi pndi per idi dic M padi prendi per idi dic μ^1 pandi prendo per idi dic p³ prandi pandique per i dic (gl. *prendo facit prendi uel prendidi*). — 221. P Domitant in sum U¹⁻² Do mutat . . . μ^1 In sume do mutat U⁶ Do muta . . . R Do mutant . . . — 222. P tusum tunsumque

- Tensum* uel *tentum*, sic *esum* dicis et *estum*.
 S geminat *fissum* *scissum*, sic *pandere* *passum*,
 225 *Mando* cum *pedo* *rudi* caruere supino.
Rgo si: *mersi* *sparsi*, sic *tergere* *tersi*,
 Ex ago dic *egi*, *frango* *fregi*, *lego* *legi*,
 Ast *intellexi* cum *diligo* *negligo* per *xi*.
 Cetera sunt in *xi*: *plango* *planxi*, *rego* *rex*,
 230 Ni *tetigi*, *pupugi* ferro, rationeque *punxi*,
 Pro pacto *pepigi*, cano *panxi*, iungoque *pegi*.
 Si mutant in *sum*, *go* uertunt cetera per *ctum*,
 De *fixi* *fixum*, quia fit de *ingere* *fictum*.
 I uel a si super n fuerint, pariter remouent n,
 235 *Exstinctum* *cinctum* *tinctum* *planctum* foris *anctum*.
 De *fungor* *functum* debes proferre supinum.
 Lo, si sola sit l, per *ŭi* dic, si duplices, *li*,
 Excipitur *psallo* *uelli* *uulsi* quoque *uello*,
Excello per *li*, per *eo* per *ŭi* bene dixi.
 240 De *mo* *psi* *prome*, uocalis longa sit ante,
 Ut *sumpsi* *prompsi* *dempsi*, simul adice *compsi*.

U¹ tufū tuffūq; U⁶ G¹ tonfū tufūq; R tunsum tusumque. — 223. U¹ fit esum dicis et estum U⁶ p¹ dic esum dicis . . . — 224. P μ¹ fissum cessum sic pandere passum U¹ fissum cessum fit pandere scissum U² cessum (al. m. scissum) fussum (al. m. fissum) sic pandere passum U⁶ fixum cessum dic pandere passum U⁷ p³ fissum cissum dic pandere passum M ciffum cgeffum dic pandere passum U⁵ scissum cessum sic pandere cissum p¹ fissum cessum sic pandere cissum G¹ f; cessum d⁶ pād'e fiffū. — 225. U⁷ pēdo G¹ M p³ rudo. — 226. P si tergere U⁷ M p¹ dic tergere R sic . . . — 228. P om. *per* ante *xi*. — 229. P pango panxi codd. plango planxi. — 230. (P habet uers. 231. 230). — 232. P mutat — uertit p³ mutāt — uertit U¹ mutat — ūtāt U⁶ mutat — ūtūt R mutant — uertunt. — 234. U² I uī a fī fu'it super n — remouēt n U⁶ I uī a fī fuerint fī n — remouēt n U¹ I uī . a . fī super . n . fu'it — remouēt . n . G¹ I uel a si super n fuerit — remouet n P R I uel a si super n fuerint — remouent n. — 235. U^{1.2} tinctum cinctum M p¹ tinctum planctum cinctum. — 236. p³ formare P supinis codd. supinum. — 237. U^{1.2} p³ Lo si sit sola l . . . U⁶ Si lo sit sola l . . . P R Lo si sola sit l . . . — 239. U¹ per ui per eo U⁵ bene dico p³ bene dicis P R bene dixi. — 240. P Demo . . . — 241. p³ prompsi sumpsi dempsi . . . U⁶ dempsi prompsi sumpsi P R sumpsi prompsi dempsi P adice U¹ p¹ adice M p¹ addice U² addite

Quae remanent mitte per ūi: *fremui tremuique*,
 Sic *gemui uomui, pressi* superexstat et *emi*.
 Dicis ūi per *itum, pressum* superaddis et *emptum*.
 De *posui genui* fit *itum*, de *temnere psi ptum*, 245
 De *cecini cantum*, dic compositis fore *centum*,
Occino grammatici dixerunt, *occano* multi.
 Cetera sunt in *ui*: *creui strau* sino *spreui*,
Liui uel *leui lino* dat *linioque liniui*.
 In *ui* dic de *so*, ceu *quaeso arcesso lacesso*, 250
 Dic in ūi *pinso, si uiso capesso facesso*.
 De *si* prodit *itum*, sed ab *iui* nascitur *itum*,
 De *pinso pistum* nostri dixere *supinum*.
 In *xi cto* uerte: *pexiue xuiue ctuiue*,
Nexi siue *xui, flexi*, de *plectere plexi*, 255
 De *meto* sume *sui* — *messem feci* — *peto tiui*,
Sterto dic in ūi, *uerti misi* superadde.
Sisto sit actiuum statuendo, standoque *neutrum*,
Sisto praeteritum tacuit, *stertoque supinum*.
 Si sit *n* ante *cio, xi* declinabis ab illo, 260
 Ut *sanxi uinxi*, sed *l u* uel *r* ante fit in *si*,
 Ut *fulsi farsi rausi*, simul adice *sarsi*.

U⁵ G¹ p³ addito U⁶ addit. — 242. P Que remanent mitte per ui . . . U¹
 Que remanēt mute per ui U^{2.5} μ¹ Quae remouēt mute per ui U⁶ Que
 remouēt micte per ui p³ Que remouēt prome per ui. — 244. G¹ Dices . . .
 U⁷ G¹ super addas p³ superaddito. — 245. P Deposui . . . P temnere codd.
 tēpnere P U^{1.2.6} M p³ psi tum R psi ptum. — 246. P U^{1.5.7} p³ de com-
 positis fore centum U² de compositis sit centum G¹ dic compositis fore
 centum M do compositis ui et centum μ¹ de compositis uenit centum (U⁶
 habet uers. 246. 245). — 247. (multi gl. *rudes*). — 248. P siue spreui. —
 249. P linio quoque liui U⁶ pariterque lini μ¹ pariter quoque lini (in
 margine: linioque liniui) p³ pariter quoque lini U⁷ linoque liniui R linio-
 que liniui. — 251. (U^{5.7} om. h. u.). — 253. P U^{5.7} M nostri dixere U¹
 mei docuere R nostri docuere. — 255. G¹ plexi de plectere flexi. —
 256. P messem fecit U^{2.6} G¹ meffū feci. — 257. P U⁶ μ¹ Dic in ui sterto
 . . . U¹ Cetera dic in ui U^{2.5} p¹ Sterto dic in ui G¹ M Sterto dic ui U⁷
 Sterto dat in ui P superaddas U⁵ super addis R super adde. — 258. U¹
 p¹ Sisto fit U⁶ Sisto facit p³ Sisto dic. — 261. P sed u l uel r ante . . .
 codd. sed l u uel r ante . . . — 262. (M om. h. u.).

- A *perio* dant nata *rui*, nisi quod *reperire*
*Comperio*que *peri* faciendo praeteriere.
- 265 Cetera sunt in *ui*, nisi *saepsi sentio ueni*,
 Sic *hausi campsi salui salique salui*.
 Omne quod est *iui* fit *ii*, quod *ii* fit et *iui*,
 Sed *liui siui triui* sunt simpla per *iui*.
 De *sanxi sanctum*, de *sanciui* uenit *itum*,
 270 De *ueni uentum*, de *ueniui* quoque *uenum*.
 Die *acui fulsi paui creuique pependi*
Luxi quaesiui frixi tersi luo ciui
Excello arcesso stridi ferui seco nexo
 Praeteritum simile die uerbis pluribus esse.

Cap. XXVII.

De diasyntastica.

Paenitet et taedet miseret piget et pudet ista
 Accusatiuum poscunt simul et genitiuum,
 Natura primum, sed transitione secundum:
 Et *iuuat* atque *decet* dabit ac *delectat oportet*.

263. P U⁶ A pario . . . — 264. (uers. 263. 264 inueniuntur in P U⁶ μ^1 p³. absunt a codd. reliquis). — 267. P Omne quod fit iui uel ii, quod ii fit ex iui U¹ Omne quod est in ui fit ii, quod ii fit uique M Omne quod est iui fit ii et ii fit et iui μ^1 Omne quod est iui fit ii fit et iui p³ Omne quod iui fit ii et ii fit et iui R Omne quod est iui fit ii, quod ii fit et iui. — 268. P U²⁻⁶ G¹ M liui triui siui U¹ liui sciui triui U⁵⁻⁷ μ^1 liui siui triui p¹ liui siui creui p³ triui liui semper sunt . . . — 269. U⁵ Det sanxi . . . M Dat . . . U¹⁻⁵⁻⁷ G¹ M de sanxiui. — 270. P de ueniui quoque uentum (U⁶ habet uers. 270. 269). — 271. M p¹ creui pauique. — 272. (gl. ponitur luo pro polluo in textu causa metri).

1. U¹ ac taedet — ac piget U⁶ μ^3 p¹ pudet et piget (gl. marg. cod. p¹: hic agit actor de regimine. Retinui titulum quem habet P.). — 2. U² M p¹ Accusatiuos — genitiuos. — 3. (U¹ M p¹ om. h. u.). — 4. P Et . . . U⁶ Ut . . . U⁵ G¹ Si . . . R Sed . . . (gl. dabit secundum id est accusatiuum, qui immediate uersum illum praecedat.).

Sed *libet* atque *licet* placet et *liquet* accidit atque 5
Congruit *euenit* et *contingit* et *expedit* ista
Cum reliquis paribus debes sociare datiuus.
Refert *inter* et *est* genitiuo iungere prodest.
 Sed *sextum* proprie donant pronomina quinque,
 Nam *refert* *nostra* *dicis*, *refert* quoque *uestra*. 10

Dic adiectiuum substantiuo sociari
 Casu quocunque nec non et ei similari.
 De substantiuis tibi fiet regula talis:
 Uult, si praeueniat uerbum, rectus tibi fiat
 Regula, nam uerbo personam reddere dico. 15
 Si sequitur uerbum, datur haec tibi regula: uerbum
 Omne uocatiuum substantiuumque uel altrum
 Istis consimile casus similes habet in se:
 Ut '*uocor Ebrardus*', uel '*sum bonus*', '*ambulo rectus*',
 Quamque regit rectum, si iungis comparatiuum. 20

At si constructus cum nomine sit genitiuus,
 Hoc possessiue fiet uel distributiue,
 Aut excellenter fiet uel comparatiue,
 Aut per naturam uel forsam consecutiue:
 Ut '*liber Ebrardi*' bene *dicis* et '*alter eorum*', 25
 '*Caeli caelorum*' *dicis* '*primus sociorum*',

5. U² G¹ p³ licet atque libet. — 6. U² Conuenit euenit ... — 7. U^{1.2.6.7} M $\mu^{1.2.3}$ p³ uult associare datiuus G¹ debes sociare datis. — 8. P genitiuus iungere G¹ gtis addere U^{5.6} genitiuo iungere R genitiuum iungere. — 10. G¹ Namque U^{1.5.7} p¹ dicas μ^2 dicisque. — 12. U^{1.7} simulari P R famulari. — 13. P tibi fiet regula talis codd. tibi regula fiet in istis. — 14. P Uult ... codd. Nam ... U¹ p³ fiet P R fiat. — 18. P U² similes casus R casus similes. — 20. U⁵ iungas P R iungis. — 21. U¹ Et si ... — 22. U⁶ μ^2 fiat P uel comparatiue U⁶ μ^2 seu distributiue U⁷ $\mu^{2.3}$ aut distributiue R uel distributiue. — 23. P uel distributiue U² ceu comparatiue U^{1.6} G¹ μ^3 p^{1.3} seu comparatiue U⁵ M aut comparatiue μ^2 uel forsam comparatiue. — 24. M per materiam P U² seu forsam consecutiue U¹ uel fors aut ... U^{6.7} $\mu^{2.3}$ uel forsam ... U⁵ G¹ uel forte ... M p³ aut forsam ... (U^{1.2.6.7} G¹ M $\mu^{2.3}$ p³ habent uers. 24. 23.). — 26. (U^{2.6} $\mu^{1.2.3}$ p^{1.3} habent uers. 27. 26).

Uel *'dignus laudis'* *'saeculorum saecula'* dicis.

At cum nominibus comes est quandoque dativus
Adquisitivus seu naturaliter in se:

- 30 *'Ille mihi socius, mihi commodus atque nocivus'*.
'Uae mihi! uae vobis!' absoluendo bene dicis.

Accusativum cum nomine construe casum,
Nam per naturam facies hoc perque figuram:
'Exosus bellum' dicis *'nudusque lacertum'*,

- 35 *'Ecce virum'* dico tamen absoluens aliquando.

At semper quintum debes absoluere casum,
Mobile si non sit, quia tunc fixum sibi quaerit.

Dic ablativum iungi cum nomine casum,
Hoc per naturam fiet seu comparativus:

- 40 Ut *'plenus vino'* dicis seu *'fortior illo'*.
Causam signare dicas, ut *'fessa labore'*.
Et tamen absolvo cum dico *'legente magistro'*.
Aut notat excessum: *'pleno pede maior eo sum'*.

At si constructus sit cum verbo genitivus,

- 45 Dic transitivus vel naturaliter in se:

28. U⁵ om. *est*. — 33. U¹ per figuram facies hoc perque figuram (sic) U^{5.6} G¹ per naturam facies hoc siue figuram P R per (p³ semper) naturam facies hoc perque figuram (gl. *synodochen*). — 34. P U⁶ M dicis U¹ p¹ dicas U^{2.5.7} G¹ dicis $\mu^{1.2.3}$ dicens U^{1.5.7} G¹ p^{1.3} lacertum P R lacertos. — 35. U^{6.7} G¹ μ^1 Et semper quintum debes . . . U⁵ At quintum dicis semper P R At semper quintum debes. — 37. U⁶ Mobile si nom sit U² M p¹ quia fixum tunc sibi quaerit U⁵ quia fixum tunc bene quaerit P R quia tunc fixum sibi quaerit. — 39. U² fiat U⁶ fit P R fiet U² μ^1 seu comparativus M vel (al. m. expuncto *seu*) . . . P R seu . . . — 40. U⁶ $\mu^{1.2.3}$ dicis p³ dicas μ^1 seu fortior illo. — 41. U^{2.5.7} M p^{1.3} dicis P R dicas μ^3 seu fessa . . . — 42. P M At tamen R Et tamen. — 43. P Ac notat . . . U¹ At . . . P pede pleno seu maior illo U^{1.2} M $\mu^{1.2.3}$ p¹ pleno pede maior eo sum G¹ pleno pede maior eo R pleno pede maior ego sum. — 44. P Et si U^{5.7} $\mu^{1.2}$ Aut si U^{2.5.6} $\mu^{2.3}$ p³ constructus cum verbo sit genitivus. — 45. U⁶

Ut *'miserere mei, saltem miserere meorum'*.
'Parce tuum uatem sceleris damnare, Cupido!'

Interdum casum cum uerbo iunge datiuum
 Tali nempe modo, sicut cum nomine dico.

Accusatiuum cum uerbo iungito casum, 50
 Hoc transitue uel naturaliter in se:
'induo te clamidem, doceo te philosophiam'.
 Quattuor inde modis quartum neutralibus addis:
 Ut *'doleo collum, Corydon ardebat Alexim'*,
'Hic asinum uiuit, bellum palafredus anhelat'. 55

Interdum uerbis ablatiuum sociabis,
 Hoc per naturam seu significat tibi causam
 Aut instrumentum uel materiam prope uerbum:
'Indigeo pane' dic 'deficioque labore',
'Percutio baculo, conflabitur anulus auro'. 60
 Uerbaque cum motu sibi iungunt diptota *tum tu*.

Explicit *Ebrardi Graecismus* nomine Christi,
 Qui dedit alpha et o, sit laus et gloria Christo.

$\mu^2 p^3$ uel naturaliter in se (cf. u. 29) P R uel naturaliter esse. — 48. P cum uerbis codd. cum uerbo. — 49. p^1 de nomine. — 51. U^5 seu naturaliter esse. — 52. P et codd. clamidem. — 53. $U^{1.6} \mu^{1.2.3}$ adde P R addis. — 54. U^1 doleo m̄brū. — 55. U^6 palafredus M palfridus $\mu^{1.3}$ palefridus P R palefredus P $U^{5.7} \mu^{1.2}$ anhelat $G^1 M \mu^3 p^{1.3}$ hanelat $U^{1.2.6}$ anelat. — 57. μ^2 ceu U^5 casum. — 58. $U^{2.5} M p^1$ seu materiam . . . G^1 ceu . . . P R uel . . . — 60. P. Percutio codd. Percutio. — 63. (sequitur in cod. U^1 uers. *Hic pono metam uitam ducendo quietam.* cui adiuncta sunt manu recentiore scripta uerba haec: *Qui me scribebat. B. nomen habebat.* In cod. U^5 haec leguntur: *Explicit liber hebrahardi per manus Andree. Finito libro sit laus et gloria xpo || Non deportabis nisi X grossos michi dabis.*

Index

auctorum, quorum uerba in Graecismo allata leguntur.

Apul. (fragm. 3 t. II p. 636) XXV 86.	Ouid. (Heroid. IX 152. 158. 164) I 37
Aquila XI 13.	„ (Heroid. XII 15) XXI 76.
Boëtius XVII 141.	„ (Epigr. in Amor. 1) I 105.
Claudius X 269.	„ (Amor. I 9. 20) X 31.
Donatus Proöm. VII 56. XIV 1. XXIV 22.	„ (Art. amat. I 5) XIII 263.
Euang. Luc. (II 28) I 28.	„ (Art. amat. I 32) X 242.
Horat. (Carm. I 1, 1) XXIV 49.	„ (Art. amat. I 67) XIII 265.
„ (Sat. II 1, 43) XXII 93.	„ (Art. amat. II 1) XXIV 43.
„ (Sat. II 6, 20) IX 222.	„ (Art. amat. II 2) XII 212.
„ (Epist. I 2, 71) XVIII 54.	„ (Remed. amor. 3) XXVII 47.
„ (Epist. I 5, 14) XVI 26.	„ (Met. I 37) XVIII 39.
„ (Epist. I 7, 43) XXV 250.	„ (Met. I 654) XVIII 12.
„ (Epist. I 15, 36) X 295.	„ (Met. IV 275) X 65.
„ (Epist. II 3, 148) IX 337.	„ (Met. V 642) I 19.
Isidorus XII 409.	„ (Met. VIII 208) XXI 96.
Iuuenal. (Sat. VI 641) I 22.	„ (Met. X 172) XIII 248.
Lucan. (Phars. I 248) XX 159.	„ (Fast. I 65) IX 223.
„ (Phars. II 116) XXV 218.	„ (Fast. I 414) X 92.
„ (Phars. II 561) XX 134.	„ (Fast. IV 109) XXI 75.
„ (Phars. III 79) XX 158.	Papias IX 303.
„ (Phars. III 295) XXIII 217.	Pers. (Sat. I 23) XXIV 50.
„ (Phars. III 384) XXIII 216.	„ (Sat. III 84) I 93.
„ (Phars. VI 144) XVI 52.	Plaut. (Pers. IV 3, 53) XXV 87.
„ (Phars. VII 855) XXII 24.	„ (Trucul. I 2, 61) XXV 90.
Ouid. (Heroid. I 1) XIII 264.	Priscian. (Institt. VI 69) VIII 336.
„ (Heroid. I 24) XXI 97.	XII 387. XIV 3.
„ (Heroid. I 110) I 124.	Prudent. (Apoth. 1069) XXVI 140.
„ (Heroid. II 25 sq.) XV 4 sq.	Psalm. David (II 4) II 10.
„ (Heroid. II 86) IX 338.	Sitonius (in libro Uestis dat trabeas tres) X 297.
	Statius (Theb. I 33) VIII 93.

- Statius (Theb. I 325) XXI 88.
 „ (Theb. III 546. 573) XXV 222.
 „ (Theb. V 404) I 25.
 „ (Theb. X 493) XX 144.
 Terent. (Andr. I 2, 33) XXVI 5.
 „ (Phorm. prolog. 31) XXII 10.
 „ (Phorm. V 1, 31) XXI 87.
 „ (Eunuch. I 1, 1) XXII 20.
 Theodolus (= Theodorus) VIII 260.
 Tibull. (I 8, 70) XVI 67.
 Uerg. (Ecl. II 50) XI 150.
 „ (Ecl. III 20) XVII 104.
 „ (Ecl. IX 30) XX 150.
 „ (Georg. III 53) XXIII 145.
 „ (Georg. III 402) XXIII 149.
 „ (Aen. I 1) I 57.
 „ (Aen. I 32) XXIII 5.
 „ (Aen. I 85) XXIII 24.
 „ (Aen. I 236) XXVI 41.
 „ (Aen. I 261) XXII 27.
 „ (Aen. I 327) XX 155.
 „ (Aen. I 388) XXIII 59.
 „ (Aen. I 522) XX 156.
 „ (Aen. I 546 sq.) I 32 sq.
 „ (Aen. I 573) I 40.
 „ (Aen. I 614) II 15.
 „ (Aen. I 639) XXI 79.
 „ (Aen. I 662) XXIII 148.
 „ (Aen. I 750) I 54. XXIII 183.
 Uerg. (Aen. II 16) X 269.
 „ (Aen. II 20) I 42.
 „ (Aen. II 262 sq.) I 49 sq.
 „ (Aen. II 322. 429) XXV 222.
 „ (Aen. II 367) XX 119.
 „ (Aen. II 536) XXII 38.
 „ (Aen. II 707) XX 162.
 „ (Aen. III 14) XXI 77.
 „ (Aen. III 236. 561) XXII 9.
 „ (Aen. III 261) XXII 75.
 „ (Aen. III 329) XXII 78.
 „ (Aen. III 339) XV 42.
 „ (Aen. III 427) XXIII 5.
 „ (Aen. III 444) XXVI 7.
 „ (Aen. III 489) XXIII 25.
 „ (Aen. III 690) XXI 78.
 „ (Aen. IV 132) XXV 167.
 „ (Aen. IV 416) XXIII 72.
 „ (Aen. IV 419) II 14.
 „ (Aen. IV 593 sq.) I 46 sq.
 „ (Aen. V 663) I 25. XXIII 6.
 „ (Aen. VI 187 sq.) XXII 45 sq.
 „ (Aen. VII 684) VIII 128.
 „ (Aen. VIII 77) XXV 219.
 „ (Aen. VIII 78) XX 157.
 „ (Aen. VIII 91) I 115.
 „ (Aen. VIII 616) XXIII 147.
 „ (Aen. IX 514) XXIII 74.
 „ (Aen. XI 347) XXIII 40.

Index uocabulorum.

(Duobus punctis supra uocalem productam positis in arsi, posito uno in thesi esse uocalem significaui, uocabula quae in nouissimo *Georgesii* lexico non inueniuntur asterisco praenotaui.)

- a** (= *α στερητικόν* — sine) VIII 11.
ā (praep.) XXIII 110. 116. 213.
ā ā! (interi.) XXIV 44.
āb XXIII 110. 111. 114. 213.
ābāuus IX 343.
abba (= pater) VIII 6.
abesse XIX 77.
ābīgnus XXV 41.
ābīs, ēi — *ētis* X 268.
ābīgēre (= remouere) XVII 153.
abiūrare XV 32.
ablactare XV 218.
abnēpōs IX 344.
ābōlēre XVI 54.
ābortīuus XIII 16.
abrōgare XV 83.
Abro. (= Abrotonium) XXV 136.
abs XXIII 110. 113. 117. 214.
Absālōn VIII 6.
abscondītus XIII 252.
absconsus XIII 251.
absens XXVI 99.
absoluat (= absolutum sit) XIX 8.
absoluendo (= absolute) XXVII 31.
absolui (= absolute poni) XXI 93.
 XXVII 36. 42.
absoluit (= absolutum est) XV 25.
 136.
absque XXIII 139. 140. 141.
abstīnēre XVI 104. XXVI 58.
ābundē (= abundanter) XX 205.
āc eadem I 116. **āc immortalis** VIII
 21. **āc inde** VIII 85. 208. **āc alter**
 XIII 58. **āc indiuiduum** XIII 186.
āc imus XIII 219. **āc ideo** XIV 61.
āc introduco XVII 137. **āc uno** XX
 108. **āc ex** XXV 30. **āc oleaginus**
 XXV 41. **āc istis** XXV 98. **āc opis**
 XXV 165. **āc humilis** XXV 310.
ac (= quam) XXII 7. 8. 9. 64.
accersēre XIX 128.
accidit XXVII 5.
accīere XIX 127. 129.
accingēre XVII 129.
accīre (= appellare) XVIII 9. XIX
 117. 127. 130.
accumbēre (= comedere) XVII 66.
accūmūlare (= addere) XXV 276.
accūsare XV 49. XXVI 60.
accūsāt (= construitur cum accusa-
 tuo) XV 195. XVII 97.
ācēo (*ācūi* — *ēre*) XXVI 271.
ācēphālus (= *ἀκέφαλος*) VIII 11.
ācēr XIII 154.
ācerra, ae X 144. 145.
ācerrae X 144. 145.
ācesco (*ācūi* — *ēre*) XXVI 271.
Āchēron XII 11.
Āchillēides (Pyrrus) XXV 3.
āciēs — *oculi* X 87. XII 215. 216.
 282.
ācinum, i XI 137.
*** acmon** (= *ἄκμων*) — *incus* VIII
 31.
ācōlŷthus XVI 43.
Acrōcēraunia X 253.

- acros (= ἄκρος) — mons — lëue VIII 16.
 * ācrōzȳmus (= ἀκρόζυμος) — leuiter fermentatus VIII 16.
 * actiuari XXVI 69.
 actor (ab agendo nomen trahit) IX 107.
 actūtum adu. XX 104. 198.
 ācūmen — cultri X 87. XII 215.
 ācūo (ācūi — ācūtum — ěre) XXVI 271.
 ācūs f. XII 279. 355. n. (= tritici purgamentum) XII 356. 357. XXV 170.
 :
 ācȳrōlōgīa (= ἀκυρολογία) II 14.
 ād XXIII 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 57. 168. 185. 186. 213.
 Ādam IX 98.
 ādēo (= 1. tantum 2. certe) XX 128.
 ādeps X 279.
 ādhūc XX 65. 66. 67.
 * adiectuari XXV 134.
 adiectum (= adiectiūum) XXV 298.
 adiunctiuus — coniunctio XXII 15. 18.
 adiunctum (= adiunctio) fig. rhet. III 76.
 adiūrare XV 33.
 admittēre (= recipere) XVII 114. 136. 137.
 ādōlens (= crescens) XII 39.
 ādōlēre XVI 54. 66. 68.
 ādōlescens XII 39.
 ādōlētum (supin.) XXVI 131.
 ādōr n. XXV 290.
 ādōrare XV 27.
 adqūirēre — ius in causa XIX 49.
 * adqūisitiūē XXVII 29.
 ādūlari — dominanti XIX 60.
 ādūlescens VIII 22. XII 40.
 ādūlor XXVI 54.
 ādūlos (= ἄδουλος) — famulans VIII 22 (= seruire) XII 40.
 ādultēr (= alterius uiolans uxorem) IX 212.
 ādultum (supin.) XXVI 131.
 āduncus — uomer XIII 111.
 ādūrēre XIX 101.
 aduēna XIII 126. c. XXV 313.
 aduersus XX 110. XXIII 101.
 aduertēre XVII 3.
 Aeācus VII 53.
 aedēs, is (= 1. Palast 2. Wohnhaus) X 164. 182. XI 46.
 aegis XII 272.
 Aeglē VII 42.
 Aello (= ἄλλο) VII 43.
 aemūlus XIII 54. 55. 56.
 Aenēas — spurius IX 189.
 Aenēis (Aenēidos) XXII 51.
 Aenēis — dis (— dos) — di (— dei) — dem (— den — da) — i (— is) XXV 239. 240. 241.
 Aeōlēs (= Αἰολεῖς) VIII 144.
 * Aeōlismus XXIII 144.
 aequālis, e — ad corpora spectat XIII 124.
 aequiūōcē IX 175. XVII 57. 61.
 aequiūōco X 243.
 aequiūōcus (= homonymus) XXV 2.
 aequōr n. XII 69. 75. XXV 290.
 āēr m. IX 308.
 aerūgo (= 1. aēris robigo corrum-pens segetes 2. robigo cuiuslibet metalli) X 276. 278.
 aes n. VI 24. (plur. aera) XXV 138.
 aestīmo (= existimo) XXVI 167.
 aestūs — solis IX 102.
 aetās XII 133. 134.
 aeternus XIII 1. 5.
 aethēr IX 308. 349. (aethēra, ae) XXV 267. 268.
 aeuum, i XII 133. 134.
 * āfātīm (= abunde) XX 69.
 affātīm (= facunde) XX 70.

- affectare (= cupere) XVII 55.
 affectio (= alteritas corporis) XII 286.
 affectūs (= alteratio mentis) XII 287. 405.
 afficere (= 1. informare 2. punire 3. cupere) XVII 54.
 affinis XIII 44.
 affirmatiuē XX 129.
 affligere XVII 146.
 Africa VII 60.
 agāso (= pastor asinorum) IX 267.
 āge XX 46. 160.
 āgēr IX 167.
 āgilis XXV 309.
 āgite XX 47. 160.
 agnellus (= tener agnus) IX 100.
 agnōmēn XI 2.
 agnōminatio (= παρανομία) fig. rhet. III 40.
 agnosco (agnōui — nitum) XXVI 202.
 agnus (uocat.) XXV 216.
 āgo (ēgi — actum) XXVI 227.
 agrestis IX 167.
 ahā! (interi.) XXIV 41.
 āio (dixi) XXVI 175.
 ālācēr XIII 77. 153.
 ālare (= extendere brachia post somnū) XIX 112.
 albare XIX 94.
 albēre XIX 94.
 albus XIII 22.
 Alcīdēs VIII 20. IX 189 (nothus).
 alcos (= ἄλκος) — fortis VIII 20.
 alēa — ludentis XII 54.
 ālēre XIX 112.
 alēs X 153 (genit. plur. alituum) XXV 180.
 Alexander VIII 23.
 alga X 281.
 ālīa XX 9.
 ālīas XX 60.
 ālībī XX 6.
 ālīmōnīa X 205.
 ālīō XX 8.
 ālīquandō XX 180.
 ālīquantō XX 181.
 ālīquis XXV 51. 146.
 āliundē XX 7.
 ālius XIII 57. XXV 140. 329.
 allactare XV 217.
 Allectō VII 58. Allectō VIII 192. X 222.
 allēgare (= 1. causari 2. confirmare 3. iuuare) XV 188.
 allēgōria I 120.
 allēos (= ἄλλοιός) VIII 18.
 allēōtēta (= ἄλλοιότητα) II 19. VIII 18.
 allīcio (allexi) XXVI 183.
 Allōbrōga ('quasi alienus a fide') VIII 43.
 allōpāsis (= ἄλλοπάθεια) I 81. VIII 262.
 allōqui (= compellare) XVII 79.
 allux m. ('grossior articulus in pede') IX 244.
 almus XIII 104.
 alpha VIII 3.
 alphābētum VIII 4.
 Alphēus (uocat. Alphēe) XXV 229.
 Alpis (accus. — em) XXV 203.
 altāre XII 232. 234.
 altēr XIII 58. XXV 49. 141.
 altercari XV 75.
 altērūtēr XIII 59. XXV 49.
 altīlis X 283.
 altum, i (= mare) XII 71.
 alumnus IX 315.
 aluēōlus X 11.
 aluus — uirginis XII 253.
 Āmādryādēs VII 74. Āmādryādes VIII 101.
 āmāsīa X 43.

- ambigere (= dubitare) XVII 153.
 XXVI 178.
 ambigūsus — quaestio XIII 165.
 ambire XVIII 35. 38. 41. 42. XIX
 99. XXVI 101.
 ambitōsus XIII 67.
 ambitum (supin.) XXVI 103.
 ambitus (= circumdatus) XIII 85.
 ambītus, ūs XIII 86. 87.
 āmens XIII 175.
 āmēs f. (= furcula retis) X 80.
 āmīca X 43.
 āmicare XV 151.
 āmicari XV 150.
 āmictum (supin.) XXVI 128.
 āmīta X 68. 80.
 āmittēre (= perdere) XVII 114.
 amnis XII 360.
 amphi (= 1. circum 2. dubium)
 VIII 24.
 amphibōlia II 9. VIII 25. 42.
 amphibrāchus (= ἀμφίβραχος) IV
 10. amphibrāchus VIII 35.
 amphicyrtos — luna VII 70.
 amhimācrus, i IV 10.
 amphithēātrum, i VIII 24.
 Amphitritē (= mare) XII 73.
 amphōra ('uas uel olla habens circum-
 circa duas ansas, quibus potest
 ferri') VIII 274.
 * amplustra ('instrumentum nauis,
 cum quo nauis tegitur') X 13.
 āmurca X 95.
 an (= circum) VIII 26. coni. XXII
 95.
 ānā (= 1. rē 2. sursum 3. aequale
 4. rectum) VIII 13.
 ānādiplōsis VIII 14. ānādiplōsis I 52.
 VIII 116.
 ānāglȳphus ('quasi alta pictura uel
 sculptura') VIII 171.
 ānāpaestus, i IV 6.
 ānāpōlensis (= ἀναπόλησις) I 53.
 ānāstrōpha I 25.
 ānāstrōphus (= ἀνάστροφος) VIII
 302.
 ānāthēma (= ἀνάθημα) VIII 14.
 ānāthēma (ānāthēma) XIII 257.
 ānāthēōsis VIII 14.
 ānātōlē IX 97.
 anceps — gladius XIII 165.
 anchōra VIII 52. X 12.
 ancile (= ἀγκύλος?) VIII 26. XII 274.
 anda (= stercus) VIII 29.
 Andēgāuis VIII 29.
 andro (= ἀνδρότης) — uirile VIII 23.
 angēlus IX 35. 36.
 ango (anxi — anctum) XXVI 235.
 anguis IX 13. 15.
 angustare (= stringere) XV 201.
 angustiare (= ponere inter pressuras)
 XV 201.
 angustus — tempus XIII 20.
 ānhēlare — bellum XXVI 64.
 ānicos (= ἀνικητος) — inuictus VIII
 89. ānicos VIII 230.
 ānima XII 1.
 ānimaduertēre XVII 7. 8.
 ānimāl XII 93 XXV 190.
 ānimus XII 2. XXV 212.
 Ānio XXV 207.
 annē XXII 95.
 annicūlus (= puer unius annī) IX
 100.
 annūlus (= paruus annus) IX 99.
 annūo XXVI 180.
 * ānormālus — significatio XX 102.
 — uox XX 105.
 antē XXIII 88. 89. 168. XXV 82.
 (antē) XXIII 71.
 antēā XX 84.

- * antélucānum, i XI 202.
antemnae X 11.
* antēsīgnārius (= primipilus) IX 21.
* Anthrōpōformitae VIII 7.
anthrōpos XIII 7. XII 231.
* anthrōpospāthos II 10.
: anthrōpōphōra I 79.
: antibāchius (= antibacchius) IV 12.
antica X 58.
Antichristus XX 67.
antidōtum (= ἀντιδοτον) VIII 100.
antifrāsis I 111. XI 92.
antīgrāphus (gl. 'quasi contra scriptum') IX 300.
antiphōna VIII 268.
antispastus IV 18.
antithēsis I 24.
antithēson I 109.
antithēton I 68.
: antitōsis (= ἀντίπρωσις) I 40.
: antōnōmāsia I 103.
antrum, i plur. draconum XII 436.
ānūlus IX 101. XII 104.
āpērio (āpērui — āpertum) XVIII 65. 67. XXVI 263.
: āpōcālypsis VII 79.
: āpōcōpa VIII 12.
: āpōcōpē I 9. XXIII 152.
Āpollo (dicitur sol quia res omnes exterminat) IX 203. (Āpollō) XXV 207.
āpōs (= ἀπό) — rē — retro VIII 12.
: āpōsiōpāsis (= ἀποσιώπησις) I 15.
āpostāta IX 73.
āpostrōpha I 91.
āpōthēca X 204.
appāritōr ('qui de palea uidetur facere serpentem') IX 290.
appellare XIX. 45.
appellēre XIX 45. 46.
appellor XXVI 115.
appētēre XVII 33.
apportare XV 148.
* appōsitiuē XXIII 2. 39. 57.
appōsitiuus XXIII 4.
Āprilis XXV 198.
āpūd XXIII 86. 87.
: Āpūlēius XXV 86.
āqua — nabilis labilis potabilis VII 66. — fluminis X 254. 255. XII 359.
Āquārius VII 29.
: Āquila XI 13.
āra IX 217. XII 232. 233. 234.
arbīter IX 43.
arbor XXV 289. arbōr (arbōs) XXV 323.
arbustum, i XII 448.
arbūta XXV 256.
arbūtum, i XII 303. 448.
arbūtus, i XII 302. 448.
arcēo (supin. arcitum — aretum) XXVI 138.
arcēre (= 1. remouere 2. cogere 3. acuere) XVI 13. 14.
arcessire XIX 127. 128. 130.
arcesso (— iui — itum — ēre) XVIII 26. XXII 20. XXVI 17. 250. 273.
archangēlus IX 35.
archimandrita ('pastor et quasi princeps ouium') VIII 216.
* architēnens XIII 53.
archos (= ἀρχός) — princeps VIII 8.
arcitēnens XIII 52.
: * arcōnīus ('aceruus bladi acutus in summo') XVI 14.
Arctōphylax VIII 10. XII 458.
arctos (= ἄρκτος) — ursa VIII 10. IX 97.
Arctūrus, i XII 458.
arc. (= arcus) XII 280.

arcūs (= 1. testudo seu uolta 2. balista 3. semicirculus 4. iris 5. curuatio litoris) IX 239. 240. XXV 169.
ardēo (arsi) XXVI 149.
ardēre (= 1. splendere 2. irasci 3. cremare 4. properare 5. urere 6. cupere) XVI 15. 16. 17. 18.

ardör — ignis IX 103.

Arēöpāgus VIII 5.

ārēs (= uirtus) VIII 5. IX 135.

Ārēthūsa VII 42.

argūtus (= 1. breuis 2. callidus 3. sonorus) XIII 259.

Ārīēs VII 27. 34. āries IX 134. 135.

ārīölus IX 217.

arma XI 17.

armāmenta — carinae XI 18.

armēnis (= ἐρμηνεύς) — interpret VIII 27.

armentum, i XII 156. plur. — bulbulci XI 17.

armillae — ornatus scapularum XII 104.

ārōma XI 43.

arreptīciūs XIII 193.

* arri! (interi.) XXIV 46.

arridēre XVI 61.

arrōgare XV 83. XIX 72.

ars VI 15. X 112. XXV 300.

artīcūlus (= κόμμη) fig. rhet. III 34.
(= 1. color rhetoricus 2. breue membrum 3. dictio Graeca 4. numerus per denos multiplicatus 5. momentum seu breue spatium temporis 6. pressura) IX 241. 242. 243.
(pedum est) IX 245.

artīfex IX 254.

* artigēta ('sophista quasi apparens in arte et non existens') VIII 169.

artōcōpus (= ἀροζόπος) 'quasi panis cum labore factus' VIII 9.

Eberhardi Bethuniensis Graecismus.

artōcrēas (= ἀροζήρας) 'pasta cum carne mixta' VIII 70.

artos (= ἄρτος) — panis VIII 9.

artus — locus XIII 20.

art. (= artūs) XII 280.

artūs, ūs XXV 169.

āruspex IX 217.

aruīna X 279. 280.

arx VI 10. X 138.

ās VI 3. (= 1. semicirculus 2. numerus 3. pars ponderis) IX 249. 250.

ascīre (= adiungere) XVIII 9.

asciscēre XIX 127.

ascli (= ἀσχός) — uter VIII 30.

asclitēs (= ἀσκλητής) 'homo hydropticus grossus et rotundus ad modum utris' VIII 30.

ascribēre XVII 138.

Āsīa VII 60.

āsīlus (= fucus) XII 315. 316.

* āsīnīnē XXVI 66.

aspicio (aspexi) XXVI 183.

aspirare XV 143.

asportare XV 148.

assensūs, ūs IX 93.

assentire (= uerbis adulari) XVIII 61.

assentiri — amicis XIX 59.

assidēre (= 1. intendere 2. assimilari) XVI 25. 56.

assidūus XIII 47.

assignare XV 14. 15. XIX 70.

assimilare XV 54.

assimulare XV 54.

a. (= assuesco) XIX 133. XXVI 11.

assuesco (— suēui — suētum — ěre) XXVI 206.

assurgēre XVII 130.

ast XXII 64.

astin (= ἄστυ) — urbs VIII 28.

astrōlōgia VII 17.

astrum, i XII 256. 259.

- Astūr** IX 145.
astur (= lux) XII 259.
asturco (= 1. equus dextrarius 2. ales) IX 144. 146.
āsylum, i XII 315. 316.
āsynthētōn (= āsyndētōn) I 46.
āt XXII 64.
ātāuus IX 343.
āthānātos (= ἀθάνατος) — immortalis VIII 21.
Āthēnae (gl. 'ciuitas, et dicitur ab a quod est sine et thanatos quod est mors, quasi sine morte, quia ibi artes immortales uiguerunt') VIII 324.
ātinā pālus VIII 19.
ātis (= ἄτης) — morbus VIII 19.
atnēpōs IX 344.
atque (= quam) XXII 7. 8. 10.
Atrides — dae — dae — den (dam) — da (de) — de (da) XXV 246. 247. 248.
Atrōpos VII 45.
attat! (interi.) XXIV 47.
attinēre XVI 103.
au! (interi.) XXIV 44.
auceps, cūpis XXV 183.
auctor (ab augendo nomen trahit) IX 107. c. XXV 292.
audax XIII 160.
audēo XXVI 146.
audire XVIII 17. XXVI 265.
aufērēsis (= ἀφαιρῆσις) I 7.
argentia (= comparatiua) XXV 291.
augūr IX 216.
augūriālis — purpura X 300.
augūrium (gl. 'diuinatio sumpta ex garritu auium') XI 55.
aula XII 52.
aulaeum XII 226.
aura (= 1. nota splendoris 2. uentus 3. aēr) X 121.
aurichalcum (= ὀρε'χαλκος) VIII 59.
auricūla X 32.
aurificīna X 284.
aurifōdīna X 285.
*** aurire** (= percutere) XVIII 23.
auris X 32.
aurūgo (= faex auri gl. 'quasi auri robigo') X 277.
auscultare — litem IX 42.
Ausōna m. XXV 274.
auspīcium (gl. 'diuinatio sumpta ex aspectu auium') XI 55.
aut XXII 64.
autēm XXII 66.
autentim (gl. 'autorizabile') IX 108.
autor (ab autentim nascitur) IX 108.
āuārē (= āuārītēr) XX 204.
āuē XVI 1. 2. 3.
Āuernus XII 10. XXV 254.
āuertēre XVII 3. 4.
āuis X 154.
āuīus neutr. plur. subst. X 154. XI 63.
āuuncūlus IX 11. 12.
āuus IX 12. 343.
āzýmūs (= ἄζυμος) VIII 337.
Bacha. (= Bacchanalia) XXV 209.
Bāchius (= Bacchīus) IV 11.
Bāchus (= Bacchus) IX 171.
Bāchus XI 99.
bācillus XXV 212.
bālare XIX 37.
bālēron (= βάλλειν) — mittere VIII 41.
bālista VIII 41.
balnēa XXV 258. 260.
bal. (= balnēo) XV 93.
baptisma n. XII 413.
baptismum, i XII 412.
baptismus, i XII 414.

- bar (= filius) VIII 46.
 bārāthrum, i VIII 36. XII 12.
 barbarismus II 2.
 barbārōlexis (gl. 'figura quando unum idioma miscetur alteri, dicta quasi barbarorum ratio') VIII 199.
 barca X 8.
 bāres (= βαρῆς?) — fortis VIII 39.
 bārēs IX 191.
 bārō VIII 39. bārō IX 190.
 barrire XIX 35.
 Bartölömēus VIII 46. uocat. Bartolomee XXV 229.
 bāsileos (= βασιλεὺς) — rex VIII 45.
 bāsiliscus (= βασιλίσκος) VIII 45.
 bāsis (abl. base) XI 70.
 bāsium XI 23.
 bāton (= βατόν) — materia VIII 44.
 Beelzēbub I 71.
 bēlīal (= apostata) IX 73.
 bellum — militis XII 56.
 bēnignē (= bēnignītēr) XX 203.
 bē. (= bēo) XV 93.
 bestia XII 95.
 bēta (= βῆτα) — caulis secundus qui crescit in trunco VIII 32.
 bibilis — uinum XIII 12. 13.
 bībo (bībi — bībitum) XXVI 53. 95. 199.
 bibūlus — harena XIII 12. 13.
 bidentāl XXV 190.
 bilinguis XIII 51.
 bīmus XIII 148.
 bīnārīus XXV 116.
 bīnus XIII 148.
 bīpennis X 209.
 bīs XX 106.
 blandiri — tyrannis XIX 59.
 blandus XIII 196.
 blattērare XIX 36.
 Bōētus (= Boeōtus) VIII 1.
 bōlē (= βουλῆ) — sententia VIII 42.
 bōlūs (= morsellus — Bissen) IX 76.
 bōnus c. inf. pass. iunctum (Est bona lens comedi . . .) X 49.
 Bōōtēs XII 458.
 bōron (= uōrare) VIII 36.
 bōs VI 29. IX 291. bōues, bōum XXV 180.
 brāchos (= βράχος — βραχίς) — breue VIII 35.
 brāchylōgia I 84.
 branchos (= βράγχος) — faux VIII 34.
 brattēōla ('frustum argenti') X 296.
 brēuīare (syllabam — uocalem) I 10. XXVI 102.
 brīa, ae f. (= modus) XII 345. m. (= uas Romipetarum) XII 346.
 * briōs (= mensura) VIII 33.
 Brīsaēus (gl. 'a brisen quod est manifestare, quia manifestare facit secreta') VIII 37.
 brisēn (= uulgare -- manifestare) VIII 37.
 * brōgē (fidēs — Treue) VIII 43.
 brōmīn (= consumere) VIII 38.
 Brōmīus (gl. 'a bromīn consumere, quia consumit corpus uel quia habet consumere prauos humores') VIII 38.
 brūma XII 374.
 būbālūs (= βοίβαλος) gl. 'magnus bos siluestris' IX 291.
 būbo VI 57. 58. 59. 62. XII 90.
 būbuleus (= pastor boum) IX 267.
 Būcōlicā VIII 40.
 būcōlōn (= cultura boum) VIII 40.

- būcūlūs (= minimus bos) IX 292.
 būfo IX 57. 58.
 bū. (= buris) XXV 199. būris. XXV 201.
 būs (= βούς) — bos VIII 47.
 būthalmōn (βούφθαλμος) gl. 'oculus bouinus uel flos ad modum oculi bouis' VIII 47. 309.
 buxum n. XII 214.
 buxus f. XII 213.
- cāballus IX 140. XII 271.
 cācenphātōn (= κακέφατος) II 5.
 cāchēsia (= καχεσία) gl. 'mala membrorum dispositio' VIII 60.
 cācō (= κακόν) — malum VIII 60.
 cācōchȳmus (= κακόχυμος) VIII 74.
 cācōdaemōn (= κακοδαίμων) VIII 109.
 cācōsynthētōn II 18.
 cācūmen (= summitas arboris) XII 262.
 cādo (cēcidi — cāsum) XVII 58. XXVI 77. 214.
 caecus XIII 15.
 caedēs, is X 237.
 caedo (cēcidi — caesum) XVII 58. 108. XXVI 77. 214.
 caelare XV 128.
 caeltēs, is XV 129.
 caelum XII 218. XXV 263. 264. 279.
 caenon (= καινόν) — nouum VIII 67.
 caenum (= sordes) XII 206.
 caesāriēs XII 27.
 caeson (= elephas) VIII 90.
 cālāmistrum XI 132.
 cālāmīta X 250.
 cālāthus (= κάλαθος) gl. 'panier gallice' VIII 58.
 calcār XXV 196.
 cal. (= calcēo) XV 93. calcēo XXVI 55.
 calcūlare XV 124.
 calcūlus (= 1. ratio 2. numerus 3. sententia 4. carbo 5. pondus 6. minimus lapis 7. ensis acutus IX 301. 302.
 cālēfācēre XIX 7.
 cālēdāriūs (gl. 'quia ibi uocantur festa .i. denominantur') VIII 57.
 cālēre XVI 88. XIX 7.
 callēre (= 1. durere 2. sapere) XVI 5.
 Calliōpē (= Callōphōnē) VII 6. 14.
 callis (= uia trita) IX 115. XII 34. 136.
 callus (= durities manuum) IX 115. XII 136.
 cālō (= κάλος) — bonus VIII 56.
 cālō (= κάλῶ) — uoco VIII 57.
 * cālōdaemon (gl. 'homo bonum sciens') VIII 56.
 cālōr — ignis — hominis IX 103.
 cālōs (= κάλος) — lignum VIII 58.
 cālumnīari XV 56.
 caluo (calui — caluēre) XV 46. XXVI 180. 197.
 cālȳpson (= uelare) VIII 79.
 calx m. VI 7. f. VI 10.
 cambiō (campsi — ire) XXVI 266.
 cāmēlus IX 77.
 cāmēra (= domuncula scolaris) XII 423.
 cāmērim (= καμάρα) — curuum VIII 95.
 Cāmilla X 214.
 cāmīsīa, ae XXII 35.
 campester XIII 153.
 * campsōr, ōris (= Geldwechsler) XII 55.
 Cancēr VII 27. IX 50.
 cancer (= 1. morbus 2. piscis in aequare natus 3. in uirga) IX 50. 51. 60.

candēo (candūi — ēre) XVI 112.
 XXVI 150.
 candidus XIII 22.
 cānēre XVI 112.
 cānēre (= 1. laudare 2. describere
 3. cantare 4. diuinare) XVII 69.
 70.
 cānis (genit. plur. cānum) XXV 186.
 cānisco (cānūi — ĩre) XXVI 207.
 cāno (cēcini — cantum) XXVI 78.
 97. 171. 246.
 cānōn (= κανών) — regula VIII 80.
 * cānōnīcalis (= regularis) — nomen
 XXV 69.
 cānōnīcus (= κανονικός) VIII 80.
 X 26.
 canticum, i XII 235.
 cantūs, ūs (— i) XXV 175.
 cāpēr IX 208.
 cāpesso (cāpessi-ĭtum) XXVI 17. 251.
 cāpillus XII 28.
 cāpitale n. (= sors — Capital) X 189.
 cappa — categorica Prooem.
 caprēolus IX 209.
 Capricornus VII 28.
 carbāsa (gl. 'quasi sine base i. e.
 fundamento carentia') X 12. XI 70.
 carbāsus XXV 256.
 carchēsium plur. (= instrumentum
 naui) X 11. XI 101.
 cardiācus (= καρδιακός) VIII 71.
 cardiān (= καρδιά) — cor VIII 71.
 cardo XXV 206.
 cā. (= cārēo) XVI 81.
 cārēre (habet duplex supinum, scil.
cassum cassu et caritum caritu) XVI
 19. 20. 77.
 cārīna X 2. 6. 101.
 cārītum (supin.) XXVI 145.
 Carmēlus — mons IX 77.
 carmēn XI 39. 41.
 cāro XXV 279.
 carpēre (= 1. lanas trahere 2. repre-

hendere 3. laniare. 4. accipere)
 XVII 105. 106.
 cartillāgo X 151. 152.
 cāsa (= domus pauperis — Hütte)
 X 164.
 * casma, mātis n. (= fulgur) XI 174.
 * casmia, ae (= cuiuslibet metalli
 spuma) X 99. XI 174.
 cassis, idis f. (= galea) X 21.
 cassis, is m. (= rete) XII 210. 211.
 casso (= exinanisco) XV 110.
 cassum (supin.) XXVI 145.
 castānča, ae X 51.
 Castor XX 190.
 castra — senatus XII 64.
 castrātus (= testiculis uiduatus)
 XIII 240.
 cāsūs (= 1. malus euentus 2. lap-
 sus ad terram 3. inflexio seu
 declinatio) IX 229. 230.
 cātā (= κατά) = 1. uniuersale
 2. fluxus 3. iuxta 4. brevis VIII
 61. 62. 63. 64.
 cātālectus (= semipes longus) IV 29.
 cātālōgus (= κατάλογος) gl. 'liber
 in quo inscribuntur sancti et in-
 clita gesta eorum' VIII 64.
 cātāmāthaeum (gl. 'liber compositus
 iuxta Mathaeum') VIII 63.
 cātarrus (= κατάρροος) VIII 62.
 cātātȳpōsis I 74.
 * cātellare (= loqui ad modum ca-
 telli) XV 221. XIX 40.
 cāthēdra XI 44. cāthēdra — doc-
 toris XII 62.
 cāthōlicūs (= καθολικός) — uniuer-
 salis VIII 61.
 * cātillare (= mulierem pede tan-
 gere) XV 222.
 Cātō IX 168. XIV 65.
 cātūlus (= minimus cātus) IX 327.

- cātus IX 328.
 caudica (gl. 'naucula — quasi caudicea') X 10.
 caulae XII 135.
 caulis IX 116. XII 135.
 cauma, ātis XI 174.
 caupūlus X 9.
 causālis — coniunctio XXII 15. 16. 17.
 * cautēria, ae (= foramen in carne) XII 245.
 cautērium (= ferrum quo latro in fronte signatur) XII 244.
 cautio X 132.
 cautis XII 85.
 cautum (supin.) XXVI 127.
 cautus (= 1. prouisus 2. firmus) XIII 138.
 cāuerna, ae plur. — cuniculorum XII 437.
 cāuernūla, ae X 146.
 * cāuillare (= fallere) XV 45.
 * cāuillare (= perforare) XV 45.
 cāuillo (= cauillor) XXVI 19.
 cēdere (= 1. dare locum 2. recedere) XVII 107.
 cēdo (cessi — cessum) XXVI 215.
 cēdō (= dic) XVII 109.
 Cēlaeno VII 43.
 cēlare XV 128. XXVI 56.
 cēlēbēr XIII 154.
 cēlēr XIII 119. 154.
 cēlērē XX 198.
 cellārium XI 59.
 cello, ěre X 109.
 cēlox f. X 8.
 cēna (= cibus) XII 206. 410.
 cēnare XV 159. XXVI 53.
 cēnon (= κενόν) — uacuum VIII 66. 307.
 cēnōtāphium (= νεοτάφιον) VIII 66.
 censēo (supin. censitum — censum) XXVI 139. 140.
 cēpā VIII 86.
 * cēpārium plur. (= ceparum condimentum) XII 433.
 cēpē XI 104. XXV 192.
 cēphās (= κεφαλή) — caput VIII 86. IX 260.
 * cēpullātum (gl. 'brodium factum ex cepis') XII 434.
 cēra XXV 212.
 Cerbērus (gl. 'quasi uorator carniū') VII 67. VIII 36.
 Cērēs VII 20.
 cernēre — oculis corporeis XIX 23.
 cerno (crēui — crētum) XXVI 175. 179. 248. 271.
 cēron (= κέρας) — cornu VIII 92.
 cerritus XIII 233.
 certare XV 76.
 cērūchus X 12.
 cētē XXV 251.
 cētus, i XXV 175.
 ceu XX 124.
 cēuēre XIX 78.
 chaerē (= χαῖρε) — salue VIII 89.
 chalcītēon X 98.
 chalcos (= χαλκός) — faex VIII 59.
 Chaldaei VIII 329.
 chālybs (genit. plur. — bum) XXV 286.
 chāōs (= χάος) — confusio VIII 91.
 chāractērismos (= catatyposis) I 78.
 chāritōs (= χάρις) — gratia VIII 69.
 Chārybdis VII 49. X 252.
 chēlē (= χηλαί?) — brachia VIII 94.
 chēlys (= χέλυσ) — cithara VIII 93.
 chilē (= mille) VIII 55.
 chiliarcha (= χιλιάρχης) gl. 'dominus

- supra mille homines' VIII 8. 55.
IX 283.
Chimaerinus — statuae Proem.
chirōgrāphus, i (= χειρογράφον) IX 299.
chirōmantia, ae X 126.
Chirōn VII 33.
chirōn (= mānūs) VIII 52.
chirōthēca (gl. 'quasi repositio manuum') VIII 52. X 203.
choeros (= χοῖρος) — porcus VIII 87.
chōriambus IV 17.
chōrus XII 366. 367. 368.
chrōnōgrāphia I 72. VIII 72.
chrōnos (= χρόνος) — tempus VIII 72.
chrȳsos (= χρῆσός) — aurum VIII 77.
Chrȳsostōmus VIII 77.
chȳmos (= χῦμός) — humor VIII 74.
cibārium plur. XII 411.
cibus XII 411.
ciēo (ciui — citum — ēre) XXVI 272.
cignus (= cynus) IX 181.
cima (= tertia littera apud Graecos) VIII 48.
cīmēn (= dulce) VIII 49.
cīmētērium (= κοιμητήριον) gl. 'dulcis status uel positio mortuorum' VIII 49. 327.
Cinga m. XXV 274.
cingo (cinci — cinctum) XVII 128. XXVI 194. 235.
cingūla, ae XII 164.
cingūlum (= zona mulieris) XII 165.
cingūlus XII 164.
cīnifēs (= musca canina) VIII 51.
cīnis (cīnēr) XXV 320. 321.
cīnon (= κῖνον) — canis VIII 51.
cio (ciui — citum — ire) XXVI 272.
circā XXIII 168.
circitēr XXIII 96. 97.
circūire XVIII 40.
circum XXIII 5. 71. 72.
circumcircā XXIII 92.
circum. (= circumdāre) XXVI 89.
circumspectio X 133.
circumuēnīre (= 1. fallere uerbis 2. circumdare) XVIII 50. 51. XIX 93.
cirritus XIII 232.
cirrus (= summitas capilli) XII 260.
cīs XXIII 75. 76. 77. 78. 214.
cītō XX 198.
citrā XXII 78. 79. 93. citrā XXV 82.
cītus XIII 118.
clādēs, is X 103.
clāmis — diuitis XII 425.
clandestinus XXV 48.
clangēre XIX 32.
clārītas X 106.
clārītūdo X 107.
classis X 3. [213.
claudio (clausi — clausum) XXVI
clāua, ae XII 208.
clāuis XII 208.
clāuus, i XII 208. 209.
clēmentia X 302.
* clēo (clēui) XXVI 168.
Clē. (= Clēorchium) XXV 136.
clēos (= κλέος) — doxa VIII 50.
clērīcus (= κληρικός) VIII 53.
clēros (= κληρος) — sors VIII 53.
climax I 85.
Clīō (= meditatio rerum) VII 7.
(dat historicos) VII 15.
clipēus XII 100. 276.
clisis (= κλίσις) — inclinatio VIII 83.
cliuus XXV 212.

- Clóthō VII 45.
 * clūnāgitare XV 106. XIX 79.
 clūo, ěre X 187.
 cōaxare XIX 34.
 coclēa, ae XII 137.
 coclēār XII 138.
 coctūra, ae (= stigma) XI 35.
 cōcus IX 18.
 * coenōbātēs (= σχοινοβάτης) = fun-
 ambulus VIII 68.
 coenōbium (= κοινόβιον) VIII 65.
 coenon (= κοινόν) — commune VIII
 65.
 * coenos (= σχοῖνος) — funis VIII
 68.
 coetūs, ūs XXV 175.
 cōgĕre (= 1. constringere 2. coadu-
 nare) XVII 103.
 cōgĭtare XV 137.
 cognātio XI 1.
 cognātus IX 44.
 cognōmen XI 2.
 cognosco (cognōui — gnitum) XXVI
 202.
 cōlare XIX 114.
 cōlĕre — agros (= arare) — rus
 (= habitare) — formam (= or-
 nare) — superos (= honorare) —
 parentes (= amare) XVII 63. 64.
 XIX 114.
 cōlibertus IX 129. 133.
 * collātĕrālis (= correlatiuus) —
 nomen XXV 26.
 collectĭuus — nomen XXV 15.
 collĕga XIII 205.
 collis m. IX 116.
 collōqui (= cum socio socialia con-
 ferre) XVII 83.
 cōlōr — rhetoricus Prooem. I 87.
 XI 36.
 cōlūbĕr m. IX 13. 16.
 cōlumbus, i m. IX 163.
 cōlurnus XXV 40.
 cōlūs, ūs (— i) XXV 175. 212.
 cōma, ae XII 26.
 cōmare (= splendĕre) XIX 119. 121.
 cōmĕ (= κόμη) — uilla VIII 81.
 cōmĕre XIX 119. 121.
 cōmes XIII 203.
 cōmĭcus (= κομικός) — nomen VIII
 112.
 commĭnus XX 30.
 committĕre (= 1. coniungere 2. pec-
 care 3. credere 4. facere 5. repre-
 hendere) XVII 26. 27.
 commixtio — uerborum Prooem.
 commūnĭo X 171.
 commūtātĭo — litterarum Prooem.
 fig. rhet. (= ἀντιμεταβολή) III 81.
 cōmo (compsi — comptum) XXVI
 241.
 cōmoediā (= κομοedia) VIII 8. 237.
 gl. 'cantus de uillis uel de factis
 rusticorum' X 246.
 compārātiuĕ XXVII 23. 39.
 compārātiuus — nomen XXV 34.
 compellare XIX 75.
 compellĕre XIX 74.
 compendĭum plur. XI 76.
 compĕrĭo (— pĕri — pertum — ire)
 XVIII 65. 66. XXVI 264.
 com. (= compesco) XIX 133. XXVI
 11.
 compesco (— pescūi — ěre) XXVI
 178. 205.
 compĕtĕre XVII 36.
 compĭtā (gl. 'locus ubi conueniunt
 plures uiae') VIII 251.
 :
 Compĭ. (= Compĭtālĭa) XXV 209.
 complexĭo fig. rhet. (= συμμετοχή)
 III 9.
 complōdo (— plōsi — plōsum)
 XXVI 213.
 compōnens (= composĭtum) XX 55.
 compōs (gl. 'homo habens se ipsum

- in potestate, quasi simul cum pede') VIII 249.
- * compositiuē XXIII 7. 57. 82. 94. (compositiue) XXIII 2.
- compositiuus, a, um XXIII 136.
- compostus (= compositus) XXV 310.
- computare XV 124.
- conceptio fig. rhet. (= σύλληψις) I 119.
- concha, ae X 75. 76.
- conchis, is X 75.
- concidentia, ae (= συνέπιπτος) XIV 36.
- concinnus (= congruus) IX 183. (cantus) XIII 122.
- concino (concini) XXVI 171.
- concōmīari XXV 117.
- concors XIII 123.
- concumbere (= luxuriare) XVII 65.
- condire — cibum XVIII 7.
- conditio IX 69.
- * condōlōmāticus — pasis (gl. 'infirmitas manuum nodosa') VIII 54.
- condōlōs (= κόνδυλος) — nodus VIII 54.
- condūcere (= 1. pretio aliquem mercennarium accipere 2. praebe-
re ducatum) XVII 148. XIX 17. 18.
- conduplicare XXV 260.
- conduplicatio fig. rhet. (= επανα-
δίπλωσις) III 78.
- confessio X 82.
- confestim XX 195.
- conficere (= 1. 'unam speciem cum
altera miscere, ut faciunt physici'
2. destruere) XVII 142.
- confinis XIII 43.
- confiteri XVI 11.
- conflare (= computare) VI 27.
- confligere XVII 147.
- confrāgus neutr. plur. subst. XI
130. 131. [188.
- confringo (— frēgi — fractum) XXVI
congeminare XXVI 82.
- congeriēs — lapidum X 73.
- congruit XXVII 6.
- * congruus — ordo XIII 122.
- cōniūere XVI 117.
- coniunctio XXII 1. 3. 21. 25. 26. 28.
30.
- coniunctiuus — aduerbium (= con-
iunctio) XXVI 34.
- coniunctum (= coniunctio — fig.
rhet.) III 73. (= coniunctiuum)
XX 125.
- coniunctus (= coniunctiuus) XX
125.
- coniunx X 24. XXV 286.
- coniurare XV 33.
- coniuratio X 172.
- con. (= conquiesco) XIX 133.
XXVI 11.
- conquiesco (— quexi — ěre) XXVI
206.
- conscius XIII 243.
- * consēcutiue XXVII 24.
- * consēcutiuus — coniunctio XXII
11.
- consensus, ūs IX 93.
- consentire (= factis adulari) XVIII
62.
- considerare — mente XIX 23.
- considerare XVI 58.
- * consignificare XX 72. XXI 35. 37.
- consimili cādere (= consimiliter
cadens — fig. rhet. = ὁμοιοτέλ-
ευστον) III 37.
- consōbrinus, i IX 45. 180.
- consors XIII 204.
- * conspicari (= colligere spicas) XV
162.
- conspicari (= aspicere) XV 162.
- conspirare XV 142.
- constare XV 63. 199. XXVI 61.
113.
- consternare pass. XIX 80.
- consternere pass. XIX 81.

- consuētudo XII 334.
 consūlĕre alqm (= petere consilium)
 alci (= dare consilium) XVII 144.
 consultōr, ōris (gl. 'ille qui petit uel
 recipit consilium') IX 168. 169.
 170.
 consultus, i (gl. 'ille qui dat con-
 siliū alicui uel aliquis alter
 sapiens') IX 168. 169. 170.
 consurgĕre XVII 131.
 contentiō fig. rhet. (= ἀντίθεσις)
 III 16.
 continĕre XVI 109.
 contingĕre (= 1. contiguū esse
 2. euenire) XVII 89. 90.
 contingit XXVII 6.
 continuātius — coniunctio XXII
 11.
 continuō XX 196.
 contiō IX 39.
 contrā (= contrarium = oppositio
 fig. rhet. = ἀντίθεσις) III 31.
 contrā (= contrarius) IV 12.
 contrā praep. XXIII 101.
 * contrīplicare XXI 56.
 contus, i X 13.
 cōnūbium X 231.
 cōnus, i (= 1. crista galeae 2. fruc-
 tus cupressi) IX 335. XII 261.
 conuēna, ae XIII 129.
 conuēnĕre XVIII 1. 2. 3. 4. 5. 6.
 conuēnit XIX 43.
 cōnuentīcūlum (= congregatio malo-
 rum hominum) XII 314.
 conuentūs, ūs (= collectio mona-
 chorum discipulorumue) XII 312.
 313.
 conuersiō fig. rhet. (= ἐπιγορά) III
 6. (= conuĕtere) X 84. XVII 13.
 conuiuiū plur. XII 410.
 cōpĕrtōriū XI 124.
 cōpōs (= κόπος) — incisio VIII 84.
 cōpūla, ae XII 297.
 * cōpūlatiue XXII 7.
 cōpūlum, i XII 296.
 cōquo (coxi — coctum) XXVI 194.
 cōr VI 22. (cor sapit) XIX 106.
 * cōrambus (= carabus) gl. 'navis
 magna et quadrata ex iuncis facta
 et pellibus circumdata et dicitur
 quasi corio ambita' X 9.
 corda, ae X 100. 102.
 cornu — militis XII 392. plur. —
 pecudum ibid.
 cornum, i XII 392.
 cornus, i f. XII 392.
 cornūtus — montes X 253.
 cōrōna — cleri XII 50.
 corpus XII 329. 330.
 correctiō fig. rhet. (= ἐπανόρθωσις)
 III 62.
 corrīgĕre — discipulum XIX 27.
 corripĕre (= 1. castigare 2. abbrevi-
 are) XVII 44.
 corrōgare XV 81.
 cortex m. IX 172. 174.
 cortina, ae (= Vorhang) XII 227.
 cōrus (= caurus) XII 366.
 cōruscare XV 219.
 cō. (= cōrusco) XIX 133. XXVI 11.
 cōrusco XXVI 206.
 cōs VI 10.
 cosmīcus (= κοσμικός) VIII 82.
 cosmōgrāphia I 73. [82.
 cosmos (= κόσμος) — mundus VIII
 costĕ (= κοστή) — decem VIII 173.
 crās XX 84.
 * crāsis (= κράσις) — uinum VIII
 75. crāsis (= natura) VIII 76.
 crastīnus XXV 47. 317.
 crāter IX 349. XII 168. crātĕra, ae
 XXV 267. 268.
 crātīcūla, ae XII 170.
 crātis XII 168. 171.
 crēas (= κρέας) — caro VIII 70.
 crēatiō (= creatura = homines
 creati) IX 3.

- crēdere — alci (deo) — alqm (deum)
 — in alqm (in deum) XVII 93.
 94.
 crēdibilis XIII 8.
 crēdulus XIII 8.
 crēmare XIX 101.
 crē (= crēo) XV 93. 173. 174.
 XXVI 119.
 crēpare (= crepiere) XIX 64.
 * crēpēre (= sonare) XIX 65.
 crēpēron (= *δρωφερόν*? — *σρέγαον*?)
 — dubium VIII 85.
 crē. (= crēpo) XV 34. XXVI 119.
 crēpo XXVI 121.
 crēpusculum (gl. 'dubium tempus
 inter noctem et diem quasi dubia
 lux') VIII 85.
 cres. (= cresco) XIX 133. XXVI 11.
 cresco (crēui — crētum — ěre)
 XXVI 205. 271.
 crinis XII 27.
 crisari XV 106. 107. XIX 78.
 crīsis (= *κρίσις*) — iudicium VIII
 78.
 criticus (= *κριτικός*) VIII 78.
 crōcitare XIX 32.
 crūdēlis XIII 180.
 crūdus (= 1. non coctus 2. cru-
 delis) XIII 139.
 crūōr IX 4. 5.
 crūs VI 22. XII 452.
 crux VI 17.
 cūbare (= incumbere) XXVI 86.
 121.
 Cūbēlē V 40. VII 20.
 cūbicus (= *κυβικός*) — numerus
 solidus VIII 73.
 cū. = cūbo) XV 34. 77. XXVI 119.
 cūbōn (= *κύβος*) — solidum VII
 21. VIII 73.
 cūcūmis (cūcūmēr) XXV 320. 321.
 cūcūmēr — cūcūl) XXVI 212.
 culcitra, ae XII 427. 461.
 culpat (= recusat) XVII 126.
 cultūra, ae X 147 (— Domini) X
 303.
 cum (praep.) XXIII 168. 195. 213.
 cumbo (discūbūi — cūbītum) XXVI
 200.
 cunctari XV 185.
 cunctus XIII 109.
 cūniculus, i XII 437.
 cūpēre XVIII 26.
 Cūpido XXV 207.
 cūpidus XIII 67.
 cūpressus V 40.
 cūr XX 209.
 cūrare (= 1. pascere 2. considerare
 3. mederi) XV 197.
 cūrīa, ae (= 1. planities 2. 'locus
 quem colunt reges et iudices, in
 quo reddunt iura') X 25.
 cūrīa (incūrīa, ae) XXV 271.
 * curriculus IX 28.
 curro XXVI 77.
 * cursiculus IX 29.
 cursim XX 197.
 curtare — syllabam I 11.
 * curtis (gl. 'claustrum monachorum
 uel canonicorum') X 26.
 * cūrūlč, is n. — praetoris XII 63.
 curuus XIII 112.
 custōdia (= actus custodiendi) XII
 266.
 custōs — uirgulti IX 184. (= ser-
 uator) XII 266.
 * cūtella, ae (= cutis prurigo) X
 184.
 cūtīcūla, ae XI 20.
 cyclas m. (= pannus) XII 15. Cy-
 clas f. (= insula) XII 15.
 cymba, ae X 9.
 * cŷnōglossa, ae (gl. 'lingua canina
 uel herba ad modum linguae canis')
 VIII 165.

- Cŷnósūra, ae (= minor ursa) XI 457.
- dactŷlus IV 5.
- daemōn (= δαίμων) — sciens VIII 109. daemōn IX 40.
- damno XXVI 59.
- damnum XII 205.
- dāpēs XII 409.
- dāpīfēr IX 18.
- dā. (= dāpis) X 239.
- daps VI 18. XXV 165.
- dapsilis XIII 121.
- dāre (= 1. dicere 2. tribuere 3. concedere) XV 207. 208. XIX 123.
- dāt (= construitur cum datiuo) XVII 97. XXVI 85.
- dātus (= datiuus) XXV 240.
- dē XXIII 55. 124. 186. 187. 213.
- dēalbātus — paries XIII 23.
- dēcānus VIII 104.
- dēcās (= δεκάς) — decem VIII 104.
- dēcēdēre XVII 143.
- dēcēt XIX 42. XXVII 4.
- dēcīpēre XIX 92.
- dēcīpūla, ae X 56.
- * dēcīus (= talus) XIX 74.
- dēcīnābilis — nomen XX 12. XXV 154. 275.
- dēcīnare (= flectieren) XVIII 25.
- dēcōpōsītus — figura XXI 70.
- dēcōquēre — ollas XI 45.
- dēcōr, ōris XII 183.
- dēcōrare (= pulchrum reddere) XV 139.
- dēcōrare (= uenerari) XV 139.
- dēcōrus XIII 19. 229.
- dēcumbēre (= languēre) XVII 67.
- dēcūrīo (gl. 'dominus supra decem homines') IX 271.
- * dēcūrīo (gl. 'simplex miles qui est de curia alicuius domini') IX 272.
- dēcus, cōris XII 183.
- dēesse XIX 76. (deest = dest) XXIII 23. 24.
- dēfēndo (— fendi — fensum) XXVI 218.
- dēfīcēre (= 1. relinquere 2. desistere) XVII 132. 133.
- dēfīnīre XIX 71.
- dēfīnītio fig. rhet. III 52.
- dēgrādare (= degradieren) XV 43.
- dēīntus XX 28.
- dēlectat XXVII 4.
- dēlibare XIX 66.
- * dēlibari (= deficere a uita) XIX 67.
- dēliciae XXV 258.
- dēlictum, i XIX 88.
- dēlīnquēre XVII 73. 74. XIX 87.
- dēlīrare (= deuiare) XV 203.
- Dēlīus (gl. 'dicitur a delon quod est obscurum, non quod sit obscurus, sed quia dabat obscura responsa') VIII 107.
- dēlōn (= ἀδελον) — obscurum VIII 107.
- Dēlos (— i — o — on — os) XXV 234. 235.
- delphos (= ἀδελφός) — frater VIII 111.
- delta (= δέλτα) VIII 96.
- dēlūbrum plur. XI 89.
- dēlūo XI 89.
- * dēlŷrare (= discordare) XV 203.
- dēmēns XIII 176.
- dēmērgēre — mergitem in agro IX 82.
- dēmīnūēns — forma (= uerbum deminutiūm) XXVI 20.
- dēmīnūtiūs — nomen XXV 36. 43. uerbum XXVI 18.
- dēmo (dēmpsi — dēptum) XXVI 241.
- dēmōlīri (= 1. machinari 2. corrodere 3. diruere) XVIII 70. 71.

dēmōstrātīuus — aduerbium XX
177.

dēnōmīnare XXV 306.

dēnōmīnātīuus — nomen XXV 37.
dens VI 3.

* densātum, i (gl. 'commixtio facta
per impulsionem et artificium, ut
commixtio seu coagulatio farinae
et aquae') XI 5.

* densētum, i (gl. 'res spissa per se,
ut nemus') XI 6. plur. XI 130.

densus XIII 238.

* dentēr (gl. 'navis habens ferrum
a parte anteriore factum ad modum
dentis, cum quo percutit naues
latronum') X 8.

dēorsum XX 111.

deponit (= deponens est) XVIII
63.

deponunt (= deponentia sunt) XXVI
175.

dēposco (— pōposci — ěre) XXVI
205.

dēpōsitārīus IX 92.

dēpōsitor (gl. 'est ille qui remouet
uel deponit scutellas') IX 91.

dēridēre XVI 61.

dēriūātīuus — pronomina XIV 47.
100. species XV 115.

dērōgare XV 83.

dēscribēre XVII 139.

dēsēs XIII 132.

dēsīdērātīuus — uerbum XXVI 16.
21.

* dēsīgnātīuus (designatiuum *tunc*
temporis . . .) XX 42.

* despīcari (= spīcis extrahere grana)
XV 163.

despīcari (= deorsum spectare) XV
16.

dētēro (deterior — deterrimus)
XXVI 110.

dētēstātus (= anathemate strictus)
XIII 257.

dētīnēre XVI 105.

dēus IX 295. (uocat.) XXV 216.

dēuio X 147.

dēuius neutr. plur. subst. XI 63.

dēuōuēre (= 1. promittere 2. male-
dicere) XVI 40.

dextēr (superl. dextīmus) XXV 308.

* dextrare IX 145.

* dextrārīus — equus IX 144.

dextrorsum XX 111.

diā (= δία) — dē VIII 103.

diābōlus IX 76.

diādēma — regis XII 51.

diāerēsis I 17.

* diālŷtōn (= asyntheton) I 48.

diāmbus (= diiambus) IV 16.

diān (= clarere) VIII 110.

Diāna VII 57. Diana VIII 110.

diāpsalma (= 1. sermonum rupta
continuatio 2. pausa spiraminis
sancti 3. mutatio metri 4. dis-
tinctio rhythmī) XI 7. 9. 10. 11. 12.

diarium XI 115.

diastōlē I 10.

diāsyn. (= diasyntastica) — pars
grammaticae quae est de compo-
sitione partium VII 62.

* diātōmōs — luna VII 69.

dicare (= 1. confirmare 2. copulare
3. sacrare) XV 175. XIX 114.

dicax — homo replicans uerba XIII
114.

dicēre XVII 24. 25. XIX 114.

dicor XXVI 58.

dictāmen XI 40.

dictyn (= δίκτυον) — rete VIII 115.

Dictynna VIII 115.

didascālicon (= genus loquendi
magistrāle) VII 55.

- didascālicus (= διδασκαλικός) gl. 'doctorialis' — sermo VIII 114.
 didascālos (= διδάσκαλος) — doctor VIII 113.
 dīēs c. XII 87. 88. 282.
 diffidēre XVII 42.
 diffindēre XVII 42.
 digamma (= δίγαμμα) VIII 144. 156.
 digērēre XVII 16.
 digitālis — signum XXIV 30.
 digitus — manuum IX 245.
 digma (= δειγμα) — sententia VIII 108.
 dilābi XIX 68.
 diligo (— lexi — lectum) XXVI 93. 228.
 * dimembrare — pullos XV 168.
 dimensio — pedum XI 41.
 Dindŷma XXV 251.
 diōtā (= διώτη) gl. 'uas uinarium duas habens aures siue ansas' VIII 246.
 diplōn (= διπλόν — οὔν) — plica VIII 116.
 diptōtōs, ōn — supinum XXVII 61.
 Dirae X 218.
 Dis VI 3. dis VI 29.
 dīs (dī) XXIII 153. 154.
 discēdēre XVII 143.
 dis. (= disco) XIX 133. XXVI 11.
 disco (didici — ěre) XXVI 81. 178. 206.
 discors XXV 300.
 discrētē XX 86.
 discrētio XIV 89. 93.
 discrētiuē XIV 56.
 discrētiuus — pronomen XIV 138.
 discumbēre (= comedere) XVII 66.
 discus (= 1. ludus 2. regia mensa 3. scutella 4. mappa) IX 123. 124.
 disertus (= qui disserere nouit) XIII 116.
 disiunctiuus — coniunctio XXII 28. 32.
 disiunctum (= disiunctio) — fig. rhet. (= διεξευγμένον) III 68.
 dispendium plur. XI 77.
 dispondēus IV 14.
 dispōnēre — res IX 166.
 dissēco (— sēcūi — sectum — are) XXVI 273.
 dissimulare XV 53.
 dissipare XV 213. 214.
 distantia, ae (= differentia) XII 92. XXIII 11.
 distinctio (u. l. distantia) XI 111.
 * distributiue XXVII 22.
 disyllābus — dictio IV 1. pars XXIII 19. XXVI 94.
 ditrōchaeus IV 16.
 diūtinus XXV 48.
 * diūturnare XV 119.
 diūturnus XV 119.
 * diuersificare IX 312. XV 130.
 diuersimōdē XXI 20.
 diuēs XIII 166.
 diuido (— uīsi — uisum) XXVI 220.
 diuiduus — nomen XXV 16. 50.
 diuinē XX 114.
 diuinitūs XX 115.
 diuus IX 295.
 dō XXVI 78. 88. 95.
 dōcēo XXVI 56.
 doctor — unde ductum sit et quid significet IX 246. 247.
 * doctrinare — minores XIX 4.
 doctum (supin.) XXVI 137.
 dōdrans (= nouem) VIII 105.
 :
 dōgmā (= doctrina) XI 83.
 dō. (= dōlēo) XVI 81.
 dōlēre XVI 78.
 dōlitum (supin.) XXVI 144.
 dōlus IX 30. 31. XII 157.
 dōma (= summitas domus) XI 83. XII 261.

- dōmīna, ae II 2.
 dōmīnor XXVI 58.
 dōmīnus, i II 2.
 dōmīto XXVI 15.
 dō. (= dōmo) XV 34. XXVI 119.
 dōmos (= δόμος) — planum VIII 99. dōmos XI 84.
 dōmus (gl. 'est hominis mediocriter se habentis') — Haus X 165.
 dōmūs, ūs (— i) XXV 174.
 dōnare XIX 123.
 dōnēc XX 173.
 Dor. (= Dorcium) XXV 136.
 dorcos (= δόρκος) — uisus VIII 112.
 Dōricus (= Δωρικός) — idioma VIII 1.
 dormire XIX 125. 126.
 dormire XIX 125. 126.
 dormitio IX 321.
 dorsum (= deorsum) XI 20.
 dōs VI 10.
 dōsis (= δόσις) — datum VIII 100.
 drāco IX 13. 17.
 dragma, ae (= pondus) XII 29.
 — tis (= quaestio) XII 30.
 * dragmāticon (= genus loquendi interrogatiuum) VII 55.
 drensare XIX 32.
 drēpān (= δρέπανον) — incuruum VIII 98.
 Drēpānum VIII 98.
 drōmo (δρόμων) gl. 'navis quae currit uelociter' X 10.
 drōmōs (= δρόμος) — cursus VIII 97.
 Drŷādes VII 73.
 drŷās (= δρῦς) — arbor VIII 101.
 dubitare (= dubitative poni) XXII 18. 41.
 dūbitatīo fig. rhet. (= διαπόρρησις) III 84.
 dūbitatiuus — aduerbium XX 178.
 dūbius XIII 164.
 dūcātūs, ūs (= comitatus) — praebere XVII 148.
 dūcēre — sponsam XVII 149.
 dūdum XX 54.
 dūellum — pugilis XII 56.
 dūlia (δουλεία) VIII 106. dūlia X 110.
 dūlos (= δοῦλος) — seruire VIII 106.
 dūm (= 1. tantummodo 2. donec 3. cum) XX 133. 135. 137.
 dumtaxat XX 104.
 dūmus, i. m. XXV 296.
 dūplus XXV 122.
 dūrē (= dūritēr) XX 203.
 dūritēs — manuum IX 115.
 dustria (industria, ae) XXV 271.
 dux VI 29.
 dŷās (= δυάς) — duo VIII 102.
 * dŷsis (= δῖσις) IX 97.
 ē (praep.) XXIII 110. 111. 119. 121. 213.
 Ebrardus Bethuniensis XXV 11.
 ēbrīus XIII 242.
 eccam XX 34.
 eccē XX 32. 192.
 ecclēsīa IX 105 284. X 45.
 eccum XX 33.
 eclipsis (= ellipsis) I 14.
 ēdentātus XIII 152.
 ēdentūlus XIII 150.
 ēdicēre XVII 134. 135.
 ēdictum — regis XI 4. (= edicere) XVII 134.
 ēdo (ēdi — ēsum — estum) XXVI 220. 223.
 ēdūcare XIX 111.
 ēdūcēre XIX 111.
 effērare (= 1. terrere 2. ferum esse) XV 193. 194.
 efflexēgēsis (= ἐπεξήγησις) I 89.

- ěgěo XXVI 58.
 ěgěrěre XVII 16.
 ěglě (= αἴγλη?) — caper VIII 137.
 Ěglöcěron, tis (= Aegöcěrös) — Capricornus VII 32. VIII 92.
 eglöga, ae (gl. 'sermo caprinus de uili materia') VIII 137.
 ěgö XXII 54.
 ěgrěgius XIII 30.
 ěhöĥě! (interi.) XXIV 41.
 ěia! (interi.) XX 46. 161.
 ěl (= 1. deus 2. timor) IX 125.
 ělěgia, ae VIII 129. ělěgia X 245.
 ělěis (= ἡλενός?) — miserans VIII 129. X 46.
 ělěmösŷna (= ělěmösŷna — ἡλεμοσύνη) V 207.
 ělenchus (= ἡλεγχος) VIII 122.
 ělěphantus IX 95.
 ělěphas IX 94.
 * ělěuămentum, i XI 217.
 ělicěo (elicui) XXVI 183.
 ělinguis XIII 50.
 ělipsis (= ecthipsis) I 13.
 ellam XX 35.
 ellum XX 35.
 ělongare (= protrahere in longum) XV 184.
 ělŏqui (= ornate loqui) XVII 80.
 ěmăt (= αἶμα) — sanguis VIII 118.
 ěmax XIII 65.
 ěmaytoy (= ἑμαιοῦ) XIV 38.
 ěmergěre XVII 10.
 ěměritus — bos senex XIII 142.
 ěměněo (eminui) XXVI 171.
 ěměnūs XX 30.
 ěmissărius — equus IX 148.
 ěmo (ěmi — emptum — ěre) XXVI 61. 243. 244.
 ěmorrŏides (= αἰμορροΐδες) VIII 118.
 * ěmphătěcě — loqui (= emphasis) I 113.
 emptěciŷs IX 66. XIII 66.
 empŷrěus — caelum IX 348.
 en (= ἐν) — in VIII 121. — contra VIII 122.
 ěn! (interi.) XX 209.
 encaeněa (= ἐγκαίνια) — dona VIII 67. 121. XI 47.
 ěnergŭměnus XIII 192.
 ěnim (1. sed enim 2. enim uero) XXII 57. 58. 67.
 * ennŏěcus (= dux caprarum) IX 265. 268.
 ennos (= 1. habitare 2. caper 3. profundum) IX 264.
 Ennŏsěgěus (gl. 'habitor Sigei promunturii') IX 265.
 ensis, is m. IX 304.
 ě. (= ěnuclěo) XV 93.
 ěŏn (= αἰŏν) — perpetuum VIII 126.
 ěŏs (= ἠŏς) — aurora VIII 141.
 ěŏus (= ἑŏος) — orientalis VIII 141.
 Ěŏus IX 226.
 ěpěn (= ἐπεν) — medium VIII 124.
 ěpěnthěsis (= ἐπěνθěσις) I 8. VIII 124.
 ěpi (= ἐπί) — supra VIII 123.
 * ěpěbăsis I 29.
 * ěpěcaustěriŷm XI 44.
 * ěpěcautěriŷm (= 1. 'fornax, in qua decoquitur aurum uel olla' 2. 'longum foramen in domo, per quod fumus exit') XI 45.
 ěpědiăsis (= ἐπěδιπλŏσις) I 22.
 ěpědiŏcěsis (= ἐπěδιŏρθŏσις) — correctio I 65.
 ěpělŏgus I 82.
 * ěpěměrides (gl. 'signa quae fiunt in baculo in tempore uindemiarum ab illo qui signat pondera') VIII 123.

- * ěpīmōne (= sententia crebro repetita) I 34.
- Ěpīphānīa (= Ἐπιφάνεια) VIII 269.
- ěpistōla (= ἐπιστολή) VIII 290.
- ěpitāphūm (= ἐπιτάφιον) gl. 'descriptio sepulcri facta in lapide' VIII 311.
- ěpithēton I 117.
- ěpītritus, i (primus) IV 25. (secundus) IV 26. (tertius) IV 27. (quartus) IV 28.
- * ěpītrōchasmos (= ἐπιτροχασμός) — epilogus I 82.
- ěpīzeusis (= ἐπίζευσις) I 38.
- ěpōdōn (gl. 'liber Oratii quasi octauus uel supra odas') VIII 135.
- ěpōs (= octauus) VIII 135.
- ěpūlae, arum IX 18. XII 408. XXV 258.
- ěqua, ae (dat. plur. equabus) IX 149.
- ěquestēr XIII 153.
- ěquīdem XXII 50. 54.
- ěquītare XV 87. 88.
- ěquus, i IX 138.
- ěr (= ἔρις) — lis VIII 125. X 220.
- Ěrātō ('ex simili simile quae repperit') VII 8 (dat geometras) VII 15.
- ergā XXIII 98. 99. 100.
- ergastūlum, i (gl. 'locus laboriosus ubi tenentur captiui, quasi laboriosa positio uel statio') VIII 136.
- ergē (= ἔργον) — labor VIII 136.
- Ěrīgōnē (= Uirgo) VII 36.
- Ěrinys VIII 125. Ěrines (= Erinys) X 219.
- ērōgare XV 81. XIX 124.
- errātīcus XIII 129.
- errōnēus — opiniones Prooem.
- * ěrübēre IX 226.
- ēructare XV 101. 102.
- esca, ae XII 408.
- esse XIX 108.
- essentiā, ae XXVI 26.
- ēsūrīo (iui — ire) XXVI 210.
- ēt XXII 64.
- ētā (= ἦτα) — secunda inter quinque uocalis VIII 117.
- ěthērōclīsis (= ἐτερόκλησις) gl. 'quasi uaria inclinatio siue declinatio' VIII 83.
- ěthērōclīta XXV 278.
- ěthēron (= ἔτερον) — uarium VIII 134.
- ěthīca, ae (= ἠθική) gl. 'scientia de moribus' VIII 143.
- * ěthōpoeia (gl. 'quasi fictio morum') I 107.
- ěthos (= ἦθος) — mos VIII 143.
- * Ěthōus (= Aethon) IX 226.
- ětīam XX 56.
- ětŷmōlōgīa (= ἔτυμολογία) I 61. VIII 142. X 70.
- ětŷmos (= ἔτυμος) — natura VIII 142.
- eu (= εὖ) — bonum VIII 119.
- ěuan (= εὐάν) — peruersum VIII 120.
- euangēlīum VIII 119.
- ěuangēlīum VIII 120.
- euax! (interi.) XXIV 47.
- euchāristīa (= εὐχαριστία) VIII 69.
- euchārīton (= eucharistia) IX 198.
- eucrāton (= εὐκρατον) VIII 76.
- Eugāla (= Aglaia) VII 47.
- eugē! (interi.) XX 46. eugē XXIV 40.
- Eumēnis (= Εὐμένης) gl. 'furia infernalis' VIII 203. plur. Eumēnīdes VII 58. X 217.
- euphōnīa II 7. XXV 304.

- Euphrōsŷnē VII 47.
 Eurōpa VII 59.
 * Eurŷālē VII 41.
 Eu. (= Eustochium) XXV 136.
 Euterpē (= bona delectatio) VII 3.
 (tubas ciet) VII 12.
 ēuēnit XXVII 6.
 ēuentūs, ūs (= 1. principium 2. finis) IX 336. XI 3.
 ēuersiō X 85. (euertere) XVII 14. 15.
 ēuiscērare — pullos XV 168.
 *ēuōcītātio (= ἐκκλησις) I 118.
 ex XXIII 110. 111. 123. 213.
 exactio XII 337.
 exactor XII 337.
 * exällāgē (= ἐξάλλαγή) I 41.
 exaltare XV 133.
 exāmēn XI 181. 182.
 exaudire XVIII 18.
 excellēo (excellui) XXVI 239. 273.
 excello (excelli — ěre) XXVI 239. 273.
 excitare XV 67.
 excitare XV 68.
 exclāmātio fig. rhet. (= ἐκφώνησις) III 19.
 * exclūsuius, a, um XXIII 206.
 excōquēre — epulas IX 18. — aurum X 284.
 excōriare XII 338.
 excūbare XV 72. 120.
 excūsare XV 50.
 exemplar XI 81. 82.
 * exemplificare (= exemplum dare) XV 91.
 exemplum (gl. 'quasi exiens in amplum') XI 81. 82.
 exentērare XV 167.
 exercitium XII 242.
 exhibēre (= 1. demonstrare 2. praesentare 3. alere 4. abundanter dare) XVI 9. 10.
 exīgēre (= 1. perficere 2. poscere 3. attrahere) XVII 40. 41. 150.
 * exīnānisco XV 110.
 exōrare XV 27.
 expēdit XIX 42. XXVII 6.
 expergēfacēre XVII 92.
 expergisci XVII 91.
 expēriri XV 95. 96.
 expers XXV 300.
 * expōsītua (= expositio) I 88.
 * expōsītuiē XXII 76. XXIV 16.
 * expōsītuius — uox XXIV 15.
 exprōbrare XIX 26.
 exsēquiae XII 285.
 exsisto XXVI 112.
 * exspectatuius, a, um XX 65.
 exspirare XV 141.
 * exsquāmare XV 167.
 extinctūs, ūs (= suffocatio) X 238.
 extinguēre (= suffocare) XV 65.
 extinguo (— stinxi — stinctum) XXVI 194. 235.
 exsūl XIII 222. 223.
 exsultare XV 133. 169.
 extāsis (= ectasis) I 12.
 * extēriōrare XXIII 121.
 extīmus XXV 89.
 extrā XXIII 107. XXV 82.
 extrēmus XXV 64. 89. (extrēmissīmus) XXV 66.
 extricare (= 1. expedire 2. aperire) XV 224.
 extrin. (= extrinsēcus) XX 214. 219.
 exūo XXVI 57.
 fābula (= mythos) X 248.
 fācesso (fācessi — ěre) XXVI 251.
 fācētus — factis XIII 18.
 fāciēs, ēi XII 282. 317.
 fācilis XIII 93. 95. XXV 309.
 fācio XXVI 53. 67. 183. 188.
 factor IX 345.
 factūra, ae — oris (= facies) XII 317.
 facultas X 113.

- facundus (= uerbis abundans, sapienter et ornatè loquens) XIII 115.
 faenus XII 128.
 faex VI 11. X 95. 96.
 fāgin (= φαγεῖν) — edere VIII 148.
 fāgin XII 144.
 fāginus XXV 41. 47.
 fāgus (= φηγός) VIII 148.
 fallēre (= 1. falsificare 'uel decipere' 2. relinquere 3. deludere) XVII 75. 76. XIX 92.
 fallo XXVI 77.
 * falsificare (= fallere) XVII 75.
 falx VI 10. X 229.
 fāmūlus, i IX 68.
 fānē (= φανῆναι) — apparēre XI 93.
 * fantāsis (= phantasia) VII 63.
 fānum XI 81.
 fār VI 22.
 fārciō (farsi — fartum — ire) XXVI 262.
 * farmācon (= φάρμακον) — unguentum VIII 149.
 farmācōpōla (= φαρμακοπώλης) gl. 'uenditor unguentorum' VIII 149.
 fās VI 22. X 230. 232. 274. (= lex diuina) XI 68. 69.
 fascis XXV 279.
 * fassīo X 83.
 fastidīum (= taedium) XI 37.
 fastigīum (= summitas) XI 37.
 fātēor (fassus sum) XXVI 172.
 fātēri XVI 12.
 fātīgātus XIII 212.
 * fātīm (= abundanter) VIII 152.
 fātiscor VIII 152.
 fātūtās — asinina Proem.
 Faunus IX 312. 313.
 fautor IX 345.
 fautum (supin.) XXVI 127.
 faux VI 18. X 229.
 fax VI 11. X 229. 231.
 faxin (= facere) VIII 153.
 faxo (gl. 'uerbum defectiuum in numeris et personis et temporibus et est idem quod facio') VIII 153.
 fēbris XII 349.
 fēl VI 24 (commouet iram) XIX 106.
 fēlire XIX 33.
 fēlix XIII 167.
 fēmīna, ae X 22.
 * fēmīnēari XXV 259.
 fēmīnēus (= femininus) VI 9. XXV 135. 205. 237. 257. 266. 270. 282. 289. 295. 302. 305.
 fēmūr, fēmōris XII 450.
 fēra, ae XII 94.
 fēralis VIII 150.
 fērax — terra culta XIII 173.
 fercūlum plur. (= 1. epulae 2. currus) XI 74.
 fērē XX 103.
 fērētrum, i XII 147.
 fērīo (percussi) XXVI 175.
 * fermēn (= corruptio) VIII 154.
 fēro (tuli) XXVI 95. 175.
 fēron (= mors) VIII 150.
 * ferrānēus (gl. 'habens colorem ferreum') I 77.
 ferre (= 1. pati 2. dicere 3. cupere 4. gerere) XVII 23. (= proferre) XXIV 26.
 fertilis XIII 174.
 fērus XIII 180.
 feruēo (ferbūi — ēre) XVI 117. XXVI 273.
 feruesco XXVI 9.
 feruo (ferui — ēre) XXVI 273.
 feruōr — ponti IX 102.
 fessus XIII 211.
 festinantēr XX 197.
 festinē XX 197.

- consuētudo XII 334.
 consülēre alqm (= petere consilium)
 alci (= dare consilium) XVII 144.
 consultör, öris (gl. 'ille qui petit uel
 recipit consilium') IX 168. 169.
 170.
 consultus, i (gl. 'ille qui dat con-
 silium alicui uel aliquis alter
 sapiens') IX 168. 169. 170.
 consurgere XVII 131.
 contentio fig. rhet. (= ἀντιθέσις)
 III 16.
 continēre XVI 109.
 contingere (= 1. contiguum esse
 2. euenire) XVII 89. 90.
 contingit XXVII 6.
 continūatiuus — coniunctio XXII
 11.
 continūo XX 196.
 contio IX 39.
 contrā (= contrarium = oppositio
 fig. rhet. = ἀντιθέσις) III 31.
 contrā (= contrarius) IV 12.
 contrā praep. XXIII 101.
 * contrīplicare XXI 56.
 contus, i X 13.
 cōnūbium X 231.
 cōnus, i (= 1. crista galeae 2. fruc-
 tus cupressi) IX 335. XII 261.
 conuēna, ae XIII 129.
 conuēnire XVIII 1. 2. 3. 4. 5. 6.
 conuēnit XIX 43.
 cōuenticūlum (= congregatio malo-
 rum hominum) XII 314.
 conuentūs, ūs (= collectio mona-
 chorum discipulorumue) XII 312.
 313.
 conuersio fig. rhet. (= ἐπιφορά) III
 6. (= conuertere) X 84. XVII 13.
 conuuiū plur. XII 410.
 cōōpertōrium XI 124.
 cōpös (= κόπος) — incisio VIII 84.
 cōpūla, ae XII 297.
 * cōpūlatiue XXII 7.
 cōpūlum, i XII 296.
 cōquo (coxi — coctum) XXVI 194.
 cōr VI 22. (cor sapit) XIX 106.
 * cōrambus (= carabus) gl. 'nauis
 magna et quadrata ex iuncis facta
 et pellibus circumdata et dicitur
 quasi corio ambita' X 9.
 corda, ae X 100. 102.
 cornu — militis XII 392. plur. —
 pecudum ibid.
 cornum, i XII 392.
 cornus, i f. XII 392.
 cornūtus — montes X 253.
 cōrōna — cleri XII 50.
 corpus XII 329. 330.
 correctio fig. rhet. (= ἐναντιόθεσις)
 III 62.
 corrigere — discipulum XIX 27.
 corripere (= 1. castigare 2. abbreui-
 are) XVII 44.
 corrögare XV 81.
 cortex m. IX 172. 174.
 cortina, ae (= Vorhang) XII 227.
 cōrus (= caurus) XII 366.
 cōruscare XV 219.
 cō. (= cōrusco) XIX 133. XXVI 11.
 cōrusco XXVI 206.
 cōs VI 10.
 cosmīcus (= κοσμητός) VIII 82.
 cosmōgrāphia I 73. [82.
 cosmos (= κόσμος) — mundus VIII
 costē (= κοστή) — decem VIII 173.
 crās XX 84.
 * crāsis (= κράσις) — uinum VIII
 75. crāsis (= natura) VIII 76.
 crastinus XXV 47. 317.
 crater IX 349. XII 168. crātēra, ae
 XXV 267. 268.
 crātīcūla, ae XII 170.
 crātis XII 168. 171.
 crēas (= κρέας) — caro VIII 70.
 crēatio (= creatura = homines
 creati) IX 3.

- crēdere — alci (deo) — alqm (deum)
— in alqm (in deum) XVII 93.
94.
crēdibilis XIII 8.
crēdūlus XIII 8.
crēmāre XIX 101.
crē (= crēo) XV 93. 173. 174.
XXVI 119.
crēpare (= crepiere) XIX 64.
* crēpēre (= sonare) XIX 65.
crēpēron (= *δρωφερόν?* — *κρέπρον?*)
— dubium VIII 85.
crē. (= crēpo) XV 34. XXVI 119.
crēpo XXVI 121.
crēpusculum (gl. 'dubium tempus
inter noctem et diem quasi dubia
lux') VIII 85.
cres. (= cresco) XIX 133. XXVI 11.
cresco (crēui — crētum — ċre)
XXVI 205. 271.
crinis XII 27.
crisari XV 106. 107. XIX 78.
crisis (= *κρίσις*) — iudicium VIII
78.
criticūs (= *κριτικός*) VIII 78.
crocitare XIX 32.
crūdēlis XIII 180.
crūdus (= 1. non coctus 2. cru-
delis) XIII 139.
crūōr IX 4. 5.
crūs VI 22. XII 452.
crux VI 17.
cūbare (= incumbere) XXVI 86.
121.
Cūbēlc V 40. VII 20.
cūbicus (= *κυβικός*) — numerus
solidus VIII 73.
cū. = cūbo) XV 34. 77. XXVI 119.
cūbōn (= *κύβος*) — solidum VII
21. VIII 73.
cūcūmis (cūcūmēr) XXV 320. 321.
cūcūm — cūcūm) XXVI 212.
culcitra, ae XII 427. 461.
culpat (= recusat) XVII 126.
cultūra, ae X 147 (— Domini) X
303.
cum (praep.) XXIII 168. 195. 213.
cumbo (discubūi — cūbitum) XXVI
200.
cunctari XV 185.
cunctus XIII 109.
cūnicūlus, i XII 437.
cūpēre XVIII 26.
Cūpido XXV 207.
cūpidus XIII 67.
cūpressus V 40.
cūr XX 209.
cūrare (= 1. pascere 2. considerare
3. mederi) XV 197.
cūrīa, ae (= 1. planities 2. 'locus
quem colunt reges et iudices, in
quo reddunt iura') X 25.
cūrīa (incūrīa, ae) XXV 271.
* curricūlus IX 28.
curro XXVI 77.
* cursicūlus IX 29.
cursim XX 197.
curtare — syllabam I 11.
* curtis (gl. 'claustrum monachorum
uel canonicorum') X 26.
* cūrūlc, is n. — praetoris XII 63.
curuus XIII 112.
custōdia (= actus custodiendi) XII
266.
custōs — uirgulti IX 184. (= ser-
uator) XII 266.
* cūtella, ae (= cutis prurigo) X
184.
cūtīcūla, ae XI 20.
cyclas m. (= pannus) XII 15. Cy-
clas f. (= insula) XII 15.
cymba, ae X 9.
* cŷnōglossa, ae (gl. 'lingua canina
uel herba ad modum linguae canis')
VIII 165.

Cŷnōsūra, ae (= minor ursa) XI 457.

dactŷlus IV 5.

daemōn (= δαίμων) — sciens VIII 109. daemōn IX 40.

damno XXVI 59.

damnum XII 205.

dāpēs XII 409.

dāpfēr IX 18.

dā. (= dāpis) X 239.

daps VI 18. XXV 165.

dapsilis XIII 121.

dāre (= 1. dicere 2. tribuere 3. concedere) XV 207. 208. XIX 123.

dāt (= construitur cum datiuo) XVII 97. XXVI 85.

dātus (= datiuus) XXV 240.

dē XXIII 55. 124. 186. 187. 213.

dēalbātus — paries XIII 23.

dēcānus VIII 104.

dēcās (= δέκας) — decem VIII 104.

dēcēdere XVII 143.

dēcēt XIX 42. XXVII 4.

dēcipēre XIX 92.

dēcipūla, ae X 56.

* dēcīus (= talus) XIX 74.

dēcīnābilis — nomen XX 12. XXV 154. 275.

dēcīnare (= flectieren) XVIII 25.

dēcōpōsitus — figura XXI 70.

dēcōquēre — ollas XI 45.

dēcōr, ōris XII 183.

dēcōrare (= pulchrum reddere) XV 139.

dēcōrare (= uenerari) XV 139.

dēcōrus XIII 19. 229.

dēcumbēre (= languēre) XVII 67.

dēcūrīo (gl. 'dominus supra decem homines') IX 271.

* dēcūrīo (gl. 'simplex miles qui est de curia alicuius domini') IX 272.

dēcus, cōris XII 183.

dēesse XIX 76. (deest = dest) XXIII 23. 24.

dēfendo (— fendi — fensum) XXVI 218.

dēfīcēre (= 1. relinquere 2. desistere) XVII 132. 133.

dēfinire XIX 71.

dēfīnītio fig. rhet. III 52.

dēgrādare (= degradieren) XV 43.

dēintus XX 28.

dēlectat XXVII 4.

dēlibare XIX 66.

* dēlibari (= deficere a uita) XIX 67.

dēliciae XXV 258.

dēlictum, i XIX 88.

dēlinquēre XVII 73. 74. XIX 87.

dēlirare (= deuiare) XV 203.

Dēlīus (gl. 'dicitur a delon quod est obscurum, non quod sit obscurus, sed quia dabat obscura responsa') VIII 107.

dēlōn (= ἀδηλον) — obscurum VIII 107.

Dēlos (— i — o — on — os) XXV 234. 235.

delphos (= ἀδελφός) — frater VIII 111.

delta (= δέλτα) VIII 96.

dēlūbrum plur. XI 89.

dēlūo XI 89.

* dēlŷrare (= discordare) XV 203.

dēmēns XIII 176.

dēmērgēre — mergitem in agro IX 82.

dēmīnūēns — forma (= uerbum deminutiuum) XXVI 20.

dēmīnūtīuus — nomen XXV 36. 43. uerbum XXVI 18.

dēmo (dempsi — demptum) XXVI 241.

dēmōlīri (= 1. machinari 2. corrodere 3. diruere) XVIII 70. 71.

- dēmōstrātīuus — aduerbium XX 177.
dēnōmīnare XXV 306.
dēnōmīnātīuus — nomen XXV 37.
dens VI 3.
* densātum, i (gl. 'commixtio facta per impulsionem et artificium, ut commixtio seu coagulatio farinae et aquae') XI 5.
* densētum, i (gl. 'res spissa per se, ut nemus') XI 6. plur. XI 130.
densus XIII 238.
* dentēr (gl. 'navis habens ferrum a parte anteriore factum ad modum dentis, cum quo percutit naues latronum') X 8.
dēorsum XX 111.
deponit (= deponens est) XVIII 63.
deponunt (= deponentia sunt) XXVI 175.
dēposco (— pōposci — ěre) XXVI 205.
dēpōsitārīus IX 92.
dēpōsitor (gl. 'est ille qui remouet uel deponit scutellas') IX 91.
dēridēre XVI 61.
dēriūātīuus — pronomina XIV 47. 100. species XV 115.
dērōgare XV 83.
dēscribēre XVII 139.
dēsēs XIII 132.
dēsīdērātīuus — uerbum XXVI 16. 21.
* dēsīgnātīuus (designatiuum *tunc* temporis . . .) XX 42.
* despīcari (= spicis extrahere grana) XV 163.
despīcari (= deorsum spectare) XV 16.
dētēro (deterior — deterrimus) XXVI 110.
dētēstātus (= anathemate strictus) XIII 257.
dētīnēre XVI 105.
dēus IX 295. (uocat.) XXV 216.
dēuio X 147.
dēuius neutr. plur. subst. XI 63.
dēuōuēre (= 1. promittere 2. male-dicere) XVI 40.
dextēr (superl. dextīmus) XXV 308.
* dextrare IX 145.
* dextrārīus — equus IX 144.
dextrorsum XX 111.
dīā (= δία) — dē VIII 103.
dīābōlus IX 76.
dīādēma — regis XII 51.
dīaerēsis I 17.
* dīālŷtōn (= asyntheton) I 48.
dīāmbus (= diiambus) IV 16.
dīān (= clarere) VIII 110.
Dīāna VII 57. Dīana VIII 110.
dīāpsalma (= 1. sermonum rupta continuatio 2. pausa spiraminis sancti 3. mutatio metri 4. distinctio rhythmī) XI 7. 9. 10. 11. 12.
diarium XI 115.
diastōlē I 10.
diāsyn. (= diasyntastica) — pars grammaticae quae est de compositione partium VII 62.
* diātōmōs — luna VII 69.
dicare (= 1. confirmare 2. copulare 3. sacrare) XV 175. XIX 114.
dicax — homo replicans uerba XIII 114.
dicēre XVII 24. 25. XIX 114.
dicor XXVI 58.
dictāmen XI 40.
dictyn (= δίκτυον) — rete VIII 115.
Dictynna VIII 115.
dīdascālīcon (= genus loquendi magistrale) VII 55.

- didascālicus (= διδασκαλικός) gl. 'doctorialis' — sermo VIII 114.
 didascālos (= διδάσκαλος) — doctor VIII 113.
 diēs c. XII 87. 88. 282.
 diffidēre XVII 42.
 diffindēre XVII 42.
 digamma (= δίγαμμα) VIII 144. 156.
 digērēre XVII 16.
 dīgitalis — signum XXIV 30.
 dīgītus — manuum IX 245.
 digma (= δέγμα) — sententia VIII 108.
 dilābi XIX 68.
 diligo (— lexi — lectum) XXVI 93. 228.
 * dimembrare — pullos XV 168.
 dimensio — pedum XI 41.
 Dindŷma XXV 251.
 diōtā (= διώτη) gl. 'uas uinarium duas habens aures siue ansas' VIII 246.
 diplōn (= διπλόν — οὖν) — plica VIII 116.
 diptōtōs, ōn — supinum XXVII 61.
 Dirae X 218.
 Dis VI 3. dis VI 29.
 dis (di) XXIII 153. 154.
 discēdēre XVII 143.
 dis. (= disco) XIX 133. XXVI 11.
 disco (didīci — ēre) XXVI 81. 178. 206.
 discors XXV 300.
 discrētē XX 86.
 discrētio XIV 89. 93.
 discrētīuē XIV 56.
 discrētīuus — pronomen XIV 138.
 discumbēre (= comedere) XVII 66.
 discus (= 1. ludus 2. regia mensa 3. scutella 4. mappa) IX 123. 124.
 disertus (= qui disserere nouit) XIII 116.
 disiunctiuus — coniunctio XXII 28. 32.
 disiunctum (= disiunctio) — fig. rhet. (= διεξυγμένον) III 68.
 dispendium plur. XI 77.
 dispondēus IV 14.
 dispōnēre — res IX 166.
 dissēco (— sēcūi — sectum — are) XXVI 273.
 dissimulare XV 53.
 dissipare XV 213. 214.
 distantia, ae (= differentia) XII 92. XXIII 11.
 distinctio (u. l. distantia) XI 111.
 * distribūtīuē XXVII 22.
 disyllābus — dictio IV 1. pars XXIII 19. XXVI 94.
 ditrōchaeus IV 16.
 diūtīnus XXV 48.
 * diūturnare XV 119.
 diūturnus XV 119.
 * diuersificare IX 312. XV 130.
 diuersimōdē XXI 20.
 diuēs XIII 166.
 diuīdo (— uīsī — uisum) XXVI 220.
 diuīdūus — nomen XXV 16. 50.
 diuīnē XX 114.
 diuīnitūs XX 115.
 diuus IX 295.
 dō XXVI 78. 88. 95.
 dōcēo XXVI 56.
 doctor — unde ductum sit et quid significet IX 246. 247.
 * doctrinare — minores XIX 4.
 doctum (supin.) XXVI 137.
 dōdrans (= nouem) VIII 105.
 dōgmā (= doctrina) XI 83.
 dō. (= dōlēo) XVI 81.
 dōlēre XVI 78.
 dōlitum (supin.) XXVI 144.
 dōlus IX 30. 31. XII 157.
 dōma (= summitas domus) XI 83. XII 261.

- dōmína, ae II 2.
 dōmīnor XXVI 58.
 dōmínus, i II 2.
 dōmīto XXVI 15.
 dō. (= dōmo) XV 34. XXVI 119.
 dōmos (= δόμος) — planum VIII 99. dōmos XI 84.
 dōmus (gl. 'est hominis mediocriter se habentis') — Haus X 165.
 dōmūs, ūs (— i) XXV 174.
 dōnare XIX 123.
 dōnēc XX 173.
 Dor. (= Dorchium) XXV 136.
 dorcōs (= δόρκος) — uisus VIII 112.
 Dōricus (= Δωρικός) — idioma VIII 1.
 dormire XIX 125. 126.
 dormire XIX 125. 126.
 dormitio IX 321.
 dorsum (= deorsum) XI 20.
 dōs VI 10.
 dōsis (= δόσις) — datum VIII 100.
 drāco IX 13. 17.
 dragma, ae (= pondus) XII 29.
 — tis (= quaestio) XII 30.
 * dragmāticon (= genus loquendi interrogatium) VII 55.
 drensare XIX 32.
 drēpān (= δρέπανον) — incuruum VIII 98.
 Drēpānum VIII 98.
 drōmo (δρόμων) gl. 'navis quae currit uelociter' X 10.
 drōmōs (= δρόμος) — cursus VIII 97.
 Drȳādes VII 73.
 drȳās (= δρῦς) — arbor VIII 101.
 dubitare (= dubitative poni) XXII 18. 41.
 dūbitātiō fig. rhet. (= διαπόρησις) III 84.
 dūbitatiuus — aduerbium XX 178.
 dūbius XIII 164.
 dūcātūs, ūs (= comitatus) — prae-
 bere XVII 148.
 dūcēre — sponsam XVII 149.
 dūdum XX 54.
 dūellum — pugilis XII 56.
 dūlia (δουλεία) VIII 106. dūlia X 110.
 dūlos (= δουλός) — seruire VIII 106.
 dūm (= 1. tantummodo 2. donec 3. cum) XX 133. 135. 137.
 dumtaxat XX 104.
 dūmus, i. m. XXV 296.
 dūplus XXV 122.
 dūrē (= dūritēr) XX 203.
 dūritēs — manuum IX 115.
 dustria (industria, ae) XXV 271.
 dux VI 29.
 dȳās (= δυάς) — duo VIII 102.
 * dȳsis (= δῖσις) IX 97.
 ē (praep.) XXIII 110. 111. 119. 121. 213.
 Ebrardus Bethuniensis XXV 11.
 ēbrīus XIII 242.
 eccam XX 34.
 eccē XX 32. 192.
 ecclēsīa IX 105 284. X 45.
 eccum XX 33.
 eclipsis (= ellipsis) I 14.
 ēdentātus XIII 152.
 ēdentūlus XIII 150.
 ēdicēre XVII 134. 135.
 ēdictum — regis XI 4. (= edicere) XVII 134.
 ēdo (ēdi — ēsum — estum) XXVI 220. 223.
 ēducare XIX 111.
 ēducēre XIX 111.
 effērare (= 1. terrere 2. ferum esse) XV 193. 194.
 eflexēgēsis (= ἐπεξήγησις) I 89.

- ěgĕo XXVI 58.
 ěgĕrĕre XVII 16.
 ěglĕ (= αἴγλη?) — caper VIII 137.
 Ěglöcĕron, tis (= Aegöcĕrös) —
 Capricornus VII 32. VIII 92.
 eglöga, ae (gl. 'sermo caprinus de
 uili materia') VIII 137.
 ěgö XXII 54.
 ěgrĕgius XIII 30.
 ěhöĕ! (interi.) XXIV 41.
 ěia! (interi.) XX 46. 161.
 ěl (= 1. deus 2. timor) IX 125.
 ělēgia, ae VIII 129. ělēgia X 245.
 ělēis (= ἐλεεινός?) — miserans VIII
 129. X 46.
 ělēmösŷna (= ělēēmösŷna — ἐλε-
 ημοσύνη) V 207.
 ělenchus (= ἐλεγχος) VIII 122.
 ělēphantus IX 95.
 ělēphas IX 94.
 * ělĕuāmentum, i XI 217.
 ělĭcio (elicui) XXVI 183.
 ělinguis XIII 50.
 ělipsis (= ecthipsis) I 13.
 ellam XX 35.
 ellum XX 35.
 ělongare (= protrahere in longum)
 XV 184.
 ělōqui (= ornate loqui) XVII 80.
 ěmāt (= αἶμα) — sanguis VIII 118.
 ěmax XIII 65.
 ěmaytoy (= ἐμαντοῦ) XIV 38.
 ěmergĕre XVII 10.
 ěmĕritus — bos senex XIII 142.
 ěmĭnĕo (eminui) XXVI 171.
 ěmĭnūs XX 30.
 ěmissārius — equus IX 148.
 ěmo (ěmi — emptum — ěre) XXVI
 61. 243. 244.
 ěmorroĭdes (= αἰμορόροιδες) VIII 118.
 * ěmphātĭcĕ — loqui (= emphasis)
 I 113.
 emptĭciŷ IX 66. XIII 66.
 empŷrĕus — caelum IX 348.
 en (= ἐν) — in VIII 121. — contra
 VIII 122.
 ěn! (interi.) XX 209.
 encaenĭa (= ἐγκαίνια) — dona VIII
 67. 121. XI 47.
 ěnergŭmĕnus XIII 192.
 ěnim (1. sed enim 2. enim uero)
 XXII 57. 58. 67.
 * ěnnöicus (= dux caprarum) IX
 265. 268.
 ennos (= 1. habitare 2. caper 3. pro-
 fundum) IX 264.
 Ennösĭgĕus (gl. 'habitor Sigei pro-
 munturii') IX 265.
 ensis, is m. IX 304.
 ě. (= ěnuclĕo) XV 93.
 ěön (= αἰών) — perpetuum VIII
 126.
 ěös (= ἠώς) — aurora VIII 141.
 ěōus (= ἐὼος) — orientalis VIII 141
 Ěōus IX 226.
 ěpĕn (= ἐπεν) — medium VIII 124.
 ěpenthĕsis (= ἐπενθεσις) I 8. VIII
 124.
 ěpi (= ἐπί) — supra VIII 123.
 * ěpĭbāsis I 29.
 * ěpĭcaustĕriŷm XI 44.
 * ěpĭcautĕriŷm (= 1. 'fornax, in qua
 decoquitur aurum uel olla' 2. 'lon-
 gum foramen in domo, per quod
 fumus exit') XI 45.
 ěpĭdiāsis (= ἐπιδίπλωσις) I 22.
 ěpĭdiöcĕsis (= ἐπιδιόρθωσις) — cor-
 rectio I 65.
 ěpĭlōgus I 82.
 * ěpĭmĕrides (gl. 'signa quae fiunt
 in baculo in tempore uindemiarum
 ab illo qui signat pondera') VIII
 123.

- * ěpīmōne (= sententia crebro repetita) I 34.
- Ěpīphānīa (= Ἐπιφάνεια) VIII 269.
- ěpistōla (= ἐπιστολή) VIII 290.
- ěpitāphīum (= ἐπιτάφιον) gl. 'descriptio sepulcri facta in lapide' VIII 311.
- ěpithēton I 117.
- ěpītritus, i (primus) IV 25. (secundus) IV 26. (tertius) IV 27. (quartus) IV 28.
- * ěpītrōchasmos (= ἐπιτροχασμός) — epilogus I 82.
- ěpīzeusis (= ἐπιζευξίς) I 38.
- ěpōdōn (gl. 'liber Oratii quasi octauus uel supra odas') VIII 135.
- ěpōs (= octauus) VIII 135.
- ěpūlae, arum IX 18. XII 408. XXV 258.
- ěqua, ae (dat. plur. equabus) IX 149.
- ěquestēr XIII 153.
- ěquīdem XXII 50. 54.
- ěquītare XV 87. 88.
- ěquus, i IX 138.
- ēr (= ἔρις) — lis VIII 125. X 220.
- Ěrātō ('ex simili simile quae repperit') VII 8 (dat geometras) VII 15.
- ergā XXIII 98. 99. 100.
- ergastūlum, i (gl. 'locus laboriosus ubi tenentur captiui, quasi laboriosa positio uel statio') VIII 136.
- ergē (= ἔργον) — labor VIII 136.
- Ěrīgōnē (= Uirgo) VII 36.
- Ěrinys VIII 125. Ěrines (= Erinys) X 219.
- ērōgare XV 81. XIX 124.
- errātīcus XIII 129.
- errōnēus — opiniones Prooem.
- * ěrübēre IX 226.
- ēructare XV 101. 102.
- esca, ae XII 408.
- esse XIX 108.
- essentiā, ae XXVI 26.
- ēsūrīo (iui — ire) XXVI 210.
- ēt XXII 64.
- ētā (= ἦτα) — secunda inter quinque uocalis VIII 117.
- ěthērōclīsis (= ἑτερόκλησις) gl. 'quasi uaria inclinatio siue declinatio' VIII 83.
- ěthērōclīta XXV 278.
- ěthēron (= ἑτερον) — uarium VIII 134.
- ěthīca, ae (= ἠθική) gl. 'scientia de moribus' VIII 143.
- * ěthōpoeia (gl. 'quasi fictio morum') I 107.
- ěthos (= ἦθος) — mos VIII 143.
- * Ěthōus (= Aethon) IX 226.
- ětīam XX 56.
- ětŷmōlōgīa (= ἐτυμολογία) I 61. VIII 142. X 70.
- ětŷmos (= ἔτυμος) — natura VIII 142.
- eu (= εὖ) — bonum VIII 119.
- ěuan (= εὐάν) — peruersum VIII 120.
- euangēlium VIII 119.
- ěuangēlium VIII 120.
- euax! (interi.) XXIV 47.
- euchāristīa (= εὐχαριστία) VIII 69.
- euchārīton (= eucharistia) IX 198.
- eucrāton (= εὐκρατον) VIII 76.
- Eugāla (= Aglaia) VII 47.
- eugē! (interi.) XX 46. eugē XXIV 40.
- Eumēnis (= Εὐμένης) gl. 'furia infernalis' VIII 203. plur. Eumēnīdes VII 58. X 217.
- euphōnīa II 7. XXV 304.

- Euphrōsŷnē VII 47.
 Eurōpa VII 59.
 * Eurŷālē VII 41.
 Eu. (= Eustochium) XXV 136.
 Euterpē (= bona delectatio) VII 3.
 (tubas ciet) VII 12.
 ēuēnit XXVII 6.
 ēuentūs, ūs (= 1. principium 2. finis) IX 336. XI 3.
 ēuersiō X 85. (euertere) XVII 14. 15.
 ēuiscērare — pullos XV 168.
 *ēuōcītātīo (= ἐκκλησις) I 118.
 ex XXIII 110. 111. 123. 213.
 exactiō XII 337.
 exactor XII 337.
 * exāllāgē (= ἐξάλλαγή) I 41.
 exaltare XV 133.
 exāmēn XI 181. 182.
 exaudire XVIII 18.
 excellēo (excellui) XXVI 239. 273.
 excello (excelli — ěre) XXVI 239. 273.
 excitare XV 67.
 excitare XV 68.
 exclāmātīo fig. rhet. (= ἐκφώνησις) III 19.
 * exclūsīuus, a, um XXIII 206.
 excōquēre — epulas IX 18. — aurum X 284.
 excōriare XII 338.
 excūbare XV 72. 120.
 excūsare XV 50.
 exemplar XI 81. 82.
 * exemplīficare (= exemplum dare) XV 91.
 exemplum (gl. 'quasi exiens in amplum') XI 81. 82.
 exentērare XV 167.
 exercitium XII 242.
 exhibēre (= 1. demonstrare 2. praesentare 3. alere 4. abundanter dare) XVI 9. 10.
 exigēre (= 1. perficere 2. poscere 3. attrahere) XVII 40. 41. 150.
 * exīnānisco XV 110.
 exōrare XV 27.
 expēdīt XIX 42. XXVII 6.
 expergēfācēre XVII 92.
 expergisci XVII 91.
 expēriri XV 95. 96.
 expers XXV 300.
 * expōsītīua (= expositio) I 88.
 * expōsītīuē XXII 76. XXIV 16.
 * expōsītīuus — uox XXIV 15.
 exprōbrare XIX 26.
 exsēquīae XII 285.
 exsisto XXVI 112.
 * exspectatiuus, a, um XX 65.
 expirare XV 141.
 * exsquāmare XV 167.
 extinctūs, ūs (= suffocatio) X 238.
 extinguēre (= suffocare) XV 65.
 extinguo (— stinxi — stinctum) XXVI 194. 235.
 exsūl XIII 222. 223.
 exsultare XV 133. 169.
 extāsis (= ectasis) I 12.
 * extērīōrare XXIII 121.
 extīmus XXV 89.
 extrā XXIII 107. XXV 82.
 extrēmus XXV 64. 89. (extrēmissīmus) XXV 66.
 extricare (= 1. expedire 2. aperire) XV 224.
 extrin. (= extrinsēcus) XX 214. 219.
 exūo XXVI 57.
 fābula (= mythos) X 248.
 fācesso (fācessi — ěre) XXVI 251.
 fācētus — factis XIII 18.
 fāciēs, ēi XII 282. 317.
 fācilis XIII 93. 95. XXV 309.
 fācio XXVI 53. 67. 183. 188.
 factor IX 345.
 factūra, ae — oris (= facies) XII 317.
 facultas X 113.

- facundus (= uerbis abundans, sapienter et ornate loquens) XIII 115.
 faenus XII 128.
 faex VI 11. X 95. 96.
 fāgin (= φαγεῖν) — edere VIII 148.
 fāgin XII 144.
 fāginus XXV 41. 47.
 fāgus (= φηγός) VIII 148.
 fallēre (= 1. falsificare 'uel decipere' 2. relinquere 3. deludere) XVII 75. 76. XIX 92.
 fallo XXVI 77.
 * falsificāre (= fallere) XVII 75.
 falx VI 10. X 229.
 fāmulus, i IX 68.
 fānē (= φανῆναι) — apparēre XI 93.
 * fantāsis (= phantasia) VII 63.
 fānum XI 81.
 fār VI 22.
 farcīo (farsi — fartum — ire) XXVI 262.
 * farmācon (= φάρμακον) — unguentum VIII 149.
 farmācōpōla (= φαρμακοπώλης) gl. 'uenditor unguentorum' VIII 149.
 fās VI 22. X 230. 232. 274. (= lex diuina) XI 68. 69.
 fascis XXV 279.
 * fassīo X 83.
 fastidīum (= taedium) XI 37.
 fastigīum (= summitas) XI 37.
 fātēor (fassus sum) XXVI 172.
 fātēri XVI 12.
 fātīgātus XIII 212.
 * fātīm (= abundanter) VIII 152.
 fātiscor VIII 152.
 fātūtās — asinina Proem.
 Faunus IX 312. 313.
 fautor IX 345.
 fautum (supin.) XXVI 127.
 faux VI 18. X 229.
 fax VI 11. X 229. 231.
 faxin (= facere) VIII 153.
 faxo (gl. 'uerbum defectiuum in numeris et personis et temporibus et est idem quod facio') VIII 153.
 fēbris XII 349.
 fēl VI 24 (commouet iram) XIX 106.
 fēlire XIX 33.
 fēlix XIII 167.
 fēmīna, ae X 22.
 * fēmīnēari XXV 259.
 fēmīnēus (= femininus) VI 9. XXV 135. 205. 237. 257. 266. 270. 282. 289. 295. 302. 305.
 fēmūr, fēmōris XII 450.
 fēra, ae XII 94.
 fērālis VIII 150.
 fērax — terra culta XIII 173.
 fercūlum plur. (= 1. epulae 2. currus) XI 74.
 fērē XX 103.
 fērētrum, i XII 147.
 fērīo (percussi) XXVI 175.
 * fermēn (= corruptio) VIII 154.
 fēro (tuli) XXVI 95. 175.
 fēron (= mors) VIII 150.
 * ferrānēus (gl. 'habens colorem ferreum') I 77.
 ferre (= 1. pati 2. dicere 3. cupere 4. gerere) XVII 23. (= proferre) XXIV 26.
 fertilis XIII 174.
 fērus XIII 180.
 feruēo (ferbūi — ēre) XVI 117. XXVI 273.
 feruesco XXVI 9.
 feruo (ferui — ēre) XXVI 273.
 feruōr — ponti IX 102.
 fessus XIII 211.
 festinantēr XX 197.
 festinē XX 197.

fībēr XII 187.

fibra (= uena) XII 187. 188.

ficticiūs — nomen XXV 17.

fictilis XIII 202.

ficulnus XXV 40.

ficūs, ūs X 51. m. = morbus. f. = fructus et arbor XII 384. — ūs — i) XXV 171. 175.

fīdēlis — sermone XIII 143.

fīdes (Fīdes) XXV 178. 281.

fīdis (= σφιδη) X 101. 102.

fīdo (fīsus sum) XXVI 146. 215.

fīdus — in obsequiis XIII 143.

fīgo (fīxi — fīxum) XXVI 164. 233.

fīgura — quid sit I 3 sqq. X 35.

fīlī (uocat.) XXV 216.

fīlum XXV 263.

fīndo (fīdi — fīssum) XXVI 95. 217. 224.

fīngēre (= 1. simulare 2. facere) XVII 112.

fīngo (fīnxi — fīctum) XXVI 233.

fīnis (= 1. destructio 2. consummatio 3. nomen proprium 4. actio siue operatio) IX 218. 219. XII 81. 82.

fīo XXVI 68. 112. 147.

fīrmē (= fīrmitēr) XX 203.

fīrmo (= affīrmo) IX 194. XI 61. (= confīrmo) III 31.

fīssus XIII 60.

fīt X 127.

fīxus XIII 60. fīxum, i (= nomen substantiuum) XXVII 37.

fīlāgīto XXVI 55.

fīā. (= flagrare) XV 69.

fīāmēn n. (= flatus) XII 180. m. (= sacerdos Iouis) XII 181.

Flandrensis (seu Catalanus) XXV 10.

fīāuus — crinis XIII 237.

fīēbōtōmus (= φλεβότομος) gl. 'in-

strumentum cum quo extrahimus sanguinem de uena' VIII 151.

flecto (flexi — flexum) XXVI 165. 255.

Flēgēthōn (= Φλεγέθων) gl. 'fluuius inferni ardens' VIII 155.

* flegmos (= φλεγμός) — sanguis VIII 151.

flēo (flēui) XXVI 168.

flēre XVI 73.

flexo XXVI 15.

Flōra. (= Flōrālīa) XXV 209.

flōs VI 3.

fluctūs, ūs IX 311.

flūo (fluxi — fluxum) XXVI 164. 189.

flūuīus IX 310. (uocat. — us) XXV 217.

foedus (= sordidus) XII 335.

foedūs, ēris (= pax procerum) XII 335. 336.

foetōr (gl. 'odor cuiuslibet rei olentis') IX 233.

* fōlībalsāmum, i XI 207.

follis IX 155.

* follus (= 1. forulus 2. fatuus) IX 154. 156.

fons VI 3. XII 292.

fōrās XX 8. 29. 50.

forceps (gl. 'instrumentum fabri') X 166.

fōre XIX 110. (= esse) XXIV 32.

fōrēs X 29.

forfex (gl. 'instrumentum cum quo scinduntur fila') X 166.

fō. (= fōris) X 239.

fōris, is f. X 279. adu. XX 6. 7. 29. XXV 165. (= exceptis) XXVI 235.

forma, ae X 35.

formōsus — membris XIII 228.

fornax XII 125.

fornīcor (= fornicātor) IX 214.

- fornix (= 1. arcus 2. domus meretricis) IX 237. XII 123.
 forpex (gl. 'instrumentum barbiton-soris') X 166.
 fors X 190.
 Fortūna X 190.
 fōrus, i X 11.
 fōs (= φῶς) — ardens VIII 155.
 fōuēa, ae plur. — sepulorum XII 436.
 frā. (= frāgrare) XV 69.
 frāgum (= frāgōsum) XI 131.
 frango (frēgi — fractum) XXVI 227.
 frātēr IX 179. 180.
 frātrīa, ae (= glos) X 69.
 fraus VI 12. XII 158.
 frēmo (frēmūi — frēmītum) XXVI 242.
 frendēo (frendūi) XXVI 150.
 frendēre XIX 38.
 frēnum (plur. frēna — i) XXV 212. 263.
 frēquens — forma (= uerbum frequentatiuum) XXVI 20.
 frētum (= märe) XII 72. 76.
 frī. (= frīco) XV 34. XXVI 119.
 frīco XXVI 121.
 frigēo (frixi — ēre) XIX 47. XXVI 272.
 frigo (frixi — frictum — ěre) XIX 47. 48. XXVI 135. 272.
 frigōr, ōris (= febris) XII 349.
 frigūs, ōris (= hiemis coactio) XII 349.
 frixōrium, ū plur. XIX 48.
 Frōdissa (= Ἀφροδίτη) — Uenus VIII 147.
 frōdōs (= ἀφρός) — spuma VIII 147.
 frōnēsis (= φρόνησις) — prudentia VIII 146.
 frons, frondis VI 11.
 frons, frontis VI 11.
 frūi XVII 122.
 frūmēn (= pars gutturis superior) XI 102.
 frūor (fructus — frūitus sum) XXVI 192.
 frux, frūgis f. VI 18. plur. X 41.
 fūga — 1. fugientis 2. fugantis X 270. 271.
 fūgiō XXVI 180.
 fūgiō XXVI 15.
 fulciō (fulsi — fultum — ire) XXVI 262.
 fulcrum, i XII 427.
 fulgēo (fulsi — ěre) XVI 71. XXVI 271.
 fulgīdus — nobilitas X 188.
 fulgūrare XV 99. 220.
 fulmīnare XV 100.
 fuluus — metallum XIII 237.
 fundare XIX 91.
 fundēre XIX 91.
 fundītūs XX 103.
 fundo (fūdi — fūsum) XXVI 217. 221.
 fundum (= maris imum) XII 89.
 fundus (= allodium) XII 89.
 fungi — officiis XVII 124.
 fungor (supin. functum) XXVI 236.
 fūnis X 101.
 fūnus XII 284.
 fūr VI 29. IX 120.
 furcūla — retis X 80.
 Fūrīae X 218.
 * furnus (adi. = ōpācus) IX 121.
 fūro (insaniui) XXVI 175.
 fus. (= fusco) XIX 133. XXVI 11.
 fusco — āre XXVI 206.
 fūsilis XIII 201.
 fūtīlis XIII 201.
 gālēa, ae X 20.
 gālērus — peregrinantum (Rompetarum) XII 417.

- * gallicantūs XI 202.
gallinācēus XIII 241.
gamma (= γάμμα) VIII 145. 156.
(= mulier) VIII 158.
gannire XIX 38.
Gargāra XXV 251.
gāros (= γάρον) — līquōr VIII 170.
garrīre XIX 103.
garrūlare XIX 103. XXVI 19.
garrūlus — uolucris XIII 114.
gassa (= gaza) V 42.
gaudēo XXVI 146.
gausāpē XI 104. XVII 129. XXV 192.
gāzōphylācīa (gl. 'locus ubi seruantur diuitiae regis') VIII 273.
gē (= γῆ) — terra VIII 159.
gēhenna (gl. 'quasi terra profunda') IX 265.
* gēlīma (gl. 'quasi genu et manu ligata') IX 83.
gēlu XII 374.
* gēmīnātūs, ūs (= geminatio) XX 55.
Gēmīni VII 27.
gēmo (— ūi — ĭtum — ěre) XXVI 243.
gēnērālītēr — uocare XI 16.
gēnēālōgīa (= γενεαλογία) VIII 162.
gēnēr IX 47. XII 403.
gēnērālis, e — nomen IX 179. XXV 19.
gēnērare XIX 62.
gēnērōsus XIII 28.
gēnēsis (= γένεσις) — suboles VIII 162.
gēneth (= mulier) VIII 163.
gēnēthēum (gl. 'locus subterraneus ubi habitant mulieres ad laborandum') VIII 163.
gēnētrix IX 11.
gēnītus (= genitiuus) XXV 234. 246.
gens VI 11 (= genus) XII 66.
gentilis, e — nomen XXV 10.
gēōmantīa X 123.
gēōmētra, ae VII 15.
gēōmētria, ae VIII 159.
Gēorgīca (gl. 'liber de cultura terrae') VIII 241.
gērēre (= 1. facere 2. portare) XVII 21. XIX 51.
germānus, i IX 178.
germēn — matris et patris eiusdem IX 178.
* gērōlōgōdīon (gl. 'sacrum unguentum') VIII 160.
* gēron (= ἱερόν) — sacrum VIII 160.
gestum (supin.) XXVI 161.
* gētā (= apparens) VIII 169.
gibbēr, bēris m. IX 112.
gibbōsus IX 113. XIII 83.
gibbrōsus (= gibbērōsus) IX 113. XIII 83.
gibbus, i IX 112. 114.
gigno (gēnūi — gēnītum) XIX 62. 63. XXVI 245.
* gintos (= decem) VIII 172.
git VI 23.
glādīus (gl. 'medietas ensis, quasi cladius') IX 304.
glans VI 13.
glis. (= glisco) XIX 133. XXVI 11.
glisco XXVI 178. 207.
glis, gliris m. VI 4. X 168.
* glis, glisis f. (= humus tenax) X 168.
* glis, glitis f. (= lappa) VI 13. X 168.
glōbus, i XII 199.
glōmērātīo — fili X 73.

- glōmus, i m. glōmus, mēris n.
 (= fili glomeratio) XII 197.
 glōria X 18. 19.
 glōs VI 11. XII 192.
 glossa (= γλωσσα) — lingua VIII 165.
 Gly. (= Glycerium) XXV 136.
 Glȳcērīum VIII 166.
 glȳcos (= γλίκος?) — dulcedo VIII 166.
 glȳphos (= γλυφή) — pictura VIII 171.
 gōgos (= ἀγωγή) — ductio VIII 161. X 46.
 Gorgōnēus — sorores tres VII 40.
 grābātum — decumbentis XII 58.
 grācīlis XXV 310.
 grācillare XIX 37.
 grādārīus — equus IX 143.
 grādātio fig. rhet. (= κλίμαξ) III 49.
 grādior (gressum) XXVI 186.
 Grādīus (gl. 'Mars quasi deus fortis') VIII 164.
 grādon (= fortis) VIII 164.
 *Graecismus XXVII 62.
 gramma (= γράμμα) — littera VIII 168.
 grāphos (= γραφή) — scriptura VIII 167.
 grātēs X 170.
 grātīa X 170.
 grātūlari (= 1. laetari 2. agere grates) XV 165.
 grāuis XIII 95.
 grēgārīus (gl. 'de grege seu communi populo sumptus') IX 273.
 grex VI 5. XII 155.
 grunnire XIX 39.
 grūs c. VI 29. 31.
 gutta, ae X 177. 178.
 hābēna, ae XII 238.
 hābīlis XIII 229.
 hāc XX 9.
 * hāgīos (= sanctus) VIII 17.
 hāhāhē! (interi.) XXIV 40.
 hālare XV 126.
 hārēna IX 142.
 Harpȳiae VII 43.
 hārundo X 293.
 haurīo (hausi — haustum — ire) XXVI 266.
 haurire (gl. 'aquas de fontibus trahere') XVIII 22.
 hebdomāda, ae VIII 133.
 Hēbraei X 45.
 Hēcātē VIII 132.
 * hēcātontarcha (= centurio) IX 282.
 hēcātos (= εκατόν) — centum VIII 132.
 Hēliādes VIII 127.
 Hēlicē (= maior ursa) XII 456.
 Hēlios (= ἥλιος) — Titan VIII 127.
 hēmī (= εἰμί) VIII 138.
 hēmis (= ἡμισυ) — dimidium VIII 139.
 * hendīādys I 56. 57.
 hepta (= ἑπτά) — septem VIII 133.
 Hercūlē! (interi.) XX 190.
 hērēs XXIII 22.
 hērēsis (= αἵρεσις) — diuisio VIII 131. X 149.
 hērētīcus (= αἱρετικός) VIII 131.
 * hermēnētīcon (= genus loquendi interpretatiuum) VII 55.
 * hermēnētīcus (= ἐρμηνευτικός) gl. 'sermo interpretatiuus') VIII 140.
 Hermēs (= Ἑρμῆς) — facundus VIII 140.
 * herne (= durum) VIII 128.
 * herpescancrēas IX 60.
 * herpēsustīōmēnus IX 61.
 Hespērīdes VII 42.

Hesp̃erus IX 339. XII 381.

heu! (interi.) XX 44. 211. XXIV 41. 47.

heus! (interi.) XX 45.

hex (= ἑξ) — sex VIII 130.

* hexāmītum (gl. 'pannus dictus ab hex quod est sex, quasi sex florum uarietate contextus') X 249.

hic XIV 63. 67. 68. 95. 97. 99. XX 6. 145. 146.

hiems (gl. 'dimidia pars anni') VIII 139. genit. plur. hiemum XXV 286.

hīlāris XIII 78.

hinc XX 7.

hinnire XIX 39.

hīpōdrōmīum (= ἵπποδρόμιον) gl. 'locus uel campus ubi currunt equi' VIII 97.

hippos (= ἵππος) — equus VIII 179.

hippōtāmus (= ἵπποπόταμος) gl. 'equus marinus seu monstrum marinum ad modum equi' VIII 179.

hircus, i IX 206. 207.

hīrū. (= hīrūdo) X 293.

hīrun. (= hīruudo) X 293.

hist! (interi.) XXIV 42.

histōrīa X 247.

hōlōcaustum, i X 119.

hōmō XII 228. 229. XXV 207.

hōmōnŷmus — nomen XXV 2. 4.

hōmōs (= hūmus) VIII 233.

* hōmōtēnus (gl. 'homo humilians se, quia uidetur tenere terram') VIII 233.

hōnōr XXV 323.

hōnōs XXV 323.

hōra X 215.

horrēre (= 1. uenerari 2. terrēre) XVI 23. 24.

hortari XIX 30.

hortātīus — aduerbium XX 179.

hortus, i XXV 175.

hospēs IX 314.

hospīta, ae XXV 187.

hostīa, ae X 115. 118.

hostin (= aequale) VIII 242.

hostis — unde ductum sit VIII 242.

hūc XX 8.

hūmānē (= hūmānītēr) XX 114. 203.

hūmānītūs XX 115.

hūmīdus XIII 45.

hūmīlis XXV 310.

hūmōr X 4. 5.

hūmus XII 60.

hŷdōr (= ὕδωρ) — aqua VIII 181.

hŷdrōmantīa, ae (= ὕδρομαντεία) X 125.

hŷdrōmēl (= ὕδρμελι) gl. 'aqua mellita mixta cum melle' VIII 181.

hŷdrōpīcus, i I 120.

hŷdrōpīsis (gl. 'morbus aquaticus reddens hominem inflatum') VIII 257.

hŷdrus, i IX 13. 16.

hŷlē (= ὕλη) — primaeva materia VIII 175. (ŷlē) XI 216. (ŷlē) XIX 109.

hŷmēn (= ὑμήν) — nubere VIII 187.

Hŷmēnaeus (= Ὑμέναιος) gl. 'deus nuptiarum' VIII 187.

hymnos (= ὕμνος) — laus VIII 184.

hymnus, i (gl. 'laus dei cum cantico facta' VIII 184. XII 235.

hŷpallāgē I 39.

hŷperbāton I 100. gl. 'figura transcendens materiam uel gradum' VIII 44.

hŷperbōlē I 101.

* hŷpergēus (= ὑπεργεῖος) IX 32.

hŷpōgēus (= ὑπόγεῖος) IX 33.

hŷpos (= ὑπό) — sub VIII 178.

hŷpostāsis (gl. 'mera substantia sine forma') X 159. XIV 21.

hŷpōthēca, ae XI 107.

- * hÿpōthētica, ae (gl. 'propositio continens duas propositiones categoricas, ut si homo currit homo mouetur') VIII 178.
- hystēr (= ὕστερος) — ultimus VIII 185
- hystērōn prōtērōn (= προθύστερον) gl. 'conuersio rectae sententiae' I 26. VIII 185.
- īambus IV 4.
- * īcōnīa, ae (gl. 'imago cuiuslibet rei') VIII 183.
- * īcōs (= εἰκών) — imago VIII 183.
- īdcircō XXIII 95.
- īdēa (= ιδέα) gl. 'forma apprehensa in mente' VIII 180.
- īdīōma XX 72.
- * īdīōpāsis (= ιδιοπάθεια) I 80.
- īdīos (= diuisio) VIII 182.
- īdīōta (= ιδιώτης) gl. 'dicitur ab idios quod est diuisio et otis auris, quasi diuisus aure' VIII 182.
- * īdōlātra (= εἰδωλόλατρος) gl. 'ille qui seruit idolis' VIII 197.
- īdōlātrīa (= idōlōlātria) X 111. 305.
- īdōlum, ī (= εἰδωλον) X 111.
- īdos (= εἶδος) — forma VIII 180.
- īgnāuē (= ignāuītēr) XX 204.
- īgnāuus XIII 133.
- īgnosco (īgnōui — īgnōtum — īgnoscītum) XXVI 203.
- īllac XX 9.
- īllātus — uulnus XIII 6.
- īlle XIV 65. 66. 73. 75.
- īllīc XX 6.
- īllīcō XX 195.
- īllīnc XX 7.
- īllūc XX 8.
- īllustris XIII 29.
- īmāgo X 36.
- īmber XII 371.
- īmītātīuus XXIII 167.
- īmmanīs (gl. 'ualde bonus uel ualde malus') VIII 213.
- īmpendīum plur. XI 78.
- īmpērātīuus — modus XXVI 27.
- īmpērīum (gl. 'dominium imperatoris') X 236.
- īmpētēre XVII 33.
- īmpētrare XV 154.
- īmpētūōsē — mittere XI 15.
- īmpītās X 89. 305.
- * īmpignērare (= pignera tradere) XV 177.
- īmpōrtare XV 149.
- īmprōbus — uerbo XIII 117.
- īmus — loco XIII 219. 220.
- īn XXIII 158. 159. (= 1. usque 2. super 3. contra 4. iuxta 5. diu 6. per 7. imitatum 8. infra) XXIII 160. 167. 177. 213.
- īnāne, īs (= leerer Raum) XI 33.
- īnānis — aer XIII 215.
- īnauris, īs (= ornatus auris) XII 103.
- īncantātōr — serpentum IX 288.
- īncīdit (= incisio) VIII 84.
- īncīsōr — uulneris IX 257.
- īncītus XIII 27.
- * īncūsīuus, a, um XXIII 205.
- īncōlūmis XIII 80.
- īncōcīnnē — copulare Proem.
- īncrēdībīlis XIII 9.
- īncrēdūlus XIII 9.
- īncūbare XV 72.
- īncumbēre (= instare) XVII 67.
- * īncūrīus (= rudis et sine laude) XII 189.
- īncuruus — anus XIII 111.
- īncūsare XV 49.
- īndē XX 28. 48. 50. 147.
- īndīcātīuus — modus XXVI 23. 47.

- indicere XVII 134. 135.
 indictum — praesulis XI 4. (= indicere) XVII 134.
 indigēna, ae c. XXV 313.
 indiuīdūus XIII 184. 185. 186. 187.
 indulgentia, ae X 275.
 indulgēo (indulsi — indultum) XXVI 160.
 indulgēre (= 1. condonare 2. operam dare) XVI 38.
 indūo XXVI 55.
 indūpērātōr (= imperator) X 236. XII 51. 53.
 indūtiae X 161.
 iners XIII 134. XXV 300.
 infans XII 36.
 infēra, ōrum (= inferi) VII 50.
 infernus, i XII 7. XXV 253.
 inficere (= intingere) XIX 15.
 inficō (infeci — infectum) XXVI 188.
 infimus — ordine XIII 219. 220.
 infinitus (= infinitiuus) — modus XX 91. XXVI 44.
 infitiae X 162. XIX 16.
 infitīari (= denegare) XIX 15.
 inflexio (= declinatio) IX 94. XIX 117. XX 75. XXV 231. 238. 245. 266. 277. XXVI 20. 87. 88. 126.
 infligere XVII 146.
 infra XXIII 105. XXV 83.
 infusco XXVI 207.
 infusus — oleo XIII 250.
 ingēnūus XIII 26.
 ingēre — se XVII 154.
 ingrātus XIII 145. 146. 147.
 inīmicare XV 153.
 inīmīcari XV 152.
 iniquus (= 1. impius 2. asper) XIII 247.
 inire XVIII 40.
 * iniux — bos (= nondum domitus) XIII 140.
 innātus — ulcus XIII 6.
 * innexio — uocum (gl. 'adunata copulatio') XI 8.
 * inōlere (= inolescere) XVI 53.
 inops XIII 157.
 inquām (= 1. dico 2. dixi 3. dicam) XVII 140.
 inquilinus XIII 131.
 inscius XIII 243.
 inscribere XVII 139.
 inscriptus XIII 224.
 insidere XVI 56.
 insignis XIII 27.
 insitio (= tempus ramosa serendi) XII 131.
 * insitium (= actio qua seritur) XII 132.
 inspirare XV 145.
 instare XV 61. 62.
 instaurare XV 18.
 instita, ae (= 1. uinculum 2. uestis longa) X 241. 242.
 institor IX 158. 159.
 institutio XXVI 56.
 * instudere XIII 168 (instudet aeternis sapiens . . .).
 insula X 140. 141. XII 446. 477.
 insurgere XVII 130.
 intellectiuus — demonstratio XIV 68.
 intelligere XVII 19.
 intelligo (— lexi — lectum) XXVI 93. 228.
 intendere XVII 19.
 inter XXIII 102. 168.
 * intercīput (= pars capitis media) XI 96.
 interest XXVI 8.
 * interiectua, ae (= interiectio) XXIV 1. 5. 9. 10. 19. 29. 31. 32. 36. 39. 48.
 interpretatio X 71.
 interrōgare XV 82. (interrogat = interrogatiue ponitur) XX 107.

- interrogatiuus — aduerbium XX 177.
- * interscalāris (= intercalaris) — uersus I 35.
- interserere (= einfügen) XXV 12.
- interstitium plur. (= propugnacula) XI 73.
- intestatus (= morte praeuentus) XIII 258.
- intibum, i (plur.) XXV 256.
- intimare XIX 9.
- intrā XXIII 168. XXV 82.
- intricare (= 1. impedire 2. inuoluere) XV 223.
- * intricatio — commixtionum Proem.
- intrin. (= intrinscūs) XX 214. 215. 216. 217.
- intrō (intro eo . . .) XX 28.
- * intrudere — se XVII 154.
- intuor (intuitus sum) XXVI 193.
- intūs XX 28.
- * inuariabilis XXV 157.
- inuēnire XVIII 11.
- inuestigare XV 183.
- inuīdīa — reprehensionis Proem.
- inuīdīōsus XIII 207. 208.
- inuīdus XIII 207. 208.
- inuīus neutr. plur. subst. XI 64.
- īō! (interi.) XXIV 42. 46.
- Iōnīcus IV 20. VIII 1.
- īōta (= ἰῶτα) — tertia uocalis VIII 174.
- iōtācismus (= ἰωτασμός) gl. 'uitium in pronuntiatione litterae i, quando pronuntiatur i uocalis pro i consona' VIII 174.
- * īpa (gl. 'panis in aqua madefactus') X 135.
- ipsē XIV 65. 66. 72. 76. 88. 90.
- īr n. (gl. 'concauitas palmae') VI 24.
- ira X 136. 137.
- iracundiā X 137.
- ire XVIII 57.
- irōnīa I 112.
- irritare (= prouocare iras) XV 180.
- irritare (= euacuare) XV 180.
- irrōgare XV 81.
- īs XIV 63. 71.
- īsāgōgā, ae (= εἰσαγωγή) — introductio VIII 161.
- ischyros (= ἰσχυρός) — dominus VIII 186.
- īsis (= introductio) VIII 177.
- Īsis (= Ἰσις) — numen VIII 177.
- Ismāra, ōrum XXV 252.
- istāc, XX 9.
- istē XIV 63. 67. 68.
- istic XX 6.
- istinc XX 7.
- ītā XX 190.
- Ītalīcus — Camilla X 214.
- iācē (= excipe) XXVI 189.
- iācīo (iēcī) XXVI 183.
- iactūra XII 204.
- iācūlum XI 14.
- iām XX 55.
- iamiām XX 56.
- iamquē (adu.) XX 56.
- iānūa X 29.
- Iānus (quadrifrons) IX 220. (bifrons) IX 221.
- iēcūr — cogit amare XIX 107.
- ientare XV 159.
- iōcundus — res XI 39.
- iōcus, i (plur. ioca) XXV 252. 255.
- iūba XII 26.
- iūbīlātīo (= concinnus laudis cantus) XII 439.
- * iūbīlus, i (= inexpleta laetatio mentis) XII 438.
- Iūdaeus Apella VIII 294.
- iūdex IX 41.

- iudicare alqm. (= damnare) alci
(= commodum quaerere) XV 97.
iūgērum, ěri (plur.) XXV 211.
iūgum, i (plur.) XXV 212.
Iūno gl. 'dicitur de iuuo, quia iu-
uamen mulieribus fert parientibus'
X 256. — Mōnēta ibid. — Ca-
strensis — Lūcina Curetis X 257.
Iuppiter (a iuuo) VII 26. (astrorum
genitor) VII 39.
iūrīa (iniūrīa, ae) XXV 271.
iūs, iūris VI 26. (= lex humana)
XI 68. 69. (= 1. meritum 2. bro-
dium seu sucus 3. potestas) XI
122.
iussūs (= mandatum) IX 19.
iustītīa, ae XII 455.
iustītium, ū XII 454.
iūuāt XXVI 85. XXVII 4.
iūuēnis XII 42 (genit. plur. iūuēnum)
XXV 186.
iūuenta, ae X 173.
iūuentūs X 174. (— lasciuia) XII
44.
iū. (= iūuo) XV 34. 215. XXVI
119.
iūuo XXVI 75.

kŷrīos (= κῦριος) — dominus VII
25. VIII 88. (kŷrīos) VIII 186.

labda (= λάβδα) — littera prima
liquescent VIII 188.
lābilis — aqua VII 66. — fluuius
XIII 234.
lābon <recte *balon* = βαλὼν> —
iactans VIII 201.
lābor (lapsus sum) XXVI 201.
lābōr (lābōs) XXV 323.
lābōrare XV 24. 54.
lāc VI 23. (gl. 'liquor qui exit de
mamma mulieris uel ouis') XII
174.
lācērare XV 187.
lācerna, ae X 192.
lācertus, i XII 107.
lācessēre XVIII 26.
lācesso (— iui — itum — ěre) XXVI
17. 250.
Lāchēsis VII 45.
lācinīa, ae (= nodus clamidis) XII
421.
Lācōn — geminus (= Gemini) VII
36.
lactare (= praebere lac puero) XIX
19. 20.
lactēre (= sugere lac.) XIX 19. 20.
lactis, is (= intestinorum pars pi-
scium) XII 174.
lācūs, ūs XII 279. 290. XXV 170.
laedo (laesi — laesum) XXVI 212.
laetātus XIII 254.
laetus XIII 77.
* laeuīātān (gl. 'est ille qui discor-
diam seminat inter amicos et inter-
pretatur quasi laeue id est sinistre
stans circa amicos discordiam
seminando') IX 74.
laeuīr (gl. 'quasi sinister uir') IX
49. XII 193.
lambo (lambi — lambitum) XXVI
179. 199.
lāmentātio XXIV 28.
lāmīna (gl. frustum plumbi) X 294.
lamna (gl. 'frustum ferri') X 294.
295.
lampāda, ae XXV 268.
lampās IX 349. XXV 267.
lānīare XV 186.
lanx VI 13.
lāos (= 1. populus 2. lapis) VIII
190. 191.
lāpis XII 86.
lāquēār plur. XII 422.
lā. (= lāquēo) XV 93.
lāquēus — aucupis XII 421.

- Lār VI 4. Lār, Lāris (= 1. domus 2. numen) IX 294. Lār, Lartis IX 293.
- largē (= largītēr) XX 203.
- largiri XIX 124.
- largus XIII 121.
- lasciuīa XIX 58.
- lasciūire XIX 57.
- lassare (= fatigare) XV 113.
- lassus XIII 211.
- lātēr (= tegula lata) XII 161.
- lāterna (= locus ille quo candela latet) X 191.
- lātex IX 175. 176. 177. XII 358.
- lātiuum sūpēr (= superlatium) — nomen XXV 35.
- lātiuus (= superlatiuus) XXV 64.
- lātōmus (= *λατόμος*) gl. 'ille qui scindit lapides' VIII 191.
- lātrare XIX 40.
- lātrīa X 110. (lātrīa) X 304.
- lātro IX 122. XII 244.
- lātron (= *λατρεύειν*) — seruire VIII 197.
- lātus (= amplus) XII 159.
- lātūs, tēris XII 159.
- laudor XXVI 59.
- laurēa — poētae XII 51.
- laurūs, ūs (i) XXV 174.
- laus VI 12. X 18. 19.
- lāuāt XXVI 85.
- lā. (= lāuo) XV 34. XXVI 119.
- lāuo (lāui — lautum — lōtum) XXVI 75. 121. 130.
- laxare (= soluere) XV 112.
- * lectos (= requies) VIII 192.
- lectus — sanorum XII 58.
- lēgare XV 47. XIX 115.
- lēgātum, i XV 48.
- lēgātus, i IX 65. XV 48.
- lēgēre (= 1. furari 2. colligere 3. transire 4. legere libros) XVII 56. 57. XIX 115.
- * lēgīa (= parua nauis) X 10. (= 'teneritudo uel mollities auris') X 151.
- * lēgista (gl. 'doctor legum') IX 89.
- lēgo (lēgi — lectum) XXVI 227.
- lembus, i X 9.
- lēnis XIII 195.
- lēno, nōnis IX 160.
- lens, lendis VI 14. 31. X 49. 50.
- lens, lentis VI 13. X 50.
- lentīcūla (= 1. parua lens 2. uas) X 47.
- lentigo X 49.
- lentus (= 1. plenus 2. flexibilis 3. tardus 4. otiosus) XIII 260.
- Lēo VII 27.
- lēo (lēui) XXVI 168.
- lēpīdus — uerbis XIII 18. 229.
- lēpōr IX 8. 9. 10.
- lēpūs IX 8. 9. 10.
- lētatus XIII 253.
- lēthargus, i (= *λήθαργος*) gl. 'morbus inferens obliuionem' VIII 194.
- lēthē (= *λήθη*) — obliuio VIII 194.
- leucos (= *λευκός*) — album VIII 196.
- Leucōthēē (gl. 'dea alba') VIII 196.
- lēuis XIII 209.
- lēuis XIII 94. 95. 209.
- lex VI 12.
- lexis VII 61. VIII 199.
- libare XV 104.
- libēr IX 130. 132. 133. 171.
- Lībēr IX 171.
- libēr (= 1. codex 2. cortex) IX 172. 174. XII 166.
- libertīnus IX 131. 132.
- libertus IX 130. 131.
- libēt XXVII 5.
- libīdo X 27.
- Lībītīna XII 147. 195.
- * libītum, i XI 126.

- lībītum (supin.) XXVI 145.
 libra (= 1. statera 2. collectio solidorum) XII 166. 167.
 Libra VII 28. 35.
 * liburnus, i (gl. 'navis quasi libere ruens') X 10.
 līcēre XVI 27.
 līcēri XVI 28.
 līcēt XXVII 5.
 līcītum (supin.) XXVI 145.
 lictōr IX 22.
 liēnos (= λειῶς) — lēue VIII 195.
 līentēria (= λειεντερία) gl. 'fluxus uentris — morbus quo cibus talis egeritur qualis accipitur' VIII 195.
 lignum, i XII 162.
 lima — correctionis Prooem. XII 455.
 limax X 76.
 limēs XII 31.
 limpha IX 175. 177. — fontis X 254. — turbida XII 291.
 limphāticus XIII 190.
 limus, i XII 455.
 lingo (linxi — linctum) XXVI 179. 194.
 līnīo — iui — itum — ire) XXVI 249.
 līno (līui — lēui — lītum — ěre) XXVI 249.
 linquo (liqui — <de> lictum — <re> lictum -- ěre) XXVI 180. 194. 195. 196.
 lintēum, i (plur.) X 12. XI 71.
 lintēr f. X 9.
 linum, i (= Lampendocht) XII 162.
 * liptōtē (= λιπτότης) I 58.
 līquēt XXVII 5.
 liqui XIX 100.
 lira X 146. 148.
 lirare X 147.
 lis VI 13. IX 41. 42.
 litem dare (= litigare) XV 74.
 lithargyros, i X 98.
 lithos (= λίθος) — lapis VIII 193.
 lithostrōton (= λιθόστρωτον) gl. 'pauimentum factum de lapidibus' VIII 304.
 * lithōtrȳpon (gl. 'unguentum ad frangendum, lapidem in uesica') VIII 193. 326.
 lītīgantes, um IX 43.
 litūs — maris XII 311.
 lixiūm, i (gl. 'dicitur a lixos quod est aqua, quia de aqua et cinere fit') VIII 200.
 * lixos (= aqua) VIII 200.
 lōcālis — nomen XXV 28.
 lōcare (= verdingen) XIX 17. 18.
 lōci (= argumenta) XII 354.
 lōcūples XIII 174.
 lōcus, i (plur. lōca) XX 4. 36. XXV 252.
 lōcūtōr — malus XVII 146.
 lōgīca, ae (= λογική) gl. 'scientia de sermone' VIII 198.
 lōgicē, ēs VII 63.
 lōgos (= λόγος) — sermo VIII 198.
 longare — syllabam I 10.
 lōqui XVII 86. XIX 41.
 lōquor (lōcūtus sum) XXVI 193.
 lōrum, i XII 237.
 lōtīum, īi plur. — asinorum XII 453.
 lūbrīcus — anguis XIII 234.
 * lūcānār (gl. 'foramen in domo uel in camera, per quod sol intrat', XII 432.
 lūcār XII 431.
 * lūcārīus (= custos nemoris) XII 430.
 lūcēo (luxi — ěre) XXVI 272.
 lūcēre XVI 71. 114. 116.
 Lūcīfēr IX 340.
 lūcīus, īi (lucios uenari in siluis) Prooem.
 lūcūbrare XV 120.
 lūcus, i (= nemus opacum) XII 222. 223.

- lūdēre (= 1. deludere 2. iocari) XVII
76. 77. 78.
lūdificor XXVI 54.
lūēre (= 1. redimere 2. pati 3. pur-
gare 4. salire) XVII 50. 51.
lūgēo (luxi — luctum — ēre) XXVI
272.
lūgēre XVI 73. 114. 115.
lūmēn XII 79. 80.
lūna (a luceo) VII 24. X 155.
Lūna VII 57.
lūnāticus XIII 188.
lūo (= pollūo) XXVI 272.
lūpa (= meretrix) XII 340.
lūpus (= morbus in coxa) IX 63.
luscus (gl. 'qui parum uidet, quasi
luce carens') IX 287.
lustrare XV 51. XIX 98.
lustrum (= 1. quinquennium 2. cu-
bile ferarum 3. purgatio) XI 117.
118. 119. XV 52.
* lūuio (= tabes porcorum) X 193.
195.
lux VI 12. XII 79. 80.
luxūriare XIX 57.
luxūriēs X 27. 44. XIX 58.
luxūrio XXVI 208.
:
Lŷcaōn VIII 189.
lŷcōs (= λύκος) — lupus VIII 189.
lynx VI 5.
lŷra X 146. 148.
lŷricēn XXV 326.
:
mācērīēs X 55.
māchīno (= machinor) XVIII 70.
māchos (= μαχησμός?) — pugna
VIII 212.
* mācrōcosmus, i (= mundus maior)
IX 211.
:
mācrōlōgia (gl. 'figura uel sententia
longas res comprehendens non
necessarias') II 13. VIII 209.
:
mācros (= μακρός) — longum VIII
209.
mādēo (mādūi) XXVI 151.
Maenālus, i XXV 253.
maerēre XVI 48. 74.
maestus XIII 90.
māgālīa (= pastorum caueae) XI
157.
māgē XX 211. XXV 56. 172.
māgis XX 221.
māgistēr — unde ductum sit et quid
significet IX 246.
mā. (= māgūdāris) XXV 199.
:
māgūdāris XXV 201.
māgus — inquisitor astronomiae IX
289.
māla, ae (= faux) XII 225.
mālum (= pomum) XII 225.
mālum (= uitium) XII 225.
mālus X 11. XII 224.
mālus XII 224.
mamma, ae (plur.) — mulierum
XII 18.
mammilla, ae (plur.) XII 17. 19.
mammon (= census) VIII 222.
mammōna, ae (gl. 'pecunia male ac-
quisita') VIII 222.
mānare XIX 100.
mando (mandīdi — mandūi) XXVI
219. 225.
:
mānē (= μανία?) — furor VIII 207.
:
mānē XII 4.
mānēo (mansi) XXVI 171.
mānēre XVI 119.
* mānērīēs — rei (= genus) XI 163.
mānēs — Stygiales animae XII 4.
mango, ōnis m. (= pastor caballorum)
IX 266.
:
mānīa (= μανία) VIII 207.
* mānīāticus — qui se perimit sine
causa XIII 194.

- mānīplus (= merges) IX 81. — ferreus IX 84 (= cliens) IX 86.
 mānon (= bonum) VIII 213.
 * mansōlēum XII 146.
 * mantellus, i XII 426.
 mantō (= *μαντοσύνη*?) — diuinationo VIII 214.
 mănūs, ūs X 142.
 mǎpālīa (= pastorum caueae) XI 156.
 mǎrē XII 67. 77.
 margo — fontis XII 311. XXV 207.
 mǎritare alci (= adiungere) XIX 71.
 marmör n. XXV 290.
 Mars (gl. 'quasi mors uel quasi mares uorans') VI 5. VII 26.
 mās, mǎris VI 4.
 mǎtērīa, ae X 53. XI 72.
 mǎtērīēs, ei X 53. 54.
 mǎtertēra, ae X 68.
 mǎthēmātīcus, i (= diuinator) X 212
 mǎthēsis (gl. 'scientia diuinandi') X 211.
 mǎthēsis (gl. 'scientia doctrinalis sub se continens arithmetica, musicam, geometriam et astrologiam') X 211.
 mǎtūrē XX 198.
 Mausōlēum, i XII 145.
 mǎǎptē XX 73
 mǎatim XX 72.
 mēcum XXIII 7.
 Mēdentīus (= Mezentīus) V 42.
 mēdēor (caret praeterito et supino) XXVI 173. mēdēri XIX 82.
 * mēdiāmnis (gl. 'locus siue spatium terrae existens in medio fluuii seu illud siccum, ubi crescunt herbae uel arbores') X 140. 141. XII 446. 447.
 mēdiāns (= dazwischentretend) XXIV 7.
 mēdiare (pass.) XXIII 8.
 mēdiāstinus (gl. 'homo stans in medio urbis') VIII 28. XXV 317.
 mēdicare XIX 82.
 mēdicari XIX 83.
 mēditari XV 137.
 mēditātīus — uerbum XXVI 12. 22.
 Mēdūsa VII 41.
 mēgā (= *μέγα*) — longum VIII 210.
 Mēgēra (gl. 'furia infernalis quasi malum longum gerens') VII 58. VIII 210. X 222.
 mēl VI 24.
 Melampūs (uocat. Melampū) XXV 220.
 mēlan (= *μέλαν*) — nigrum VIII 221.
 *mēlānōpīpēr (= nigrum piper) VIII 221.
 mēliōr XXV 279.
 mellicrātum (= *μελικράτον*) VIII 75.
 mēlōdīa (= *μελωδία*) gl. 'dulcis cantus' VIII 208.
 mēlos (= *μέλος*) — dulcis VIII 208.
 mēlōta, ae XII 305.
 Melpōmēnē (= Musa dulce canens) VII 4. (carmen tragicum inuenit) VII 12.
 mēmēris (= *ἡμιμερής*) — dimidiatio VIII 220.
 mēmōr c. XXV 291.
 mēmōrans (= memoratiuus) VII 63.
 mēna (= luna deficiens) X 155.
 mendicus XIII 159.
 mēnē (= defectus) VIII 203. mēnē XII 6.
 mēnōidēs (= *μηνοειδής*) VII 68.
 mens VI 13. XII 2.
 mensa — prandentis XII 54.

- mensūra — lacerti XII 342.
 mē. (= mēo) XV 93.
 mercātor IX 157. 159.
 Mercūrius (= mercantū kyrios)
 VII 25. VIII 88.
 mērē (= absolute) XIV 22.
 mērenda, ae XV 161.
 mērēo XXVI 147.
 mērēor (mēritus sum) XXVI 172.
 mērēri XVI 49.
 mērētrix XII 339.
 mergēs (= manipulus) IX 81.
 mergo (mersi — mersum) XXVI
 226
 mēros (= purum) VIII 205.
 merso XXVI 15.
 mērum, i (gl. 'purum uinum') VIII
 205. XI 98.
 merx VI 14.
 * messembrinos (= μεσσημβρινός)
 IX 98.
 messis, is f. X 41.
 messōr IX 82. messōr XV 161.
 mētā (= μετά) — trans I 1. VIII
 217.
 mētābōlē I 31.
 mētāmōrphōsēōs (= μεταμορφώσεως)
 gl. 'liber Ouidii de mutatione fac-
 tus' VIII 218.
 mētāphōrā I 123.
 mētāplasmus, i Prooem. (= trans-
 formatio) I 2.
 mētari XIX 113.
 mētāthēsis (= μετάθεσις) gl. 'figura
 quando littera uel syllaba trans-
 mutatur' I 23. mētāthēsis VIII
 217.
 mētēre XIX 113.
 mētiri XVIII 68.
 mēto (messūi — messum) XXVI 256.
 mētōnŷmia (= μετωννμία) I 104.
 mētor XXVI 54.
 mētōrā (= τὰ μετέωρα) gl. 'liber de
 eleuationibus seu impressionibus
 elementorum tractans' VIII 215.
 mētōrōs (= μετέωρος) — eleuat =
 eleuatio VIII 215.
 mētrēta (= μετροπήτης) VIII 206. mē-
 trēta — uini XII 341.
 * mētricē — scriptum carmen XI 39.
 mētros (= μέτρον) — mensura VIII
 206.
 mētrum, i (= certa pedum dimensio)
 XI 41.
 mētūo XXVI 179. (caret supino)
 XXVI 191.
 mī. (= mīco) XV 34. 219. XXVI
 119.
 mīcrocosmus, i (= minor mundus)
 IX 210.
 mīcros (= μικρός) — breue VIII
 211.
 mīlitare XV 86.
 Milo . . . (transpositum) = Ōlim . . .
 XX 52.
 mīnare (= ducere) XV 57.
 mīnari XV 57.
 mīngēre XIX 105.
 mīnīmē XX 57. 58.
 mīnistērium XI 65.
 Mīnōs VII 51.
 mīnurrire XIX 35.
 mīnūs XX 169. 170. (= ad minus)
 XXV 91.
 mīsērari XIX 11.
 mīsērēor (mīsertus sum) XXVI 172.
 mīsērēri XIX 11. XXVI 59.
 mīsēret XVI 31. XIX 12. XXVII 1.
 mīsēricordiā X 301.
 missīle, is n. XI 15.
 mitis XIII 196.

- indicere XVII 134. 135.
 indictum — praesulis XI 4. (= ind-
 dicere) XVII 134.
 indigēna, ae c. XXV 313.
 indiuiduus XIII 184. 185. 186.
 187.
 indulgentia, ae X 275.
 indulgēo (indulsi — indultum) XXVI
 160.
 indulgēre (= 1. condonare 2. operam
 dare) XVI 38.
 indūo XXVI 55.
 indūpērātōr (= imperator) X 236.
 XII 51. 53.
 indūtiae X 161.
 iners XIII 134. XXV 300.
 infans XII 36.
 infēra, ōrum (= inferi) VII 50.
 infernus, i XII 7. XXV 253.
 inficere (= intingere) XIX 15.
 inficō (infeci — infectum) XXVI
 188.
 infimus — ordine XIII 219. 220.
 infinitus (= infinitius) — modus
 XX 91. XXVI 44.
 infitiae X 162. XIX 16.
 infitiari (= denegare) XIX 15.
 inflexio (= declinatio) IX 94. XIX
 117. XX 75. XXV 231. 238. 245.
 266. 277. XXVI 20. 87. 88. 126.
 infligere XVII 146.
 infra XXIII 105. XXV 83.
 infusco XXVI 207.
 infusus — oleo XIII 250.
 ingēnuus XIII 26.
 ingēre — se XVII 154.
 ingrātus XIII 145. 146. 147.
 inīmicare XV 153.
 inīmicari XV 152.
 iniquus (= 1. impius 2. asper) XIII
 247.
 inire XVIII 40.
 * iniux — bos (= nondum domitus)
 XIII 140.
 innātus — ulcus XIII 6.
 * innexio — uocum (gl. 'adunata
 copulatio') XI 8.
 * inōlere (= inolescere) XVI 53.
 inops XIII 157.
 inquām (= 1. dico 2. dixi 3. dicam)
 XVII 140.
 inquilinus XIII 131.
 inscius XIII 243.
 inscribere XVII 139.
 inscriptus XIII 224.
 insidēre XVI 56.
 insignis XIII 27.
 insitio (= tempus ramosa serendi)
 XII 131.
 * insitium (= actio qua seritur)
 XII 132.
 inspirare XV 145.
 instare XV 61. 62.
 instaurare XV 18.
 instita, ae (= 1. uinculum 2. uestis
 longa) X 241. 242.
 institor IX 158. 159.
 institūo XXVI 56.
 * instudēre XIII 168 (instudet ae-
 ternis sapiens . . .).
 insula X 140. 141. XII 446. 477.
 insurgere XVII 130.
 intellectiuus — demonstratio XIV
 68.
 intelligere XVII 19.
 intelligo (— lexi — lectum) XXVI
 93. 228.
 intendere XVII 19.
 intēr XXIII 102. 168.
 * intercīput (= pars capitis media)
 XI 96.
 interest XXVI 8.
 * interiectiua, ae (= interiectio)
 XXIV 1. 5. 9. 10. 19. 29. 31. 32.
 36. 39. 48.
 interpretatio X 71.
 interrōgare XV 82. (interrogat =
 interrogatiue ponitur) XX 107.

- interrogātius — aduerbium XX 177.
- * interscālāris (= intercalaris) — uersus I 35.
- intersērere (= einfügen) XXV 12.
- interstitium plur. (= propugnacula) XI 73.
- intestatus (= morte praeuentus) XIII 258.
- intibum, i (plur.) XXV 256.
- intimare XIX 9.
- intrā XXIII 168. XXV 82.
- intricare (= 1. impedire 2. inuoluere) XV 223.
- * intricatio — commixtionum Prooem.
- intrin. (= intrinsēcus) XX 214. 215. 216. 217.
- intrō (intro eo . . .) XX 28.
- * intrūdere — se XVII 154.
- intūor (intūitus sum) XXVI 193.
- intūs XX 28.
- * inuāriābilis XXV 157.
- inuēnire XVIII 11.
- inuestigare XV 183.
- inuīdīa — reprehensionis Prooem.
- inuīdīōsus XIII 207. 208.
- inuīdus XIII 207. 208.
- inquius neutr. plur. subst. XI 64.
- īō! (interi.) XXIV 42. 46.
- Iōnīcus IV 20. VIII 1.
- īōta (= *iota*) — tertia uocalis VIII 174.
- iōtācismus (= *iotaismus*) gl. 'uitium in pronuntiatione litterae i, quando pronuntiat i uocalis pro i consona' VIII 174.
- * īpa (gl. 'panis in aqua madefactus') X 135.
- ipsē XIV 65. 66. 72. 76. 88. 90.
- ir n. (gl. 'concauitas palmae') VI 24.
- ira X 136. 137.
- irācundiā X 137.
- ire XVIII 57.
- irōnīa I 112.
- irritare (= prouocare iras) XV 180.
- irritare (= euacuare) XV 180.
- irrōgare XV 81.
- īs XIV 63. 71.
- īsāgōgā, ae (= *εἰσαγωγή*) — introductio VIII 161.
- ischyros (= *ισχυρός*) — dominus VIII 186.
- īsis (= introductio) VIII 177.
- Īsis (= *Ἰσις*) — numen VIII 177.
- Ismāra, ōrum XXV 252.
- istāc, XX 9.
- istē XIV 63. 67. 68.
- istīc XX 6.
- istinc XX 7.
- ītā XX 190.
- Ītālīcus — Camilla X 214.
- iācē (= excipe) XXVI 189.
- iācīo (iēcī) XXVI 183.
- iactūra XII 204.
- iācūlum XI 14.
- iām XX 55.
- iāmiām XX 56.
- iāmqūē (adu.) XX 56.
- iānūa X 29.
- Iānus (quadrifrons) IX 220. (bifrons) IX 221.
- iēcūr — cogit amare XIX 107.
- ientare XV 159.
- iōcundus — res XI 39.
- iōcus, i (plur. ioca) XXV 252. 255.
- iūba XII 26.
- iūbilatio (= concinnus laudis cantus) XII 439.
- * iūbīlus, i (= inexplēta laetatio mentis) XII 438.
- Iūdaeus Apella VIII 294.
- iūdex IX 41.

- Euphrōsýnē VII 47.
 Eurōpa VII 59.
 * Eurýalē VII 41.
 Eu. (= Eustochium) XXV 136.
 Euterpē (= bona delectatio) VII 3.
 (tubas ciet) VII 12.
 ēuēnit XXVII 6.
 ēuentūs, ūs (= 1. principium 2. finis) IX 336. XI 3.
 ēuersiō X 85. (euertere) XVII 14. 15.
 ēuiscērare — pullos XV 168.
 *ēuōcītātīo (= ἐκκλήσις) I 118.
 ex XXIII 110. 111. 123. 213.
 exactiō XII 337.
 exactor XII 337.
 * exāllāgē (= ἐξαλλανγή) I 41.
 exaltare XV 133.
 exāmēn XI 181. 182.
 exaudire XVIII 18.
 excellēo (excellui) XXVI 239. 273.
 excello (excelli — ěre) XXVI 239. 273.
 excitare XV 67.
 excitare XV 68.
 exclāmātiō fig. rhet. (= ἐκφώνησις) III 19.
 * exclūsiuus, a, um XXIII 206.
 excōquēre — epulas IX 18. — aurum X 284.
 excōriare XII 338.
 excūbare XV 72. 120.
 excūsare XV 50.
 exemplar XI 81. 82.
 * exemplīficare (= exemplum dare) XV 91.
 exemplum (gl. 'quasi exiens in amplum') XI 81. 82.
 exentērare XV 167.
 exercitiū XII 242.
 exhibēre (= 1. demonstrare 2. praesentare 3. alere 4. abundanter dare) XVI 9. 10.
 exīgēre (= 1. perficere 2. poscere 3. attrahere) XVII 40. 41. 150.
 * exīnānisco XV 110.
 exōrare XV 27.
 expēdīt XIX 42. XXVII 6.
 expergēfācēre XVII 92.
 expergisci XVII 91.
 expēriri XV 95. 96.
 expers XXV 300.
 * expōsītua (= expositio) I 88.
 * expōsītuae XXII 76. XXIV 16.
 * expōsītuius — uox XXIV 15.
 expōbrare XIX 26.
 exsēquiae XII 285.
 exsisto XXVI 112.
 * exspectatiuus, a, um XX 65.
 exspirare XV 141.
 * exsquāmare XV 167.
 extinctūs, ūs (= suffocatio) X 238.
 extinguēre (= suffocare) XV 65.
 extinguo (— stinxī — stinctum) XXVI 194. 235.
 exsūl XIII 222. 223.
 exsultare XV 133. 169.
 extāsis (= ectasis) I 12.
 * extēriōrare XXIII 121.
 extimū XXV 89.
 extrā XXIII 107. XXV 82.
 extrēmū XXV 64. 89. (extrēmissimū) XXV 66.
 extricare (= 1. expedire 2. aperire) XV 224.
 extrin. (= extrinsēcus) XX 214. 219.
 exūo XXVI 57.
 fābula (= mythos) X 248.
 fācesso (fācessi — ěre) XXVI 251.
 fācētus — factis XIII 18.
 fāciēs, ēi XII 282. 317.
 fācilis XIII 93. 95. XXV 309.
 fāciō XXVI 53. 67. 183. 188.
 factor IX 345.
 factūra, ae — oris (= facies) XII 317.
 facultas X 113.

- facundus (= uerbis abundans, sapienter et ornatè loquens) XIII 115.
 faenus XII 128.
 faex VI 11. X 95. 96.
 fāgin (= φαγεῖν) — edere VIII 148.
 fāgin XII 144.
 fāginus XXV 41. 47.
 fāgus (= φαγός) VIII 148.
 fallēre (= 1. falsificare 'uel decipere' 2. relinquere 3. deludere) XVII 75. 76. XIX 92.
 fallo XXVI 77.
 * falsificare (= fallere) XVII 75.
 falx VI 10. X 229.
 fāmulus, i IX 68.
 fānē (= φανῆναι) — appārēre XI 93.
 * fantāsis (= phantasia) VII 63.
 fānum XI 81.
 fār VI 22.
 farcīo (farsi — fartum — ire) XXVI 262.
 * farmācon (= φάρμακον) — unguentum VIII 149.
 farmācōpōla (= φαρμακοπώλης) gl. 'uenditor unguentorum' VIII 149.
 fās VI 22. X 230. 232. 274. (= lex diuina) XI 68. 69.
 fascis XXV 279.
 * fassīo X 83.
 fastidīum (= taedium) XI 37.
 fastigīum (= summitas) XI 37.
 fātēor (fassus sum) XXVI 172.
 fātēri XVI 12.
 fātīgātus XIII 212.
 * fātīm (= abundanter) VIII 152.
 fātiscor VIII 152.
 fātūtās — asinina Prooem.
 Faunus IX 312. 313.
 fautor IX 345.
 fautum (supin.) XXVI 127.
 faux VI 18. X 229.
 fax VI 11. X 229. 231.
 faxin (= facere) VIII 153.
 faxo (gl. 'uerbum defectiuum in numeris et personis et temporibus et est idem quod facio') VIII 153.
 fēbris XII 349.
 fēl VI 24 (commouet iram) XIX 106.
 fēlire XIX 33.
 fēlix XIII 167.
 fēmīna, ae X 22.
 * fēmīnēari XXV 259.
 fēmīnēus (= femininus) VI 9. XXV 135. 205. 237. 257. 266. 270. 282. 289. 295. 302. 305.
 fēmūr, fēmōris XII 450.
 fēra, ae XII 94.
 fēralis VIII 150.
 fērax — terra culta XIII 173.
 fercūlum plur. (= 1. epulae 2. currus) XI 74.
 fērē XX 103.
 fērētrum, i XII 147.
 fērīo (percussi) XXVI 175.
 * fermēn (= corruptio) VIII 154.
 fēro (tuli) XXVI 95. 175.
 fēron (= mors) VIII 150.
 * ferrānēus (gl. 'habens colorem ferreum') I 77.
 ferre (= 1. pati 2. dicere 3. cupere 4. gerere) XVII 23. (= proferre) XXIV 26.
 fertilis XIII 174.
 fērus XIII 180.
 feruēo (ferbūi — ēre) XVI 117. XXVI 273.
 feruesco XXVI 9.
 feruo (ferui — ēre) XXVI 273.
 feruōr — ponti IX 102.
 fessus XIII 211.
 festinantēr XX 197.
 festinē XX 197.

- fībēr XII 187.
 fibra (= uena) XII 187. 188.
 ficticiūs — nomen XXV 17.
 fictilis XIII 202.
 ficulus XXV 40.
 ficūs, ūs X 51. m. = morbus. f. =
 fructus et arbor XII 384. — ūs
 — i) XXV 171. 175.
 fidēlis — sermone XIII 143.
 fides (Fīdes) XXV 178. 281.
 fidīs (= σφιδη) X 101. 102.
 fido (fusus sum) XXVI 146. 215.
 fidus — in obsequiis XIII 143.
 figo (fixi — fixum) XXVI 164.
 233.
 figura — quid sit I 3 sqq. X 35.
 fili (uocat.) XXV 216.
 filum XXV 263.
 findo (fidi — fissum) XXVI 95. 217.
 224.
 fingere (= 1. simulare 2. facere)
 XVII 112.
 fingo (finxi — fictum) XXVI 233.
 finis (= 1. destructio 2. consum-
 matio 3. nomen proprium 4. actio
 siue operatio) IX 218. 219. XII
 81. 82.
 fio XXVI 68. 112. 147.
 firmē (= firmitēr) XX 203.
 firmo (= affirmo) IX 194. XI 61.
 (= confirmo) III 31.
 fissus XIII 60.
 fit X 127.
 fixus XIII 60. fixum, i (= nomen
 substantium) XXVII 37.
 flāgīto XXVI 55.
 flā. (= flagrare) XV 69.
 flāmēn n. (= flatus) XII 180. m.
 (= sacerdos Iouis) XII 181.
 Flandrensis (seu Catalanus) XXV 10.
 flāuus — crinis XIII 237.
 flēbōtōmus (= φλεβότομος) gl. 'in-
 strumentum cum quo extrahimus
 sanguinem de uena' VIII 151.
 flecto (flexi — flexum) XXVI 165.
 255.
 Flēgēthōn (= Φλεγέθων) gl. 'fluuius
 inferni ardens' VIII 155.
 * flegmos (= φλεγμός) — sanguis
 VIII 151.
 flēo (flēui) XXVI 168.
 flēre XVI 73.
 flexo XXVI 15.
 Flōra. (= Flōrālīa) XXV 209.
 flōs VI 3.
 fluctūs, ūs IX 311.
 flūo (fluxi — fluxum) XXVI 164.
 189.
 flūuīus IX 310. (uocat. — us) XXV
 217.
 foedus (= sordidus) XII 335.
 foedūs, ēris (= pax procerum) XII
 335. 336.
 foetōr (gl. 'odor cuiuslibet rei olen-
 tis') IX 233.
 * fōlibalsāmum, i XI 207.
 follis IX 155.
 * follus (= 1. forulus 2. fatuus) IX
 154. 156.
 fons VI 3. XII 292.
 fōrās XX 8. 29. 50.
 forceps (gl. 'instrumentum fabri')
 X 166.
 fōre XIX 110. (= esse) XXIV 32.
 fōrēs X 29.
 forfex (gl. 'instrumentum cum quo
 scinduntur fila') X 166.
 fō. (= fōris) X 239.
 fōris, is f. X 279. adu. XX 6. 7. 29.
 XXV 165. (= exceptis) XXVI
 235.
 forma, ae X 35.
 formōsus — membris XIII 228.
 fornax XII 125.
 fornīcor (= fornīcātor) IX 214.

- fornix (= 1. arcus 2. domus meretricis) IX 237. XII 123.
 forpex (gl. 'instrumentum barbitonsoris') X 166.
 fors X 190.
 Fortūna X 190.
 forus, i X 11.
 fōs (= *φῶς*) — ardens VIII 155.
 fōuēa, ae plur. — sepulorum XII 436.
 frā. (= frāgrare) XV 69.
 frāgum (= frāgōsum) XI 131.
 frango (frēgi — fractum) XXVI 227.
 frātēr IX 179. 180.
 frātrīa, ae (= glos) X 69.
 fraus VI 12. XII 158.
 frēmo (frēmūi — frēmītum) XXVI 242.
 frendēo (frendūi) XXVI 150.
 frendēre XIX 38.
 frēnum (plur. frēna — i) XXV 212. 263.
 frēquens — forma (= uerbum frequentatiuum) XXVI 20.
 frētum (= märe) XII 72. 76.
 frī. (= frīco) XV 34. XXVI 119.
 frīco XXVI 121.
 frigēo (frixi — ēre) XIX 47. XXVI 272.
 frigo (frixi — frictum — ēre) XIX 47. 48. XXVI 135. 272.
 :
 frigōr, ōris (= febris) XII 349.
 frigūs, ōris (= hiemis coactio) XII 349.
 frixōrīum, īi plur. XIX 48.
 Frōdissa (= *Ἀφροδίτη*) — Uenus VIII 147.
 frōdōs (= *ἀφρός*) — spuma VIII 147.
 frōnēsis (= *φρόνησις*) — prudentia VIII 146.
 frons, frondis VI 11.
- frons, frontis VI 11.
 frūi XVII 122.
 frūmēn (= pars gutturis superior) XI 102.
 frūor (fructus — frūītus sum) XXVI 192.
 frux, frūgis f. VI 18. plur. X 41.
 fūga — 1. fugientis 2. fugantis X 270. 271.
 fūgīo XXVI 180.
 fūgīto XXVI 15.
 fulcīo (fulsi — fultum — ire) XXVI 262.
 fulcrum, i XII 427.
 fulgēo (fulsi — ēre) XVI 71. XXVI 271.
 fulgīdus — nobilitas X 188.
 fulgūrare XV 99. 220.
 fulmīnare XV 100.
 fuluus — metallum XIII 237.
 fundare XIX 91.
 fundēre XIX 91.
 fundītūs XX 103.
 fundo (fūdi — fūsum) XXVI 217. 221.
 fundum (= maris imum) XII 89.
 fundus (= allodium) XII 89.
 fungi — officiis XVII 124.
 fungor (supin. functum) XXVI 236.
 fūnis X 101.
 fūnus XII 284.
 fūr VI 29. IX 120.
 furcūla — retis X 80.
 Fūrīae X 218.
 * furnus (adi. = ōpācus) IX 121.
 fūro (insaniui) XXVI 175.
 fus. (= fusco) XIX 133. XXVI 11.
 fusco — āre XXVI 206.
 fūsīlis XIII 201.
 fūtīlis XIII 201.
 gālēa, ae X 20.
 gālērus — peregrinantum (Rompetarum) XII 417.

- * gallicantūs XI 202.
gallinācēus XIII 241.
gamma (= γάμμα) VIII 145. 156.
(= mulier) VIII 158.
gannire XIX 38.
Gargāra XXV 251.
gāros (= γάρων) — līquōr VIII 170.
garrire XIX 103.
garrūlare XIX 103. XXVI 19.
garrūlus — uolucris XIII 114.
gassa (= gaza) V 42.
gaudēo XXVI 146.
gausāpē XI 104. XVII 129. XXV 192.
gāzōphylācīa (gl. 'locus ubi seruantur diuitiae regis') VIII 273.
gē (= γῆ) — terra VIII 159.
gēhenna (gl. 'quasi terra profunda') IX 265.
* gēlima (gl. 'quasi genu et manu ligata') IX 83.
gēlu XII 374.
* gēmīnātūs, ūs (= geminatio) XX 55.
Gēmīni VII 27.
gēmo (— ūi — ĭtum — ěre) XXVI 243.
gēnērālītēr — uocare XI 16.
gēnēālōgīa (= γενεαλογία) VIII 162.
gēnēr IX 47. XII 403.
gēnērālīs, e — nomen IX 179. XXV 19.
gēnērare XIX 62.
gēnērōsus XIII 28.
gēnēsis (= γενεσις) — suboles VIII 162.
gēneth (= mulier) VIII 163.
gēnēthēum (gl. 'locus subterraneus ubi habitant mulieres ad laborandum') VIII 163.
gēnētrix IX 11.
gēnītus (= genitiuus) XXV 234. 246.
gens VI 11 (= genus) XII 66.
gentilis, e — nomen XXV 10.
gēōmantīa X 123.
gēōmētra, ae VII 15.
gēōmētrīa, ae VIII 159.
Gēorgīca (gl. 'liber de cultura terrae') VIII 241.
gērēre (= 1. facere 2. portare) XVII 21. XIX 51.
germānus, i IX 178.
germēn — matris et patris eiusdem IX 178.
* gērōlōgōdīon (gl. 'sacrum unguentum') VIII 160.
* gēron (= ἱερόν) — sacrum VIII 160.
gestum (supin.) XXVI 161.
* gētā (= apparens) VIII 169.
gibbēr, bēris m. IX 112.
gibbōsus IX 113. XIII 83.
gibbrōsus (= gibbērōsus) IX 113. XIII 83.
gibbus, i IX 112. 114.
gigno (gēnūi — gēnītum) XIX 62. 63. XXVI 245.
* gintos (= decem) VIII 172.
git VI 23.
glādīus (gl. 'medietas ensis, quasi cladius') IX 304.
glans VI 13.
glis. (= glisco) XIX 133. XXVI 11.
glisco XXVI 178. 207.
glis, gliris m. VI 4. X 168.
* glis, glisis f. (= humus tenax) X 168.
* glis, glitis f. (= lappa) VI 13. X 168.
glōbus, i XII 199.
glōmērātio — fili X 73.

- glōmus, i m. glōmus, mēris n.
 (= fili glomeratio) XII 197.
 glōria X 18. 19.
 glōs VI 11. XII 192.
 glossa (= γλῶσσα) — lingua VIII
 165.
 Gly. (= Glycerium) XXV 136.
 Glycērium VIII 166.
 glȳcos (= γλίκος?) — dulcedo VIII
 166.
 glȳphos (= γλϋφή) — pictura VIII
 171.
 gōgos (= ἀγωγή) — ductio VIII
 161. X 46.
 Gorgōnēus — sorores tres VII 40.
 grābātum — decumbentis XII 58.
 grācīlis XXV 310.
 grācillare XIX 37.
 grādārius — equus IX 143.
 grādātio fig. rhet. (= κλίμαξ) III
 49.
 grādior (gressum) XXVI 186.
 Grādīuus (gl. 'Mars quasi deus for-
 tis') VIII 164.
 grādon (= fortis) VIII 164.
 *Graecismus XXVII 62.
 gramma (= γραμμα) — littera VIII
 168.
 grāphos (= γραφή) — scriptura
 VIII 167.
 grātēs X 170.
 grātīa X 170.
 grātūlari (= 1. laetari 2. agere
 grates) XV 165.
 grāuis XIII 95.
 grēgārius (gl. 'de grege seu com-
 muni populo sumptus') IX 273.
 grex VI 5. XII 155.
 grunnire XIX 39.
 grūs c. VI 29. 31.
 gutta, ae X 177. 178.
 hābēna, ae XII 238.
 hābilis XIII 229.
 hāc XX 9.
 * hāgīos (= sanctus) VIII 17.
 hāhāhē! (interi.) XXIV 40.
 hālare XV 126.
 hārēna IX 142.
 Harpȳiae VII 43.
 hārundo X 293.
 haurio (hausi — haustum — ire)
 XXVI 266.
 haurire (gl. 'aquas de fontibus tra-
 here') XVIII 22.
 hebdōmāda, ae VIII 133.
 Hēbraei X 45.
 Hēcātē VIII 132.
 * hēcātontarcha (= centurio) IX
 282.
 hēcātos (= εκατόν) — centum VIII
 132.
 Hēliādes VIII 127.
 Hēlicē (= maior ursa) XII 456.
 Hēlios (= ἥλιος) — Titan VIII
 127.
 hēmi (= εἰμί) VIII 138.
 hēmīs (= ἡμισυ) — dimidium VIII
 139.
 * hendiādys I 56. 57.
 hepta (= ἑπτά) — septem VIII 133.
 Hercūlē! (interi.) XX 190.
 hērēs XXIII 22.
 hērēsis (= αἰρεσις) — diuisio VIII
 131. X 149.
 hērētīcus (= αἰρετικός) VIII 131.
 * hermēnētīcon (= genus loquendi
 interpretatiuum) VII 55.
 * hermēnētīcus (= ἐρμηνευτικός) gl.
 'sermo interpretatiuus') VIII 140.
 Hermēs (= Ἑρμῆς) — facundus
 VIII 140.
 * herne (= durum) VIII 128.
 * herpescancrēas IX 60.
 * herpēsustīōmēnus IX 61.
 Hespērides VII 42.

- Hesp̃erus IX 339. XII 381.
 heu! (interi.) XX 44. 211. XXIV 41. 47.
 heus! (interi.) XX 45.
 hex (= ἑξ) — sex VIII 130.
 * hexāmītum (gl. 'pannus dictus ab hex quod est sex, quasi sex filorum uarietate contextus') X 249.
 hic XIV 63. 67. 68. 95. 97. 99. XX 6. 145. 146.
 hiems (gl. 'dimidia pars anni') VIII 139. genit. plur. hiemum XXV 286.
 hīlāris XIII 78.
 hinc XX 7.
 hinnire XIX 39.
 hīpōdrōmīum (= ἵπποδρόμιον) gl. 'locus uel campus ubi currunt equi' VIII 97.
 hippos (= ἵππος) — equus VIII 179.
 hippōtāmus (= ἵπποπόταμος) gl. 'equus marinus seu monstrum marinum ad modum equi' VIII 179.
 hircus, i IX 206. 207.
 hīrū. (= hīrūdo) X 293.
 hīrun. (= hīruudo) X 293.
 hist! (interi.) XXIV 42.
 histōria X 247.
 hōlōcaustum, i X 119.
 hōmō XII 228. 229. XXV 207.
 hōmōnŷmus — nomen XXV 2. 4.
 hōmōs (= hūmus) VIII 233.
 * hōmōtēnus (gl. 'homo humilians se, quia uidetur tenere terram') VIII 233.
 hōnōr XXV 323.
 hōnōs XXV 323.
 hōra X 215.
 horrēre (= 1. uenerari 2. terrēre) XVI 23. 24.
 hortari XIX 30.
 hortātius — aduerbium XX 179.
 hortus, i XXV 175.
 hospēs IX 314.
 hospīta, ae XXV 187.
 hostīa, ae X 115. 118.
 hostin (= aequale) VIII 242.
 hostis — unde ductum sit VIII 242.
 hūc XX 8.
 hūmānē (= hūmānītēr) XX 114. 203.
 hūmānītūs XX 115.
 hūmīdus XIII 45.
 hūmīlis XXV 310.
 hūmōr X 4. 5.
 hūmus XII 60.
 hŷdōr (= ὕδωρ) — aqua VIII 181.
 hŷdrōmantīa, ae (= ὕδρομαντεία) X 125.
 hŷdrōmēl (= ὕδρομέλι) gl. 'aqua mellita mixta cum melle' VIII 181.
 hŷdrōpīcus, i I 120.
 hŷdrōpīsis (gl. 'morbus aquaticus reddens hominem inflatum') VIII 257.
 hŷdrus, i IX 13. 16.
 hŷlē (= ὕλη) — primaeua materia VIII 175. (ŷlē) XI 216. (ŷlē XIX 109.
 hŷmēn (= ὕμνη) — nubere VIII 187.
 Hŷmēnaeus (= Ἱμηναιος) gl. 'deus nuptiarum' VIII 187.
 hymnos (= ὕμνος) — laus VIII 184.
 hymnus, i (gl. 'laus dei cum cantico facta' VIII 184. XII 235.
 hŷpallāgē I 39.
 hŷperbāton I 100. gl. 'figura transcendens materiam uel gradum' VIII 44.
 hŷperbōlē I 101.
 * hŷpergēus (= ὑπεργεῖος) IX 32.
 hŷpōgēus (= ὑπόγειος) IX 33.
 hŷpos (= ὑπό) — sub VIII 178.
 hŷpostāsis (gl. 'mera substantia sine forma') X 159. XIV 21.
 hŷpōthēca, ae XI 107.

- * hÿpōthētīca, ae (gl. 'propositio continens duas propositiones categoricas, ut si homo currit homo mouetur') VIII 178.
- hystēr (= ὑστερος) — ultimus VIII 185.
- hystērōn prōtērōn (= πρωτόυστερον) gl. 'conuersio rectae sententiae' I 26. VIII 185.
- īambus IV 4.
- * icōnīa, ae (gl. 'imago cuiuslibet rei') VIII 183.
- * icōs (= εἰκών) — imago VIII 183.
- īdcircō XXIII 95.
- īdēa (= ἰδέα) gl. 'forma apprehensa in mente' VIII 180.
- īdīōma XX 72.
- * īdīōpāsis (= ἰδιοπάθεια) I 80.
- īdīōs (= diuisio) VIII 182.
- īdīōta (= ἰδιώτης) gl. 'dicitur ab idios quod est diuisio et otis auris, quasi diuisus aure' VIII 182.
- * īdōlātra (= εἰδωλόλατρος) gl. 'ille qui seruit idolis' VIII 197.
- īdōlātrīa (= ἰδολολατρία) X 111. 305.
- īdōlum, ī (= εἰδωλόν) X 111.
- īdos (= εἶδος) — forma VIII 180.
- ignāuē (= ignaūtēr) XX 204.
- ignāuus XIII 133.
- ignosco (ignōui — ignōtum — ignoscītum) XXVI 203.
- illāc XX 9.
- illātus — uulnus XIII 6.
- ille XIV 65. 66. 73. 75.
- illīc XX 6.
- illīcō XX 195.
- illīnc XX 7.
- illūc XX 8.
- illustris XIII 29.
- īmāgo X 36.
- imbēr XII 371.
- īmītātīuus XXIII 167.
- immānis (gl. 'ualde bonus uel ualde malus') VIII 213.
- impēdītum plur. XI 78.
- impērātīuus — modus XXVI 27.
- impērīum (gl. 'dominium imperatoris') X 236.
- impētēre XVII 33.
- impētrare XV 154.
- impētūsē — mittere XI 15.
- impētās X 89. 305.
- * impignērare (= pignera tradere) XV 177.
- importare XV 149.
- imprōbus — uerbo XIII 117.
- īmus — loco XIII 219. 220.
- īn XXIII 158. 159. (= 1. usque 2. super 3. contra 4. iuxta 5. diu 6. per 7. imitatum 8. infra) XXIII 160. 167. 177. 213.
- īnāne, īs (= leerer Raum) XI 33.
- īnānis — aēr XIII 215.
- īnauris, īs (= ornatus auris) XII 103.
- īncantātōr — serpentum IX 288.
- īncidit (= incisio) VIII 84.
- īncīsōr — uulneris IX 257.
- īncītus XIII 27.
- * īncūsīuus, a, um XXIII 205.
- īncōlūmis XIII 80.
- īncōcīnnē — copulare Proem.
- īncrēdībīlis XIII 9.
- īncrēdūlus XIII 9.
- īncūbare XV 72.
- īncumbēre (= instare) XVII 67.
- * īncūrīus (= rudis et sine laude) XII 109.
- īncuruus — anus XIII 111.
- īncūsare XV 49.
- īndē XX 28. 48. 50. 147.
- īndīcātīuus — modus XXVI 23. 47.

- indicere XVII 134. 135.
 indictum — praesulis XI 4. (= indicare) XVII 134.
 indigēna, ae c. XXV 313.
 indiuiduus XIII 184. 185. 186. 187.
 indulgentia, ae X 275.
 indulgēo (indulsi — indultum) XXVI 160.
 indulgere (= 1. condonare 2. operam dare) XVI 38.
 indūo XXVI 55.
 indūpērātōr (= imperator) X 236. XII 51. 53.
 indūtiae X 161.
 iners XIII 134. XXV 300.
 infans XII 36.
 infēra, ōrum (= inferi) VII 50.
 infernus, i XII 7. XXV 253.
 inficere (= intingere) XIX 15.
 inficō (infeci — infectum) XXVI 188.
 infimus — ordine XIII 219. 220.
 infinitus (= infinitivus) — modus XX 91. XXVI 44.
 infitiae X 162. XIX 16.
 infitīari (= denegare) XIX 15.
 inflexio (= declinatio) IX 94. XIX 117. XX 75. XXV 231. 238. 245. 266. 277. XXVI 20. 87. 88. 126.
 infligere XVII 146.
 infra XXIII 105. XXV 83.
 infusco XXVI 207.
 infusus — oleo XIII 250.
 ingēnūus XIII 26.
 ingēre — se XVII 154.
 ingrātus XIII 145. 146. 147.
 inimicare XV 153.
 inimicari XV 152.
 iniquus (= 1. impius 2. asper) XIII 247.
 inire XVIII 40.
 * iniux — bos (= nondum domitus) XIII 140.
 innātus — ulcus XIII 6.
 * innexio — uocum (gl. 'adunata copulatio') XI 8.
 * inōlere (= inolescere) XVI 53.
 inops XIII 157.
 inquām (= 1. dico 2. dixi 3. dicam) XVII 140.
 inquilinus XIII 131.
 inscius XIII 243.
 inscribere XVII 139.
 inscriptus XIII 224.
 insidēre XVI 56.
 insignis XIII 27.
 insitio (= tempus ramosa serendi) XII 131.
 * insitium (= actio qua seritur) XII 132.
 inspirare XV 145.
 instare XV 61. 62.
 instaurare XV 18.
 instita, ae (= 1. uinculum 2. uestis longa) X 241. 242.
 institōr IX 158. 159.
 institūo XXVI 56.
 * instudēre XIII 168 (instudet aeternis sapiens . . .).
 insula X 140. 141. XII 446. 477.
 insurgere XVII 130.
 intellectivus — demonstratio XIV 68.
 intelligere XVII 19.
 intelligo (— lexi — lectum) XXVI 93. 228.
 intendere XVII 19.
 intēr XXIII 102. 168.
 * intercīput (= pars capitis media) XI 96.
 interest XXVI 8.
 * interiectiva, ae (= interiectio) XXIV 1. 5. 9. 10. 19. 29. 31. 32. 36. 39. 48.
 interpretatio X 71.
 interrōgare XV 82. (interrogat = interrogativae ponitur) XX 107.

- interrogātīuus — aduerbium XX 177.
- * interscālāris (= intercalaris) — uersus I 35.
- intersērēre (= einfügen) XXV 12.
- interstitium plur. (= propugnacula) XI 73.
- intestātus (= morte praeuentus) XIII 258.
- intūbum, i (plur.) XXV 256.
- intīmāre XIX 9.
- intrā XXIII 168. XXV 82.
- intricare (= 1. impedire 2. inuoluere) XV 223.
- * intricātio — commixtionum Prooem.
- intrin. (= intrinsēcūs) XX 214. 215. 216. 217.
- intrō (intro eo . . .) XX 28.
- * intrūdēre — se XVII 154.
- intūior (intūītus sum) XXVI 193.
- intūs XX 28.
- * inuārīābilis XXV 157.
- inuēnīre XVIII 11.
- inuestigare XV 183.
- inuīdīa — reprehensionis Prooem.
- inuīdīōsus XIII 207. 208.
- inuīdus XIII 207. 208.
- inūius neutr. plur. subst. XI 64.
- īō! (interi.) XXIV 42. 46.
- Iōnīcus IV 20. VIII 1.
- īōta (= ἰῶτα) — tertia uocalis VIII 174.
- iōtācismus (= ἰωτασμός) gl. 'uitium in pronuntiatione litterae i, quando pronuntiat i uocalis pro i consona' VIII 174.
- * īpa (gl. 'panis in aqua madefactus') X 135.
- ipsē XIV 65. 66. 72. 76. 88. 90.
- īr n. (gl. 'concauitas palmae') VI 24.
- ira X 136. 137.
- irācundīa X 137.
- ire XVIII 57.
- irōnīa I 112.
- irritare (= prouocare iras) XV 180.
- irritare (= euacuare) XV 180.
- irrōgare XV 81.
- īs XIV 63. 71.
- īsāgōgā, ae (= εἰσαγωγή) — introductio VIII 161.
- ischyros (= ἰσχυρός) — dominus VIII 186.
- īsis (= introductio) VIII 177.
- Īsis (= Ἰσις) — numen VIII 177.
- Ismāra, ōrum XXV 252.
- istāc, XX 9.
- istē XIV 63. 67. 68.
- istic XX 6.
- istinc XX 7.
- ītā XX 190.
- Ītālicus — Camilla X 214.
- iācē (= excipe) XXVI 189.
- iācīo (iēcī) XXVI 183.
- iactūra XII 204.
- iācūlum XI 14.
- iām XX 55.
- iamiām XX 56.
- iamquē (adu.) XX 56.
- iānūa X 29.
- Iānus (quadrifrons) IX 220. (bifrons) IX 221.
- iēcūr — cogit amare XIX 107.
- ientare XV 159.
- iōcundus — res XI 39.
- iōcus, i (plur. ioca) XXV 252. 255.
- iūba XII 26.
- iūbīlatio (= concinnus laudis cantus) XII 439.
- * iūbīlus, i (= inexpleta laetatio mentis) XII 438.
- Iūdaeus Apella VIII 294.
- iūdex IX 41.

- iudicare alqm. (= damnare) alci
(= commodum quaerere) XV 97.
iūgŕum, ěri (plur.) XXV 211.
iūgum, i (plur.) XXV 212.
Iūno gl. 'dicitur de iuuo, quia iu-
uamen mulieribus fert parientibus'
X 256. — Mōnēta ibid. — Ca-
strensis — Lūcina Curetis X 257.
Iuppīter (a iuuo) VII 26. (astrorum
genitor) VII 39.
iūrīa (iniūrīa, ae) XXV 271.
iūs, iūris VI 26. (= lex humana)
XI 68. 69. (= 1. meritum 2. bro-
dium seu sucus 3. potestas) XI
122.
iussūs (= mandatum) IX 19.
iustītīa, ae XII 455.
iustītium, īi XII 454.
iūuāt XXVI 85. XXVII 4.
iūuēnis XII 42 (genit. plur. iūuēnum)
XXV 186.
iūuenta, ae X 173.
iūuentūs X 174. (— lasciua) XII
44.
iū. (= iūuo) XV 34. 215. XXVI
119.
iūuo XXVI 75.

kŕrīos (= κῑριος) — dominus VII
25. VIII 88. (kŕrīos) VIII 186.

labda (= λάβδα) — littera prima
liquescent VIII 188.
lābīlis — aqua VII 66. — fluuius
XIII 234.
labon <recte balon = βαλών> —
iactans VIII 201.
lābor (lapsus sum) XXVI 201.
lābōr (lābōs) XXV 323.
lābōrare XV 24. 54.
lāc VI 23. (gl. 'liquor qui exit de
mamma mulieris uel ouis') XII
174.
lācĕrare XV 187.
lācerna, ae X 192.
lācertus, i XII 107.
lācessĕre XVIII 26.
lācesso (— iui — itum — ěre) XXVI
17. 250.
Lāchĕsis VII 45.
lācīnīa, ae (= nodus clamidis) XII
421.
Lācōn — geminus (= Gemini) VII
36.
lactare (= praeberē lac puero) XIX
19. 20.
lactĕre (= sugere lac.) XIX 19. 20.
lactis, is (= intestinorum pars pi-
scium) XII 174.
lācūs, ūs XII 279. 290. XXV 170.
laedo (laesi — laesum) XXVI 212.
laetātus XIII 254.
laetus XIII 77.
* laeuīātan (gl. 'est ille qui discor-
diam seminat inter amicos et inter-
pretatur quasi laeue id est sinistre
stans circa amicos discordiam
seminando') IX 74.
laeuīr (gl. 'quasi sinister uir') IX
49. XII 193.
lambo (lambi — lambītum) XXVI
179. 199.
lāmentātio XXIV 28.
lāmīna (gl. frustum plumbi) X 294.
lamna (gl. 'frustum ferri') X 294.
295.
lampāda, ae XXV 268.
lampās IX 349. XXV 267.
lānīare XV 186.
lanx VI 13.
lāos (= 1. populus 2. lapis) VIII
190. 191.
lāpis XII 86.
lāquĕār plur. XII 422.
lā. (= lāquĕo) XV 93.
lāquĕus — aucupis XII 421.

- Lār VI 4. Lār, Lāris (= 1. domus 2. numen) IX 294. Lār, Lartis IX 293.
- largē (= largītēr) XX 203.
- largiri XIX 124.
- largus XIII 121.
- lasciuīa XIX 58.
- lasciūire XIX 57.
- lassare (= fatigare) XV 113.
- lassus XIII 211.
- lātēr (= tegula lata) XII 161.
- lāterna (= locus ille quo candela latet) X 191.
- lātex IX 175. 176. 177. XII 358.
- lātium sup̄er (= superlatium) — nomen XXV 35.
- lātius (= superlatius) XXV 64.
- lātōmus (= λατόμος) gl. 'ille qui scindit lapides' VIII 191.
- lātrare XIX 40.
- lātrīa X 110. (lātrīa) X 304.
- lātro IX 122. XII 244.
- lātron (= λατρεύειν) — seruīre VIII 197.
- lātus (= amplus) XII 159.
- lātūs, tēris XII 159.
- laudor XXVI 59.
- laurēa — poētae XII 51.
- laurūs, ūs (i) XXV 174.
- laus VI 12. X 18. 19.
- lāuāt XXVI 85.
- lā. (= lāuo) XV 34. XXVI 119.
- lāuo (lāui — lautum — lōtum) XXVI 75. 121. 130.
- laxare (= soluere) XV 112.
- * lectos (= requies) VIII 192.
- lectus — sanorum XII 58.
- lēgare XV 47. XIX 115.
- lēgātum, i XV 48.
- lēgātus, i IX 65. XV 48.
- lēgēre (= 1. furari 2. colligere 3. transire 4. legere libros) XVII 56. 57. XIX 115.
- * lēgīa (= parua nauis) X 10. (= 'teneritudo uel mollities auri') X 151.
- * lēgista (gl. 'doctor legum') IX 89.
- lēgo (lēgi — lectum) XXVI 227.
- lembus, i X 9.
- lēnis XIII 195.
- lēno, nōnis IX 160.
- lens, lendis VI 14. 31. X 49. 50.
- lens, lentis VI 13. X 50.
- lentīcūla (= 1. parua lens 2. uas) X 47.
- lentigo X 49.
- lentus (= 1. plenus 2. flexibilis 3. tardus 4. otiosus) XIII 260.
- Lēo VII 27.
- lēo (lēui) XXVI 168.
- lēpīdus — uerbis XIII 18. 229.
- lēpōr IX 8. 9. 10.
- lēpūs IX 8. 9. 10.
- lētatus XIII 253.
- lēthargus, i (= λήθαργος) gl. 'morbus inferens obliuionem' VIII 194.
- lēthē (= λήθη) — obliuio VIII 194.
- leucos (= λευκός) — album VIII 196.
- Leucothēē (gl. 'dea alba') VIII 196.
- lēuis XIII 209.
- lēuis XIII 94. 95. 209.
- lex VI 12.
- lexis VII 61. VIII 199.
- libare XV 104.
- libēr IX 130. 132. 133. 171.
- Libēr IX 171.
- lībēr (= 1. codex 2. cortex) IX 172. 174. XII 166.
- libertinus IX 131. 132.
- libertus IX 130. 131.
- lībēt XXVII 5.
- lībido X 27.
- Lībītina XII 147. 195.
- * lībītum, i XI 126.

- lībītum (supin.) XXVI 145.
 libra (= 1. statera 2. collectio solidorum) XII 166. 167.
 Libra VII 28. 35.
 * liburnus, i (gl. 'nauis quasi libere ruens') X 10.
 līcēre XVI 27.
 līcēri XVI 28.
 līcēt XXVII 5.
 līcītum (supin.) XXVI 145.
 lictōr IX 22.
 līēnos (= λείνος) — lēue VIII 195.
 līentēria (= λειεντερία) gl. 'fluxus uentris — morbus quo cibus talis egeritur qualis accipitur' VIII 195.
 lignum, i XII 162.
 lima — correctionis Prooem. XII 455.
 limax X 76.
 limēs XII 31.
 limpha IX 175. 177. — fontis X 254. — turbida XII 291.
 limphatīcus XIII 190.
 limus, i XII 455.
 lingo (linxi — linctum) XXVI 179. 194.
 līnō — iui — itum — ire) XXVI 249.
 līno (liui — lēui — lītum — ěre) XXVI 249.
 linquo (liqui — <de> lictum — <re> lictum -- ěre) XXVI 180. 194. 195. 196.
 lintēum, i (plur.) X 12. XI 71.
 lintēr f. X 9.
 līnum, i (= Lampendocht) XII 162.
 * liptōtē (= λιπτότης) I 58.
 līquēt XXVII 5.
 līqui XIX 100.
 lira X 146. 148.
 lirare X 147.
 lis VI 13. IX 41. 42.
 litem dare (= litigare) XV 74.
 līthargyros, i X 98.
 līthos (= λίθος) — lapis VIII 193.
 līthostrōton (= λιθόστρωτον) gl. 'pauimentum factum de lapidibus' VIII 304.
 * līthōtrýpon (gl. 'unguentum ad frangendum, lapidem in uesica') VIII 193. 326
 lītīgantes, um IX 43.
 litūs — maris XII 311.
 lixiūm, i (gl. 'dicitur a lixos quod est aqua, quia de aqua et cinere fit') VIII 200.
 * lixos (= aqua) VIII 200.
 lōcālis — nomen XXV 28.
 lōcare (= verdingen) XIX 17. 18.
 lōci (= argumenta) XII 354.
 lōcūples XIII 174.
 lōcus, i (plur. lōca) XX 4. 36. XXV 252.
 lōcūtōr — malus XVII 146.
 lōgīca, ae (= λογική) gl. 'scientia de sermone' VIII 198.
 lōgīcē, ēs VII 63.
 lōgos (= λόγος) — sermo VIII 198.
 longare — syllabam I 10.
 lōqui XVII 86. XIX 41.
 lōquor (lōcūtus sum) XXVI 193.
 lōrum, i XII 237.
 lōtīum, īi plur. — asinorum XII 453.
 lūbrīcus — anguis XIII 234.
 * lūcānār (gl. 'foramen in domo uel in camera, per quod sol intrat', XII 432.
 lūcār XII 431.
 * lūcārīus (= custos nemoris) XII 430.
 lūcēo (luxi — ěre) XXVI 272.
 lūcēre XVI 71. 114. 116.
 Lūcīfēr IX 340.
 lūcīus, īi (lucios uenari in siluis) Prooem.
 lūcūbrare XV 120.
 lūcus, i (= nemus opacum) XII 222. 223.

- lūdēre (= 1. deludere 2. iocari) XVII
76. 77. 78.
lūdīfīcor XXVI 54.
lūēre (= 1. redimere 2. pati 3. pur-
gare 4. salire) XVII 50. 51.
lūgēo (luxi — luctum — ēre) XXVI
272.
lūgēre XVI 73. 114. 115.
lūmēn XII 79. 80.
lūna (a luceo) VII 24. X 155.
Lūna VII 57.
lūnātīcus XIII 188.
lūo (= pollūo) XXVI 272.
lūpa (= meretrix) XII 340.
lūpus (= morbus in coxa) IX 63.
luscus (gl. 'qui parum uidet, quasi
luce carens') IX 287.
lustrare XV 51. XIX 98.
lustrum (= 1. quinquennium 2. cu-
bile ferarum 3. purgatio) XI 117.
118. 119. XV 52.
* lūuīo (= tabes porcorum) X 193.
195.
lux VI 12. XII 79. 80.
luxūriare XIX 57.
luxūriēs X 27. 44. XIX 58.
luxūriō XXVI 208.
Lŷcāōn VIII 189.
lŷcōs (= λύκος) — lupus VIII 189.
lynx VI 5.
lŷra X 146. 148.
lŷricēn XXV 326.
mācērīēs X 55.
māchīno (= machinor) XVIII 70.
māchos (= μαχησμός?) — pugna
VIII 212.
* mācrōcosmus, i (= mundus maior)
IX 211.
mācrōlōgia (gl. 'figura uel sententia
longas res comprehendens non
necessarias') II 13. VIII 209.
mācros (= μακρός) — longum VIII
209.
mādēo (mādūi) XXVI 151.
Maenālus, i XXV 253.
maerēre XVI 48. 74.
maestus XIII 90.
māgālia (= pastorum caueae) XI
157.
māgē XX 211. XXV 56. 172.
māgis XX 221.
māgistēr — unde ductum sit et quid
significet IX 246.
mā. (= māgūdāris) XXV 199.
māgūdāris XXV 201.
māgus — inquisitor astronomiae IX
289.
māla, ae (= faux) XII 225.
mālum (= pomum) XII 225.
mālum (= uitium) XII 225.
mālus X 11. XII 224.
mālus XII 224.
mamma, ae (plur.) — mulierum
XII 18.
mammilla, ae (plur.) XII 17. 19.
mammon (= census) VIII 222.
mammōna, ae (gl. 'pecunia male ac-
quisita') VIII 222.
mānare XIX 100.
mando (mandīdi — mandūi) XXVI
219. 225.
mānē (= μανία?) — furor VIII 207.
mānē XII 4.
mānēo (mansi) XXVI 171.
mānēre XVI 119.
* mānērīēs — rei (= genus) XI 163.
mānēs — Stygiales animae XII 4.
mango, ōnis m. (= pastor caballorum)
IX 266.
mānīa (= μανία) VIII 207.
* mānīātīcus — qui se perimit sine
causa XIII 194.

- mănīplus (= merges) IX 81. — ferreus IX 84 (= cliens) IX 86.
 mānon (= bonum) VIII 213.
 * mansōlēum XII 146.
 * mantellus, i XII 426.
 mantō (= μαντοσύνη?) — diuinatio VIII 214.
 mănūs, ūs X 142.
 mǎpalia (= pastorum caueae) XI 156.
 mǎrē XII 67. 77.
 margo — fontis XII 311. XXV 207.
 mǎritare alci (= adiungere) XIX 71.
 marmör n. XXV 290.
 Mars (gl. 'quasi mors uel quasi mares uorans') VI 5. VII 26.
 mās, mǎris VI 4.
 mǎtēria, ae X 53. XI 72.
 mǎtēriēs, ēi X 53. 54.
 mǎtertēra, ae X 68.
 mǎthēmātīcus, i (= diuinator) X 212
 mǎthēsis (gl. 'scientia diuinandi') X 211.
 mǎthēsis (gl. 'scientia doctrinalis sub se continens arithmetica, musicam, geometriam et astrologiam') X 211.
 mǎtūrē XX 198.
 Mausōlēum, i XII 145.
 mǎēptē XX 73
 mǎētim XX 72.
 mēcum XXIII 7.
 Mēdentīus (= Mezentīus) V 42.
 mēdēor (caret praeterito et supino) XXVI 173. mēdēri XIX 82.
 * mēdīamnis (gl. 'locus siue spatium terrae existens in medio fluuii seu illud siccum, ubi crescunt herbae uel arbores') X 140. 141. XII 446. 447.
 mēdīans (= dazwischentretend) XXIV 7.
 mēdiare (pass.) XXIII 8.
 mēdiastinus (gl. 'homo stans in medio urbis') VIII 28. XXV 317.
 mēdicare XIX 82.
 mēdicari XIX 83.
 mēditari XV 137.
 mēditātīuus — uerbum XXVI 12. 22.
 Mēdūsa VII 41.
 mēgā (= μέγα) — longum VIII 210.
 Mēgēra (gl. 'furia infernalis quasi malum longum gerens') VII 58. VIII 210. X 222.
 mēl VI 24.
 Melampūs (uocat. Melampū) XXV 220.
 mēlan (= μέλαν) — nigrum VIII 221.
 *mēlānōpīpēr (= nigrum piper) VIII 221.
 mēliōr XXV 279.
 mellicrātum (= μελικράτον) VIII 75.
 mēlōdīa (= μελωδία) gl. 'dulcis cantus' VIII 208.
 mēlos (= μέλος) — dulcis VIII 208.
 mēlōta, ae XII 305.
 Melpōmēnē (= Musa dulce canens) VII 4. (carmen tragicum inuenit) VII 12.
 mēmēris (= ἡμιμερής) — dimidiatio VIII 220.
 mēmōr c. XXV 291.
 mēmōrans (= memoratiuus) VII 63.
 mēna (= luna deficiens) X 155.
 mendicus XIII 159.
 mēnē (= defectus) VIII 203. mēnē XII 6.
 mēnōidēs (= μηνοειδής) VII 68.
 mens VI 13. XII 2.
 mensa — prandentis XII 54.

- mensūra — lacerti XII 342.
 mē. (= mēo) XV 93.
 mercātor IX 157. 159.
 Mercūrius (= mercantū kyrios)
 VII 25. VIII 88.
 mērē (= absolute) XIV 22.
 mērenda, ae XV 161.
 mērēo XXVI 147.
 mērēor (mēritus sum) XXVI 172.
 mērēri XVI 49.
 mērētrix XII 339.
 mergēs (= manipulus) IX 81.
 mergo (mersi — mersum) XXVI
 226
 mēros (= purum) VIII 205.
 merso XXVI 15.
 mērum, i (gl. 'purum uinum') VIII
 205. XI 98.
 merx VI 14.
 * messembrinos (= μεσσημβρινός)
 IX 98.
 messis, is f. X 41.
 messōr IX 82. messōr XV 161.
 mētā (= μετά) — trans I 1. VIII
 217.
 mētābōlē I 31.
 mētāmōphōsēs (= μεταμορφώσεως)
 gl. 'liber Ouidii de mutatione fac-
 tus' VIII 218.
 mētāphōrā I 123.
 mētāplasmus, i Prooem. (= trans-
 formatio) I 2.
 mētari XIX 113.
 mētāthēsis (= μετάθεσις) gl. 'figura
 quando littera uel syllaba trans-
 mutatur' I 23. mētāthēsis VIII
 217.
 mētēre XIX 113.
 mētiri XVIII 68.
 mēto (messūi — messum) XXVI 256.
 Eberhardi Bethuniensis Graecismus.
- mētōnŷmīa (= μετωννμία) I 104.
 mētor XXVI 54.
 mētōrā (= τὰ μετέωρα) gl. 'liber de
 eleuationibus seu impressionibus
 elementorum tractans' VIII 215.
 mētōrōs (= μετέωρος) — eleuat =
 eleuatio VIII 215.
 mētrēta (= μετρητής) VIII 206. mē-
 trēta — uini XII 341.
 * mētricē — scriptum carmen XI 39.
 mētros (= μέτρον) — mensura VIII
 206.
 mētrum, i (= certa pedum dimensio)
 XI 41.
 mētūo XXVI 179. (caret supino)
 XXVI 191.
 mī. (= mīco) XV 34. 219. XXVI
 119.
 mīcrocōsmus, i (= minor mundus)
 IX 210.
 mīcros (= μικρός) — breue VIII
 211.
 mīlītare XV 86.
 Milo . . . (transpositum) = Ōlim . . .
 XX 52.
 mīnare (= ducere) XV 57.
 mīnari XV 57.
 mīngēre XIX 105.
 mīnīmē XX 57. 58.
 mīnistērium XI 65.
 Mīnōs VII 51.
 mīnurrīre XIX 35.
 mīnūs XX 169. 170. (= ad minus)
 XXV 91.
 mīsērari XIX 11.
 mīsērēor (mīsertus sum) XXVI 172.
 mīsērēri XIX 11. XXVI 59.
 mīsēret XVI 31. XIX 12. XXVII 1.
 mīsērīcordīa X 301.
 missīle, is n. XI 15.
 mītis XIII 196.

- * mítos (= gutta) X 251. mītos (= filum) X 248. 249.
 mitra, ae X 20. — praesulis XII 418.
 mitto (misi — missum) XXVI 257.
 mixtum (supin.) XXVI 137.
 mōbilis (mobile = nomen adiectiuum) XXVII 37.
 mōdēratu^s XIII 245.
 mōdestu^s XIII 245.
 mōdō XX 38. 40.
 mōdus — modesti XII 341.
 moechus, i (= faciens incestum cum meretrice) IX 213.
 moeniā, ium XI 72. XXV 211.
 mōla, ae X 223. 224.
 mōlēs X 223.
 mōlestu^s XIII 90.
 Mōlōsu^s IV 8. XXV 111.
 moltus (= mōlitus) — farina X 224.
 mōmentu^m, i (= 1. pretium 2. tempus) XI 176.
 * mōnarcha, ae (= μονάρχης) IX 274. 275.
 mōnēo XXVI 55.
 mōnile — pectoris ornatus XII 102.
 * mōnīmēn XI 178.
 mōnīmentu^m, i XI 178.
 mōnōcūlu^s, a, um — sorores Gorgoneae tres VII 40.
 mōnōmāchiā (gl. 'pugna unius hominis') VIII 204.
 mōnoptōta, ōrum VIII 263.
 mōnōs (= μόνος) — unum VIII 204.
 mōnōsyllābu^s, a, um — nomen Proem. VI 1. 21. — pars XXIII 18.
 mons VI 3.
 monstru^m, i XI 110. 113.
 monticōla, ae c. XXV 313.
 mōnūmentu^m, i XII 141.
 mōra, ae XIII 200 (mōra) XV 119.
 mōrari XV 146. 185.
 mordēo XXVI 77.
 mōri XVIII 24.
 mōrīgērātu^s XIII 198.
 mōr. (= mōrior) XXVI 54.
 mōrior XXVI 107.
 mōrōsu^s XIII 198. 200.
 mōrōsu^s XIII 199. 200.
 morphos (= μορφωσις?) — immutatio VIII 218.
 mors VI 14. XXV 300. (mortes) X 238.
 morticīnu^s (neutr. plur. subst.) X 193.
 mōs VI 3. (= consensus hominum) IX 323. XII 333.
 mox XX 195.
 * mōys (= unda) VIII 219. X 207.
 Mōysēs (gl. 'dicitur a moys quod est aqua, quia fuit in aqua reperi-tus') VIII 219.
 mucro (gl. 'summitas ensis seu cus-pis') IX 304.
 mūgīlare XIX 34.
 mūgīre XIX 34.
 mulcēre XVI 100. 101.
 mulgēre XVI 100. 101.
 mūlīēbris, e — genus IX 350. — redimiclu^m X 79.
 mūlīēr, ēris X 16. 22.
 mūlīo (= dux mulorum) IX 268.
 mulsum, i XII 383.
 multilōquīu^m I 83.
 multīmōdē XIV 59. XX 86.
 multīmōdu^s — tempus XX 81 — modus XX 85.
 multīplīcītās — significationum Proem.
 multīplīco XXVI 124.
 multōtiēns I 86. XXIII 23.

- multa (= mulctra) ae — tempus quo lac mulgetur XII 382.
 multrale (= mulctrale) — Melkfass XII 383.
 multum (adu.) XX 211.
 mūnus — fati X 238.
 * mūrīlēgus, i (gl. 'felis, quia legit id est colligit mures') XIX 40.
 mūs VI 31 (genit. plur. murum) X 56.
 muscīpūla, ae X 56.
 muscūlus, i (gl. 'nauis fere rotunda') X 8.
 mūsica, ae (gl. 'scientia de cantu dicitur a moys quod est aqua, quia musica fuit inuenta iuxta aquam') VIII 219.
 mussare (= 1. dubitare. 2. murmurare) XV 226.
 mūto, ōnis (= aries) IX 136.
 mūtūare XV 60.
 mūtūari XV 60.
 mȳ (= μῦ) — inter liquidas secunda VIII 202.
 mȳōpāro X 8.
 mystērīum (= μυστήριον) XI 66.
 mȳthōlōgia X 246. 249.
 mȳthos (= fabula) X 248. 249.
 nābīlis — aqua VII 66.
 nablum, i XI 189.
 Nāīādes VII 72. Nāīādēs VIII 226.
 nāīs (= aqua) VIII 226. nāīs (= umor) X 5.
 Nāpaea (gl. 'dea florum' VIII 231. plur. Nāpaeae VII 74.
 nāpē (= νάπη = flos) VIII 231.
 Nār VI 4.
 nardus — spicatus IX 78. — pisticus IX 79.
 narrare XIX 96.
 nascor XXVI 54.
 Nāso X 241.
 nāta, ae IX 48.
 nātus (= leunculus) XX 136.
 nauclērus, i IX 319.
 nau. (= nausēo) XV 93.
 nauta IX 320.
 nā. (= nāuis) XXV 199.
 nāuis — unde nomen trahat X 4.
 nē XX 90. 200.
 nē (= an) XXII 19. 66. 68.
 Nēāpōlis (gl. 'quasi noua urbs') VIII 224.
 nēbūla, ae — de flumine surgit XII 351. (= panis subtilissimus) XII 353.
 nēbūlo, ōnis IX 160.
 nēc XXII 64.
 nēcassārīō XX 100.
 nēcesse (= nēcessītās) XIV 6. XX 101.
 nēc. (= nēcis) X 239.
 nēcis XXV 165.
 nēc. (= nēcō) XV 34. 176. XXVI 119.
 nēcō XXVI 121. 123.
 nectār XXV 196.
 necto (nexūi — nexi — nexum — ěre) XXVI 135. 165. 255. 273.
 nectum (supin.) XXVI 135.
 nēfandus, a, um XIII 218.
 nēfarius XIII 217.
 nēfas XI 67. 69.
 negligō (— lexi — lectum) XXVI 93. 228.
 nēmō XXV 329.
 nēnia, ae (= carmen funebre) X 290.
 nēniari (= nugari) X 291.
 * nēnium, īi (plur. = nugae) X 290.
 nēōs (= νέος) — nouum VIII 224.
 nēpa, ae (gl. 'quasi nece pariens') IX 27.

- nēpōs (= 1. 'filius tui filii' gl. 2. luxuriosus) IX 26.
 Neptū. (= Neptūnālia) XXV 209.
 Neptūnus — aquarum genitor VII 38.
 * Neptūsa VII 42.
 nē quā XXII 73.
 nēquāquā XX 98.
 nē (= neque) XXII 19.
 nēquē XXII 64.
 nēquīs XXV 146.
 nēquītā X 89. 91. 92.
 Nērēis X 261. plur. Nērēides VII 73.
 Nēreus (uocat. Nereu) XXV 224.
 neu XXII 65.
 neutēr XXV 49. 328.
 neutrālis (= intransitiuus) — uerbum XVII 53. XXVI 62. XXVII 53.
 * neutrārī XXV 259.
 neutropassīua, ōrum XXI 56. XXVI 147.
 nēuē XXII 65.
 nex VI 15. plur. nēces X 238.
 nex. (= nexo) XV 34. XXVI 119.
 nexo (nexūi — āre) XXVI 15. 273.
 nī XXII 65.
 Nīcōlāus VIII 190.
 nīcos (= νικητός) — uictus VIII 230.
 nidēo XXVI 155.
 nidōr (= odor coquinae) IX 234.
 * nīgrōmantia (= νεκρομαντεία) gl. 'diuinitio facta per mortuos' VIII 229. nīgrōmantia X 124.
 * nīgrōs (= νεκρός) — mortuus VIII 229.
 nīhīl XXV 329.
 nīhīlum XXV 329.
 nīl XXV 329.
 nimbus, i XII 372.
 nīsī (= non nisi) IX 281.
 nīsūs, ūs (spectat ad animam) IX 199.
 nītēre XVI 71.
 nix VI 15. XXV 298.
 nixūs, ūs (spectat ad corpus) IX 199.
 nōbīlis XIII 26.
 nōbīlītās X 187. 188.
 nō. (= nōcēo) XVI 81.
 nōcēre XVI 78.
 nōcītum (supin.) XXVI 144.
 nōciuus — potio XIII 236.
 noctūa, ae XII 90.
 * nōlimētangēre (gl. 'morbus proueniens in facie ex urina muris lapsa super faciem, quia quanto magis tangitur, tanto magis deterioratur') IX 62.
 nōmā (= ὄνομα) — nomen VIII 228.
 nōmēn XI 3. — patrium — gentile XI 134. 135.
 nōmīnōr XXVI 115.
 nonnē XXII 95.
 nos. (= nosco) XIX 133. XXVI 11.
 nosco XXVI 207.
 nōta, ae (= notitia) XXV 90.
 nōtare (= frequenter cognoscere) XV 116.
 nōtare XV 20.
 nōtare (= notas facere) XV 115. 117.
 nōthus (= νόθος) — non clara matre natus claroque parente IX 186.
 nōuē (= nōuītēr) XX 205.
 Nōuembēr XXV 198.
 nox VI 15. XXV 298.
 noxīus (= homo nequam) XIII 236.
 nōys (= νοῦς) — mens VIII 225.
 nūbēre — sponso XVII 149.
 nūbēs — aēris XII 351.
 nūbila, ōrum (= nubes nimbis oneratae) XII 352.
 nūbo (nupsi — nuptum) XXVI 199.

nūdīus XX 79.
 nūllus XXV 52. 329.
 nūm XX 87. XXII 95.
 nūmērālis — nomen XXV 24.
 nūmērare XV 125.
 numquid XX 87. XX 95.
 numquīs XXV 146.
 nunc XX 38. 84.
 nuncūpōr XXVI 115.
 nunquām XX 36.
 nuntius IX 64.
 nūo (nūtum) XXVI 190.
 nūpēr XXV 83.
 nūrūs, ūs X 69. XII 402.
 nusquām XX 36.
 nūtare XV 123.
 nūtritōr XXV 303.
 nūtrix XXV 304.
 nux VI 15. X 51.
 nŷ (= νŷ) — tertia inter liquidas littera VIII 223.
 * nyctīco (gl. 'uigilo per noctem') VIII 227.
 nycticōrax XII 90.
 * nyctīmēnē (= uespertilio) gl. 'auis sine plumis, loco quarum habet quandam pellem lucidam extensam circa alas' XII 90.
 nyctin (= uigilatio) VIII 227.
 ō! (interi.) XX 152. 153. 211. XXIV 40.
 ō ūtīnām! (interi.) XXIV 46.
 ōb XXIII 14. 39. 214.
 ōbaudire (= fingere se non audire) XVIII 20.
 obba, ae XXV 18.
 ōbire (= 1. perficere 2. uallare 3. mori 4. contra ire XVIII 15. 40.
 ōbītūs, ūs IX 37.
 obiurgari XV 74.
 oblitus (= immemor) XIII 69.
 oblītus (= maculatus) XIII 69.

obliuiscor XXVI 59.
 oblōqui XVII 82. XIX 25.
 ōboedire XVIII 19.
 ōbōlus, i (= ὀβολός) VIII 240. IX 248. 249.
 obpīlare XV 171.
 obsēquīum, īi — amantum XII 300.
 obsērare (= ostia claudere) XIX 61.
 obsērēre (= impedire) XIX 61.
 obseruantīa, ae X 202.
 obseruare XV 79.
 obseruātio X 201.
 obsīdēre XVI 58.
 obsīpare XV 213. 214.
 * obsōmāgārūs (gl. 'panis in liquore tinctus siue in brodio pingui') VIII 170.
 obsōmo (= ὀψώμιον) — panis VIII 244.
 obsōnari (= comedere de nocte post cenam) XV 158.
 * obsōnari (= irasci) XV 158.
 obstare XV 63.
 obtīnēre XVI 107. XIX 49.
 obtūrare XV 171.
 occāno (occānūi — ěre) XXVI 247.
 occāsio (= 1. casus s. euentus 2. causa) X 262.
 occidēre XV 71. (= perimere) XVII 60.
 occīdēre XV 71. (= labi) XVII 60.
 occīdo (— cīdi — cāsum) XXVI 188.
 occīno (— cīnūi — ěre) XXVI 247.
 occīput XI 95.
 occisio X 104.
 occumbēre (= obire) XVII 67.
 occūpat (= occūpātio — fig. rhet.) III 65.
 Ōcēānus XII 70.
 ōcīōr XXV 70. 85.
 ōcis XXV 83. 85.

- ōcūlatus — demonstratio XIV 68.
 * Ōcŷpētē (= Ὠκυπέτης) VII 43.
 ōdium X 136.
 ōdōr (ōdōs) XXV 323.
 ōdōrifēr XIII 179.
 ōdōrus XIII 179.
 ōdos (= ὀδός) — cantus VIII 237.
 offa, ae (gl. 'panis tinctus pingui brodio uel madefactus alio cibo') X 134. XXV 18.
 * offīciāns — ordo IX 34.
 officiūm XI 66.
 ōhē! (interi.) XXIV 45. 49.
 ōlēa XII 324. 325.
 ōlēāginus XXV 41. 47.
 ōlēastēr m. XII 324. XXV 296.
 ōlēum XII 326.
 ōlīm XX 51. 54.
 ōlītum (supin.) XXVI 131.
 ōliua XII 325.
 ōliuum XII 325.
 ōlōn (= ὅλον) — totum VIII 240. IX 183.
 ōlōr (= cycnus) IX 182.
 Ōlympus IX 348. XII 217.
 ōmā (= ὀδμή) — odor VIII 239.
 ōmentum (gl. 'intestinum') VIII 239.
 omnifārīam XX 68.
 omninō XX 68.
 omnis XIII 108. XXV 51.
 ōn (= ὄν) — totum VIII 238.
 ōnērare XV 195.
 ōnōmātōpoeīa (gl. 'figura quando nomen imponitur iuxta proprietates rei naturalis, ut iuxta sonum campanae dicimus hoc tintinnabulum') I 102. XXV 17. ōnōmātōpoeīa VIII 228.
 ōpērior XVIII 52. 65. 67.
 ōpērōsus XIII 255.
 ōpēs X 39. 40.
 ōpifex (= 1. opus faciens 2. opem faciens) IX 254. 255.
 ōpilīo (= pastor ouium) IX 269.
 ōpīmus — regio XIII 173.
 ō. (= ōpis) X 239.
 ōpis X 39. 40. XXV 165. 279.
 Ōpis X 213.
 ōpōbalsāmum plur. (= ὀποβάλαμα) VIII 234.
 ōportet XIX 44. XXVII 4.
 ōpos (= ὀπός) — uisus VIII 235.
 ōpōs (= ὀπός) — sucus VIII 234.
 oppēriri XVIII 53.
 ops VI 16.
 Ops VII 20. X 213.
 optātius — aduerbium XX 179. — modus XXVI 30.
 ōpūlentus XIII 174.
 ōra, ae (= 1. limbus 2. regio) X 216.
 ōrācūlum (= 1. uaticinium 2. templum 3. somnium) XI 49. 51. 52.
 ōrare XV 26.
 ōrātōr IX 306.
 orba, ae (gl. 'est mulier, quae amisit filium suum, et dicitur de orbis, quod est rotunditas luminis, quia filius debet esse orbis luminis suae matris seu oculus') X 17.
 orbus XIII 14.
 orche (= suscipere) VIII 243.
 Orchus, i (gl. 'dicitur ab orche quod est recipere, quia omnia recipit et deuorat') VIII 243. XII 8.
 ordiri XVIII 44. 45.
 ordo XXV 206.
 Ōrēades VII 72.
 * ōregmon (gl. 'ultimus sonus egrediens ab ore in articulo mortis') VIII 286.
 orgānum, i XI 189.
 * orgē (= cultura) VIII 241.
 ōrior XXVI 107.

- öriri XVIII 24.
 ornāmentum, i XII 420.
 ornātūs, ūs XII 419.
 * ornīmāntia X 128.
 * ornix (gl. 'gallina siluestris') X 128. 283.
 orphānus, i IX 6. 7.
 orthōgrāphīa (gl. 'scientia docens recte scribere') VIII 167. 236.
 orthos (= ὀρθός) — rectum VIII 236.
 ortūs, ūs XXV 175.
 ōs, ōris VI 23. XI 154. 155.
 ōs, ossis VI 23. XI 154. 155.
 oscēdo IX 232.
 oscillum, i (= 1. os minimum 2. ludus funis 3. popina) XI 32. 33. 34.
 * oscīnīum (gl. 'diuinatio sumpta ex motu oris') XI 56.
 oscītare XV 126.
 oscūlum, i XI 23.
 ostentum, i XI 110. 113.
 ōtis (= auris) VIII 246.
 ōtō (= ὁ τὸ . . .) — quarta uocalis VIII 232.
 ōtōmēga (= ὁ τὸ μέγα) gl. 'longum o' VIII 232.
 ōtōmīcron (= ὁ τὸ μικρόν) gl. 'breue o' VIII 211.
 Ōuīdīus X 30. 91.
 ōuillus XXV 43.
 oxy (= ὀξύ) — acutum VIII 245.
 * oxýreuma (gl. 'acuta emissio fluidorum humorum' — 'eructatio indigestione proueniens') VIII 245.
 pābūla, ōrum XI 190.
 pācīfīcus, i XI 23.
 paenītet XVI 31. 84. XXVII 1.
 paeon — primus — secundus — tertius — quartus IV 21. 22. 23. 24.
 pāgānus (gl. 'homo uillanus et dicitur a pagos quod est uilla, quasi morans in uilla') VIII 253.
 pāgōs (= uilla') VIII 253.
 * pālāfrēdus (= equus gradarius) XXVI 64. XXVII 55.
 pālām (pālām) XXIII 137. 138.
 pālātium plur. — celsa XII 53.
 pālimbāchīus (= pālimbacchius) IV 12.
 pālīn (= πάλιν) — iterare VIII 275.
 pālīnōdīa (= παλινωδία) gl. 'quasi cantus iteratus' VIII 275.
 palla, ae — pauperis XII 425.
 pallēo XXVI 53.
 pallīum — mediocris XII 426.
 palma (= 1. manus 2. arbor 3. uictoria) X 163. XII 113.
 * palmītare (gl. 'palmis percutiendis rei pretium imponere') XV 108.
 pālūdāmentum (= genus ostri) XII 415.
 pālumbēs IX 162.
 pālus XII 291. 416.
 pālustēr XIII 156.
 Pamphīlus (gl. 'totus in amore') VIII 252.
 pān (= πᾶν) — totum VIII 252.
 pandēre XIX 89.
 pando (pandi — passum) XXVI 137. 145. 218. 224.
 pandus — asellus XIII 111.
 pangēre (= 1. canere 2. iungere 3. pacisci) XVII 48.
 pango (pēpīgi — panxi — pēgi — pactum) XXVI 79. 231.
 pānis (genit. plur. panum) XXV 186.
 * pansēlēnos (= πανσέληνος) — luna VII 71.
 panthēr IX 349. XXV 267.

- panthēra, ae (gl. 'animal uariis coloribus coloratum') VIII 134. XXV 268.
- Panthūs (uocat. Panthū) XXV 220.
- pāpae! (interi.) XXIV 45.
- Pāpīas IX 303.
- pāpillae, ārum XII 19.
- pārā (= παρά) — iuxta VIII 264.
- pārābōla, ae I 122.
- pārādigma (= παράδειγμα) gl. 'figura parabole expositiua' I 122. VIII 108. 264.
- pārādisus, i m. XII 219. f. XII 220.
- pārāgōgē I 9.
- * pārālangē (= παραλλαγή) I 27.
- pārāsitus, i (gl. 'leccator qui assidue est iuxta epulas') VIII 291. IX 161.
- pārens XII 176. 177.
- pārentēla X 107.
- pārenthēsis I 55.
- pārēre (= apparere) XI 93. (= oboedire) XVI 21. XIX 29.
- pārēre XIX 62.
- pāret (= apparet) XV 220. XVI 21.
- pārō XXVI 78.
- pārīsīus (gl. 'nomen uillae, quasi uilla introductoria') VIII 176.
- pārītās — ad numerum spectat XIII 124.
- pārītēr XX 163.
- parma, ae XII 275.
- pāro, ōnis (= nauis piratarum) X 8.
- parricida IX 110.
- pars VI 14.
- parsimōnīa X 208.
- particeps (= participium) XX 93. XXI 1. 5. 8. 19. 39. 47. 52. 53. 55. 68. 69. 71. 84. 89. 94. XXV 31.
- partīcīpare XV 29. 30.
- partīcīpālis — nomen XXV 31.
- partīrī XVIII 69.
- partūrō XXVI 13.
- part. (= partūs) XII 280.
- partūs, ūs XXV 169.
- pārum XX 58.
- paruus XIII 182. 183.
- pascha (= πάσχα) — transitus VIII 254.
- pas. (= pasco) XIX 133. XXVI 11.
- pasco (pāui — pastum) XXVI 132. 205. 271.
- pascūa, ōrum XXV 256.
- * pāsīs (= πάθησις) — passio — infirmitas VIII 54. pāsīs VIII 262.
- Pāsīthēa VII 47.
- passim XX 103.
- * passuari XXVI 70.
- pātens XIII 39. 40.
- pā. (= pātēo) XVI 81.
- pātēr IX 1. 2. 3.
- pātēre XVI 77. XIX 89.
- pāti XIX 89.
- * pātōs (= πάτος) — uia VIII 251.
- pātrīarcha (= ecclesiae pater princeps seu primas) IX 284.
- pātrīcida IX 111.
- pātrīus — nomen XXV 11.
- pātro XV 155. 157. pātro XV 156.
- pātrōnōmīcus — nomen XXV 32. 237. 244.
- pātrūs IX 11. 12.
- pātūlus XIII 39. 40.
- paucus XIII 182. 183.
- paulō minus (= aduerbium comparandi) XX 140.
- paulōminus (= fere) XX 141.
- paupēr XIII 158.
- pausa — spiraminis sancti XI 10.
- pāuēo (pāui — ēre) XXVI 179. 271.
- pax VI 10.
- peccare XIX 86.
- peccātum, i XIX 88.
- pectēn IX 331. 332. 333. 334.
- pecto (pexi — pexui — pectui — pexum) XXVI 254.

- pēcūs XII 95. 156.
 pēdāgōgus (= παιδαγωγός) VIII 250.
 pēdestēr XIII 154.
 pēdīca, ae X 57.
 pēdo (pēpēdi) XXVI 77. 215. 225.
 * pēdōmantīa, ae (gl. 'diuinitio facta in uisceribus puerorum mortuorum, sicut faciunt quaedam uetulae maledictae') X 127.
 pēdōr (gl. 'quasi pedum odor') IX 233.
 pēdōs (= παῖδός) — puer VIII 250.
 pēiērare XV 31.
 pēiōr c. XXV 291.
 pēlāgus XII 67. 68. 77. (uocat.) XXV 216.
 pello XXVI 78.
 pelta, ae XII 273.
 pel. (= peluis) XXV 199.
 peluis XXV 201.
 pendēo (pēpēdi — ēre) XXVI 271.
 pendēre (= sufferre poenas) XIX 21. 22.
 pendēre (= 1. subleuare pondus 2. dare poenas) XIX 21. 22.
 pendo (pēpēdi — pensum) XXVI 220.
 pēnē XXV 84.
 pēnēs XXV 84.
 pēnēs XXIII 11.
 pēnētrābīlē XIII 169.
 pēnētrāl plur. (= secreta loca templi) XII 424.
 pēnētrālē XIII 170.
 pēnitīōr XXV 86.
 pēnitissimus XXV 87.
 pēnitūs XXV 83. 86.
 * pēno (= nutrio) XI 57.
 penta (= πέντε) quinque VIII 265.
 * pentācontarcha (gl. 'dominus supra quinquaginta homines') IX 280.
 pentaptōta, ōrum VIII 265.
 * pentarcha (gl. 'qui est supra quinque homines') IX 281.
 pentēcostē (= πεντηκοστή) gl. 'ducitur a pente quod est quinque et coste decem, quia continet quinque decem' VIII 173.
 pentimēmēris (= πενθημιμερής) gl. 'figura quando syllaba brevis producit in tertio pede' VIII 220.
 pēnūlātus XXI 43.
 pēnūs, ōris XI 57.
 pēnūs, ūs X 204.
 pēr (1. augmentatiuum 2. negatiuum 3. iuratiuum) XX 112. 113. XXIII 6. 43. 168. 213.
 pērāgrare XIX 98.
 percontari XV 10.
 percunctari XV 11.
 perdītio X 85.
 pērēgrinus XIII 130.
 * pērēndīnare XV 118.
 pērēnnis, e XIII 3.
 pērēo XVIII 60.
 perfīcīo (perfīcior) XXVI 71.
 perf.dus — malefacto XIII 24.
 Pergāmus XXV 256.
 pērī (= περί) — circum VIII 266.
 pērīarmēnīas (= περί ἐρμηνείας) gl. 'liber de interpretatione' VIII 27.
 * pērīchēlīdes VIII 94. (exornant brachia nymphet) XII 105.
 pērīcūlum, i XI 184. 185.
 pērīo XVIII 59. 64.
 pērīphrāsis (= praemissorum expositio) I 88.
 pērissōlōgīa II 13.
 pērīzōma (= περίζωμα) VIII 266.
 periūrare XV 31.
 permānēo (permansi) XXVI 171.
 pernīx, nīcis (= uelox) XIII 33.
 * pernīx, nīcis (= damnosus) XIII 35.

- pernoctare XV 118.
 pĕrōrare XV 26.
 perpĕtrare XV 154.
 perpĕtūus XIII 2.
 persaepe XX 82.
 * persaepiūs XX 148.
 Perseus (uocat. Perseu) XXV 224.
 persēuĕrare XV 200.
 persisto XXVI 113.
 pertinĕre XVI 103.
 perunctus — unguento XIII 250.
 pēs VI 3.
 pessum. (= pessumdāre) XXVI 89.
 pestis X 105.
 * pĕtasma, ātis (gl. 'cortina quae ponitur in templo') XII 226.
 pĕtĕre XVIII 26.
 pĕto (pĕtīui — itum) XXVI 57. 256.
 petra, ae XII 83.
 pĕtrīnus — paries X 55.
 Pĕtrus — dictus Simon, quia simplicitate floruit IX 258. — appellatus Cephas, quod fuit caput ecclesiae IX 261.
 pexum (supin.) XXVI 165.
 phāne (= φαῖναι) — apparere VIII 269.
 phantāsia I 115.
 Phāraon (gl. 'ducitur a phares quod est diuidere, quia sub ipso fuerunt ab Aegyptiis diuisi Hebraei') VIII 270.
 phāres (= diuidere) VIII 270.
 phāsēlus X 10.
 * philōbōlia (gl. 'iactantia amorum') VIII 201.
 * Phīlōgēus IX 227.
 Phīlor. (= Phīlorchium) XXV 136.
 phīlos (= amor) VIII 267.
 philōsōphīa (gl. 'amor sapientiae') VIII 267. 295. XXVII 52.
 Phoebē (— ēs — ae — ēn — ē) XXV 236.
 Phoebus (gl. 'dicitur a phos quod est ignis, quia ardet ut ignis') VIII 272. IX 204.
 phōnos (= φωνή) — sonus VIII 268.
 phōrōs (= φορός?) — ferre VIII 274.
 phōs (= ignis) VIII 272.
 phylasse (= φυλάσσειν) — seruare VIII 273.
 phŷsīca (= φυσική) gl. 'scientia naturalis' VIII 271.
 phŷsīcē adu. (conficere) XVII 142.
 phŷsiōlōgus XX 135.
 phŷsis (= natura) VIII 271.
 pĕtās X 303.
 pĕgĕr XIII 134.
 pĕget XVI 31. 85. XXVII 1.
 pignĕrare XV 177.
 pignūs (plur. pignora — pignera) XI 106. 108.
 pĕgrītīēs XIX 125.
 pīla, ae (= 1. pes pontis seu pilare 2. taberna 3. instrumentum quoteruntur pultes) XII 394. 395.
 pīla, ae (= ludus) XII 394.
 pilātus XXI 43.
 pillĕum, i plur. XXV 251.
 pillĕus, i — iuuenum XII 417.
 pīlum, i (= telum) XI 16. XII 395.
 pīlus, i (= tribulum) XII 396.
 pīlus, i (= capillus) X 166. XII 396.
 pīnastĕr m. XXV 296.
 pinguēdo X 279. 280.
 pinna, ae (= summitas templi) XII 260.
 pinso (pinsui — pistum) XXVI 251. 253.
 pīnūs, ūs (— i) XXV 171. 174.
 pīpare XIX 39.
 Pisces VII 29.
 * pīsīs (= πῖσος?) — umor VIII 257.

- pistin (= πίστις) — fides IX 80.
 pistris, is (= nauis) X 227.
 pistris, tricis (= monstrum mari-
 num) X 228.
 pix, pīcis f. VI 15.
 plā. (= plācēo) XVI 81.
 plācēre XVI 78. 82. 97.
 plācītum, i XI 126. (supin.) XXVI
 144.
 plāga (= uulnus) X 14.
 plāga (= 1. regio 2. rete) X 14.
 XII 210.
 plango (planxi — planctum) XXVI
 229. 235.
 plantārē, is (gl. 'significat id quod
 ponitur sub planta pedis in sotu-
 lari (sic) gallice tacon') XII 307.
 308.
 * plantārīa, ae (= ramus) XII 309.
 310.
 plasma (= formatio) I 1.
 Plātō XXII 5. Plātō XXII 36.
 plaudo (plausi — plausum) XXVI
 213.
 plaustrum, i (= maior ursa) XII 456.
 plēbēs XXV 178.
 plebs VI 18. XII 110.
 plecto (plexi — plexum) XXVI 255.
 plēnē (= plēnītēr) XX 205.
 plēnītēr XXI 5.
 plēo (= implēo) XXVI 58.
 plēo (plēui) XXVI 168.
 plēōnasmos, i (= adoptio superuacui
 uerbi) I 16. (plēōnasmos) II 15.
 plēri (= plerique) XXIV 24.
 plērūquē XXII 72.
 plexum (supin.) XXVI 165.
 plī. (= plīco) XV 34. XXVI 119.
 plīco XXVI 121. 124.
 plūo (plūui — plūtum) XXVI 189.
 190.
 plūrālītēr XXV 138.
 plūs VI 23. (adu.) XX 211. 221.
 Plūtō (miserorum genitor) VII 39.
 plūuīa XII 373.
 pōēma XII 98.
 pōēsis XII 99.
 pōēta IX 316. XII 99.
 pōētīca — ars XII 98 (Arte poētica
 fungor . . .).
 pōlīs (= πόλις) — urbs VIII 248.
 X 72.
 pollēre XVI 72.
 pollex (gl. 'grossior uel maior digi-
 tus manus') IX 244.
 pollicēor (pollicītus sum) XXVI 172.
 pollicēri — rogatum XIX 13.
 * pollicītasti XXVI 40.
 pollicītum, i XIX 14.
 pollūo (ūi — ūtum — ěre) XXVI
 272 (uid. lūo).
 pōlus, i IX 347. XII 217.
 Pōlŷhymnīa VII 9. 16.
 pōlŷmitus — uestis (gl. 'quasi uariis
 guttis depicta') X 251.
 pōlŷpus (gl. 'quidam piscis') IX 235.
 pōlŷpus (= foedatio naris) IX 232.
 235.
 pōlys (= πολὺς) — pluralitas VIII
 247.
 pōlŷsyllāba (gl. 'dictio habens plures
 syllabas') VIII 247.
 * pōlŷsynthēton (= polysyndeton) I
 49. 51.
 pōlŷtōton (= πολύπτοτον) I 92.
 pōmārīum plur. XI 80. XII 321.
 pōmērīum plur. XI 79. XII 320.
 pōmum XII 319.
 pōmus XII 319.
 pondērare XV 195.
 pōnē XXIII 11.
 pōno (pōsui — pōsītum) XXVI 245.
 pons VI 4.

- pontus, i XII 70. 78.
 * pōpīna, ae (= pūpa — Puppe) XI 34.
 pōpulnus XXV 40.
 pōpūlus XII 13. 14.
 pōpūlus — unde ductum sit VIII
 248. (= collectio gentis) XII 13.
 14. 109. (uocat.) XXV 217.
 porrum, i XXV 263.
 porta, ae X 29.
 portare (u. l. baiulare) — colum VII
 45.
 portentum, i XI 109. 112.
 portūs XII 279. XXV 170.
 pōrus, i (= πόρος) IX 236.
 pōs (= ποῖς) — pēs VIII 249.
 poscēre — consilium XIX 31.
 pos (= posco) XIX 133. XXVI 11.
 posco XXVI 78. 178.
 posse (= potentia et potestas) X
 234.
 * possēdēnōpāgus (gl. 'uilla iuxta
 portum ut burdegala') VIII 255.
 * possēdēnos (= portus) VIII 255.
 * possessiūē XXVII 22.
 possessiūus — nomen XXV 33. 39.
 44. 46.
 possessum (= possessium) XXV
 42.
 possībile (= possibilitas) XXVI 43.
 post XXIII 68. 214. XXV 82.
 postella, ae X 287.
 postīca, ae X 59.
 postquam XX 209.
 postum (= positum) XX 132.
 postūmus XIII 17.
 postus (= positus) XXIII 14.
 pōtābīlis — aqua VII 66.
 pōtātum (pōtum) XXVI 129.
 pōtens XXVI 99.
 pōtentātūs, ūs XII 363.
 pōtentīa (= sanitas) X 233. (= uali-
 tudo corporis firmi) XII 362.
 pōtestas (= dignitas) X 234. XII 363.
 pōtīor (= itus sum, — iri) XXVI 107.
 pōtīor (potissimus) XXVI 110.
 pōtīri — exoptatis XVII 122. XVIII
 24.
 * practīca, ae (gl. 'scientia manualis
 sicut scientia medicorum') VIII
 259.
 prae (= 1. ad 2. ab 3. super 4. ualde
 5. ante) XXIII 130. 131. 132. 133.
 134. 214.
 praebenda, ae IX 88. (plur.) XIX
 122.
 * praebendārīus (= suscipiens prae-
 bendam) IX 89.
 praebēre XIX 122.
 praebītōr IX 88.
 praeceps XXV 183.
 praecingēre XVII 129.
 praecīpēre XIX 29.
 praecisīo fig. rhet. (= ἀποσιώπησις)
 III 89.
 praeda, ae XII 200.
 praefectus — urbis IX 104.
 praefigēre XIX 70.
 * praelatus, i (= Prälat) XVIII 19.
 praelōqui XVII 85.
 Praenestē n. XI 105. XXV 193.
 praenōmen XI 1.
 praepōsīta, ae (= praepositio) XXIII
 20. 210. XXV 75. 80. XXVI 69.
 * praepōsītīua, ae (= praepositio)
 XXIII 23. 24. 26. 62. 63. 65. 91.
 135. 142.
 praepōsītīuus — aduerbium XX
 178. — coniunctio XXII 63. —
 pars (= praepositio) XXIII 1.
 * praepōsītōr (gl. 'est ille qui prae-
 ponit fercula uel scutellas ad men-
 sam') IX 90.
 praepōsītus, i (= Propst) — eccle-
 siarum — scholarum IX 105.
 praepostērus — ordo XXIII 17. 18.
 praeōgare XV 82.

- praes VI 5.
 praesāgĭum XI 49.
 praescĭus XIII 244.
 praesens XXVI 99.
 * praesentĕr XIV 56.
 praesēpē XI 104. XXV 192.
 praesĭdēre XVI 57.
 praestare (= 1. praeualere 2. donare
 3) accommodare) XV 209. 210.
 praestōlari (= quaerere) XV 225.
 praestōlari (= exspectare) XV 225.
 praesŭl IX 325. 326.
 praesŭmĕre XVII 151. 152.
 * praetaxare (= 1. palmitare 2. su-
 barrare 3. determinare) XV 108.
 XIX 71.
 praetĕr XXIII 201.
 praetĕrĭre XVIII 41.
 praetĕrĭtum, i — participii XXVI
 181.
 praetexta, ae (= uestis nobilium) X
 244.
 praetōr — castrorum IX 104.
 praeuāricari XV 55.
 praeuĕhĕre (= vorantragen) — ensem
 IX 22.
 prandĕo XXVI 146.
 prandĕre XV 160.
 prātōs (= manus) VIII 259.
 prĕ. (= prĕcis) X 239.
 prĕcis. XXV 165.
 prĕmo (pressi — pressum) XXVI
 243. 244.
 prendo (prendĭdi — pressum) XXVI
 218.
 pressŭra, ae XV 202.
 prex VI 15.
 pridĕm XXV 83.
 pridĭē XX 192. 211.
 primaeuus — materia (= Urstoff)
 VIII 175.
 primĭpĭlus, i IX 20.
 primitiuus — pronomen XIV 39.
 (primitiuus) — uerbum XV 114.
 prĭmus XIII 57. XXV 52.
 princĭpĭalis — littera XXVI 83.
 prĭōr XIII 58. XXV 49.
 * priscum, i (= tempus perfectum)
 XVIII 13.
 prō XXIII 13. 126. 127. 128. 129.
 197. 198. 214.
 prōāuus, i IX 343.
 prōbare XV 95.
 prōbē (= prōbĭtĕr) XX 204.
 prōbo XXVI 58.
 prōbus (= 1. bonus 2. sapiens 3.
 religiosus 4. placidus) XIII 81. 82.
 prōcax — ostentator XIII 113.
 prōcella X 108.
 prōcelleumātĭcus (= prōcĕleusmātĭ-
 cus) IV 13.
 prōcĕres (gl. 'quasi procul a carie')
 IX 192. 193. 252. (prōcĕrum) XXV
 180.
 prōcrastĭnare XV 12.
 prōcŭl XXIII 129.
 prōcumbĕre (= orare) XVII 67.
 prōcus, i (gl. 'est ille qui importune
 concubitum petit, et dicitur de
 procor quod idem est quod peto')
 IX 253.
 prōdĭgĭum XI 109. 112.
 proelĭa — mulierum XII 57.
 prōferre XVII 24. 25.
 prōfŭgus XIII 221.
 prōgignĕre IX 44.
 prōgnostĭca (= προγνωστικά) gl. 'di-
 uinatio futurorum' VIII 225.
 prōh! (interi.) XXIV 44.
 prōlongare XV 13. 184.
 prōlōqui XVII 81.
 prōmissum, i XIX 14.
 prōmittĕre — ultro XIX 13.

- prōmo (prompsi — promptum) XXVI 163. 241.
 prōmōuēre (= 1. exaltare 2. abigere) XVI 42.
 promptārium, ii XI 61.
 prōnēpōs IX 344.
 prōpāgo, īnis X 180.
 prōpē XXV 82.
 prōpērē (= prōpērantēr) XX 196.
 prōphēta IX 318.
 * prōphōnēsīs fig. rhet. (= προανα-
 γώνησις) I 59.
 proptēr XXIII 14.
 prōpugnācūla, ōrum (gl. 'fenestrae
 per quas pugnatur') XI 73.
 prōra, ae X 1. 7.
 prōrōgare XV 12. 82.
 prorsum XX 110.
 prōsāpīa X 180.
 proscribēre XVII 138.
 proscriptus XIII 225.
 Prōserpīna VII 57.
 :
 prōsōpōpoeīa fig. rhet. (= προσω-
 ποποιΐα) I 106.
 prōtēlare XV 12.
 prōteruē (= prōteruītēr) XX 205.
 prōteruus — facto XIII 117.
 :
 * prōthēsēospārālangē fig. rhet. (= προθέσεως παραλλαγή) I 27.
 :
 prōthēsis (= πρόθεσις) gl. 'figura
 quando littera uel syllaba additur
 in principio dictionis, ut gnatus
 pro natus' I 7. VIII 312.
 prōtīnus XX 195.
 prōtōplastus, i (= πρωτόπλαστος)
 gl. 'homo primus ut Adam, quasi
 primus formatus' VIII 256.
 prōtōs (= πρῶτος) — primus VIII
 256.
 prōuincīa (= 1. prouida mens 2. terra
 alicuius comitis 3. continua seu
 contermina) X 225. 226.
- proxīmīor XXV 63.
 proxīmus XIII 99. 100. 101. 102.
 103.
 prūdēns XIII 168.
 prūina XII 375.
 prūrīo XXVI 208.
 psallēre XVIII 31. 33.
 psallin (= ψάλλειν) — cantare VIII
 258.
 psallo (psalli — ěre) XXVI 238.
 psalma (= ψάλμα) XI 7.
 psalmus (= ψαλμός) VIII 258.
 psaltērīum (= ψαλτήριον) VII 14.
 pseustis (= ψευστής) — falsus VIII
 260.
 ptōtos (= casus) VIII 263.
 pūbēs, is (pube tenus) XXIII 5.
 pūdet XVI 31. XXVII 1.
 pūella X 37. 38.
 pūēr — unde ductum sit XII 37. 38.
 pūērōs (= uerbero) XII 38.
 pūgīl IX 70.
 pūgillātōr IX 71.
 pugna — pоторum XII 57.
 pulchēr XIII 19. 229.
 pulmo — loquitur XIX 106.
 pulpare XIX 33.
 puls VI 18.
 puluinar XI 165.
 puluis (puluēr) XXV 320. 321.
 punctum, i XII 399.
 punctus, i XII 399.
 pungēre (= 1. facere punctos 2. sti-
 mulare) XVII 125. 126. 127.
 pungo (pūpūgī — punxi — punc-
 tum) XXVI 79. 230.
 pūpillus, i IX 6.
 pup. (= puppis) XXV 199.
 puppis X 1. 7. XXV 200.
 pūs m. (= custodia) VI 4. XII
 348. n. (= putredo) VI 23. XII
 348.
 pūtātōr — uitis IX 256.

pūtēus XII 294.

pūtrēdo X 195.

pŷr (= πῦρ) — ignis VIII 261.

Pŷracmon (gl. 'faber Jouis, qui mediante incude et igne fabricat fulmina') VIII 31. 261.

pŷrōmantia X 126.

pŷrōpus (gl. 'lapis pretiosus — uidetur ardere ut ignis') VIII 235.

Pŷrōus IX 227.

pyrrichius IV 2.

quā XX 4. 5. 9. 11.

quā dē causā XXIII 9.

quā dē rē XXIII 9.

quādrūpēdāns (subst. = equus) X 286.

quādrūpēs (= equus) IX 141.

quaerēre XVII 37. XVIII 26.

quaero (quaesitui — quaesitum — ěre) XXVI 272.

quaeso (— iui) XXVI 250.

* quaestiuus — coniunctio XXII 94.

quālis XXV 13. 14. 328.

* quālītātīuē XX 213.

quām XX 194. 222.

quam citō XX 195.

quam ob rem XXIII 9.

quamuis XXII 23.

quandō (1. interrogatiuum 2. relatiuum 3. infinitum 4. = quia 5. = aliquando) XX 120. 121. 122. 123. XXII 25. 26.

* quantītātīuē XX 129. 212.

quantus XXV 13. 328.

quāsī XX 124. 182. 183.

quassare (= frangere) XV 111.

quātēnūs XXII 64. 86. 90.

quāterniō (gl. 'dominus supra quatuor milites uel homines') IX 270. XII 140.

quāternus, i (= iunctura octo foliorum) XII 139.

quē (= 1. sed 2. id est 3. sicut) XXII 66. 68. 74.

quēo (fut. quēam — quibo) XXVI 105.

quercūs, ūs (— i) XXV 171. 174.

quēri XVII 37.

quernus XXV 40.

quīā XXII 14. 26.

quīānos (= κραινώς) — rubeum VIII 277.

quicunquē XXV 148.

quidām XXV 148.

quīdēm XXII 67.

quī. (= quiesco) XIX 133. XXVI 11.

quiesco (— ēui — ētum — ěre) XXVI 205.

quilibēt XXV 51. 148.

quin XXII 65.

quinimo XX 209.

Quinquā. (= Quinquātriā) XXV 210.

quire XVIII 55.

Quīrinus (= Romanus) VIII 279.

quīris (= hasta) VIII 278.

Quīrites (= Κυρίται) VIII 278.

quīs XXV 13. 14. 140. 328.

quisnām XXV 150.

quispiām XXV 150.

* quispūtās XXV 151.

quisquām XXV 150.

quisquē XXV 150.

quisquis XXV 150.

quiuis XXV 148.

quō XX 4. 5. 8. 10.

quōcirca XXIII 7. 95.

quondām XX 53. 116.

quōnīām XXII 14.

quōpē — muta octaua VIII 276.

- quōquē (= 1. certe 2. et 3. etiam) XXII 55. 66.
 quorsūm XX 109.
 quorsūs XX 109.
 quōt XXV 329.
 quōtennis XXV 330.
 quōtus XIII 135. 136. 137.
 quōusquē XX 174.
- rabbi (= doctor) VIII 283.
 rābīdus — catellus XIII 106.
 Rādāmanthus VII 52.
 rādīare XV 219.
 rādīus — textoris — solis — rotae IX 224. 225.
 rādo (rāsi — rāsum) XXVI 212.
 raeda, ae IX 185.
- rāma (= excelsum) VIII 284.
 rancīdūlum — unde sit ductum VIII 287.
 rancos (= foetidus) VIII 287.
 rāpax — praedo XIII 106.
 rāpīdus — fluuius XIII 106.
 rastrum, i XXV 263.
- rātīōcinātio fig. rhet. III 22.
 rātis, is f. X 2. 6.
 raucio (rausi — rausum) XXVI 162. 262.
 rē (praep.) = 1. rursum 2. retro 3. contra XXIII 199.
 Rea VII 20. X 213.
- rēcīprōcatio XIV 37.
 rēcordari — rei XV 130. 131. — rem XV 130. 132.
 rēcordor XXVI 59.
 rēcumbēre (= iacēre) XVII 67.
 rēdēo (fut. rēdēam — rēdībo) XXVI 105.
 rēdīmēre (= 1. liberare 2. conducere 3. soluere) XVII 28. 29. XIX 117.
- rēdīmīclum, i XI 133.
 rēdīmire XIX 116.
 rēdōlēre XVI 54. 55.
 rēferre (= narrare) XIX 1. 96. XX. 107.
 rēfert (= 1. pertinet 2. distat 3. relatiue ponitur) XIX 1. XXVII 8. 10.
 rēgīa, ae XII 52. XXV 271.
 rēgīo (= regnum) X 235.
 * rēgistrum, i (= 1. 'liber in curia regis, in quo scribuntur gesta praeclara' 2. 'libri dux s. corda in libro ad inueniendam lectionem' XII 462.
- * rēgmon (= sonus) VIII 286.
 rēgo (rexī rectum) XXVI 229.
 rēlatiue — nomen XXV 7.
 rēlatum (= relatiuum) — pronomen XIV 117.
 rēlēgātus XIII 226.
 rēlīgo X 289.
 rēllīgīo X 288.
 rēllīgīōsus, i (= monachus) X 62.
 rēmānēo (remanēo) XXVI 171.
 rēmex XII 151. 153.
 rēmīgīum (= remorum collectio) XII 154.
 rēmōuēre (= excipere) XXVI 101. 118. 136. 208.
 rēmus X 13. XII 152. 153.
 rēn VI 6. plur. — luxuriae sedes — alimentum IX 263.
- rēnunculus — intestinorum pars IX 262.
 rēor (rātus sum) XXVI 173.
 rēpēdare XIX 69.
 * rēpēdēre (= reuerti) XIX 69.
 rēpētē XX 197.
 rēpērīo (— pērī — pertum — ire) XXVI 263. 264.
 rēpērīre XVIII 11. 65. 66.

- rēpētītīo fig. rhet. (= ἐπαράληψις) III 3.
 rēprēhendēre — uirum uitiosum XIX 27.
 rēs VI 16. XII 282. 328. 329. XXV 178.
 rēsīdēre XVI 59.
 rēsīdūm, i XVI 60.
 rēsīs (= ῥῆσις) — elocutio VII 61. VIII 285. IX 307.
 * respectiuus — pronomen XIV 117.
 respirare XV 143.
 resplendēre XVI 72.
 responsum, i XI 50.
 restaurare XV 19.
 res. (= restis) XXV 199.
 restis XXV 200.
 rēsultare XV 169.
 rēsurgēre XVII 131.
 rētē XII 210.
 rētīcūlum (= 1. paruum rete 2. tegimen quod capiti ponere uirgo solet) XI 29. 30.
 rētīnēre XVI 106. 113.
 retrāctare XIX 55.
 retrāhēre XIX 55.
 rēuērēri (= uenerari) XVI 69.
 rēuertī XVII 1.
 rex VI 4.
 rhētōr IX 306. 307. XII 96.
 rhētōrīca (= ῥητορικὴ) gl. 'scientia quae docet ornate loqui' VIII 285. (ars) XII 96.
 rhētōrīcē — proferre uerba XVII 80.
 rhētōrīcus — liber XII 97.
 rīdēo (rīsi) XXVI 149.
 rīgare XV 135.
 rīgēo (rīgūi) XXVI 158.
 * rīmāchīa (gl. 'pugna de numero') VIII 281.
 rīmari XV 181.
 * rīmōs (= ἀριθμός) — numerus VIII 281.
 rīnōs (= ῥινόσ) — nāris VIII 282.
 rīnoscērōs (= ῥινόκερος) gl. 'animal habens unum cornu in nare' VIII 282.
 rīpa — fluminis XII 311.
 rītūs, ūs IX 323.
 rixari XV 75.
 rōdo (rōsi — rōsum) XXVI 213.
 * rōdōn (= ῥόδον) — rosa VIII 280.
 rōgare XV 81. XXVI 55.
 * Rōmīpēta (= Rompilger) XII 345.
 rōs VI 4.
 rostra, ōrum — dictatoris XII 65.
 rōtundus — pomum XIII 31.
 rūbus, i m. XXV 296.
 ructātīo XV 101. 103.
 rūdentēs X 13.
 rūdis, is (= uirga praetoris) XII 189.
 rūdis, e (= 1. incurius 2. nouus) XII 189. 190.
 rūdo (rūdi) XXVI 220. 225. XIX 38 (rūdit asellus).
 rūgīre XIX 33 (leo rūgit).
 rūmēn XI 102.
 rūo (rūi — rūtum — rūitum) XXVI 191.
 rūpēs, is XII 83.
 rursūm XX 110.
 rūs VI 25. IX 165.
 rustīcus, i IX 165.
 sabbāta, ōrum (= σάββατα) — requies VIII 294.
 sēcēr XIII 105.
 sēcērārīum, ūi XI 203.
 sēcrum, i plur. X 224. 231. XI 65. XIII 105.
 saepīo (saepsi — saeptum — ire) XXVI 265.
 saepīre XIX 97.
 saeps, is f. VI 19.

saeuus XIII 181.

sāgāna, ae (= 1. gummi 2. uestis 3. uates) X 292.

Sāgītārius VII 28.

sāl m. VI 5. XII 119 (= sapientia). plur. XII 120 (= reprehensio). n. VI 25. XII 118 (= condimentum oris).

sālō (sālūi — īi — īui — saltum — ire) XXVI 127. 266.

sālire XVIII 29. 31. 33.

sallēre XVIII 31. 32.

sallire XVIII 30. 32.

sālūbēr XIII 153.

sālum, i XII 67.

saluē XVI 2. 4.

sancō (sanxi — sanctūi — sanctum — sancitum — ire) XXVI 261. 269.

sancire XVIII 48. 49.

sanctus XIII 104.

* sandāpīlum, i — pauperis feretrum XII 196.

sānē XX 104.

sanguin (= rubeum) VIII 305.

sanguis — unde ductum sit VIII 305. (= 1. progenies 2. humor 3. peccatum 4. uita 5. eucharistia) IX 4. 196. 197. 198.

sānīēs X 194. 195.

sāpēre (= sapientem esse 2. saporem habere) XVII 87. 88. XVIII 26.

sāphīrum (= uitrum) XII 121.

sāphirus (= gemma) XII 121.

sāpiens XIII 168.

sāpit (= significat) XV 224.

sarcasmos fig. rhet. (= σαρκασμός) I 70.

sarcō (sarsi — sartum — ire) XXVI 262.

sarcōfāgus (= σαρκοφάγος) gl. 'sepulcrum mortuorum' VIII 289. XII 143.

sarcos (= σάρξ-κός) — caro VIII 289. XII 144.

sāt XX 211.

sātān (= aduersans) IX 73.

sātīra X 245.

sātīus XX 103.

sātum (supin.) XXVI 128.

Sātur. (= Sāturnālīa) XXV 210.

Sāturnus (gl. 'quasi satur annis') VII 18. 26. 38.

Sātīrus IX 312. 313.

saxum, i XII 84.

* scābēr, bri — ferrum quo pes purgatur equinus XII 277.

scābēr (= scabiosus) XII 278.

scābēre XVII 46. 47.

scābo (scābi — ěre) XXVI 199.

scalpēre XVII 46. 47.

scandālīzare XV. 91. 92.

* scandire — uersum) XVIII 7.

scando (scandi — scansum) XXVI 180. 218.

scāpha, ae X 10.

scēlus XI 67.

scēma (= ornatus uerborum) I 43. III 2. (= color rhetoricus) XI 36.

scēna (= umbratio) XII 206.

scēnicus (= σκηνικός) gl. 'homo diligens umbras' VIII 301.

scēnon (= umbra) VIII 301.

scindo (scīdi — scissum) XXVI 95. 217. 224.

sciscītari XV 182.

scissōr — pannorum (= sartor) IX 256.

scōba (= scōpa — scōpae, arum) X 181. 182.

* scōbo (— ěre) X 183.

scobs f. VI 18. X. 181. 182.

scōla XII 239. 243.

scōrīa (= σκωρία) X 97.

Scorpīo VII 34.

Scorpīus VII 28.

- scortum, i XII 338.
 scrĕare XV 93. 173. 174.
 scriba — denotat magistrum IX 119.
 scribĕre (= describere) I 77.
 scribo (scripsi — scriptum) XXVI 199.
 scrĭnĭum, ĭi X 203.
 scriptĕr — denotat officium IX 119.
 scrobs f. VI 19. plur. — serpentum XII 435.
 scrĕpŭlus, i VIII 15.
 * scrŭtāmĕn X 86.
 scrŭtari XV 181.
 scŭtella, ae X 134. 184.
 scŭtĕn (= rotundum) VIII 306. X 185. (scŭton) XII 276.
 scŭtum, i XII 101. 276.
 Scylla VII 49. X 252.
 Sĕcāna — fluuius XXV 274.
 seclum, i (= 1. centum annorum spatium 2. uita seclaris 3. munda uoluptas) XI 159. 160. (= gentis successio) XII 343.
 sĕ. (= sĕco) XV 34. XXVI 119.
 sĕco (sĕcŭi — sectum — are) XXVI 273.
 secta, ae (= 1. 'haeresis seu mala fides haeticorum' 2. 'fides catholica Christianorum') X 149. 150.
 sectum (supin.) XXVI 134.
 * sĕcŭlus, i — a secludendi uerbo ductum (= hĕrĕs) XII 343.
 sĕ. (= sĕcŭris) XXV 199.
 sĕcŭris X 210. XXV 200.
 sĕcŭrus XIII 91.
 sĕcŭs XX 166.
 sĕdĕo (supin. sessum) XXVI 154.
 sĕdĕs — praesulis XII 63.
 sĕdlĕ, is XII 66.
 sĕdŭcĕre (= decipere) XVII 116.
 sĕgĕs X 42.
 segnis XIII 132.
 sĕmĕl XX 106.
 sĕmĕn XII 22. sĕmĕn XIV 79.
 * sĕmentĭnum, i XII 23.
 sĕmentis XII 23.
 sĕmĕstris — luna XIII 32.
 sĕmĭdĕus XII 250.
 sĕmĭnĭum, ĭi XII 25.
 sĕmĭpĕs IV 29.
 sĕmĭplĕnus — 1. uox 2. oratio¹ XXIV 12. 14.
 sĕmis (= medium assis) IX 251. (= dimidius) XII 247. (= imperfectus) XII 249. 251. (XV 206).
 sĕmis, missis (= dimidius pes) XII 248.
 sĕmĭta XII 35.
 sĕmĭŭr XII 251.
 sempiternus XIII 4. 5.
 sĕnātŭs, ŭs (gl. 'congregatio senatorum hominum seu prudentium') VIII 300.
 sĕnectŭs XII 47.
 * sĕnescallus, i (= sĕnĕchal — Seneschall) IX 19.
 sĕnĭĕr XXV 292.
 sĕnĕs (= sensus) VIII 300.
 sensĭbĭlis XIII 172.
 sensĭlis XIII 172.
 sensim XX 97. 104.
 sensum, i XII 149. 150.
 sensum (supin.) XXVI 162.
 sensŭs, ŭs XII 149. 150.
 sententĭa, ae fig. rhet. III. 26.
 sentĭo (sensi — sensum — ĭre) XXVI 265.
 Septembĕr XXV 198.
 septentrĭo (= maior ursa) XII 456.
 sĕpŭlerum, i XII 142.
 sĕpultum (supin.) XXVI 127.
 sĕquestĕr IX 41.
 sĕquor (sĕcŭtus sum) XXVI 193.
 Sĕraph XII 299.
 Sĕrāphin XII 298.

- pernoctare XV 118.
 pĕrōrare XV 26.
 perpĕtrare XV 154.
 perpĕtūus XIII 2.
 persaepe XX 82.
 * persaeipiūs XX 148.
 Perseus (uocat. Perseu) XXV 224.
 persēuĕrare XV 200.
 persisto XXVI 113.
 pertinĕre XVI 103.
 perunctus — unguento XIII 250.
 pēs VI 3.
 pessum. (= pessumdāre) XXVI 89.
 pestis X 105.
 * pĕtasma, ātis (gl. 'cortina quae ponitur in templo') XII 226.
 pĕtĕre XVIII 26.
 pĕto (pĕtīui — itum) XXVI 57. 256.
 petra, ae XII 83.
 pĕtrīnus — paries X 55.
 Pĕtrus — dictus Simon, quia simplicitate floruit IX 258. — appellatus Cephas, quod fuit caput ecclesiae IX 261.
 pexum (supin.) XXVI 165.
 phāne (= φανῆναι) — apparere VIII 269.
 phantāsia I 115.
 Phāraon (gl. 'ducitur a phares quod est diuidere, quia sub ipso fuerunt ab Aegyptiis diuisi Hebraei') VIII 270.
 phāres (= diuidere) VIII 270.
 phāsēlus X 10.
 * philōbōlia (gl. 'iactantia amorum') VIII 201.
 * Philōgēus IX 227.
 Phīlor. (= Phīlorchium) XXV 136.
 phīlos (= amor) VIII 267.
 philōsōphīa (gl. 'amor sapientiae') VIII 267. 295. XXVII 52.
 Phoebē (— ēs — ae — ēn — ē) XXV 236.
 Phoebus (gl. 'dicitur a phos quod est ignis, quia ardet ut ignis') VIII 272. IX 204.
 phōnos (= φωνή) — sonus VIII 268.
 phōrōs (= φορός?) — ferre VIII 274.
 phōs (= ignis) VIII 272.
 phylasse (= φυλάσσειν) — seruare VIII 273.
 phŷsīca (= φυσική) gl. 'scientia naturalis' VIII 271.
 phŷsicē adu. (conficere) XVII 142.
 phŷsiōlōgus XX 135.
 phŷsis (= natura) VIII 271.
 pĭētās X 303.
 pĭgĕr XIII 134.
 pĭget XVI 31. 85. XXVII 1.
 pignĕrare XV 177.
 pignūs (plur. pignora — pignera) XI 106. 108.
 pĭgritīēs XIX 125.
 pīla, ae (= 1. pes pontis seu pilare 2. taberna 3. instrumentum quo teruntur pultes) XII 394. 395.
 pīla, ae (= ludus) XII 394.
 pilātus XXI 43.
 pillĕum, i plur. XXV 251.
 pillĕus, i — iuuenum XII 417.
 pilum, i (= telum) XI 16. XII 395.
 pilus, i (= tribulum) XII 396.
 pīlus, i (= capillus) X 166. XII 396.
 pīnastĕr m. XXV 296.
 pinguēdo X 279. 280.
 pinna, ae (= summitas templi) XII 260.
 pinso (pinsui — pistum) XXVI 251. 253.
 pīnūs, ūs (— i) XXV 171. 174.
 pīpare XIX 39.
 Pisces VII 29.
 * pīsīs (= πῖσος?) — umor VIII 257.

- pistin (= *πίστις*) — fides IX 80.
 pistris, is (= *naus*) X 227.
 pistris, tricis (= *monstrum mari-*
num) X 228.
 pix, pīcis f. VI 15.
 plā. (= *plācēo*) XVI 81.
 plācēre XVI 78. 82. 97.
 plācītum, i XI 126. (supin.) XXVI
 144.
 plāga (= *uulnus*) X 14.
 plāga (= 1. regio 2. rete) X 14.
 XII 210.
 plango (planxi — *planctum*) XXVI
 229. 235.
 plantārē, is (gl. 'significat id quod
 ponitur sub planta pedis in sotu-
 lari (sic) gallice tacon') XII 307.
 308.
 * plantārīa, ae (= *ramus*) XII 309.
 310.
 plasma (= *formatio*) I 1.
 Plātō XXII 5. Plātō XXII 36.
 plaudo (plausi — *plausum*) XXVI
 213.
 plaustrum, i (= *maior ursa*) XII 456.
 plēbēs XXV 178.
 plebs VI 18. XII 110.
 plecto (plexi — *plexum*) XXVI 255.
 plēnē (= *plēnītēr*) XX 205.
 plēnītēr XXI 5.
 plēo (= *implēo*) XXVI 58.
 plēo (plēui) XXVI 168.
 plēōnasmos, i (= *adoptio superuacui*
uerbi) I 16. (plēōnasmos) II 15.
 plēri (= *plerique*) XXIV 24.
 plērumquē XXII 72.
 plexum (supin.) XXVI 165.
 plī. (= *plīco*) XV 34. XXVI 119.
 plīco XXVI 121. 124.
 plūo (plūui — *plūtum*) XXVI 189.
 190.
 plūralītēr XXV 138.
 plūs VI 23. (adu.) XX 211. 221.
 Plūtō (miserorum genitor) VII 39.
 plūuīa XII 373.
 pōēma XII 98.
 pōēsis XII 99.
 pōēta IX 316. XII 99.
 pōētīca — ars XII 98 (*Arte poētica*
fungor . . .).
 pōlīs (= *πόλις*) — urbs VIII 248.
 X 72.
 pollēre XVI 72.
 pollex (gl. 'grossior uel maior digi-
 tus manus') IX 244.
 pollicēor (pollicītus sum) XXVI 172.
 pollicēri — rogatum XIX 13.
 * pollicītasti XXVI 40.
 pollicītum, i XIX 14.
 pollūo (ūi — *ūtum* — *ēre*) XXVI
 272 (uid. lūo).
 pōlus, i IX 347. XII 217.
 Pōlŷhymnīa VII 9. 16.
 pōlŷmītus — uestis (gl. 'quasi uariis
 guttis depicta') X 251.
 pōlŷpus (gl. 'quidam piscis') IX 235.
 pōlŷpus (= *foedatio naris*) IX 232.
 235.
 pōlys (= *πολύς*) — pluralitas VIII
 247.
 pōlŷsyllāba (gl. 'dictio habens plures
 syllabas') VIII 247.
 * pōlŷsynthēton (= *polysyndeton*) I
 49. 51.
 pōlŷtōton (= *πολύπτοτον*) I 92.
 pōmārīum plur. XI 80. XII 321.
 pōmērīum plur. XI 79. XII 320.
 pōmum XII 319.
 pōmus XII 319.
 pondērare XV 195.
 pōnē XXIII 11.
 pōno (pōsūi — *pōsītum*) XXVI 245.
 pons VI 4.

- pontus, i XII 70. 78.
 * pōpīna, ae (= pūpa — Puppe) XI 34.
 pōpulus XXV 40.
 pōpulus XII 13. 14.
 pōpulus — unde ductum sit VIII
 248. (= collectio gentis) XII 13.
 14. 109. (uocat.) XXV 217.
 porrum, i XXV 263.
 porta, ae X 29.
 portare (u. l. baiulare) — colum VII
 45.
 portentum, i XI 109. 112.
 portūs XII 279. XXV 170.
 pōrus, i (= πόρος) IX 236.
 pōs (= ποῦς) — pēs VIII 249.
 poscere — consilium XIX 31.
 pos (= posco) XIX 133. XXVI 11.
 posco XXVI 78. 178.
 posse (= potentia et potestas) X
 234.
 * possēdēnōpāgus (gl. 'uilla iuxta
 portum ut burdegala') VIII 255.
 * possēdēnos (= portus) VIII 255.
 * possessiūē XXVII 22.
 possessiūus — nomen XXV 33. 39.
 44. 46.
 possessum (= possessium) XXV
 42.
 possibīle (= possibilitas) XXVI 43.
 post XXIII 68. 214. XXV 82.
 postella, ae X 287.
 postica, ae X 59.
 postquam XX 209.
 postum (= positum) XX 132.
 postūmus XIII 17.
 postus (= positus) XXIII 14.
 pōtābīlis — aqua VII 66.
 pōtātum (pōtum) XXVI 129.
 pōtens XXVI 99.
 pōtentātūs, ūs XII 363.
 pōtentīa (= sanitas) X 233. (= uali-
 tudo corporis firmi) XII 362.
 pōtestas (= dignitas) X 234. XII 363.
 pōtīor (— itus sum, — iri) XXVI 107.
 pōtīor (potissimus) XXVI 110.
 pōtīri — exoptatis XVII 122. XVIII
 24.
 * practīca, ae (gl. 'scientia manualis
 sicut scientia medicorum') VIII
 259.
 prae (= 1. ad 2. ab 3. super 4. ualde
 5. ante) XXIII 130. 131. 132. 133.
 134. 214.
 praebenda, ae IX 88. (plur.) XIX
 122.
 * praebendārius (= suscipiens prae-
 bendam) IX 89.
 praebere XIX 122.
 praebītōr IX 88.
 praeceps XXV 183.
 praecingere XVII 129.
 praecīpere XIX 29.
 praecisiō fig. rhet. (= ἀποσιώπησις)
 III 89.
 praeda, ae XII 200.
 praefectus — urbis IX 104.
 praefigere XIX 70.
 * praelātus, i (= Prälāt) XVIII 19.
 praelōqui XVII 85.
 Praenestē n. XI 105. XXV 193.
 praenōmen XI 1.
 praepōsīta, ae (= praepositio) XXIII
 20. 210. XXV 75. 80. XXVI 69.
 * praepōsītīua, ae (= praepositio)
 XXIII 23. 24. 26. 62. 63. 65. 91.
 135. 142.
 praepōsītīuus — aduerbium XX
 178. — coniunctio XXII 63. —
 pars (= praepositio) XXIII 1.
 * praepōsītōr (gl. 'est ille qui prae-
 ponit fercula uel scutellas ad men-
 sam') IX 90.
 praepōsītus, i (= Propst) — eccle-
 siarum — scholarum IX 105.
 praepostērus — ordo XXIII 17. 18.
 praerōgare XV 82.

- praes VI 5.
 praesāgĭum XI 49.
 praescĭus XIII 244.
 praescens XXVI 99.
 * praesentĕr XIV 56.
 praesēpē XI 104. XXV 192.
 praesĭdēre XVI 57.
 praestare (= 1. praeualere 2. donare
 3) accommodare) XV 209. 210.
 praestōlari (= quaerere) XV 225.
 praestōlari (= exspectare) XV 225.
 praesŭl IX 325. 326.
 praesŭmĕre XVII 151. 152.
 * praetaxare (= 1. palmitare 2. su-
 barrare 3. determinare) XV 108.
 XIX 71.
 praetĕr XXIII 201.
 praetĕrĭre XVIII 41.
 praetĕrĭtum, i — participii XXVI
 181.
 praetexta, ae (= uestis nobilium) X
 244.
 praetōr — castrorum IX 104.
 praeuāricari XV 55.
 praeuĕhĕre (= vorantragen) — ensem
 IX 22.
 prandĕo XXVI 146.
 prandĕre XV 160.
 prātōs (= manus) VIII 259.
 prĕ. (= prĕcis) X 239.
 prĕcis. XXV 165.
 prĕmo (pressi — pressum) XXVI
 243. 244.
 prendo (prendĭdi — prensu) XXVI
 218.
 pressŭra, ae XV 202.
 prex VI 15.
 pridĕm XXV 83.
 pridĕ XX 192. 211.
 primaeuus — materia (= Urstoff)
 VIII 175.
 primĭpĭlus, i IX 20.
 primitiuus — pronomen XIV 39.
 (primitiuus) — uerbum XV 114.
 prĭmus XIII 57. XXV 52.
 princĭpĭalis — littera XXVI 83.
 prĭōr XIII 58. XXV 49.
 * priscum, i (= tempus perfectum)
 XVIII 13.
 prō XXIII 13. 126. 127. 128. 129.
 197. 198. 214.
 prōāuus, i IX 343.
 prōbare XV 95.
 prōbē (= prōbĭtĕr) XX 204.
 prōbo XXVI 58.
 prōbus (= 1. bonus 2. sapiens 3.
 religiosus 4. placidus) XIII 81. 82.
 prōcax — ostentator XIII 113.
 prōcella X 108.
 prōcelleumātĭcus (= prōcĕleusmātĭ-
 cus) IV 13.
 prōcĕres (gl. 'quasi procul a carie')
 IX 192. 193. 252. (prōcĕrum) XXV
 180.
 prōcrastĭnare XV 12.
 prōcŭl XXIII 129.
 prōcumbĕre (= orare) XVII 67.
 prōcus, i (gl. 'est ille qui importune
 concubitum petit, et dicitur de
 procor quod idem est quod peto')
 IX 253.
 prōdĭgĭum XI 109. 112.
 proelĭa — mulierum XII 57.
 prōferre XVII 24. 25.
 prōfŭgus XIII 221.
 prōgignĕre IX 44.
 prōgnostĭca (= προγνωστικά) gl. 'di-
 uinatio futurorum' VIII 225.
 prōh! (interi.) XXIV 44.
 prōlongare XV 13. 184.
 prōlōqui XVII 81.
 prōmissum, i XIX 14.
 prōmittĕre — ultro XIX 13.

- prōmo (prompsi — promptum) XXVI 163. 241.
 prōmōuēre (= 1. exaltare 2. abigere) XVI 42.
 promptārium, ii XI 61.
 prōnēpōs IX 344.
 prōpāgo, īnis X 180.
 prōpē XXV 82.
 prōpērē (= prōpērantēr) XX 196.
 prōphēta IX 318.
 * prōphōnēsis fig. rhet. (= προανα-
 γωνησις) I 59.
 proptēr XXIII 14.
 prōpugnācūla, ōrum (gl. 'fenestrae
 per quas pugnatur') XI 73.
 prōra, ae X 1. 7.
 prōrōgare XV 12. 82.
 prorsum XX 110.
 prōsāpīa X 180.
 proscribere XVII 138.
 proscriptus XIII 225.
 Prōserpīna VII 57.
 :
 prōsōpōpoeīa fig. rhet. (= προσω-
 ποποιεία) I 106.
 prōtēlare XV 12.
 prōteruē (= prōteruītēr) XX 205.
 prōteruus — facto XIII 117.
 :
 * prōthēsēōspārālangē fig. rhet. (= προ-
 θεσεως παραλλαγή) I 27.
 :
 prōthēsis (= πρόθεσις) gl. 'figura
 quando littera uel syllaba additur
 in principio dictionis, ut gnatus
 pro natus' I 7. VIII 312.
 prōtīnus XX 195.
 prōtōplastus, i (= πρωτόπλαστος)
 gl. 'homo primus ut Adam, quasi
 primus formatus' VIII 256.
 prōtōs (= πρωτός) — primus VIII
 256.
 prōuīncīa (= 1. prouida mens 2. terra
 alicuius comitis 3. continua seu
 contermina) X 225. 226.
- proxīmīor XXV 63.
 proxīmus XIII 99. 100. 101. 102.
 103.
 prūdēns XIII 168.
 prūīna XII 375.
 prūrīo XXVI 208.
 psallēre XVIII 31. 33.
 psallin (= ψάλλειν) — cantare VIII
 258.
 psallo (psalli — ěre) XXVI 238.
 psalma (= ψάλμα) XI 7.
 psalmus (= ψαλμός) VIII 258.
 psaltērīum (= ψαλτήριον) VII 14.
 pseustis (= ψευστής) — falsus VIII
 260.
 ptōtos (= casus) VIII 263.
 pūbēs, is (pube tenus) XXIII 5.
 pūdet XVI 31. XXVII 1.
 pūella X 37. 38.
 pūēr — unde ductum sit XII 37. 38.
 pūērōs (= uerbero) XII 38.
 pūgīl IX 70.
 pūgillātōr IX 71.
 pugna — pоторum XII 57.
 pulchēr XIII 19. 229.
 pulmo — loquitur XIX 106.
 pulpāre XIX 33.
 puls VI 18.
 puluīnar XI 165.
 puluis (puluēr) XXV 320. 321.
 punctum, i XII 399.
 punctus, i XII 399.
 pungēre (= 1. facere punctos 2. sti-
 mulare) XVII 125. 126. 127.
 pūngo (pūpūgi — punxi — punc-
 tum) XXVI 79. 230.
 pūpillus, i IX 6.
 pup. (= puppis) XXV 199.
 puppis X 1. 7. XXV 200.
 pūs m. (= custodia) VI 4. XII
 348. n. (= putredo) VI 23. XII
 348.
 pūtātōr — uitis IX 256.

- pūteus XII 294.
 :
 pūtrēdo X 195.
 pŷr (= πῦρ) — ignis VIII 261.
 Pŷracmon (gl. 'faber Jouis, qui mediante incude et igne fabricat fulmina') VIII 31. 261.
 pŷrōmantia X 126.
 pŷrōpus (gl. 'lapis pretiosus — uidetur ardere ut ignis') VIII 235.
 :
 Pŷrōus IX 227.
 pyrrichius IV 2.
- quā XX 4. 5. 9. 11.
 quā dē causā XXIII 9.
 quā dē rē XXIII 9.
 :
 quādrūpēdāns (subst. = equus) X 286.
 :
 quādrūpēs (= equus) IX 141.
 quaerēre XVII 37. XVIII 26.
 quaero (quaesitui — quaesitum — ěre) XXVI 272.
 quaeso (— iui) XXVI 250.
 * quaestiuus — coniunctio XXII 94.
 quālis XXV 13. 14. 328.
 * quālītātiuē XX 213.
 quām XX 194. 222.
 quam citō XX 195.
 quam ob rem XXIII 9.
 quamuis XXII 23.
 quāndō (1. interrogatiuum 2. relatiuum 3. infinitum 4. = quia 5. = aliquando) XX 120. 121. 122. 123. XXII 25. 26.
 * quantītātiuē XX 129. 212.
 quantus XXV 13. 328.
 quāsī XX 124. 182. 183.
 quassare (= frangere) XV 111.
 quātēnūs XXII 64. 86. 90.
 quāterniō (gl. 'dominus supra quatuor milites uel homines') IX 270. XII 140.
- quāternus, i (= iunctura octo foliorum) XII 139.
 quē (= 1. sed 2. id est 3. sicut) XXII 66. 68. 74.
 quēo (fut. quēam — quibo) XXVI 105.
 quercūs, ūs (— i) XXV 171. 174.
 quēri XVII 37.
 quernus XXV 40.
 quīā XXII 14. 26.
 quīānos (= κνανοῦς) — rubeum VIII 277.
 quicunquē XXV 148.
 quidām XXV 148.
 quīdēm XXII 67.
 quī. (= quiesco) XIX 133. XXVI 11.
 quīesco (— ēui — ētum — ěre) XXVI 205.
 quilibēt XXV 51. 148.
 quīn XXII 65.
 quīnimo XX 209.
 Quinquā. (= Quinquātrīa) XXV 210.
 quīre XVIII 55.
 Quīrinus (= Romanus) VIII 279.
 quīris (= hasta) VIII 278.
 Quīrites (= Κρηῖται) VIII 278.
 quīs XXV 13. 14. 140. 328.
 quisnām XXV 150.
 quispiām XXV 150.
 * quispūtās XXV 151.
 quisquām XXV 150.
 quisquē XXV 150.
 quisquis XXV 150.
 quiuis XXV 148.
 quō XX 4. 5. 8. 10.
 quōcīcā XXIII 7. 95.
 quondām XX 53. 116.
 :
 quōnīām XXII 14.
 :
 quōpē — muta octaua VIII 276.

- quōquē (= 1. certe 2. et 3. etiam) XXII 55. 66.
 quorsūm XX 109.
 quorsūs XX 109.
 quōt XXV 329.
 quōtennis XXV 330.
 quōtus XIII 135. 136. 137.
 quōusquē XX 174.
- rabbi (= doctor) VIII 283.
 rābidus — catellus XIII 106.
 Rādāmanthus VII 52.
 rādīare XV 219.
 rādīus — textoris — solis — rotae IX 224. 225.
 rādo (rāsi — rāsum) XXVI 212.
 raeda, ae IX 185.
- rāma (= excelsum) VIII 284.
 rancīdūlum — unde sit ductum VIII 287.
 rancos (= foetidus) VIII 287.
 rāpax — praedo XIII 106.
 rāpidus — fluuius XIII 106.
 rastrum, i XXV 263.
- rātīōcinātio fig. rhet. III 22.
 rātis, is f. X 2. 6.
 raucio (rausi — rausum) XXVI 162. 262.
 rē (praep.) = 1. rursum 2. retro 3. contra XXIII 199.
 Rea VII 20. X 213.
- rēcīprocātio XIV 37.
 rēcordari — rei XV 130. 131. — rem XV 130. 132.
 rēcorder XXVI 59.
 rēcumbere (= iacere) XVII 67.
 rēdeo (fut. rēdeam — rēdibo) XXVI 105.
 rēdimere (= 1. liberare 2. conducere 3. soluere) XVII 28. 29. XIX 117.
- rēdimiclum, i XI 133.
 rēdimire XIX 116.
 rēdölere XVI 54. 55.
 rēferre (= narrare) XIX 1. 96. XX. 107.
 rēfert (= 1. pertinet 2. distat 3. relatiue ponitur) XIX 1. XXVII 8. 10.
 rēgīa, ae XII 52. XXV 271.
 rēgīo (= regnum) X 235.
 * rēgistrum, i (= 1. 'liber in curia regis, in quo scribuntur gesta praeclara' 2. 'libri dux s. corda in libro ad inueniendam lectionem' XII 462.
- * rēgmon (= sonus) VIII 286.
 rēgo (rexi rectum) XXVI 229.
 rēlatiuus — nomen XXV 7.
 rēlatum (= relatiuum) — pronomen XIV 117.
 rēlēgātus XIII 226.
 rēlīgo X 289.
 rēllīgīo X 288.
 rēllīgīōsus, i (= monachus) X 62.
 rēmāneo (remanē) XXVI 171.
 rēmex XII 151. 153.
 rēmīgīum (= remorum collectio) XII 154.
 rēmōuere (= excipere) XXVI 101. 118. 136. 208.
 rēmus X 13. XII 152. 153.
 rēn VI 6. plur. — luxuriae sedes — alimentum IX 263.
- rēnunculus — intestinorum pars IX 262.
 rēor (rātus sum) XXVI 173.
 rēpēdare XIX 69.
 * rēpēdere (= reuerti) XIX 69.
 rēpentē XX 197.
 rēpērīo (— pēri — pertum — ire) XXVI 263. 264.
 rēpērīre XVIII 11. 65. 66.

- rēpētītio fig. rhet. (= ἐπαράληψις) III 3.
 rēprēhendēre — uirum uitiosum XIX 27.
 rēs VI 16. XII 282. 328. 329. XXV 178.
 rēsīdēre XVI 59.
 rēsīdūm, i XVI 60.
 rēsīs (= ῥῆσις) — elocutio VII 61. VIII 285. IX 307.
 * respectiūs — pronomen XIV 117.
 respīrare XV 143.
 resplendēre XVI 72.
 responsum, i XI 50.
 restaurare XV 19.
 res. (= restis) XXV 199.
 restis XXV 200.
 rēsultare XV 169.
 rēsurgēre XVII 131.
 rētē XII 210.
 rētīcūlum (= 1. paruum rete 2. tegimen quod capiti ponere uirgo solet) XI 29. 30.
 rētīnēre XVI 106. 113.
 rētractare XIX 55.
 rētrāhēre XIX 55.
 rēuērēri (= uenerari) XVI 69.
 rēuertī XVII 1.
 rex VI 4.
 rhētōr IX 306. 307. XII 96.
 rhētōrīca (= ῥητορικὴ) gl. 'scientia quae docet ornate loqui' VIII 285. (ars) XII 96.
 rhētōrīcē — proferre uerba XVII 80.
 rhētōrīcus — liber XII 97.
 rīdēo (rīsi) XXVI 149.
 rīgare XV 135.
 rīgēo (rīgūi) XXVI 158.
 * rīmāchia (gl. 'pugna de numero') VIII 281.
 rīmari XV 181.
 * rīmōs (= ἀριθμός) — numerus VIII 281.
 rīnōs (= ῥῖνός) — nāris VIII 282.
 rīnoscērōs (= ῥῖνόμερος) gl. 'animal habens unum cornu in nare' VIII 282.
 rīpa — fluminis XII 311.
 rītūs, ūs IX 323.
 rīxari XV 75.
 rōdo (rōsi — rōsum) XXVI 213.
 * rōdōn (= ῥόδον) — rosa VIII 280.
 rōgare XV 81. XXVI 55.
 * Rōmīpēta (= Rompilger) XII 345.
 rōs VI 4.
 rostra, ōrum — dictatoris XII 65.
 rōtundus — pomum XIII 31.
 rūbus, i m. XXV 296.
 ructātio XV 101. 103.
 rūdentēs X 13.
 rūdis, is (= uirga praetoris) XII 189.
 rūdis, e (= 1. incurius 2. nouus) XII 189. 190.
 rūdo (rūdi) XXVI 220. 225. XIX 38 (rūdit asellus).
 rūgīre XIX 33 (leo rūgit).
 rūmēn XI 102.
 rūo (rūi — rūtum — rūitum) XXVI 191.
 rūpēs, is XII 83.
 rursūm XX 110.
 rūs VI 25. IX 165.
 rustīcus, i IX 165.
 sabbāta, ōrum (= σάββατα) — requies VIII 294.
 sēcēr XIII 105.
 sēcērārīum, īi XI 203.
 sēcrum, i plur. X 224. 231. XI 65. XIII 105.
 saepīo (saepsi — saeptum — ire) XXVI 265.
 saepīre XIX 97.
 saeps, is f. VI 19.

- saeuus XIII 181.
 sāgāna, ae (= 1. gummi 2. uestis 3. uates) X 292.
 Sāgītārius VII 28.
 sāl m. VI 5. XII 119 (= sapientia). plur. XII 120 (= reprehensio). n. VI 25. XII 118 (= condimentum oris).
 sāliō (sālūi — īi — iui — saltum — ire) XXVI 127. 266.
 sālire XVIII 29. 31. 33.
 sallēre XVIII 31. 32.
 sallire XVIII 30. 32.
 sālūbēr XIII 153.
 sālum, i XII 67.
 saluē XVI 2. 4.
 sancīo (sanxi — sancīui — sanctum — sancitum — ire) XXVI 261. 269.
 sancire XVIII 48. 49.
 sanctus XIII 104.
 * sandāpīlum, i — pauperis feretrum XII 196.
 sālne XX 104.
 sanguin (= rubeum) VIII 305.
 sanguis — unde ductum sit VIII 305. (= 1. progenies 2. humor 3. peccatum 4. uita 5. eucharistia) IX 4. 196. 197. 198.
 sānīēs X 194. 195.
 sāpēre (= sapientem esse 2. saporem habere) XVII 87. 88. XVIII 26.
 sāphīrum (= uitrum) XII 121.
 sāphirus (= gemma) XII 121.
 sāpiens XIII 168.
 sāpit (= significat) XV 224.
 sarcasmos fig. rhet. (= σαρκασμός) I 70.
 sarcīo (sarsi — sartum — ire) XXVI 262.
 sarcōfāgus (= σαρκοφάγος) gl. 'sepulcrum mortuorum' VIII 289. XII 143.
 sarcos (= σάρκοξ-κός) — caro VIII 289. XII 144.
 sāt XX 211.
 sātān (= aduersans) IX 73.
 sātīra X 245.
 sātīus XX 103.
 sātum (supin.) XXVI 128.
 Sātur. (= Sāturnālīa) XXV 210.
 Sāturnus (gl. 'quasi satur annis') VII 18. 26. 38.
 Sātīrus IX 312. 313.
 saxum, i XII 84.
 * scābēr, bri — ferrum quo pes purgatur equinus XII 277.
 scābēr (= scabiosus) XII 278.
 scābēre XVII 46. 47.
 scābo (scābi — ěre) XXVI 199.
 scalpēre XVII 46. 47.
 scāndālīzare XV. 91. 92.
 * scāndire — uersum) XVIII 7.
 scāndo (scādi — scāsum) XXVI 180. 218.
 scāpha, ae X 10.
 scēlus XI 67.
 scēma (= ornatus uerborum) I 43. III 2. (= color rhetoricus) XI 36.
 scēna (= umbratio) XII 206.
 scēnīcus (= σκηνικός) gl. 'homo diligens umbras' VIII 301.
 scēnon (= umbra) VIII 301.
 scīndo (scīdi — scīssum) XXVI 95. 217. 224.
 scīscītari XV 182.
 scīssōr — pannorum (= sartor) IX 256.
 scōba (= scōpa — scōpae, arum) X 181. 182.
 * scōbo (— ěre) X 183.
 scōbs f. VI 18. X. 181. 182.
 scōla XII 239. 243.
 scōrīa (= σκορία) X 97.
 Scōrpīo VII 34.
 Scōrpīus VII 28.

- scortum, i XII 338.
 scréare XV 93. 173. 174.
 scriba — denotat magistrum IX 119.
 scribere (= describere) I 77.
 scribo (scripsi — scriptum) XXVI 199.
 scrinĭum, ĭi X 203.
 scriptōr — denotat officium IX 119.
 scrobs f. VI 19. plur. — serpentum XII 435.
 scrŭpŭlus, i VIII 15.
 * scrŭtāmĕn X 86.
 scrŭtari XV 181.
 scŭtella, ae X 134. 184.
 scŭtōn (= rotundum) VIII 306. X 185. (scŭton) XII 276.
 scŭtum, i XII 101. 276.
 Scylla VII 49. X 252.
 Sēcāna — fluuius XXV 274.
 seclum, i (= 1. centum annorum spatium 2. uita seclaris 3. munda uoluptas) XI 159. 160. (= gentis successio) XII 343.
 sĕ. (= sĕco) XV 34. XXVI 119.
 sĕco (sĕcŭi — sectum — are) XXVI 273.
 secta, ae (= 1. 'haeresis seu mala fides haeticorum' 2. 'fides catholica Christianorum') X 149. 150.
 sectum (supin.) XXVI 134.
 * sĕcŭlus, i — a secludendi uerbo ductum (= hĕrĕs) XII 343.
 sĕ. (= sĕcŭris) XXV 199.
 sĕcŭris X 210. XXV 200.
 sĕcŭrus XIII 91.
 sĕcŭs XX 166.
 sĕdĕo (supin. sessum) XXVI 154.
 sĕdĕs — praesulis XII 63.
 sĕddĕ, is XII 66.
 sĕdŭcĕre (= decipere) XVII 116.
 sĕgĕs X 42.
 segnis XIII 132.
 sĕmĕl XX 106.
 sĕmĕn XII 22. sĕmĕn XIV 79.
 * sĕmentĭnum, i XII 23.
 sĕmentis XII 23.
 sĕmestris — luna XIII 32.
 sĕmĭdĕus XII 250.
 sĕmĭnĭum, ĭi XII 25.
 sĕmĭpĕs IV 29.
 sĕmĭplĕnus — 1. uox 2. oratio XXIV 12. 14.
 sĕmis (= medium assis) IX 251. (= dimidius) XII 247. (= imperfectus) XII 249. 251. (XV 206).
 sĕmis, missis (= dimidius pes) XII 248.
 sĕmĭta XII 35.
 sĕmĭuĭr XII 251.
 sempiternus XIII 4. 5.
 sĕnātŭs, ŭs (gl. 'congregatio senatorum hominum seu prudentium') VIII 300.
 sĕnectŭs XII 47.
 * sĕnescallus, i (= sĕnĕchal — Seneschall) IX 19.
 sĕnĭōr XXV 292.
 sĕnōs (= sensus) VIII 300.
 sensĭbĭlis XIII 172.
 sensĭlis XIII 172.
 sensim XX 97. 104.
 sensum, i XII 149. 150.
 sensum (supin.) XXVI 162.
 sensŭs, ŭs XII 149. 150.
 sententĭa, ae fig. rhet. III. 26.
 sentĭo (sensi — sensum — ĭre) XXVI 265.
 Septembĕr XXV 198.
 septentrĭo (= maior ursa) XII 456.
 sĕpŭlcrum, i XII 142.
 sĕpultum (supin.) XXVI 127.
 sĕquestĕr IX 41.
 sĕquor (sĕcŭtus sum) XXVI 193.
 Sĕraph XII 299.
 Sĕrāphin XII 298.

- sĕrare (= ostia claudere) XIX 53.
 sĕrĕre XVII 11. 12. (= 1. inter-
 ponere 2. seminare) XVII 145.
 XIX 54.
 serpens IX 14. 15.
 sertum, i — uirginis XII 50.
 seruĭtĭum, ii — famulantum XII 300.
 seruĭtus — serui XII 301.
 seruus, i IX 66. 68.
 Sĕtus (= Zĕtus) V 42.
 seu XXII 12. 65.
 sĕuĕrĕ (= sĕuĕrĭtĕr) XX 204.
 sĭ XX 90. XXII 12. 37. 39. 40. 41.
 43. 44. 46. 64.
 sĭbĭla, ōrum XXV 251.
 sĭc XX 149. 190.
 sĭcŭt XX 209. XXII 64.
 sĭdo (gl. 'non habet praeteritum')
 XXVI 177. 214.
 sĭdŭs XII 257. 258.
 * signātiuus XX 48. 60.
 signĭficantiā, ae XIV 91. 92.
 signĭficātiuĕ XXIV 13.
 signum, i XI 114.
 silua XII 221.
 siluestĕr XIII 154.
 sĭma (= σίμα) — seminocalis paen-
 ultima VIII 288.
 sĭmilis XXV 310.
 simplex (= 1. legitimus 2. idiota)
 XIII 13.
 simplicitās (bona et mala) XIII 214.
 simplus (= ἀπλοῦς) XXV 122.
 sĭmŭl (= 1. pariter 2. postquam)
 XX 138. 139. 163.
 sĭmŭlare XV 53.
 sĭn XXII 12.
 sĭn autem (= 1. sed si 2. si non)
 XXII 79. 80.
 * sincĕris, e — res (= pura) XIII
 71. 72.
 sincĕrus XIII 71.
 sincĭpŭt XI 94.
 sĭnĕ XXIII 139. 140. 141.
 singŭlus — nomina X 240.
 sĭnistĕr (superl. sinistimus) XXV
 308.
 sĭnistrorsŭm XX 111.
 sĭno (sui — sĭtum) XXVI 248.
 sinum, i (= uas) XII 172.
 sĭnŭs, ūs — puellae XII 172.
 sĭpare XV 211. 213.
 sĭ quā XXII 73.
 sĭquis XXV 146.
 siren (= σῆρην) — trahere VIII
 292.
 Sirĕna X 252.
 Sirĕnĕs VIII 292.
 sistĕre XVII 52.
 sisto (stĕti) XXVI 113. 175. (stātŭi)
 XXVI 258. 259.
 sĭtis XXV 201.
 Sitŏnĭus (in libro Uestis dat trabeas
 tres) X 297.
 sĭtos (= σῖτος) — panis VIII 291.
 sĭtŭla, ae X 177.
 sĭuĕ XX 12. 65.
 sŏ (= 1. con 2. sine) VIII 297. 298.
 sŏbrĭus (gl. 'homo cum mensura')
 VIII 33. XIII 242.
 sŏcĕr IX 48. XII 401. 403.
 sŏciālis, e — nomen XXV 135.
 sŏcĭus XIII 203.
 sŏcors — unde ductum sit VIII 298.
 XIII 162.
 sŏcrŭs, ūs X 69. XII 401.
 sŏdālis XIII 204. XX 131.
 sŏdĕs XX 130. 131.
 Sŏdŏmitĭcus — secta XV 107.
 sŏl VI 4. (= lucens solus) VII 24.
 IX 201. XII 116. (plur.) XII 116.
 117.
 sŏlari (= 1. solamen dare 2. solum
 effici) XV 189.
 sŏlēo (sŏlĭtus sum) XXVI 146. 169.
 sŏlĭum — regis XII 62.

- sōlōēcismus (= *σολοιτισμός*) II 1.
3. 4.
sōlōn (= commune) VIII 307.
solum, i XII 61.
solus XXV 140.
solūtus (= absolutus) — uerbum
XVII 91. — nomen XXV 25.
soluere (= 1. reddere nummos 2. a
seruitute liberare 3. 'deligare')
XVII 120. 121.
soluo (solui — solūtum) XXVI 128.
197.
* sōmātopoeia fig. rhet. (= *σωμα-
τοποιία*) I 116.
somnia XII 370.
somnus IX 321. XII 369. 370.
sōnans (= consonans) V 1. XXIII
111. 113. 116. XXV 285.
sōnīpēs — equus IX 142.
sō. (= sōno) XV 34. XXVI 119.
sōphōs (= *σοφός*) — sapiens VIII
295.
Sōphrō. (= Sōphrōnīum) XXV 136.
sōpōr IX 322.
Sōractē XI 105. XXV 193.
sorbēo, sorbui (sorpsi), sorbitum
(sorptum) XXVI 138. 160.
sorbillo XXVI 19.
sordēo (sordūi) XXVI 151.
sōrōr XXV 289.
sōrōrīus IX 46. XII 192.
sors VI 14. (= 1. euentus 2. capi-
tale) X 189. XXV 300.
Sortes (= Socrates) XIV 77. XXII
5. 36.
sospēs (gl. 'dicitur a so quod est
con et spes, quasi cum spe ui-
uendi longe') VIII 297. XIII 78.
79.
sospita, ae XXV 187.
spargo (sparsi — sparsum) XXVI
226.
spēcēre XV 96.
spēcīālis — nomen XXV 21.
spēcīēs X 36. XII 282.
spēcīōsus — ore XIII 228.
spectare XV 96.
spēcūla, ae XII 429.
spēcūlum, i XII 428.
spēcūs, ūs XXV 171.
spēlunca — latronum XII 435.
sperno (sprēui — sprētum) XXVI
248.
spēs (Spēs) VI 17. XXV 178. 281.
Sphinx VI 19.
spicūlum, i XI 16.
spintēr — pectoris ornatus XII 102.
spirītūs, ūs IX 34. 36. 39.
spissus XIII 238.
splēn VI 6. (ridere facit) XIX 107.
splendēo (splendūi) XXVI 150.
spōlium XII 201.
spondēo XXVI 78.
spondere (= 1. promittere 2. fideiu-
bere) XVI 7. 8.
spondēus IV 1.
sponsa, ae X 24.
spūrius (gl. 'uocatur ille qui est na-
tus ex matre nobili et ex patre
uili') IX 188.
squalēre XVI 87.
stagnum, i XI 170. XII 289.
stāmēn XI 120. 121.
stannum, i XI 170.
stāt XXVI 85.
stātēr, ēris XII 129.
stātēra, ae XII 129. 166.
stātīm III 21. XIV 34. 35. XX 97.
103. 195. XXIII 66. XXIV 25.
XXV 185.
stātīo (= 1. uita 2. portus 3. sta-
dium) X 258.
stella XII 256. 258.

stemma (gl. 'genus seu nobilitas')
XI 35.

sternĕre (= 1. pacificare 2. parare
3. sellare equum gl. 'sellam ponere
desuper' 4. perimere) XVII 61.

sterno (straui — stratum) XXVI
248.

sterto (stertiti — ěre) XXVI 257.
259.

* Stheinō (= Σθεινό) VII 41.

stigma (gl. 'coctura seu cicatrix in
fronte latronis facta cum ferro
ignito') XI 35.

Stilbōn (= Mercurius) VII 23. 36.

stillā, ae X 177.

stillare XIX 100. (= emittere uri-
nam) XIX 104.

stipēs m. (= de ligno facta columna)
XII 440.

stips m. VI 5. f. VI 16. (= pondus
XII unciarum, quod ponitur pro
solo asse) XII 441.

stirps m. (= radix arboris) XII 398.
f. (= progenies) VI 16. X 180.
XII 397.

sto XV 34. XXVI 79. 95. 113. 119.

stōa (= στωά) — porticus VIII 299.

Stōicus (= Στωικός) gl. 'homo stu-
dens in porticibus, quia Athenis
in porticibus erant depicta dicta
Aristotelis et Platonis, et illi qui
studebant ibi uocabantur Stoici'
VIII 299.

stōiōs (= στόλος) — missio VIII 290.

strābō (= homo obliquum uisum
gestans) IX 286.

stragēs, is X 104. 237.

strāta, ae (= uia regia) XII 322.

stratum, i (= lectus) XII 322.

strictus — uia (= semita) XII 35.

stridĕo (strido), stridūi (stridi), — ěre
(— ěre) XXVI 153. 155. 273.

strīgīlis (= 1. 'instrumentum cum

quo mundatur equus' 2. 'cratis
ferrea in qua assantur pisces uel
carnes' 3. 'strepā lignea monachi'
4. 'fricatorium' 5. 'naucula per-
currens stamina telae' 6. 'tegimen
pharetrae' 7. 'cremium') X 61. 62.
63. 64. 65. 66.

* strittinnire XIX 36.

strix, īgis f. VI 17. X 67.

strōphĭn (= στρόφειν) — ambire VIII
303. XI 129.

strōphĭum (= στρόγιον) gl. 'zona,
quia ambit, id est cingit totum
corpus' VIII 303. XI 128.

strōphōs (= conuersio) VIII 302.

strōtōs (= στρωτός) — pauire VIII
304.

strūēs — lignorum X 74.

strūma, ae IX 114.

strūmōsus XIII 84.

strūo (struxi) XXVI 189.

stūdium XII 241. 243.

Styx f. VI 10. X 67.

suādĕo (suāsi) XXVI 149.

sūāptĕ XX 74.

suāuis (sūāuis) XIII 195. 197.

suāuĭum XI 24.

sūb (= 1. subter 2. per 3. ante 4.
'deminutiua' 5. prope 6. subter)
XXIII 146. 150. 158. 179. 214.

* sūbabbreūiāre I 83.

sūbare XV 212.

sūbarrare XV 108.

sūbaudire (gl. 'unum audire et aliud
intelligere') XVIII 21.

* subcontĭnūare (subcontinuant =
subcontinuatuae — coniunctiones)
XXII 13. 14.

* subdisiungĕre XXII 59. 60. 61.

subdōlus — uerbo XIII 24.

subdūcĕre — naues (= ad litus du-
cere) XVII 117.

sūbĕr IX 174.

- sūbītō XX 198.
 subiectiō fig. rhet. (= ἀνθροπολογία)
 III 44.
 subiūgare (= 1. pessundare 2. sup-
 peditare) XV 16.
 subiunctiuus — modus XXVI 32.
 * subiux — bos XIII 141.
 * sublōqui (= loqui decipiēdo) XVII
 84.
 sūbōlēre XVI 53.
 sūbōlēs X 179.
 subr.dere XVI 62.
 subrōgare XV 82.
 subseruire XXIV 30.
 * subsīdēre XVI 57.
 substans (= hypostasis) X 159.
 substantia, ae X 158.
 * substantiuare XXV 270.
 subtegmēn XI 120. 121.
 subtēr XXIII 73. 158.
 subtūs (praep.) XXIII 146.
 sūbūla, ae X 199.
 sūbulcus (= custos suum) IX 266.
 sūbuncūla (= sūbūcūla) X 200.
 subuersiō X 85 (= subuertere) XVII
 14.
 succendēre XIX 102.
 successūs, ūs (= bonus euentus) IX
 228.
 succingēre XVII 128.
 succingo XXVI 56.
 succino (succinūi — succentum)
 XXVI 97.
 succumbēre (= subiacere hosti) XVII
 66.
 * succussārīus — equus IX 147.
 * sūdārīa, ae (= coopertorium equi)
 XII 271.
 sūdārīum, ii (= pannus quo corpus
 humandum insuitur) XII 267. 268.
 269.
 suffīcior (= ministro) XXVI 73.
 suffōcare (= strangulare) XV 65.
 suffōcare (= exstinguere) XV 65.
 suffūsus — liquore XIII 249.
 suggērēre XIX 9. 10.
 suggestūs, ūs — accusantis XII 64.
 sūi XIV 63. 71.
 sūillus XXV 43.
 sūm XXVI 112.
 summergēre XVII 9.
 sūmo (sumpsi — sumptum) XXVI
 241.
 sūpellex XXV 211. 298.
 sūpēr XXIII 151. 158. 168. (= 1.
 supra 2. contra 3. de 4. iuxta)
 XXIII 181.
 * sūpēracūmūlare XXV 254.
 sūpērare XV 191.
 sūpērbīo XXVI 101.
 sūpērbire XVIII 35. XIX 73.
 sūpērbītum (supin.) XXVI 103.
 * sūpērexstare XXVI 243.
 suppāra, ōrum XXV 252. 255.
 suppārare (= rugare pannum) XV
 191.
 suppētēre XVII 34. 35. 36.
 supportare XV 149.
 sūprā XXIII 151. sūprā XXV 82.
 sūra, ae XII 451.
 surgo XXVI 180.
 sursūm XX 110.
 sūs c. VI 29.
 suspectus XIII 206.
 suspīcīōsus XIII 206.
 suspirare XV 141.
 sustīnēre XVI 110. 111.
 sŷchē (= ψυχή) — anima VIII 293.
 Sŷchōmāchia (gl. 'liber Prudentii')
 VIII 212. 293.
 syllāba (= συλλαβή) gl. 'quasi com-
 prehensio litterarum' VIII 296.
 syllōgismus — candidus Prooem.
 sympsalma (= σύμψαλμα) XI 8.
 sŷn (= σύν) — con VIII 296. X 46.

- * sŷnăcrismos fig. rhet. (= συνα-
κρουσμός) I 64.
- * sŷnaerēsis I 18.
- sŷnăgōga (= συναγωγή) X 45.
- sŷnălimpha (= synaloepha) I 13.
- syncōpa (= σνχοπή) I 8. VIII 84.
XX 78. XXIII 152.
- * syndŷasmos fig. rhet. (= συνδυασ-
μός) I 69.
- sŷnēdōchē (= synecdoche) I 99.
XXVI 65.
- syngŷrăphus, i IX 297.
- * sŷnōnŷmari XXV 6.
- sŷnōnŷmus — nomen XXV 5.
- syntăsa (gl. 'scientia docens oratio-
nem congrue componere') VII 61.
- synthēsis (= dictio sola duas com-
plectens) I 20.
- synzŷgiă — nullatenus cohaerens
Proem.
- Syrtes VII 49.
- systōlē I 10. 11.
- tăbella — cleri XII 54.
- tăbēs, is X 193. 195.
- tă. (= tacēo) XVI 81.
- tăcēre XVI 78.
- taeda, ae X 231.
- taedet XVI 31. 85. XXV II 1.
- Taenărus, i XXV 252.
- tălis XXV 328.
- tălus, i (= 1. dēcius 2 postrema.
pedis pars IX 329.
- tăm XX 194. 222.
- tango (tētīgi — tactum) XXVI 79.
230.
- tanquăm XX 124.
- tantōlōgia (= tautologia) II 16. 17.
- tantus XXV 328.
- tăphōs (= τάφος) — lapis VIII 311.
- tăpinōsis (= ταπείνωσις) II 11.
- tărē (= defectus) X 156. (tărē) XII 9.
- Tartăra, ōrum XXV 251.
- Tartărus, i XII 9.
- Taurus, i VII 27. 35.
- taxillus, i IX 330.
- taxus, i (= 1. arbor 2. animal —
mēlōta) XII 304. 305.
- tectum, i XI 125.
- tectŷra, ae (= coopertorium) — templi
XI 25. — cuiuslibet rei XI 124.
- tēgimēn XI 125.
- tellŷs XII 60.
- tēlon (= longum) VIII 321.
- tēlum, i VIII 321. XI 14.
- tēmērărius XIII 161.
- tēmēsis (= τημεσις) I 19.
- tēmētum, i XI 99.
- temno tempsi — temptum XXVI
245.
- Tempē XXV 256.
- tempestăs — fluminis X 108. — aēris
(= robigo corrumpens segetes) X
276.
- templor — non habet usus XI 87.
- templum, i (dicitur a templor) XI 87.
- tempus (timpus) XI 142. 145.
- tendēre (= 1. uadere 2. extendere)
XVII 118. 119.
- tendo (tētendi — tensum — tentum)
XXVI 78. 219. 223.
- tēnēo XXVI 60.
- tenet (= pertinet) XV 211.
- tentum (supin.) XXVI 137.
- tēnŷs (pube tenus) XXIII 5. 143.
- tēpēfăciō XXVI 70.
- tēpēfio XXVI 70.
- tērēs — hasta XIII 31.
- * tērētēma (= ἐπερώτημα) I 86.
- tergēo — tergo (tersi — tersum —
ēre — ěre) XXVI 226. 272.
- tergum, i XI 19. 21.

- tergūs, gōris XI 19. 21.
 tērion (= statio) VIII 327.
 Termīnā. (= Termīnalīa) XXV 209.
 ternāriūs XXV 116.
 terni (= tres) X 240. XX 38. XXV 179.
 ternus (= tertius) XXV 160 265. 280. 284. XXVI 106.
 tēro (triui — tritum) XXVI 268.
 Terpsīchōrē VII 5. 13.
 terra — unde sit ductum XII 61.
 terrēnus neutr. plur. subst. (= ir-dische Dinge) XI 65. XIII 41.
 terrestris XIII 42.
 terreūs — uas XIII 41.
 Tēsīphōnē (= Tisīphōnē) VII 58.
 Tēsīphōnē X 221.
 Tēthys (= Τηθύς) — dea Nereidum X 261.
 tētrāgrammātōn (gl. 'nomen dei inef-fabile') VIII 168.
 tētrarcha (= τετραρχης) VIII 314.
 tētrarcha IX 276.
 tētras (= τετρας) = quattuor VIII 314.
 textūs, ūs (= 1. tegimen libri 2. scripti series) IX 117. 118.
 Thaddēus (uocat. Thaddēe) XXV 229.
 thālāmus, i (= camera sponsi et sponsae) XII 423.
 Thāha VII 10. 16.
 thalmōn (= ὀφθαλμός) — oculus VIII 309.
 thānātōs (= θάνατος) — mors VIII 324.
 thēma (= θέμα) — causa seu ma-teria XI 35.
 Theōdōlus (= Theodorus) VIII 260.
 thēōlōgīa (gl. 'quasi sermo diuinus') VIII 322. (thēōlōgīa) IX 198.
 thēōlōgus (= θεολόγος) VIII 17.
 thēōlōgus VIII 284.
 thēōreuma (= θεωρημα) gl. cod. μ^2 'propositio euidentis et aperta' VIII 323.
 thēōron (= cernere seu speculari) IX 127.
 thēōs (= deus) VIII 322. IX 127. (= uidere) VIII 323.
 * thēōsēbīa (= θεοσεβεια) X 304.
 thesis (= positio) VIII 312.
 thēta (= θητα) — ultima muta VIII 308.
 Thētis (= Θέτις) — mater Achillis X 260.
 thōrax XII 459.
 * thŷma (gl. 'flos quem diligunt apes') VIII 328.
 thŷmos (= θυμός) — flos VIII 328.
 tiāra — nobilium XII 418.
 tibīa X 264. 265. XII 452.
 tībīcēn X 264. XXV 326.
 tigris (= Tigerthier) X 266.
 Tigris (= Tigerfluss) X 266.
 tīmē (= 1. pretiosum 2. anima) VIII 316. 317.
 tīmēo XXVI 179.
 Tīmēus (gl. 'liber Platonis, et dici-tur a timen quod est pretiosum, quasi pretiosus liber, uel a timen quod est anima, quia tractatur de anima') VIII 317.
 * tīmīāma (gl. 'unguentum pretio-sum factum de floribus redolenti-bus') VIII 316.
 tingo (tinxi — tinctum) XXVI 235.
 tintinnābūlum XXV 18.

- tīnus horno (= hornotīnus) XXV 48.
 Titān VIII 127. IX 201.
 tītūbare XV 122.
 tōga (= 1. pax 2. publica uestis) X 243.
 tollēre (= 1. remouere 2. sublimare 3. nutrire 4. gerere 5. erigere 6. accipere 7. auferre) XVII 100. 101. 102.
 tollo (tētūli — sustūli) XXVI 79. 80. 175.
 Tōlōmēus (= Ptōlōmaeus — Πτολεμαῖος) VIII 320.
 tōlōmōn (= regnum) VIII 320.
 Tōmita (gl. 'homo de Getica regione dicta a tomos diuisio, quia ibi Medea fratrem suum membratim dilacerauit') VIII 318.
 tōmōs (= diuisio) VIII 318.
 tondēre XIX 90. XXVI 77.
 tō. (= tōno) XV 34. 99. XXVI 119.
 tonsōr XXV 306.
 tonstrix XXV 306.
 :
 tōpōgrāphia I 73. VIII 325.
 tōpōs (= locus) VIII 325.
 tōrāl (= culcitra picta) XII 460.
 :
 tōreuma — regum XII 59.
 torquēo (torsi — torsum — tortum) XXVI 160.
 torquēs, is (= ornatus colli) XII 103.
 torrens XII 288. 361.
 torrēre (= 1. uoluere 2. uertere 3. cremare) XVI 63. 97. XIX 102.
 tōrus, i IX 341. 342. (sponsi sponsaeque) XII 59.
 tostum (supin.) XXVI 137.
 tōt XXV 329.
 tōtus XIII 108. XXV 140. 143.
 :
 trābēa (gl. 'uestis nobilior regum, quasi trans beans, id est beatum faciens') X 244. trābēa X 297.
 trabs f. VI 17.
 trācon (= τράχων) gl. 'fouea subterranea' IX 17.
 trādēre — alqm (= prodere) — alci alqd (= donare) XVII 95. 96.
 trāductiō (fig. rhet.) III 13.
 trāgīcus, i (gl. 'poeta describens gesta regum in miseriam redactorum, et dicitur a tragos quod est hircus, quia tales poetae hirco remunerabantur') VIII 313.
 trāgoediā X 247.
 trāgōs (= hircus) VIII 313.
 trāhēre (= 1. prolongare 2. uiolenter detrahare) XVII 98. 99.
 trāmēs XII 33.
 trans XXIII 82. 214.
 transfūga XIII 227.
 transire XVIII 40. 41. (= transitionum esse) XVII 52. XIX 8.
 transītio (fig. rhet.) III 58.
 :
 transituē XXVII 45. 51.
 * translātare I 95.
 translātiō X 72.
 transtra, ōrum X 13. — nauitae XII 65.
 transūmēre X 91.
 :
 trāpēzētā, ae XII 246.
 :
 * trāpēzētum, i — camporis XII 55. 246.
 trēmo (trēmūi — ěre) XXVI 178. 242.
 trīās (= τρεῖς) — tres VIII 315.
 trībrāchus, i IV 7.
 trībūēre XIX 122.
 trībūla, ae XII 365.
 trībūlum, i XII 364.
 trībūlus, i (= carduus) XII 364.
 trībūnāl — iudicis XII 62.
 trībūnus, i (= 1. dominus supra triginta uel supra tribum 2. ille qui colligit tributa) IX 106. 278. 279.

- trībūs, ūs XII 279. XXV 170.
 Trinācrīs VIII 16.
 trīnēpōs IX 344.
 trīplīcare XXVI 14. 130.
 tristis XIII 89.
 trītāuus, i IX 343.
 tritus — uia (= callis) IX 115.
 trīumphus, i (gl. 'dicitur a tris quod est tres uel trias et phonos sonus, quasi trium sonus, quia habita uictoria pueri tres cantabant coram imperatore Romano') VIII 315. XII 115.
 Trīuīa, ae VII 57.
 trōchaeus, i (= τροχᾶϊος) gl. 'pes metricandi constans ex duabus syllabis, prima longa et ultima breui, ut Roma' IV 3.
 trōchōs (= uolubile) VIII 310.
 trōphaeum, i XI 128. XII 114.
 trōphōs (= tropos) gl. 'conuersio' XI 129.
 trōpōlogia I 91.
 trōpus, i Proem. trōpus I 94.
 trūdo (trūsi — trūsum) XXVI 213.
 trŷpōn (= frangere) VIII 326.
 tūaptē XX 74.
 tūba, ae X 264. 265.
 tūbicēn XXV 326.
 tūchiādes (gl. 'homo bene fortunatus') VIII 319.
 tūchis (= furtuna) VIII 319.
 tūēor (tūtus sum) XXVI 172.
 tūēri XVI 34.
 tūm XX 42. 43.
 tumba, ae (= sepulcrum) XII 148.
 tūmīdus (= 1. inflatus uelut hydropticus 2. superbus) XIII 230.
 tūmūlus, i XII 141.
 tunc XX 42. 211.
 tundēre (= tondēre) — herbas XIX 90.
 tundo (tūtūdi — tunsum — tusum) XXVI 79. 219. 222.
 tūrōr XVI 36.
 turbo, binis m. (gl. 'impetus uenti') IX 24. XXV 206.
 Turbo, ōnis IX 25.
 turbus, i (gl. 'ludus puerorum, et dicitur a turbo as, quia turbat uisum uoluendo') IX 23.
 * turrestina, ae (= niger panis) X 93.
 tur. (= turris) XXV 199.
 turris X 139. XXV 200.
 * turrunda, ae (= turrestina) gl. 'de torreo es, quia torretur et siccatur ad solem' X 94.
 turtūr (= 1. auis 2. piscis) X 93. XXV 18.
 tūs, tūris n. VI 25. X 144.
 tussis XXV 201.
 tūtus XIII 92.
 ūbēr c. (= 1. nota fertilitatis 2. fetus alimentum) XII 20. 21.
 ūbēra — pecudum XII 18.
 ūbī XX 4. (ūbī) XX 5. 6. 13. 16. 18. 142. 143.
 ūbiquē XXII 72.
 Ūlixēs (gl. 'dicitur ab olon quod est totum et xenos peregrinus, quasi totus peregrinationi deditus') VIII 334.
 ullus XXV 141.
 ulna, ae XII 106.
 ultra XXV 83.
 ulua, ae X 281.
 umbra — manens circa tumulum XII 3.
 unā XX 163.
 unda — aequoris X 254.
 undē XX 4. 5. 11. 107. 108.
 undiquē XXII 72.
 ungo (unxi — unctum) XXVI 194.

- unguen XI 198.
 unguentum, i XI 42. 198.
 unguis X 34.
 ungŭla, ae X 34.
 * ūnitius — aduerbium XX 164.
 ūnus XXV 140.
 ūnusquisquē XXV 51. 152.
 ūr (= ignis) VIII 329.
 Ūrānīa (tanquam caelestis) VII 11.
 (repperit astrologiam) VII 17.
 urbs VI 17.
 urgĕo XXVI 179.
 Ūriēl (gl. 'quasi diuinus ignis') VIII 330.
 ūrina, ae plur. — hominum XII 453.
 Urna, ae VII 32.
 ursa, ae (maior) XII 456. (minor) XII 457.
 ūsia (= οὐσία) gl. 'compositum ex materia et forma' VIII 333. X 160. XIV 20.
 ūsios (= substantia) VIII 331.
 * ūsiōsis (= οὐσιωσις) — forma sine re VIII 332. X 160.
 usquē XX 173. XXIII 207. 215.
 ustum (supin.) XXVI 161.
 ūsūra, ae XII 127.
 ūt (= 1. sicut 2. postquam 3. quantum 4. quamuis 5. quatenus 6. etiam) XX 61. 63. XXII 89. 90.
 ūtēr XIII 59. XXV 49.
 ūterquē XIII 59. XXV 49. 140.
 ūtērus — mulieris XII 252.
 ūti — utilibus XVII 123.
 ūti (= 1. sicut 2. quatenus) XX 126.
 ūtīnām XX 90. 209.
 ūtīquē XXII 72.
 ūtrimquē XXII 72.
 ūtrō (= ūtrōquē) XXV 243.
 ūtrūm (ūtrūm) XXII 82. 95.
 ūua, ae IX 176.
 ūuīdus XIII 45.
 uxōr XXV 289.
 uācare III 46. XV 6. 7. 8. 9.
 uācillare XV 122.
 uācūus — locus XIII 216.
 uādare XV 89. XIX 84. 115.
 uādari XIX 85.
 uādēre XIX 84. 115.
 * uādīare (= uadium dare) XV 90. XIX 84.
 uādo (uāsi) XXVI 212.
 uae! (interi.) XXIV 47.
 uaemens XIII 177.
 uāgire XIX 37.
 uah! (interi.) XXIV 45.
 ualdē XX 104.
 uā. (= uālĕo) XVI 81.
 uālĕre XVI 1. 2. 4. 44. 45. 46. 47. 77. 99.
 uālet XXVI 61.
 uālītūdo X 272.
 uālītum (supin.) XXVI 144.
 uallare XIX 97.
 uallum, i XII 203.
 uallus, i XII 202.
 ualua, ae X 30.
 uānus — corpus XIII 215.
 uāpūlo XXVI 53.
 * uārīāmĕn (plur.) XXV 241.
 uārīatim XXIV 38.
 uās, uādis m. VI 6.
 uās, uāsis n. VI 25. X 144. (plur. uāsa, ōrum) XXV 211. 279.
 uātēs, is IX 317.
 uātīcīnātōr IX 215.
 uē XXII 66. 68.
 uectigāl XXV 190.
 uectis (= Thorriegel) XII 442.
 uēh gāh! (interi.) gl. 'sunt interiec-

- tiones blasphemantis in lingua hispana' XXIV 16.
 uēl (= 1. etiam 2. saltem 3. siue) XXII 33. 64.
 uēla, ōrum X 12.
 uēlarium, ī plur. (= uela theatri) XII 227.
 uello (uelli — uulsi — uulsum) XXVI 238.
 uēlocitēr XX 196.
 uēlox XIII 120.
 uēlum (= 1. cortina 2. tectura templi 3. instrumentum nauis) XI 25. 26. 27. 70.
 uēnēo (uēnīui — uēnum — uēnīre) XXVI 128. 270.
 uēnīa, ae X 274.
 uēnīo (uēni — uentum — uēnīre) XXVI 265.
 uēnīre XVIII 14. 46.
 uēnīre XVIII 13. 46.
 uentēr — maris XII 252.
 uentrōsus I 76.
 uēnum. (= uēnundāre) XXVI 89.
 uēnundāre XV 205.
 Uēnūs (a uēnērōr) VII 24. (purior auro) VII 35. IX 340.
 uēr, uēris n. VI 25.
 uēraedus, i (= equus uectans raudam) IX 185.
 uērax — factis XIII 75.
 uerbālis — nomen XXV 29.
 uerbīgēna, ae m. (= Christus) XXV 314.
 uerbum (= 1. deceptio 2. 'pars orationis significans per modum fluxus distincti et dicibilis de alio' 3. 'filius in diuinis' 4. 'loquela seu dictio significatiua') XI 53.
 uērēor (uērītus sum) XXVI 173.
 uērēri (= timere) XVI 69. 70.
 uērīdīcus — dictis XIII 75. 76.
 uērō XXII 66.
 uersūm (= aduersum) XX 110.
 uersūs (= uersus heroicus) IV 8.
 uertēre XVII 1.
 * uertēuella, ae plur. (= foramina, in quibus uectes uertuntur) XII 444.
 uertex (= summitas montis) XII 262.
 uerto (uerti — uersum) XXVI 257.
 uēru, ūs (= ūbus — ibus) XXV 172.
 ueruex IX 137.
 uesci XV 161. — dapibus XVII 123.
 uescor XXVI 54.
 uespēr XII 378.
 uespēra, ae XII 376.
 perspērae, ārum — tympana pulsant XII 380.
 uespērē XII 376.
 uespēri, ōrum — cantant XII 380.
 * Uesperta, ae (gl. 'dea quae praeest uesperī') XII 381.
 uespertīlīo XII 91.
 * uespērum, i (= occasus solis) XII 377.
 uestimentum, i plur. — uirorum XII 407.
 uestīo XXVI 56.
 uestis (= ἑσθῆς) plur. — mulierum XII 407.
 uētērasco XXVI 9.
 * uētēnum, i (gl. 'morbus qui facit puerum similem seni') XII 331.
 uētēnus, i (gl. 'is qui patitur morbum ueterni') XII 332.
 uē. (= uēto) XV 34. XXVI 119.
 uexare XV 23.
 uexum (supin.) XXVI 165.
 uīām (= obuīām) XX 211.
 uīāticum, i XI 116.
 uīcīa, ae XII 185.
 uī. (= uīcis) X 239.
 uīcis XXV 165.
 uictīma, ae X 114.

- sērare (= ostia claudere) XIX 53.
 sērēre XVII 11. 12. (= 1. interponere 2. seminare) XVII 145. XIX 54.
 serpens IX 14. 15.
 sertum, i — uirginis XII 50.
 seruītūm, ii — famulantum XII 300.
 seruītus — serui XII 301.
 seruus, i IX 66. 68.
 Sētus (= Zētus) V 42.
 seu XXII 12. 65.
 sēuērē (= sēuērītēr) XX 204.
 sī XX 90. XXII 12. 37. 39. 40. 41. 43. 44. 46. 64.
 sibīla, ōrum XXV 251.
 sic XX 149. 190.
 sicūt XX 209. XXII 64.
 sīdo (gl. 'non habet praeteritum') XXVI 177. 214.
 sīdūs XII 257. 258.
 * signātiuus XX 48. 60.
 signīfīcantīa, ae XIV 91. 92.
 signīfīcātiuē XXIV 13.
 signum, i XI 114.
 silua XII 221.
 siluestēr XIII 154.
 sīma (= σίμα) — semiuocalis paenultima VIII 288.
 sīmīlis XXV 310.
 simplex (= 1. legitimus 2. idiota) XIII 13.
 simplicītās (bona et mala) XIII 214.
 sīmplus (= ἀπλοῦς) XXV 122.
 sīmūl (= 1. pariter 2. postquam) XX 138. 139. 163.
 sīmūlare XV 53.
 sīn XXII 12.
 sīn autem (= 1. sed si 2. si non) XXII 79. 80.
 * sincēris, e — res (= pura) XIII 71. 72.
 sincērus XIII 71.
 sīncīpūt XI 94.
 sīnč XXIII 139. 140. 141.
 singūlus — nomina X 240.
 sīnistēr (superl. sinistimus) XXV 308.
 sīnistrorsūm XX 111.
 sīno (sīui — sītum) XXVI 248.
 sinum, i (= uas) XII 172.
 sīnūs, ūs — puellae XII 172.
 sīpare XV 211. 213.
 sī quā XXII 73.
 sīquis XXV 146.
 siren (= σίρην) — trahere VIII 292.
 Sīrēna X 252.
 Sīrēnēs VIII 292.
 sistōre XVII 52.
 sisto (stēti) XXVI 113. 175. (stātūi) XXVI 258. 259.
 sītis XXV 201.
 Sītōnīus (in libro Uestis dat trabeas tres) X 297.
 sītos (= σίτος) — panis VIII 291.
 sītūla, ae X 177.
 siuē XX 12. 65.
 sō (= 1. con 2. sine) VIII 297. 298.
 sōbrīus (gl. 'homo cum mensura') VIII 33. XIII 242.
 sōcēr IX 48. XII 401. 403.
 sōcīālis, e — nomen XXV 135.
 sōcīus XIII 203.
 sōcors — unde ductum sit VIII 298. XIII 162.
 sōcrūs, ūs X 69. XII 401.
 sōdālis XIII 204. XX 131.
 sōdēs XX 130. 131.
 Sōdōmitīcus — secta XV 107.
 sōl VI 4. (= lucens solus) VII 24. IX 201. XII 116. (plur.) XII 116. 117.
 sōlari (= 1. solamen dare 2. solum effici) XV 189.
 sōlēo (sōlītus sum) XXVI 146. 169.
 sōlīum — regis XII 62.

- sōloēcismus (= *σολοιζισμός*) II 1.
 3. 4.
 sōlōn (= commune) VIII 307.
 solum, i XII 61.
 sōlus XXV 140.
 sōlūtus (= absolutus) — uerbum
 XVII 91. — nomen XXV 25.
 soluēre (= 1. reddere nummos 2. a
 seruitute liberare 3. 'deligare')
 XVII 120. 121.
 soluo (solui — sōlūtum) XXVI 128.
 197.
 * sōmātōpoeīa fig. rhet. (= *σωμα-
 τοποιΐα*) I 116.
 somnium XII 370.
 somnus IX 321. XII 369. 370.
 sōnans (= consonans) V 1. XXIII
 111. 113. 116. XXV 285.
 sōnīpēs — equus IX 142.
 sō. (= sōno) XV 34. XXVI 119.
 sōphōs (= *σοφός*) — sapiens VIII
 295.
 Sōphrō. (= Sōphrōnīum) XXV 136.
 sōpōr IX 322.
 Sōractē XI 105. XXV 193.
 sorbēo, sorbui (sorpsi), sorbitum
 (sorptum) XXVI 138. 160.
 sorbillo XXVI 19.
 sordēo (sordūi) XXVI 151.
 sōrōr XXV 289.
 sōrōrīus IX 46. XII 192.
 sors VI 14. (= 1. euentus 2. capi-
 tale) X 189. XXV 300.
 Sortes (= Socrates) XIV 77. XXII
 5. 36.
 sospēs (gl. 'dicitur a so quod est
 con et spes, quasi cum spe ui-
 uendi longe') VIII 297. XIII 78.
 79.
 sospīta, ae XXV 187.
 spargo (sparsi — sparsum) XXVI
 226.
 spēcēre XV 96.
 spēcīālis — nomen XXV 21.
 spēcīēs X 36. XII 282.
 spēcīōsus — ore XIII 228.
 spectare XV 96.
 spēcūla, ae XII 429.
 spēcūlum, i XII 428.
 spēcūs, ūs XXV 171.
 spēlunca — latronum XII 435.
 sperno (sprēui — sprētum) XXVI
 248.
 spēs (Spēs) VI 17. XXV 178. 281.
 Sphinx VI 19.
 spicūlum, i XI 16.
 spintēr — pectoris ornatus XII 102.
 spirītūs, ūs IX 34. 36. 39.
 spissus XIII 238.
 splēn VI 6. (ridere facit) XIX 107.
 splendēo (splendūi) XXVI 150.
 spōlium XII 201.
 spondēo XXVI 78.
 spondēre (= 1. promittere 2. fideiu-
 bere) XVI 7. 8.
 spondēus IV 1.
 sponsa, ae X 24.
 spūrius (gl. 'uocatur ille qui est na-
 tus ex matre nobili et ex patre
 uili') IX 188.
 squalēre XVI 87.
 stagnum, i XI 170. XII 289.
 stāmēn XI 120. 121.
 stannum, i XI 170.
 stāt XXVI 85.
 stātēr, ēris XII 129.
 stātēra, ae XII 129. 166.
 stātīm III 21. XIV 34. 35. XX 97.
 103. 195. XXIII 66. XXIV 25.
 XXV 185.
 stātīo (= 1. uita 2. portus 3. sta-
 dium) X 258.
 stella XII 256. 258.

- stemma (gl. 'genus seu nobilitas')
 XI 35.
 sternĕre (= 1. pacificare 2. parare
 3. sellare equum gl. 'sellam ponere
 desuper' 4. perimere) XVII 61.
 sterno (strāui — strātum) XXVI
 248.
 sterto (stertūi — ěre) XXVI 257.
 259.
 * Stheinō (= Σθεινό) VII 41.
 stigma (gl. 'coctura seu cicatrix in
 fronte latronis facta cum ferro
 ignito') XI 35.
 Stilbōn (= Mercurius) VII 23. 36.
 stilla, ae X 177.
 stillare XIX 100. (= emittere uri-
 nam) XIX 104.
 stipēs m. (= de ligno facta columna)
 XII 440.
 stips m. VI 5. f. VI 16. (= pondus
 XII unciarum, quod ponitur pro
 solo asse) XII 441.
 stirps m. (= radix arboris) XII 398.
 f. (= progenies) VI 16. X 180.
 XII 397.
 sto XV 34. XXVI 79. 95. 113. 119.
 stōa (= στωά) — porticus VIII 299.
 Stōīcus (= Στωικός) gl. 'homo stu-
 dens in porticibus, quia Athenis
 in porticibus erant depicta dicta
 Aristotelis et Platonis, et illi qui
 studebant ibi uocabantur Stoici'
 VIII 299.
 stōiōs (= στωίος) — missio VIII 290.
 strābō (gl. 'homo obliquum uisum
 gestans') IX 286.
 strāgēs, is X 104. 237.
 strāta, ae (= uia regia) XII 322.
 strātum, i (= lectus) XII 322.
 strictus — uia (= semita) XII 35.
 stridĕo (strido), stridūi (stridi), — ěre
 (— ěre) XXVI 153. 155. 273.
 strīgīlis (= 1. 'instrumentum cum
 quo mundatur equus' 2. 'crātis
 ferrea in qua assantur pisces uel
 carnes' 3. 'strepā lignea monachi'
 4. 'fricatorium' 5. 'naucula per-
 currens stamina telae' 6. 'tegimen
 pharetrae' 7. 'cremium') X 61. 62.
 63. 64. 65. 66.
 * strittinnire XIX 36.
 strix, īgis f. VI 17. X 67.
 strōphīn (= στροφεῖν) — ambire VIII
 303. XI 129.
 strōphīum (= στροφίον) gl. 'zona,
 quia ambit, id est cingit totum
 corpus' VIII 303. XI 128.
 strōphōs (= conuersio) VIII 302.
 strōtōs (= στροτός) — pauire VIII
 304.
 strūēs — lignorum X 74.
 strūma, ae IX 114.
 strūmōsus XIII 84.
 strūo (struxi) XXVI 189.
 stūdīum XII 241. 243.
 Styx f. VI 10. X 67.
 suādĕo (suāsi) XXVI 149.
 sūaptĕ XX 74.
 suāuis (sūāuis) XIII 195. 197.
 suāuīum XI 24.
 sūb (= 1. subter 2. per 3. ante 4.
 'deminutiuā' 5. prope 6. subter)
 XXIII 146. 150. 158. 179. 214.
 * sūbabbreūiare I 83.
 sūbare XV 212.
 sūbarrare XV 108.
 sūbaudire (gl. 'unum audire et aliud
 intelligere') XVIII 21.
 * subcontīnūare (subcontinuant =
 subcontinuatiuae — coniunctiones)
 XXII 13. 14.
 * subdisiungĕre XXII 59. 60. 61.
 subdōlus — uerbo XIII 24.
 subdūcĕre — naues (= ad litus du-
 cere) XVII 117.
 sūbĕr IX 174.

- sūbītō XX 198.
 subiectiō fig. rhet. (= ἀνθροπολογία) III 44.
 subiūgare (= 1. pessundare 2. supeditare) XV 16.
 subiunctiuus — modus XXVI 32.
 * subiux — bos XIII 141.
 * sublōqui (= loqui decipiendo) XVII 84.
 sūbōlēre XVI 53.
 sūbōlēs X 179.
 subrīdēre XVI 62.
 subrōgare XV 82.
 subseruire XXIV 30.
 * subsīdēre XVI 57.
 substans (= hypostasis) X 159.
 substantia, ae X 158.
 * substantiuare XXV 270.
 subtegmēn XI 120. 121.
 subtēr XXIII 73. 158.
 subtūs (praep.) XXIII 146.
 sūbūla, ae X 199.
 sūbulcus (= custos suum) IX 266.
 subuncūla (= sūbūcūla) X 200.
 subuersiō X 85 (= subuertere) XVII 14.
 succendēre XIX 102.
 successūs, ūs (= bonus euentus) IX 228.
 succingēre XVII 128.
 succingo XXVI 56.
 succino (succinūi — succentum) XXVI 97.
 succumbēre (= subiacere hosti) XVII 66.
 * succussārius — equus IX 147.
 * sūdāriā, ae (= coopertorium equi) XII 271.
 sūdārium, īi (= pannus quo corpus humandum insuitur) XII 267. 268. 269.
 suffīciōr (= ministro) XXVI 73.
 suffōcare (= strangulare) XV 65.
 suffōcare (= extinguere) XV 65.
 suffūsus — liquore XIII 249.
 suggērēre XIX 9. 10.
 suggestūs, ūs — accusantis XII 64.
 sūi XIV 63. 71.
 sūillus XXV 43.
 sūm XXVI 112.
 summergēre XVII 9.
 sūmo (sumpsi — sumptum) XXVI 241.
 sūpellex XXV 211. 298.
 sūpēr XXIII 151. 158. 168. (= 1. supra 2. contra 3. de 4. iuxta) XXIII 181.
 * sūpēracūmūlare XXV 254.
 sūpērare XV 191.
 sūperbiō XXVI 101.
 sūperbire XVIII 35. XIX 73.
 sūperbitum (supin.) XXVI 103.
 * sūpērexstare XXVI 243.
 suppāra, ōrum XXV 252. 255.
 suppārare (= rugare pannum) XV 191.
 suppētēre XVII 34. 35. 36.
 supportare XV 149.
 sūprā XXIII 151. sūprā XXV 82.
 sūra, ae XII 451.
 surgo XXVI 180.
 sursūm XX 110.
 sūs c. VI 29.
 suspectus XIII 206.
 suspīciōsus XIII 206.
 suspirare XV 141.
 sustīnēre XVI 110. 111.
 sŷchē (= ψυχή) — anima VIII 293.
 Sŷchōmāchia (gl. 'liber Prudentii') VIII 212. 293.
 syllāba (= συλλαβή) gl. 'quasi comprehensio litterarum' VIII 296.
 syllōgismus — candidus Prooem.
 sympsalma (= σύμψαλμα) XI 8.
 sŷn (= σύν) — con VIII 296. X 46.

- * sŷnăcrismos fig. rhet. (= *συνα-
φροσμός*) I 64.
- * sŷnaerēsis I 18.
- sŷnăgōga (= *συναγωγή*) X 45.
- sŷnălimpha (= synaloepha) I 13.
- syncōpa (= *συνκοπή*) I 8. VIII 84.
XX 78. XXIII 152.
- * syndŷasmos fig. rhet. (= *συνδυσ-
μός*) I 69.
- sŷnēdōchē (= synecdoche) I 99.
XXVI 65.
- syngŷrăphus, i IX 297.
- * sŷnōnŷmari XXV 6.
- sŷnōnŷmus — nomen XXV 5.
- syntăsa (gl. 'scientia docens oratio-
nem congrue componere') VII 61.
- synthēsis (= dictio sola duas com-
plectens) I 20.
- synzŷgĭa — nullatenus cohaerens
Prooem.
- Syrtes VII 49.
- systōlē I 10. 11.
- tăbella -- cleri XII 54.
- tăbēs, is X 193. 195.
- tă. (= tăcĕo) XVI 81.
- tăcĕrc XVI 78.
- taeda, ae X 231.
- taedet XVI 31. 85. XXVII 1.
- Taenărus, i XXV 252.
- tălis XXV 328.
- tălus, i (= 1. dĕcius 2 postrema.
pedis pars IX 329.
- tăm XX 194. 222.
- tango (tĕtĭgi — tactum) XXVI 79.
230.
- tanquăm XX 124.
- tantōlōgia (= tautologia) II 16. 17.
- tantus XXV 328.
- tăphōs (= *τάφος*) — lapis VIII 311.
- tăpinōsis (= *ταπείνωσις*) II 11.
- tăre (= defectus) X 156. (tăre) XII 9.
- Tartăra, ōrum XXV 251.
- Tartărus, i XII 9.
- Taurus, i VII 27. 35.
- taxillus, i IX 330.
- taxus, i (= 1. arbor 2. animal —
mĕlōta) XII 304. 305.
- tectum, i XI 125.
- tectŷra, ae (= coopertorium) — templi
XI 25. — cuiuslibet rei XI 124.
- tĕgĭmĕn XI 125.
- tellŷs XII 60.
- tĕlon (= longum) VIII 321.
- tĕlum, i VIII 321. XI 14.
- tĕmĕrăriŷs XIII 161.
- tĕmĕsis (= *τεμῆσις*) I 19.
- tĕmĕtum, i XI 99.
- temno (tempŷi — temptum) XXVI
245.
- Tempĕ XXV 256.
- tempestăs, — fluminis X 108. — aĕris
(= robigo corrumpens segetes) X
276.
- templor — non habet usus XI 87.
- templum, i (dicitur a templor) XI 87.
- tempus (tĭmpus) XI 142. 145.
- tendĕre (= 1. uadere 2. extendere)
XVII 118. 119.
- tendo (tĕtendi — tensum — tentum)
XXVI 78. 219. 223.
- tĕnĕo XXVI 60.
- tĕnet (= pertinet) XV 211.
- tentum (supin.) XXVI 137.
- tĕnŷs (pube tenus) XXIII 5. 143.
- tĕpĕfăcĭo XXVI 70.
- tĕpĕfĭo XXVI 70.
- tĕrĕs — hasta XIII 31.
- * tĕrĕtĕma (= *ἐπερώτημα*) I 86.
- tergĕo — tergo (tersi — tersum —
ĕre — ĕre) XXVI 226. 272.
- tergum, i XI 19. 21.

- tergūs, gōris XI 19. 21.
 tērion (= statio) VIII 327.
 Termīnā. (= Termīnālīa) XXV 209.
 ternārius XXV 116.
 terni (= tres) X 240. XX 38. XXV 179.
 ternus (= tertius) XXV 160 265. 280. 284. XXVI 106.
 tēro (triui — tritum) XXVI 268.
 Terpsīchōrē VII 5. 13.
 terra — unde sit ductum XII 61.
 terrēnus neutr. plur. subst. (= ir-dische Dinge) XI 65. XIII 41.
 terrestris XIII 42.
 terrēus — uas XIII 41.
 Tēsīphōnē (= Tisīphōnē) VII 58.
 Tēsīphōnē X 221.
 Tēthys (= Τηθύς) — dea Nereidum X 261.
 tētrāgrammātōn (gl. 'nomen dei inef-fabile') VIII 168.
 tētrarcha (= τετραρχία) VIII 314.
 tētrarcha IX 276.
 tētras (= τετράς) = quattuor VIII 314.
 textūs, ūs (= 1. tegimen libri 2. scripti series) IX 117. 118.
 Thaddēus (uocat. Thaddēe) XXV 229.
 thālāmus, i (= camera sponsi et sponsae) XII 423.
 Thālia VII 10. 16.
 thalmōn (= ὀφθαλμός) — oculus VIII 309.
 thānātōs (= θάνατος) — mors VIII 324.
 thēma (= θέμα) — causa seu ma-teria XI 35.
 Thēōdōlus (= Theodorus) VIII 260.
 thēōlōgīa (gl. 'quasi sermo diuinus') VIII 322. (thēōlōgia) IX 198.
 thēōlōgus (= θεολόγος) VIII 17.
 thēōlōgus VIII 284.
 thēōreuma (= θεωρημα) gl. cod. μ^2 'propositio euident et aperta' VIII 323.
 thēōron (= cernere seu speculari) IX 127.
 thēōs (= deus) VIII 322. IX 127. (= uidere) VIII 323.
 * thēōsēbīa (= θεοσεβεία) X 304.
 thēsis (= positio) VIII 312.
 thēta (= θῆτα) — ultima muta VIII 308.
 Thētīs (= Θέτις) — mater Achillis X 260.
 thōrax XII 459.
 * thŷma (gl. 'flos quem diligunt apes') VIII 328.
 thŷmos (= θῦμος) — flos VIII 328.
 tiāra — nobilium XII 418.
 tibīa X 264. 265. XII 452.
 tībīcēn X 264. XXV 326.
 tigris (= Tigerthier) X 266.
 Tigris (= Tigerfluss) X 266.
 tīmē (= 1. pretiosum 2. anima) VIII 316. 317.
 tīmēo XXVI 179.
 Tīmēus (gl. 'liber Platonis, et dici-tur a timen quod est pretiosum, quasi pretiosus liber, uel a timen quod est anima, quia tractatur de anima') VIII 317.
 * tīmīāma (gl. 'unguentum pretio-sum factum de floribus redolenti-bus') VIII 316.
 tingo (tinxi — tinctum) XXVI 235.
 tintinnābūlum XXV 18.

- tīnus horno (= hornotīnus) XXV 48.
 Titān VIII 127. IX 201.
 tītūbare XV 122.
 tōga (= 1. pax 2. publica uestis) X 243.
 tollēre (= 1. remouere 2. sublimare 3. nutrire 4. gerere 5. erigere 6. accipere 7. auferre) XVII 100. 101. 102.
 tollo (tētūli — sustūli) XXVI 79. 80. 175.
 Tōlōmēus (= Ptōlōmaeus — Πτολεμαῖος) VIII 320.
 tōlōmōn (= regnum) VIII 320.
 Tōmita (gl. 'homo de Getica regione dicta a tomos diuisio, quia ibi Medea fratrem suum membratim dilacerauit') VIII 318.
 tōmōs (= diuisio) VIII 318.
 tondēre XIX 90. XXVI 77.
 tō. (= tōno) XV 34. 99. XXVI 119.
 tonsōr XXV 306.
 tonstrix XXV 306.
 :
 tōpōgrāphīa I 73. VIII 325.
 tōpōs (= locus) VIII 325.
 tōrāl (= culcitra picta) XII 460.
 :
 tōreuma — regum XII 59.
 torquēo (torsi — torsum — tortum) XXVI 160.
 torquēs, is (= ornatus colli) XII 103.
 torrens XII 288. 361.
 torrēre (= 1. uoluere 2. uertere 3. cremare) XVI 63. 97. XIX 102.
 tōrus, i IX 341. 342. (sponsi sponsaeque) XII 59.
 tostum (supin.) XXVI 137.
 tōt XXV 329.
 tōtus XIII 108. XXV 140. 143.
 :
 trābēa (gl. 'uestis nobilior regum, quasi trans beans, id est beatum faciens') X 244. trābēa X 297.
 trabs f. VI 17.
 trācon (= τράχων) gl. 'fouea subterranea' IX 17.
 trādēre — alqm (= prodere) — alci alqd (= donare) XVII 95. 96.
 trāductiō (fig. rhet.) III 13.
 trāgīcus, i (gl. 'poeta describens gesta regum in miseriam redactorum, et dicitur a tragos quod est hircus, quia tales poetae hirco remunerabantur') VIII 313.
 trāgoediā X 247.
 trāgōs (= hircus) VIII 313.
 trāhēre (= 1. prolongare 2. uiolenter detrahare) XVII 98. 99.
 trāmēs XII 33.
 trans XXIII 82. 214.
 transfūga XIII 227.
 transire XVIII 40. 41. (= transitionum esse) XVII 52. XIX 8.
 transītio (fig. rhet.) III 58.
 :
 transitiuē XXVII 45. 51.
 * translātare I 95.
 translātiō X 72.
 transtra, ōrum X 13. — nauitae XII 65.
 transūmēre X 91.
 :
 trāpēzētā, ae XII 246.
 :
 * trāpēzētum, i — camporis XII 55. 246.
 trēmo (trēmūi — ěre) XXVI 178. 242.
 trīās (= τρεῖς) — tres VIII 315.
 trībrāchus, i IV 7.
 trībūĕre XIX 122.
 trībūla, ae XII 365.
 trībūlum, i XII 364.
 trībūlus, i (= carduus) XII 364.
 trībūnāl — iudicis XII 62.
 trībūnus, i (= 1. dominus supra triginta uel supra tribum 2. ille qui colligit tributa) IX 106. 278. 279.

- tribūs, ūs XII 279. XXV 170.
 Trinācrīs VIII 16.
 trīnēpōs IX 344.
 trīplīcare XXVI 14. 130.
 tristis XIII 89.
 trītāuus, i IX 343.
 tritus — uia (= callis) IX 115.
 trīumphus, i (gl. 'dicitur a tris quod est tres uel trias et phonos sonus, quasi trium sonus, quia habita uictoria pueri tres cantabant coram imperatore Romano') VIII 315. XII 115.
 Trīuīa, ae VII 57.
 trōchaeus, i (= τροχᾶιος) gl. 'pes metrificandi constans ex duabus syllabis, prima longa et ultima breui, ut Roma' IV 3.
 trōchōs (= uolubile) VIII 310.
 trōphaeum, i XI 128. XII 114.
 trōphōs (= tropos) gl. 'conuersio' XI 129.
 trōpologia I 91.
 trōpus, i Proem. trōpus I 94.
 trūdo (trūsi — trūsum) XXVI 213.
 trŷpōn (= frangere) VIII 326.
 tūaptē XX 74.
 tūba, ae X 264. 265.
 tūbicēn XXV 326.
 tūchīādes (gl. 'homo bene fortunatus') VIII 319.
 tūchis (= furtuna) VIII 319.
 tūēor (tūtus sum) XXVI 172.
 tūēri XVI 34.
 tūm XX 42. 43.
 tumba, ae (= sepulcrum) XII 148.
 tūmidus (= 1. inflatus uelut hydropticus 2. superbus) XIII 230.
 tūmūlus, i XII 141.
 tunc XX 42. 211.
 tundēre (= tondēre) — herbas XIX 90.
 tundo (tūtūdi — tunsum — tusum) XXVI 79. 219. 222.
 tūor XVI 36.
 turbo, binis m. (gl. 'impetus uenti') IX 24. XXV 206.
 Turbo, ōnis IX 25.
 turbus, i (gl. 'ludus puerorum, et dicitur a turbo as, quia turbat uisum uoluendo') IX 23.
 * turrestina, ae (= niger panis) X 93.
 tur. (= turris) XXV 199.
 turris X 139. XXV 200.
 * turrunda, ae (= turrestina) gl. 'de torreo es, quia torretur et siccatur ad solem' X 94.
 turtūr (= 1. auis 2. piscis) X 93. XXV 18.
 tūs, tūris n. VI 25. X 144.
 tussis XXV 201.
 tūtus XIII 92.
 ūbēr c. (= 1. nota fertilitatis 2. fetus alimentum) XII 20. 21.
 ūbēra — pecudum XII 18.
 ūbī XX 4. (ūbī) XX 5. 6. 13. 16. 18. 142. 143.
 ūbiquē XXII 72.
 Ūlixēs (gl. 'dicitur ab olon quod est totum et xenos peregrinus, quasi totus peregrinationi deditus') VIII 334.
 ullus XXV 141.
 ulna, ae XII 106.
 ultrā XXV 83.
 ulua, ae X 281.
 umbra — manens circa tumulum XII 3.
 unā XX 163.
 unda — aequoris X 254.
 undē XX 4. 5. 11. 107. 108.
 undiquē XXII 72.
 ungo (unxi — unctum) XXVI 194.

- unguen XI 198.
 unguentum, i XI 42. 198.
 unguis X 34.
 ungŭla, ae X 34.
 * ūnitius — aduerbium XX 164.
 ūnus XXV 140.
 ūnusquisquē XXV 51. 152.
 ūr (= ignis) VIII 329.
 Ūrānīa (tanquam caelestis) VII 11.
 (repperit astrologiam) VII 17.
 urbs VI 17.
 urgĕo XXVI 179.
 Ūriĕl (gl. 'quasi diuinus ignis') VIII 330.
 ūrina, ae plur. — hominum XII 453.
 Urna, ae VII 32.
 ursa, ae (maior) XII 456. (minor) XII 457.
 ūsia (= οὐσία) gl. 'compositum ex materia et forma' VIII 333. X 160. XIV 20.
 ūsios (= substantia) VIII 331.
 * ūsiōsis (= οὐσιωσις) — forma sine re VIII 332. X 160.
 usquē XX 173. XXIII 207. 215.
 ustum (supin.) XXVI 161.
 ūsūra, ae XII 127.
 ūt (= 1. sicut 2. postquam 3. quantum 4. quamuis 5. quatenus 6. etiam) XX 61. 63. XXII 89. 90.
 ūtĕr XIII 59. XXV 49.
 ūterquē XIII 59. XXV 49. 140.
 ūtĕrus — mulieris XII 252.
 ūti — utilibus XVII 123.
 ūti (= 1. sicut 2. quatenus) XX 126.
 ūtīnām XX 90. 209.
 ūtīquē XXII 72.
 ūtrimquē XXII 72.
 ūtrō (= ūtrōquē) XXV 243.
 ūtrŭm (ūtrŭm) XXII 82. 95.
 ūua, ae IX 176.
 ūuidus XIII 45.
 uxōr XXV 289.
 uācare III 46. XV 6. 7. 8. 9.
 uācillare XV 122.
 uāciŭs — locus XIII 216.
 uādare XV 89. XIX 84. 115.
 uādari XIX 85.
 uādĕre XIX 84. 115.
 * uādĭare (= uadium dare) XV 90. XIX 84.
 uādo (uāsi) XXVI 212.
 uae! (interi.) XXIV 47.
 uaemens XIII 177.
 uāgire XIX 37.
 uāh! (interi.) XXIV 45.
 ualdē XX 104.
 uā. (= uālĕo) XVI 81.
 uālĕre XVI 1. 2. 4. 44. 45. 46. 47. 77. 99.
 uālet XXVI 61.
 uālītŭdo X 272.
 uālītum (supin.) XXVI 144.
 uallare XIX 97.
 uallum, i XII 203.
 uallus, i XII 202.
 ualua, ae X 30.
 uānus — corpus XIII 215.
 uāpŭlo XXVI 53.
 * uārĭāmĕn (plur.) XXV 241.
 uārĭātīm XXIV 38.
 uās, uādis m. VI 6.
 uās, uāsis n. VI 25. X 144. (plur. uāsa, ōrum) XXV 211. 279.
 uātĕs, is IX 317.
 uātĭcĭnātōr IX 215.
 uē XXII 66. 68.
 uectĭgāl XXV 190.
 uectis (= Thorriegel) XII 442.
 uēh gāh! (interi.) gl. 'sunt interiec-

- tiones blasphemantis in lingua hispana' XXIV 16.
- uēl (= 1. etiam 2. saltem 3. siue) XXII 33. 64.
- uēla, ōrum X 12.
- uēlārīum, īi plur. (= uela theatri) XII 227.
- uello (uelli — uulsi — uulsum) XXVI 238.
- uēlōcītēr XX 196.
- uēlox XIII 120.
- uēlum (= 1. cortina 2. tectura templi 3. instrumentum nauis) XI 25. 26. 27. 70.
- uēnēo (uēnīui — uēnum — uēnīre) XXVI 128. 270.
- uēnīa, ae X 274.
- uēnīo (uēni — uentum — uēnīre) XXVI 265.
- uēnīre XVIII 14. 46.
- uēnīre XVIII 13. 46.
- uentēr — maris XII 252.
- uentrōsus I 76.
- uēnum. (= uēnundāre) XXVI 89.
- uēnundāre XV 205.
- Uēnūs (a uēnērōr) VII 24. (purior auro) VII 35. IX 340.
- uēr, uēris n. VI 25.
- uēraedus, i (= equus uectans rae-dam) IX 185.
- uērax — factis XIII 75.
- uerbālis — nomen XXV 29.
- uerbīgēna, ae m. (= Christus) XXV 314.
- uerbum (= 1. deceptio 2. 'pars orationis significans per modum fluxus distincti et dicibilis de alio' 3. 'filius in diuinis' 4. 'loquela seu dictio significatiua') XI 53.
- uērēor (uērītus sum) XXVI 173.
- uērēri (= timere) XVI 69. 70.
- uērīdīcus — dictis XIII 75. 76.
- uērō XXII 66.
- uersūm (= aduersum) XX 110.
- uersūs (= uersus heroicus) IV 8.
- uertēre XVII 1.
- * uertēuella, ae plur. (= foramina, in quibus uectes uertuntur) XII 444.
- uertex (= summitas montis) XII 262.
- uerto (uerti — uersum) XXVI 257.
- uēru, ūs (= ūbus — ībus) XXV 172.
- ueruex IX 137.
- uesci XV 161. — dapibus XVII 123.
- uescor XXVI 54.
- uespēr XII 378.
- uespēra, ae XII 376.
- perspērae, ārum — tympana pulsant XII 380.
- uespērē XII 376.
- uespēri, ōrum — cantant XII 380.
- * Uesperta, ae (gl. 'dea quae praeest uesperī') XII 381.
- uespertīlīo XII 91.
- * nespērum, i (= occasus solis) XII 377.
- uestimentum, i plur. — uirorum XII 407.
- uestīo XXVI 56.
- uestīs (= ἑσθηῖς) plur. — mulierum XII 407.
- uētērasco XXVI 9.
- * uēternum, i (gl. 'morbus qui facit puerum similem seni') XII 331.
- uēternus, i (gl. 'is qui patitur morbum ueterni') XII 332.
- uē. (= uēto) XV 34. XXVI 119.
- uexare XV 23.
- uexum (supin.) XXVI 165.
- uīām (= obuīām) XX 211.
- uīātīcum, i XI 116.
- uīcīa, ae XII 185.
- uī. (= uīcis) X 239.
- uīcis XXV 165.
- uictīma, ae X 114.

- uictōriā XII 113.
 uictrix — ferrum X 114.
 uīdēre (= 1. intelligere 2. discernere 3. assimilari) XVI 91. 92. 93. 94. 95. 96. 99.
 uīdūa, ae X 16.
 uīgēo (uīgūi) XXVI 158.
 uīgīlare XV 121.
 uīgīnti VIII 172.
 * uīgōrōsus — corpus XIII 63.
 uilla, ae IX 166.
 uillīcus, i IX 166.
 uīnāciūm, īi plur. (= pelles uuarum) XI 136.
 uīncēre XIX 50.
 uīnciō (uīnxi — uīnctum) XXVI 261.
 uīndex — ferrum X 237.
 uīndicta, ae (= 1. 'uirga emeritoria' 2. 'poena seu ultio') X 129. 130.
 uīnum, i IX 175. 176. XI 97.
 * uīpa, ae (gl. 'panis positus et madefactus in uino') X 134.
 uīr VI 5. IX 150. 151. 152. 153. 194. 195. XII 45. 230.
 uīrāgo X 197.
 * uīrēdus, i (= uirgulti custos) IX 184.
 uīrgo X 37. 38. 197. (Uirgo) VII 27.
 uīrgūla, ae (= uirga breuis) X 198.
 uīrgultum, i IX 184. XI 63. (plur.) XI 85.
 uīrguncūla, ae X 196. 198.
 uīrīdārīum, īi plur. XI 86.
 uīrtūs X 175.
 uīrum (= uīrōrum) XIX. 78.
 uīs VI 17. X 175. XXV 165. 166. 201.
 uīs. (= uisco) XIX 133. XXVI 11.
 uīso (uīsi — uīsum) XXVI 17. 251.
 uīta, ae X 77.
 uītālis XIII 64.
 uītātīo X 78.
 uītīum, īi XII 185.
 uītta, ae X 79. XI 133.
 uītūpērare (gl. 'uīlipendere aliquem') XIX 28.
 uīuax — ingenium XIII 62.
 uīuīdus — color oris XIII 62.
 uīuisco XXVI 9.
 uīuo (uīxi — uīctum) XXVI 197. 198.
 uīx, uīcis f. VI 19.
 uōcare XV 84.
 uōcātīuus — uerbum XXVI 114.
 uōcītare XXII 28. 30.
 uōcōr XXVI 116.
 uōlūcēr XIII 120. 153.
 uōlūcris X 153.
 uōluntās XI 127.
 uōluptās — corporis XII 405.
 uōlūtā (= dēclīnā) XXV 213.
 uoluo (uolui — uōlūtum) XXVI 128. 197.
 uōmis (uōmēr) XXV 320. 321.
 uōmo (uōmūi — uōmītum — ěre) XXVI 243.
 uōuēre XVI 89. 90.
 uox VI 16.
 uulgus, i n. XII 111. (uocat.) XXV 216.
 uultūs, ūs XII 318.
 xēnōs (= ξένος) — peregrinus VIII 334.
 xērōfāgia (= ξηροφαγία) gl. 'sicca comestio' VIII 335.
 Xērōlōphos VIII 336.
 xērōn (= ξηρόν) — siccum VIII 335.
 ŷlē XI 216. (ŷle) XIX 109.
 * ŷlēmentum, i XI 216.
 * zēla (gl. 'res quae semper est ut deus') XI 13.

zēlus, i (= ζῆλος) = 1. amor sponsae
cum sponso 2. inuidia 3. suspicio
habita de muliere XII 263. 264.
265.	* zōē (= ζωή) — anima VIII 338.
zeuma (= polysyntheton) I 51.	zōēcaisȳchē (= ζων και ψυχῆ) gl.
'uita et anima mea' VIII 338.
zōdiācus, i (gl. 'circulus in caelo, et
dicitur a zoe quod est anima, quia
animalia sunt ibi depicta') VIII
339.	zōna, ae (= ζώνη) XI 128.
* zȳmē (= ζύμη) — fermentum VIII
337.

Pag. 25 (VII 49) describendum erat Scyllam pro Scillam,
pag. 178 (XVIII 30) bene pro benc.

Sondershusae ex officina Fr. Aug. Eupelii, typographi aulici.

CODICIS MELICENSIS

imago photolithographica.

